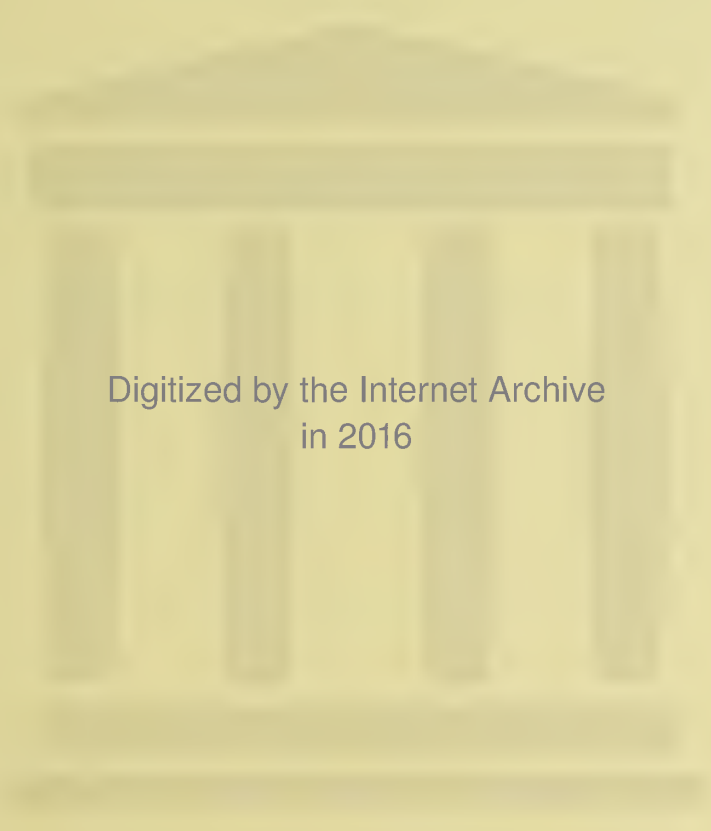

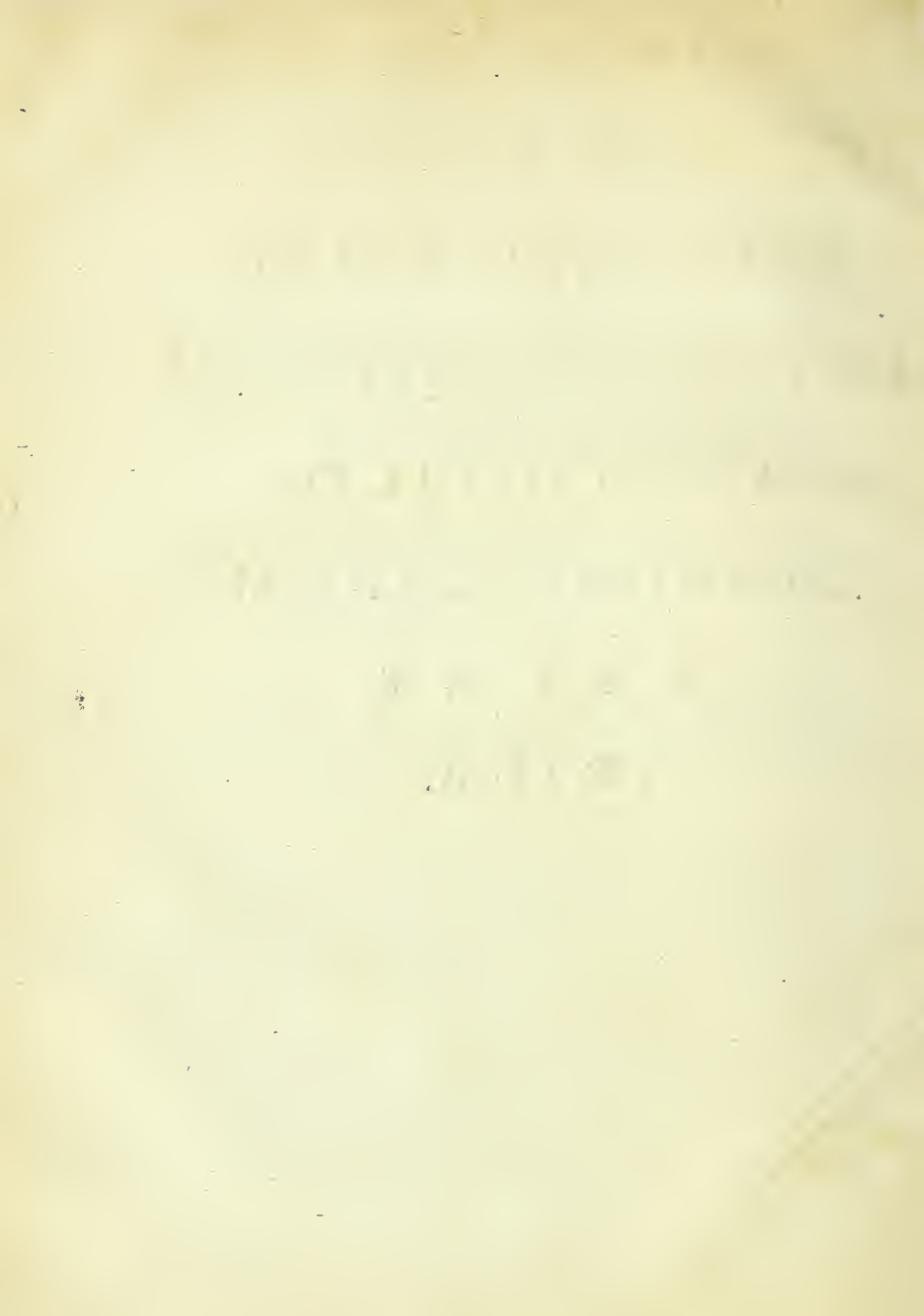
Duke University Medical Center Library
Historical Collection

Digitized by the Internet Archive
in 2016

<https://archive.org/details/operaomniaanatom01bidl>

GODEFRIDI BIDLOO
EXERCITATIONUM
ANATOMICO-
CHIRURGICARUM
DECAS
PRIMA.

Bidloo, 2
" "

GODEFRIDI BIDLŌO
OPERA OMNIA
ANATOMICO.
CHIRURGICA.

EDITA ET INEDITA.

QUORUM SEQUENS PAGINA
SERIEM CONTINET.

LUGDUNI BATAVORUM

Apud SAMUELEM LUCHTMANS, 1715.

John Hedman fecit M. D.

1800
1800

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF
ART AND HISTORY

1800

QM 21
- B 583
copy 2

MUSEUM OF ART AND HISTORY
LIBRARY

S E R I E S

O P E R U M

ANATOMICO-CHIRURGICARUM

G. B I D L O O.

D E C A D E S D U Æ

EXERCITATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM.

Argumenta Primæ Decadis.

1. DE NERVIS.
2. DE HYDATIDIBUS.
3. DE PHLYCTÆNIS.
4. DE EXTRANEIS DE VULNERE EXIMENDIS.
5. DE AMULETIS.
6. DE VARICIBUS.
7. DE OCULO PURULENTO.
8. DE EXCRESCENTIA FOEMINÆ DERE-
PENTE INGUINI OBORTA.
9. DE VERRUCIS.
10. DE NERVIS SECUNDA EXERCITATIO.

Contenta Secundæ Decadis.

1. DE EXCRESCENTIA EIDEM FOEMINÆ DE-
NUO INGUINI OBORTA.
2. DE PANNŌ.
3. DE UNGUE, PINNA, ALA.
4. DE ENCANTHIDE.
5. DE JUVENI TUBICINI EXTIRPATA MAM-
MELLA.
6. DE OCULI PROLAPSU.
7. DE OSSE CRIBROSO ET NERVIS OLFACTO-
RIIS LÆSIS.
8. DE LEUCOMATE, SIVE ALBUGINE.
9. DE EXOSTOSI.
10. DE AMAUROSĪ, DICTA GUTTA, SERENA.

DISSERTATIONES ANATOMICO-PHYSIO-
LOGICÆ QUATUOR.

OBSERVATIO DE ANIMALCULIS IN OVINO A-
LIORUMQUE ANIMANTIUM HEPATE DE-
TECTIS.

OBSERVATIONES PHYSICO-ANATICÆ DE O-
CULIS ET VISU VARIORUM ANIMALIUM.

CHRI.

CHRISTIANI A STEENEVELT DISSERTATIO DE
ULCERE VERMINOSO AD CLARISSIMUM VI-
RUM GODEFRIDUM BIDLOO.

VINDICIÆ QUARUNDAM DELINEATIONUM A-
NATOMICARUM CONTRA INEPTAS ANI-
MADVERSIONES FRED. RUYSCHII.

GULIELMUS COWPER CRIMINIS LITERARII
CITATUS CORAM TRIBUNALI NOBILISS. AM-
PLISS. SOCIETATIS BRITANNO-REGIÆ, PER
GODEFRIDUM BIDLOO.

DISSERTATIO DE ANTIQUITATE ANATOMES.

ORATIO IN FUNERE VIRI CLARISSIMI PAULI
HERMANNI MED. DOCT. ET BOTANICES,
UT ET COLLEGII PRACTICI IN ACAD. LUGD.
BAT. ORD. PROFESSORIS.

SOCIETATI
REGIO-ANGLICANÆ
S.

Viri illustres, sodales eruditi;

Alteram hanc, ante tres annos,
vobis, sequenti cum inscriptione,
consecratæ, decadis meæ (secundam cui adjeci) ANATOMICO-
CHIRURGICARUM EXERCITATIONUM, editionem, eâ-
dem, quâ, tunc temporis primam,
observantiâ, offero; valete, viri il-
lustres & vestra beate familiaritate,

Tuum sodalem,

G: BIDLOO.

*Dabam Lugd: in Bat: MDCCVII.
Mense Novemb:*

Me vestrum receptique quon-
dam ab vobis honoris, con-
suetudinis & familiaritatis,
memorem & non omninò languen-
tem vivere, demonstrabit, quæ vo-
bis offertur, eâ, quâ decet reverentiâ,
mea hæc ANATOMICO-CHIRURGICA
DECAS; quod huic addam unicè ve-
limque maximè rogemque enixè, est,
ab vobis illa, eo, quo vobis inscribi-
tur amore & benevolentia, accipia-
tur, legatur, emendetur in artis Apol-
lineæ emolumentum, humani gene-
ris commodum nostræque sodalitatis
decus, cujus cultorem indefessum me
exhibere, pro modulo meo, studebo
indefinenter.

Dabam Lugd. in Bat. Mense

Julio MDCCIV.

GODEFR: BIDLOO;

CHIRURGIÆ

CULTORIBUS, FAUTORIBUS,

STUDIOSIS,

S.

UT, quam in pauperiorum solatium studioforumque Chirurgiæ, suscepi commodum, exequar provinciam probè, utilitatis credidi fore summæ, exercitationes, hocce spectantes thema, ventilandas, si proponerem sæpesæpius; ne autem (ut publicè plurimum fit) ad pompam, cavillatrices & ex mutuò in antecessum communicatis oppositionibus argumentisque, hæ meæ sint, vel habeantur; actum ad hunc, cum doctrinæ meæ continuis auditoribus, omnes, quâ decet, invito humanitate medicinam, Chirurgiamve profitentes viros, quibus, præ aliarum disciplinarum cultoribus, discussionis prima dabitur concedeturque opinionum sententiarumque animique sensorum liberè effandorum, cum potestate, opportunitas; viris, ut intercedentibus, rem pertractandam intelligentibus,

P R Æ F A T I O.

bus, opus ferveat hoc mellaque hæc thymo redoleant fragrantia illo placidèque seriòque rerum agitato examine, victrix, honestissima triumphet, hæc in palæstra, tandem & semper veritas;

Cum autem nuperrimè tractatui Cl. G. COCKBURNI, *de morbis gentem infestantibus maritimam*, ex Anglicano, ab me, in sermonem translato Bata-
vum, ab pag. 97. ad 109. ut ubique, luculentissimas adjecerim notas earumque hanc particulam, rogatus, in gratiam virorum, idioma nostrum non intelligentium, latinè reddiderim, eam, disputationis introductorio argumento, ad diem Saturni 9. hujus Aprilis, horâ 9. ædibus meis, offerre volui eruditis venerabundus eoque magis, quia quæ in ea describuntur, repetere ante duos menses atque celebrare experimenta volui ex professo; quæ cum postea, ut & ipsissima Chirurgia (medicinæ generalioris totiusque typus, exemplum, fundamentum) studiosos medicinæ antesignanos plurimos, in ejus rapere studium, desiderium, amorem, quem quosque fovere, cui quibusque favere cum studeam, hæcæ exercitationes auspiciari non nolui: ne autem ipse præjudicio rapi in hanc artem, vel ar-
biter

FRÆFATIO.

biter dicar ineptus (sunt enim qui Chirurgiam parvi faciunt) sufficiat, ex neotericis Clariss:

MART: L Y S T E R U M hæc renuntiavisse:

A PRIORI QUIDEM ET MORBOS EORUMQUE CURATIONES EXPEDIRI POSSE, VOTUM EST; AT DONEC ILLUD FIAT, LICEAT MIHI EX POSTERIORI, NEMPE, EX CHIRURGICIS MEDICAMENTORUM NOTITIIS, CUM VETERIBUS TUTO MEDICINAM FACERE &c.

AD MEDICAMENTA VERO, QUOD ATTINET, QUATENUS ILLA VETERES EXHIBUERUNT, EX PROPRIA PRAXI ET USU CONFIRMARE DILIGENTER STUDUI. IN HOC ITAQUE SPECIMINE, NON ALIENUM A REBUS MEDICIS FORE CREDIDI, SI ILLORUM VIRTUTES PRIVATIM AB IPSIS FONTIBUS DEDUCEREM, NEMPE, A NOTISSIMIS AC INDUBITATIS ILLORUM EFFECTIBUS CHIRURGICIS; UT SCIANT NOSTRI HOMINES QUANTUM DEBEMUS ANTIQUÆ CHIRURGIÆ, PRÆ NOVA CHIMIA, AUT ULLA HYPOTHETICA DOCTRINA.

Ne tandem in Chirurgiæ potius laudationem, quàm demonstrationem encheiresinque efferri videar medicam, finem huic impono præfatiunculæ. Dirigat deus. T. O mentem manumque meam, in afflictorum, Chirurgicè, ipso adjutore, curandorum commodum; meo ut sub auspicio meoque ut ex præstito officio, artis nobilioris cultores confirmentur periti ejusque doceantur studiosi probè, indefinenter, feliciter!

Argu-

Argumenta primæ decadis.

1. DE NERVIS.
2. ---- HYDATIDIBUS.
3. ---- PHLYCTÆNIS.
4. ---- EXTRANEIS DE VULNERE EXIMENDIS.
5. ---- AMULETIS.
6. ---- VARICIBUS.
7. ---- OCULO PURULENTO.
8. ---- EXCRESCENTIA FOEMINÆ DEREPE-
TE INGUINI OBORTA.
9. ---- VERRUCIS.
10. ---- NERVIS SECUNDUM.

Contenta secundæ decadis.

1. DE EXCRESCENTIA EIDEM FOEMINÆ DE-
NUO INGUINI OBORTA.
2. ---- PANNŌ.
3. ---- UNGUE, PINNA, ALA.
4. ---- ENCANTHIDE.
5. ---- JUVENI TUBICINI EXTIRPATA MAM-
MELLA.
6. ---- OCULI PROLAPSU.
7. ---- OSSE CRIBROSO ET NERVIS OLFACTO-
RIIS LÆSIS.
8. ---- LEUCOMATE, SIVE ALBUGINE.
9. ---- EXOSTOSI.
10. ---- AMAUROSĪ, DICTA GUTTA, SERENA.

EXERCI-

EXERCITATIO
ANATOMICO-CHIRURGICA
PRIMA;
DE
NERVIS.

QUIDQUID de spiritibus animalibus eorumque per nervos fluxu, verborum plaustris ratiociniique assèratur statuaturque formâ ducaturque in consequentias; fateor me, post omnem exantlatam diligentiam adhibitamque, cum industria, inventionem exercitataque experimenta, hujus negotii signa, vestigia reliquiaſve detegere certas indubitandasque valuisse nunquam. Meis autem ut, de novo, satisfacerem conventus domesticis membris, nec non quibusdâ hujusce urbis medicis, institui A°. 1695. quo insignis mihi doctorum ætatisque provectioris auditorum erat corona, quæ sequuntur, in hanc rem, indagationes disquisitionesque.

Primò; ligatis vinculo tenaciore sæpiùs majoribus, viventi carni, femoris nunc inguina, nunc genua versus, nervis, eorum intumescentiam infra, nec supra ligaturas unquam; arteriolarum verò nervorum membranas perreptantium; vinculum versus superius, cernere mihi contigit semper. 2dò; Solutò, post unam alteramque horam, vinculo, nervum vasaque reperi sanguifera in pristinum restituta statum officiumque. 3tò; Nervis dissectis, abscissive, neutra de extremitate succus, huic organo quasi proprius, non solum non manavit; sed & vi exprimi non potuit ulla. 4tò; Juxta
A
eorum

eorum longitudinem, latitudinem, vel transversim læsi, ne tantum quidem liquoris, quantum, ut vel scalpellus chartave bibula, mollissima, cerulea eo commaculatetur contaminareturve, requiritur, effuderunt. Et; nervus acu vulneratus, pertususve candescente, quæ ei inhæret crustâ, escarâ mox abrasâ, nullum liquidi reliquit signum, scaturigo, vel vestigium.

Cum maximo cani venatico femoris nervum, per aliquot dies, firmissimo constrictum tenerem vinculo, perdidit, multos post latratus ejulatusque hujus, ut & vicinarum partium usum, motum posteaque vitam, irruente in partem ligatam inflammatione & tandem in totum femur, sphacelo: toto verum hoc temporis intervallo, prædictæ partes alio non intumuerunt, quam quo in omni solent inflammatione sanguiferorumque constrictione, modo: quinimo nervo scalpelli apice læso, nil ficto isthoc liquore inspissatisque spiritibus effluxit animalibus hisce minus. Quis spectatorum, dum, ut cani vocem adimerem, aut diminuerem, notissimam omnino instituerem nervorum recurrentium, de pari oriundorum vago, abscissionem vulneraque ista consolidarem postea, asserat, isto mecurationis tempore, fuisse coactum stillicidium nervei restringere liquoris? quis eorum profluvium illud observavit in cane? cui terebrâ cranii partem abstuli cerebrumque cum membranis laceravi, ipsius expullulationem fortunæ commissi spongiosoque tumori frustulum scalpello abscidi, quis, inquam, eorum stillicidium vidit? quis verò callositatem & animal curatum non vidit postea? Sine fruge fortean quispiam arguat, hoc ex tentamine patere, corticalem unâ cum membranis solummodò cerebri, non verò nervorum protuberare, expullulare cerebri medullarem substantiam; sed quæ quæso pars, cum toto, communi fruens vita, nervo, nerveove caret plexu?

Ligatum, in cane vivente, duplici vinculo supernèque, loco quo laterales non conspiciabantur rami abscissumque hosce extra limites nervum, mox antliæ subjeci, vitro inclusum, pneumatice: aère evacuato neque intumuit, neque ab mensura variavit priore: sed verò quod staminibus inhæret ipsis nerveis involucrum quandoque aliquantulum, uno loco, dilatatum videbatur; plura, quæ

quæ in hunc finem; sed frustra, tentavi, prætereo. Postremò; ipsos madore conspersos nervos nunc parum, nunc maximè exsiccatos, tubis vitrisque subjeci opticis, nunquam autem eorum tubulos, cavitates, interstitia detegere potis fui: experior quidem, nervo dissecto compressioque ex ejusdem staminum acervo, superficiem excitari variis apicibus asperam; sed & experior itidem, hæc eminentias, medullosæ duntaxat substantiæ, plus, minusve, pro nervo, duræ, vi factas quasi esse asperitates huncque compressionis actum, violentam potius devastationem, quam partium vocandam extare genuinam demonstrationem. Nervi, ut & tendines ritè exsiccati, ne tubulorum quidem vestigium; sed corpus, ratione artis exsiccandi, plus, minusve relinquunt opacum, vel diaphanum. Quidquid itaque egerim quantumque sudaverim, ad deprehendendos, sic dictos, spiritus animales, quos unus fulminis ictu citius, alter supponit moverit tardè, mihi istos corpore, neque actu, fluendo, stillitando &c. in, aut, extra nervos, conspiciere, licuit unquam.

Ipsa nervorum Substantia non aliter perlustrandum sese exhibet, quam formâ indefinitorum, tensilium, pellucidorum, fibroso-
rum, per universum distributorum corpus, filamentorum, quorum latera, sine interstitiis (quæ sanè inania, secundum auctores, spatia, in viventium corporibus nusquam extant) contiguitate uniuntur, membranâ obvelantur & in fasciculos distinguuntur. Quando hæc filamenta maceratione tepidæ, contritione, compressione, aut putredine ab sese invicem recedunt, transversales quædam in conspectum veniunt fibrulæ, sive illæ vincula sint, quod mihi veritati videtur proximum, sive quorundam fasciculorum ruptæ membranæ, nervo saltem integro, non inveniuntur; addiderim, nullum unquam ab me esse detectum vas lymphaticum intra; sed semper extra, circa & ad involucrorum superficiem ambitumque; multò minus in nervea substantia nervorumve intra fasciculos, in quorum staminibus, interve eorum latera valvulam quoque inveni nullam; quapropter quorundam argumentum illud, abscisso nervo, affusus in tubulorum superficiem (ita vocant) mercurius, intus non ruit; ergo probatur à posteriore, hunc actum

impedientes dari valvulas, nullius sanè est momenti: stamina quippe nervorum solida, non verò corpora sunt tubulosa, vel interstitiis ab sese invicem sejuncta atque ita impossibile est metallum hoc intus ruat: quinimo, etsi digito hoc adegeris presserisque fortiter, nil effeceris; quandoque aliquid, defractis fasciculorum unionibus, iis intruditur; sed verò (ut supra monui) ista demonstrandi methodus viaque ad probationes genuinas tendit ducitque quærentem nequaquam. Colligo tandem spirituum animalium demonstrationem impossibilem eorumque fluxum in musculos ad eorum actum non esse necessarium: posse & musculi organum, ex propria partium dispositione motuque actuque sanguinis in nervea tendineaque ejus stamina (ut existimo me demonstravisse luculentur) ad officium vocari suum tutò.

Liquidum autem tenue interdumque glutinosum quod nervo tendineve (qui nervus, saltem nerveus est) læso, de vulnere stillit, lymphaticis imprimis; deinde locis istis debemus, quibus arteriarum extremitates formâ macularum apparent nutritiaque materia, in corporis augmentum, ab sanguine separatur; hic autem arteriarum finis venarumque initium statui, summa cum ratione, potest.

Ut pressius hoc meum sequar probationis assertum; argumento sit, primò; multos, gravi vulnere læsos, ullo sine stillicidio liquidive effusione consolidari nervos. 2dò; quandoque minimo de vulnere liquidi hujus vim, loco manare, quo nulli nervi, id est, oculo detegendi milliesque saltem prædictis minores statuendi, inveniuntur. 3tò; semper, ubi graviores resolvuntur inflammationes, tenuissimum prorumperè liquorem; exilia verò interioraque sanguifera nervorum tendinearumque membranarum vasa, non nisi iis læsis, ligatis, extensis, compressis &c. conspici, postea autem omnes partes membranaceas eorum acervo-undique & undique eorum acervo rigari, patefieri; ita ut hoc casu, nempe, læsionis, compressionis &c. quandoque mox, quandoque post quoddam temporis intervallum, liquidum erumpat, necessum videatur maxime.

Liquet, postremò; ex ipsa læsi abscissive nervi tendinisque

curatione eorumque post curationem constitutione ; ut & tractatione in aliis symptomatibus ægritudinibusque , hoc meum assertum , vel hanc meam opinionem (per nervos, nempe, liquorem non meare) rationi & experientiæ esse consentaneam: Quod enim, vel ex levissima carie, periostio, perichondriove læso, stillat liquidum , nemo renuntiaverit, multo minus de nervo prodire demonstraverit probè: sed ut (lector: ben:) stringente de praxi deprompto utar argumento ; si læsis nervis tendinibusque vis prorumperet liquidi hujus magna , prorumperet unquam post femoris, pedis, brachii&ve amputationem , decurtationem ; sed nihil minus, contrahuntur & quod hæ occasione aliquando observatur stillicidium , utilitatis (modicum si sit , utpote vulneris incrustationem impediens) est summæ provenitque de arteriis verisimè: in principio enim, multo commixtum sanguine, rubet insigniter, temporis verò tractu ab albo in albidius & tandem in tenacius mutatum copiæque diminutum, sistitur, argumento & demonstrationi læsarum arteriarum extrema contrahi, claudi, consolidari : quod si verò stillicidium illud continuat, expullulat luxuriatque de vulneris (jam nunc ulceris) superficie, spuria spongiosa&que caro , quæ vasis lymphaticis suam minimè debet originem, utpote de vulneris termino liquidum suum sursum & ab peripheria ad centrum , revèhentibus.

In ulceribus cutaneis minusculis scabiei&que quadam specie, magnum non rarò liquoris deprehenditur stillicidium, quod æquè ac illud, quod post cantharidum applicationes colligitur, ex nervis, aut tendinibus minimè ; sed verò lymphæ sanguinisque ductibus manare, verisimile est.

Submittamus porrò examini ipsam curationem , sive nervei, tendineive dicti, aut ficti hujusce liquoris sistendi desiccandique, læsis eorum staminibus ; methodum : omnes hi, duce ratione, conatus, tentamina medicationesque consistunt in hujus liquidi (absque totius corporis, vel partis, in qua id acciderit læsione) repressione ; quæ fit, primò ; medicamentis adstringentibus, puta vitriolatis, &c. vel 2dò ; emplasticis, ut sunt guazani, cera, gypsum, bolus, cerussa & ex hisce compositis. vel 3tò ; instru-

mentis, quorum usus triplex est, videlicet primò ; nervum abscindendo. 2dò ; comburendo. 3tiò ; vinculo constringendo : quæcunque ex hisce successerit methodus , duo eam sequuntur semper medicationem phænomena, stillicidium hoc sistitur, efficitur nervusque abscissus, combustus, vulneratus, ligatus (vinculo putredine seposito) in nodulum, tuberculum, rotundamve duritiem corrugatur, contrahitur ; quod, abscissis moxque contractis complicatisque, sine liquidi emissionem, nervis, frequentissimum est symptoma curationisque finis. Id est (secundum me) nervus abscissus, suapte dispositione, ad eum, cui annectitur & a quo oritur, retrahi debet terminum atque hoc modo indefinita ex quibus componitur staminula tenerrima, post extensionem in glomum, plexumve contrahi, accedente jam nunc vicinarum partium compressione, allisione undequaque, constipata, efformant tandem, cum amissione usus istius læsi nervi, descriptam modò rotunditatem nodulumque : quinimo, quo ficiora (salva tamen nerveæ substantiæ flexibilitate) subtilioraque hæc supponuntur stamina, eo citius solidiusque contractio complicatioque hæc, post extensionem (ut in filis fericis aliisque exemplum est) absolvatur, necessum est : ita ut stillicidio, nervo læso, non verò abscisso, perseverante, accidere id solummodò statuendum rear ; quia vas quoddam lymphaticum, unà cum nervo, læsum, unà cum nervo illo in glomum, staminulorum con- & retractione complicari atque ita obturari constiparique non potest : cum itaque nervus, ut nervus i. e. solus læsus nunquam ; vas verò lymphaticum solum læsum, stillicidium hoc patiatum semper, non capio, quare nervo, non verò vasi symptoma illud adscribatur imputeturque lymphatico.

Hoc meum, ut autumo, confirmabunt problema, ganglionum ; quinimo omnium istius generis glutinoso impletorum liquore, pituitosorum (ut ajunt) tumorum imò ; exortus. 2dò ; figura. 3tiò ; curatio, ex, gr. lupiæ (non autem disputaverim, monuerimve, quæ hoc nomine indigitantur ulcera) nodi & quidquid istius extat speciei.

Primò ; omnes ex parvulo adaugentur puncto ; in ipitio (non in-

infestati) nullum; tractu verò temporis aliquid doloris, secum trahentes, verisimile est, vasorum esse protuberantias, quarum quædam, impedito liquoris libero dimittendi fluxu ac potestate (ut in aneurismate ex: est) extenduntur; quædam, contracta parte superiore nihilque dimittentes liquidi, aut ab vicinis compressæ partibus, incrementum capiunt. 2dò; figura ipsis subrotunda est semper: superficies (solummodò autem ubi adoleverint magnumque receperint incrementum visibilibus extus) tenerrimis ornata vasculis sanguiferis; ipse interim tumor ab flaminibus nervorum tendinumque extat, ulla sine eorum læsione, separabilis. 3tiò; curationem triplici agredimur methodo (evaporationis enim, transpirationis, maturationis. i. e. contenti liquidi in pus conversionis futile omne est molimen) nempè, 1. frictione crebra. 2. ictu violento. vel 3. vinculi constrictione, tumorem parti adinendo. De duabus prioribus egit animo manuque constans J O B U S V A N M E E K E R E N cap. 60. luculenter: mihi quoque non curta etsi harum sit experientia; monuerim tamen tantum in transitu tyronem chirurgum: primò; partem ganglione correptam in solidum, i. e. lignum, nec lapidem &c. Sed genu suum molliter vestitum disponat collocetque, ut, quemadmodum oportet, ei injiciat ictum; vidi etenim vi alioquin percussionis exorta, vel verenda pessimaque symptomata non semel. 2dò; curandi hancce methodum, nisi tumore jam nunc modicè aucto, instituat nunquam: fugit enim ceditque in principio ad & inter partes vicinas mollioresque adhibiti ictus vim atque efficientiam. 3tiò; echymosi dolorique, mox sequentibus, prospiciat sedulò; injiciendo medicamenta malactica, lenientia, minimè verò volatilia. Ultima methodo (silo, nempè, constringendo) ganglionem, eum protuberantem in modum, ut tubere scalpello exempto, vinculum nullius experirer utilitatis, famulo rhedario Hagæcomitis, de carpo seposui quondam. Quod si ganglion, ut veteres, nullam quandoque nervum inter & tendinem, arteriam imò & venam, nominis ratione, statuentes differentiam, arguunt; ipsorum nerveorum tubulorum esset morbus horumque læsionem, profluvium contentique sequeretur liquidi stillicidium: concutiendi frangendi-
dique

dique, si quis institueret methodum, reverà, ageret imprudenter; utpote quâ necessariò symptoma produceretur violentius moxque indigitatum: cum è contrario fractus ganglionis tumor absque illo evanescat cureturque: hoc verò modo non exceptus, statu, quo prius, maneat, vel (quod ferè semper) augeatur.

Ulterius; si ganglion tendineæ substantiæ sit morbus, nodusve sique tendines nervorum sunt fasciculi, quæ hæc est, quâ tendines abscinduntur, temeritas? (taceo dissectos nervorum posteaque, conservato partis munere, confutos tubulos) quæ tamen operatio, etsi persæpè eam molitus fuerim in brutis, voto nunquam satisfecit meo: forsitan ego tubulum cum tubulo componere nescivi, quod tamen requiritur, ut liquidum nerveum, ut spiritus isti animales, eadem iterum viâ, officium peragant suum: aut in brutis, ab me perlustratis, liquidum hoc istique spiritus agiliores abscissione ejusque cicatrice repulsi, qui in aliis præsto est, lateralem non invenerunt tramitem; temeritas (inquam) esset & damnanda maximè: abscisso quippe tendine, sequatur, ex hoc argumento, oportet, stillicidium: contrarium cujus evincit docetque, cum ratione, experientia: nervi enim tendinesque, lymphaticis læsis, contusis, gangrænâ correptis &c. ut præsens, vel imminens reprimatur stillicidium, abscinduntur: probabile itaque videtur, nomen ganglionis ab nervorum globoso de vertebra exitu comparativè & solummodò esse desumptum.

Etsi igitur Clariss. COCKBURNUS de spiritibus animalibus verba faciat sæpius, me judice, hisce verbis subtilissimum; sed intra sui morantem systematis vasa, sanguinem, nervorum tendinumque deprimentem, flectentem & ratione extremitatum annexionumque abbreviantem inque actum ducentem stamina, intellectum vult: sin aliter, volens, nolens admittat oportet, non demonstrabilem imperceptibilemque spirituum horum substantiam & à posteriore & nudè assertam operationem, potestatem atque in animantium motum, sine fine, imperium: hoc autem jacto fundamento, omnia mentis ludibria & hujus generis phantasmata, succus nerveus, ejus stillicidium & quidquid ad suffragandum huic opportunum videbitur figmento, actum factumque erit mox; hoc autem si pergamus

gamus pede, difficultatis impossibilitatisque non video plus, in concedendis nugacissimis veterum assertis, de atomis, qualitibus occultis, entibus non entibus &c., quàm in hisce spiritibus & novatorum quorundam chemicorum particulis, sine adjectivo, salinis, ut & chimæricis de poris, quos omnium figurarum, mensuræ atque dispositionis, nunc flaccidulos ad continuò recipiendum, vel dimittendum quoddam liquidum; nunc verò rigidos adeo fortesque fingunt, ut acidi, salis, austeritatis &c. terebris, cuneis &c. ad eos aperiendos transitumque liquido parandum, videatur opus atque hoc solummodò; ut à posteriore argumentantibus physicis minutis que hisce Philosophis, suis utendi fruendique poris, tanquam Deo è machina, ad quascunque in œconomia animalis removendas difficultates, integerrima nascatur libertas: me quod attinet, ego facilius honestiusque duco fateri, quædam me latere, hæc quàm & similia, sine re verba nugamenta que excogitare tyronibusque plebique pro medicinæ & curationis obtrudere fundamento atque stabilitamento. Mutabilibus hisce de formâ & figurâ poris spiritibusque agilioribus mysticisque, juxta eorum inventores, quod de PROTHEO, VIRGILIUS 4to. Georgicor; aut de VERTUMNO, OVIDIUS, 14. metamorph. renuntiare nobis licebit quoque; ne autem veritatis studioforum ingeniis oneri videar multiloquio, pluribus, ad scopum tamen facientibus meum, ratiocinandi mediis; ut & de hisce spiritibus supersedeo fabellis.

EXERCITATIO
ANATOMICO-CHIRURGICA
SECUNDA;

DE

HYDATIDIBUS.

LYMPHATICORUM, qui, cum ortu, dispositionem vicinisque cum partibus, negotium eorumque cum myriadibus, usum observavit, inficias non ibit, vasa hæc, in magnum Reipublicæ Medicæ commodum, ab celebrandis omni veneratione eorum detectoribus, memoriæ typis tabulisque tradita eleganter abundanterque, ut totum perreptitant corpus (quod, ductu ligato thoracico in genere; lienis omni constricto vasorum apparatu, ante eorum in ejus molem in-et egressum, in specie liquet) ita ubique locorum, tum respectu ipsius machinæ liquorisque in ea contenti, cum illorum officii, ægritudinibus symptomatibusque subjici quàm plurimis concedetque multum nos; si non omne id, quod nobis de eorum revera innotescit structura, hujus & superioris seculi debere diligentia affirmabitque tamen mecum; rerum si fuerit arbiter æquus, de eorum morbis, machinam sive, sive contenta horumque respiciat usum, nondum esse dictum distinctè; exemplo sint de aquosorum (quod ajunt) tumorum, hæc vasa respicientium genere Hydatides & cum iis cæteræ analogæ partium distentiones: harum enim de originatione, progressu contentique liquidi dispositione ejusque ab statu naturali mutatione, ea sententiarum est varietas & confusa doctrina; ut de iis differere utile mihi videatur & necessum maximè.

Vasorum lymphaticorum, perspectam etymologiam historiamque.

amque lectoribus benivolis assertaque (ut pinguedine turgere hydatides & quæ porrò de iis hallucinata est veterum Medico-Chirurgorum schola) jam dudum esse & abundè refutata; ne quod dictum sit prius & satis, dicam iterum, supponens; contendo, Hydatidum multiplex; sed verò distinctu facile, esse genus.

Primum, ex dilatata, intervalvulas, vasis intercapedine; quæ distentio, vase obstructo superius, pro liquidi contenti majore, vel minore ex glandulis impetu, citò, vel tardè absolvitur.

Distentionem hanc valvulas inter; non autem in earum fieri regione, demonstro ipsius ex vasis dispositione, sive structura: valvularum enim latera hoc vinculo; ne ab sese invicem recedant nimium, eo ornantur loci atque hoc modo, distentioni deest opportunità.

Secundò; etsi lymphæductus, in genere, ab angusto in augmentum tubum propagentur abeantque; multis attamen, inter valvulas, locis, varias obtinent, respectu latitudinis, dimensiones ipsæque valvulæ, varia, respectu longitudinis, dimensione, ab sese invicem distant; ut Mercurio, aliòve, ipsis infundendo liquido, apparet liquidè; quinimò pondere, aut vi infusionis, quocunque eruperit loco Mercurius, aut aliud ipsis infusum liquidum, nunquam è regione valvularum vasorum latera franguntur.

Obstrui & quo modo, vasa lymphatica, annitor demonstrare schematibus infra propositis. Primò; loco, quo vasis lymphatici latera, præter ordinem, extenduntur, eo loci excitari quandoque obstructionem, ipsis patet, tum in vivis, tum demortuis animalibus: digito quippe eo loci, vicinæ partes tumentes, induratæ & ab obstructionis termino hydatides de majoribus in minores abeuntes; exploratu sunt faciles. Illæ sint exemplo, quæ in labiis, palpebris aliisque tenuioribus, quatuor involucrorum toti corpori communium, velamentis ornatis partibus, observantur. Hæ obstructiones in vasorum si accidant, mox ab glandulis, egressu, digito explorari non poterunt eruntque parvi momenti: vas etenim hoc usu jam nunc destitutum, evanescit superius, id est, oculum fugit & ut multa vasa, in formam membranacæ striæ ligamenti-ve oblitterat, delitescit; si in parte, ab glandulis remotiore, ipsa

cum concreti inspissatique liquidi massa hydatidumque serie (ut supra) extabunt demonstrabiles.

Secundò; si vulneris, ulcerisve cicatrice, vas hoc intercipiatur obtureturque, aut membranæ, cui inhaeret (sunt enim membranæ, quotquot & quo sint loco, singulæ & omnes, tendines) convulsione alibi locorum constringatur, vel ipsum vas ab vicinis hoc, illove loco, cum in modum, comprimatur partibus; ut mûneri obeundo par non sit, vel parietum coalescentiâ officio destituatur, excitari necessariò vasis interioris partis distentionem formarique hydatides, nemo negaverit Physico-Chirurgus, sequentibus præsertim perlustratis consideratisque demonstrationibus; quarum prior (vide tabulæ primæ, fig: secund:) exhibet ex corpore humano benè constituto, vas lymphaticum Mercurio, expulsâ lymphâ, distentum, literis in qua designantur;

A. GLANDULA, EX QUÀ VAS MAGNUM ET AB LATERE ERUMPIT MINUS

B.B. LYMPHATICUM; IN MAGNO PROSTANT

C.C. VALVULÆ, VARIA DIMENSIONE, AB SESE INVICEM DISTANTES.

D. MEMBRANA, CUI HÆC INHÆRENT VASA.

Lymphatici hujus vasis pars quædam, ab glandula remota; si comprimatur, obturetur, claudatur, accidit parti compressioni proximæ, primò, deinde & sequentibus, quod schemate tertio exprimitur, malæ destructæque conformationis & tandem in hydatidem mutationis infortunium, morbus, symptoma. Hac in fig: 3. proponitur;

A. VASIS LYMPHATICI, AB GLANDULA SEPARATI, INITIUM.

B.C. MEMBRANA, CUI AFFIXUM EST.

D.D. LOCUS, QUO VAS HOC OBTURATUR.

E. VASIS INTERCAPEDO, OBTURATIONI, OBSTRUCTIONE PROXIMA.

F. REMOTA.

G. REMOTIOR.

H. VASIS PARS PRISTINAM OBTINENS, PRÆTER PROP-
TER, FIGURAM.

Ex hac demonstratione patet, fungente, cum arteriis, glandula suo munere, debere primò; ut punctis notatur, intercapedines prædictas inter valvulas, obturationis termino proximas, deinde & cæteras extendi mutarique vasis, hac parte, longitudinem, principio in ovalem posteaque plus minusve rotundiorem figuram.

Quo autem modo, tractu temporis, hydatidum conficiatur, magnitudine varians acervus & catena pendulæque deciduæque hydatides fiant. (de quibus infra latius) exhibet fig: 4ta. denotans literis,

A. A. A. A. A. MEMBRANAM, CUI ADNASCITUR VAS LYMPHATICUM.

B. PARTEM EXTENSAM IN GLOBUM, QUEM SEQUUNTUR INTERCAPEDINUM

C. D. E. F. G. H. MINORES EXTENSIONES, USQUE DUM PRISTINAM SERVARE I. I. CONFORMATIONEM VIDEANTUR: VALVULARUM LOCALINEIS DESIGNANTUR PERPENDICULARIBUS, NOTATIS.

K. K. K. K. K.

Cum autem vasa hæc variam patiantur, respectu latitudinis, ut & distantiae ab sese invicem, valvularum dimensionem; quinimò eorum corpus substantiâ, fabricâ ubique locorum ejusdem non sit firmitatis, duritiei, mollitiei, tensilitatis &c. fit; ut hæc hydatides quoque magnitudine, figurâ, duritie, tensilitate &c. differant.

Secundum hydatidum genus istis nascitur locis glandosis, in quibus arteriæ finem venæque initium statuo, (inspice disput: Physiologico-anatom: meam 4tam.) nutritiaque ab sanguine separatur materia vasaque initium ducunt lymphatica.

Hujus generis ortus progressusque hi videntur. Liquidum in corporis incrementum ab sanguine segregatum in partes, quibus erat destinatum, ægritudine, sive mala dispositione, correptas, non transiens, iisve non oppositum, extendit tractu temporis, (arteriâ huic parti propriâ laticem continuò effundente suum vasisque recipientibus venosis reducendum sanguinem) ista loca &

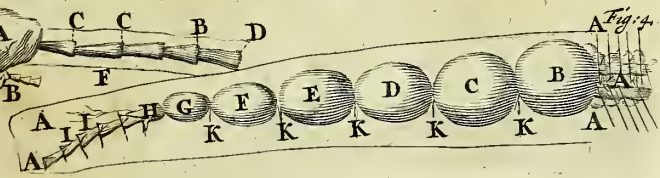
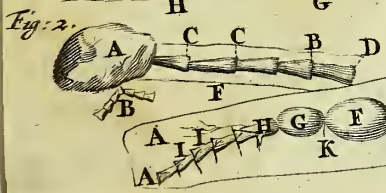
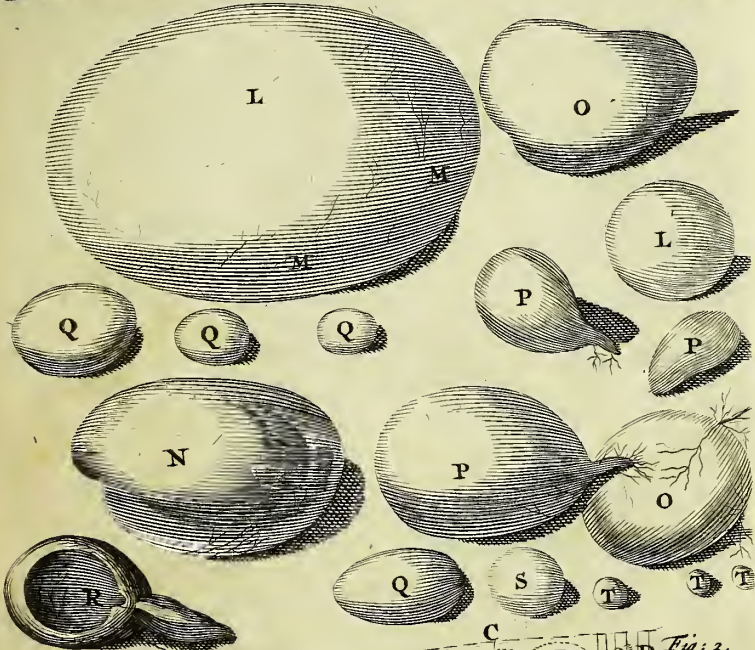
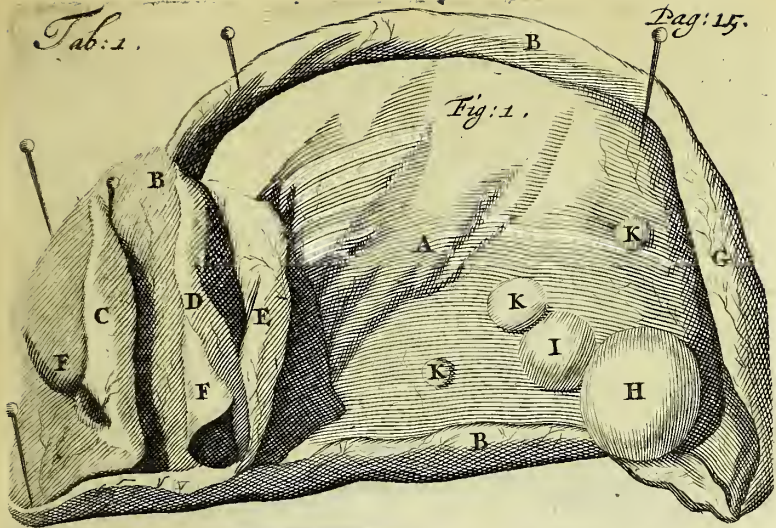
quoniam illa circumseptione non carent, formam munusque obtinent glandulæ, extruitur sacculus membranaceus tumorque hic, qui non rarò multas; primi generis, complectitur hydatides adeoque tandem incrassatur, ut dimidii digiti quandoque superet latitudinem; membranas autem ægritudine accedentium, ut & contentorum liquidorum, correptas, mole augeri semper, verum, quàm quod verissimum est. Huic hydatidum coetui sanguifera inhærent vasa copiosè, imo & in parte tumoris interiore conspicienda, quæ in primo genere, ut plurimum, vix deteguntur.

Duorum horum generum tumorum quanvis plurima mihi sint exempla, unum tamen solummodò; sed utrumque comprehendens genus, referre assertaque mea quoque commonstrare practicè deque curatione, juxta animi mei religionem, operæ-pretium credidi, agere apertè;

Monere autem mihi liceat in antecessum, Primò; hæc & similes hydatides non curari, nisi chirurgicè, id est, comprimendo, deligando, extirpando scalpello, forfice, igne: rejicio enim, ni fallor, jure merito de supellectile instrumentorum, hoc in morbo, acum auream cum ferrea. 2dò; causticis (potentialibus ut vocant) nihil effici tutò; è contrario, digito, quæ explorari possunt hydatides, instrumentis peti posse tractarique cujuscunque sint magnitudinis, loci, aut figuræ, ullo sine vitæ discrimine auferrique probè. 3tiò; glandosa obsidentes viscera hydatides, puta hepar, lienem &c. curari nunquam. Exemplum mox indigitatum, hoc est.

Anno 1699, octobris 1mo. post iteratas tumoris uniformis, unicoloris, durioris, parvi doloris, magni tamen oneris: erat enim spithamæ dimensionis, ab auris regione usque in posticam superioremque scapulæ dextræ extensi partem, inspectiones atque cum celeb: medico VAN LEEUWEN, dexterrim. chirurgis VAN EYK & KOEKS, consultationes, abstuli, ROTERODAMI, viro mercatori, JACOBO VAN HELMONT, statura proceriore & robusta, annorum 32. humero ipsi jam ab sex annis impositam sarcinam, hac methodo.

Dissecui, linea, tumoris parte media, perpendiculari, tria generalio-

raliora corporis, manu mea chirurgique VAN EYK elevata de tumore velamina; verum eo non prodeunte, membranam musculorum, toti systemati universalem perforavi; sed neque & nunc in conspectum assurgente, musculus trapezium, parte qua ab colli vertebrarum spinis descendit, findere non destiti, obliquè hoc modo pertusis recedentibusque hisce fibris motricibus versus tendinum alligationes, erumpit mox tumor, qui, dum eum digito liberum ab vicinis sistere molior partibus, ea rumpitur vi, ut ego & adstantes (inter quos quidam Med. studiosi) ejus latice conspergeremur conspurcaremurque fœdè: eo partim expulso, immitto vulneri digitum exteriorque intus monstra ali, tumores, nempe, latitare intus varios; comprimo itaque cloacæ ima, prosiliunt ilicò variæ magnitudinis, figuræ & distentionis tumores, quidam foli, quidam connexi inter sese invicem, quidam pellucidi, quidam opaci, ad numerum 36 & plures (abstulerat enim mox clanculum discipulus chirurgus quosdam, quorum octo mihi postea tradidit) hisce sepositis, arripio, cui infarcti erant separoque de vicinis partibus, multa non sine molestia sanguinisque effusione, sacculum impleoque hiantis magnique vulneris cavam, carpto gypso consperso prospicioque lateribus labiisque compressulis, ligaturis, verbo, chirurgicè. Perlustrato ter quaterve postea vulneris statu, committo ejus curationem, cum medico, chirurgis, qui eâ diligentia eaque felicitate rem peregere, ut intra quatuor septimanas domo exierit; octavâ autem integerrimè extiterit curatus, fruens in hoc usque momentum, ut hujus anni 1707. 7mo martii mensis, mihi tabellis primò; deinde suâ præsentia significavit gratulabundus, valetudine prosperrima.

Ut autem (lect. beniv.) tibi satisfiat plenissimè, en hujus tumoris delineationem Tabulæque Prim: fig: primæ explicationem, partem hujus jam nunc de corpore producti tumoris, exhibentem (totum enim depingere saccum, neque omnes in eo latitantes tumores, necessum reor) turbido partim partimque limpido, multos suo latice liberè innatantes, aut parietibus affixos, comprehendentem tumores hydatides.

A. PARS MEMBRANÆ HYDATIDIS, IN FORMAM SACCI, EXTENSÆ.

B.B.B. SACCULI CRASSITIES.

C.D.E. LAMELLÆ, EX QUIBUS CONFLATUS ERAT, SEPARATU FACILLIMÆ, QUARUM INTERIORES TENUISSIMÆ AËRI EXPOSITÆ, DIMIDII DIEI SPATIO, PELLUCIDÆ APPAREBANT.

F. FLACCIDA MEMBRANA.

G. VASA SANGUIFERA PER SACCULUM DISPERSA.

H.I.K.K.K. HYDATIDES IPSI AFFIXÆ SACCULO, QUARUM PRIOR, EX PARTE PENDULA CONSPICIEBATUR.

Sequentibus literis designantur Hydatides, de sacculo, unâ cum ejus latice, è vulnere propulsæ.

L.L. EARUM QUÆDAM MAJOR ET MINOR, IN QUIBUS MINUTISSIMA.

M.M. VASA SANGUIFERA ET AVULSIONES AB SACCO MEMBRANACEO, CONSPICIEBANTUR.

N.O. PELLUCIDÆ ET VITRI INSTAR

SPLENDENTES,

P.P.Q. OBLONGÆ,

R. RUPTÆ,

S.T.T.T. VARIÆ, MINORES,

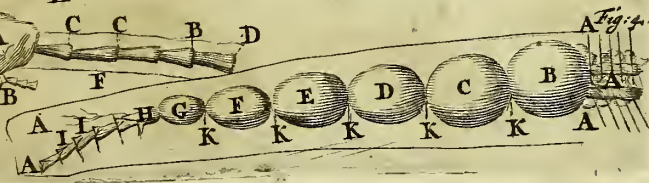
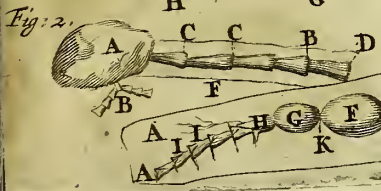
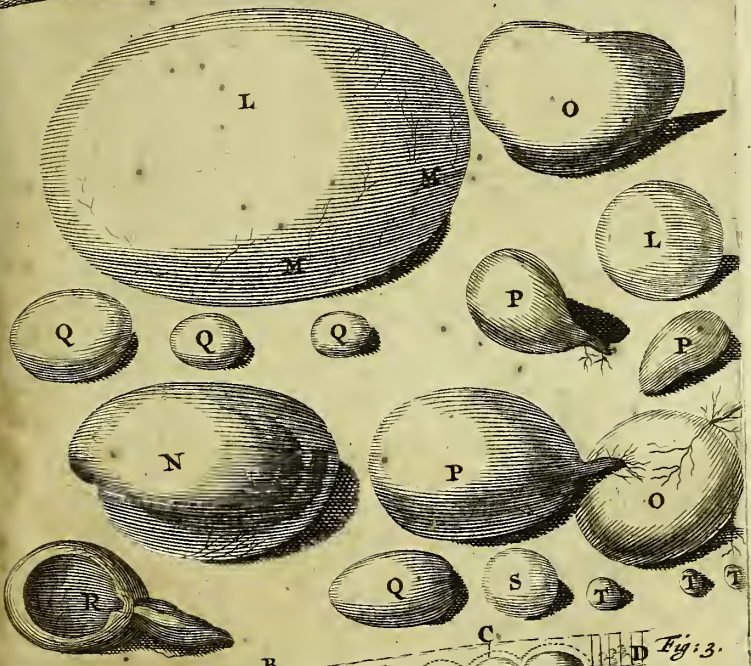
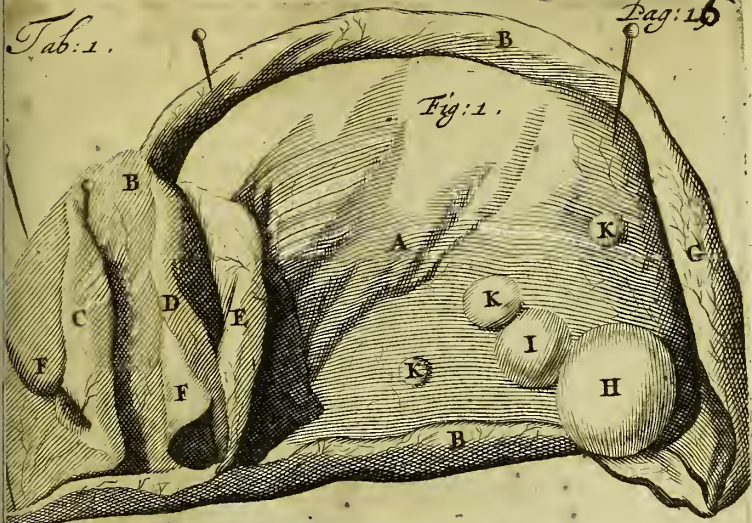
} HYDATIDES.

Concatenatæ hydatides pondere moleque minores, aut motu non agitatæ violentiore sacculo prædicto, aut parti, in qua excitantur, manent affixæ;

Si verò, tractu temporis, pondus & moles ingravescat, aut motu agitentè violentiore, prædictum in sacculum, aut partes inter vicinas, ratione majoris, aut minoris contiguitatis, molli-tiei &c. cedentes, loca quærunt fiuntque eruntque suntque hydatides plus, minusve pendulæ. (1)

Quod si pondus, moles & violentior motus ingravescat ulterius, decidunt in prædictum sacculum, aut partes inter vicinas, quibus recedere facta est opportunitas atque hoc casu unâ, aut multæ sunt; sed sine sacculo & liquore cui innatent, hydatides deciduæ. (2)

Quod

Quod si excitentur in partibus, cavitate donatis, quibus quædam de corpore eliminanda extant, de corpore rejiciuntur. (3) eruntque nuncupandæ rejiciendæ, videlicet, virtute machinæ corporis, aut medicæ; rarò chirurgicæ.

Trium harum specierum recitaturus exempla, non possum in antecessum non narrare, quid AMSTELÆDAMI, simili cum HELMONTII tumore acciderit:

Similem cum, forte fortuna, ante aliquot annos, aperuisset tumorem AMSTELÆDAMI, medicafter quidam VALENTYN, persuasit ægræ, ex incantatione malum hoc traxisse originem; credulum mox spargitur in vulgum fabulæ rumor impostorque lucripeta, famæ quoque inhians, pendulas deciduasque hæc hydatides ei pro ovis obrudit, eâ quidem impudentiâ & animi firmitate; ut, non ægra, ut non vulgus tantum; sed & non inferioris subsellii cives (taceo quosdam medicastros lipposque aliosque imperitos; sed muneribus aliâs spectabiles viros) de tramite rationis prudentiæ & pietatis seducerentur figmentoque fidem adhiberent ipseque ego (fores enim ipsius populi nocte dieque rerum novarum cupidi obsidebat agmen) intrarumpere vix potuerim posteaque fuerim expertus, eorum multos in hoc usque momentum, credulitatis hujus, ne dixerim fidei, servare reliquias & stigmata.

Hæc refero, ut tyrones medico chirurgi, dum actu quid opus sit, simul & discant resistere præjudiciis, fallaciis impostoribusque, quorum turba medicinam chirurgiamque, pro viribus suis lacessere, deprimere, perdere desisset nunquam.

Primò; in membranis quæ nascuntur hydatides, vesiculas exstruunt depressas, vel fiunt pendulæ tardius, aut citius, magno, aut parvo pedunculo, pro minore, vel majore succi lymphatici in eas impetu, aut minore, vel majore teneritudine, vel densitate ipsius, cui affiguntur, membranæ. Hujusexemplum, ut minora & ab aliis recitata, taceam, vidi ante aliquot annos AMSTELÆDAMI, cum famigeratiss: Medic. EGB. VEEN, in cadavere uxoris sutoris; una quæ hydatis pendula (nulla quippe alia ei erat infarcta) ovario alligata dextro, libras capiebat liquidi non foetentis; sed turbiduli XL. ea cum ventris distensione inferioris, ut

imprægnatam jurasses & non sine verisimilitudine, quoniam antea trium liberorum extiterat mater annosque ultra 37. non numerasset.

Pendulas hæc hydatides variis in corpore locis; imo & in placentis quandoque detegi uterinis, exemplo doceo & imagine sequenti.

Tab: secundæ explicatio.

- A. PLACENTÆ UTERINÆ, UNÀ CUM SEX MENSIVM, VITA DESTITUTO, MASCULO ABORTU, DE UTERO MULIERIS XXXVII. ANNOR. EXPULSÆ, PARS MAGNA, IN QUA OBSERVANTUR;
- A. HYDATIDES PENDULÆ MAJORES.
B.	}	MINORES.
C.C.		FLACCIDÆ.
D.D.		FRACTÆ.
- E.E. VASA SANGUIFERA.
- F. HYDATIDES ET
- G. MEMBRANÆ COMPLICATÆ.
- H. PARS QUÆDAM, INSTAR CARNIS GLANDOSE, COMPACTA.
- I.I. RACEMUS MINIMARUM, OPACARUM ET DURIORUM HYDATIDUM.

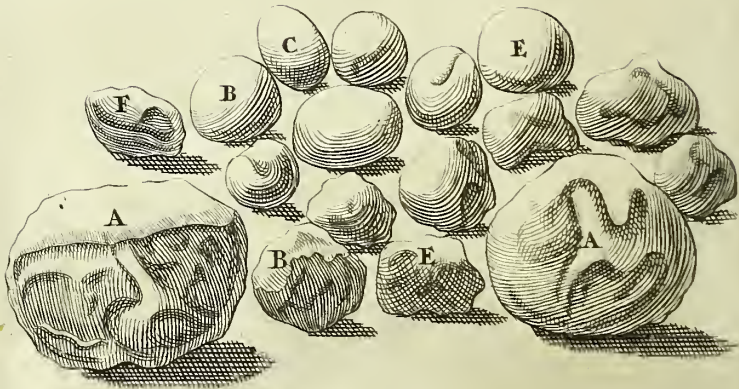
Huic observationi non imparẽ videat lect. beniv. quoque apud alios, quibus hæc hydatides, placentæ glandulæ minutissimæ videntur, cum probatu sit facile, eas lymphaticorum systemati suam debere originem:

Secundò; deciduas hydatides, formicarum ovis simillimas, in hepate, multo, variis locis, pure turgente, atque hoc modo locum ipsis in eo latice cedente, quatuor ante annos, auditoribus meis demonstravi in nosocomio.

Tertiò; rejiciendarum hydatidum (prædictæ classis speciem) acervos in naso, stomacho, intestinis, utero, vesica &c. locis excretioni cuidam aptis natis, detexi multoties, quarum cum vobis exemplum ex clariss. quondam hujus urbis medici COSSONII com-

Tab: 3.

communicatione , sequenti delineatione , communico.

Refert hæc rejiciendas, vel si malueris, dejectas jam nunc per anum, hydatides, quæ in corpore fractæ quandoque cum intermixtis membranis gluten album albumenque exprimunt ovorum multasque expelluntur ad libras; ut in hoc casu factum fuit.

Tabula tertiæ explicatio.

- A. A. HYDATIDES REJICIENDÆ, MOLE MAJORES, OPACÆ.
 B. B. MINORES, PELLUCIDÆ.
 C. ROTUNDÆ, SPLENDENTES.
 D. QUÆDAM, QUARUM PELLICULÆ AB SESE INVICEM
 RECEDUNT.
 E. -- VARIÆ FIGURÆ.
 F. COMPLICATÆ.

Quærat quispiam, non immeritò, quid obftet, quo minus teneræ hydatides tumoresque decidui non frangantur succumque inter & in alias partes non effundant suum, multo vicinarum partium motu & allisione agitati semper?

Respondeo: Primò; hydatidum membranas, morbo correptas, nempe, densiores fieri tensilioresque atque contentum in iis liquidum, purum, putum diu posse resistere motui, mutationi putredini atque proinde non frangi semper.

zdo; fieri & accidere illud sæpius, medicis, vel chirurgis id non observantibus indeque varios latices (respectu commiscendorum, cum hocce vicinarum partium liquorum) forma sub varia varioque sub; sed non vero nomine, nunc medicè, nunc chirurgicè, nunc & vittute organorum, quæ occupant, de corpore eliminari.

De hydatidum porrò figura nemini non costabit, eam; videlicet, ut plurimum esse rotundam, vel sphæricam; sed verò ratione ipsius vasis lymphatici inter valvulas varia dimensione (vide

pag: 12. lin: 5. 6. 7. 8.) quandoque & debere extare variam, verum globosam, ex parte, semper.

Est & aliud hydatidum (tertium) genus, cognitu apprimè dignum, labiis internè scorbuticorum familiaris morbus: invadit illa ex albo, nempe, livida, sine dolore, quantocyus flaccescens, albescens ulcerisque formam fingens induensque, depressum tuberculum, quod, ni memoranda mox exceperis methodo, cum labiis genas cumque hifce ossa gangranâ, sphacelo, carie corrumpit & non rarò homini vitam adimit.

Esse principium hujus mali partemque primò affectam, loci in quo nutritionis negotium absolvitur, lymphaticorum valorum, cum levi eorum eminentia; ex hifce liquet phænomenis.

Primò; priusquam, hoc tuberculum, vel ejus generis quædam apparent, turget languido somnolentoque homini in genere facies, in specie labium, victum respuenti alvumque non deponenti, torpent artus omnique totique deest corpori vigor.

zdo; tuberculum hoc nunquam in pustulæ formam, rubedine conspersam, sequenti quod in classe plus, minusve pro corporum dispositione, observatur, assurgit; sed ab apparitionis tempore brevi flaccescens, intra biduum ulcusculi impuri, in fundo albescens, cum labiis duris, obtinet faciem. Fundo pertuso liquidi aliquid; sanguinis verò; nisi profundius ei intruseris scalpellum, emittitur nihil.

Si unquam, jam nunc res agitur magna, chirurgus pertractanda; sed confestim; quod si etenim moras necitaverit, peragenda procrastinaverit, egerit imprudenter: totam itaque hanc; imo & vicinas pertundat, convulneret partes, usque dum sanguinis puri, puti insignior defluat copia, crebris scalpelli ictibus (scarificationibus dicunt) fricetque *utrioli cyprini solutione* repetatque hunc actum bis, vel ter ea die agatque, respectu totius corporis, remediis volatilibus medicè: crudescente jam nunc parte affecta, injiciat ei

obeli-

chelidonii succi saccharati, vel ejus nominis *mel*, largam portionem genisque maxillæque inferiori sæpissimè iterandum. ex herbis feminibusque fragrantibus &c. fotum; caveat autem sibi, ne hoc temporis morbique statu *spiritu* utatur *vini*; ejus enim insperione ulcusculi, vel apertæ hydatidis, cum fundo, margines indurantur: abstineat quoque *mirrba*, *aloë*, &c.

Hæc servavi methodo, Deo adjutore! Nobiliss. Juvenem annorum tum temporis vix quinque, hoc jam tempore, nostro in Athenæo Themidem venerantem, in quo hic morbus derepentè, id est, duorum dierum spatio, ab aciculæ capitis magnitudinis tuberculo, ad digiti latitudinis circulum inferiore in labio expansatum divagatumque vidimus.

Curavi hoc modo, haud ita pridem, AMSTELÆDAMI, postquam 6to; aut 7mo: ab morbi initio die, eum deseruerat, ut mortis candidatum, chirurgus, puerum 8. annor: Judæum: curavi, inquam; sed non sine sinistri totius ossis propriè dicti, maxillæ superioris ablatione, quod in rei exemplum possideo; sed non itidem eo in statu morbi, foetentibus, nempe, squallentibusque partibus mollioribus ossisque nigricante, sine *spir: vin: ung: susci Felic. Wurtzii* iterata creberrimaque insperione. Quod mirabere (lect: *beniv:*) tota quanta, tanto, quæ juveni jam nunc de vulnere relicta, vix hujus appositi circuli circumferentiæ, parva cum faciei deformitate, cicatrix est.

Majoris momenti poterit videri tertium, quod sequitur, exemplum; primarios hac in curatione AMSTELÆDAMENSES medico chirurgos eo tempore habui consultores adjutoresque habeoque & hoc tempore rei gestæ testes.

Filius sartoris annos agens circiter novem, AMSTELÆDAMI hoc morbo adeo corripiebatur violenter: ut 4to, aut quinto die, livido foetentique ex ulcusculo, totum ferè inferius vitæ extaret destitutum labium. Præstabam, quod potis eram, medicamen-

tis incisionibusque leviusculis (scarificationibus) sed sine fruge. Hoc in casu dubio; si unquam, chirurgico ausu (absit jactantia) forfice partes reserui correptas atque cicatrice, mediis vulgaribus, obduxi facilè. Inter curandum autem observabam, deficiente labio, parte maxima, salivâ madere conspurcarique pueri pectus de die in diem foedius; ita ut bracteâ tandem capsulâ, mento appensâ, eam recipere adigeretur osque ipsi ringens, nobilioris in artis dedecus, ab me factum videretur; ut non sine indignatione operationis meæ censores & post ictum cum piscatore sapientes nomothetæ quidam medici & chirurgi increpitabant: hoc, etsi stomacho vitæ stadio illo valebam; concoquere tamen non valebam: aliud propterea quid aggrediebar audebamque, cultello, nempe, myrtiformi, quod in mento labii reliquum erat, ab conhärentiis resolvi unâque cum angulis superioris labii futurâ intercepti confirmavique solidè: in tragœdiæ felicem catastropham liberavi enim puerum memoratis ab molestiis eò quoque usque, ut applaudendo criticis meis extaret exemplo.

In castris hoc grassari morbi genus vehementer, autumnali præsertim tempore, regionibus sub jove frigidiore, prætermittendum hic non videtur; ut & prædicto pede curari ritè.

Hiscæ enarratis perceptu concessuque faciliora erunt mea cogitata rationesque, quare hunc morbum, genus speciemve dixerim hydatidum sphacelumque iis alium aliterque constituerim, quàm cæteris corporis partibus; Ut rem extra omnem dubitationis collocem aleam, audi (lector: beniv:) multa, quæ doceant propositi veritatem ulterius: unicuique parti corporis, pro sua dispositione, esse específicos morbos, in confesso apud omnes est: ex: gr: arteria, vena, nervus &c. ex morbo an laboret? phænomena indignant specifica, nulli alteri parti tribuenda. Sic in hoc morbo quæcunque apparent, nutritii lymphaticorumque spectitant, cum partis vesiculari elevatione, ut supra & ex ipsâ jam liquet curatione, organum.

Moriuntur autem, hoc morbo affectæ partes citius, alio quàm quidem aliæ sphacelo corripienti; qui partes hæ in antecessum, stagnante liquido nutritio partim in organo secretionis partimque in lymphaticis (sanguinis proinde quoque munere destitutis vasibus) jam nunc intus ad mortem, ad sphacelum sunt dispositæ proximè; cum in alias partes, puta carnem, vasa sanguifera, glandulas &c. prævia non sine & in partibus vicinis perseverante inflammatione, sphacelus agat eique vitalis mobiliorque resistat latex sanguineus: esse & sphacelum, ratione dispositionis partium, varium, in nervorum cætu patet distinctè: nervus quippe inferius, pone in manu, sphacelo exceptus, separatur, vicinis conservatis partibus, usque quandoque in ipsam axillam; hic verò arteriaque venaque &c. conservabuntur sphacelo in totum corrupto musculo eis adhærente quàm proximè.

Ut autem in hoc morbi genere nutritionis lymphaticorumque cum contentis organum & vasa destituuntur munere sanguifera illaque cum iis perduntur; ita in sequenti genere lymphatica per sanguifera pessundantur.

Sed vide (lect: beniv:) hunc affectum ne cum ulcere virulento, corrosivo, arrodente, neque cum ulcere in genere, quod Græci *νομήν* dixerunt, confundas: omnia enim illa ulcera alia principia, alios progressus, alia phænomena aliamque obtinent curationem, de quibus singulatim dicere unius dissertationis, nec pagellæ est; ne autem de verbis lis & in verbis versari hæc videatur doctrina; concedo facillè, lymphatica in hoc morbo, cum organo secretionis succi nutritii, sphacelo vexari sui generis i. e. ab omni sphacelo distinguendo & hac dicendi nuncupandique methodo posse renuntiari, hunc morbum esse lymphaticorum & nutritionis organi sphacelum: esto, modò phænomena descripta curatio sequatur præscripta, juxta rationem, semper, sufficiat. Quare autem hunc lymphaticorum affectum ad hydatidum quoddam retulerim genus, monui supra repetoque verbo; quia in eo mox ab initio vas lymphaticum organumque secretionis succi nutritii target. Ubi

Ubi arteriæ & venæ, latice nutritio in partes detruso, lymphaticorum radices, paululum ab earum glandoso de organo (supra descripto) progressu, extus implicant, intricant, obambulant, adeo; ut munere suo debite fungi nequeant, nascitur tumor hydatico-sarcomaticus, id est, in quo sanguiferis luxuriantibus, lymphatica opprimuntur citissime eorumque limpidus latex parum, in initio, postea verò nihil augetur: extus itaque sarcomatis ex livido rubentis, intus verò hydatidis, laticem retinentis primum, præbet faciem.

Hoc tumorum genus, labiis genisque frequens, vulgò cancer; sed malè, vocant; cancer quippe glandularum conglomeratarum, non verò lymphaticorum morbus est.

Horum tumorum, memoriæ mandanda plurima suppeditavit exempla, praxis mihi mea chirurgica; præprimis in viro publicano, Annorum 26. aut 27., cui inferius labium hisce tumoribus, usque adeo intumescibat, claudi, ut nullo potuit modo, horrendo adspectu nudi prostant dentes salivaque de ore, cum dolore fluitaret acerbiorè continuò. Multis incassum ab aliis adhibitis remediis, mihi tandem, de vita jam quasi desperans, curationem committit, quam scalpelli forficisque ope auspico; quam autem operationem; nisi post integræ horæ intervallum multasque ægri vociferationes, absolvo. Horum tuberculorum, variæ magnitudinis, quædam racematim coherentia (semina canceri vocant) una vice, quædam verò singulatim, ad insignem numerum, multa sectione atque incisione aufero: omnium maximus tumor, dimensionem nucis avellanæ non excedebat; multitudine, non autem magnitudine conspicui extant. Hæmorrhagiam restringuo spongiis, gypso auxiliantisque juvenis digito, carpto obvoluto, vulnerata vasa comprimantis. Peracto negotio omnique singulorumque deposito tuberculo, vulneribus lacerationibusque prospicio chirurgicè. Sequenti die, apparatu amoto, pendulum video & quasi sine motu & vita labium; videt sentitque illud & æger, heu! quibus me, impatiens iræ dixerim, an furoris, non lacerat scindit-

scinditque disteriis scommatibusque! ut me criminatur! inscitiae crudelitatis &c. contumeliosè. Sed expèdio rem: curatur; notissimis ex melle spirituque vini remediis labiumque spleniis machinisque ex charta, ligno, linteo, corio, pro re nata, confectis suffultum, corrugatur; ita ut, quod patulum invitus nuper, jam nunc, si velit, occlusum habeat os.

Non possum satis mirari, Clariss: SOLINGIUM, virum mihi amicitia quondam conjunctum, cap: 36. Operat: Chirurg: dictitavisse, *forficem, hac in operatione nullius, acum verò multi esse usus hemorrhagiamque canterio extare deprimendam actuali*. Crediderim ipsi, veteres, hac in parte, imò & nominis hujus morbi respectu, sequenti, veram non innotuisse hujus tumoris dispositionem, nec extirpationis methodum, ab qua tamen tota & omnis dependet rei exitus; videlicet, labium pollice & digito indice ad ejus extima ora firmissimè arrepto, invertendum extrorsum & nunquam, nisi re peracta plenè, dimittendum; quinimò quemcunque avulseris tumorem, eum auferendum per alium, cui & sanguinis repressio, ut supra, commendanda. Si æger lassatus tuque digitos remittere cogeris, fac genas intus interim labiumque detergas, perlustres exploreque, an tumoris quid, quod omiseris, transferis, reperiatur & pergas eodem, quo incepisti, modo. Post curationem labium illud tenue cum superiore (& sic vice versa, in superiore si sit) quoniam mole differt, interius solummodò conjungitur clauditurque, eminente atque propendente labiorum altero.

Hisce anatomicè perlustratis tumoribus, eorum, ut supra innui, detexi dispositionem, fabricam, texturam; esse, nempè, hydatides sui generis, habentes, cum tumore *moro*, commune nihil: quod mox tumoribus dissectis ad oculum patet: liquidi in *moro* intus enim nihil, hisce verò in tumoribus pellicula intus duriore obvelatis liquidi purioris, vel post longum temporis intervallum, tenacioris multum; puris tamen, ut hoc obiter moneam, formam induens, nunquam.

Ne postremò vobis (Tyrones medico-chirurgi: quibusdam enim imposuerunt) similitudine cum prædicto aliisque imponant morbis, qui pessima ex consuetudine, irâ, aut furore, ab dentium compressione in labia, exstruuntur tumores, hæc vobis animadvertenda.

Primò; hosce tumores livescere, dolere, extuberare post actum mox; sed 2dò; pallescere, non dolere, flaccescere itidem mox curarique brevi, adhibitis, 3tiò (dentibus carpto obvolutis, ne de novo inter sese collidantur eundemque comprimant locum) *spiritu vini tepidâ diluto*, parti affectæ ipsique labio exterius *defens. Vigon:* quod si avulsi quid vix labio cohæreat, forcice auferendum illicò vulnerique primò; *aq. litharg*; deinde *mel* inspergendum *rosaceum*.

Quamvis (lector: beniv:) hac exercitatione de generali specifica-que Hydrope tumoribusque symptomatibusque chyli lymphæque organa porrò spectantibus; dicendi nata mihi proba factaque videatur opportunitas, subsisto (affinitate etenim non ficta, cum hisce & alia conjuncta incedunt tumorum genera, longum quorum dimetiri syrma, non negligam impostum) ne ab scopo, mihi hoc temporis momento proposito, avertar, quàm oportet, longius.

EXERCITATIO

ANATOMICO-CHIRURGICA

TERTIA;

DE

PHLYCTÆNA.

NO. eodemque nomine diversissimos aliquando indigita-
ri morbos eosque singulos cum definitione nequaquam
convenire, inigne, præ cæteris, in phlyctæna exem-
plum est.

In cruribus brachiisque oculisque uno nomine venit morbus,
Phlyctæna; neutrum tamen eorum, definitioni huic, aut illi,
ab auctoribus in hoc usque momentum traditæ in genere, aut spe-
cie respondere, patebit ex sequentibus liquidò.

Ipsi autem voci ejusque propriæ significationi non inhærentes
(sive etenim illa ab ebulliendo, vel bullas excitando, φλύζειν, de-
ducta sit meritò, vel non, ad rem faciet parum) submittamus exa-
mini morbi descriptionem; qui utriusque partis, nunc inflationis
vacuæ, nunc vesicæ liquore subflavo, vel limpidò lucidoque im-
pletæ, modo pustulæ & mox hydatidis formâ, describitur; ha-
rum autem descriptionum nullam morbi phlyctænae exhibere vim,
multò minus indolem, colligere est ex utriusque morbi cum illa
comparatione, ex qua constabit, Phlyctænam artuum esse, ab
ea oculorum, diversissimam.

Primò; Phlyctæna artuum formâ pellucidarum vesicularum li-
quore nunc subflavo, nunc albido, magnâ copiâ, plurimis locis,
citò, cum pruritu erumpens, cuticulam elevat; non pertusa,
aut exsiccata mox facile scabiei, exedentis ulcusculi, herpeticif-

ve, squammosæ, furfuraceæ &c. characterem exprimit.

2dò; Phlyctæna verò, oculi membranas anteriores, non autem cutim occupans, nunquam in vesicæ formam, id est, cum pellicula affurgens, intus non excavatur liquidique continet nihil, unà, lentò, sine pruritu & semper rubra erumpens, ni curetur, ulceris, ne indurati, vel exsiccati quidem unquam; *panni* verò quandoque induit characterem; ita ut cum Phlyctæna artuum epinyctides, esseræ &c. cum ea oculorum *panni* initium, rarior papula &c. similitudinis aliquid, essentiae verò nihil habere, ex earum descriptione constet probeturque nominibus nil fidendum, neque; ut ab multis assertum habemus, ex græcis titulis morbis inscriptis, morborum indolem posse percipi. Opportet ergo huic, aut illi diversissimorum prædictorum morborum alius inscribatur titulus, ne sub improprio nomine, huic, quæ illi est adhibenda, adhibeatur medicatio; quod saltem tyronibus, vel ad titulum morbi, absente ægro, medico-chirurgis accidere facile potest; si quoque hæc & illa Phlyctæna eadem idemque esset morbus, unum & idem sufficeret remediorum genus.

Priusquam autem de curatione verba nobis sint, perlustremus (lect: *beniv*.) partes, quæ primariò, secundum auctores, in hoc & illo prædicto morbo afficiuntur: unus venas, lymphæ ductus eorumque extravasatum liquidum, glandulas oculorum serosumque earum excrementum; membranas alter, bilem-falsam, pituitam, retentum menstruosum sanguinem, fermentum acre & salinum & quæ porrò istius farinæ plura passim inveniuntur, inculcat atque increpitat.

Ut modò diversas horum morborum apparentias, ita jam nunc ostendere conabor, diversa planè in iis primariò affici organa: in artuum, nempe, Phlyctæna cutaneas glandulas papillariaque cutis corpora, in ea verò oculorum, solummodò arteriam.

Ad prim: in artuum, crurum, manuum pedumque, sic dicta Phlyctæna elevatur, variis cum tuberculis vesiculosis, cuticula, quâ ablatâ deterfoque liquore, asperitates eminentiæque, plus, minusve, pro glandularum, aut papillarum majore, aut minore affectione, duræ, aut flaccidæ conspiciuntur, eodem fermè ad-

spectu,

spectu, ac si cuti vesicatorium, vel leve aliud quoddam esset impositum causticum. Mador hic rarò ultra quartum, aut quintum diem stillitare continuat, quibus pars affecta consolidatur denuò, vel in scabiosum degenerat ulcus, cum circumjacentium partium induratione, inflammatione, excoriatione &c. non rarò, inveterascentibus hisce ulceribus, cutaneo tegmini fœda, erumpit, circumvolutis induratisque hic & illic ulcerum labiis, excrescentia; imò hoc ex morbo homines vitam trahere languidam, contabescere, continua vexari febre, vigiliis aliisque quandoque symptomatibus lethiferis, ipsa me sæpius docuit res.

Cutaneum hunc morbum foeminas, non mares; artus, non verò alias infestare partes, fabula est: in dorso etenim, pectore aliisque locis eum detexi multoties; quare autem plus in artuum extremis, quàm aliis partibus inveniatur, crediderim ab eo loci pruritus scalpenti radendique prompto facilique accessu plus, quàm ab alia causa dependere eoque magis; quoniam, ut plurimum, in iis quibus noverca fortuna victum negat & amictum, reperitur accedenteque porrò corporis immunditate, fœcundia, pediculis &c. cutim infestantibus, morbi vis adaugeatur hæcque incommoda morbi quoque causa exsultant; quoque (inquam) quia ejus variæ statui possunt causæ & originationes; ut sunt ex: gr: sudoris transpirationisque impeditio, cutanearum glandularum, vel papillarum corporum mala dispositio, abundans & malè dispositum eorum liquidum, vulnus non ritè consolidatum, cuticula mole auctior, indurata debitòque tenfilior &c.

Ad secund: Arteriam in oculi Phlyctæna solummodò, sive primariò peccare, sequentibus rationibus, confirmari, confido.

Primò; rubescentem, sine pellicula, hanc expullulationem in tunicam adnatam, corneamve ab vena originem trahere, rationi demonstrationisque est contrarium: vena quippe sanguinem ab membranarum superficie intro vehit; fracta, nullum, nisi eo loci, tum temporis detentum, emittit sanguinem; ipsius quoque venæ pars non est; quoniam pellicula caret & hoc sensu, potius variis extaret species; insuper, sanguis; si esset, qui expullulat, venosus, non sabbro-floridi, ut ab initio ad finem est; sed fusci exta-

ret coloris; itidem de momento in momentum non augetur (sanguis enim in venis non retrograditur) quod in Phlyctæna semper ita obtinet; ut tandem panni, vel & excrescentiæ tuberosæ efformet speciem.

2dò; non esse de lymphaticorum tuberculorum genere, docet ejus materia, originitio &c. & ipsorum vasorum lymphaticorum cum fabrica, usus.

3tò; ex nervis malè constitutis ortum Phlyctænam ducere, nemo anatomico-chirurgus suspicatus est unquam.

4tò; esse membranarum affectum easque corpore primariò peccare, probatu est impossibile; quoniam, non nisi jam nunc expululante in ipsas Phlyctæna, patiuntur; quinimò, ab ipsis illam separari, sine laceratione sui corporis elevari que posse atque ab membranis sanguinem non emitti, propriè loquendo, compertum est satis.

5tò; neque oculi glandulis hoc posse imputari vitium, vel ex eo patet; quod loco ab ipsis remoto maximè, oriatur.

6tò; tubulos aquoso-lacrymales corpore non lædi, neque hoc malum membranis injicere, probatione egere non videtur: quod enim emittunt liquidum non sanguis; sed verò limpidus latex est. &c.

Restat igitur (cum omnia illa organa, primariò, in causa non sint) probem, arteriam efficientem causam & esse, quod in hoc morbo peccat organum ejusque vitio postea infestari alias partes: posset enim quoque arteria (ut prædicta organa) extare inculpanda & hoc vitium, hæc Phlyctæna, ab exteriori quodam oculo accedente infortunio, materia &c. ortum ducere; sed, obstantibus phænomenis, non credo hanc difficultatem operosius esse diluendam: extraneum enim nihil, sua valet virtute, membranarum sanguinem (ex quo tamen & solummodò fit oculi Phlyctæna) injicere deque momento in momentum, uti in hoc morbo fit, cumulo augere.

Censeo itaque Phlyctænam (qui morbus apud medicos vulgò oculi, non verò cutis est vitium) esse extremitatis arteriæ dehiscientiam ab sibi opposita venarum radice, cum apertura in membranarum cornæ adnatæque superficie, unde ipso temporis sui fieri puncto,

puncto, subalbida, mox verò, potius simul (nam vix admittitur temporis interstitium) rubra existit manetque; Quare autem liquidissimus iste sanguis de arteria oculoque mox itidem non distiliter defluatque, rogare desines (lect: beniv:) ubi tibi in mentem incidit; primò; esse ab initio vix visibile illud punctum, inter tunicarum filamenta detineri, frigore externo inspissari moxque concrefcere; sed verò, tum temporis, digito carptove posse ex parte abstergi: vividum itidem effusum sanguinem, partibus cohærentem; nullo autem velamine cinctum, mox non defluere, corripì, putrescere, ex sarcomatum, ulcerum hyperfarcoticorum multis speciebus demonstratu perquam est facile. Propullulantes luxuriantesque corpore arterias tumoribus inferi, cum iis plexiformi commisceri ritu cumque ipsis capere, præter ordinem œconomiae animalis, incrementum ex citatis; sed verò maximè patet nasi polypis.

Oculi Phlyctæna, pro inflammationis initio haberi non potest: in illa enim arteriæ propagatio una, vel multa obstruitur, in hac aperitur.

Ultimò; cum ex interiore membranacearum lamellarum adnatæ, vel corneæ parte, peccans hæc quandoque arteria, sive phlyctæna assurgat, de vario Phlyctænarum colore, multus, sed inutilis sermo est (sequitur enim illa illuminationis omnium corporum regulam) rubet plus, minusve pro collocatione, mole &c. omnibus itaque hisce nominibus differentiisque, quæ ab colore petuntur, supersedeo: priusquam enim arteriolæ supra memoratæ extremitas in oculi anteriorem membranam eruperit, cum apertura, superficiem egeritque (ut supra) Phlyctænam non constituit; inter lamellas verò exteriorum tunicarum oculi non Phlyctænam; sed suæ speciei hypopyonem generari, excitari, docebo data opportunitate, luculenter.

Quæ igitur in membranæ corneæ, vel adnatæ superficie protuberant venæ, varicum sunt species; quæ vesiculæ liquore impletæ limpido, aut ex albo-turbidulo, hydatides, aut lacrymalium vaporum distensiones, quæ exaltationes livescentes unà cum membranarum prædictarum parte, intra eorum lamellas oriuntur, hypopyonum

pyonum initia: ita ut praxi chirurgica hæc consent infallibiliter; videlicet, conspici sine albescente sua dispositione materia Leucoma, sine pelluciditate Vesiculam, vel Hydatidem; sine rubedine Phlyctænam nunquam.

De morbis hæc eorumque definitione, differentia, ortu, progressu, apparitione tantum.

Utriusque postremò exhibituro curationem, liceat mihi primò descriptum morbum (cui alium & specificum inscribendi titulum, unicuique relinquo potestatem: sufficit enim jam nunc demonstravisse eundem illum, cum ejus nominis oculi morbo, non esse) ut Pseudo-scabiem tractare; in cutaneo autem hoc symptomate, sive fucci nutritii lymphæque, hoc loco, supra modum abundantis, profluvio, gradus ut sunt; ita plus, minusve de scabiei titulo & essentia obtinet: profluvium enim modò quod erat ad cuticulam, si continuetur, fractâ cuticulâ, ulcus excitabit; hoc, pruritu & liquorum horum mala dispositione, acredine &c. accedente, scabiei requisita & sic porrò.

Cutanea Phlyctæna curatur initio: mox enim adest dolor, observata medicatione; si opus sit, interna diætâque ex malaëticorum lenientiumque genere; topicis, anodynis desiccantibusque mediis. Ut sunt: *vinum dilutum, solutiones opii, ung: alb: capsur: ung: diaphom: aq: litharg: aq: plantag: cum sacc: Sarturn: & liq: tart: muscilag: sem: Psyll: portulac: addito* (quo tertio, quartove demum die opus est) *flor: croc: cum tepida expressorum liquamine* ʒj. ad ʒij. in genere abstinendum ab emplastris largaque unguentorum insperatione. Si vesiculæ indurentur, pertusione excipiantur crebra iterataque; acu autem id fiat aurea, vel è chalybe, aut minusculo scalpello idem est; sed parti medicamentis exornatæ, mox injicienda est ligatura eaque non laxa.

In ulcus si abierit, ulceris methodo tractanda, in qua sulphurata, mercuriata, nunc mixta, nunc seorsim, vel alternis vicibus usurpata, rarò non profunt.

In scabiei specimen conversa, ut hæc solet, curetur.

Præservari ab hoc malo si corpora possint, fiet illud (diætâ constitutâ) multa cutis fricitione, ablutione in balneis, sudoris expulsiōne, modico exercitio.

In oculi Phlyctænæ curatione, paucis exceptis, ut desiccatione & ligaturâ, quæ tamen alia est: aliud enim desiccari debet liquido-concretum aliterque laxè nempè applicanda ligatura, omnia è contrario fiant oportet.

Primò; mox ab initio abstinendam ab omni pertusione: saniem enim (ut quidem autumant) non continet; sed verò compressâ, quæ defluit materia, ipsissimi laticis sanguinei est.

2dò; ab mediis sanguinis motum accelerantibus;

3tiò; ab remediis, quæ cum oleis, adipe, axungia &c. miscentur;

4tò; melle & felle cujuscunque sit animalis;

5tò; liquidis collyriis &c. acrioribus, utpote in vicinas partes, etsi penicillo inspergantur, defluentibus easque plus infestantibus, quàm ad requisitam curationem ducentibus.

6tò; de maturatione, sive suppuratione non est (lect: beniv:) quod somnies: latex quippe hic mox concretus in pus degenerat nunquam, ideo maturantia cataplasmata, fotus &c. de hoc remedium coetu removenda extant: lunæ enim radiis non maturefcit botrys, nisi ubi mula pepererit.

Pustula (in oculo) Vesicula, Macula, Phlyctæna, quibusdam eadem res est eademque recipit ab ipsis remedia; sed extra rationis normam: trajicere enim arteriam, pro vesicula, quis non horreat, Phlyctænam arteriarum extremitatem apertam demonstravi; perperam itaque illa pertunditur acu, perperam itidem Phlyctæna artuum acu non pertunditur: vesica quippe cutanea est.

Remedia in curationem adhibenda (emplastra enim adhibenda nemo statuit) sunt; quæ, quantum est possibile, sine, aut saltem levissima cum incrustatione exsiccant: *gummi arabicum, gypsum,*

E.

serico.

sarcocolla, *cerussa*; sed verò omni arte in pulv. impalpab. redact. hæc enim propullulationi huic adhærentia, eam exsiccant, deprimunt, cicatrice obducunt. Uti si velis hinc cum quodam liquido, immisceantur *albumini ovorum cum alumine conquassato*: de deterfione non moneo; quoniam abstergi minùs, quàm desiccari deprimique debet; inde est, quod ab *vitriolatis* in initio cavendum sit; ubi autem morbi status mutatur, mutantur & remedia; ita Phlyctæna inveterata, malè medicata, extuberans in formam *panni*, aut *sarcomatis* &c. alio modo, quàm recenter nata, excipitur; statuendo tamen, escharotica vix unquam usui venire. Quod si vicinæ partes doleant ex inveterata, multave mole aucta, Phlyctæna, instituitur ac præscribitur, quæ in inflammatione, partium distentione; excoriatione &c. medicationis formula extus intusque. Phlyctænam hanc, ni ritè consolidetur, facile recidivam pati, exemplo didici & periculo meo; esse junioribus, ut & mero delere curas nimium amantibus æstivoque tempore, ut plurimum, oboriens symptoma sanguinisque iis missionem conducere, pro comperto habeo. Quæ contra hunc morbum in præsidium vocari posse videntur, observato methodico vitæ regimine, sunt oculorum matutinæ vespertinæque tepidâ ablutiones ab frictione abstinentia, corporis animique quies, quæ inter curandum, uti in omni infortunio, non levioris est adminiculi & solaminis.

EXERCITATIO
 ANATOMICO-CHIRURGICA
 QUARTA,
 AD TITULUM,
 DE
 EXTRANEIS è VULNE-
 RE EXIMENDIS.

RECEPTISSIMIS ex vetustissimæ pariter pariterque nobilissimæ medicinæ titulis, venerati illum; EXIMENDA SUNT è VULNERE EXTRANEA, in hoc usque momentum, cum omnis soleat Medico-chirurgus; multa autem prudentique cum attentione eum observandum, opiner; mea ad eum commentaria animadversionesque tecum (lect: Beniv:) communicare, frugis duxi alicujus: periculosum enim est, huic titulo, dogmati, legi Chirurgices obtemperare & non obtemperare. Ut hoc meum propositum exequar probè, utriusque exempla proponam varia; sed verò unum primò; quod nuperrimè mihi accidit tibi que pro multis erit & memoriâ non omninò indignum.

Jan Hendriks Minne/ Lugd: Bat: annorum xxxv. nauta epibata, in nave præfidiaria, cui nomen, *Civitas ultrajectensis* præeratque strenuiss: DEKKER, A^o. MDCXC. Julii xmo. recepit in prælio navali, quod ad promontorium *La Hogue*, Gallos inter & Fœderatos accidit, ab explosione tormenti, in sinistri brachii par-

tem superiorem, glandem, prope cubitum leuiusculum, in pectoris ea parte (sinistra, videlicet & laterali) ab dissiliantibus de nave schidiis affulisque, duo vulnera majora; cum autem una eademque illa explosione plures vulnerarentur, judicantur mox Chirurgi & compertum habuerunt, hostes tormento non globum ferreum tantum modo; sed & faccum glandulis plumbeis frustulisque abjiciendarum ferrearum rerum impletum (vocant Belgæ schroot) intrusisse: hic noster homo, glande, ipso flagrante certamine, de brachii schidiisque de pectoris vulneribus extractis sepositisque, postridie ad nosocomium, quod in portu, sive statione vulgò *Duynst* in maritimæ gentis commodum exstructum erat, cum aliis vulneratis, nave ducitur vectoria: consolidatis, intra mensem, vulneribus, LONDINUM abit; sed ab incumabilis NEPTUNO dicatus: viderat enim jam dudum cœas occiduasque plagas, SCOTIS sese mox militari obstringit sacramento. Jactatus æquore toro per aliquot annos, revenit, tandem ad suos. A°. MDCXCIX. incipit conqueri de lumborum dolore apparetque circa ilea tumor, qui apertus, ichorosi puris emittens laticem, insigni cum inflammatione cutisque induratione in ulcus convertitur fistulosum, cujus de orificio, nunc hiante, nunc carne luxuriante impleto, aliquando liquidi quid, aliquando vel nihil distillat. Multos expertus; sed sine levamine, Medicos, Chirugos eorumque amurcam, agyras alipatque, dum incurvari sibi lumbos, attenuari atrocissimæque noctes atque dies, craciari corpus sentit, impatiens molestiarum adit Clariss: meum Collegam DEKKERS, qui re explorata, cum mihi assignat inspiciendum: noverat enim me, in auditorum meorum Reique publicæ Chirurgices commodum, pauperibus opitulari statutisque horis artis docere & demonstrare encheiresin.

Auditâ ex ægro enarratâ superius historiâ, video inter ossis illi marginem lumborumque ultimæ vertebræ processum lateralem, parte corporis sinistra, oblongum, fistulosum, cum luxuriante carne labiisque lividis, ulcus curimque, cum albescentibus vesiculis, inflammatam maximè; sentio circumjacentes partes induratas, interius corpus quoddam durissimum, os quod suspicor, carie correptum

FIG: EXPLIC:

- A. FERRI EXTREMITAS, ULCERIS FISTULOSI ORIFICIO PROXIMA, ALIQUANTULUM INCURVATA ET ASPERA.
- B. EXTREMITAS ALTERA.

Ex figura videtur hoc ferrum esse fragmentum machine, quam Belgæ vocant: een dubbeld windpze.

reptum & ab toto divisum. Injicio aperturæ spongiæ, cum cera coctæ interque lamellas ferreas expressæ, penicilla, turundas quantas capiat: procedens hac methodo, in largiorem labiorum ulceris dehiscenciam, corripitur quinto die æger febre, admittens, queribundus de dolore, vix ulteriorum disquisitionem, aut medicacionem; invito autem reluctantiq; fit benè. Per novem dies, multo molimine, non sine ejus moroso murmure. (invehitur enim hoc hominum genus facile in Medico-chirurgos) propullulantem de ulcere carnem reprimere annitor; immitto, prius cerulâ styloque ferreo rimato tentatoque fundo, ulcerosæ cavitati digitum conorque vossellâ, quod jam nunc è fusco atrum in conspectum venit corpus proque ossè habeo, ex ea depromere: sed incassum: adhærens namque hic & alibi locorum sanguinisque emittens aliquid, dilato forfice, ad pollicis latitudinem, ulceris circumscriptionem differoque in sequentem diem conamen ulterius; quo, undecimo, videlicet, anno, ab in pectore inflicto vulnere, mihi vossellâ majusculâ, non carie infectum os; sed frustum ferri trium pollicum longitudinis uniusque latitudinis, extremitate utraque asperum, de ulcere, non sine adstantium demiratione ægrique acclamatione, eximere datur. Intrudo leniter excavatæ parti indicem exploratum, intus an quid restitet extranei? verum nihil perferentisco; impleo itaque eam, quantum possum & decet, carpto ornoque, per quatuor dies, plagam intus *ol: hypericon: ungu: digestiv:* calido, extus *empl: defens: Vigon: ungu: alb: caphurat:* conspergo labia *solut: viriol: cyprin:* consolido (Deo adjutore!) intra 16. dies obducoque eam cicatrice firmissima & proba.

Priusquam ad propositum explicandum me accingam titulum dictionisq; lemmæ; operæpretium reor investigare; Primò; quâ viâ ferrum hoc, pectori huic homini, ab latere, intrusum, illisum, usque in tergorum ima (2dò;) ullo sine dolore (3tiò;) notabili sine cutis eminentia (4tiò;) vicinarum sine partium actionumque earum læsione, ad spithamæ & dimidiæ longitudinis, descendere (5tiò;) imo loco per decem ferè annos (6tiò;) sine symptomate commorari potuerit (7mò;) levi tantum modò ferrugine con-

spersum?

sperfum ? ad illustrandas tollendasque hæcæ difficultates quæstionesque, respondeo ;

Prim: ferrum, ab latere, pectori illisum, musculus inter latissimum dorsi, qui facile ab communi membranaceo, corporis quarto velamine generaliore dehiscit, aditum sibi fecisse ad dorsi ima: liberrimè enim cum moveri debeat hic musculus, fibris instructus est longioribus, multiplicibus atque ab sese invicem diffitis; quoniam itidem ilea ullo sine ossè (respectu laterum) prostant, recedentes partes non pupugit, neque (2dò;) dolorem excitavit, durissimos inter maritimosque labores, cutimve (3tò;) notabili elevavit eminentia, obstante quoque imi trunci laxa densaque plicabilique ipsius cutis mole; adde, ad latera ossis sacri ejusque cum ilei ossis margine, triangularem conventum & conjunctionem, multum collocari pinguedinis: ferrum itaque (5tò;) diu hoc loco absconditum, vicinarum partium functiones non læsit symptomataque (6tò;) non produxit, usque dum asperitate ejus extremitatum circum jacentes partes frictæ, agitæ, læsæ tandemque succum emittentes suum, tumor postea & ulcus fuerit productum: quæmobrem ferrum (7mò;) levi tantummodò ferrugine; non verò nigredine fuerit conspersum, demonstrando perquam est facile: succus quippe purus, qui & nutritius alluit circumluitque ferrum, multa ornatum pinguedine, ex ferri metallo, non nisi levem, longâ morâ, contraxit conspersitque in ferri superficiem, subrubram ferruginem, quæ vix contacta abrasaque ferri splendorem exhibet conspicendam integerrimè; ita ut hic succus, pinguedinis liquidum & ferrum, affecto loco pro balsamo extitere diu: in ferro etenim ego acidi corrosivi nihil, acidum verò temperantis, destruentis, sive, ut mentem meam voce exprimam recepta, alcalini agnosco multum; rupto autem tumore intusque, cum medicamentis ei adhibitis, ruente aère, superior ferri extremitas paululum nigrescere incepit.

Huc usque hoc de casu, de universali Medico-chirurgico dogmate tituloque:

EXTRANEAE È VULNERE EXIMENDA,

dicturus, quæ sequuntur notanda observandaque videntur:

Primò; an illud ad curationem necessarium sit semper?

Secundò; mox, an post aliquod temporis intervallum?

Tertiò; quibus mediis, instrumentis &c.?

Quartò; fieri id si nequeat absolutè, quid, secundum artem, tali in casu, viro Medico-chirurgo, salva ut, facta tectaque cum arte ipsius sit fama, præstandum extet?

Regero *ad primam questionem*: imoverò; constans oportet hæc lex sit æternum: ni enim extranea, secundum artem, è vulneribus eximantur; omnis & quæcunque vulneris agglutinatio, consolidatio, curatio, non nisi palliativa (quod ajunt) renuntianda est; posse autem, multa sine molestia, extranea in corpore, consolidatis extus; imò & intus vulneribus, ad vitæ finem gestari, latere, exemplis confirmatum habemus innumeris; sed heus! *lector benivole*, intellige extranea per se partes non lædentia & cavitatibus, puta pectori, axillis &c. locisque laxè cohærentibus minusque movendis, immisâ. Hoc quod in Nobiliss: cohortis equitum vexillifero HEEMSKERK, glandem plumbeam in pectoris cavitate; JOANNE GÖLTZ, ductore ordinum, ensis mucronem in inguine gestitante variisque ex aliorum observationibus, comperit habui dudum.

Vigeat hæc oportet lex; *extranea è vulnere eximenda*; verum exerceatur decet (respondeo *ad secundam*) *aliquando mox, aliquando post temporis intervallum*: mox; si extranea commodè arripi & ab partibus corporis liberari possint, retrocedere videantur; dolores excitent ingentes, hæmorrhagia non sit magna &c.

Post temporis intervallum; si contraria hisce eveniant, aut fluxus sanguinis

sanguinis sit ingentior; vulnus dilatari debeat, aut instrumenta (quod eheu! quam sæpè accidat, ego novi) in promptu non sint. Primum hujus articuli propositum comprobavit JOHANNES LÉNIER, Nobilis, tertii ordinis dux exercitus Anglicani; hic concussione acierum prima, prope *Steenkerken*, glandem inter quartam quintamque recipit costam; sed verò membranam pleuram non perforantem; tertio quò die, regio ex mandato, inspiciens vulnus, specillo digitoque (BRUXELLAS enim jam deVectus erat) habui exploratum: hærentem mox constrictumque inter costarum margines glandem eximendam pronuntio, urgeo, jubeo; sed frustra, negante id Chirurgus atque affirmante, non glandem, verum costæ fragmentum sentiri glandemque resiliuisse, non verò latitare in vulnere. Habetur homini fides! debilitatur interea, de hora in horam, æger, aggravescens symptomatibus, dolore, difficultate respirandi, siti, vigiliis non absque deliriis, febre, livescentibus, cum vulnere, labiis facieque tòta; postero die accedo cum Regis Chirurgus iterum videoque convulsionibus agitari corpus, expeto inspectionem vulneris; verum ni abiissem, malè me excepisset inverecundus dibaphus.

Paucis; æger non dulce; sed decorum belli colligens fructum, pro patria, ut imperatorem decet, moritur.

Perlustrari jubet Sereniss: Rex cadaver; elucescat ut rei veritas; ad actum autem priusquam accedo; ecce, juvenis, defuncto heròii ab cubiculo, in foetenti & sphacelo correpto ulcere, nigredine conspersam digito demonstrat glandem; videlicet, remissis jam nunc contractis quondam convulsionibus costis, glans exterius prominebat. Accerso Chirurgum, ipse ut inscitæ; ne quid pejus dixerim, in se constituat, cum infamia, pœnam. Agit rem, agnoscit culpam brevi que munere privatus, castra relinquit, abit, fugit. en (lect: beniv:) neglectæ legis, EXTRANEÀ È VULNERE EXIMENDA, lugendum exemplum: si enim glans mox, commode quod potuit, è vulnere fuisset exemta, viveret homo, aut certè lethum sine crimine haberet.

Priusquam secundum hujus articuli propositum, experientiâ confirmem; *post temporis*, nempe, *intervallum oportere aliquando extranea è vulnere eximere*: noverit studiosus & tyro Chirurgus: pessimo ausu multos Chirugos (potius lippos alterius cuti non timentes) vulnera quasi explorare, nunc digitum, nunc ferrum iis ruditer & vi injiciendo, illa aperiundo, &c. cum è contrario exquisitè inspicere leniterque tractari, quæcunque quoque loco sint, in initio debeant; ne hæmorrhagia, dolor &c. excitentur: si quis autem tales objurgaverit, iis obstiterit eorumque impediverit carnificium, in promptu proverbium est. - *Zachte meesters maaken stinkende wonden*: quasi verò inscitia & crudelitas Chirurgiæ fideles extarent comites & delicatula, non itidem audax & prudens posset esse manus: hoc enim, quo vivimus seculo, ægri omnes non sunt *urendi, secandi.*

Cadens in terram vir mercator Amstelædamensis, adultæ ætatis robustissimique corporis & in pollicis musculum abductorem vulnus recipiens minusculum, me Chirurum secundo die appellat, queritans intolerando de dolore; sanguinis autem parum cum emittat nihilque extranei cereâ, neque stylo ferro sentiam, *balsmo peruviano* calefcente exorno vulnus totamque *empl. defens. Vigon*: manum: post aliquot horas vocor iterum, cerno hominem tremebundum, dolore percitum ad ravim; pollice tumente horrenter; tendinem læsum non dubito. Inspicio exquisitè vulnus denuò. Exploro cerulâ interiora, exterior durum quod intus latitare, quod depressis labiis, vitri frustulum videtur & esse, auriculari digito sentio tandemque video: ceciderat enim (ut postea ipso ex loco, multis vitri fragmentis consperso, patuit) in vitri frustula: arripio statim volsellulâ extraneum, legi Chirurgiæ satisfactorius; sed dum id molior, deficit homo robustissimus animo; gelido autem resectus latice, repeto ego conatum, ille animi defectum idque toties, quoties vitrum tango eaque vi; ut convulsionibus agitatus planè cadat in terram. Scalpulum producens, vulnus ampliaturus, uxor ejus & qui porrò advolarant amici, hoc impediunt tentamen inque sequentem diem differi jubent. Injicio manui *cataplasma* sequens;

R. fol. *bismalv.* m. ij. *violar.* m. j. *sambuc.* m. s. *incid. coq. in lacte dulci*; *exprim. contund. adde mic. pan. alb. q. s. pro cataplas.*
 & *sub. fn. viell. ovi n^o. i. croc. Britt. ʒj.*

febre jam nunc correpto sitibundoque, præscribo *amygdalatum tenue*. Postero diem uito manè accedens, quod fore prædixeram, experior, dolore, nempè, virum torqueri miserrimè; imò, præ anxietate, sudore madere frigido.

Nec jam vulneris dilatationem, neque vitri extractionem concedentibus amicis, cogor peragenda procrastinare, usque dum ab digitorum extremis in brachium, cum tumore, inflammatio gangrænam minatur; tertio itaque die, ampliato vulnere, extraho de illo frustulum vitri, adjunctæ figuræ: in vitri frustulo animadverti velim, primò; apicem superiorem potuisse fentiri; angulum verò eminentiamve ad latus non, quæ ut & basis ipsa, in causa fuit, quo minus extrahi potuerit, luxuriante & circumeunte mox vitrum carne spuria. Sedatur dolor & curatur brevè vulnus, non tamen sine actionis musculi læsione;

Sed, ubi mihi sermo de differenda procrastinandaque, secundum artem & ob causas supra memoratas, extraneorum exemptio est, intelligi velim, me hæc docere, non impredientibus id amicis, &c. sed ipsa re. Ita in conflictu *Landaviensi*, fracti hastilis festuca, auricularis digiti longitudinis, straminis latitudinis, apice acuto, oculo pedestri sclopetario intrusa, secundum artem mox, neque & diu postea, eximi potuit: hærebat namque imæ infixa, per adnatam, scleroideæ, cum totius interioris oculi supellectilis destructione, retractâ dolores excitans infensissimos; abscissam itaque ad tunicæ vulnerisque limbum, eam gestitavit, donec tandem, multo cum pure, præruptis membranis, expelleretur eximereturque.

Ad tertiam questionem; quibus exemptio fieri debeat mediis, instrumentis &c. cautè &, pro viribus meis, appositè mentem detecturus

rus meam; duo in antecessum monenda habeo: *Primum*; bella hodierno tempore aliis cum gerantur modis, armis, inventionibus, machinis &, de extrahendis extraneis, puta glandibus ferreis, plumbeis læsionibusque ab in corpora intrusis, ope pulveris nitrati, lapillis, feltucis, vestibis, arena &c. aliam nunc, quàm olim esse rationem agendique normam; quæ verò nunc, ut quondam, corpori casu & infortunio intruduntur extranea, nunc, ut olim esse excipienda atque eximenda. *Secundum*; me omnem de vi urgente attractiva medicamentorum fabulam omnemque spernere & ridere incantationem (magiam dicunt, vel exorcismum) quibus creditur extranea posse de vulneribus eximi: exulent itaque ex Republica Medico-chirurgica, hoc respectu, *adeps talpa, pinguedo leporina*, sola sive in usum vocitetur, sive cum *dictamno, ranis combustis, mumia crurum, magnete*, vel aliis misceatur medicamentis. Respuat incantationum ludibria faciatque ista Fabulino Lalloque sacra, cui sana, vel in corpore ægrotante, frui contingat mente: nam

Stultum consilium non modò effectu caret;

Sed ad perniciem quoque mortales devocat.

absit autem hoc dixerim de Chirurgis: atro enim hoc carbone castrensi, præprimis, lixabundam agyrtarum facem denotata volo: multos enim hac eorum nequitia abeuntes illuc quo priores abierunt, dolui eoque magis hæc moneo, quoniam amurca hæc circumforaneorum, apud castrensiu caupones in pretio, postquam aliquandiu sanguifuga, miserorum militum sudore & sanguine victitavit, non rarò doctis peritisque præferitur Medico-chirurgis inque tentoria papilionesque repit præfectorum ducumque, lautè ab iis excipitur, *verbosè acquirentes sibi famam strophis*, usque dum creduli ægri, pessimo ex eventu, didicerint, *caput sese non dubitavisse credere hominibus, quibus notis, ne calceandos quidem commisissent pedes.*

Exemptio extraneorum fit mediis, vel instrumentis:

Sub voce (*mediis*) intelligo comprehendoque omne illud, quod contribuit facitque aliquid (præter instrumenta ad ipsam exemptionem necessaria) ad exemptionem ritè celebrandam : si enim cum pure, sanguine, ichore, &c. extranea de vulneribus ulceribusque rejiciantur, eximi ex iis non dicuntur : media itaque hæc erunt, vulnerum amplificationes, dilatationes, quæ spongiis in cera coctis, medullâ sambuci exsiccatâ, penicillis, turundis &c. vel secando, scindendo, vel labia expandendo, deprimendo, &c. vel partis vulnere oppositâ pertusione, quod in extraneis eximendis, harpagonibus munitis, frequens est artificium, fiunt instituunturque.

Instrumenta quibus extranea de vulneribus eximenda veniunt, sunt *communia aliis* quoque operationibus notaque satis ex: gr: syphon, styli gummi, vel cerâ oblititi, vectes, volsellæ, forcices, forcipes, rostra corvina, gruina, hamuli, terebræ mares, fœminæ, veldelitescentes, aut fiunt aliis operationibus *non communia* &, pro re peragenda, excogitanda, fabricanda: hinc statuo Mechanicam ab Chirurgica inseparabilem; manum autem omnium arceptioni aptorum instrumentorum osque syphonum esse typum & exemplum.

Ipsa de dilatatione, præsertim quæ incidendo fit, multa habet monenda; *paucis etenim temeritas est bono, multis malo;*

1° Primò; quantum res ferat, parcatur vasorum sanguiferorum nervorumque ramis majoribus; ut & ligamentis tendinibusque; usus ut fervetur partium symptomataque vitentur graviora.

2° 2dò; fiat secundùm ductum ordinemque fibrarum (cutim enim hac in re non multum moror) muscutorum, sola quod docet Anatomica.

3° 3tiò; fit liberior potius, quàm parcior: parvæ quippe dilatationes, ut plurimum, majoribus, prudenter institutis, effectu minores, curatu difficiliores comperiuntur.

4tò; quod si extraneum, instituta dilatatione, eximi nequeat, ex: gr: si glans dentibus, priusquam sclopeto injiceretur, aspera facta, partibus firmiter inhærescat, &c. vulnus carpto, vel spongiâ impleatur injicianturque ei

5tò; ligaturæ, pulvilli, lichinia laxè; ne, nempè, extraneum, eximi quod debet, deprimatur.

6tò; repetere non licet incisionis actum; nisi sanguinis represso fluxu (si adfuerit major) & phænomenis, ob quæ instituta prima hæc fuit operatio, permanentibus.

Ipsa de methodo eximendi extranea de vulneribus, in genere, hæc dixerim tyronesque docuerim.

Primò; sint instrumenta ad normam fabricata, in antecessum experta, omnia, quæ vel forsitan usui venire, possent, simul ad manum.

2dò; arripiatur extraneum eximendum firmiter.

3tiò; moveatur in omnem partem, priusquam extrahatur.

4tò; extrahatur lentè, adhibitis ad plagæ orificium & locum extraneum continentem manus non trahentis, digitis; ut quid intus agatur, percipiatur proque re nata conamen exemptionis in hanc, aut illam partem, cum instrumento & eximendo extraneo, flectatur.

Ad hoc autem thema hancque ad doctrinam confido facere maximè, ultimam hanc etiam monitionem; eam esse videlicet, in extrahendis eximendisque ossium fragmentis ab extraneis, differentiam; ut, quod in uno vitandum, in altero casu observandum existat strictè. id est, si periostio, perichondriove duntaxat paululum adhæreat; ne moveri quidem ossis cartilaginifve debeat fragmentum; si verò periostio, perichondriove extraneum aliquid adhæreat;

reat, omni esse studio & arte, removendum : ossium enim fragmenta non rarè & facilè; extranea verò partibus, in totius ulum, nunquam applicantur cumque iis uniuntur.

Ad quartam diluendam quæstionem :

Exemptio fieri si nequeat absolute, quid secundum artem, tali in casu, viro Medico-chirurgo, salvant, sarta tecta que cum arte ipsius sit fama, præstandum extet.

Unum sufficit responsum; de impossibilibus vana est disputatio: *Interdum*, enim, *docta plus valet arte malum*; Simili autem in casu ego famigeratissimos cogo in consilium viros Medico-chirugos: plus enim vident oculi, quam oculus; si artis antistites mecum judicarent confirmarintque exemptionis extranei, secundum artem, nullam affulgere spem, curo primò, ulceris luxurians caro quotidie deprimatur, ichor & quod fluit, aut ulceri inhæret, de ulcere liquidum deponatur, pars cui extraneum inhæret, ab dolore liberetur, fasciâ muniatur; quod si viderim tractu temporis ipsum consolidari ulcus, vel ejus desiccari superficiem, observo, an postea partes circumjacentes, tumescant, inflammentur, vel non; si *primum*, injicio iis *emplastra, fofus, cataplasmata*, vocant *aturantia* &c. ut rumpantur, vi laticis æstuantis interius extraneaque propellantur foras; si *secundum*, confirmo cicatricem *desiccantibus emplastris, plumbeâ lamellâ pulvillisque ligaturisque*; non negligo autem quandoque ægros interrogare, an, præter pondus injecti extranei, partes amissum experiantur naturalem motum tractoque sæpius partes oppositas, experiundi gratiâ, anne huc, aut illic extraneum descendat exitumque quærat? quod si ægrum languidam observem trahere viram, prospicio intus œconomix animalis inserviat medicamentis, præscribendis pro parte prius affecta. id est, cum vulnere extraneo pectori, abdomini, lumbis &c. illiso, quæcunque horum visceribus læsis in genere & specie, sive per contactum, sive symptomaticè patiantur, in solamen adhiberi debent, adhibeo indefinenter: moneo tandem ægrum ne-

quis

quis vagabundus alyptes, me sine conscio, aliquid expèriatur, molliatur, tentet; sed si novum oboriatur phænomenon, intumescencia, inflammatio, febris &c.; me ejus mox faciat conscium. Hac methodo, functus officio munereque meo prudenter, sperno facioque flocci omnem malevolorum sciorumque strepitum & calumnias.

Cum porrò nuper ab me vir Medico-chirurgus quæsierit; *an liceat corpori partes, è quibus extranea eximi non possunt, in totius conservationem, adimere?* æquissimum duxi, hisce adjicere quid ei responderim. Post alia: *quid ni? quæ enim agitur quæstio, de decurtandis, exstirpandis, amputandis, artubus, cruribus, brachiis, vel alius corporis partibus exterioribus est; sed quid ni ego tecum aperitius? & locus conjectura sit, credo te de exstirpanda quadam manu, grandinibus plumbeis pessimè excepta, sollicitum; age, effare; sin minus & celari hominis posse crimen forsitan. autumes, tace; ego interrea dicam, quod res est; Si (quod ex curiosis tantum hausi) grandines carpum metacarpumque lacerarint insolubiliterque eum in modum cartilaginibus, tendidinibus ossibusque inhereant; eximi ut de iis non possint, dolor agrum continuo infestet, cum factore digitorum ima nigrescere brachiumque inferius intumescere incipiant; quid moraris hominem servare, quem; si inutilem studueris servare manum, perdidderis certò; Tempori itaque rem, moneo, ne commutas: nosti ob hæmorrhagiam non sistendam, lasà, extractione rudi glandis minoris, carpi arterià, manum compressulis, ligaturis, causticis, dilatationibus, incisionibus &c. cruciatam, donec in eam rueret sphacelus, viro militi in nasocomio castrensi BRUXELLENSI: ob deformitatem, pollicem pedis HAGÈ COMITUM, hortulani famulo Nobiliss: quondam magni syndici, C. FAGEL: ob festucam, ex unguis dextri indicis regione non eruendam, hunc ab me, secundum artis regulas meritoque esse, ut mox memoratas partes, corpori ademptum. Quæ te monet ratio, quominus hoc in casu, idem hoc non audeas? quæ tibi eximendi grandines cum nitrato pulvere (si forsitan inde omne malum) conservandique manum blanditur spes! &c. &c.*

Vides (lect: beniv:) quid simili in casu præstitum volo, urgeo.

De vulnere, ulcerumve, hoc respectu, curatione, omnium Medicationum sine, quædam commemorare, æquum nemo non judicet. Exemptis extraneis, convenire videntur detergentia, puta *ung:* quod Chirurghi *mixturem* vocant, videlicet, *ung: basil:* ℥j. & *Præcipit: Rubr:* ℥j. & similia; verum; ut cogitata mea aperiam candidè: *utilius, enim, homini nihil est, quam rectè loqui*, omnis medicamentorum supellex, *extraneis exemptis*, brevi momento ferè nullius pretii est: intus etenim omnia, balsamico succi nutritii accedente coagulo, in pristinum reducuntur œconomix statum; ut demonstravi superius: quæ res, post ossium fragmenta exempta, aliter sese quandoque habet: restitat enim persæpè ulcus cavernosum, hyperfarcoticum, vel fistula curatu difficillima; exemptis verò extraneis, ossè non læso, cavitates, margines oraque solutionis, mox contrahuntur, uniuntur eumque cicatrice obducuntur in modum; ut de exsiccando ulcere, vel consuendis ejus labiis similibusque artificiis, nemo peritus Medico-chirurgus fiet sollicitus.

Hæc de *Extraneis è vulnere eximendis*; de extraneis autem, mala fide, vulneribus intrusis, hisce subjicere volui exemplum; ut juniores Medici Chirurgique, moniti, discant sibi cavere molestumque non ducere, manus partibus affectis adhibere auxiliatrices; ne decepti, impostoribus populoque ludibrio sint risuique postea.

Vir, spectatissimo J. S. quondam urbi AMSTELÆDAMI consuli, artium studiorumque ac antiquitatum fautori, ab negotiis, in furæ medio tumorem cum dolore animadvertens, Chirurgum advocat, hic eum pertundit; qui pure, intra paucos dies, exhausto, in ulcus convertitur, multo quod hebdomadam intervallo non consolidatur. Doctiss: Consul, indole cautus, dixerim, an suspiciosus, alium accersere jubet Chirurgum, P. A. V. qui ulcere perlustrato, ipso in unguento, pulvillo insperso, Nob: Consuli ægroque frustulum vitri demonstrat ullaque sine mutatione, ulceri eundem apparatus injicit. Vocatur alter (liceat mihi lect. beniv:

nomen: fatis enim cessit homo; non verò facinus tacere) accedit, solvit apparatus, quem præstigiatoris adinstar tollit, removet; sed Argus alter mox emplastrum desiderat, expetit tandemque eo potitur exhibetque expallescenti homini vitri frustulum accusatque eum improbitatis; ille autem factum negat criminaturque pharmacopœum, quasi ille vitri pulverem mercurio præcipitato admiscuisset; multis porro inventuque facilibus usus effugiis, è consilio nocens & quâvis poenâ dignus, omnem tamen evasit poenam improbus ægerque brevi extitit curatus. Rectè de talibus sagax ille mythologus PHÆDRUS;

*Qui se committit homini tutandum improbo,
Auxilia, dum requirit, exitium invenit;*

verum ab prudentibus flagrante in scelere ubi deprehenduntur; quadrat in eos, ejusdem liberti dictum;

*Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam & deridentur turpiter.*

hoc exemplo, cum prædicto auctore, aliud nihil quæro, quàm corrigetur error; ut mortalium acuatque se diligens Medico-chirurgorum industria.

EXERCITATIONUM
ANATOMICO-CHIRURGICARUM

QUINTA;

DE

AMULETIS.

LECTURO S:

Facturus verba DE AMULETIS; de re & ritu in sacris & profanis, ab omni hominum memoria, recepto monumentisque prodito multiplicibus; ab viris ingenio præstantibus atque eruditione claris, honorificè & sæpè numero citandis, non semel agitato; multis nominibus intricato, inexplicabili dixerim, an imperceptibili; ipse cum Deus, Angeli eorumque Ordines, Dæstri, Diabolus, Dæmones, Spiritus, Astra, Portenta, Mysteria, Miracula, Ænigmata &c. ad amuletorum comprobandos effectus, in scenam produci soleant: hac de re, inquam, verba facturus & non publici saporis: vulgus enim hominum superstitiones adamat sectaturque, impossibile videtur; ut in multorum non incurram reprehensionem eoque magis; quoniam decantata repetere, non enodanda solve- re & quasi supra excellentissimos viros velle sapere ipsis videbor; antiquorum Veterumque præterea in transitu, è consilio verò nostri temporis in Rempublicam-Medicam errores; præjudicia, superstitiones & cum sceleribus imperitiam, stultitiam,

titiam, verbo, idololatriam perstringere non vereor ultraque vulgum sapere studeo; ad tres autem priores harum insimulationum articulos, regero; absit, ut mihi, tenuitatis curtæque eruditionis meæ perconscio, nova, inaudita virisque sagacioribus incognita, aut explicatu difficilia, in publicum protrudendi imperitent præsumptio, arrogantia, superbia; de quarta & ultima verum consideratione, meticulousis, quæ forsan possent remoram injicere, confiteor me, totis anniti viribus, ultra profanum ac indocile sapere vulgum nugæque erroresque facinoræque hominum fuisse silentio suppressurum; nisi, pro viribus, quoque illa corrigere melioraque docere in animo habuiffem; quia autem mihi aquam pistillo tundere ac veluti cum ratione insanire videntur, ineptam qui student ab præjudiciis liberare, mores ejus emollire tandemque erudire plebem; de re tamen, urgente munere & officio meo, utili planè, sermones ferere, negligere nolui; sed ne eodem ego claudicem pede, velim (LECT: BENIV:) hæc qualescunque lineolas, non in gratiam vulgæ, cujus favorem non aveo, furorem non paveo, exaratas credas; non sanè, ita me boni ament! verum illas Medicinæ, Auditoribus meis studiosis ipsique Veritati sacras & inscriptas, agnoscas. Si insuper (teste enim FLACCO optimus ille est, qui minimis urgetur vitiis) ego ab præjudicii superstitionisque pessimo vitio fatuorumque quorundam, respectu artis Medices, dogmatum sarcina, ingenuos liberare tyrones ipsaque in veritate, jam nunc concepta, doctos confirmare studeo viros, non videbor, sana utentibus mente, munere, aut tempore abuti meo. Impellor, adstringor ad hanc exornandam dictionis materiam maximè: experior namque animi imbecillitates & præjudicia ab quibusdam foveri nobilissimæque perceptionis lumina & rudimenta

menta obfusari, destrui; quinimò scelera, seculo hocce gravi, quo premimur, eum crescere, regnare Reiquepublicæ Medicæ insultare, in modum; ut; nisi qui salvam eam velint, quantocyus mecum ei opitulaturi accurrant, eos mecum eam sublatam postea; sed frustra quæsituros affirmaverim facile: ipso etenim; quo hæc conscribo, momento, fida instruo relatione, hominem hac in urbe, methodo, sympatheticis erronibus adhucdum non usitata, Medicinam facere; videlicet, ægros in antecessum adstringere, promittant, interposito jurejurando, sese, quæ ab ipso peraguntur, nulli mortalium revelaturos unquam; deinde medicamento ipsis præbere nihil; instrumentis vero ægritudines omnes curandas statuere specimenque (ipse ut ait) dedisse luculentum; sed de isto, aut huic similibus Medicinæ maculis, plura inferius.

Si itaque virtutis sit, domare, quæ cuncti pavent; ego virtutem experiar meam monstraque præjudicium, superstitionem & imposturam, Medicam fœdantia, lacerantia, pessundantia domare, saltem refrænare conabor: non enim ego ferreus adeo & omnia æqua ferens mente sum; ut sinam lues hæcè impunè in auditorum meorum ruere animos; si verò eas ex Republica Medica, in totum profligare nequeam; potero tamen eas ab doctrinæ meæ limitibus arcere semper; verumenimvero, quoniam medicationis curationisque genera & methodi varia & plura describuntur exercitationisque hujus formula lectori mox oportet innotescat dilucidè, dicam, quo ordine eam conceperim pertractandam:

PRÆLIBATÂ primò; brevissimè, ANTIQVORUM AMULETORUM HISTORIÂ exhibitisque EORUM PAUCIS EXEMPLIS, agam

2dò; DE CURATIONE MORBORUM DIVINA, SACRA, MYSTICA;

3tò; ----- SACRILEGA, PERFIDA, SUBDOLA, FRAUDULENTA, PHANTASTICA, NUGATORIA, TEMERARIA;

4tò; ----- PER IMAGINATIONEM ANIMIQUE PATHEMATATA, ARTE, AUT CASU, INCITATA;

5tò; ----- EMPYRICA, RESPECTU AMULETORUM;

6tò; ----- RATIONALI; QUA OPORTUNITATE PERSPICUÈ DEMONSTRABO, DARI CURATIONEM RATIONALEM, SIVE (QUOD AJUNT) Â PRIORI COLLIGENDAM.

Cum autem hoc exercitii genus hæque dissertationes præfertim studiosos atque Tyrones Medico-chirurgos spectant eosque multa jam nunc legisse, intellexisse compertaque habuisse, non sit supponendum semper; omnia non per synopsis, qua pessima instructionis methodo ab lectura bonorum auctorum divertuntur; sed â capite ad calcem & simplicissimè quædam tractitabo: exercitatio itaque hæc Chirurgica est; quatenus de remediis, manu corpori malè disposito extus adhibendis, agit; ANATOMICA; quatenus eorum multa examini subjiciuntur Anatomico; puta partes humani corporis animaliaque in medicamenti & amuleti formam redacta, parata; MEDICA (strictè loquendo) quatenus de remediis, corpori malè disposito, intus adhibendis quoque in ea sermo habetur; PHYSICA; quatenus in ea medicamentorum, corpori malè disposito manu extus admotorum, vis, virtus, effectus, potestasve in illud corpus agendi, rationis trutinæ appenduntur. De hisce (LECT. BENIV.) te instructum, specificas ob rationes, volui. Faxit Deus! ut, quem mihi proposui, attingam scopum.

ARTIC: PRIM:

Περίσπυλα, περισπυλάια ἰσοσποκεία Græcis AMOLETA, AMULETA, PRÆBIA, Romanis, nuncupabantur omnia, quæ gestata, malam fortem amolire, benignam conciliare credebantur: et si autem collo præprimis; aliis tamen quoque corporis partibus appensa, vestibis adfuta, arboribus ædificiorumque partibus affixa; imo & in propatulo exposita tandemque huic & illi terræ loco mandata, memoriæ proditum habemus luculenter.

Irruente de tempore in tempus in mortalium animos superstitione, credulitate metuque, eo usque tandem hujus commenti vis accrevit; ut contra singulos infortunii casus, singulos morbos; imò metum, terrorem anxietatesque atque pro omnibus, quæ sperare audebant, singularia amuleta excogitare, formare, non desierint illaque ex varia materia (licet in superstitionis infantia ex gemmis præsertim fabricata videantur) metallis, lapidibus, viventium partibus, lignis &c. insculpentes injicientesque iis imagines, figures, (Talismanicas vocant) literas characteresque; eò quoque usque; ut ipsis corporis ornamentis, ligaturis, nodulis, chartulis multisque quisquiliis, eundem in finem adhibitis, verba nunc intelligibilia, nunc verò nihil significantia, inscriberent.

Sive itaque amuletorum inventum ÆGYPTIIS: *nectere enim stupendas machinas Ægyptios*, in proverbium abiit, sive CHALDÆIS, GRÆCIS, aut aliis nationibus; GNOSTICIS, BASILIDIANIS eorumque posteris debeamus, sufficit demonstrare mentis obfuscationem, errorem, superstitionem, hanc Deo sapientibusque hominibus invisam & odiosam, ex metu & inscitia ortam, nostra quoque ætate inter Christianos non esse abolitam: credebant enim Antiqui, credunt & Hodierni quidam, amuletorum, ut supra descriptorum (de medicamentis autem in amuleti formam usurpandis postea) quædam Deastrorum eorumque ordini, Dæmonum, Syderum, Veneficorum; quædam verò (taceo D. O. M. quis enim mentis compos unquam ei, ex quo omnia sunt, in omnia potestatem non tribuit; verum prædictæ idololatriæ nugisquæ præesse statuit sine crimine) Angelorum, Geniorum, Animarum, Sanctorum-

que-

que hominum imperio & potestati subjecta atque, hoc modo, amuleta quædam non sine peccato; quædam verò in pium salutaremque corpori usum posse; quinimò & debere, summa cum veneratione, gestitari.

In conficiendis, fabricandis ornandisque amuletis, tum Antiquorum cum Hodiernorum seculorum, de malo in pejus deque levi superstitione in turpem idololatriam cecidisse homines, vel ex eo quoque patet, quod primigeniæ simplicitatis inscitixque temporibus rudes, ad hoc, vel illud religionis specimen, ad hunc, vel illum idolorum cultum facile dúctiles, primò, Deastrorum, Deastrarum fictorumque semideorum, postea Imperatorum, Regum, Heròum; deinde bestiarum, belluarum, monstrorum, reptilium, insectorum imagines & tandem dictu demonstratuque turpium, obscœnorum (furente dolo, fraude, lasciviâ, nequitiâ) ridiculorum, non intelligibilium, pudendorum, nefandorum execrandorumque amuletis injicerent, cum inscriptionibus, simulacra atque delineationes; quum autem nulla adversa, neque prospera excogitanda existat fors, fortuna, valetudo, in quam & contra quam, in Rei antiquariæ cultorum scriniis, gazophylaciis scriptisve, hujusmodi non reperiantur amuleta; specificè isthæc omnia proponenda non autumavi: ex iis propterea, quæ necum liberaliter communicare, non sunt dedignati & si plura voluissem, dare non denegassent, de Re antiquaria optimè meriti doctiss. J: SMETIUS, J: DE WILDE aliique, pauca, brevi huic dissertatiunculæ, æri incisa, inserui exempla gratulabundus, ex quorum examine & perlustratione, dicta quæ sunt superius dicendaque inferius restitant, confirmabuntur abundè suasque obtinebunt, pro re nata, animadversiones.

HERCULIS leonem suffocantis imaginem, amuleti in modum adhibitum, docent (vide tab: I. fig. I.) nummus hic æneus auctoresque varii. ALEX: TRALLIANUS, qui sub imperatoribus ARCADIO & HONORIO claruit interque principes medicos Græcos non infimum locum habet, post multa, ex omni medicamentorum ordine, contra Colicum morbum, præscripta remedia, ait, pag: mihi (JOANNE QUINTERIO interprete)

AVR.

AES.

AES.

ARGENT.

L. Courtois, fecit.

296. HERCULEM erectum suffocantem leonem in lapidem medicum insculptio ac inclusum in anulum aureum, gestandum dato. Huic addit multa porro amuleta contra eundem morbum. CONSTANTINUS CÆSAR, L: II. hanc, imaginem, ad herbam disperendam leguminibus infestam, pingi in testis solere, auctor est: HERCULIS nomen affectavisse, assumpsisse Deumque hunc credi voluisse, Reges, Imperatores ALEXANDRUM, qui suum filium HERCULIS quoque nomine ornavit. Vide JUSTIN: L: 15. c. 2. COMMODUM, DOMITIANUM, cæterum pro Diis, divinos petiisse, arrogatis sibi eorum nominibus, honores, cultus &c. membranis est divulgatum abundanter. Vide NONNIUM comment. in GOLTZII Græc: ad Tab: 30. 21. 32. 33. & GELLIUM L: XIII. c. IV. si cui porro de tabulis votivis inscriptionibusque, in signum grati animi, pro accepto ab HERCULE beneficio, multa legere lubet, videat M. Z. BOXHORIUM Quæst: Roman: prim: JAC: PHIL: TOMASINUM Cap: X. XXI. XXIII. & XXIV. cum autem plures & secundum ARNOBIUM, sex, divino exceptos honore, HERCULES videamus; hoc de idolo, ubique apud Mythologos, poëtas, hieroglyphicorum & nummismatum explanatores, legendi larga est messis & copia; multa de illo congefferunt N. COMES L: 7. c: I. H. ALEXANDER JUNIOR, sub explicatione *Tabula herliacæ*. MICH: ANGE: CAUSEUS DE LA CHAUSSE, in enodatione quorundam idolorum. PIER: VALERIANUS *de sacr: Egypt:* velim autem hi hisceque similes posteriorum seculorum auctores, nobis pro elencho sint nosque solummodò ad auctores antiquos ducant:

Dulcius, enim, ex ipsò fonte bibuntur aquæ;

Antiquos autem gentiles HERCULEM (cui, ut ait SENECA, JUNONIS iussu exequi, minor erat labor, quàm novercæ jubere) fortem, musicum, medicum, astrologum, cultu profecutos sacro eumque appellavisse DEFENSOREM, CONSERVATOREM, DEBELLATOREM, VICTOREM, INVICTUM, POLLENTEM,

H

PACI-

TACIFERUM, DEUM-FIDIUM, SANCTUM &c. mirari medi-
 fidius minus subit, quàm ex Doctiss: Christianis G: I: VOSSIIUM
 & P: CLUVERIUM eo usque abuti sua eruditione & S. scriptu-
 rà (ex ea enim omnia antiquorum figmenta esse desumpta, de-
 ducta, credibile non videtur) ut primus, *op: de Theolog: Gentil:*
 cum HERCULE (extiterit ne hujus nominis heros, an non, jam
 non inquiram) compararit SAMSONEM, ESAVUM ET JOSUAM:
 alter verò eum dixerit SPIRITUM SANCTUM. Si (lect: Beniv:)
 propria ejus verba velis, en habe illa ex ejus GERMAN: ANTIQ:
 L: I: C: XXIX. *HERCULIS equidem nomen propriè spiritui sancto
 conveniebat: Ἡρακλῆς enim græcis dictus est, quasi Ἡρατος κλέος,
 i. e. aëris gloria; per aërem autem quum intellexerint JUNONEM,
 qui est filius Dei; rectè spiritus S. dicebatur Dei gloria; Jam verò
 HERCULES credebatur gigantes interemisse, quum calo propugnaret,
 quasi virtus deorum; ut ait MACROBIUS prædicto l: XX. l. I. Sa-
 turnal: Gigantes hosce nullos alios fuisse, quàm angelos, quos rebel-
 lanteis Deus calo dejecit, patebit infra. Dii igitur illi etiam, quos
 gigantes calo pellere conati sunt, nulli alii fuere, nisi in unitate
 Deus pater & Deus filius, Quis autem ille HERCULES, qui hos
 adjuvit in propugnando calo, nisi tertia Deitatis persona, spiritus
 Sanctus? per mitte mihi (lector) semel in literis & nominibus lu-
 dere; nos belgæ utimur, ubi quispiam fabulas, vel non creden-
 da narrat, phrasi, ἡν κίλυψδ; hujus sanè comparationis respectu,
 hic auctor suo nomine, ne quid pejus dixerim, dignus revera
 est, een κίλυψδ;.*

Sed quid vetera, quid hæc queror! nostrorum enim tempo-
 rum scripta & scriptorum dedicationes, quibus homines sese ti-
 tulus ad ethnicorum invidiam, supra mortalium characterem,
 extolli sinunt, mihi pro augurio & adinstar præfagii sunt, nos
 nostrosve nepotes, nisi Deus ipse labentibus rebus opem ferat nos-
 que conservet, servituti & idololatriæ submitteudos extare cer-
 to. Pro typo sint adulationes, quibus S. PETRASANCTA tract:
de symbolis Heroicis, & P: GILLE, *Tract: coron: gratulat: Sa-
 lisb: Principes Purpuratosque prosequuntur impiique QUINOTII
 cantus*; nostrum autem parasitorum lucripetarum panegyristarum
 que idololatrarum servum enumerare pecus, quis in se susceperit?

Secun-

Secundum nummifima ex auro (vide fig: 2dam.) ALEXANDRI MAGNI imaginem exhibens, amuletum credebatur, *in omni actu eum adjuvans, qui auro, vel argento illud expressum, gestitaret.* Ita ut (vide TREB: POLLIONEM in Tyranno QUIETO; *Hist: Aug: Rom: tom: 2. pag: mihi 382.*) tota MACRIANORUM familia, viri in auro & argento, mulieres. & in reticulis & dextrocheriis & in annulis & in omni ornamentorum genere exculptum semper haberent; eoque; ut tunica & limbi & penula matronales in familia hodie sint, quæ ALEXANDRI effigiem deliciis variantibus monstrent. &c. Æreos, hac effigie ornatos, nummos capiti pedibusque circumligatos ex CHRYSOSTHOMO, homil. 12. patet: horum plures CHIFLETIUS, ut ipse tradit, uno alteroque foramine, ad trahendum funiculum, quo gestarentur, pertusos, conservavit.

Frequentissimum fuisse, locis publicis privatisque omnique ferme suppellectili corporisque ornamento, fausto omine, non tantum Deorum, heroum; sed & doctorum virorum effigies appendere, insculpere, cum ex multis aliis auctoribus, tum ex PLINIO de EPICURO. L: 35. c: 2. liquidum est.

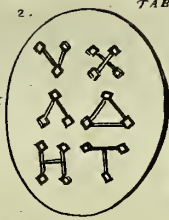
Inter Nobiliss: BREDERODIANÆ FAMILIÆ cimelia moniliaque æreum (vide fig: 3.) amuletum hoc, canem dormientem, qua hic apparet magnitudine, exprimens, conservatum est nitidissime. Hujus interpretationem viris doctis harumque rerum peritis, trado venerabundus. Qui in hujus imaginis dorso medio affurgit perforatusque cernitur æreus pedunculus (catenam quippe, ornatus causâ, pictor addidit) argumento est, pependisse de re aliqua; parte autem altera hoc amuletum leve & planum, sapit undique antiquitatem veram.

De superstitioso canum cultu, veneratione &c. ut, fuisse domus & familiæ præfides; Deos quosdam eorum pellibus ornatos; custodiæ & fidelitatis signa; Diis semideisque adjunctos; in sacrificiis mactatos; epulatos ab gentilibus; templorum quorundam ædituos; quarundam gentium Deos, vel Reges; quando fuerint locuri; qui eorum cadavera luxerunt ac sepeliverunt, hæc, inquam multaque alia de hoc animalium genere, qui scire amant, utantur, pro indice, ALEXANDRO, AB ALEX. cum not: AND: TIRAQUELLI. H 2 Mon-

Monstra porrò imaginum cogitationumque amuletis inscripta, liquet ex argenteo hocce numismate (vide fig: 4.) in quo horrendo, vel; ut verius ridendo, prostat aspectu ABRAXAS, ABRACAX, sive ABRASAX, unus ex Diis, ab hæreticis in quasi Deorum numerum inductus. Vide GYRALDUM *syn: deor: L. I.* aliosque; habetur autem propriè inventum BASILIDIS, MENANDRI discipuli, multis figmentis celebris: ut virtutes principes cælum condidisse; ex eo plures, usque ad 365. ad annidierum, scilicet, numerum derivatos, non JESUM CHRISTUM; sed SIMONEM CYRENENSEM ejus loco cruci affixum &c: nemo enim facilè, saltè cum utilitate, omnia ejus deliramenta assequatur. De hoc Idolo cum J: MACARIUS, J: S: CHIFLETIUS, A: KIRCHERUS, Collega meus J: GRONOVIVS, L: AUGUSTINUS, I: SPONIUS & alii, viri ob immensam in enodandis antiquorum hièrogliphicorum inscriptionumque obscuriorum literis peritiam, OEDIPI omniumque literatorum æstimatione dignissimi, plurima habeant; confirmaverim ego solummodò, in scopum meum, credi amuletum hoc vires restaurare, victoriam adferre & esse antidotum pestis & ærumnarum; gallinaceo quod capite, serpentinis pedibus, scuto & flagello designari videtur. Aliquando (vide tab: 2. fig: 3.) gladio, non raro stellis, animalibus &c. circumdatus (vide tab: 2. fig: 1.) ut plurimum adscriptam habet vocem IAW, vel, uti in hoc numismate ejusque opposito latere (vide tab: 1. fig: 4. & 5.) literas nullum continentes sensum; vel (inspice tab: 2. fig: 1. & 2.) Angelorum nomina.

Ita hoc amuletum lapidi corn: incis: in circuitu ornatur nominibus ΟΥΡΙΑ. COΥΡΙΑ. ΓΑΒΡΙΑ. ΜΙΧΑΗ. URIËL. SURIËL. GABRIËL. MICHAËL. superbit insuper octo animalibus tribusque stellis, supra caput noctuâ, deinceps accipitre & columbâ in fustibus sedentibus, scorpionibus duobus totidemque serpentibus & infra pedes, crocodilo. Porrò, quod Deum pudeat! membro rigente virili, VENERIS characteri chimicò conjuncto, totus prostans nudus, ad latus sinistrum vocem habens IAW. IAW.

Hujus amuleti alterum latus literas obtinet Græcas; Π.Χ.Α.Δ.Η.Τ. quid significant? dicant, qui eas intellexerint. De

TAB: 2

CORN. INC.

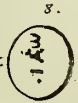
CORN. INC.

JASP. INC.

CORN. INC.

JASP. INC.

9

De tertio amuleto, utpote supra ex parte discripto lapidique Jaspidi inculpto, plura non dicam; nisi in ejus opposito latere voces legi; CABAW ABAANAΘANAAPA ABPAZAZ; primæ SABAO, SABAOT, ut & tertiæ sensum capio, secundæ minimè.

De noctua, columba, scorpione, serpente, quid ineptierint cum antiquis veteres quæque mytheria ex literis nominis ABRAXAS BASILIDIANI & JUDÆORUM CHRISTIANORUMQUE quidam, turbatæ mentis homines, sibi & aliis persuadere conati sunt, recitare, molestum, ut & sine fruge, opus, supersedeo; ne cum H: CARDANO & ALB: MAGNO superbire, vel cum H: C: AGRIPPA, de cujus vita & cane nigro, pueris & nucum emptoribus venalia exponit P: JOVIUS in *elog: doct: viror:* enthusiasmo correptus videar: ille enim in occult: Philosoph: sua ita de Deo, Angelis eorumque nominibus ordinibusque differit, ac si ab intimis Deo esset consiliis; sed apage cum istis sibi nimium fidentibus mortalibus! De animalium superstitioso abusu, vide cl: G: J: VOSSIUM.

Quod figura 5tâ. & sextâ, conspicitur amuletum, lap: corn: incis: effigies est hominis captivi, raso capite, columnæ triumphali alligati, abeunte ab victore, pueri intercessione, genibus flexis, libertatem deprecantis votivumque videtur amuletum. Septem quod planetis totidemque ornetur, ab opposito latere, characteribus non intelligibilibus, novum non est: primò; pro acquirenda libertate, vel eâdem acceptâ hæc, aut similia *ἀπολύτρωσις*, malorum averruncatoria esse gestata, docemur ab ARISTOPHANE, TERENTIO &c. 2dò; de septenario horum planetarum characterumque numero, constat, etsi de numeris aliis præsertim verò ternario, de quo postea, multa quoque somniant, antiquitus obtinuisse;

Numero Deus impare gaudet.

Sed dixerit de septem hisce characteribus forsitan aliquis? quibus istos non intelligis, non sequitur, esse non intelligibiles: minime.

nimè, verùm, quod nemo hominum & hoc status de hisce characteribus, intelligit, id non est intelligibile; si quis verò sit qui eos percipiat, aggrediatur eorum enodationem, amo doceri.

Victoriæ Amuletum (vide fig: 7. & 8.) leo pedibus insistens, lap: Jaspidi insculptus & nomen alteri inscriptum IAW, de BASILIDIANORUM cœtu esse, docere videntur.

Hoc quod sequitur amuletum (vide fig: 9.) corn: incis. pro CHIMÆRA mihi venit. Quid de hisce iisque similibus amuletis, acceptum ab antiquis habeamus, vide apud L: AUGUSTINUM, *tract: de gem: antiq;* fig: 203. & 204. & A: GORLÆUM, p: 2. dactyliotheç: fig: 222. 223. prim: ex versione, alter: ex editione Cl: J: GRONOVII.

Ex Chemicis aliisque itidem characteribus ejus commatis mystica quasi nummismata amuletaque ab aurivoris insatiabilibusque Medicastris, impostoribus eorumque porrò affectis esse fabricata, patet, ex tab: tertiæ fig: 1. & 2. argenteo nummo: fig: etenim Prima exhibet IOVEM, ♃. stannum inque ejus pectore, SATURNUM ♄, plumbum, manu tenentem VENEREM, ♀ æs, sagittâ instructam, hujus capiti imminet, DIANA, LUNA, ☾. argentum, supra TAURI tergum signum cœleste micat, ☽. sive falis gemmæ frontique tauri affulget, APOLLO, SOL ☼ aurum. inter ♃ & ♀ corvus est & ad eorum latera nomina leguntur SATQUIËL. ANAËL.

Hisce opponitur parte altera (vide fig: 2.) imperceptibile multorum numerorum, in quadrangulo schema, supra legitur ANAËL, cui præfigitur signum ☼ cœleste piscium, ab latere ☽. & ♁. falis alkalini, inferius æris, ♀ & Sulphuris, †.

Hoc quoque Chemicam spectare, nullus dubito ex argento, quod sequitur, nummisma; vide fig: 3. & 4. ab uno & altero latere literæ crescenti & decrescenti lunæ inscribuntur; primæ; REGE CORPUS ET ANIMAM MEAM. Secundæ DEUS DANS INCREMENTUM OMNIBUS. Primum latus DIANAM in manu face & lunâ in fronte ornatam, asino (de quo animali multa apud BASILIDIANOS) ignem percurreniti impositam, cum voce hebraica

Fig. 1.

ARC.

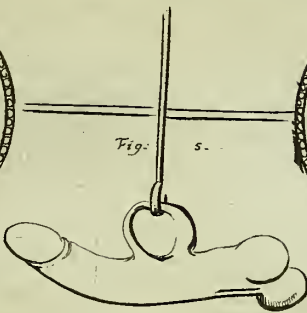

Fig. 3.

Tab. 3.

Fig. s.

A.E.S.

ARC.

A circular emblem with a decorative border. At the top, the text 'ANNAEL' is written. Below it is a 5x5 grid of numbers. The grid is surrounded by various symbols, including a crescent moon, a cross, and a female symbol.

1	7	10	17	20	23	7
24	31	16	3	28	37	26
12	36	31	27	33	1	32
35	21	39	25	11	29	15
18	14	17	23	19	46	28
2	13	22	47	34	9	8
43	6	40	5	30	2	49

braica & latina GABRIËL & caractere mihi incognito ad marginem, representat.

Alterum latus, sub voce MURIËL & corruptis literis hæbraicis; Cancrum piscem exhibet. De cancro in Zodiaco, cancris aureis, cancro pisce, varia leguntur apud mythologos, ut & J: SCHIFFERUM de antiquis torquibus, PLIN: SECUND: &c.

Sed cheu! abyssum obscuritatis & ineptiarum! in quam, si operæpretium videatur, descendant: per me enim, hæc omnia non intelligentem, licebit, Chimici: aurum si exinde reportent portabile, aut devorabile, mecum dividendum non arguam.

Ultimò: festino quippe ad alia, profligatæ nequitæ mortales turpia quoque, sub specie religionis, pro amuletis, ut antiquitus pueri, imperatores & alii bullas, fascini nomine, gestitavisse, liquet ex figura quinta, leviter adumbrata, ne impietates hæc quàm delere, revelare potius videar denuò: qui plura de hisce legere & videre desiderat, pervolvat VINCENTIUM ALSARIUM; de *invid: & fascino veter: PIGNORIUM*, de *Mens: Ifiaca*, pag: 33. sed ut stomacho non facile conciliatur, quod ingratis acceptum est, ita mihi ex antiquorum deliramentis, nugis & idololatria, cum fastidio, nausea est & vomitus perpetuus. Tu interim (lector Benivole) averte cum mente oculos pudibundus ab hisce; sed persequere nihilominus mecum, nostri temporis, respectu Amuletorum, præjudicium, superstitionem & imposturam, usque dum, qui amuletis verus usus quæque in genere Medicina sit Rationalis, perceperis.

ARTIC: SECUND:

DE CURATIONE MORBORUM DIVINA, SACRA, MYSTICA.

Hanc curandi methodum, captum hominis definitum, erroneum, imbecillum indefinitè superantem veneror, miror, fidem ei adhibens illibatam, quatenus ipsa S. Scriptura, quæ sæpius illam commemorat, commonstrat, docet, illam nobis de scriptura

scriptam reliquit. Hæc illa est curatio, quæ actu humano præstari non potest: licet enim hanc, aut illam materiam extus adhibitam videamus, illam tamen, vi sua naturali, peregisse curationem, neminem credere confido; quoniam illa ab mortalibus postmodum sexcenties adhibita, spem illisit votique compotem nunquam fecit actorem: in hanc curationis methodum itaque inquirere superbi, dementis, aut impii est. Ita JAMBlichus Chalcidensis ille Philosophus, de quo multa apud historicos Ecclesiasticos inveniuntur; conatus est explicare (vide ejus fragmentum DE FATO) quo modo Dii opem ferant precibus: ita & alii Icareo ausus effectu, in abditissima hæc sacra penetrare non sunt veriti: sive ergo ægritudines, morbos, ulcera &c. in populum Israëliticum missa; primogenitorum aliorumve mortalium stragem (populo Israëlítico inter eos conservato) vel Deum ipsum se SANATOREM renuntiantem videam, audiam; vel MOYSEN aliosve Dei Ministros ægris medentes, actu, humanæ menti non perceptibili, observem, in veteri Scriptura: vel cæco visum, leproso munditiam corpori restitutam, fluxum sanguinis ab duodecim annis restrictum, aliosve morbos, ictu temporis immediatèque ab SALVATORE NOSTRO, JESU CHRISTO, ejusve discipulis curatos; quinimò ab morte resuscitados, in nova scriptura, comperiam homines; obstupesco & extasi resoluta, exclamo animitus o! prodigia, miracula non vana, mentisve non constantis illusionem ficta; o! DIVINAM, SACRAM, MYSTICAM CURATIONEM, o! flagrantem, incomprehensibilem sanitati corporeæ coöperantem exsuperantissimamque summi numinis, in humanum genus, gratiam, amorem, misericordiam!

Cum autem multæ quæstiones ex hoc argumento, vel in illud formari possent, eas, ut merè Theologicas, viris hoc in studiorum genere spectabilibus, venerandis, decidendas relinquo, Theologis, inquam, orthodoxis; non verò illis (Theologorum enim sub titulo veniunt) qui, demissa quasi in eos cœlitus auctoritate & Jure vitæ & necis in mortales, unumquemque hominum ad sua dogmata carcere, igne, ferro agnoscenda cogit; imò post martyrium corporis, animam quoque ad æternum damnare supplicium non verentur.

Hac

Hac opportunitate non inutile duxi tamen DE MIRACULIS (de iis enim hoc in articulo agitur propriè) quædam monere; præprimis CLARISS: CONNORI *Evangelium Medici* spectantia; quoniam mihi cum hocce viro multa fuit consuetudo hacque de materia sermone multus, synopticus hac in dissertatione enarrandus: Absit interim (LECT: BENIV:) etiamsi ejus cogitata, ut futilia, rejiciam, ejus famam & quidem post obitum, invectivis proscindam, convitiis lacerem; hoc quod, vel ab inscientissimis, dum viveret, expertus est facinus indefinenter.

Quæ ergo contra ejus cogitationum molimen, oretenus, cum ipso communicavi, erant,

PRIMÒ; IPSUM MULTA GRATIS DE MOTUS LEGUM SUSPENSIONE SUPPOSUISSE: SECUNDÒ; IPSUM ITA DE DEO EJUSQUE POTESTATE STATUISSE; UT, NE LATUM QUIDEM UNGUEM AB MULTORUM DOGMATIBUS RECEDENS, INUTILITER INQUISIVISSE VIDEATUR IN MODUM ACTIONUM DEI; DUM AIT, Vid: pag: 27. *Supremum rerum opificem, solum esse unicam & immediatam omnium affectuum causam &* pag: 37. (hæc enim ipsius sunt ipsissima verba) nemo non videt, quod supremum & absolutum est summi numinis imperium in omnia corpora & in reliquas, quas ipse creavit, substantias: ipsius nutui subjiciuntur, à sola ipsius voluntate dependent & conservantur & in omnem statum elevari, aut mutari possunt (addens) scimus quoque, quod non tantum miracula omnia; sed etiam solita & communia rerum phænomena à Deo unicè & immediatè producantur; inutiliter ergo (inquiēbam) ipsum inquisivisse in modum, quo Deus efficeret miracula; quia, etsi (quod minimè concedo) percipi possent, quo modo Deus efficeret miracula; illa tamen perceptio imitandi istam potestatem mortales non doceret modum atque sic multis verbis Reipublicæ Medicæ utilitatis (qui tamen ipsius scopus videbatur) attulisse nihil suaque speciosa methodo illustrandi operationem, eventum, curationem divino actu,

I

homini

homini non imitando, probare, quæ sexcenties sunt probata, esse & dici divinas operationes, eventus, effectus, curationes; miracula; adjiciens huic meæ sententiæ adstructionem; expetens, nempè, ut ipse ille (perpensis eis ter & amplius) cogitationum suarum optimus vindex, earum utilitatem demonstraret effectu: ait enim pag: 25. Perpensis primùm motus naturâ & legibus; nec non triplici motus suspensione, sequentia & plurima alia stupenda circa corpus humanum phænomena, quæ miracula quoque esse fatebor, explicare aggrediar; quomodò, nempè, concipi potest, quod corpus humanum, ardente igne cinctum, non comburatur? quomodò per mare, aut super undas ambulare poterit; nec immergatur; quomodò sine alimentis diutissimè; imò in perpetuum vivere potest? quomodò generari poterit ex fœmina sine mare? quomodò formari potest sine mare & fœmina? quomodò recens extinctum; imò & ante plura sæcula in pulverem jam dudum redactum ad vitam revocari potest? Ultimò; rogavi ipsum inter confabulandum, præsentibus duobus medicis Anglicanis; an ipsi non viderentur verissima antiquorum & acutissimi MARCELLI MALPIGHII *de recentiorum Medicorum studio*, effata? videlicet; a subtiliore animalium & plantarum Anatome ad pompam & ornatum instituta, commodi nil accipere Rempublicam medicam? & an omninò non aliud quid sit, philosophari? aliud mederi? Cujus ultimum opus sanitatem respicit; demonstrans ei experimenta medica & practica constituere medicum ejusque esse studium morbi progressum & adhibitorum medicamentorum effectum observare frustra in salium inquiri figuras, quorum virtutes erant notæ, antequam de figuris cogitarent scholastici; verbo (hoc enim de themate plura habet MALPIGHIVS) convici, ipsum claudicare, pede; quo claudicant quandoque acutissima ingenia; laboravisse, nempè, in rebus inutilibus & non solum non profecisse; sed verò commoditatis cum tempore amisisse multum, cui veritati, serò sapiens, annuit animitus; scrupuli tamen quid inferens, circa observationes phænomenorum morborum & medica-

dicamentorum adhibitionem effectumque ; contendens comparative solummodò hanc methodum investigandi morbos obtinere deque uno in alium ægrum non posse transferri ; pro individuo, sexu, ætate, regione, regimine vitæ &c. eum in modum differre ; ut certi inde nihil statuendum videretur ; hæc discriminis aliquid & molestiæ in se habere negavi minimè ; verum probavi facile, exactam morbi & medicandi historiam luminis plus medico dubitanti & morbum investiganti adferre, quàm *solum & unicum, cum omnibus Geometria figuris, ratiocinium mechanicum.*

Tantum de Curatione morborum Divina, Sacra, mystica : transeo ad

ARTIC. TERT:

DE CURATIONE SACRILEGÀ, PERFIDA, SUBDOLA, FRAUDULENTA, PHANTASTICA, NUGATORIA, TEMERARIA.

SACRILEGUM illud est & fictitium CURATIONIS TENTAMEN, in & ad quod Dei, Trinitatis Jesuque S: S: nomine abutuntur, qui, dum illud aggrediuntur, se norunt impios, rei medicæ ignaros deque horum verborum efficacia, neque ratione, neque experientiâ instructos & tamen præviis hisce sine verbis, curationem non posse fieri, quinimò non medicamentis; sed hisce verbis; suo, nempè, de ore enunciatis, opus esse, miseræ plebi persuadent; sic amuleti in formam ipsæ cum aliis vidi nugas varias collo pedibusque adhibitas; diris nunc, nunc ridendis inscriptionibus variisque involucris ornatas: puderet referre (nisi ipsa me pertractanda urgeret res) infandum hujus sceleris exemplum; vetulæ, nempè, ex amaro laborantis collo appenderat nequam oculista circulator, variegato panni margine (een Zelfkant) incluso, divinum (ut ajebat) amuletum, quod ab nobis apertum, schedulam continebat, in qua hæc legebantur verba, *De Dupbel sch... je de oogen vol.*)

Hujus classis is iste est medicus, quem in hujus exercitationis præfatione designavi: jure enim jurando interposito, per tria unius Dei nomina, ægros promittere cogit, se de mystica sua curationis methodo nihil revelaturos; jurans ipse per idem jusjurandum, sibi esse ab Deo datam potestatem omnes morbos curandi, sine medicamentis; cum eo, pari passu, ambulare mihi videntur medicastrum, qui cum obstetricibus, in nomine Trinitatis, comburunt secundinas, sale conspersas multo quique ex annii, choriive plus, minusve lacerata membrana, cum, vel post foetum, prodeunte, de fato, sive futuris, respectu infantis, vaticinantur, præfagiunt, quæ norunt parentibus esse accepta & se ipsos hæc tamen latere: si enim homines, teste GELLIO, res futuras prænoscerent, tolleretur, quod maximè inter Deos & homines differt.

Hoc sub titulo mihi veniunt superbi, invidi, lucripetæ, qui, contra animi sui religionem, medicos clam imprudentiæ & inscitæ arguunt, qui ante ipsos tractaverunt; non verò curaverunt ægrotautes; is etiam mihi sacrilegus est, qui, quod ipsa pudicitia morumque integritas celari, sibi, ut solùm suæ curiositati immodestæ satisfaciat, detegit petiit; ut exinde, scilicet, exactior ipsi sit morbi cognitio & remediorum applicandorum instructio; differt, scilicet, maximè ratione curationis, innotueritne medico, vel non, ubi vir, aut mulier gonorrhæam contraxit, ab quo, vel ab qua? quo statu corporis? quo loco? &c. in hunc morbum inciderit? tandem & notandi mihi extant, hæc maculâ, illi abortuum promotores. Sed percurramus fugiamusque ea, qua, decet celeritate, hanc hominum colluviem.

PERFIDI sunt, qui contra decorum; taceo jusjurandum HIPPOCRATIS; cum erroneis praxin communicant praxeosque rapinam dividunt, celanda revelant, revelanda celant, furibus tamen & latronibus feliciores: illis enim sceleris pretium crux; hisce, munera, honor & argentum est; porro, qui vulneribus sordes injiciunt, ægris timorem, ultra necessitatem, incutiunt & SUBDOLÈ curare fingunt, quæ curanda non extant, vel ægros blandiendo, perdunt atque tum respectu medicamentorum, tum ipsius ægritudinis, quid pro quo FRAUDULENTER venditant.

FANTASTICUM, FANATICUM & PHANTASTICUM, illud est, curationis molimen, quo, quis impetu (ut in fanis quondam oraculum editurus) correptus furit, aut ubi ab veneratione in res divinas, cadit in superstitiones, homo medicans; credens paganus, numerum ternarium; Palladi sacrum, Hecaten triformem, Cerberum tribus de faucibus latrantem, tres Furias, tres Gratias, tres Parcas, ter lustravisse, ter clamavisse in exorcismo, ter conclamavisse in funere &c.; aut Christianus in hoc numero & figura triangulari, vim latitare curationis magnam; hi illi sunt, qui credunt, vel nomen Dei, apostolorum, sanctorum sufficere, ad omnia curanda mala: ita amuleti in modum JOBI nomen, chartulæ inscriptum, contra luem pestiferam & (quod pudendum dicam, an ridendum?) Veneream, partibus affectis, appendunt; convenientes cum NUGACIBUS; qui filo, rubro colore, nempè, saturato (scharlaaken Dref) subluxationes carpi curari sustinent; dentem furis, laqueo necati; sed per tres dies terræ mandatum, contra dentium dolores; clavum fortuito de solea equi in via relictum, contra podagram commendant. TEMERARIA, sanè curatio est; etsi hæc aliquando cum fruge sit instituta; quâ (Ex: gr:) quis contra febrem, *decem uncias Spir: Vini: lactis press: ℥v. & piper: contus: ℥iij.* præscribit: in Chirurgia, dente VERRUCAS eruendas; ungue LINGUÆ VINCULUM percindendum; ob levem HERNIAM, testes homini adimendos, suo docet exemplo: Hofsee autem contra scurras (præsertim respectu ultimi casus & quidem JACOBI DE BEAULJEU, pseudo-eremita) DECADE SECUNDA agam ex professo.

ARTIC: QUART:

DE CURATIONE PER IMAGINATIONEM
ANIMIQUE PATHEMATA, ARTE,
AUT CASU EXCITATA.

Imaginationis vim omnes medico-physici; imò & plebei agnoscunt conveniuntque in eo recentiores; esse imaginationem

actum animæ; proinde brutis negari; qui verò eam quoque in brutis obtinere contendunt, exemplum verbaque Geneseos Cap. 30. vers. 37. &c. de variegandis colore pecudibus & similia in probationem adducunt; si quæ autem sit, quæ maximorum virorum ingenia lassavit ratiocinandi materia, hæc illa erit de methodo, quâ imaginatio agit; exercitatione hacce quæstionem hanc ad normam pertractandam non suscipio; quia minùs de methodo actionis imaginationis, quàm de actionis effectu & curatione per eam, juxta hujus articuli titulum dicendum, mihi videatur; inspectione tamen anatomica constat, de matre in fœtum, utero inclusum & vice versa, nullum transire vas; neque stamen nerveum, aut fibram; imò fœtum per se subsistere, incrementum capere liberumque esse, tempore saltem quo ab ovario ad uterum tendit; per contiguitatem atque ita solummodò per appositionem & mutuam contactum, fœtum cum matre commune quid habere, *per nervos autem in corpore animalis omnem fieri motum eumque in brutis elasticum, ultrà in homine per animam dirigi*, demonstratum reor, exercitatione decadis hujus ultima, perspicuè.

Hinc faciliè colligo in omni completorum (ut vocant) animantium genere posse mutari formâ, figurâ, loco, colore, &c. fœtum: nam quod organorum actu nervorumque vi elastica in brutis, id idem imaginatione, actu animæ, insuper nervis accedente, in humano fit genere; etsi ergo Jacob ex Dei mandato virgas populeas virides, amygdalinas & ex platanis, decorticatas &c. gregibus ante oculos posuit, non pecudum imaginationem; sed cum visûs cæteros nervos in actum duxit inordinarium; ne autem hunc S. S. scripturæ locum, cujus versio variat pro interpretibus, ulterius exagitem, experior; multa phænomena præsertim in gravidis, deduci ab imaginatione & animi pathematibus, quæ, re probè investigata, aliundè derivanda extant; ita (non violò tamen, dum hæc enarro, sponsonem Hippocraticam) exercens embryulciam, de utero puellæ non maritatæ deformi corpore fœtum; quin imò monstrosum, cujus sceleton in musæo meo est, extrahens, de puerperæ ore excepi, se utraque manu, quâ potuisset violentiâ, in quadratæ mensæ punctum continuò compressisse abdomen, de-

figura-

figuraviffè hoc pacto; imò necaviffè embryonem; idem hoc intellectum volo de multis deformitatibus corporis, nullo modo imaginationi; sed verò violentiæ exterius illatæ corpori imputandis; respicio, dum hæc contemplor & simul horreo nugaciffimas iftas historiolas & improbas, de monftris: ex: gr: fi in fronte cujufdam beftiæ affurgat excrefcencia, vel embryoni, ante diem utero exclufo, macula quædam cuti inhæreat, inde affirmetur ab nonnullis, Deo mulierum hodierna capitis ornamenta effè invifa.

Imaginationis animique pathematum effectus & exempla, ut omnis auctor hanc qui tractitavit materiam, attulit multa; ita Clariff: J: N: PECHLINUS obferv: l: 3. talia & tanta, nunc de morbis, excitatis, nunc curatis per animi pathemata, qualia & quanta vix ante ipfum quifquam, enarravit; non autem ego is fum, qui fufpicor (agitur enim de fide auctoris & hiftoriæ) me valere omnibus inficias ire; fed tamen; fi quo in negotio, in hoc; credere periculofum eft; verum agamus ad titulum; morbos per imaginationem animique pathemata curari, veriffimum eft; vides itaque (*Lect: beniv:*) quoniam hic circa corporis animæque actionem, multa ab medicis poffunt & debent præftari, aperiri fimul, ad scelera exercenda, fpatiofiffimum campum circumforaneis, medicamentis, rabulis, lucripetis; vide ergo, de latebris ut prodeant fuis fraus, aftus, dolus, impoftura; vide, ut, qua poffunt, celeritate, ruant, primò; in miferum popellum, in quadrivias & angiportus, hinc in cives; tandem in magnates, fecum ducentes, nunc metum, terrorem, follicitudinem; nunc verò vanas promiffiones, temeritam fidem & blanditias, fternentes viam credulitati, unaquæ animi imbecillitas iftis impoftoribus medicis (dictis patheticis) inexhaustæ quondam aurifodinæ fuit quosque Clariff: LEUFNEU Med: Doct: Roterodamenfis eum in modum nuper exercuit rifuique contemptuique expofuit, ut de iis; etfi in propriam meam perfonam illorum fraudem incitiamque expertus fim, ne gry quidem fim commemoraturus.

Ut per imaginationem animique pathemata ægrotantibus auxiliùm adferatur, opus eft medico probo, prudenti, experienti: probo; ut omnia juxta animi religionem peragat & nec fpe, nec metu, vel

animi

animi passione quadam in partes alliciat; sed qui proximo quam sibi benevelit: prudenti; ne ab vaftris & merbos fingentibus decipiatur, cujus exemplum nuperrimè mihi cum chirurgo Viardingensi in puella, convulsiones fingente & olim Hagæ-Comitis, cum celeberrimis medicis in quadam, cruciatam se ab diabolo asseverante, accidit: experiente; ut pro re nata, nunc menti, nunc corpori medeatur: quia cum delirantibus, furibundis, melancholicis, meticulosis pluriesque cum uterum gestitantibus ipsi est negotium: assentior vehementer Cl: CARTESII penultimo de passionibus animæ articulo contraque earum vim sapientissimi Philosophi tranquillique animi pii Boëthii remedio, quo immoderatae animæ affectus probè, prudenter & experienter moderari studet.

ARTIC: QUINT:

DE CURATIONE EMPYRICA, RESPECTU
AMULETORUM.

NE iterum in veterum neotericorumque nugas incidam anilibusque & Jove nondum barbato, jam nunc notis fabellis, tibi (*Leet: Benid:*) mihi que oneri sim ultrò.

EMPYRICA, respectu amuletorum, CURATIO est, quâ, appenso, vel adhibito læsæ cuidam parti extûs medicamine, ab multo tempore proborumque virorum experientiâ & auctoritate proditum habemus, eam, alio sine adhibito remedio, postmodum extitisse curatam; etsi quoque tum ægro, tum medico appensi, vel adhibiti extûs medicamenti virtus sit ignota; hanc si quis sequatur methodum curandi; tria, oportet tamen, observet:

PRIMÒ; FAME SUÆ CONSULAT NIHILQUE ADMITTAT, PRÆSCRIBATVE EXTÛS PARTIBUS APPLICANDUM, RATIONI PLANÈ CONTRARIUM.

2dò ; AN IN IIS , QUÆ ADMITTUNTUR , VEL PRÆSCRIBUNTUR EXTÛS ADHIBENDA , NOXIUM NON LATEAT PHARMACUM.

3tiò ; POSSE QUÆDAM HONESTÈ PRÆSCRIBI ET ADHIBERI EXTUS , QUÆ NEC NOCENT , NEC JUVANT ; EUM TAMEN IN SCOPUM ; ÆGRI UT DESIDERIO ET VOLUNTATI SATISFIAT , quod nobis Belgis in proverbium abiit ;

Baat het niet / het schaad niet.

Ad Primum : si enim fidem adhiberet omnibus amuletis eaque præscriberet , vel admitteret , quæ (Ex: Gr) ab NIERIMBERGIO , ineptissimo nugatore , cui lapides loquuntur , saxa sudant quisquiliarumque nullus est finis , vel phantasmatis LEMNII , ALBERTI MAGNI , WIERI , LAVATERI , DELRIONIS , FICINI similibusque fumivendulorum , eò duceretur ; ut cum ipsis insaniret præscriberetque in formam Amuletorum , quæ illi præscribunt , jure merito famæ jacturâ plecteretur ; quinimò ; etsi famigeratissimus KIRCHERUS PARACELSUM , ob deliramenta & nugas varias , rideat rectè ; caveat tamèn sibi , qui mercari velit cautè , KIRCHERI , circa Amuleta & faciendam medicinam , mentem sequatur : si enim liturâ excipienda forent , quæ rationi in ejus scriptis non respondent , una toti ejus operi sufficeret : illi enim cum CASALIO famæ suæ non consulunt , qui in sic dictum agnum Dei , Scapularium , dentem Apolloniæ , recitationem trium primorum versuum Evangelii S. Johannis &c. &c. &c. : multarum curationum , ut pagani in Bullas aureas (vid: J. SCHEFFER) contra magicos dolos pro pueris , quod jam , qui nondum aère lavantur , vix credunt , spem ponunt : nam etsi antiquitus (vid: Clariss: J. SPONIUM , V. ASSARIUM , L. AUGUSTINUM aliosque de re antiquaria optimè meritos quorumque scripta jam sunt notissima) quemadmodum & superius monui , ex metallo , lapidibus , gemmis &c. cum iconibus & inscriptionibus amuleta fierent ; non tamen eò deveniat , oportet , medicus ; ut lapidem (dictum Aquilinum) extûs corpori adhibitum , sursum ,

deorsum, horsum & vorsum in utero fœtum trahere, pellere; neque fasciis fascinationes impediri, vel carminibus, indusio obvolutis, de cœlo lunam deduci posse; neque ranarum visceribus prodigia contegi, vel pelle crocodili, vel capite osseo asini, tempestates arceri credat; nisi cum A. THYANÆO, ZOROASTRE & TAGÈ impostoris titulum dividere non vereatur; sed verò Amuleti in formam contra pestem *Mercurium vivum* extûs; imò vestimentis adhibitum: contra narium hæmorrhagiam, *Viriolum Cyprium*: contra hystericas passiones, *Succinum*, *Assam fetidam* &c. præscripsisse, adhibuisse extûs & empyricè, prudentis medici famæ non oberit: hujusmodi enim de remediis efflûvia nostrum in corpus posse agere, nemo est, qui neget; de herbis (ex: gr.) *Verbena*, *Hypericone*, *Myrtho*, *Lauro*: de arboribus, seminibus, (sic dictis) facris magicis Amuletisque aptis; si quis multa legere amet, inspiciat M. LIPENII *Siren: Histor:* de sola enim *verbena* habebit, quod satis erit hocce de lemmate.

Ad Secundum; sic sub Amuleti forma collò; si appendatur sternutatorium, vel nauseam, nervorumve concussionem excitans médium, fœminæ uterum gerenti, noxium & ultrò signo est abortum moliri eum, qui hoc Amuletum præscribit: idem si sanguinis æstum instigantia naribus apponat, venam secari corpusque moveri violenter jubeat, dulcia manducanda, frigidam sub lustrationum specie (scilicet; ut rigores, tremores excitentur) adhibendam manibus, commendet.

Ad Tertium; ita *sylvestris cardui capita*, contra hæmorrhoïdum fluxum; *talpæ vivæ abscissi pedes*, contra arthricos dolores; *ossa secundi articuli alarum gallinarum*, contra spasmum secum ferant ægri, medicus facîle permittit; non autem commendat; hoc de commate plura, etsi ab me commemorari possint; sufficere pro specimine tamen hæc, tu (*Lect: Beniv:*) annuis facîle.

ARTIC. SEXT.

DARI CURATIONEM RATIONALEM, SIVE, UT
VOCANT, A PRIORE COLLIGENDAM;

Ut perspicuè demonstrarem; oportet primò definiam, QUÆ
SIT CURATIO RATIONALIS: 2dò; EAM A PRIORE
STATUTAM, CERTÒ EXTARE EFFICIENDAM.

Imò; rationalis curatio est, quæ juxta certas & rationi consentaneas, in antecessum positas leges, regulas, normam &c. morbum certò tollit cujusque agendi methodus ab medico tam clarè & distinctè percipi potest, quàm clarè & distinctè percipere potest ad designandum triangulum, tres debere exprimi angulos.

2dò; Hoc modo definita curatione à priore; deduco demonstroque ex chirurgia, medicinæ fundamento, certas rationique consentaneas posse statui leges, regulas, normam easque executioni mandari certòque hæc sequi curationem: si enim ex:gr: pars quædam corporis præternaturaliter est unita, conjuncta, cohærens cum alia, statuit lex, regula, norma agendi in ejus curationem, illam unionem debere dissolvi, cui ubi satisfactum est (& ei satisfacere est possibile) certò est peracta curatio: præternaturalis enim unio est ablata, dixerim idem hoc de cæteris chirurgiæ curandi legibus, regulis, methodis deque omnibus casibus, in quibus hæc ars versatur; puta de partibus præternaturaliter solutis, ablatis, auferendis, apponendis, restaurandis &c.

Si quis dicat; Primò; hoc in genere, omni in curatione obtinere, videlicet; ut, ablatâ causâ, ablatum quoque sit malum & 2dò; solutione peracta, unionem præternaturalem quidem esse ablatam; sed verò partem hanc, hac medicandi methodo, non restitutam in integrum, quod ad curationem requiritur; quinimò ex ea novum oriri malum, nempè, vulnus.

Resp: ad prim: rarissimè de morborum non chirurgicè tractandorum causa & indole, certi aliquid posse statui atque proinde in antecessum ad eos curandos leges non posse statui; quod si verò de eo-

rum causa & indole (quemadmodum semper in chirurgicis, in quibus morbi cognitio captum medicantis non fugit) certi aliquid possit statui, eos omnes, juxta certas leges, regulas &c. & sic à priore, extare curandos.

Resp: ad 2dum: Hoc argumentum contra meam thesin non esse: quemadmodum in primo casu, sic iterum in secundo satisfaciendum est legi alii, indigitanti certam methodum, quâ, secundum artem, præternaturaliter soluta nunc uniendo, nunc desiccando &c. in integrum & statum naturalem restituenda certò extant atque hoc ad oculum & chirurgicè demonstrabile est in restaurandis ossibus luxatis, depreffione suffusionis, extrahendis de vulneribus extraneis, componendis ossium fracturis &c.

Neque erit quisquam, ut autumno (apud artis enim medices peritos me jam verba facere statuo) qui me roget, quænam hæc, aut alia circa alias chirurgicas operationes sit lex, regula &c. quoniam ipse quisque morbus ejusque phænomena & rerum exequendarum status requisitaque ad curationem tam clarè & distinctè conspicienda prostant; ut nemo sanæ mentis Medico-chirurgus ea non videat ultrò eisque legique satisfaciens, non percipiat, hac methodo se perventurum ad plenissimam curationem certò.

Si quis me tenere tentet, argumentando; hinc sequi omnes morbos chirurgicè tractandos semper debere curari; ei respondeo, hoc in thesi (ut ajunt) verum esse; sed multa huic objectioni & curationis effectui obstare; ex: gr: si morbus ab initio & à priore demonstrabiliter lethiferus; vel in loco, ad quem non datur tutò aditus, sit; si æger viribus non constet; si instrumenta, medicamenta &c. in promptu non sint; si ab arte chirurgicâ inepto homine tractetur & sic porrò; respectu ultimi obstaculi, quod cheu! inter maxima est; sustineo: CHIRURGIAE, MEDICINÆ POTIORIS PARTIS, VEL POTIUS FUNDAMENTI ENCHEIRESIN ET PRACTICAM IMITANDO; NON VERO SOLUMMODÒ RATIOCINIUM MECHANICUM ET CHARTACEAM DOCTRINAM SEQUENDO, ACQUIRI ET CHIRURGIAM NON POSSE AD NORMAM DOCERI, AB EO, QUI ILLAM NON EXERCUIT, NEQUE INTER DOCENDUM ACTU DEMONSTRARE POTIS EST.

Demon-

Demonstrata rationali & à priori curatione morborum, revertor ad hujus exercitationis proprium argumentum probatumque confido mecum habebit (lect. beniv:) amuletorum præscriptiones, non ad rationis leges; sed ut plurimum juxta veterum idololatriam, præjudicium & ineptias esse institutas hodieque institui, proinde mecum rejiciet, de medicandi ordine, cum talibus amuletis, omnes Talifmanicas aliasque, ut nullius effectus, figuras, characteres, lineas &c. quoniam ipsi harum stultitiarum propugnatores AGRIPPA, CARDANUS, ALBERTUS, FICINUS, DELRIO &c. afferunt icones & figuras, aliam radicem, virtutem, vel vim non habere, præter arbitrium & auctoritatem instituentis eoque magis spernet mecum hæc mentis ludibria; quia ex AMMIANO ubertim constat, ab omni temporum memoria, viros animo fortes sapientesque & ab primordiis Christianæ Ecclesiæ doctores defendisse & reprehendisse (exemplo sit contra quartanam febrem collo appensum amuletum) amuletorum fragmenta & abusus.

Ultimò; curatio rationalis per AMULETA illa est, quæ ad normam, supra descriptam, instituitur; ita; si somno profundo, vigiliis exactis, motu sanguinis rapidiore, respiratione liberiore, sternutatione violenta &c. opus videatur, in eum scopum præferibuntur medicamenta, de quibus constat, aliquid in ægrum, aut ex eo in illa, aut utrumque, transire illaque alligantur appendunturque probè, Medico-chirurgicè & juxta rationem & experientiam collo, vel parti laboranti sub titulo AMULETO-
RUM.

ANATOMICO-CHIRURGICARUM

S E X T A ;

D E

V A R I C I B U S .

Anno MDCCI, postridie Kalendarum Aprilis, accessit ad me JAN ROBBERTZ, Goudâ-Barav. ætatis XLI, vir macilentus, scipioni inhærens, præ dolore repens potius, quàm incedens & ne minimum quidem gressum sine querela & gemitu promovens. Denudato pede dextro, veniebant mox in conspectum in genu regione exteriori, varices ingentes tres, livido subrubroque colore extus conspersi, intus multo sanguine impleti eumque turgentis in modum; ut jam jam cuti rupturam minari viderentur: inquisivi mox in eorum causam, ortum, ætatem & de tempore in tempus mutationem; hauriens ex ipso ægro ejusque uxore, ipsi annos nato octo, in genu parte, quâ ad tibiæ os descendit, erupisse tuberculum pisi magnitudinis subrubrum, quod; etsi continuo caperet incrementum, negligenter tamen ab ipso tractabatur, usque dum ad ovi columbini magnitudinem assurrexisset atque *Trajecti ad Rhenum*, Chirurgus cuidam Gallo inspiciendum exhibuisset, qui, postquam ei timoris sat injecisset incuriæque arguisset vehementer, curationem est aggressus; ligaturâ, nempe, toti tumori circumjectâ eaque firmiter constrictâ, scalpello majore, eum abstulit; sed verò non sine relicto postea ulcere impuro; cui alius Chirurgus, post multos labores multumque tempus, dubiam injecit cicatricem: expullulante indies hocce & duobus novis ejusdem

dem generis tumoribus, res de mala in pejorem abibat: de causa hujus mali suspicabatur ipse æger, eam ex gravibus laboribus & gestationis onerum molestia, quibus ab ipsa juventute fuit expositus, verisimiliter fuisse productam, saltem auctam; degens postea hac in urbe (Lugduno in Batavis) & ad fores civium lac vaccinum circumferens & vendens, ea tandem in varicem unum erat sanguinis coacervatio, congeries & affluxus; ut ille caput infantis magnitudine æquipararet inque ejus superficiem cum gangræna jam videretur ruiturus sphacelus, nigrescente, videlicet, quibusdam locis cute & dehiscente cuticula ab eadem: auxiliatrices itaque postulat, febre sæpius correptus, doloris impatiens & animo, neque viribus constans, famigeratissimi quondam Chirurgi, CHRISTIANI à STEENEVELD, manus, qui, usus consilio celebris: viri H. OOSTERDYK SCHACHT, renuntiato morbi titulo (varicem enim dicebat) ei mederi conatus est incisione & aperturâ, cujus ad tibie os vestigium expulsa ergo de varice, ingente sanguinis copia plagaque continuè, secundum artem, exceptâ, ulceri postea expurgato, omni molitus est modo, cicatricem inducere; sed verò (docta enim plus valebat arte malum) non sperato eventu, existente vulnere & ulcere quidem inferius consolidato, varice autem non suppresso, vel ablato; è contrario, de novo protuberante fircomaque cutaneum, vel hyperfarcoticum fingente ulcus.

Postquam aliorum Medicorum & Chirurgorum medicationes palliativas esset expertus observassetque cum iis, varices continuè, de minoribus in majores doloresque de levibus in gravissimos, cum perditione motus genu abire, me quoque convenit & consuluit: egi itaque cum quibusdam ex medicis & chirurgis, quos habuerat consultores, aut actores & quamvis eorum plurimi, moniti veterum dogmatibus, statuerent, hosce varices esse intactos, ut incurabiles, relinquendos; sedulus tamen desperato huic incubui negotio & hoc noli me tangere, tangere eâ, quâ par videbatur, prudentiâ mihi proposui.

Ex tribus itaque hisce varicibus, examinatis cæteris omnibusque.

que eorum circumstantiis, unum, pugni magnitudinis, curatua-
torem & faciliorem tractare incepti, quâ methodo, sequetur in-
ferius. Qui curandi spem & opportunitatem mihi faciebat, is erat,
qui infra apicem genu ad ejus latus eminens, interioribus partibus,
tendinibus, aut ligamenti non adhærebat & cum sibi vicinis vari-
cibus nullum commercium habere videbatur quique rupturæ proxi-
mus, spatii satis inter se & sibi vicinos relinquebat; ut solus tracta-
retur: persuadebam ultimò mihi miserandam hanc hominis con-
ditionem, per meum aliquod, prudente institutum, conamen,
in pejorem non posse verti ducique; sed videamus, priusquam ad
curationis actum progrediamur; Primò; quid sit varix; Secun-
dò; an unus ab alio differat? nomine, re &c.

Ne multis te, Lectorem & sæpè sæpius citatis morer, incipe
cum Hippocrate & pone lectioni tuæ, cum hujus ævi scriptoribus
finem, experieris denique, omnes, mutatâ literâ, solummodò
supponere; *varicem esse venæ dilatationem*; cujus causam Veteres
sanguinem melancholicum, atrum, concretum; Neoterici *crassum,
terrestrem*, statuunt: primi; *splenis oppilationem, hepatisve debili-
tatem*; secundi; *venæ valvularum laxitatem, affluente in eas prædi-
cto sanguine easque extendente*, inculcant; asserentes, arteriæ aneu-
risma, quemadmodum venæ varicem, esse vasis sanguiferi dilata-
tionem præter naturam; sed o! falsam & tyrones chirurgos de-
cipientem varicis descriptionem: etsi enim ab quibusdam addatur,
venam non simpliciter dilatari; sed quodammodò intorqueri sub-
indeque quosdam nigricantes nodos contraherè; illud ad varicis
veri designationem, ne hilum quidem facit; sed verò è contrario
varicem verum, cum hæmorrhoidè & multis aliis, tum venarum,
tum harum & arteriarum morbis atque symptomatibus confundit;
nisi forsitan sufficiat, pro distinctione & descriptione hujus (va-
ricis) morbi specifici venæ, venam in eo dilatari & vice versa;
cui tamen assertioni nemo prudens medicus suffragabitur: nam
etsi in varice verò vena dilatetur; aliud tamen quid hæc vena mor-
bifica habet, præter dilatationem, quod facit ad morbi hujus ab
aliis morbis distinctionem & ex quo petendus est morbi titulus,
notitia & curatio.

Inspi-

Inspiciamus quàm parum, cum varice, conveniat aneurisma.

Primò; aneurisma, cum reliqua vicina sibi cute, concolor; varix discolor est.

Secundò; in aneurismate unus & solus ille tubus arteriosus, in quo aneurisma, non unus & alter; in varice verò major vena & ejus ramificationes simul plus, minusve, pro ætate morbi, extenduntur.

Tertiò; ex aneurismate, licet inveterato, ipse sanguis nunquam inter partes vicinas diffunditur; quod verò frequens in varice: nam etsi in aneurismate quandoque partes vicinæ inflammatione corripiantur, idem hoc symptomata aliis morbis multisque, imò omnibus majoribus ferè tumoribus familiare est: sic ab exostesi, talpa, steatomate &c. distentæ, compressis vasis sanguiferis, vicinæ inflammantur partes.

Quartò; aneurisma nunquam chirurgicè; varix verò semper cum fruge aperitur.

Quintò; aneurismate, sponte sua, rumpente, mors certa; varice verò suapte distentione crepante, doloris levamen & ullo sine vitæ periculo, ulcus, præ foribus est.

Sextò; aneurisma cum cute nunquam; varix semper cohæret: cum igitur comparatio aneurismatis cum varice & vice versa non procedat (audi lector) quid, secundum me, sit varix, nempe, venæ alicujus cutaneæ majoris, unà cum suis ramificationibus morbosa dilatatio, ex qua in corporis superficie livido-ruber, inæqualis & sine pedunculo tumor oritur; proinde varices in in- & externos distinguendi non videntur: etsi enim primorum meminerint cum Hippocrate veterum multi, eorum & secundorum omnes posteriorum temporum Chirurgiæ scriptores: qui enim pro varicibus habentur interni quidam tumores, puta sic dictæ herniæ vasorum spermaticorum, hæmorrhoides & alii, venarum quidem;

sed non sine dilatatis simul & arteriis, dilatationes sunt: argumentor itaque morbum, quo vasa dicta spermatica distenduntur, non esse herniam: in omnem enim hernia peritonæum extus extenditur, quod in sic dicta. hernia vasorum spermaticorum non plus, quam in illa, sic dicta, gutturis, obtinet contendoque prædictum morbum non esse varicem, utpote in quo & venæ & arteriæ simul peccent & distendantur fiatque ex iis sarcomatis quædam species, aliquando ab vicinis partibus solubilis, aliquando insolubili, sine laceratione, nexu, ipsis affixa.

Varix porrò ab varice non differt; nisi magnitudine, loco, tempore; quia autem primariò, hac in dissertatione, mihi proposui agere de varice in cruribus & artubus oriundo, relicta ulteriore cæterorum investigatione & ratiocinatione, an omnis varix, methodo ab me describenda, auferri possit? ad prædictorum varicum causam detegendam accedo, non facilè iis accedens, qui ab sanguinis acredine interiorem venæ lamellam corrodi, perforari & ita varicem fieri affirmant, statuens violentos artuum motus & multam mox insequentem quietem amissionemque toni partis alicujus venæ, porrò venarum ultra modum compressiones; constrictiones & similia, varicem producere; exemplis uti si liceat, ea habemus in cursoribus, onerum gestatoribus iisque, qui pedibus diutiùs insistere coguntur iisque, quibus pedes, aut brachia catenis vincta, uno loco, firmiter comprimuntur. Exploremus nunc, an varicis curatio factu facilis, an verò difficilis? in aliquod tempus differenda, an verò acceleranda? corporis decori solummodò, an verò corpori omnimodo inserviens & necessaria sit?

Primæ propositioni favent quidam neoterici, asserentes, scilicet; *varices plus molestia adferre, quam periculi: porrò, varices, nec dolorem inferre, nec vitæ impedimentum parere, nec per se periculum adferre; sed eorum curationem saltem propter decorum, & non necessitatis gratiâ expeti: item; quosdam vulgares Chirurgos varicum curationem aggredi reformidare; verum ad hunc eliminandum*
tumorem

rumorem ea conducere, quæ ad melancholiam hypochondriacam melancholicamque insaniam consignata sunt: quinimo, varices præservare & liberare ægros ab omni morbo melancholico: hic enim morbus (varix) præterquam quod nullo modo periculosus, corpori insuper (sic ajunt) utilissimus est. Bellè, me Hercle! sed, si licet & pateris (lect. beniv.) tacebo horum auctorum nomina; ne ipsis videar gravis & ut aliàs, ineptam solummodò exercere criticam. Belle (inquam) me Hercle! quoniam ipsissimi hi scriptores, huic suæ assertioni mox subjiciunt; ut curentur varices cautè hic procedendum; si in-tempestivè tollantur varices insaniam, pleuritidem, renum dolores, hæmorrhoidum fluxum, tussim, sanguinis expuitionem, apoplexiam, cachexiam, hydropem adferunt: porrò; difficilem esse varicum curationem, docere cum omnibus veteribus compendiosè Forestum & varicem morbum esse contumacissimum. Tu lector, artis chirurgicæ & simul pacis amans, dictita mihi, quæso, verba, quibus sine horum auctorum indignatione & extra odium positus, liceat dicere, eos sibi non constare, aëra verberare & verisimiliter varices veros nunquam tractitavisse.

Sed apage verba! demonstrem potius, primò; omnem varicem curatu difficilem, secundo; ejus curationem accelerandam, tertio; corpori toti esse necessariam; quod si hæc probavero, habebò te (lect. beniv.) eosque scriptores mihi amicos: amant enim, ut spero, nobiscum, veritate n & ægrorum salutem.

Primò; ad primum, militant pro me ipsi illi auctores, experientia & quæ hisce prior tempore & jure est, ipsa ratio: quæ enim vis, ab inhærente sanguinis mole venæ accidit extendendæ, superat cutis resistantiam immensum, desiccantibus adstringentibusve medicamentis; quinimò, nec ligaturis, aut pulvillis, partibus innoxiiis vicinis, coercenda; quoniam venæ interque partes adjacentes molliores recedendi seseque extendendi datur opportunitas; cum itidem in varicum curatione, nunquam levi peracta, opus sit violentiore medicatione, igne, ferro; imò & hisce, in hocce morbo, nunquam aliquid boni efficiatur, patet, varicis curationem factu esse difficilem.

Secundò; ad secundum: acceleranda est, quæ fieri potest, curatio: *tempestivè enim si non tollantur varices* (teste ipso, modò citato auctore) incurabiles prostant; *tempestivè* autem significat hoc loco, mox ubi erumpunt, mox ab ortu: inveterati enim multos secum trahunt morbos symptomataque varia; *acceleranda ergo est varicis curatio.*

Tertiò; ad tertium: Toti corpori varicum curatio necessaria est & maximè: totum enim corpus in quo varices deteguntur, periclitatur dirisque exponitur morbis (Vide supra eorum elenchum) varicibus verò ablatis, hic metus omnis abest; ergo, *varicum curatio* (totum namque spectat corpus) *toti corpori necessaria*; festinemus itaque eam tueamurque totum corpus contra infestum; toti corpori, prædictum morborum agmen.

Suppono (ut brevius rem ipsam expediam) methodos curandi varices, ab veteribus atque neotericis descriptas, notas esse nimium, quàm ut illæ ab me singulatim & quasi ex proposito recitentur: tentavisse, nempe, eos adstringentibus remediis, ligaturis, incisionibus, pertusionibus, transfixionibus, extirpationibus, ferro auroque ignito, huncce superare atque curare morbum, præscriptâ insuper conveniente diætâ, memoriæ proditum extat luculenter; quàm parum autem frugis in curando vero varice, ex hisce mediis, hauserint cum medentibus varicosi, docent & dolent omnium temporum monumenta medicò-chirurgica.

Sed en, Deum è machina! sed en, qui agenti & patienti omnem adimat sollicitudinem ac difficultatem felicemque catastropham huic adjiciat tragœdiæ, CAROL: MUSITANUM: is enim gloriatur de curandis varicibus pag. 99. His verbis: *nos expertum habemus remedium, ad varices curandos, quod nunquam nos felici defraudavit eventu, hoc est bryonia succus, qui sanguinem in gurgite stagnantem, fluxilem reddit, venam dilatatam corrugat, pristinoque statui restituit.* Miror hominis jactantiam & temerarium assertum, edoctus multaque experientiâ certus, isto succo ecchy-

molin

mosin maculasque quasdam cutaneas dissipari : sed varices veros, hocce remedio, æque minus ac Dæmones monachorum exorcisticis imprecationibus carminibusque, aut futilibus lustrationibus expelli fugarique. Posthabitis hisce & aliis nugis relictisque in integrum aliorum tentaminibus, appendam artis trutinæ meam, non infelicem & hoc tempore inspiciendam varicis curandi methodum, de qua, ex narratione inchoatâ pag. 78. & jam nunc absolvenda, velim statuam renuntientque, quod ipsis videbitur æquum, medico-chirurgi. Præscripta conveniente vivendi methodo, toti genu injeci *emplastrum defens. Vigon:* sed ad modicam duritiem concoctum; ut partes varici vicinas contra corrodentis, tumori applicandi, medicamenti vim tuerer unoque in emplastro haberem simul, ut vocant, agglutinatorium & inflammationi resistens: foramine emplastro huic inciso, ad varicis magnitudinem, ei imposui *butyro antimonii* madens carptum (plumaceolam) hujus tamen circuitum carpto, *aq. lithargyricâ* consperso, ornavi intraq: limites compescui, non neglecta ligaturæ, modicè comprimentis adhibitione.

Accedens, post aliquot horas ad ægrum, conquærentem de intolerando dolore, videbam totum apparatus multo madere sanguine, partim fluido, partim concreto solutisque ligaturis, tumorem partim crustulâ obductum, partim rimulis percissum: ex quibus, levi digitorum compressione, quod potui, expulsi sanguinis penicilloque denuò *butyrum antimonii* iis & toti tumori inspersi, illinens lautè *ung. alb. caphur.* partibus vicinis; ullo sine motu pedem seseque in lecto detinuit, hoc die, æger; postero, linteamina quidem extus conspurcata, liquore sanguineo; sed, iis resolutis, varicem incrustatum, nigricantem partesque vicinas nullo modo corrosas ipsumque ægrum doloris patientem observavi: ut ergo incepti, perrexi, usque in quintum diem, quo mihi tentaturo spatulâ escaram elevare, magna obstitit sanguinis effusio, quam tamen pulvere meo stiptico suppressi, supersedens per biduum cæteræ & omni disquisitioni; nisi quod sensim relaxarem ligaturas. Prudenter iterum ablato apparatus, crustam

L. 3. inveni.

inveni duram ac nigerrimam, omni itaque molimine eam augere fludui & eo quidem cum successu, ut intra decem, aut duodecim dies, pertusâ interim primo puncturis, deinde incisionibus (scarificationibus dicunt) escarâ adhibitisque de die in diem, supra memoratis mediis, conservatis partibus vicinis, eam totam de fundo separarem, nullâ insequente hæmorrhâgia; ulcere ritè purgato, id porrò instar plani, comprimendi & consolidandi, tractavi eique, conservata genu mobilitate, tandem cicatricem probam injeci; ab quo tempore æger, doloris expers & ex hoc experimento multum spei concipiens, non desistit me precibus efflagitationibusque prosequi; ut cæteros varices, indies incrementum capientes, eodem modo, quo descriptum, amoliri, vel intra limites compefcere, tentem: quod, ut supra retuli, mihi in animo est: ausu ergo dicam, an spe, si excidam, sciolorum sugillationibus non vapulabor meritò, neque temeritatis accusabor ab artis Churigicæ peritis hujusque historiæ æquis lectoribus, utpote, qui secundum rationem & artem, proximo laboranti succurrere, pro scopo habui unicè; dicturus, data in collegio meo opportunitate, corosiva & escharotica diversè applicanda & de eorum & in specie butyri Antimonii usu & abusu, in morbis medicamentis acrioribus chirurgicè tractandis; adhibiturus illi dissertationi eorum varia exempla observationesque multiplices.

EXERCITATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM

SEPTIMA;

DE

OCULO PURULENTO.

Vt de OCULO PURULENTO (*Hypopyo*) cujus variae statuuntur species & denominationes, respicientes propriam, vel comparativam vocum ὑπό & πύον significationem, distinctè meam aperiam mentem, subjiciam primò; hunc affectum distinctum ab sic dictis suis speciebus, examini sedulo, ne cum aliis & inferius describendis ejusdem tituli morbis, ut plurimùm solet, confundatur.

OCULUS PURULENTUS est liquoris oculi lymphatici, ab causa interiorè, infra membranas bulbum constituentes, in pus mutati, collectio; apparens per corneam, nunc cum magna, nunc cum parva hujus; imò & vicinarum membranarum in totum, vel ex parte, protuberantia; quæ, si pedetentim sensimque ceperit incrementum, intensi non est; si verò citò emerferit, intensissimi doloris, cui accedunt in primo casu, visus obfuscatio, in secundo, visus abolitio, externarum oculi partium inflammatio & intumescencia, quarum comites febres totaque earum molestissima & fida turba. Hic morbus curatur nunquam sine visus abolitione, ut me cum ratione docuit, mea ab multo tempore praxis & singularis hujus morbi observatio: pus etenim vulneribus partibus oculi vicinis inflictis aliisque morbis agitated, in oculi bulbum posse effundi, verum est; non autem verum est, inde OCULUM (ad titulum) PURULENTUM conficisci; sed

sed an & quousque, respectu visus, hæc symptomata sint curabilia? docebitur inferiùs.

Completo huic morbo, qui dissipantibus, aut maturantibus in-vel externè adhibendis, resistere mederiquè conantur, accizare & olerum additamenta apponere mihi videntur; dissipari, aut fugari cum pus nequeat ipsaque maturatio partibus interioribus tenerrimis devastationem ipsique morbo morbum superaddat novum, priore nocivorem; in Chirurgiam itaque medenti sit refugium?

Etsi verò ab multis pertundendi corneam, hoc aliisq; in casibus habeas methodum, sine tamen (*lect: Chirurgo-phile*) uti eam, secundum me, te doceam & tu videfis, eamne correxerim eique utilitatis aliquid adjecerim? vel non.

Ægro firmum occupanti sedile, luci exposito, fasciâ pulvilloque oculo ab morbo non infestato, obvelato, affecti verò bulbo, Chirurgi digitis, vel speculo confirmato detentisque ægri manibus, pertundatur tumor parte circuli iridis inferiore fiatque per adnatam scleroticamque ad- & per corneæ limbum apertura: Instrumentum, quo, fit scalpellus (de alia quadam scalpelli figura mox) in formam rostri passeris acuminatus: de internarum quipque partium conservacione, hoc in casu, inutilis est sollicitudo, utpote jam nunc deperditarum dispositione & usu. Motu; sed leniore, quàm est possibile, omne pus & peccans latex eliciendus est, quod sanè in aperiundis omnibus tumoribus idem non obtinet. Moneo vulnus per limbum corneæ tantum esse infligendum & non ulteriùs estque mihi hujus asserti suasorium hoc argumentum, primo; hiare hoc modo vulnus fatis, secundò; pellucentiorem electro corneam, hac methodo, ab foeda liberari cicatrice & quasdam pristinæ diaphanitatis postea conservare reliquias: nam lens crystallina & ipse liquor vitreus hoc in morbo quidem vera destituuntur dispositione & sic vero usu; sed tamen sæpius non liquescunt bulbumque oculi tenent distentum; quod si verò in liquorem solvantur, unà cum pure per vulnus eliminari possunt. Medicamenta afflictae parti abhibenda aliaque hoc thema spectantia, prostant in sequenti observatione.

Multos

Multos jam ab hinc ante annos, duxit me Vir quondam Consularis J. SIX, artium nobiliorum antistes, Amstelædami in fossam (vulgo) *de Geldersche haap* / ad œnopolam, cujus decem annorum filius ex hypopyone laborabat insigni. Ex parentum relatu accipiens, infensissimos post totius exterioris oculi dolores inflammationesque, cecidisse puerum in bulbi intumescentiam deque die in diem augmentum capientem protuberantiam, cum visus primò obfuscatione & postea abolitione, fuisse ei sectam venam, alvum solutam atque cataplasmata varia in oculum adhibita: intelligebam deinde ab Chirurgo, me monitore, advocato, ea fuisse de maturantium genere, utpote *ex radicibus liliorum*, quas, cum multis, calidas credebat, *unguento Basilic. far. lin. fruct. sic. &c.* composita; apta, nempe, nata, qui in oculo latitabat, tumorem ad maturitatem promovere. Æger qui, decimo die ante cataplasmatibus hujus applicationem, acus apicem ab ejus capite discernebat, jam corneam albescentem intus, pupillæ vestigium nullum atque visus ne specimen quidem obtinebat, eminente, de ossea orbita, toto oculi bulbo & prolapsum minante horrenter: vociferante, instar furiosi, ægro, parentibus renunciavi visus conservandi, recuperandive nullam spem superesse, versari imò ægrum in vitæ discrimine; ni illicò pertunderetur oculus. Operationi obstabat Chirurgus, urgens & instans apud præsentibus; esse tempori committendam aperturam, quasi tenera pars corporis, oculus, non admitteret ferrum; cui ego, egisse eum maturationem promovendo pessimè scarabeumque vocavi æquilæ obstetricantem. Consentientibus, secundo die; parentibus pertusionem, præmonui eos, esse mihi tantum in animo, puero vitam & ejus oculo conservare formam; non verò visionis munus, ut pote desperatum; claudi quippe pal-

M

pebris

pebris jam nullo modo ab aliquot diebus poterat; dictum, factum, methodo quâ, monui supra: de vulnere parti inflicto ruebant mox pus, lema, limpidâ materia, membranularum strîæ ac sanguinis aliquid. Toti injeci oculo, quod sequitur, medicamen;

℞. *Medulle pomorum putresc.* ℥ij.

Croci Britt. ℥j.

Laud. opiat. gr. v.

Aq. hordei & mic. panis albi q. s. pro Cataplasmate, Inter lineamina tepidè oculo adhibendo.

Uno hoc die ter oculum inspexi, nequaquam neglecto Cataplasmate prædicto; ter oculo leviter compresso & pure ab eo expulso omni, inspersi lactis (sic dicti) virginei tepidum cum linteis & pulvillis laticem, cujus formula hæc est;

℞. *Aceti acidiss.* lib. i.

Concoquat. cum ℥iv. *Litharg. aur. Colat. adde.*

Rad. Rub. Tinct. ℥ij.

Sacchar. Saturni ℥j.

Caphura gr. v.

Ebulliant leniter per hora quadrantes, filtrans.

Colatura conservetur in usum.

Vesperascente, dolore sedato, altissima ægro beato quiete & iterata sæpius ea nocte medicamenti adhibitione, experiebar, in ipsius diei diluculo, rerum faciem felicissimè mutatam: continuo itaque medicationem usque ad insequentem vesperam, quâ eum, qui clamoribus contristaverat totam familiam, subrisu & blandimentis eam exhilarare totam, gaudebam. Doloris expertem ægrum oculumque ejus de horâ in horam in orbitam recedentem, cum viderent

parentes, nescio, quæ non fausta, de visus recuperatione ominabantur; omni verò expulso pure ulcerosoque consolidato vulnere, prognosin meam probavit evenus: amissæ namque omni visu, oculo absuit deformitas; nisi quod per corneam subluridam interioris suppellectilis (puta) iridis quædam & ligamenti ciliaris, non verò ipsius visus, vel minimæ quidem apparerent reliquiæ. Observatum ultimò volo, hac in curatione genis excoriationem, vulnere excrescentiam ejusque labiis indurationem nullam, cicatricem insuper planè lævigatam; Chirurgus verò famæ fuisse & mansisse fœdum stigma inscitix & gravem imprudentiæ cicatricem.

PURULENTO itaque OCULO, ut supra descriptus; etsi curetur nunquam sine visus abolitione, pertundendus tamen est tempestivè, in totius hominis & partium internarum qualemcunque conservationem: febre enim alias & vigiliis emaciantur ægri protuberante oculi bulbo & in prolapsum tendente; festinanda, inquam, pertusio & ultima mox experiri ratum; ut, omni amisso usu, ad minimum faciei decor conservetur vitenturque, quæ semper alias sequuntur, ulcera, stillicidia lacrimarum & liquorum, bulbi flaccescencia, vicinarum partium excoriatio, ex quibus omnibus dolorosa & tabifica vita tandemque mors: ut in publicano, pertusionem non permittente, cum Clariss: Chirurgo AL: CYPRIANO expertus sum *Amstelædami*.

Hoc de OCULO PURULENTO, cujus sub specie veniunt primò; tumores purulenti purisque collectiones inter cornea tunica lamellas: secundo; puris purulentæque materiæ collectiones ab læsis partibus vicinis, puta inflammatis, vulneratis, ulceratis &c. multo tumentibus pure, in oculi bulbum, temporis tractu, effusa.

Horum autem morborum hujusque puris in oculi bulbo collectionis diversa cum sit causa, locus, sive pars primò affecta, curationis & finis ab præfato morbo, autum hocce morbos esse ha-

bendos pro morbis alterius & sui generis atque hoc respectu pus in oculi bulbo collectum, non esse nisi symptoma: oportet enim ut verbis utamur intelligibilibus & res proximè designantibus; si quoque partium affectus, cum sibi vicinis partibus commercium habentes in eas ruunt & lædunt postea; verò ab primarum propriis affectibus, nomine non distinguantur, unus sine alio distinctè describi, aut percipi non poterit & ipse Delius natator ne per conjecturam quidem morbi alicujus typum, historiam, aut rei assequetur statum: ut hæc omnia explicatius edoceam, agam primò; *de tumore inter cornea tunica lamellas oriundo.*

Hujus tumoris purulenti, vel saniosi descriptio traditur, ut alios taceam, confuse ab J. V. MEEKEREN: in principio enim PURULENTUM OGULUM, ut SOLINGIUS *piofsn* & postea, ut ille idem HYPOPYONEM, describit; sed præstat meliora docere, quàm perperam docta recitare & carpere.

Qui inter lamellas membranæ corneæ oritur tumor (de articularum, venarum nervorumque propriis tumoribus nihil commemoro) duplicis est generis; videlicet, ab effuso sanguine, vel extravasata & stagnante lympa; primus nunquam, altera semper in pus degenerat; indè primus tumor ex subrubro-livescente; secundus albescente de die in diem magis colore; dignoscitur, utroque agnoscente causam in-vel externam: puta dictorum liquidorum, ab statu naturali, mutationem, vel vasorum lacerationem, rupturam &c. uterque extus propullulans; quinimò et si maximus, modò hujus generis tumor sit, magno sine visus detrimento, curatur; si curatio ad normam instituat: hi, ut opinor, sunt illi oculi purulenti, quos cum PAREO & aliis, se, salva visione, curavisse neotericorum referunt quidam. Quod si tumores hi interius rumpantur contentamque materiam in oculi bulbum evomant, visum primò supprimunt, deinde vestigia suæ læsionis post se relinquunt majora, aut minora, pro materiæ copia, sanguine, nempe, aut pure eorumque tempore, ab quo fuerunt retenta in bulbo, pro symptomatibus &c.

Hoc in affectu conveniunt mox ab initio venæsectiones, cucurbitularum impositiones earumque pertusiones, medicamenta dissipantia, alvi laxationes &c. etsi exterius emineat tumor livescatque ex albo, pro quibusdam solummodò horis, maturantia; si verò extus, intra biduum suapte distentione & vi non erumpat collectum liquidum, pus, saniesve, moneo te, Chirurgophile, properes; ne serius absolvas, ad tumoris per scalpellum apertionem; ne interiora perdantur, aut uveæ membranæ postea sequatur procidentia; cornea extus quasi illæsa; sed heus! audi, cujus oporteat sit figuræ scalpellus quaque methodo tumori intrudendus; arcum; vel hominis linguam exprimat sitque anterior pars solummodò acuta; latera verò obtusa: ita enim ulterius, quàm velis, non ruet; ne autem una; verùm iterata incisione, per & in eundem sulcum, tumorem perforas observesque; si possibile sit, quæ jam in OCULO PURULENTO, de eligendo loco pertusionis & eliciendo pure commendavi.

Imprudens porrò mihi videtur, completissimam, ut ajunt, moliri & expectare tumoris maturitatem: neque id solum hoc in tumorum, sed verò & in multorum aliorum genere vitandum, sustineo: optimò etenim cum successu tumores pertusi, præsertim urgente dolore, antequam undans me apertionem monere videretur contentus in tumore latex; ipso imò in tumore œdematoso id peragere vereor minimè; firmissimis hoc adstruerem dogma argumentis experientiaque multiplici, brevitati si non studerem, superfedeo insuper iis hoc in scripto; ut ventilationi relinquatur nascaturque opportunitas.

Quæ ex hoc tumore (curabili, nempè, sine ullo, saltem magno visus detrimento) elicitur puris quantitas, adeo exigua est; ut guttas sex, aut octo, pondusve dimidii scrupuli vix superet: quod si majore adfuerit copia, majori afficietur visio noxa. Hujus exemplum si desideres (lect: beniv.) en habe:

Juveni robustissimo ætatis **xxi r. anni.**, dolore correpto in-

fenfiffimo ex protuberante in punctum & albefcente sub cornea diftentaque adnata (re in antecellum agitata & perpensa cum Clariff. quondam Amftelædamenfibus Medicis, MATTH. SLADO & SAM. APOSTOLIO) pertufi oblique ab nafi regione, corneæ extimam partem : vulnere influcto, mirabamur effluentis materiæ paucitatem : puris enim puri ; puti arduum erat, vel unam guttulam exhibere, ei quoniam admixtus erat humor vifcidus fubruber ad guttas 5. aut 6. quem speravimus, obtinuimus tamen effectum, fubfidente, videlicet, mox protuberantia, cedentibus medicamentis topicis anodynifque cum dolore febre vigilifque. *albumen ovar. cum alum. crud. conquaff. folut. opii & mucag. per expreff. coëtor. flor. melilot. in aq. fænic. in initio, nobis ufui veniebant probè.*

Vulnufculum per aliquot feptimanas madebat, stillitante ex eo, nunc aqueo plus minusve rubro, nunc verò glutinofolo liquore, donec *fotu ex vino rubr. gall. auf. & Rad. rub Tinct.* ifte fluxus fifteretur tandemque ei cicatrix induceretur fequenti medicamento ;

℞. facc. fatur: ʒʒ.

fief. alb: ʒj.

liq. Tartar. ʒʒ. m.

evaderetque æger curatus perfectè.

Tumorem hunc materiæ agitatione & motu potius ejus inteflino, quàm copiâ, dolorem hunc gravem excitaviffè, pro explorato habuimus omnes : paucis quippe diebus ortum & complementum acceperat.

Etfi porò, fecundùm quofdam, HYDROPHALMIA, HYPOPHAGMA eorumque fymptomata ; quinimò TUNICÆ CORNEÆ LIVESCENTIA TURBIDULA, fpecies OCULI PURULENTI dicantur, ab eorum tamen defcriptione me abftinebo, egredi ne, quos mihi pro-

proposui terminos, videar. Cùm autem SUGILLATIO (merito verumtamen echymosi adnumeranda) unà cum adjacentibus ipsam sæpè sæpius infestet corneam, ejus curandi brevem methodum huic annexere dissertationi utile erit facietque ad propositum meum aliquid; utpote in-cujus festinatione, quemadmodum in Oculo PURULENTO, omnis situs est curationis successus.

SUGILLATIONI, livedini ab exteriori percussione oculo suborienti, præscribenda adhibendaque actutum sunt remedia: hoc enim ni fiat; coagulante, nempè, sanguine & liquoribus extravasatis, compressis, contusis, collapsis, frigescentibusque vasis vix postea resolvendis, restaurandis, fœda usque in ultimum quandoque vitæ terminum, nigredine partes consperguntur exteriores ipsaque visus acies; non sine totius visus periculo, obtunditur: quid in hoc morbo præstandum Medico-Chirurgo collige (Lect: Beniv:) ex sequenti narratione.

In prædio *Loënsi* ab regio offiario, mensarum præfecto, pugno percussus, illicò intumescebat, oculus, laborans brevi ex SUGILLATIONE ingenti: postero die (ita enim solet inter aulicos) lautissimo prostans æger cachinnantibus argumento: præ cæteris enim hic morbus cum infortunio homines ridiculos facit & contumeliis exponit, deserebatur ab ipsis Chirurgis, qui potius hoc malum riderent, quàm ei medicarentur: coactus porrò fœdissimum coram Rege abscondere vultum & aliis se ulterius obtrudere averfans, ibat ad me, qui, quod sequitur, ei præparabam medicamentum;

℞. Rad: ir: flor: recent: ʒiij.

cepar: contus: ʒj.

f. in lint: nod: 4. injiciendi &

macerandi in spir: vin: & ad partem

affected: sæpè sæpius adhibendi calidè.

est & aliud epith. cujus virtutem non semel expertus sum hoc in morbo.

℞. sterc: columb: contriti in pulv: ʒij.

croc: Briti: ʒj.

sal: volat: gust: vi.

F. ut supra, noduli.

Qui post aures *cantharides*, aut aliud vesicantium genus nuchæ injecerit, vitium omissionis facile fugerit.

Primo hocce remedio intra biduum oculo totique faciei (ipsæ etenim genæ cum palpebris ad nigredinem livescebant) colorem restitui naturalem, eum quidem in modum; ut vel petulantissimus pedisequorum, quod rideret, non inveniret.

Crustrâ tegi occultarique *cerussa*, *cretâ*, *bolo* & *albumine ovi* posse SUGILLATIONEM, lippis totamque faciem colore hoc modo mutari ab naturali, comicorum principi jam olim notissimum novimus. *salis volatilis*, cum *spiritu vini mixti penicilloque sugillationi tenuiter inspersi*, stupendum planè effectum atque successum expertus nuperrimè est juvenis fustibus pessimè exceptus & ante aliquot annos, amici alicujus mei, ex equo lapsus, stabularius.

Quod si mox ab principio sugillationi non occuratur, ipsius curatio quandoque est difficillima; ut meo periculo didici in homine Baccho pleno, cui genæ, buccæ, verbo, tota ferè facies inflata nigrescebat: dormiverat enim ea nocte, quâ ceciderat, aut alio forsitan infortunio malè esset exceptus, in platea; tertio die ad eum vocatus, videbam hominem febre correptum trementemque spasmodica agitatione, toto corpore; venam itaque secandam judicavi; postea levi adhibito sudorifero sequens toti faciei injeci fomentum.

℞. *Herb. bismalv. m. ij.*

flor. melilot. m. j.

sem. fœnic. ʒʒ.

*incid. concoq. in lacte dulci; exprim. applic. cum pan-
no molliore, cavendo, ne post crebram applica-
tionem, partes frigescent.*

Repetito sæpius hocce medicamento & depulsa ex parte nigredine; corrugatis verò hic & alibi, cum palpebris genis, inspersi eis, quod in fine hujus dissertationis extat *ex liquore tartari* &c. medicamentum: hisce etsi de tempore in tempus faciei reveniret color ex luteo albus; naturalis tamen in integrum restitutus est nunquam; relictis cuti ex sugillatione multis maculis istoque colore, quo Javani tinguntur: in curanda sugillatione itaque actutum ad omnia simul accurrendum; excipio autem applicationes viventium dissectorum columbarum & similium animalium, in nucham, quas ullo sine commodo, adstipulatione & commendatione potiùs quorundam scriptorum, quàm secundùm rationem & experientiam, fieri sustineo. De dolore sedantium familia *lac muliebri*, *opium in aq. fœnic. dissol. mucilag. seminum cydon. psylli, portulac.* rejicienda sunt minimè: suffitu & vapore herbarum fragrantium & sale refertarum volatili, dissipari concretos cum sanguine humores dissolvique in faciei superficie in sudores & liquamina, hausto interea *Thea*, vel ejusdem virtutis potione, compertissimum est, internè adhibenda remedia de leniter sudorem promoventium & malacticorum oportet sint classe; constipata si ægro alvus, hoc modo purganda: plura ad hanc normam præscribi etsi possint; te autem (lect. beniv.) multorum remediorum farragine non obrutum; sed verò, selectis quibusdam, instructum volui, externè olea unguentaque pinguique, de cœtu remediorum, hoc in affectu, rejicienda, dictum est dudum.

Faciei ultimò decori, qui post curatam sugillationem studeat (& studeat oportet) inspiciat discatque ex *Clar. WEKKERI Antidotar. general. titul. de unguent. faciem ornantib.* varias in hunc scopum collineantes præscriptiones.

EXERCITATIONUM
ANATOMICO-CHIRURGICARUM
OCTAVA;

DE

EXCRESCENTIA,

Fœminæ derepentè inguini oborta.

Dixi nuper, me in pertractandis hîsce exercitationibus moliturum, morbos, de quibus in iis agitur, examinandos artis Chirurgicæ peritis sistere: hoc enim modo differendo & agendo, minor erit verborum & cavillationum strepitus; minor invidis & maleferiatis opportunitas absentis rodendi famam (quoniam *omni medico & chirurgo casus inspiciendi & animi sensa proponendi, hocce in Collegio, facta est integerrima potestas*) minor de lucro comparando suspicio; sed verò major, vocatis in consilium viris honestis & doctis, dubio eventui securitas; major tyronibus utilitas; major denique probis mecum miseris opitulandi stimulus: en igitur (lect: ben:) Rhodus & saltus, en casus stupendus initio & fine.

Anno hocce MDCCIII. ipsis Kal: Aprilis, duxit ad me, WILHELMUS BEAUDOUX, *Warmondæ* Chirurgiam exercens, MARRYTJE KORSZEN, ætat. XLVII. viduam, quinquies prole beatam & quidem vice ultima. A^o. MDCC. Novemb. VII^{mo}. ab sex jam nunc annis, in inguine sinistro, gestantem cuti concolorem, doloris
omnis

omnis expertem, in principio pisi; temporis verò tractu minoris castaneæ magnitudinis tumorem subdurum, circa mensis hujus anni Martii initium valdè extuberantem (ad ovi ferè dimensionem enim jam pervenerat) & continuò incrementum capientem: ad hujus inspectionem XIX. ejusdem mensis, prædictus BEAUDOUX vocatus, audita relatione, accrescere, nempe, hunc tumorem immensum, quotidie sanguinem emittere aliquando ad quatuor, aut quinque libras, rei mirabatur statum eumque, post octiduum: rustica, pauper enim & ultra duo milliaria ab eo vivebat remota, præscriptis quibusdam stipticis ligaturaque comprimente, iterum vocatus, horrebat: ea enim brevissima dierum intercapedine hunc tumorem ferè rotundum 5. pollicum diametri & 8. longitudinis experiebatur; ego, elaso triduo, perlustrato eocum hocce casu, eocum cum sanè horrui, stupui maximique momenti & periculi renuntiavi; cum autem hic Chirurgus solus & ægræ plures huic visitationi interessent consanguinei, iis, quantum potui, persuasi, consulere & alios hoc de negotio Medicos & Chirurgos statuerentque: in mora enim periculum monebam, de rebus peragendis, quantocyùs.

3tid; Apr. denuò cum Chir. ALDERKERK & BEAUDOUX, rem examini subjeci observavique tumorem ad oculum quasi continuò augeri, nigredine conspergi, fœtore & putredine superficiali corrumpi; inquisivi sedulo in omnes mali hujus circumstantias, quo, videlicet, modo & pedunculo inguini adhæreret? quo esset de genere tumorum & sic porrò; brevi, convenimus sequente die horâ matutinâ septimâ, Chirurgi TORRENIUS, CONTENOT, ALDERKERK, VAN LOO, BEAUDOUX & quidam Med. Studiosi; quibus coram mentem meam de hacce excrefcentia

& methodo, quâ, secundum me, curari, aut saltem tractari posset, explicui: esse, nempe, distentionem, excrescentiam glandulæ cujusdam inguinalis, lato quidem pedunculo inguini inhaerentem; sed tamen ad ejus interiora non pergentem; vicinas quidem partes tegentem, iis tamen (puta meatui urinario & aliis) non affixam: de causa, ut vocant, proxima, citissimam, post tot elapsos annos derepente hanc promovente extuberantiam, opinatus sum; glandulam hanc inguinalem, obstructâ arteriâ, primò induruisse & mansisse eo in statu, usque dum magno accedente motu impetuque sanguinis, obstructio illa resolveretur, pertunderetur extensa que protensa que propagata que arteriarum glomeratione, brevi extrueretur, quam videbamus; excrescentia: posse verò hoc modo paucorum dierum spatio formari magnum tumorem liquidò demonstravi & exemplis de bubone pestilentiali, de fungo & similibus, defumtis, illustravi; huic sermoni alia adjeci egi que de methodo agendi in hunc tumorem; eum, videlicet, tutò non posse auferri escaroticis, inustione, neque incisione; sed verò in constrictionem omnem esse collocandam spem: hæc & plura hunc casum in genere & specie spectantia, leguntur explicatius inferius.

Prædictis ergo viris mecum sentientibus mihi que auxiliatrices præbentibus manus, injeci elevatâ undique & annulo ferreo plicabilique coarctatâ & ab abdomine, quantum fieri potuit, avulsâ excrescentiâ decussatim duo, cerâ oblinatâ, vincula linea (sericis enim potuisset forte percindi cutis nimium citò) horum finibus adaptavi in utraque inguinis parte, ex levi ligno torcularium, cujus cochleæ manubrium apponi curaveram; ut, pro re nata, versatili hocce instrumento, ad abdominis & inguinis figuram formato, excrescen-

crescentiæ pedunculus arctari, aut laxari posset ad nutum.

Hocce die, suffulta, ab omni parte, pulvillis (compressu-
lis) excrescentia, de hora in horam constringebatur, usque
dum, ex dolore, judicaremus esse ab ulteriore coarctatione
abstinendum.

5tò; Mane experiebar, omnia pro tempore mea que in-
tentione sese habere benè ægramque & alvum & vesicam si-
ne molestia exoneravisse; strictius ergo ligavi molem; ve-
speri autem, ne forsan inflammatione, aut gangrænâ partes
vicinæ infestarentur, fœtor, planè cadaverosus, abigere-
tur ipsaque excrescentia desiccaretur, abdomini, addito
spiritu vini, femoribus verò ipsique tumori simpliciter se-
quens, corroborans dicunt & desiccans, inspersi fomentum;

℞. Herb. absinth. M. iij.

Scord. M. ij. majoran. M. j.

Rad. polypod. ℥. ℥. Spic. nard. ℥ij.

flor. Rosar. Rubr. M. j. ℥.

*incid. coq. in vino Rhenan. aut Gall. generos; col. serv. in
usum.*

6tò; Inspexit mecum & Chirurgis ALDERKERK &
BEAUDOUX (iis enim usus sum ex munere) negotium
nostrum Clariss. Medicus H. OOSTERDYK SCHACHT
renuntiavitque, perlustratis discussisque omnibus ad rem fa-
cientibus; ab me agi secundum artem exitumque mecum
dubium; sed verò hac una methodo premendum urgendum-
que, statuit.

7mò; vidi excrescentiam putredine corruptam, gravi ma-
gnoque cum fœtore nigrescentem; dormiverat autem ægra
satis benè constringique iterum vincula firmiter.

8vò ; Accipiebam, ægram, præ dolore, hac nocte fuisse inquietam, insomnem, alvum non deposuisse ; vesicam verò sæpè sæpius ; sed tamen sine molesto dolore, pulsu itidem genarumque rubedine febrem denotantibus, injici ano curavi *suppositorium*, quod circa meridiem intentioni meæ satisfecit : sitibundæ quidem aliquid potionis præscribere volui ; verùm illa ad medicamentorum titulum, eam testata est ab iis aversionem ; ut potius iis superfedere, quàm ea, hac hora, urgere, ratum duxerim.

9nò ; Iterum omnia è voto succedebant, utente alimentis, non sine appetitu & hilaritate, ægrâ observavique circa vincula pus cutimque percussam ; ulceri itaque huic, *ung. digest.* calidè applicari curavi.

xmò ; Dormiverat in utramque aurem patiens tota ferè nocte : hoc die abstuli excrescentiæ flaccidam luridoque-nigerrimam insignem partem.

ximò ; Nobiscum convenerunt Chirurgi TORRENIUS & LE MAIR tentavique vincula constringendo, totam avellere de corpore foetentem molem ; sed stillitantibus quibusdam sanguiferis vasculis puri puri sanguinis aliquot guttulas, me ab hoc proposito abstinui constituique ; ut ab initio, prudentiæ & tempori rem committendam totam.

	(Ægra & omnia sese habebant ad normam
xiiimò ;		artis nascebaturque mihi jam nunc boni
&		eventus firmior spes ; affirmavi & non
xiiiitiò ;		vanus vates prædixi, nos in portu na-
)	vigare.

xivtò ; Vidit mecum Doctiss. Medicus, W. MYLIUS, quem

quem habuisse discipulum gaudeo & Chirurg: ELLINKHUYZEN, totum ad vincula circum, ulcere circumscriptum puro abdomenque femoraque ab naturali dispositione, nullo modo, mutata.

XIVTO; Et ita duodecimo, ab injectis Vinculis, die, (me absente) solvens, cum fascia, apparatus, Chirurgus ALDERKERK, unà totum vidit solutam de inguine excrementiam inguinique ne vel minimum quid ejus restitare, aut sanguinis effusum; ulceri itaque detergens, *mixtum* vocant, adhibuit *unguentum*. Vesperi (fateor summa cum voluptate) ægram lætitiâ exultantem remque ipsam in vado comperi.

Constitueram, postero die, in avulsam hanc molem anatomicum instituere examen; sed tantus ei erat fœtor, quantus, ne per minimam quidem horæ partem ab naribus sustineretur: quod tamen observare potui, est, massam hanc glandoso-carneam, uno constitisse corpore, ejus excepta parte pudendæ proxima: hæc enim sulco distincta singularique circumscriptione notata videbatur; hinc statui unam majorem, duas porrò, aut tres & quidem temporis interventu, hocce morbo fuisse infestatas glandulas; duæ tamen minores, versus ilia & naturaliter constitutæ adhucdum inveniuntur.

XVITO; { Eousque ulcus depuratum obser-
XVIIIMO; { vavi; ut,

XVIIIIVO; Misera nuper, plenissima nunc fruens valetudine ad consanguineos suos, in pago VOORHOUT degentes, abierit: ulcus autem cicatrice obducendum, Chir: BEAUDOUX, utpote huic loco proximiori, tradi-

de-

derimus quodque eo cum successu peregit; ut XXV. maxima parte & 3tio; M. Hujus Maji, illud in totum consolidatum invenerimus, adjecto solummodò inguini puro, cum fascia, carpto.

De fasciis ab me usurpatis nihil commemoro: suspensoriæ enim in initio & retinentes apparatus postea fuerunt tantum.

Observatum autem volo, ægram medicamentorum, ne vel unum unicum assumpsisse, per os, granum.

Habes (Lect: Beniv:) rei feliciter peractæ historiam; quæ autem (ut supra monui) cum Chirurgis & studiosis medicinæ in antecessum communicavi, duo erant, nempe, cogitata mea de hocce morborum genere & methodo illud tractandi; professus, me statuere, tria dari carnearum excrescentiarum genera darique, hoc ex systemate, tria carnis genera, musculosum, glandosum & specificum; sive fibrosum, vasculosum, lamellatum.

In musculoso obtinere verum SARCOMA, assurgens una & æquali superficie, cujus margo, temporis tractu incurvatur, circumvolvitur, invertitur & tandem oculus latet: in eo curando probè usui venire cauterium (quod vocant) actuale; potentiale verò minimè: abscissione porrò, incisione, neque ligaturâ hocce posse extirpari malum, affirmavi; nisi (quod in extirpatione mamellæ feci sæpius, ejus pedunculus unà & simul, cum parte musculi, ex quo ortum duxit, abscindatur: hoc autem quàm quibusdam locis factu sit difficile, pronuntient veri Chirurghi; addidi, incisione hoc modo non instituta, SARCOMA citius violentiusque excrescere & propullulare; insuper vinculo, ligaturâ, non posse auferri, cum infra excrescentiæ Principium, injici tumori que illa adhiberi nequeat.

Glandularum carnearum systematis excrescentias duplicis pronuntiavi generis; conglobatarum, nempe, una mole & circuitione; conglomeratarum verò variis fulcis, protuberantiis fissuris que divisa, erumpere.

Ad hæc auferendas; rejecto utroque cauterio, commendavi cultrum (incisionem) & ligaturam, usus exemplo abscissionis mammarum, glandularum tum axillarum, tum inguinum, uvulæ &c.

Contra hanc doctrinam, ex Chirurgis quidam movit dubia & fortiter & amiciter; contendens, escaroticis glandulas carneas scirrhus; imò exulcerato & carcinomate infectas, mammam, papillam, uvulam, &c. posse curari; cui ego, me nunquam; nisi in principio morbi & una, aut altera, tantum, glandula laborante, cum optando eventu, illud tentavisse, aut ab aliis tentatum vidisse demonstravique eandem illam curationem tutius & citius incisione & ligaturâ potuisse fieri & escarotica post infelicem harum partium incisionem, scirrhus non probè extirpato & repullulante &c. solummodò locum obtinere; retuli porrò me cum famigeratiss: medic: Chirurg: (sit lect: ben: huic digressioni venia) Burecinac: &c. dynast: ad extirpanda prædicta mala ut plurimum escaroticis nunc exterius ad extruendam crenam, ferrum postea excipientem, nunc interius & ad finem usque utente, hoc de lemmate, quondam scripsisse sermones, postquam mamellæ scirrhosæ extirpationi, ab me incisione peractæ clanculum & nisi post actum facietenus notus interfuisset meque eò eum, pro mea causa dicendo, duxisse & prescripsisse angustiarum, ut pro omni argumento solummodò diceret; *age tu pro consuetudine & methode tuâ; ego tamen meam excolam;* quærens tandem omne effugium in aquam suam quam (*testch- of handstillend water*) dolores & inflammationes sistentem appellabat, asseverans hocce suo Arcano, escarotici sui etiam Arcani sævitiem ad lubitum posse moderari, frænari & cum tempore hoc modo, sine dolore, aut hæmorrhaga, scirrhos cancrisque curari; cum autem postea hæc aqua causticumque hoc Orbi innotuerunt, compertum est, fuisse lac quoddam (ut ajunt) *virginis*, cujus formula satis jam est cognita & *mercur: sublim: corrosiv:* sed quâdam larvatus massâ gypseâ: quapropter multi mecum sunt suspicati, cum terribili sub titulo cancri leviores glandularum indurationes &c. (nam de ulceroso carcinomate, ne unum quidem exhibuit exemplum) hoc remedio exceperisse & curavisse.

Quam

Quàm malè escaroticis; præsertim ol: vitriol: uvula, torfillæ &c. & quàm probè ligaturâ & incisione excrescentes auferantur; primum matrona nobilis hac in civitate experta, adhucdum dolet & secundum; *Hæc comitum* Juvenula quædam latatur,

Tertium carnis genus, quod constituit glandem penis, gingivas, &c. cum frequentissima; inò ab nativitate hominis habeat excrescentias, docui, pro opportunitate escaroticis, ignito ferro, incisione, ligaturâ, verbo, vario modo, posse deprimi, coerceri, auferri.

De fungo (excrescentia subitanea in corpore animalis, alio nomine aliquando hyperfarcosi) Sustinui, esse ex arteriis læsis, aut ad earum extremitates, tono perditis, succi nutritii profluvium, ejus prima guttula tubulo arterioso adhærens, sequente alia, protruditur; sed tamen huic adaptata atque cum ea, vivificante subtiliore succi nutritii portione dotata, vivit & hoc modo insequente una effusione succi nutritii alteram, porrò fieri hanc excrescentiæ Pseudocarneæ speciem.

Pro ulteriore meæ hujus opinionis astruptione, duxi in medium omnia illa phænomena, quæ in FUNGO prostant quibusque ille ab SARCOMATE, GLANDOSIS & TERTII GENERIS CARNEIS EXCRESCENTIIS, distinguitur, ut; initio digito, linteo, carpto &c. posse abstergi, removeri instar glutinis; albescere; quinimò etsi tractu temporis subrubrum, vel lividum obtinuerit colorem, induruerit variisque ab latere, ornatus fuerit sanguiferis; eum tamen fibris nunquam instructum carneis, vasis ab ortu, aut lamellis apparere: inde collegi fungos, mox deficcantibus & comprimente ligatura; postea verò vinculo (intellige simul ligato fonte, arteriâ) aut actuali cauterio debere auferri: de abscissione docui eam, minimè convenire, utpote quâ morbus potius augetur, quàm corrigeretur: de escaroticis itidem, hoc in symptomate omne conamen esse irritum; nam unâ confectâ escarâ eaque separatâ, secundâ opus est; propullulante interea de fonte, fungi materia & alimento: videntur mihi cum Sisypho saxum volvere, qui hoc opus aggrediuntur: problemati huic, assentiri nemo negabit, qui ab ulceribus, dictis hyperfarcotico-impuris, ab

mola &c. fungositatis & citissimæ excrescentiæ probam petiit fungi & aliarum excrescentiarum comparisonem: quæ enim materia, fluidum quod, ulceri huic, de hora in horam ex imo adfluit eique adhæret, dicitur quidem (sed falsò) caro; sed verò nec genere, nec specie est: nullæ etenim carneæ, hæcce in pseudofarctosi, deteguntur striæ: verum quidem est, ulcere neglecto ac diutius fordescente gluten hoc duritie & colore quodammodò carnem, potius spuriam, carni similem massam fingere; sed tamen ritè examinatum, nihil minus, quàm carnis vestigia relinquere inspicienda; sic de mola, polypo & aliis.

Fungositatem hanc, ut curetur, usque ad ipsa ossa, cum quibus, ut plurimum, ei commercium est, debere abstergi scalproque abradi ipsa ossa & in totum crudescere, notissimum novimus: hujus generis ulcus, ante aliquot menses, in hujus civitatis nosocomio studiosis considerandum proposui.

De glandulis vesicularibus nihil memoravi; etsi sui generis poterant excrescentiasque patiantur frequentiores: de carneis quoniam excrescentiis agere, pro scopo, hac in dissertatione habui tantum.

De excrescentiis cutaneis censui, eas esse de glandoso-carneo genere atque proinde eodem modo, cum iis hujus generis; quamvis in aliis corporis locis, tractandas extare: de VERRUCIS tamen aliisque quibusdam cutaneis tuberculis, cum diversa, ab communi, mea sit opinio, atque illa meum hoc thema directè spectare non videantur, differam brevè ex professo.

Restat (Lect: Beniv:) ut enarrem, quid me moverit, quare vinculo, non verò alia methodo, hanc excrescentiam auferre constitui.

Primò; cauterio actuali posse desiccari, perurive eam, salvo, cum inguine, abdomine, nostrum nemo, vel proposuit: nota nempe, nimium imi ventris tenera tendinosaque dispositione, quàm ut rudiori huic exponi posset medicationi.

2dò; Quare escaroticis uti ratum non videbatur, ratio non erat una; sed multiplex. 1mò; major erat excrescentia, quàm ut iis consumi, sive in totum necari posset, priusquam ex ipsa hac me-

thodo toti corpori noxa induceretur & vitæ periculum. 3tò; acrescente indies tumore observabam eum jam multo latice & sanguine hic & illic madere, quapropter de escaroticorum vi, hoc in casu, nulla mihi erat expectatio; adde 4tò; quæ supra circa fungi curationem dixi de extruendis & solvendis continuo escharis.

5tò; Cultro, incisione sanè ad excrescentiam nullus patebat tutò aditus; basis item excrescentiæ latior erat firmiùsque inguinis cavitati inhærens, quàm ut incisione possiet extirpari; huic rationi adjice instantis hæmorrhagiæ periculum vestigiaque ejus, supra memorata, me terrentia; vinculo itaque descripto, Deo adjuvante, opus hocce magnum peregi tutò, citò & jucundè.

Ultimò; ut probem, me verbis non inhære & suam Antiquitati semper tribuere honorem, concedo facile **SARCOMA** esse horum morborum quasi genus; cæteras verò carneas excrescentias, ejus species, aut classes: modò meam de curatione doctrinam & agendi methodum approbaverit peritorum calculus.

EXERCITATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM

NONA,

DE

VERRUCIS.

Morbos quosdam, si eorum definitiones descriptionesque examinemus, nomine inter sese; non verò re & vice versa convenire, docet VERRUCA, utpote, cujus sub titulo, diversissimos ab ea, tumores morbosque recensent auctores.

Sive itaque VERRUCA ab eminente de monte loco nomen habeat comparative, sive aliis rebus, puta vestium cuidam generi, vel incultis hominibus, ex sua similitudine, nomen dederit, id ipsum nomen VERRUCAM non exprimere, constabit uberim: datur enim VERRUCA (taceo alias) plana, lævigata, glabra, clavum mentiens; ut inter digitos, in vola manus, planta pedis aliisque in corporis partibus, videre est; sed missa faciamus nomina comparationesque, videlicet, claudicantes omnes videamusque potius, quid, in hoc usque tempus, hocce de tumore ejusque essentia, renuntiatum sit ab medico-chirurgis & an parte affecta, non cognita, ejus curatio rationi potuerit esse conveniens?

Ut singulorum auctorum nomina non commemorem; hic VERRUCAM definit; *excrecentiam carneam, fungosam, vel sylvestrem, sensu expertem, cuti concolorem*; statuens ejus causam, *crassiorem sanguineam materiam, quam robustior calor de toto latice*

fanguineo separavit : ille, melancholicos, terrestres & phlegmaticos inculcat humores : neque desunt, qui VERRUCAM ex succo vere alimentitio; sed vitioso, poris cutaneis infarcto & tandem propululante extra solidas fibras, ortum ducere contendunt : sunt & qui eam ab externis injuriis, puta vermibus, araneis, fimo, sale leniter corrosivo &c. poros cutis intrantibus succumque naturalem vitiantibus generari & germinare sustinent.

Hæc ut figmenta (esse namque figmenta demonstrare mox conabor) exornent suasque tegant hallucinationes, confundunt cum VERRUCA varias excrescentias carneas tumoresque fungosque varios; exempl: gr: Thymum, Sycomin & alios, de quibus latius infra.

VERRUCAM, non quod ab auctoribus est dictum; sed verò esse papillarum nervearum cutanearum excrescentiam, oculo apparebit, inspicienti eam, armato, distinctè; ad oculum autem hæc cum possit demonstrari veritas, ab ea omne abscindo inutile verborum plurium syrma;

Quia verò hæc inter papillas cumque iis aliquando glandulæ, protuberant luxuriantque cutaneæ; variæ conspiciuntur quasi VERRUCARUM species; cum ipse tamen morbus solummodo in prædictas papillas vim exerceat suam & VERRUCA, propriè loquendo, carnea, vel glandulosa sit nulla eoque in casu mixtum quoddam extruatur excrescentiæ genus.

VERRUCARUM varietates in magnitudine, colore, figurâ &c. quærere, laboris videtur infructuosi; quoniam hæc & similes varietates, differentiæ & distinctiones ipsam morbi essentiam non variant atque pro tempore mutantur; pro loco tamen atque proinde respectu methodi medicandi, VERRUCAS differre inter sese, docebitur inferiùs:

Orbicularis itaque, vel sessilis sit, lato, vel tereti pedunculo inhærens, asperitatibus una, vel pluribus, magnis, vel parvis VERRUCA assurgat, vel multa pressione, vel crebra frictione obtundatur, modo una, vel plures papillæ nerveæ cutaneæ cuticulam perforando ultra suos limites extuberant, VERRUCAM constituunt.

Glandulæ quoque cutaneæ; etsi non rarò protuberent, aliud tamen excrescentiæ genus (ut statim innui) efformant, abeuntes in callosam duritiem nunquam.

Qui porrò clavum, spinam cutaneam, vel nerveæ tunicæ cal- lum VERRUCAM nuncupant, vel ad ejus speciem revocant, non magis eam habent perspectam, quàm qui eam schirrhum pronuntiant.

Colligi ex hisce poterit facile, acrochordonis & myrmeciae nomen ejulque morbi essentiam, cum ea VERRUCÆ nequaquam convenire; Morum itidem, Cristam, Ficum, Mariscam & in- primis Condyloma, ad carneum suum luxurians genus esse referenda patentque harum excrescentiarum differentiæ inter sese, ut & cum VERRUCA, tum ex iis, quæ in PRÆCEDENTI EXERCITATIONE statuimus, tum ex ipsa VERRUCÆ descriptione.

Verumeninverò, tametsi in partibus pudendis quoque VERRUCA quandoque assurgat, illi sanè cum spurcissimis & ex mala Venere ortum ducentibus excrescentiis, dictis (præter nomen) VERRUCIS, commune est nihil:

Nam *PRIMò*; foedæ istæ & obscœnæ, tumentes citò, excrescentiæ madent mox ab earum exortu foetentque deinde horrenter; VERRUCA non.

SECUNDò; putidæ hæ protuberantiæ mittunt suo de corpore continuo sanguinem; VERRUCA nunquam & quod sanguinis circa, vel de VERRUCA fluere aliquando observatur, non de VERRUCA; sed verò partibus ei vicinis læsis, vel eà ipsâ ultra & per basin lacerata, hauritur.

TERTIò; turpes hæ excrescentiæ de die in diem, medicamentis sedulò non adhibitis, de malis abeunt in pessima semper; VERRUCA verò sæpissimè, nullo adhibito medicamine; quinimò, ulla sine cicatrice, curatur.

QUARTò; prædicti tumores gangrænâ & Sphacelo, sive putredine corripuntur pro parte, aut toti facilè; induran-

tur verò nunquam; **VERRUCA** è contrario prioribus symptomatibus nunquam, posteriori, imò & incurabiliter, exponitur semper.

QUINTÒ; schirrhosa **VERRUCA** extitit nunquam, utpote quæ in glandularum carnearum, vel vesicularium neutro versatur systemate atque schirrhus aliis in partibus fieri nequit.

Operæpretium non videtur (*Lecl: Beniv:*) te moneam demonstrare in palpebris grandinum & mixtum hordeolorum genus; quinimò, vesiculas lapidosâ materiâ turgentes cuticulæque assurgentis induratas squammulas, ab quibusdam; sed & imperiti, pro **VERRUCIS** haberi; cum hi tumores & protuberantiæ distinctu, viro medico-chirurgo, satis sint faciles.

Quod tamen tecum (*Lecl: Beniv:*) de **VERRUCIS**, priusquam earum curationem describere aggrediar, communicandum habeo, est;

PRIMÒ; me, ex multa observatione Anatomica practicaque mea Chirurgica, compertum habere, juniores homines, præsertim pueros, hocce malo; senio verò confectos, nunquam vexari.

2dò; **VERRUCAS** dolorificas & contagiosas esse ramosas easque non solum superiùs; sed & inferiùs; imò, usque in ipsam membranam muscutorum communem, extendi.

3tiò; **VERRUCAS** omnes hiemali feliciter, quàm ulla alia anni tempestate, curari.

Ne autem hæc à posteriore solummodò longaue praxi tandem & tantum posse comperiri videantur, adjiciam hisce assertis, mea in singula hæc observata, cogitata & rationes, quæ, quod suppono, docere & adstruere, quoque à priori, videntur plenissimè.

AD PRIM: cum **VERRUCA** fit morbus, sive excrescentia nerveæ molis, vel nervearum papillarum cutanearum (quod ad oculus est demonstrabile) mirum non est, in pueris juvenibusque (lauta quibus largaque succi nervum concomitantis est copia
nervi-

nervi que ipsi sunt molliores) eas luxuriare; in senibus verò, quibus nervi hocce liquido destituti, rigent, non oboriri & inventiri.

AD SECUND: illæ etenim parti infiguntur admodum sensili, unde motæ, quod cum cute ferè continuò fit, doleant, oportet maximè; adde ad earum circumferentiam liquidi, ab stagnatione, acrioris quid, vicipis, aut plurimum tum, stillitare de partibus inflammatis: pono itaque VERRUCARUM contagium non tam in ipsas VERRUCAS, quàm partes iis vicinas læsas & jam nunc, ab aliquo tempore, ichorosâ materiâ obsessas hancque ad VERRUCÆ margines & fissuras eructantes exhalationesque suas ejectives: hac ratione sequitur (vide ARTIC:

TERTIUM) hiemali faciliùs, quàm quavis alia anni tempestate VERRUCAS extare curabiles: omne enim contagium, luis Venereæ, pestis, scabiei, verbo, omnes conspurcationes infectionesque calore & sub jove calido, vehementiùs, quàm è contrariò promoveri, grassari & dispergi de vivente in viventem, (superfedeo rebus inanimatis) inficias credo ibit nemò, ad quod accedit; curationem VERRUCARUM fieri palliativè, induratione, absolutè, exsiccatione, quâ decidunt; utrùm autem hoc medicamentis, an verò manuali operatione fiat tutiùs, citiùs, jucundiùs, indagare & exponere tentabo dilucidè.

Etsi remedia, quæ in genere, ad curandas VERRUCAS, in specie quoque ad eas palpebrarum tollendas, adhibenda videantur: monitos tamen Chirurgophilos volo; ne hoc, axiomatis instar, accipiant, statuante: auferuntur enim VERRUCÆ & ut volunt auctorum præscripta, secundum artem, medicamentis corrodentibus; ut *Spir. merc. alb. auripigment. turpith. mineral. merc. Præcipit. ol. Sulph. par camp. ol. vitriol. butyr. antim. arsenic. lapid. infernal. aq. forr. &c.* Quid autem ego (salvo experientiorè judicio) hisce de remediis in genere & specie sentiam & experimentis variis didicerim, videbis (*lect. benigno:*) statim; tu autem quisquis es, cave; ne hæc palpebrarum VERRUCIS injicias unquam: teneræ quippe hæc & continuò movendæ partes, levissima etiam acrium & corrodentium medicaminum, prudenti licet adhibitione,

perforantur constantque sæpius ægris visus partiumque nobiliorum jacturâ: huc itaque spectat, quod in antecessum, de differentia loci VERRUCÆ, indigitavi: quamvis etenim medicamentis corrodentibus forsitan (de quo tamen dubito) ablata de palpebra, sine magno vicinarum partium damno & detrimento fuerit VERRUCA, istam nihilominus curationem, bonæ deæ Fortunæ potius, quàm Apollini adscribendam, reor: audi itaque, audi insuper (*lect. beniv.*) horrendum hujus audaciæ dicam, an imprudentiæ? pretium & alieno disce mercari periculo cautius.

ANNO MDCXC. HAGÆ-COMITUM, Chirurgus quidam, cujus nomini, propter res ab ipso sæpius, in Republica Chirurgica, viriliter gestas, parcere duco æquissimum, VERRUCÆ majusculæ, dextram superiorem palpebram, juveni XVI annorum, non longè ab naso, pro se de, habenti, scalpello punctulis pertusæ multiplicibus (leviter scarificatæ ajunt) communis ruptorii injecit frustulum. Æger, quamvis intra horam, totus ipsi-jam doleret oculus, statuens consumi debere VERRUCAM prævioque hoc & non sine comite dolore posse fieri, Chirurgum non accersit & ille non, nisi elapso quatuor; sed, ut æger, referebat, sex horarum spatio, redit remque indagat: omni seposita ligaturarum supellectile (curaverat etenim, ne palpebrarum motu, quâ vellet, aliòrsum, cederet apparatus flucretve causticum medicamentum) vix oculum inspicit, quin, non VERRUCAM tantùm; sed & totam ferè palpebram; imò & istius lateris tempora genasque: in eas enim & in dorsum occubuerat quandoque æger, levi nigredine conspersa intuetur; ut verò; absterfo liquore, rem perferutatur propius, ipsam palpebram, adnatam corneamque tunicam suo contactas medicamine horret meque in consilium vocat ducitque ad patientem. Quantum possum, dolores arrosionesque lenio,

lenio, sisto quodque ex arte medica judico, sedulus perago fotibus, cataplasmatibus medicamentisque topicis: de-
 rergo, nempè, Croco & Opio, cum lacte mixto seminum-
 que cydoniorum & psylli mucilagibus, albumine ovi cum
 alumine conquassato, omnes partes: injicio quidem, hoc
 modo, repenti malo moram; sed verò demortuis & mori-
 bundis partibus, jam nunc & vita & vigor deerat: non levis
 quippe postea palpebræ adnatæque pars tunicæ ablata & cor-
 neæ condensata fuit; ita ut postea nullum per eam pupillæ,
 vel ligamenti ciliaris vestigium apparuerit totusque oculi
 bulbus unicolor & tumidè prominens manserit: brevè, im-
 prudentiæ hujus historiam expediturus, ei nihil addo; nisi
 hominem, hoc oculo, restitisse visu privatum sibi que se lu-
 minis aliquid percipere, persuasisse aliquando.

Curationem quod spectat in genere, triplici illam posse absolvi
 methodo, sustinent auctorum plurimi; medicamentis, videlicet,
 chirurgiâ & occulta rerum adhibitarum qualitate. Harum ulti-
 mam, utpote fabulosam; ne quid pejus dicam & insulsam, reji-
 cio in totum: quis enim mente constans Medico-Physicus sibi ha-
 bebuit persuasum, VERRVCAM manu mortua contactam, emori
 mox & decidere? aut aquâ pluviam ex cippis haustâ, conspersam,
 evanescere; aut filis, ex indusio VERRVCOSORVM demortuo-
 rum in nodulos, ad VERRVCARVM auferendarum numerum,
 contortis & stillicidio fontis naturalis suppositis, putrescere? de
 cute separari atque sine cicatrice curari? vel pomum VERRV-
 COSVM per medium scissum & postea uvidæ demandatum
 terræ, huic morbo non fallax esse remedium? Quis genio,
 moribusve admodum est austerus; ut, ubi hæc legerit:
 ACCIPE TOT GRANA CICERUM, QUOT SUNT PORRI
 ET SINGULIS GRANIS, SINGULAS TANGE VERRU-
 CAS, DEINDE LIGA GRANA CICERUM IN LINTEO-
 LO ET POST TERGUM PROJICE; SED HOC NON FI-
 AT, NISI LUNAM NOVA, risum teneat? vereretur sanè rectius

phantaſtico-lunaticus quiſpiam, memor Apologi Deucalionis & Pyrrhæ, VERRUCARUM, hac ex arte, regenerationem & multiplicationem; Sed ineptiarum harum fatiſ & plus erit feſtinandumque ad methodos priorès duas eluſtrandas.

Médicamentis cauſticis poſſe tolli VERRUCAM, non nego; ſed verò tutò, citò & jucundè, pernego: nulla enim ex medicamentis corroſio, depaſtio, corraſio impediri cùm pro neceſſitate & lubitu queat, temporis indefiniti intervallum requirat, non ſine dolore fiat; tuta, cita, jucunda renuntiari poteſt minimè.

Medicamenta itaque, ſecundùm me, VERRUCIS adhibenda, ſunt emollientia & Mandè deſiccantia; prima, ad ipſas VERRUCAS reddendas aptas extirpationi, ſecunda, ad earum conſolidationes exſtruendas: ſic bono cum eventu ipſis injeci; *Empl. de mucilaginitibus, menſes muliebres cum ſputo mixtos ceræque obductos, gum. Sandracum & ſimilia*: Nam *querni de trunco, aut eſula ſuccum* hunc morbum non tollere, certus ſum: *atramentum* enim & *fel huic* ſi immiſceantur liquori eoque modo VERRUCA auferatur, agentis & patientis periculo (cauſticum enim eſt) fieri ſuſtineo; ſed emolliſ, noſtra arte, VERRUCAS, poſſe tutò erui: imò & extrahi, ipſa teſtatur *Empyria*.

Sed liceat (*leſt: beniv.*) quod æquum & utile videtur, eſſari reverenter: omni medicamento, in curanda VERRUCA, prior eſt Chirurgia, quæ triplex hoc in caſu exiſtit; VERRUCÆ, nempe, **LIGATIO, EXCISIO, INUSTIO**.

Agam primò, ut ſtatim, de ultima methodo, utpote rejicienda, aut non niſi ſumma cum cautela, adhibenda quæque nihilominus non erit tuta, cita & jucunda.

Inuſtio (cauterium actuale) ad auferendas VERRUCAS æquè minus quàm potentiale convenire, docebit ipſa cum ratione praxiſ: eſſi enim per cannulam, partibus vicinis ab injuria candentis ferri deſenſiſ, comburatur VERRUCA; impoſſibile tamen eſt,

est, plus, aut minùs quàm oportet, non comburatur: quod enim in desiccandis ossibus, partibus duris carie &c. correptis, pro lege est infallibili; ferrum, nempe, ignitum parti esse adhibendum desiccandæ, omne usque dum sileat ebullientis liquidi murmur; in VERRUCA, parte molle partibusque mollioribus ad-& inhærente, locum obtinere non potest: murmur enim illud deciperet, vel prudentissimum Chirurgum persisteretque usque dum unâ cum VERRUCA, combustæ essent vicinæ quæque partes.

Inuisione tamen curari posse VERRUCAM, quâ sequitur methodo, expertus sum ipse; acu, nempe, candescente, VERRUCÆ sæpè sæpius intrusâ escarâ que postea medicamentis suppurantibus separatâ cicatriceque ulceri desiccantibus inducta; utrum autem hoc tutò, citò & jucundè fuerit peractum, judicet æquus lector, quem instructum insuper volo, me illud coactum & ex mandato ægri perpetravisse quasi artificium.

De liganda VERRUCA, vel volsellâ comprimenda, inutilis non est instructio; utrumque illud artificium solummodò fieri (secundùm artem si fiat) ad tutam, citam & jucundam VERRUCÆ ablationem: radicitùs enim ligaturâ auferuntur VERRUCÆ nullæ, sine periculo recidivæ, unquam.

Curatio VERRUCÆ itaque spesque ejus omnis in extirpatione, excisione, collocanda existit; forfice autem illud, sive scalpello fiat, non moror: posse hanc operationem tutò, citò & jucundè peragi, nemo negabit; nisi forsitan is, qui eam tentaverit in vetustiores & jam nunc, ab multo tempore, induraras VERRUCAS, plus valentes pertinacitate sua, omni doctissima medicatione atque manu.

Cave quoque (TYRO CHIRURGE) ne, ubi cum VERRUCA palpebræ tibi negotium est, eam pertundas: vulnus enim illud, fœdissima sine cicatrice, consolidari poterit nunquam; neque laceres palpebræ musculum violenter: tuâ enim culpâ relaxabitur

palpebra incurabiliter ; videlicet porro concedas nunquam, dente, aut ungue avellatur, aut abscindatur VERRUCA (hæc tamen methodus ab quibusdam commendatur) quæ enim inevitanda huic ineptiæ & pedissequa sunt symptomata, noveris, facilè. Exemptâ VERRUCA fundo injicienda sunt balsamica, nervis amica, calidè : Ultimò ; quæ hoc scripto proposui, singulatim exemplis confirmarem multiplicibus ; nisi assertionis meæ vim ipsa confirmaret ratio.

Inscium te (*Lect. Beniv.*) interim nolo, mulierculam, de qua egi exercitatione præcedenti, in vicinia hujus urbis, vivere pristinæ sanitati restitutam tantæque (quantam eam narravi) ablatae excrescentiæ, vix pisi magnitudinis æqualem itidem restitare cicatricem.

EXERCITATIO
ANATOMICO-CHIRURGICA

DECIMA;

DE

N E R V I S;

quâ

statuitur

NON DARI SPIRITUS ANIMALES.

Htsi sæpèsæpius, tum privatim, tum publicè, meam de, sic dictis, SPIRITIBUS ANIMALIBUS, palàm fecerim opinionem eamque, post varia experimenta, non sine ratione, confirmatam crediderim satis superque, videlicet,

NON DARI SPIRITVS ANIMALES;

Constitui tamen hocce anno MDCCIV. mense Febr: in cadavere viri, laqueo necati, ut & in vivis animalibus, ne antiquæ isti sententiæ;

Non debere inquiri in demortuis in hosce spiritus; utpote constantes solummodò in vivis,

Locus refutationis meæ esset opinionis, adhuc semel & quidem in Theatro publico, Anatomico, hoc rei pondus trutinæ appendere rationis & experientiæ;

Ordo

Ordo autem & historia rei peragenda atque ab me peracta fuit sequens: primò; in præfatiuncula, præter alia, argumentis, postea ipsa dissectione, de qua inferius, conatus fui probare;

Parum fiducia ufui ratiocinii mechanici in medicina esse tribuendum.

Argumentando; si ratiocinium mechanicum, in medicina, id solum & unicum, spectis omnibus aliis, sit medium, quo niti, progredi & ad metam, conservationem, videlicet, præsentis & restitutionem amissæ sanitatis, pervenire arti medices relictum sit, medium isti arti esse relictum, admodum incertum, erroneum nullumque in tempus non mutabile; brevi, ipsam incertitudinem.

Nullam, nempè, partem animalis extare, de die in diem, non mutandam, dispositione, munere & officio; ita ut, quod vas nunc erat, mox oportet sit stamen, quod mobile nunc, immobile mox: quod nunc magni, mox parvi, ne dicam, nullius, usus: exempla viris mechanico-medicis obtrudere, incongruum duco; si tamen petantur, plura dare, non denegabo.

Ex partium hac continua mutatione sequitur probè, eas non posse describi geometricè; quoniam insuper omnes pro individuis, tempore, dimensione, connexione cum sibi vicinis partibus & (in quo rei cardo versatur) figurâ, differunt: si quis oggerat, arteriam tamen manere arteriam semper venamque venam semper figuramque suam observare &c. is mihi parum œconomia animalis videtur conscius:

Quinimò; etsi hæc omnes mutationes ad typum quemdam, (quod fieri posse nego) pro tempore & usu possent revocari; incertus tamen, pro individuis, esset ratiocinii mechanici, hac in parte, usus & quidem præsertim in statu præternaturali, in quo medicina primas obtineat, oportet.

Rogas

Rogas forsitan (*Lecl. Beniv.*) hoc in negotio, quid plus ratiocinio mechanico valeat? respondeo; illud non rejicio; sed verò aliud quid ei præfero, vel comes adjungo; sedulam, nempe, multamque (taceo alia ex variis artibus petenda adminicula) animalium dissectionem, praxin medicam, quæ sanè omnia secundo lustro ab artis tyrocinio non fiunt, non acquiruntur; multo minus experientiâ confirmantur: res enim agitur magna decem impar annis: juvenis ergo medici hac, in re dubia, censorio decreto opus non videtur; sed tamen systemata fingere & refingere juvenibus, aphorismos statuere senibus, omni in arte quasi, permissum est.

Dissectionem quod attinet prædicti cadaveris, intendens nervorum fabricam exhibere & contra SPIRITUUM, sic dictorum, ANIMALIUM figmentum, mea proponere animi cogitata, demonstravi primò; cum velamentis toti corpori communibus, cervicis musculos egique porrò tum de hominis, tum de bruti cerebri & nervorum fabrica, proponens unà cum cerebro integram medullam spinalem, suis cum velaminibus, in vertebrarum tractu & postea in assula depositam, adjiciens huic demonstrationi varia in nervos examina, de quibus disputatione prima egi abundè; comprobantia;

1mò; NERVUM NON ESSE TUBULUM, PROINDE VALVULIS CARERE:

2dò; NERVORUM STAMINA NON ADMITTERE INTERSTITIA ATQUE ITA TUBULOS NON CONFICERE; NEQUE

3tò; IN IIS INVENIRI LIQUIDUM, VAPOREM VIVIFICANTEM, VEL SPIRITUM ANIMALEM:

post multas ad digitum demonstratas incongruitates ineptiasque, ex SPIRITUUM ANIMALIUM nudè suppositorum fonte, ortum ducentes, refutavi quoque quasdam de cerebro pudendas fabulas; ut sunt (vide zodiac: med: Gall: anno 3tò observ: 3. med: clariss: CLERIC: & KERKRING: obsl. 46.) homines & bruta

ta quandoque nasci; quinimò vivere, sine cerebro: unde enim (*Leët. Beniv.* sit huic digressioni locus) promanabunt? quo loco erunt reperiendi tali in corpore famosissimi isti SPIRITUS ANIMALES? quo modo agent deficiente SPIRITUM ANIMALIUM scaturigine, isto in corpore nervi? quo medio isti animali constabit visus? auditus? &c. quorum nervi de cerebro ortum ducere dicuntur; supponunt tamen auctores, moveri in istis animalibus nervos proindè & hosce fieri actus; statuatur itaque, oportet, Clarissimum virum KERKRING, huncce non accuratè perspexisse, de quo verba facit, foetum fistæque narratiunculæ insulsi lanionis fidem adhibuisse minus prudenter: ego enim exhibere valeo foetum masculinum, cujus capitis ossa, cranium constituentia, sex, in molem excreta insignem, cerebri continent nihil; sed inter ossis occipitis primæque secundæque vertebræ dehiscentiū spatium, totam cerebri compaginem occultant.

Prodigio porrò non est (capiant hunc casum, admodum frequentem, mechanico-medici) viscera eorumque partes quandoque numero, magnitudine, loco & hoc repeto, figurâ, differre illudque in sanis apparentibus æquè ac in ægretantibus locum obtinere; sic lien in inguine dextro; cor situ inverso; intestina ordine confuso; quinimò extrâ abdominis limites; triplex ren; mole adauctum; sed tamen sanum, hepar &c. inveniuntur; incertum itaque de partium figura &c. desumptum esse ratiocinium mechanicum in usum medicinæ, judicabunt sagaciores.

Demonstravi deinceps ab cerebri mole usque in ultimam nervorum propagationem, stamina nervea extus & proximè concomitari liquidum; ea quidem quantitate; ut, tereti stylo pertusâ nuchâ, os occipitis inter & primam vertebram, unciaë quædam, brevi temporis spatio, dimittantur tantique esse ejus liquidi in nervorum usum momenti; ut nervi eo destituti (nec tamen corpore læsi) officio priventur: demonstrationis hoc genus insuper confirmavi praxi Medico-chirurgica, quâ constat, dehiscente vertebrarum

brarum tractu uno, vel bifido, ab nativitate læsoque nervorum involucre generaliore; ita ut fillicidium insequatur, mortalium curatum fuisse & ad annos aliquot superstitisse, neminem.

Adjeci huic demonstrationi & experientiæ aliam, docentem, totum systema nervorum, eò quoque usque esse continuum singulosque nervos ad hoc totum ita pertinere; ut sine læsione totius, singularis quidam nervus lædi nequeat: læso enim canis viventis in nucha, prædicto modo, involucre nervorum & diffuente liquido, riget mox corripiturque convulsionibus labatque dubia cervice, marcens visu, animal; quod si penitus stylus iste transeat laceretque spinalem medullam, intra triduum, hebescente visu, accedente corneæ ulcere & tandem totius oculi proptosi, agitur iris totius corporis motibus; hinc mecum colligant, oportet, corporis humani perscrutatores, nervos opticos non incipere; neque finiri ex - aut in, sic dictos, eorum thalamos; sed verò cum inferiore nervorum tractu corpore, aut mediantibus hisce thalamis, esse communes. Primæ læsionis exhibita curationis methodo: secunda quippe sine insigni partium detrimento (quod & tamen rarissimè; mortem, nempe, animalibus obeuntibus ut plurimum) nunquam fit: differui hac occasione de inurenda nucha in morbis apoplecticis, ponendis setaceis & foniculis, sustinens persæpè eos intempestivè & non requisito loco collocari.

Vt verbo rem expediam: demonstravi nervum esse stamen, non tubulum & liquidi in se, quocunque nomine posset venire, non plus habere, quàm cæteræ partes flexiles; statui itaque nervos non moveri ab liquido quodam, intra nervorum cavitationem agente atque ita SPIRITUM ANIMALIUM historiam esse fictitiam. Petii ultimò ab auditoribus meis; an, quæ præstiteram experimenta, probè iis non viderentur instituta? Secundò; an alia in SPIRITUM ANIMALIUM demonstrationem possent concinnari? silentio autem probatam meam cum rear sententiam, possem & ego silentium imponere huic ser-

moni: sufficit enim demonstravisse, quod in titulo est; ni opportunum posset haberi, proponere, quo modo, me iudice, salvo industriore, nervus suo possit fungi munere, moveri ac movere partes alias, SPIRITIBUS animalibus negatis?

Quod extrà omnem controversiam positum omniumque Physico-medicorum consensu receptum est, recipiens; cerebri (nempe) & nervorum ope corpus animalis ejusque partes moveri deque primo motore Deo secundoque anima in hominem agente, statuens, ipsa quæ statuit ratio comprobaturque experientia; differo tamen ab multorum opinione, circa methodum actionis cerebri nervique corpusque nervum primò in actum ducens; negans, interventu SPIRITUUM ANIMALIUM, vel solâ animâ, nervum in animali, in actum duci, probans hanc impossibilitatem ex nervorum fabrica.

Negatis itaque SPIRITIBUS ANIMALIBUS, subjecto, in quod quasi agit anima in homine constitutoque & in brutis nervorum actu, sequitur, ipsum corpus nervi per se (per se autem cum moveatur nihil, de hac distinctione inutilis est fermocinatio) vel per aliud ei contiguum moveri; quemadmodum ergò, posito primo motore, nullus est motus, nisi ab alio motu, statuo; nervum moveri, mediante motu liquidi, corpus suum concomitantis eumque, hoc agitato liquido, de tono suo mutari, de tensione sua rectilinea in angulum duci, accurtari partesque sibi conjunctas movere; liquidi verò prædicti pressione motuque cessante, in pristinum restitui tensionis statum; ita in ipso actu nervi muscoli carne pars crispatur, eo cessante, iterum lævigatur, æquatur &c. liquidum hoc cum continuò ab sanguine in cerebro separetur nerveumque corpus ubique locorum concomitetur, in promptu est, quod nervum pro cordis motu magnaue, vel parva ejus segregatione, elasticitate sua plus, minusve in actum ducat, qui actus insuper in homine pro animæ & voluntatis arbitrio dirigitur; ita ut motus hujus liquidi, nervum moventis, in brutis elasticus; in homine verò

verò elasticus nunc, nunc voluntarius, oportet, renunciatur: feregati hujus liquidi actus in nervum promovetur ab ei incumbente involucro, sive tendine multiplici agente in omnem nervum: hic tendo ab accedente de sanguine hocce liquido extensus, mox resistentiâ & tensione sua vim impulsi hujus liquidi superat illudque premit in nervum eumque movet.

Si forsitan quispiam dicat; solam animam, mentem, cogitationem, totam corporis molem agitare, volvere, movere, is mihi saltem facilè concedet, NON DARI SPIRITUS ANIMALES; quoniam, etsi subtilissimi supponantur; corporei tamen erunt, quod in anima, mente, cogitatione, locum non obtinet brutorumque nervos debere moveri, hoc posito, animâ: proindè verisimile non videtur, antiquos sub vivificantis spiritus & corpus moventis, divinæ auræ nomine, SPIRITUS ANIMALES; sed ipsum Deum, primum motorem, intellexisse.

Sepositis fabellis nugisque Helmontianis, Paracelsianis aliisque de Arceo, homuncione fabricando; ne à tergo quidem, sive à posteriore viso; de virtute feminali corpori animalis impressa; de partibus innata occulta qualitate &c. non disputabo, animam proximè ipsi corpori nerveo in hominem non potuisse sua mandata imprimere illudque in actum ducere requisitum; quod tamen in brutis, quibus anima negatur, planè fuisset impossibile; quia verò mihi de potestate animæ & de possibilitatibus sermo non est; demonstro liquidum, parte solida mobilius, in promptu esse, quod in nervi motum agat: statuo itaque lege motus naturalis, stamineum nerveum corpus suæque speciei solidum, quàm citissimè, operante hocce liquido, elastica sua virtute in brutis & in homine, animâ quoque illud agente, tutò posse in actum duci eritque nemo (ut opinor) huic meæ opinioni eousque contrarius; ut non annuat, me in homine animæ assignare subjectum, in quod, respectu nervorum, agat atque ad oculum demonstrare liquidum, nervo ubi-

que proximum, quod in brutis elasticitate sua valeat movere nervum; eum verò, qui SPIRITUS ANIMALES pro motùs in nervos medio proponit, non demonstrabilem; ne dixerim, non existentem animæ & brutis proponere, in quam agat, materiem:

Quod si enim sufficiat; statuiffè nervos per SPIRITUS ANIMALES illosque per animam animamque per Deum moveri; habebunt, quod volunt & nudè supponunt SPIRITUM ANIMALIUM defensores; sufficiet etiam hoc pede pergendo, omni in actu animalis dubio, SPIRITUM ANIMALEM vocaviffè in usum, sive fictitium Deum, hoc phantasma è machina, cujus contrà potestatem, vel hiscere, sine piaculo, mortalium nemini concessum erit.

Commemorarem, hoc loco, quædam de methodo agendi SPIRITUM ANIMALIUM, secundùm quosdam, in nervos; extendendo, nempè, an verò contrahendo suo fungantur munere; verùm demonstratum cum rear, eos non existere, aëra verberandum non duco themaque meum exornare pergo.

Ad nervorum figuram addo; alios rotundos, alios planos, &c. hosce teretes, illos robustos corpore, extare.

De eorum infertione; nonnullos extremitate capillari, nonnullos verò plexiformiter, in partes movendas, inferi:

Tendere in eas nunc laxè, nunc strictè &c. neque cum nervis quemadmodùm cum vasis sanguiferis, esse comparatum; utpote qui (sustineo maximam differentiam vas inter & stamen nerveum esse abundè demonstratam satis) ex parva mole nunc augentur, nunc ex magna diminuuntur; ex varia hac figura variaque hac tensione varia est in nervos, ab prædicto liquido, impressio variusque motus.

Proditum quoque arte Physico-medica & experienciâ habemus, primò; saniora ista corpora esse, quibus firmior nervorum est dispositio, tensio: eò quoque usque; ut in proverbium abierit, nervorum nomine & tensione significari corporis & animæ vires nervorumque tono indigitari partium quarundam virtutem:

Secundò; refocillari inque pristinum statum, post multam agitationem, nervos reduci quiete, somno &c.

Tertiò; nervos de tono suo, sive tensione sua eò usque extensos, depressos; ut non resiliant reveniantque ad pristinam tensionem, manere, cum parte movenda, flaccidos, immobiles;

Hujus asserti exempla, si desiderentur, petenda extant ex vi nervis tendinibusque illata exteriore, vel motu paralytico &c. interno, violento. Vitiari quandoque hoc liquidum, constat itidem liquidò; unde varia symptomata, nervorum systema spectantia: spasmi, convulsiones, sic dicti arthritici dolores, rigores, titillationes &c. quodque in præsens negotium credam facere maximè, est; impeditâ transpiratione insensibili & adaucto hocce latice, nervos arteriasque omni de parte comprimi hincque insensibilitatem, stuporem; verbo epilepticos, apoplecticos morbos ortum trahere.

Defectu hujus liquidi nervos motu, munere, officio destitui, docent senio confecti morbique varii.

Nervorum involucrum, sive tendinem, præternaturaliter, nunc complicari, nunc extendi, manifestissimum exemplum in ejus nodulis, ganglione &c. (vide part: prim: hujus Exercitat:) extat: nullibi enim locorum nervis adhaerescit; relinquens, in statu naturali, liberio rem nervo ad motum, locum.

Plura, imprimis meninges, generales & específicos cerebri nervorumque tendines; arterias venasque, hæc involucra adeuntes, cingentes, perreptantes; liquidum, de quo multus mihi fuit sermo eiusque dispositionem spectantia; ut & alia quædam, huic exercitationi adjicerem impræsentiarum; nisi vererem, meæ mihi tenuitatis conscius, hanc meam opinionem publici non fore saporis & posse forsitan moveri difficultates ab me solvendas, aut agnoscendas; alterum quod novo scripto & apertè (re id exigente) faciam; etsi quoque docere & doceri amem, docui edocuique sum tamen jam dudum, difficillimè præjudicia, longa annorum serie, recepta, præsertim ea, quibus concessis, absurdissima rationique contraria ipsi posse defendi videntur tutò, ex doctorum discentiumque animis erui: antequam ergo illud exornem ulteriùs, excipiam opponentium, vel consentientium artis nostræ peritorum contra, vel in hoc meum propositum, eâ, qua decet, humanitate & reverentiâ, argumenta, suffragia animique sensa; ne meo me deceptum præjudicio, falsa pro veris statuissè & excoxiavissè priusquam maectaverim, renuntient sagaciores.

DECADIS PRIMÆ

FINIS.

EXER-

G: BIDLOO;

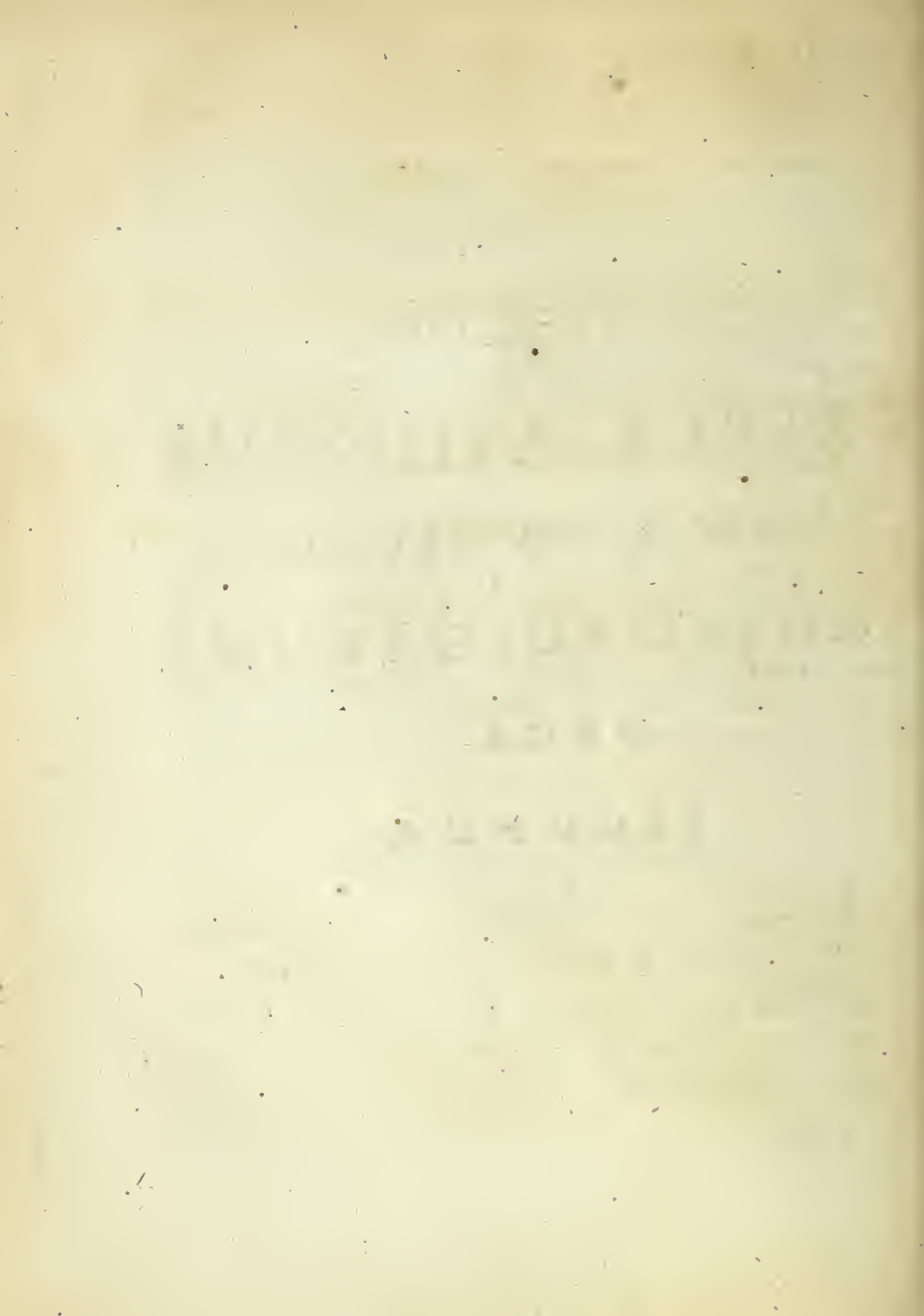
EXERCITATIONUM

ANATOMICO-

CHIRURGICARUM

DECAS

SECUNDA.

V I R O

Nobilissimo , Clarissimo ,

Experientissimo ,

ADRIANO, ENGELHARDO, HELVETIO,

Serenissimi ducis Aurelianensis

Medico ordinario ,

prosperitatem!

G. B I D L O O.

ilent inter arma leges; non verò Musæ,
artes & scientiæ, hostem quæ, nemi-
nem, præter ignorantiam, habent;
quem tamen, utpote inermen, despiciunt atque
rident, tutæ, quemadmodum Pallas ægide, suâ
&

& simplici benevolentia, prodesse, videlicet & delectare, miscens utile dulci; in commune mortalium bonum, Studentes & (ô! sortem optandam!) tranquillè secum habitantes.

Celebri tuo nomini (*Vir illustris*) EXERCITATIONUM ANATOMICO-CHIRURGICARUM SECUNDAM MEAM DECADEM, vides inscriptam; hoc fanè muneris tibi debebam, propter commune nobis studium, intereratam nostram amicitiam tuorumque, in republica medica, meritorum cumulum.

Accipe, excipe ergo, tali cum favore, quali cum animi mei candore eum tibi sacrum facio, hunc non immaturum, aut præcocem, rationalis meæ experientiæ, fructum & vale diu.

Dabam Lugd: in Batav:
A°. MDCCVIII. Mense
Januarii.

DECADIS SECUNDÆ;
 EXERCITATIONUM
 ANATOMICO-CHIRURGICARUM
 PRIMÆ;
 DE
 EXCRESCENTIA

Fœminæ denuò inguini oborta.

HAdem illa fœmina, cujus stupendam Practicis historiam, DECADE PRIMA, *exercitatione octava*, enarravi; postquam duos circiter annos, toto tumore, ablato ejusque ulcere nitidissima cicatrice obducto confirmatoque, ab omni inguinis intumescencia liberata vixissetque perfectissimè, per omne id temporis, sana; iterum me convenit, A^o. MDCCV. 6to mensis Martii, tantam, eodem in inguine, denudans excrescentiam, quantam ne, vel constantissimus quidem, animo, Medico-Chirurgus, sine horrore inspexerit; misera porrò, egena & ad incitas redacta, profitebatur lacrymabunda, se; utpote, quæ recenter natis infantibus ab cura esse solebat, obstetricis vetulæ consilio obtemperavisse & tumorem, ante tres septimanas, oleo oblinivisse & suasu Chirurgi cujusdam, compressisse firmiter; cum verò, festinatione ea, eâ violentiâ eoque cum dolore prorupisse; ut peractæ imprudentiæ veniam simulque, meam implorare opem cogeretur; utramque ei concessi facillè, tum quia miserandus omninò erat mulierculæ status, tum (ut apertè rem prodam: sic enim decet virum honestum) quia sollicita quadam agebar dubitatione, an prima excrescentia radicitùs

totaque & omnis, ab me esset extirpata? an verò quædam forsitan ejus pars relicta atque hoc modo, aut meâ incitiâ, aut imprudentiâ, recidivam (ut vocant) pateretur: nam, etsi minimè homo Euripus & de peracta operatione securus, ab omni viderer parte, nunc propter rem, coram multis celeb: Medicis & Chirurgis præstitam & ab eorum suffragiis comprobata, tunc propter temporis intercapedinem, quâ integra extiterit & quæ porro argumenta, de fonte Medico-Chirurgico, pro me militabant; tamen ipse experiri statui, hæc an præteritæ essent excrescentiæ infaustæ reliquiæ vestigiaque, non probè deleta, an verò novum symptoma?

Manum ergò, Lunæ 16 Martii, circiter octavam, iterum unâ cum Chirurgo M. ALDERKERK operi admovi; quò (ut seq: exhibet figura) hanc excrescentiam, unicuique, artis Medico-Chirurgicæ fautori & studioso; quemadmodum & toto tractationis tempore, inspiciendam præbui.

TAB. PRIMA PAG. 132.

A. INGUEN SINISTRUM.

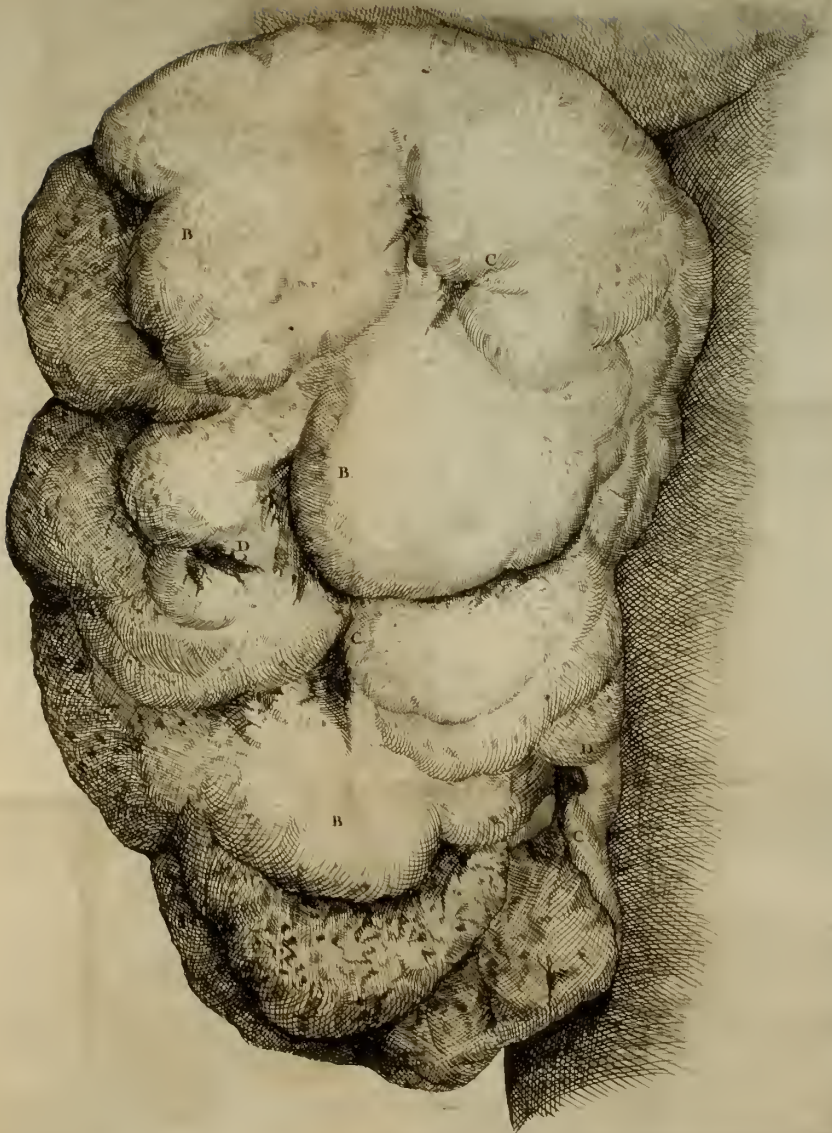
B. B. B. PROTUBERANTIÆ IPSÅ DE MOLE TUMORIS EMI-
NENTES, SPLENDENTES ATQUE LIVESCENTES.

C. C. C. SULCI, RIMULI EXCAVATIONESQUE, LURIDI CO-
LORIS LABIIS ET MARGINIBUS OBSESSÆ.

D. D. PARTES SUPERFICIARIÆ, PUTREDINE CORREP-
TÆ.

Tale, quale ad vivum depictum, prostabat fœrens & multo madens latice fanioso, ingens & dirum hoc monstrum; ita ut multi, oculo, mox stomachabundi, ab horrendo aspectu retorto, ad eum redierint rarè.

Injeci, quod, exercitatione præcedente descripsi pag. 100: huic excrescentiæ torcularium eamque, eodem; ut prædictam, excipere & tractare incepti modo: totum in-
super,

super, oxycrato madefactis, tumorem exornans spleniis & linteamine multo.

Hocce die, constricto ter tumoris pedunculo, potius basi; accipiebam, ab iis, qui ægræ ab officio fuerant,

17mò. Eam transegisse pervigilem totam noctem, cum frequentissimis, de dolore insensissimo & veluti flammula corripiente, querelis; nulla cum tamen sese manifestaret febris, paulò, magis coarctavi vincula: post meridiem cruciatu defessa obdormiscere; sed non sine febre incepit; vesperi verò, omnis videbatur suppressus dolor; sed tamen utriusque inguini, quinimò & pubis regioni impositum *Empl. defensiv. vigon.*, ne inquinata ab effluente undique, foetidissimo latice, corripereetur: levis etenim jam nunc conspiciebatur inflammatio; noctem satis egit tranquillè.

18vò. Apparentibus vesiculis, gangrænæ præunciis ægraque, de summo dolore circa pudenda totiusque infima regione, conquerente, omni parti, extra vincula, *ung. alb. capthurat.* injeci; ex foetore tamen cum ægra in levia animi deliquia rueret, præscripti ei, quod sequitur, cardiacum, cochleatim usurpandum;

R. Aq: Meliss: Puleg: a ʒij.

Cinnamom: ʒʒ.

Confect: Alkerm: ʒij.

Sacch: perlar: ʒʒ.

Syrup: Paon: ʒij.

Sal: volat: aromar: ʒʒ.

M.

Tumore, circa meridiem, firmiter constricto, habuerat pariens sese benè; febricula licet intermittente & periodica, per noctem, infestata, ut Chirurghi famulus, qui excubias cele-

braverat vinculaque, ut erat monitus, constrinxerat ulterius, referebat.

19mò. Elevato autem apparatu, mirabamur (multi enim huic visitationi intererant Medici & Studiosi) tumoris, sive excrescentiæ adauctam molem: superabat enim capitis hominis magnitudinem longè: propositum nihilominus perrexi & ea, qua potui vi, constringere & comprimere vinculis molitus sum excrescentiæ fontes; tamen monuerim expressè, toto die, non ingravuere symptomata; sed verò

20mò. Hauriebam ex relatione, tum ægræ, tum ei adstantium, eam molestem sustinuisse & omni somno expertem noctem: febrem ipse quoque detegebam insignem, quam symptomaticam statuebam; coarctatis itaque vinculis, exhibui: alvus enim erat adstricta ab tribus diebus; quam solvere tamen; nisi coactus volui: debilis enim & quæ vix iuscula ferebat, viribus opus habebat misera, circa meridiem, hanc ei infusionem;

R. Fol: fern: mund: ʒʒ.

Semin: anis: ʒj.

Ebull: in aq: pur: colatur: ad ʒiiij.

adde

Mann: Calabr: ʒj.

Cremer: Tartar: ʒj.

detur usui.

ex qua instanti vespera semel alvum deposuit.

Curavi; ne excrescentia strictius complicaretur: de tranquilla enim nocte parùm sperans, paroxysmo insuper febrili cum exacerbatione & ægræ de dolore vociferatione, omnem me monentibus prudentiam.

21ò. Mane mutatum fuit nihil circa apparatus; ægra verò refecta iusculo &c.; tantus jam in conclavi erat fœtor; ut neces-

necessum fuerit, odorifera igni dare tumoremque cannabe & linteamine multo cooperire: ferebantur quippe agræ nares (taceo adstantium & ei manus exhibentium) ea vi; ut quandoque videretur exanimis.

Circa meridiem, novum torculari est appositum vinculum, putredine confecto fractoque altero; elevato, hac opportunitate, tumore, apparuit in cute crenâ & circulare ulcus, pure conspersum puro & puto, ominis boni præfagium; nisi (L.B) rem factam enarrare; non verò è longinquo petendis ratiocinationibus de talibus Phænomenis differere, mihi proposuissem, haberem hoc loco exspatiandi amplissimum campum, quem circumire Philosophastros jubeo: sub vesperam (primis enim diebus ad minimum ter ægram conveni) dormientem inveni eam; sed febre agitatum: commendavi itaque, jusculi, in quo Raf: C. C. erat cocta, crebrum usum.

22d. Totus grabbatus, impuro latice sanguineo conspurcatus erat, gangræna indies & de momento in momentum irruente: incipiebat tumoris circumferentia flaccescere: ulcere circulari *ung: digestivo*, consperso, redii circa primam, quâ pandiculationibus, rigoribus & nausea miserè miseram vidi agitatum: præcepi propterea crebriorem *cardiaci præscripti* usum simulque, per temporis interpolationes (sed sine *soporiferis*) emulsionis & hordeacei decocti.

23tò. Iteratus est *haustus purgans*, prospectum ulceri & cæteris.

24tò. Hoc die memoriæ dignum accessit nihil.

25tò. Pendente jam nunc ex minori pedunculo excrescentia, multa mihi facta nataque de deciduo hoc & præcoci fructu, spes; quia autem alvus adstricta manserat, acui purgantis stimulum;

Quo-

Quoniam autem sphacelo confectus ex parte tumor, ita fœtore suo infestabat ægram; ut delirio corripereetur, ei tinct. ex Aloë, Myrrh. &c. Spir. vin. injeci & (uti imposte-
rùm) vesicâ, qua potui sedulitate cooperui habuitque patiens
succedentem noctem amicam; deponens alvum bis & com-
modè victumque appetens, quod ei est exporrectum ad
lubitum.

26tò. Ex lurido nigram excrescentiam ter, hoc die, com-
plicavi, ulceri *digestiva*, inguini & abdomini inferiori *de-
fensiv. vigon.*: superiori verò corroborantem hunc fotum
injeci:

℞. *Herb. Rub.*

Philandr. a m. iij.

Flor. absynth. mj ℥.

*Ebull. in vino Gall. colat. ad ℥ ij.
detur usui.*

ægræque haustum vini cum vitell. ovar. &c. propinavi & ut
festinaretur totius tumoris ab inguine separatio & simul re-
linquendi ulceris tum absterfio, tum desiccatio, præscripti hoc
ung:

℞. *Ung. Balsilicon. ℥v.*

Fusc. Felic. Wurtz. ℥j.

ter, singulis diebus, applicandum.

Habuit sese, toto hujus diei tractu, benè, exonerans
tum alvum, tum vesicam, ulla sine molestia; quia partes tu-
mori vicinæ, hic & alibi locorum excoriatæ prostabant, iis
Empl. diapalm: dissolut: applicui.

Vespero de frigore totius femoris conquesta est ægra & ite-
ratum supra indigitatum cardiacum: oboriente tussi magna-
que, circa escharam, hæmorrhagia, noctem valde egit in-
quietam.

27mò. Præscriptæ, hoc mane, fuere contra tussim ex
facch. alb. tabellulæ bisque arctissimè constricta vincula:
 phænomenis respondentibus ad votum, præstitis porrò præ-
 standis, succedentem noctem ullo sine notabili symptoma-
 te, transegit.

28vò. De ardore faucium, difficili deglutitione, alvo
 adstricta & capitis dolore querelas movit: quæ omnia, circa
 meridiem, evanere, alvo laxata, symptomata; fœtenti
 tumori spir. vin. injecto optimè dormivit.

29nò. Mane, ut & meridie, torculario firmissimè compul-
 so, bis hoc die alvum exoneravit; vesperscente tumori, qua-
 si de novo, præsertim ad partem versus abdomen potube-
 ranti, impositum fuit seq. Medic.

℞. Ung. Balsicon. ℥iij.

Mercur. sublimat. corrosiv. ℥j.

M.

nullo insigniore incommodo vexata & nocte usa pacata.

30mò. Abscisso altero, novum excrescentiæ impositum
 fuit vinculum torculariumque ab una parte novum; quoni-
 am præ putredine ipsa tota nigredine conspurcata & imbuta
 comperiebatur machina; hoc autem, cum fieret, non levis
 oborta est hæmorrhagia, quæ tamen mox depressa, tum
 stupis ex cannabe gypso ornatis, tum ligaturis ad partem ac-
 commodatis in formam fasciæ.

Totus hic apparatus, ea nocte, non fuit solutus (etsi ægra
 conquereretur de maximo circa inguen dolore) ob metum hæ-
 morrhagiæ, circa meridiem immissum suppositorium acu-
 tum *troch. albandal.*; alvo tamen medicationi non obtem-
 peranti, præscriptum est, quod sequitur, purgans:

℞. Resin. Falapp. gr. vj.
 Diagrid. gr. v.
 Cremor. Tartar. ℥℥.
 Dissolv. c. q. s. vitell. ovor.
 addendo
 Aq. fœnicul. q. s. pro haustu

ejecitque circa vesperam induratas & nigricantes fœces; sed tamen ab febre & faucium dolore liberata fuit minimè, ita ut; ne vel momentum temporis, dormivisset.

3imò. Mane ligaturâ, circa meridiem, toto apparatu feposito, ex voto sese habuerunt omnia.

Pmò Aprilis. Qua potuit (secundum artem) vi compressa est excrescentiæ basis, quæ jam nunc vix pollicis transversus erat latitudinis: inter agendum cum ægra de dolore non conquereretur, mecum omnes adstantes Medici & Chirurgi judicabant eam penitus & totam extare emortuam; cujus effati veritatem demonstravit dies postera:

2dò. Ab inferiore quippe parte, magna squallidæque excrescentiæ pars, gangrænâ plane corrupta, cecedit; eo tamen cum fœtore; ut, hoc die, quater putrescenti plagæ prospicere necessum fuerit.

3tiò. Tumoris superficies parte, quâ dextrum spectat femur, nigerrima apparuit effluxitque de eo fœtentis liquidi ingens copia: hoc die & animo & corpore patiens erat debilis, nauseabunda & mœrore, quasi suffocata; præscripsi ei ex vino Rhenano, croco & pane tosto haustum dixerim, an cardiacum? qui cum ea pernoctaverat, renunciabat eam; postquam sudoris multum ejecisset & media nocte, vagi ser-

monis

monis feruisset multum, somno satis alto fuisse oppressam :

4tò. Refectam viribus & in prandio utentem jusculo vervecino, ægram inveni, hoc die mutationis porrò observatum est parum.

5tò. Non probè comprimens solum abscissumque est vinculorum unum comeditque bono cum appetitu dormivitque post meridiem, per 3. integras horas, deponens comòdè alvum ægra.

Ornata tum abdomen inferius, tum inguina, loco, quo excrescentia, ulcere facto per vincula dehifcebat ab continuitate, *ung. Basilicon.* eique cum *ægyptiac. mixtum* injectum.

6tò. Strictissimè ; quin imò ; ut ulterius non potuerit, contorto vinculo, conquesta est ægra de rigoribus & totius corporis tremore ; febris tamen cum vel vix adesset ; rem in vado meque in portu navigare collegi.

7mò. Flaccescere in totum tumor cepit &

8vò. Pendulus est visus ; ut eum reliqui, qui

9nò. Totus de inguine cecidit, relicto æquali & rubicante ulcere ; sed o ! non evanidam artis Chirurgices fiduciam ! certitudinem & ab utroque proposito demonstrationem ! vidimus etenim Medici, Chirurghi, Studiosi omnes, omnem, totam, integram hanc, de novo, elevatam & luxuriantem excrescentiam extirpatam priorisque ablata albidam, contractam, confirmatam cicatricem.

Nunc a posteriore consentiebant omnes, unamquamque inguinalium glandularum, eodem posse laborare ex vitio, neque hanc excrescentiam fuisse præteritæ ablatæ vestigium, recidivam, vel, eodem de pedunculo, non ritè depressam eradicatamque luxuriam;

Sed ne vel aliquid detrimenti ægra, ars Medico-Chirurgica, aut posteritas ab præcoci hac mea fiducia & assertione caperet, texti solummodo, ab

x mō. Usque in

xivtūm, Hujus mensis diem, ulcus per se madens puro & sufficiente liquido, carpto; postea verò illi adhibui *ung. Basilicon. cum Præcipit. Rubr.* quibus ritè paractis absolutisque, minimè festinando, illud cicatrice, priore non deformiore eique à latere, fuit obductum consolidatumque egregiè.

Qui huic actui ab initio usque ad finem, extra omnem lucrispem, interesse non destiterunt hincque Laude, non mediocri, ab me artisque nostræ fautoribus celebrandi veniunt, fuerunt, Clariss: Doct: Mēd: MYLIUS & VAN HOOREN.

EXERCITATIONUM
ANATOMICO-CHIRURGICARUM

SECUNDA;

DE

PANNINO.

pecie, an verò genere, PANNUS & UNGUIS, differant Tu (L. B.) ex sequenti collige descriptione, est autem PANNUS ab initio ad inveterationem, ex-crescentia mollis, plana, rubicunda, augmentum cito capiens, dolorifica, adnatæ tunicæ, ex qua omni & incerto loco ortum ducit & ipsi aliquando quoque corneæ, continua. Si itaque ad aliud ocululorum morbi genus referri debeat, morbo incipiente, ad id inflammationis, referatur.

Ut sudamina rubentesque minutulæ in aliis corporis partibus, pustulæ coaléscentes, inflammationis præ se ferunt speciem universalem; ita hoc in morbo, minima sanguifera vascula, per adnatæ corporis porositates interstitiaque prorumpentia, lamellam, cito & omni loco incrementum capientem moxque totum oculi album occupantem, efformant; unde jure merito, huic affectioni nomen ab comparatione (PANNICULI in initio, PANNI in fine) inscriptum existimo. Animum itaque adhibe hanc ad maximam (taceo cæteras) differentiam. PANNUM, nempe, ex reticulari vasorum sanguiferorum plexu conflatum, tunicæ adnate adhærescere firmiter; UNGUEM; verò, ex rupta, læsa inversaque ipsius membranæ substantia oriri supertendique cætero suo corpori, ut & quandoque corneæ. Hisce prælibatis, concessu erit facile, curationis methodum in hoc quoque & illo morbo differe; nisi quis nūdis clariss. SOLINGII & aliorum verbis fidem habendam

spemque collocandam sustineat omnem : ait enim ille ; *Pannus, eodem modo, ut unguis, curatur.*

Curationis totam historiam encheirsi, sive instrumentis minime gentium ; medicamentis verò ; sed in alium scopum, quam ex communi sententia collineantibus, posse absolvi arbitror : instrumentis etenim quibuscunque, PANNUM ab adnata tunica elevare, separare, deponere citra & sine sanguiferorum vasorum laceratione eorumque relinquendis aperturis, vulnusculis, vestigiis, ipsi depositioni partique morbificæ contrarium & impossibile factu est : vasa enim hæc rete quoddam formantia (sive PANNUM) ab adnatæ tunicæ parte interiore ad exteriores porumpunt & ab ipsa proinde membrana filo, acu, scalpello &c. elevari tota & integra non possunt : quiqui itaque ab adnata tunica excrescentiam, lamellæ in formam extensam, deposuerunt instrumentis, non PANNUM ; sed UNGUEM deposuisse, verum videtur, quam quod verissimum.

Secundò ; ex unanimi Medico-Chirurgica sententia præstat ; in morbi infantia, mitioribus ; ubi verò adoleverit, fortioribus ; uti acris corrodentibusque pharmacis ; ad (ut ajunt) *excrescentia consumptionem totalem.* Non credo opus esse, addam nomina eorum qui hoc dicunt, cum passim apud auctores Medico-chirurgos, hoc vigeat axioma sintque qui sustineant, oportere *acria corrosivaque* medicamenta, omnem tangant & singulam, hujus excrescentiæ partem ;

Verum ego, pace illorum, existimo solis anodynis, topicis, malacticis, malagmatibus, confortantibus &c. artem huic posse mederi affectui & omnem, hoc in negotio, angue pejorem, esse vitandam acridinem corrosionemque.

Sicuti in concinnanda descriptione sequentis UNGUIS morbi, non nisi transitoriè de medicamentis dico, utpote perparum, aut nihil & nisi in ipsissimo morbi initio ad curationem facientibus, ita de præsentis affectionis curandi ratione dicturus, agam de medicamentis, utpote solis in usum vocandis, fusiùs ; unicum hoc assumens assertum ; omnes ad unum Chirurgico-Medicos statuisse, sanguinem, hoc in morbo (PANNO) propelli ad extrema adnatæ cornæque tuni-

cæ idque, latice sanguineo in vasis remanente, secundum alios; utroque autem respectu acribus medicamentis nihil fiet boni, ad curationis attingendum Scopum: si enim sanguis manserit intra vasa, caveat oportet sibi Medico-chirurgus, ne acribus corrodentibusque doloresque excitantibus, sanguinis fluxum augeat vasaque lædat, rumpat morboque morbum superaddat: levissima enim quoque frictione in morbi initio rumpuntur; nec propterea cessat morbi vigor; si verò depulsus jam extra vasa sanguis oraque vasorum aperta statuatur; acria, ad summum, prorumpentis adhuc dum sanguinis fluxum impedire valebunt; sed de eo nemo illorum videtur sollicitus: volunt enim totam excrescentiam ferro deponere, verum, quomodo, expullulatum sanguinem, sive sanguinolentam excrescentiam (Panniformem) exterminant, consumunt, auferunt de tunicis subjectis citò, tutò, jucundè, adhibentes, nempe, *cum exsiccantibus corrodentia*? eaque pro ætate & mole excrescentiæ plùs minùsve potentiora. Veruntamen hæc, quo plùs, eò pejùs operari demonstravero facilè.

Estè PANNUM, vasculorum sanguiferorum ultra proportionem (morbosè) turgentium in-et ex adnata tunica, congeriem, cum ad oculum attendenti, mox ab incepto morbo, appareat; hujus morbi curatio, mox & in initio, ab eorum vasculorum læsione, corrosione, cum sapientiæ grano (ex superiore argumento) peti non poterit; inveteratum autem medicamentis irritare corrodentibus & ratio & usus jam vetuit dudum: priusquam enim ad ipsam adnatam tunicam pervenerit medicamenti vis, tanto infestatae sunt dolore, intumescentiâ, inflammatione partes vicinæ; ut ipsum symptoma hoc, primariam videatur requirere Medico-Chirurgicam curam.

Denuò; etsi (quod sanè nunquam) PANNUS consumeretur, nonne aperta, aut crustulâ contactâ restitarent vasorum læsorum ora? ipsaque an non unâ cum excrescentia esset corrosa tunica? jam solito mollior, adde tandem asserere quosdam; SE PAUCORUM DIERUM INTERVALLO PANNUM CARNOSUM, UNA NOCTE UTRUMQUE INFESTANTEM OCULUM, curavisse. Quod si ita esset, etiam pro differente ab effe-

Et, actione, siue argumento à posteriore habeatur oportet: quævis enim levissima vel PANNI vel UNGUIS expullulatio multo non sine labore & diligentia coercetur; sed credamus! ponamus mox ab morbi initio, expullulantem PANNUM, potius protuberantia hæc vascula æstumque in iis sanguinis, posse reprimi facilè. Nonne sanè illud pro me militat iterum? perpende vim mei argumenti (L. B.) primò; eo in casu, vasa non sunt acrimoniâ medicamenti consumpta; acribus autem ad usque absolutam curationem, utebantur: aspera enim & excoxiata & proinde in integrum non restituta, mansisset tunica adnata corneaque. De hisce apud eos nihil; Verùm cum iis, *causa UNGUIS & PANNI sit lymphæ viscosa, extravasata tunicæ corneæ firmiter adherens; ita ut si ramulus articularum inferatur, non membranofus; sed carnosus evadit*, verbum non addo; rubor itaque oculi, an aliud quid morbofi fuerit, quod curatum describitur cujusque momenti, hæc sit causæ delineatio & an cum PANNI, UNGUIS ve dispositione conveniat, trutinæ tuæ (L. B.) dijudicandum relinquo libenter.

Curationis & Principium & finem colloco P^o. in sanguinis præter modum agitati motique compositione universali & particulari: *secundò* partim ex diæta, puta abstinentia ab nutrimentis, quiete; partim ex fonticulis, sanguinis missione, alvi depuratione &c. *Tertio*, ex medicamentis haurienda anodynis, topicis, malacticis, lenientibus, corroborantibus atque tono partium restituto, desiccantibus. Ad positum primum; nemo erit qui ei non assentiatur: ad secundum; alvum reddi laxam leviterque moveri *Cassia fistul. Mannâ, massulâ pillularum cochiarum* & hæc sæpius esse iteranda quis est, qui ignoret? Ad tertium positum. Omnium horum agmen (mihi) ducit *opium*, antesignana sunt *crocus, mucilago sem. Hioscyami, Rad. consolid. major: & alb:* inter composita eminet *ex lacte, pan: alb: mic: & vitell: ovor: cataplasma.* De virtute, interim, vi & operatione *opii* multa, etsi nos (me inquam) lateant; hoc saltem pace rixantium dixerim; si quæ coram istis ulla renuntiasse liceat, constare mihi cuiusvis dolentium oculorum generi & speciei, siue suppositia humorum vasorumve obstructione, siue ab immodica ab eorum agitatione ortum ducant, tutò cum hæc & fructu posse adhiberi.

hiberi. Formulæ Medicamentorum, quas ad scopum meum præscribo, hæ sunt & plures esse aliosque ad morbos usurpari poterunt; velim autem, ut in genere omnes pulveres non solubiles, ab oculorum medicatione rejiciendas putem, ita præsertim in hoc morbo (de aliis postea) tutiæ, ossis sepiæ &c. seponantur.

Fronti temporibusque applicatur sequens *anacollema*.

℞. *Bol: armen: ʒij.*

Sang: dracon:

Thuris a. ʒj.

Far: volat: ʒʒ.

Alb: ovor: quass: q: s: ad consist: anacollemat.

Mucilago sæpè iteranda, dolores mitigans.

℞. *Mucilag: sem: psyll: cydoneor: a. ʒj.*

Croc: ʒj. exprim: cum aq: fœnic: ʒij.

M. applic: aplici linteam:

Sed tepidè.

Confortans medicamentum.

℞. *Herb: fœnic: verben: a. M. ij.*

Mirth: M. j.

Flor: Rosar: M. jʒ.

Cariophyll: macis a. ʒij.

Macerentur in vino albo, distillentur,
oculo instillentur guttatim. S. A.

Solani, ut & *succum formicis Rubris expressum cum FORESTO* commendant multi; ego autem ejus efficaciam non sum experiens: qui fatus, ad leniendos dolores, ex *Herb: Violar: malv: flor: melilot: sem: cotoneor: fœn: grac:* præscribuntur &c. noti sunt nimium, quàm ut difertis verbis doceantur.

Quæ hac exercitatione posui, dilucidius colligere dabuntur ex sequenti.

EXERCITATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM

TERTIA;

DE

UNGUE, PINNA, ALA.

Πτερύγιον, cum PANNŌ, PANNICULO, ALA & CATARACTA EXTERIORE, ab multis; toto etſi inter ſeſe differant cœlo, confunditur; ne autem nominibus inhærere præfataque in mea, de evitanda nominum multitudine, peccare videar ipſe; enucleabo quænam quàmque inſignis horum ſit morborum differentia: ubi enim ex ipſo nomine totius morbi deſcriptio atque cognitio (quod paſſim ab Græcis obſervatum videmus) hauriri poteſt; opus & æquum videtur, de nomine dicatur & quidem primùm.

Pterygii titulo, naſi extremitates laterales, muliebris pudendi eminentiæ intra labia; unguium reduviæ, aurium humerorumque partes elatiores; ut & comparativè, Maxillæ inferioris muſculorum duo paria & tandem morbi genus, impræſentiarum deſcribendum, indigitantur.

Eſt (Pterygium) in punctum duriuſculum (unde pinna, pinnula) circa angulum oculi majorem nunc, nunc minorem, ex exaſperato (excoriato) aut læſo, eò loci, tunicæ adnatæ corpore, in initio albefeſcens, ſine dolore, lento paſſu protuberans prædictæque incumbens tunicæ, excreſcentia, tractu temporis in lamellæ

formam (unde ungula & unguis Latinis) superatâque prædictâ tunicâ, quandoque ad- & in corneam, de qua, in totum, ut de adnata, obtusiore instrumento, spatulâ &c. elevari potest, extensa, unde nomen quoque alæ accepisse verisimile est. Excrescentia hæc inveterata cartilaginea merè livescenteque, hic & alibi, tincta colore, prostat. Omnia hæc phænomena; ut supra videre est, in PANNŌ ejusque speciebus, contraria huic descripto morbo inveniuntur; quo respectu autem ab fungo fico &c. aliisque protuberantibus morbofis differat, explanabitur postea.

De curationis Methodo, renuntiatum est, antiquitus institutam posse quadruplici methodo; *Primò*; ope medicamentorum, exsiccatione; *2dò*; corrosione, *3iò*; ope manuum instrumentorumque, filorum, setarum, nervorum citharæ, pilorum de cauda equina contrictione & *4iò*; excisione, five abscissione. Quid de hisce observaverim novique præstiterim collige ex sequentibus, postquam de quatuor prædictis dixerim mediis.

AD PRIMAM METHODUM;

Velim lectori notum sit, non posse; nisi jam jam incipiente morbo fieri cum fructu; quinimò, si exsiccantibus curetur hæc, aut illa excrescentia, eò loci, me dubitare (ne dixerim asserere) hujusce tituli; an potius levis solummodò excoariatio, adnatæ fuerit tunicæ; sed absit omnis cavillatio; si verus fuerit & completus (& de eo agitur) UNGUIS, exsiccantibus medicamentis non curabitur; quæ autem in usum contra recentissimum vocantur, sunt; fœtus ex herb. *malva*, *sem. lin. fœn. græc. thaps. barbat. sc. ad attenuand. & emolliend. vitriol. alb. lap. Hammit. in pulverem versum. solut. cum aq. Euphrag. succ. Rad. lilior. portulac. sang. anguille. Zinzib. fricat. & vino impostum. Tinct. ven. cum aq. caprifol. nempe, ad abstergend. sum & qui sal armoniac. & merc. sublim. corrosiv. ad lenem scrimon. q. f. aq. Rosar. mixt. commendant. Chalcanti. Rom. virid. eris in ovi album. exempto vitell. per triduum macerat. & sellis Raja. perdicis. mel. chelidon. aloës & sief rubrum Mesues.*

DE SECUNDA CURATIONIS METHODO statuo eam, fidemque facio expertus, esse fugiendam planè: escarotica quippe, eò loci, sine summo dolore, nec tutò applicari posse, dudùm HILDANUS statuit; liquescente, videlicet, corrodente materia; etsi oleosa, huic partique inspersa, cautè; primò; vicinas facillè infestat partes adfluente liquore, terminos præscriptos, nempè, egrediente, aut virtutem amittente operandi ad normam; addo secundò; excitato in parte affecta, dolore, partes quoque circumjacentes intumescere & tertio;

Hunc morbum mox concomitari alios, puta inflammationem & cum febre vigilias &c.

Ad TERTIUM PROPOSITUM filis, pilis &c. posse constringi, attenuari, ligari; ut tandem cadat exsiccata excrementa, annuerim, ex comparatione cum similibus, in aliis corporis nostri partibus, operationibus; modò circa principium instrumento comprehendere laqueusque ad ipsum mali fundum descendere queat; de quo dubito; cum pedunculo lato; nunquam verò tereti ortum debeat suum;

Sed quia hoc artificium eò loci & respectu non exercuerim ipse, nec ab quoquam celebratum vidi, illud aliis relinquo in integrum & (ut autumo) sine fructu, tentandum.

Ut mentem meam de QUARTA METHODO capias probè; aperiam (Lector Chirurge) quid in ea mihi contigerit; jucundiorrem tibi suscepti vovens laboris exitum.

Accessit ad me, mense Januario A^o. 1693. Haga-comitis, Camentarius, ætate quinquagenarius, corpore robustus, ex sinistri oculi prædicto laborans morbo. Distulissimè mitiorem in tempestatis periodum curationis conamen; verùm urgente quotidie ægro instigantibusque doctiss. Viris medico LIEBERGIO Chirurgoque VAN KEMPE, quibus idem de hoc morbi

genere Judicium, malo insuper abeunte in pejus, de die in diem illud differre, inexorabilis, nolui.

Ægro collocato in sedili, capite retrorsum supinato, oculoque sano velamine cooperto linteo, injecit famulus manus dextræ digitum minorem superiori, sinistra pollicem inferiori palpebræ hæcque detinuit apertas firmiter. Jussi verteret; ne glandula infestaretur lacrymalis, ad encanthum minorem, oculi Bulbum æger, quod præstitit: opportunitatem nactus optatam, oculi speculo annuloque inutili, hoc in negotio, supellectili, in usum non vocato, depositionem excrescentiæ aggrediebar; sed hamulo acuto (talís autem requirebatur) perruptâ laceratâque non semel excrescentiâ, ad extima ora tenuissima eo die; etsi parùm efflueret sanguinis, iterùm &, ut verebar, irritò tentare, ratum duxi nequaquam eoque minùs, cum jam didicissem, compressione palpebrarum continua, excrescentiam subjectæ agglutinari tantùm; non verò uniri cum tunica hoc & Cassium observasse olim, memoriæ est proditum. Ne itaque, eodem tentasse modo, noceret ulteriùs, alium experiri volui. Paratâ volsellâ, alis instructâ exasperatis, ægro, ut ante, constituto limbum (unguis) excrescentiæ elevavi, ipsa porrò sequebatur, usque ad principium, sive exortum. Toto & quantum potui radicitùs, forcice acuminato, abscisso Pterygio; subtilissimum carptum in vitrioli cyprini solutione coctum posteaque exsiccatum vulneri applicui; quod, cum parùm itidem efflueret sanguinis, vel liquidi, parti mox læsæ adhæsit firmiter. Quatriduum tractata S. A. *solut. sacchar. satur. carptoq.* prædicto, pulvillis, de minoribus parte compressa læsa palpebrisque motis & fultis cartulâ madidâ; quinto fungositatis nihil expullulante omnique sexto die, seposito apparatu, rem in vado meque in portu

portu navigare mihi persuadebam ; Sed spe excidi : post prurimum enim violentiorem, erupit denuò ; renuente porò moroso ægro, alia experiri, ipsum calamitati suæ tradere coactus fui & invitus.

Ex iterata inspectione compertum habeo, ipsius adnatæ tunicæ substantiam, fungosæ instar lamellæ, reflexo, sive incurvato vulneris, vel rupturæ limbo, in reliquum ejus volvi corpus & ad et in ipsam quandoque extendi corneam ; quare autem ad pupillam semper vergat ? ratio videtur, quod encantho majore glandulâ insigni impleto, liberius alterâ viâ extendi & incrementum capere potest.

Hinc postea, ubi vel minima præfati mali signa mihi apparuerent ; quinimò si vel solida quædam suspicio incertum me detineret, per cannulam æneam (vicinis partibus, secundum artem munitis, de quo præsidio latius alibi) ignitum stylum ad mali faciem proportionatum, parti adhibere non neglexi, quod tentamen mihi è voto successit semper. Exemplum si velis, in promptu est ;

Ut constans, hoc in conamine, meticulosus sit animus, hac utantur, nempe, à majore ad minus, ratiocinandi methodo. Si tunica cornea lædi, eum in modum, potest ; ut lamellula quædam ab ipsa separetur & laceratio tamen hæc, vulnusve hoc consolidetur, sine visus discrimine, vel depravatione insigni ; ut exemplis probatum habemus multifariis ; quid est, quominus huic (adnatæ) membranæ, parti, nempe, exteriori & visus, propriè dictum organum non integranti, hoc modo, non possit, sine discrimine, injici plaga atque crustula ? quæ (oportet enim in mali initio fiat) ipsam deprimens desiccansque excrescentiam, suapte virtute, peracto suo munere, de parte cadit quondam affecta.

Qui hisce contemplatis nihilominus contendunt UNGUEM & PANNUM specie, non genere differre ; quia in utroque mor-

bo tunica adnata semper ejusque partes vicinæ aliquando infestantur, æquè bellè probaverit, ossium fracturam ab eorum carie, specie, non genere differre; quia in utroque morbo ossa eorumque partes vicinæ infestantur. Ignoscat (Lect: Beniv:) me repetere morbi (UNGUIS) ipsius tunicæ substantiæ, (PANNI) esse per & in ejus corpore vasorum sanguiferorum luxuriantem protuberantiam. Arrodat, in contrariam opinionem, qui volunt, ungues suos! ego, ab mea, ne latum quidem unguem discedam, nisi aliter edoctus.

EXERCITATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM

QUARTA;

DE

ENCANTHIDE.

DUabus præcedentibus hanc (*Lect: Beniv:*) adjicio exercitacionem; quoniam multa in iis occurrunt, quibus vicissim & mutuo, quædam asserta dilucidantur confirmanturque ulterius. Morbus hic, ab quem occupat loco, nomen adipiscitur estque nequaquam carunculæ, sive glandulæ lacrymalis; sed verò ipsius tunicæ adnatæ, ad utrumque oculi encanthum laxè complicatæ, in tumorem rotundum, pedunculo insitens expullatio, excrementia; differens ab UNGUE & PANNŌ, quod mox in lamellam extensa, absque tunicæ adnatæ ruptura ejusque inverso limbo, vel, luxuriantibus in planum, vasculis sanguiferis, oriatur; extus pelliculâ tegatur, pedetentim crescat & crescendo mollescat.

In initio naturalis, postea verò rubicundi lividique coloris reperitur; inveterata, tuberculis protuberans variis, facilè excoriatur carcinomatique adinstar tandem putrescendo, fœtorem & partim mortem infert. Si, UNGUE non probè curato, tuberculum resistet, aut ipse UNGUIS iterum propullulet, ENCANTHIS est minimè: nullo etenim involucre tectus, circumvolvuntur ejus ora marginesque & denuò ad corneam prorepunt; cum in ENCANTHIDE, ipse tumor pelliculâ obvolutus, in rotundam semper propullulet formam: malè itaque & ut notanda inter hujus tumoris differentias, recensetur ab quibusdam, *lacrymis nunc, tunc verò non tumescere; snerere aliquando ex ENCANTHIDE lacrymas usque*

imò in genas: glans quippe lacrimalis hac in affectione, primariò non infestatur; quod si verò illa vitio laboret aliquo, non EN-CANTHIS; sed alterius generis alioque titulo denotandum ejusque rupturà, læsione lymphæductus, aut hydatidis erit: ab compressione prorumpentis EN-CANTHIDIS, in glandosum hoc corpus, liquidum ejus posse expelli, nullus dubito; verum hoc ubi fit, duplex statui debet affectio, glandulæ, nempe, lacrymalis & EN-CANTHIDIS.

Hac ex morbi (EN-CANTHIDIS) descriptione, vera elici poterit, eum curandi, norma: posse, videlicet, ne ab ipsissimo quidem ejus initio, medicamentis corrodentibus reprimi, coerceri; quod si quis tamen tentaverit, malè egerit: *Primò*, enim, parti expullulanti & adhuc pelliculâ circumscriptæ, opportunitatem præbet ulterius faciliusque progrediundi lascivèque luxuriandi; si eam ei ademerit; corrosioni autem scopus & prior est effectus; ut exteriora adimantur, consumantur. *Secundò*; quæ in UNGUE ab escaroticis acribusque medicamentis discrimina, eadem illa, hoc in morbo, metuenda veniunt: quocirca alia in usum vocanda sunt media & quidem merè Chirurgica; non autem præcoci festinatione præviaque sine aliqua curationis adhibitione, ad cauteria actualia currendum. Constringendus, filo serico, aureo &c: pedunculo enim instat, mox ubi limites egressus, palpebras elevare & elevatas sustinere; valet tumor; palpebras autem, ob earum tenebritudinem, frequentem dehiscenciam & minus strictam clausuram, circa encanthos, itidem ob glandulæ lacrymalis protuberantiam, ad minimam quoque, ab interiore parte, pressionem, facillè cedere; norunt omnes Medico-chirurgorum filii adepti.

Si quis cadente, vel lapsò jam, tumore, eum locum, sive pedunculi reliquias vestigiaque inustione exsiccanda censeat, id agat, methò modò præscripta, per cannulam ad rei exigentiam efformatam: dempto etenim tumore, patet ad hanc operationem, via, quæ præclusa, ipso tumore, funditus cauterium fugit actualè.

Sunt qui, ex veterum doctrinâ, ipso tumore acu transfixo, aut vossellâ comprehenso atque elevato, eum refecant, quod mox, id est, ab ipsius morbi initio, quando vix seminis cannabini magnitudi-

nitudinem obtinet, feliciter fuisse factum, verisimile videtur; addo autem & eo quoque in casu oportere, inuratur cruenta pars; etsi ejus sit tenuitatis, parvitas; ut de exsiccatione nullum instare videatur dubium, aut discrimen: quod si quis hoc nolit, contegat gypso undique & sæpius plagulam. Idem illud observandum autumo, quoties (minutulus quamvis) hujus indolis tumor, de aliis corporis partibus, forfice fuerit abscissus; quod autem prævia, sine constrictione, me suavore, fiet nunquam, edoctus excrescentias hæcè facillè luxuriam repetere; imò & superare pristinam, violentiâ.

Ut quæ sunt affirmata, exemplo illustrentur, audi (*Leet. Ben.*) quam passa sit hujus affectionis recidivam, *Amstelædami* ANNA LEENARDS, sacchari depuratoris ancilla: A°. 1670. ei ENCANTHIDIS progeniem novam abstulerat peritus quidam Chirurgus, cui etiam primitias artis meæ debeo; ut impatiens moræ hic: operam enim luserat per aliquot dies & incommodi ægra, quod ab non aptè clausa palpebra levique; sed continuo pruritu, persentiscebatur oculique deformitatem, juventute in viridi, verita: itur ergo ad volsellam forficemque confestim; ut dixerim quod res est, actum factumque, ictu temporis, abscissionis artificium, vidi: præscripto *alb. ovor. cum alum. conquass.* discipulis cura porrò mandata, operæpretium non duxit posterâ, nec quibusdam sequentibus diebus, malum ab ipso inspiceretur; donec queritante ægrâ meque monente, illuisse conatus suos, inopinatam recidivam, comperiret, tumorem expullulare denuò; verùm nulla pelle crustulave tectum: quantæ molis postea hæc fuerit curatio (peracta tamen fuit) nemo paucis dixerit. Summa autem rei in eo consistit (prætereo frustra adhibita, ut erant *trochisc. alb. ras. pub. ireos, vitriolata variæ præparationis, leviusscula caustica* &c) ægram indefessa gypsi & interdum *alumi-*

nis recenter ussi (NB) applicatione, fuisse restitutam, opitulabaturque quàm maximè contra morbum, quod ægra levio-
 viore digito, partem affectam, ut supra, instructam, die;
 noctu verò machinà ex charta majore (vocant *hoÿdpapier*)
 madida, teneret depressam.

De gypso (etsi hoc supra monuerim) monitum denuò velim;
 esse exsiccans, præ multis, in hujusmodi morbis, excoriationi-
 bus non malignis atque hæmorrhagiis plurimis, commendabile &
 maximi usus, remedium.

Hoc, quod juvenis, jam tum didiceram, in meam propriam & æ-
 grotantium convertere utilitatem, postea neglexi nunquam:

Ita A^o. MDCLXXX, *Amstelædami* Juvenem VANDER
 VOORT, juxta me & clariss. medic. in consilium vocatorum
 QUINÆ & STAMHORSTII suffragia, ex ENCANTHI-
 DÈ laborantem medicamentisque desiccantibus intus &
 escharoticis extus, magis imbutum & vexatum, quàm adju-
 tum, vel liberatum fœminamque unà cum famigeratissimo
 olim Chirurgo & Botanico ejus urbis, VINKIO; uti & *Ha-*
gæ-comitum signiferum in Cohorte præsidaria ducis TOR-
 SÈL & hac in civitate *Lugd. in Batavis*, rogatus à diaconis
 ecclesiæ Walonensis, pauperculam (actum hunc, cum di-
 sciplinæ meæ cultoribus, præsentia suâ, cohonestante cele-
 berrimo quondam Medico COSSONIO.) methodo
 enarrata, adhibitis secundum artem cicatricem extruenti-
 bus, curavi feliciter, intactâ; nisi ex alterius mali consensu,
 illasâ conservatâque; in omnibus, lacrymali glandulâ;

Sed confido te (*Leç. Beniv.*) exemplorum plus non expetere,
 utpote à priore de morbi indole probè instructum facilèque mecum
 affirmaturum, ENCANTHIDEM in RHYADEM converti nunquam;
 verùm ex ENCANTHIDE & RHYADE simul, unum eundemque
 & eodem tempore, posse laborare oculum.

EXERCITATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM.

QUINTA;

DE

JUVENI TUBICINI, EX-
TIRPATA MAMMILLA.

Anno MDCCIV, *Sylvamducis* vocatus in consilium, cum Medicis, clariss: quondam LOBELIO & BASSELESIO, Medico *Ultrajecti ad Rhenum* sagaciter feliciterque praxin exercente, opitulaturis nobilissimæ cuidam matronæ, convulsionibus gravissimisque aliis symptomatibus correptæ, meo quoque examini sese, hac opportunitate; subjecit Juvenis JACOBUS DE CELON, ætate annor: XXII, natione Gelrus, corpore validus, nobilissimo D^{no}. DE LYNDEN DE PARK turmæ, in cohorte comitis de ALBEMARLE (vocant de *Carabyniers*) magistro, tubicen, magna laborans ex dextræ mammillæ intumescencia, enarrans, se ante quatuor, ab eo tempore, annos, venatum egressum, fervore nimio in prædam agitatum, sclopetum, ultra solitam mensuram, pulvere nitrato; oneravisse ac explevisse in objectum animal ejusque ex retromotu violentaque concussionem in mammillam mox, cum livore (echymosi) & dolore, intumescenciam observasse; sed verò adhibito spiritu vini, illas hæc omnes evanuisse apparitiones,

tionones, unâ relictâ; verùm vix fabæ magnitudinîs, induratâ glandulâ eamque, post aliquot menses, incepisse augeri; ita ut intra sesqui annum pugni magnitudinem superaret sensimque tandemque lactitantis mammæ formam præ se ferret: quoniam autem, nunquam dolore infestaretur & officio suo non planè sese experiretur imparem & insuper quidam Chirurghi & circulatores asseverarent, hunc periculo vacuum tumorem, utpotè solummodò flatulentum temporisque tractu evanesciturum, id onus clanculum gestitavisse usque, dum & tubæ inflationem equitationisque succussionisque actum sustinere non valeret.

Quibus, interea temporis, usus fuerit remediis, quandoquidem ex iis solaminis receperit nihil, vergente continuò in pejus malo, non referam exactè: quid enim juvat inutilia; quinimò nociya retulisse? Quod si verò cuidam videatur utile, etiam ex aliorum erroribus erudiat, noverit is, huic illi mammillæ fuisse imposita cataplasmata maturantia, Empl. varia ex Gummis & similia, quæ omnia, indole morbi cognita, vix & ne vix quidem ab viro Medico-Chirurgo, hujus generis morbis, absque peccato, applicari posse videntur: schirrhum etenim verum, ne vel quisquam, extra miraculum, resolvit, aut ad maturitatem perduxit: nam etsi in variis multiplicibusque schirrhosis tumoribus, quod in & circa glandulam glandulasve infestatas, induratas, usu privatas, liquidum resolvatur, extat; induratur ipse tamen schirrhus, ipsæ glandulæ infestatæ, induratæ usque privatæ substantia atque sic istius glandosi corporis dispositio non resolvitur, aut in pus convertitur.

Quod tamen viris quibusdam honorandis quoque Chirurgis imponit phænomenon, est, resolutionis quorundam tumorum initium felix atque intus exhibitis medicamentis sanguini

sanguinis massam & actum emendantibus, evaporationis compacti & peccantis liquidi, veritatem rei & effectum verum eludens spes.

Ast verò quod solidum fuit ab initio nostri fieri inque soliditatem ulteriorem est factum, id in liquidum resolvi potest (actu præternaturali excepto) nunquam: contractis quippe contritis maceratisque, quocumque modo supposuerit quiscquam, solidis, habebunt, obtinebunt æternum suæ fabricæ vel; ut me, etsi barbarè; sed tamen intelligibilius exprimam, sui esse, essentiam, sive manebunt, indole, solida.

Omni in antecessum hausta, tum ex ægro, tum ex iis, qui ei ab medicatione, aut consuetudine fuissent, informatione, ipse hujus mali examini me applicui detexique mox, Primò; in mammilla schirrhum, 2dò; axillam, imò utramque; nulla glandularum duritie, aut intumescentiâ infestam; hoc autem symptoma, vel potius hic, si mammæ schirrhosæ, comes sit morbus, rarè illius fit, absque recidiva, extirpatio, quocumque instituat methodo.

Sed permittite (*Lector Chirurgophile*) te ad hunc terminum sistam! verum etsi sit, mammæ schirrhosæ abscissionem & vel minimâ quoque axillæ glandulâ induratâ, non absque recidivæ periculo fieri; dantur tamen casus atque necessitates eum urgentes in modum; ut tentavisse eam videatur æquum justumque danturque in quibus, axillâ nullo morbo infestâ schirrhoque, secundum artem & probè extirpato, tamen successu caret operatio: sic ego HAGÆ COMITUM A°. MDCXCV, simili versabar in dubio molestoque negotio; quod tamen non aggrediebar solus & sine multorum artis Chirurgices peritorum prævio et iterato consilio ac persuasione multa; ne autem nobilissima ars nomenque meum detrimenti quid ex inde pateretur (solent enim,

cum ineptis, invidi et scioli, ubi eventus actis respondere non videtur, in acta actoremque debacchari vehementer) quod sequitur, idiomate belgico exaratum et jam nunc in latinum translatum, mihi est oblatum scriptum, quod velim praesertim legant nostrae artis tyrones discantque hoc modo in dubio negotio cautè mercari turbidoque in mari piscari prudenter; ne decepti et icti ferò sapiant.

Hage 14. Mey, 1695.

Wy ondergeschreyvene Medicijns en Chirurghijns; hebbende met den anderen / en ieder dooz zich / gezien / geexamineerd / en wel overwoogen het accident in de borst van JUFF. JENBELEIN oozdeelen / dat het zelve niet in staat te houden / veel minder te geneezen is / dan dooz eene exstirpatie van den geheelen borst: en alhoewel wy alle / en ieder in het bijzonder / groote zwaarigheid in de actie der exstirpatie zien; nochtans ons vertrouwende op de genaadige hulpe Godes! hebben wy den PROFESSOR BIDLOO verzogt / geraaden / en aangemoedigd het Werk in Godes Naam te doen; die hier van ook kennisse aan de Hoog-Achth: Burgemeesteren van den Haage heeft gegeven.

D. Liebergen. Van Wouw. Joh. Fred. Helvetius.

Jalon.

M. v. Reverhorst.

Christianus Fridericus Schuman.

Med. Doct.

C. Drelincurtius.

A. Stuckery.

Fred. van Kempe.

Nos infra scripti med. doctores & Chirurghi examinato & sedulo perlustrato tumore ab nobis omnibus & singulis, in mamma Virginis JEMBLEIN extante; judicamus & statuimus, eum non posse, in statu quo est, detineri; multò minus curari, sine extirpatione totius schirrhosæ mammæ & quamvis omnes & singuli ipsa in extirpationis actu difficultatis multum vereamur; tamen Deo ejusque gratiæ! confidentes, rogavimus & persuadere animumque addere sumus moliti Prof: BIDLOO, ægregium hoc, in nomine Dei! auspicaretur facinus quodque consentiente nobiliss. & ampliss. Magistratu HAGÆ-COMITUM, est aggressus.

D. LIEBERGEN. N. WOUW. JOH. FRED. HELVETIUS-

JALON.

M. v. REVERHORST.

CHR. FRED. SCHUMAN.

Med. Doct.

C. DRELINCURTIIUS.

A. STUCKERY.

FRED. van KEMPE.

Datum Hagæ-Comitis,
A. MDCXCV. XIV Maji.

Abstuli porrò, præsentibus prædictis Viris, solo Cl. dempto DRELINCURTIO, teneræ staturæ virgini huic, schirrhosam hanc farcinam, quæ, 4tâ horâ, post extirpationem, quatuordecim librarum comperiebatur; vixit aliquot annos postea doloris expers & vegetè; sed non sine ulceris, nunc quasi consolidati; nunc verò excoriati & aperti pseudoque carne luxuriantis, redincremento, fœtore multaque molestia. Priusquam autem typis exponerem hanc observationem, quæ sequuntur Clariss. Viro M. v. RE-

X

VER-

VERHORST, HAGÆ COMITUM, hoc tempore Anat: & Chirurg: Doct: publico, dedi videbitque Lector, ex ejus responforiis, ulteriorem præfatæ historiæ explanationem.

Viro Nobilissimo

M. V. REVERHORST,

Med. & Anatom. Doct. publico,

S

G. B I D L O O.

*Imprimitur exercitationum Anatomico-Chirurgicarum
I mearum decas secunda, in qua, cum, in transitu, verba faciam de virgine JEMBLEIN, rogo me certum facias, utrum illo de casu, cui interfuisti à principio ad finem, aliquid scripto mandaveris? quod si sic, illud mihi tradas conferendum, cum illo, quod egomet, in ejus memoriam, exaravi: devinctum me habueris & paratum, ad similia officia, huic si meæ petitioni satisfeceris quanto cyus. Vale.*

Dabam Lugduni in Batavis,
xxvi Junii, A. MDCCVII.

Viro Celeberrimo

D. G. BIDLOO

Anatomicorum hujus ævi facile Principi.

S. P. D.

M. V. REVERHORST.

*A*dmodum doleo me petitioni vestræ circa Casum Vir-
ginis *MARIÆ MAGDALENÆ DE JEMBLEIN*,
non posse satisfacere; utpotè qui olim pauca tantum de casu
illo notavi, quumque jam duodecim anni sint elapsi, quan-
tâ curâ quæsierim, non potui tamen invenire illa, quæ
tum temporis notaveram. Illa autem, quæ memoria fert,
libentè referam: nimirum quod *Dominatio Vestra*, quum
primùm *Operatio* institueretur; abstulerit cultro tumidam
Mammam, pendentem libras quatuordecim mercatorias,
quæ quum ablata esset, quamvis *Operatio* dexterrimè fuisset
instituta, nullâ substantiâ peregrinâ remanente, tamen
indies iterùm accrevit, præcipue *Mensibus* instantibus;
& quamvis hæc *Substantia* de novo continuo succrescens,
secundum artem idoneis *Meaicamentis*, & reprimeretur,
& auferretur, & plusquam semel omnis curata videretur;
semper tamen *Vernali* tempore tumoribus bullofis
iterùm pullulabat, quibus ruptis de novo, & viribus quasi
collectis augebatur indies. Illa vero firmo animo hoc ma-
lum per quinquennium tulit, quo tempore plus quam qua-
draginta libræ illius substantiæ luxuriantis ablatæ fuere,

donec malum sensim magis, magisque augens & sanguinea atque Lymphaticæ Massæ labem suam adspargens viresque terens, & jam non tantum ipsas Axillares Glandulas occupans, sed & versus ipsum Dorsum latius repens, tandem hujus nostræ patientis vitam cum morte mutavit, finemque doloribus imposuit. Miratu dignum est hancce Virginem toto illo tempore non tantum exercitia sua assueta & domestica satis alacrem peregrisse, sed etiam quam vehementer Medicamentis Escaroticis vellicaretur, ferro tentaretur, post deligationem institutam, semper aequè hilarem fuisse, & quum exiret, vel rebus sacris, vel aliis consortiis interesset, neminem potuisse animadvertere hoc ipsius Malum; nec potuerat illa aliam hujus mali causam & originem excogitare, quam inopinatum nuntium mortis Mariae P. M. Magnae Britanniae Reginae; cujus favore, prae caeteris, fidei de causâ ex Gallia profugis, fruebatur, mensium suppressionem intulit, & hinc, ut mihi saepius retulit, illae lachrymae.

Hagæ - Comitum.

28 Juny 1707.

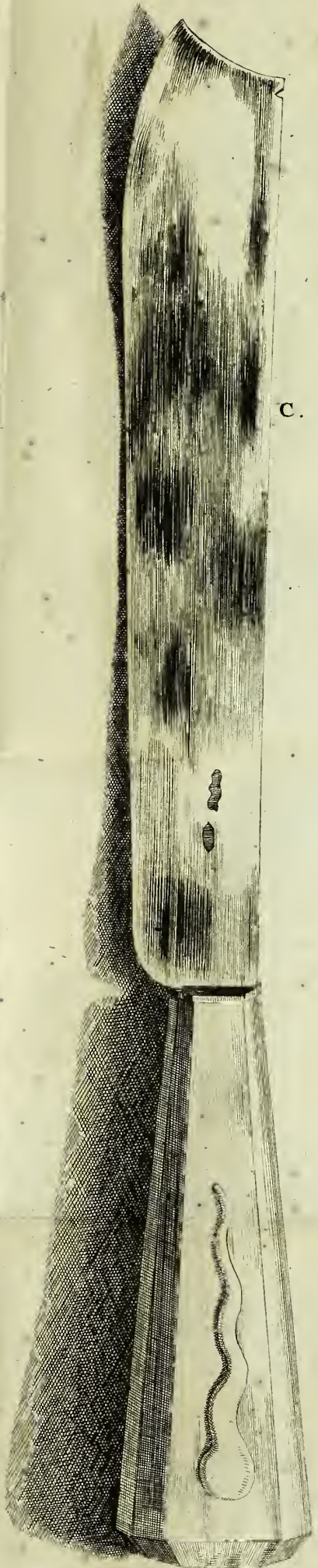
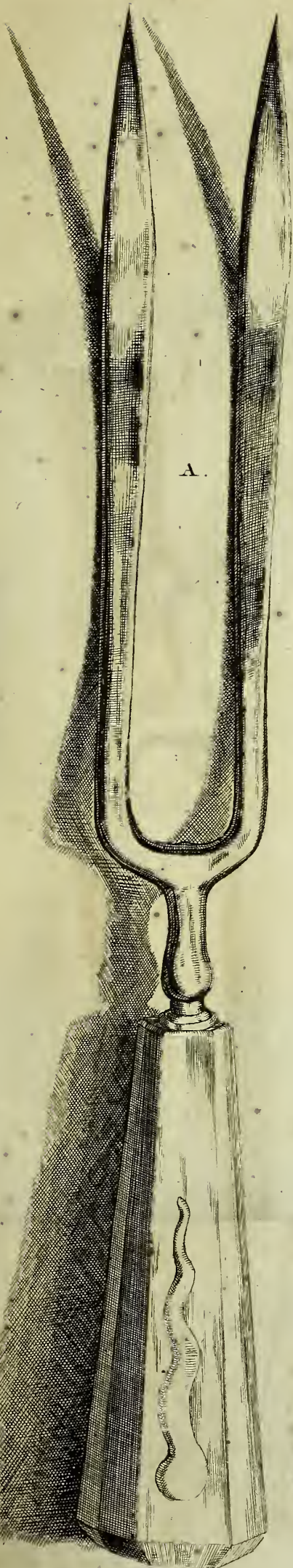
Simile quid; aliam in partem, me & aliis Medico-Chirurgis agentibus & ancipiti ejus molimini annuentibus, tentavit olim AMSTELÆDAMI, quo non præstantior alter, Chirurgus P. ADRIAN. VERDUYN: experientes enim feminæ cuidam sublingualium glandularum fungosam luxuriam, nullis medicamentis; imò & ne inustione quidem deprimendam, minari mortem (implebatur quippe ei totum & undique os; ita ut respirare, summa sine difficultate, vel alimenti quicquam deglutire non posset) æquum justumque judicavi.

judicavimus, præfenti & prementi vitæ occurrere discrimini: resecta ergo ei, de die in diem (cultro ad excrescentiæ & oris figuram fabricato) pars fuit superficialis atque hoc toties, quoties videbatur necessum hocque modo misera, non curanda integrè, diu sustinuit vitam, vel; si mavis, dirosatisfecit vitæ amori.

Omnibus, in ægro nostro, ad requisitam curationis normam, conspirantibus circumstantiis felicemque eventum prænuntiantibus, puta ætate, animi vigore cæteroque corporis habitu, cum regione ac anni tempestate persuasivis parum opus erat; ut æger sese mammillæ subiceret extirpationi; verebundus tamen rogans; imò & efflagitans, audiremus quendam istius civitatis pharmacopœum, asseverantem se hunc schirrhum, cute solummodò fissa, exenturum: curaturumque brevissimo temporis spatio. Huic ejus petitioni satisfactum est mox; sed testor Medicinæ præsidem verum, unicum! ut ineprè & insulsè iste ille nimium audax garriger, de hoc morbo ejusque curatione, alipta: nam etsi ei ad oculum, ad digitum, ab nobis demonstraretur, papillam mammillæque glândulas intricatissimè ex vasorum multigenorum in-et emissionem in-et de cute, nexu planè insolubili coivisse, perfrictæ frontis Homo nihilominus jurejurando multa que verba canora eructando, prætendebat, promittebatque hanc molem ab cute solubilem & ex ea posse eximi; verùm nobis, annuente nostræ sententiæ, etiam experientiss: Chirurgus MULLERO; futile hoc ejus adspersantibus assertum, petiit ab me æger, liceret ipsi me sequi: *Lugdunum in Bat:* meaque uti, cum consilio; manu & medicatione, cui voto; illud urgentibus prædictis viris medicis, familiâ illustriss: *Keppelianâ* inque mora periculo, ad stipulatus, opus cum bono Deo! XIII mensis Maji, peregrin-

Quibus, hoc in casu similibusque semper, instrumentis, ligaturis, fasciis, medicamentis (aliis enim, quàm alii utuntur, utor) brevi, qua methodo, mammas extirpandas excipio, novisse, videtur interesse reipublicæ Chirurgicæ; mea ut postea premant sequanturque, ab ipsis juxta rationem & eorum experientiam probata, vel evitent, eadem conditione, improbata, vestigia, artis nostræ cultores.

Ægri, vel ægræ, in sedili altiore locatorum axillæ, ad mammillam, videlicet, affectam, injicio majusculam pilam; deinde, in terga contortis brachiis; ut manus manum apprehendat, vel vinciri utraque possit, prominente hoc modo pectore, arripio manu mea una, tumorem eique adhibeo alterâ, ligaturam tenuem, vocant fœminæ nostræ **een Blecht of Hairznoer** eamque multa circulatione paulatim strictius & tandem firmiter contrahendo, efficio, protuberet exfurgatque integer & totus; mox eum, parte ab una, transfigo usque dum ad manubrium pervenerit excipioque proximè ad, vel per musculus pectoralem, furcâ, sive bidente, (vide tab. I. litt. A.) quod si verò durissimus, parvus cutique fuerit annexus insolubiliter, stylo (vide tab. I. litt. B.) delineatis ultroque eâdem tabulâ, litt. C. designato, parte incipiens à superiore deprimensque in actus initio & elevans postea bidentis manubrium, abscindo omne illud, quod peccare videtur: permitto porrò sanguinis una, aut altera effluat uncia vulnerique injicio, cum multo carpto, in subtilissimum pulverem redactum, gypsum, cui, in majorum arteriarum truncatione, hepatis vitulini tosti itidemque in pulverem impalpabilem versi, ad gypsi libram semis, uncias duas admisceo; sed verò in mammarum extirpatione, nemo oportet sit sollicitus de hæmorrhagia sistenda, utpote in quibus exiles solummodò abscinduntur arteriæ;

riae; venas autem quod attinet, etiam varicum modo turgentes, quis est qui periculum vereatur?

Ligaturâ deinceps *Thoraci*, vel *Cataphractâ*, pulvillis ad claviculas diaphragmatifque circumferentiam, dispositis, confirmo prædictum apparatus, quem, sequente die, solvo & semper liquore requisito purulentoque conspersum detego, adhibens latam postea fasciam vinculis ornatam: ulcus quod jam tum prostat recens, in principio digestivis & Balsamicis Medicamentis ejusque margines labiaque *emplastro diapomph*: illaque multo carpto, exorno; verùm etsi desiccari hoc debeat ulcus, id tamen, festinanter fiat, convenit minimè: crustâ quippe obducitur & arefcit, cum ægrotantis damno, facillimè; quam curationis accelerationem immodicam, ex *mellis rosacei* adhibitione, post sextum ab extirpatione, diem, non sine multa molestia, correxi vitavique postea sedulò.

Sic soleo (*Lector Chirurgæ*) eas eosque tractitare, de quibus nobis sermo est; quod si, dum de memer-ipso loquor, verba, quæ satis modesta ac minimè jactabunda videri possent, invenire valerem, enarrarem, jam nunc, multifariam, hoc de morbo, meam experientiam; sed eam, commemorandam trado atque relinquo Medicis & Chirurgis, quorum multi hoc tempore vivunt, qui unius anni, videlicet, 1679, spatio, me vigesies bis hunc actum celebrantem viderunt & non reprehenderunt dicam? an laudaverunt: adjicerem etiamnum hisce, vel iis, supra, inferuissem; rationes, ob quas multorum Clarissimorum Virorum Medico-chirurgorum instrumentis apparatuque non utar eorumque agendi methodum non probem, rejectem; sed eos, quos propter celebratam amicitiam studiique Chirurgici amorem resque sæpius egregiè alias præstitas, veneror,

repre-

reprehendere (salvâ semper republicâ Anatomico-chirurgicâ) cum minus mihi in votis, quàm meliora docere, sit; statuo, exemplo meo monstrante viam, eam ingressuros omnes artis nostræ fautores, quos præjudicium, nec invidia occacavit cum oculis, mentem; sed redeo, de qua parumper sum egressus, in viam.

Tubicinis nostri, prædicto modo, ablatam mammillam, eodem die, perlustravi anatomicè; verùm in ea nihil, quod schirrhum non saperet, reperimus, excepto, quod hic & alibi, glandulæ quædam levi rubedine extus conspersæ vasisque tumentes sanguiferis, conspicerentur: ex Chirurgis quispiam notabat, liquorem flavescens in spissatumque ex quibusdam dissectis manare glandulis: ast cum frequens illud hoc in morbo sit, aliquid hac de re specificè monendum, non reor.

Quia autem tota integraque mammilla parsque quædam muscoli pectoralis erat abscissa, jucundo oppidò extabat, spectaculo, observare, per musculos intercostales, pulmonis reciprocum motum: noverit interim, Chirurgiæ studiosus, minoris esse momenti, quàm quidem prædicatur ac reputatur schirrhij, ad musculum pectoralem, adhesionem, modò, per eum & costas quoque non infestaverit, cum ulcere; quinimò & eum etiam casum non esse desperatum: igne quippe, abrasione & medicamentorum applicatione, hoc posse curari malum, plus semel sum expertus; mox, post extirpationem sanguinisque fluxum restrictum, loco affecto inspergens *ung. fusc.* FELICIS WURSTII, quod, ut egregium, ad corruptorum ossium desiccationem & ab integra ejus parte, separationem, commendare ausim sedulò.

Musculum pectoralem ejusque quod spectat læsionem

qua-

quarundamque ejus tum tendinearum, tum motricium fibratum ablationem, nemo erit anatomicorum, qui non statuatur, ex ingenti horum fasciculorum musculosorum serie, quasdam, relictis in integrum multis, magna sine ægrotantis molestia & incommodo, posse refecari; imò verò ego nunquam dubitavi, dummodò de adhæsione prædicta, dubitarem, hujusce musculi partem, unà, cum mammilla, auferre.

Ægro nostro, quatuor, ab extirpatione dierum spatio, optimè sese habente febriculâque symptomaticâ solummodò correpto, supervenit,

1° mò; cum nausea, febris violenta; ulcere attamen existente minimè arido, circa illud, mutatum est, respectu medicamentorum, nihil; verùm præscriptus & exhibitus, qui sequitur pulvis antifebrilis;

R. *Antimon: diaphor: ʒjʒ.*

Sal: card: ben: ʒj.

Tart: vitriol: ʒʒ. M.

1° mò; Sperato destitutus successu, sudoris, nempe, emiserat nihil; inveniebam ægrum irrequietum, vigiliis agitatum, sitibundum omnemque fastidientem victum deque dolore plus abdominis, quam ulceris, queritantem, cum porrò ex emulsione solaminis recepisset parùm atque is ille, qui, cum eo, noctem transegerat planè insomnem, referret eum, cui belli strepitus clamorque virorum clangorque tubarum, ideâ infixi extabant intimius, ea nocte sæpius inter deliria & vociferationes, nunc ore, nunc manu ciere viros in certamen, esse visum, injici ei enema curavi; verùm & illud vix quidquam boni præstans; etsi alvus solvatur, sequentibus verò diebus,

2° mò, & 2° mò; maneret adstricta, continuante febre;

Y

22dò;

22dò; Mane, ex *infus. fol. senn.* &c. purgans hauriendum exhibui, cujus beneficio, ter laxata alvo, circa vesperam cecidit in optimæ notæ sudorem, cum anxietatis præcordiorum levamine summo; ita ut is ille, qui viribus fractus, confestim quasi ad multos festinare, circa meridiem

23tò; Sedili impositus, confestim & totus videretur sanitati restitutus; experens, videlicet, cibum eoque vesceretur avidè & ne omni huic fausto, aliquid deesse possit videri, circa vesperam alvum deponeret iterum.

24tò; Ulcus, pure madens laudabili hominemque doloris expertem, nulla febre agitatum; quinimò jocabundum visitavi: enarrati autem symptomatis causâ cum me lateret, eam postea, ex ægri hospite, carniû suinarum venditore & lanione, intellexi: ægrum, nempe, hardi recentis concoctique vim devoravisse clanculum. Severa itaque multato reprehensione ægro, curavi ne illud incontinentiâ perpetrare, imprudens valeret imposterum; monendum autem circa vivendi rationem, sive diætâ, hoc in morbo, parvo atque malactico vivat æger victu bibatque dulcem cerevisiam, aut aliud genus lenientis decocti largiter.

Ab hoc temporis termino tæta curatiõ prosperè cessit fuitque absoluta; ita ut æger, intra quatuor septimas, domo exierit atque brevi postmodum integerrimè restitutus desideratæ sanitati, *Sylvam-ducis* abierit hocque tempore 1707. cohorti ALBEMARLEANÆ Tubicen inserviat.

Quemadmodum equis generosioribus calcar; ita & studiosis, etiam diligentissimis (quorum in commodum, velim hæ meæ inserviant, cum exercitationibus, monita) absque exprobratione neglecti officii & indolis quasi ineptæ natæ, quandoque incitamentum addidere, pro comperto illi habebunt, qui eos benè volunt: ex præmissis ergo ab talibus proponi poterunt lemmata. argumenta.

dispu-

disputationes, à priori, posteriore, aut problematicè, affirmanda, supponenda, vel neganda; sed verò, non; ut ex iis inepta affurgat cavillatio & pulvis merè scholasticus, in quo, quò plus quisquam sudaverit, eò plus, deridendus athleta, operæ & olei perdidit semper multum, laurea donandus apollinari nunquam; verùm, ut ea ex dimicatione reportetur, rerum perquirendarum, in usum sacræ reipublicæ medicæ, veritas: hujus autem generis esse poterunt quæstiones:

1° *Pò; An utriusque sexus mamma ejusdem sint dispositionis, fabricæ, structuræ? convenientque, hoc respectu, cum iis, ubera brutorum ac ferarum?*

2° *ad; An lac, quod in iis reperitur, ejusdem sit oportet indolis?*

3° *tiò; Statimne & foetu modò nato? an post aliquot, ab natiuitate dies, lac de mammis utriusque sexus deprimendum veniat? illudque fæminis, quibus in animo est infantes nutrici lactitandos tradere, ad desiccandos fontes lactis, ob-an proffit? de Amasonibus autem iisque extirpanda mamma non me lassabit negotium, quod volens & lubens doctiss: Literatissimisque PALÆPHATIS, PETITIS eorumque sequacibus, decernendum relinquo.*

4° *to; An lac, quod in mammillis, Masculini Sexus, eò nato, semper reperitur, labris eliciendo & crebrò exercendo, postmodum, fluere non debeat, usque imò ad proVectiorem ætatem?*

5° *to; An hoc modo æquè mas & fæmina, posset præstare infanti officium nutritionis per Mammæ & lac ex iis hauriendum?*

6° *to; An non videatur ridiculum? statuere; foetum, in utero, per os, suctu propriarum mammæ lac recipere*

*pere & ita nutriri? cui possibilitati & ultrò videtur ob-
stare pectoris fabrica.*

- 7^{mò}; *An non œconomiae animalis (ut vocant) completi,
respondere magis videatur? Lac, sive ejus cremorem,
de mammis stillitantem ac superficiei liquoris cui innatat
fœtus, supernatentem, vi & actu elastico musculosi or-
gani, uteri ejus ori intrudi, imprimi?*
- 8^{vò}; *An non lactitans, lactitante aptior sit, quæ concipi-
piat?*
- 9^{nò}; *An lac, in mammis, fœminis viro utentibus, signo-
in gravidationis haberi debeat?*
- 10^{mò}; *An, à nativitate, singulis mensibus eorumque sin-
gula & justa periodo, vel nunquam; nisi post receptum
virum (utriusque enim propositi exemplum Amstelæda-
mi est peperitque utraque non semel & feliciter) men-
struantibus, eadem prolificandi ratio sit?*
- 11^{mò}; *An illa, quæ dum uterum gerit, singulis mensibus
largiter, vel quæ eo tempore parcè; sed continuo, men-
struatur fœtum producere valeant sanum-benequè con-
stitutum?*
- 12^{mò}; *An hoc in casu prægnans, vel ejus embryo?
an verò utriusque vita simul in discrimine versetur?*
- 13^{mò}; *An, foetu uterum implente, mammae turgere
inque iis lac confici necessario debeat?*

Faxit Deus! ut hoc modo ferveat redoleatque sapientiæ thymo-
opus Academicum, cum nobilissimo Studio Physico-Medico &
Anatomico-Chirurgico sitque memor, cum Præceptore, Dis-
cipulus, quod;

Multa sacro tegit involucra, natura.

EXERCITATIONUM

ANATOMICO-CHIRURGICARUM.

S E X T A;

D E

OCULI PROLAPSU.

ub hoc Titulo; etsi variæ describantur oculorum protuberantiæ, ego *Eopiesmum*, *Proptofin*, *procidentiam* oculique *resolutionem* *excedentiamque*, differre inter sese, cum aliis didici dudum: eo enim venit quorundam incuria; ut *Stamphylomatis* species; imò & *Chemofin*, hoc ad genus & hunc ad morbi titulum referant.

Oculi PROPTOSIS, PROCIDENTIA, de qua mihi impræfentiarum sermo crit, illa est, quâ totus oculi Bulbus cum annexis musculis, adipe & glandulis (quibus & sui sunt morbi speciales deque quibus suo loco) extra ossæam orbitam palpebrasque protuberat, propendit, eminent; quod fit cum, vel sine partium oculum constituentium visibili læsione & morbo, magnitudine excepta & distentione nimia, quæ, hoc sensu, morbus est. Secundò; cum, vel sine totius, notanda visus amissione: leve etenim quatenus in initio fit visui damnum, quædam tamen semper & post inveteratum, nec curatum morbum major tandemque maxima visioni manet jactura. Est partibus singulis sua magnitudo, dispositio, quâ omnes sibi constant & inter sese proportione requisita ad usum, conveniunt, respondent; unde justâ major omnis earum excedentia, extuberantia, morbus renuntianda; rarerer autem, si unquam, eousque, ut supra innui, oculus protuberat; quin & simul visum amittat.

Vidi, ante sex annos, *Londini*; virum robustum, cui ambò

oculi, horrendum in modum protuberabant: quod ad ipsam partium dispositionem, illam genuinam observavi, præterquam quod ipsis pupilla majuscula, cæsius color & insolita esset cum duritie magnitudo; visu tamen utrumque destitutum omni expertus sum; inquirens in causam, accepi, inter luctandum ab adversario suo, irâ, gymnasticas, vel luctationis anglicanæ, leges excedente, pollices fuisse oculorum orbitis intrusos hominemque mox, nullo inflictò vulnere, dolore correptum summo, non medicis, non chirurgis; sed visu restitisse orbem oculosque magis magisque distendi atque protuberare, quandoque cum, quandoque sine dolore.

Totius oculi *ECPIESMUS*, vel *PROTUBERANTIA* curabilis, illa est, quam potius musculorum relaxationem dixerim: sive enim idvociferatione, partu difficili, respiratione, impedita, vomitione aliave de causa fiat; sufficit manente visu, collegisse, ex partium dispositione, musculos tantum esse resolutos, distentos præter modum: ipse quippe oculus debitam servat magnitudinem palpebræque ad bulbi latera, vel inferius hemisphærium. Pristinum ut in locum hi prominentes reducantur oculi, imprimunt quidam futuræ coronali, aut temporum arteriis, cauterium; sed quo jure non capio, cum operatio hæc cum oculorum musculis, hoc in casu & respectu: de paralyti enim alia est ratio deque ea speciatim, commune habeat nihil. Tutius manus, tutius pulvilli, carptum, ligaturæ deprimentes, in auxilium, vocantur; quod si propter dolores inflammationesque medicamine opus videatur; audi quo ego usus sum feliciter.

Accersitus *Amstelædami*, in viam (vulgò *de Herkstraat*) ad pauperulam (cujus nominis non recordor) difficillimo ex partu laborantem, exploratione & examine celebrato omni & prudenter, fœtum offendo mortuum matremque corpore obesorem; ut me embryulciæ accingo, en! ventris tormina conatusque in partus summos; erumpunt unà cum fœtu insignis umbilico hernia (exomphalos) & oculis protuberantia, prima lævi manuum mearum compressioni;

fioni; secunda verò cedens minimè, umbilico latam ex mantili ligaturam pulvilloſque, ſive compreffulas; Oculis verò cum multiplici linteolo mox *ſuccum ſedi major. plantagin. ad ʒ a ij. ſacch. saturn. ʒʒ*; poſtea *ex cortice querno, roſis rubris & vino rubro gallico, decoctionem tepidè injicio.* Ægra hæc reſtituta in integrum ita fuit; ut ſequenti anno, abſque horum omnium ſymptomatum veſtigio, fœtum pepererit maſculinum, vegetum.

Oculus totus quantus, viſu amiſſo toto, immenſum excrescens orbitamque excedens, cancer ſive, ſive ficus, ſuppuratio, putredo, aut ſphacelus, carieſve offis, in cauſâ ſint, medicamentis curatu eſt difficillimus; multis in *Vitriolum & præcipitatum album probè lotum*, aliis in *mercurialia fortitèrque adſtringentia*, refugium eſt; Ego autèm medicamentis, *Lapide præſertim infernali*; eſi moderatè uſitato, mederi huic malo non potui: ſepoſitis quippe partibus incruſtatis & in eſcharam deductis demortuiſque, expulſulantem denuò fungoſam excrescentiam dolui ſemper; quapropter iteratis horum aliorumque medicamentorum applicationibus palliativam duntaxat curationem molitus ſum. Corrodentium nihilo minus remediorum poſtea optimum expertus ſum, *Butyrum antimonii mitigatum cum Tinct. croc. vel opii. Penicillo excrescentiæ, S. artem inſperſum.*

Oculo ab humorum effluxu, extra orbitam diſtento tandemque crepante, cum cornea, uvea dimiſſoque cum pure, vel ichore, quidquid liquidum in ejus cavitate continetur, medela eſt in deſiccantibus, *Vitriolum cyprin. feces vin. rubr. vet. cort. lig. quer. flor. roſar. balauſt. hiſce conjunge Rad. tormentil. Terr. ſigil. creta.*

Partim conſervatum partimque exciſum, ex hoc morbo infeſtatum, oculum, memoriæ tradidere quidam: quod cum ab me factum, vel ab aliis tentatum nunquam viderim, velim rei & veritatis fides penes hoſce ſcriptores ſit;

Eſi quibuſdam viſum fuerit protuberanti, præfato modo, oculo, filum injicere, conſtringere atque ita putreſcentem oculum de orbita avcl-

lere, aut ante putredinem forcipe & forfice apprehendere & abscindere, vel acu eum trajicere atque ita forfice extirpare; ego tamen sæpius & benè manu cultroque rem peractam ab aliis, legi vidique, ut & ab me ipso & quidem primò ab

MARCELLO VANDER MAAS, Chirurgo quondam *Amstelædani* celebri, qui viro nauclero, ætat. XXXVIII. ann. oculum sinistrum deformitèr protuberantem, adèd ut digitis apprehendi removerique palpebræ possent commodè & fœtorem emittentem horrendum, excidit: ortum traxerat morbus hic ab tumore oculi interno, sanie impleto multa; protuberantem quem, prope encanthum majorem, scalpello, post multas, sine fructu adhibitas medicationes, perforaverat quidam Chirurgus; sed puris nihil, saniei & ichoris verò, fœtentis multo erumpente latice, suum agnoverat homo errorem memoratumque confugerat ad Virum, qui etiam plurimis usus mediis, præsertim *pastillis ex calce viva, sapone veneto & mercurio sublimato*, irruente de die in diem & depascente partes internas externasque deformante, livore, fœtore & sphacelo, tandem omnia incassum adhiberi, persuasum sibi habere cogitur; cultello itaque manum applicat remque sequenti methodo, ad finem perducit optandum: altiusculo collocato in sedile brachiisque, ægro in terga devinctis oculorumque obvoluto dextro, auxiliantium Chirurgorum unus; ut potest, cum frontis velamentis palpebram sursum detinet elevatam firmiter. Ipse chirurgus apprehenso detractoque toto de orbita tubere, excisionem, parte inferiore ab encantho majore ad minorem, incipit; deinde eadem methodo, parte superiore, cultro aliquantulum incurvato, apicis, nempe, respectu & manubrii, non verò semilunari, absolvit: verum non unâ alterâque; sed multiplici incisione, usus tandem forfice

non semel. Exciso oculo, totum osseæ orbitæ cavum, carpto, *albumine ovorum pulvereque consperso* implet *stiptico*, obligans & alterum oculum. Nullam notandam hæmorrhagiã exulcerationes, putredinesve in nervi optici, vel aliarum partium velaminibus, nullas observavimus, ut & ne in tenerrima, quidem ossa irrupisse cariem; quod autem significatu dignum, toto curationis intervallo, tanto nunquam fuisse agitatam dolore ægrum, quanto nuper unã læpius horulã conquestumque fuisse de eo, neque febre correptum graviore unquam. Adhibitis porrò vulneribus hujus commatis adhibendis observateque vitæ regimine peractisque, pro tempore peragendis, curatus extitit homo. Accino ego euge! bene! feliciter!

Ratio quare nervi optici motoriique læsio hæc, graviora non pepererit symptomata, hæc mihi videtur. P^o. ipsi hi nervi, in causâ morbi non fuerunt: nervorum quippe truncos bene constitutos vidi. 2°. majores nervi, puta femoris, axillares, &c. obruncantur, amputantur, læduntur, sine graviorum symptomatum firmate: eorum enim truncatio proximè, sive ad exitum de ossibus capitis, vel vertebralibus &c. sive ab ipsis longius remota fiat, pro nervi magnitudine & aditu ad alias quoque partes, pendenda extat; cum nervus ubique locorum dispositione idem sit: periculum itaque non ab loco; sed nervi abscindendi magnitudine & aditu ad alias quoque partes deducendum colligo stillitantemque (post truncata membra) de ejus involucro, laticem, parti resitanti & conservandæ, cum chylo, de arteriis accedente, medicamento esse balsamico.

Vivit, quondam præfectus militum pedestrium, nobilis vir, natione Gallus, cui, ab sola concussione capitis, ex magni tormenti explosione, uterque oculus visu orbis, extra orbitam, boum oculorum instar, brevi postea protuberavit;

Setaceis verò, venæ sectionibus multisque in usum vocatis medicationum formulis frustra diuque jam nunc, dolore percitus nullo, omni valedixit remedio, heroïco ferens animo nobilioris sensus jacturam.

Ostendit mihi *Hagæ-Comitis*, 4to. Septembris 1699. L. COMMENIK, *Med. Doct. celeser.* & A. STUCKERY, *famigeratiss. Chirurg.* spectatu horrendum oculi prolapsum, potius cum oculo excrescentem fungum, vel sicofam excrescentiam, dextram totius faciei inferioris descendentem partem, ut adspectu; ita & fœtore vix tolerandam; negaverunt autem nobis parentes oculi excisionem, multis fatigati & incassum adhibitis remediis eorumque, sumptibus cumque insuper, duodecim annorum puer tabidus, macilentus dolore, vigiliis, febre lenta &c. confectus extaret, nemo nostrum hoc negotium valdè urisit moriebaturque miserrimè, sequenti anno, omnibus nominibus miser renuntiandus æger.

Feliciorem nacti sunt sortem Nobiliss. Vir J. DE WILDE, Colleg. archithalassico, quod *Amstelædami* est, olim ab actis & BROUWERIUS mercator, adhucdum in vivis, quibus secundùm artem excisus in totum oculus, ne vel aliquod quidem ulcus, fistula, aut caries post se reliquit.

Hiscæ aliisque exemplis ipsaque ratione duce, confirmatus, hanc operationem, cum JOANNE RAUWENHOF, præpotentium D.D. Belgii fœderat. Chirurgus castrensi primario Anno MDCXC. 24 Julii, in GUILIELMO à WINKELS, milite in cohorte Nobiliss. ducis de HEUKELOM *Bruxellis* institui: sinister oculus in prælio prope *Fleurus*, hasta perfossus laceratusque primò ab aliis *Caroloregii*, postea *Nivigellæ* & *Bruxellis* tandem ab nobis fuit tractatus & excisus

excisus & probè curatus orbitæque ossæ excavatæ impositus ex vitro artificialis oculus: nam etsi inspector, vel moderator castrensiū nosocomiorum, ipsemet manum præbere ægris vulneratisque, ex mandato præpotentium D. D. ordin. Fœd. Belg. non tenerer; hoc tamen similibusque in magni momenti casibus, rogatus eam miseris negavi nunquam.

Totum quândoque oculum fieri convertique in callum, legi apud alios; verum vidi nunquam; quinimò vereor, ne ipsius tunicæ adnatæ excrescentis durities, iis imposuerit: eam enim excrescere immensum & non rarè & ex UNGUE, calli adinstar, indurari, dictum jam nunc est supra,

EXERCITATIONUM
ANATOMICO-CHIRURGICARUM

SEPTIMA;

DE

OSSE CRIBROSO ET NERVIS
OLFACTORIIS LÆSIS.

T majore cum utilitate hanc legas observationem, rogatum te (*Lect. Beniv.*) velim, non dedigneris, DECADIS PRIMÆ, primam atque ultimam pervolvere exercitationem: quæ, quoniam in iis, DE NERVIS eorumque dispositione, agitur, tibi ducibus esse poterunt, ad investigandum confirmandumque meum DE NERVIS assertum & enarrandæ historię verisimilitudinem urgeoque maximè & enixè hanc lecturam, impræsentiarum; ut tandem, te quoque systema hoc meum probante, de illo; utpote tribus dissertationibus plenissimè demonstrato, post hac tuto mihi filere liceat.

Jan de Haan / *Nordvico-Batav.* ætat. XLVII annor. munere restiarius, corpore robustior, in pago hocce, A°. MDCCIV, iv. Octob. aquam haustus ex publico puteo, cujus tollenoni, in incolarum commodum, uncus est additus, cui appendi urceus potest: dum manu una eum ab unco solvit, altera verò pondus tollenonis sustinere impotens est, pētīt unci apex, multo ex usu obtusus, ejus nasæ & narium partem dextram, elevat ab terra, in duorum pedum altitudinem tenetque, per aliquod tempus, hoc modo, suspensum hominè,

minem, vociferantem, quem ab unco; sed verò non sine difficultate, liberant vicini & experienti Chirurgo JOANNI KALIS, *Alcmariâ-Batav.* mox inspiciendum tradunt, qui quatuor, uno de vulnere majore faciei, observat cutaneas levesque, ut videbantur, quasdam interioris nasi lacerationes & de hisce omnibus mediocrem hæmorrhagiam.

Trium, vel quatuor dierum intervallo, notabile cum quidquam nihil, præter liquidi cujusdam, de narium dextra, stillicidium, appareret vulneraque desiccarentur ad normam, levioris momenti res habita est eorum curatio; verùm ab illo die, adaucto hocce profluvio indies indiesque novis ruentibus in vulneratum symptomatibus; agente interea pro munere suo diligenter chirurgo, periculosum esse hoc vulnus ei & ægro constitit nimiùm certò.

Post plurimorum, tum medicorum, tum chirurgorum; quinimò & agyrtarum (utinam! isti medicastrorum cœtui aquâ & igni nunc, ut olim *Romæ*, interdiceretur: ex usu etenim generis humani id foret) sed frustra experta consilia & molimina, me XIII, Novemb. convenit, ægri uxor duxitque, cum Chirurgo M. ALDERKERK, ejus filio & quibusdam studiosis, qui fortè fortunâ domi meæ erant, ad suum maritum tremulum, vacillantem, visu hebescentem, vertigine correptum, animo længuentem & liquidi multum de naribus dimittentem; inspectis hoc die naribus, vulnerum vestigiis omnique non fœnel observata rerum apparitione, experiebar, sequenti luce;

XIV^{to}. Spatio viginti quinque horarum, circiter viginti, purissimi laticis, uncias, de narium dextra, destillitavisse ægrumque convulsionibus agitatum, imbecillem, titubantem, enervem omnibus articulis quandoque rigidum, quandoque solutum & vocis vix aliquid distinctè proferentem;

sedulo itaque & denuò, ægro luci exposito, inquisivi in liquidi hujus fontem detexique intus omnia ulcere; sed levissimo confecta osque cribrosum exasperatum statuique, consideratis insuper prædictis symptomatibus, odoratus organum læsum nervorumque ejus involucra disrupta cerebrumque affectum: quocirca; etsi aliud genus medicationis mox meditabar, narium dextram fortiter; sinistram verò molliter, *turundis albumine ovorum & stipticis pulveribus S. A. ornatis*, farsis implevi que.

xv^{to}. Toto hoc temporis interstitio; tametsi de naribus effluxisset nihil, manserunt nihilominus, nunc memorata symptomata, apparatus hoc die non solvi; verum ægro, languenti, frigore externo tremuloque motu febreque correpto, sudoriferum præscripsi, quod homini tremebundo potius gulæ fuit infusum, quàm ab ipso haustum:

R. *Antim: diaph: ʒj.*

Sal: absynth: ʒʒ.

Confect: Alkerm: ʒʒ.

Syr: pæon: ʒij.

Sal: volat gutt: vij. ʒ

Vin: rhenan: q. s. pro haustu.

M.

multo, hac nocte, excusso sudore, mane,

xvi^{to}. Mitigatis aliquantulum symptomatibus relictoque in naribus apparatu, sequenti linimento, post adhibitam *aq. Anhaltin.*

R. *Balsam.*

℞: Balsam: peruvian: ʒiij.

Ol: terra ʒiij.

castor:

Ruth: a ʒʒ.

Laurin: ʒjʒ.

Ung: nervin: ʒij.

M.

fricuit Chirurgus bis totam vertebrarum syntaxin, ad ignem collocato ægro verticique ex multo linteamine pulvillum, fervente spiritu vini imbutum adaptavit; eodem modo & non sine fruge,

XVII^{mo}; Tractato ægro apparatuque novo naribus intruso,

XVIII^{vo}; Nuchæ ejus decuplum ex linteo pulvillum, balsam. Peruv. & ol. Therebintb. conspersum, injecimus eique cauterium actuale, non tamen urens, applicuimus; ut, scilicet, medicamenti virtus, unâ cum externo calore penitiùs adiret medullam (ut vocant) spinalem nervosque ex ea oriundos: ter repetito hoc actu, inveni ægrum,

XIX^{no}; Quasi expergefactum, nauseabundum quidem; sed tamen minus spasmodicè convulsùm, utentem distinctiore loquela & viribus magis constantem; alvum interea adstrictam patientem, ad quam solvendam purgans commune aliquod præscripsi, post cujus operationem, omnibus, ut supra, crebrò & præsertim frictione tractus vertebrarum & nuchæ, per biduum,

XX^{mo}.

&

XXI^{mo}; Præstitis decrefcentibusque symptomatibus inque hoc momentum temporis liquidi de naribus stillitante nihil,

nihil, surrexit, propriis utens viribus descenditque, adjutus, de lecto æger,

xxiii^{do}; Victu potuque refectus.

xxiii^{io}; Renuntiatum mihi, ab chirurgo repetente prædictam medendi methodum, est, circa meridiem: ter namque aliquando ægrum, unius dici spatio visitabat, ne, si quid inopiatum fortè accideret, ego, cum ipso, paratus non essem, qui necessitati & rei peragenda prospicerem, de narium dextra, circiter 18, guttas, liquidi turbiduli, manavisse; sed verò ilicò ejus cessavisse profluvium; denuò itaque naribus, ut supra, obturatis omnibusque continuatis mediis, de die in diem, meliùs & meliùs perrexit negotium, incedente ægro, priùs per cubiculum & deinceps per totam domum & comedente satis benè.

xxiv^{to}, Liquido prædicto, de novo & quidem guttatim defluente, statim turundas de naribus extraxi easque pure, parte una, laudabili, altera minus tenaci & malè olente conspersas; sed paucissima quantitate madefactas inveni; ita, ut nullus dubitarem; quin ipsa nervorum cerebrique involucra, vulnere quo cæteræ partes, essent læsa: Medelam adhibiturus huic ulceri, sub vesperam, *Balsam. Sulph. The-rebynt. & calefact.* turundæ adminiculo eâ, quâ fieri potuit & debuit, vi, in summâs nares osque cribrosum intrusi capitique, de cujus, dolore gravativo æger, præsertim parte antica, querebatur, imposui *seq. cucuph.*

R. Herb. Beton.

salv.

majoran. a. m. ℥.

Flor. Lavend. m. j.

Origan. P. I. F. S. A. Cucuph. cui insperge

Aq. vit. Mathiol. ℥ij.

hifce ad normam, non neglecta medicatione antea descripta, per triduum,

xxviimò; xxviiiivò, & xix; usurpatis adhibitisque; liquidi prædicti fluxus tamen non est impeditus: ægro porrò præscriptum, *ex Resin. Jalapp. Mechoacan. &c.* purgans; cum autem vererer, medicamentum extus adhibitum, ad ipsam fortè plagam non pervenire, aliud genus aliamque ejus formulam commendavi, videlicet, quod siphonis ope in ipsas nares & ulterius injici posset & erat;

℞. Vin. Gall. Aust. (vulgò) vin. grave, ℥viii.

Rad. tormentil. ℥ij.

Flor. balanstior. ℥℥.

Alum. crud. viriol. Cyprin. a ℥℥.

Macerent. per 24. horas, adhibito lentissimo igne.

Philtr. & conserv. in usum.

postquam hoc medicamen magna cum vi naribus esset intrusum, illæ turundis, eo liquore imbûtis, arctissimè sunt impleræ & obturatæ. Hoc pede pergentes & sæpèsæpius nucham ægro calefacientes vertebrarumque tractum fricando inungentes; diminui nasi fluxum, augeri homini vires cœperunt; sed continuo de conatu in vomitum queritanti, exhibitum *confortans est vinum medicatum*. Ab ultimo hujus mensis, usque in 5. Decemb. rebus è voto succedentibus, mutatum, vel tentatum noviter est nihil. Observabamus interim semper, ægrum nostrum & animo & corpore deficere, vel refici, eâ proportione, quâ liquidum memoratum amitteret, vel conservaret: primo quippe accidente symptomate, mox rigescere ipsi membra, vacillare postea; secundo; exhilarari ipsium membraque suis fungi, sine tremore, muneribus & officiis, visa sunt.

De naribus planè apertis nulloque medicamento ornatis, cum, per aliquot dies, liquidi manàrat nihil, adiit æger, cui virium jam; non verò opum (etsi ego ne obolum quidem ab eo petierim) satis erat *Nordvicum*, quo loco imbecillis quidem interque ambulandum titubans; tamen vixit, magno sine incommodo; usque dum, ut ex relatione ipsius uxoris Chirurgique VAN LOON, altero pagi & celebri Chirurgo, accepi, initio mensis Martii, dirissima talique vellicaretur convulsione; ut cum lecto contremiscerent exinde ipsi parietes eodemque mense cecidisse, in fossam domui ejus proximam; amisisse de tempore in tempus vires & postquam quater impotens; nempe, qui quò vellet incederet corpusque suum sustineret, cecidisset in fossam, vix vitæ suæ extitisse conscium tandemque omni amisso motu (sic dicto voluntario) amisisse XV. Maji A°. MDCCCV, ullo sine tremore, vel spasmodico partium motu, vitam.

Ad hujus historiæ supplementum pertinere videtur, quæ sequuntur.

Ægrum dormivisse & comedisse, ut plurimum benè; sed aliquando altissimo somno, per 7, aut 8. horas obrutum, postea, helluonis & sitibundi hominis adinstar, omnia, quæ ei in victum, aut potum propinabantur, devoravisse, assumsisse.

Circa finem vitæ pueri, vel mente carentis hominis instar, traxisse vitam, artubus nunc laxatis, nunc rigescentibus in totum, ita; ut truncus videretur.

Alvum satis commodè exoneravisse, ad ultimum vitæ terminum.

Sed (*Lector Beniv.*) velim noveris, me; circa jam sæpiùs memoratum liquidum, omnia instituisse examina, experimenta, in-et disquisitiones, quæ publicè præstiti quasque

que *priore decade*, enarravi; evaporatione, nempe, ipsius laticis, admixtione & commixtione ejus cum aliis oleis, spiritibus, aquis &c. pro comperto habuisse, id nervosum, sive quod nervorum stamina concomitatur, fuisse; non verò de arteriis (ut quidam volebant) manavisse: quæ enim hæc illa esset, circa os cribrosum narsque arteria, quæ tantam, quantam vidimus vim puri & diaphani liquoris, ullo sine sanguinis profluvio, ante, vel post hoc stillicidium, emisisset?

Ex præfatis demonstratisque omnibusque ex iis colligendis statuendisque veritatibus ac sequelis, persuasum mihi habeo reverenter, te (*Lector Anatomico-Chirurge*) pedibus totis initurum meam de nervorum fabrica, motu & usu, doctrinam.

Lubet, si per te liceat & hoc patiaris (*Lector corporis animalis ruspator*) hisce de nervis exercitationibus, non unam duntaxat; sed verò multifariam meam observationem, synopticos conscriptam, DE SPINA DORSI BIFIDA, FISSA MEDULLAQUE SPINALI, OSSE NULLO CONTECTA ET NATO INFANTE, FLUORE SUCCI NERVOSI, Coronidis loco, imponere; neque fore credo; ut eam extra & ultra thematis, jam nunc absolvendi, terminum ab me adduci, statuas.

Antiquos spinalis medullæ vulnera renuntiavisse lethifera, nemo doctorum medicorum ignorat; verum hoc dogma, vel axioma Medico-vel Chirurgico-Physicum, cum grano salis debere accipi, eos quoque non latere, monumentis proditum habemus fati: vulnera quippe huic organo inflicta minora, mox & secundum artem, excepta, probè consolidari, notum iis & ultrò est, qui experimenta ab me, publicè, in hunc finem, in animalibus viventibus, instituta viderunt;

Verum dehiscente vertebrarum syntaxi medullæque spinali aëri expositâ nervorumque involucro, ab nativitate læso, in vivis

perflitiffè animal, fabula veritati ex diametro oppofita eſt: natus eſt, infante in lucem edito, tumor ad offis ſacri initium, ſolummodo iſque liquore impletus comperitur nihilque de eo, vel per eum effluat liquidi nervoſi ipſeque infans, per aliquot dies, dixerim ſeptimanas, vegetè ſubſiſtat; corrumpitur & rumpitur tamen brevi tumor gangrænâ, emoriuntur ejus ſuperficies, deinde nervorum involucra, defluit nervorum liquidum, rigefcunt infanti membra attenuantur vires, uſque dum continuo & inmedicabiliter ſtillitante prædicto liquido, mors ultimam hujus tragœdiæ ſcenam claudat.

Quemadmodum, ante aliquot annos, HARLEMI, ad hoc vocatus ſpectaculum, à Clariffimo quondam illius civitatis medico VLACKVELDIO, comperiri mihi fuit integrum. Si vir hic, verè ſagax & præcticus, Chirurgi plus audacis, potiùs temerarii, quàm exercitati, conſilium iniviſſet, conceſſiſſet tumoris memorati pertuſionem; ſed verò factus cautior exemplo, ab æternæ memoriæ conſulari viro & medico, magno N. TULPIO (vide ejus caput XXX^{um}: L. 3tio;) relato, vitium iſtud commiſſionis & criminis contra rationem, vitavit, non perpetravit: eſt namque in arte Medico-chirurgica quoque criminis loco, impoſſibilia à priori, auſu planè Phaëtonico, omnia ſollicitare & tentare, non poſſum & ego, ſine immemoris beneficii crimine, hoc loco tacere, me, ex dono nobiliſſi & ampliſſi Viri, quondam Conſulis & Senatoris *Amſteledamendiſi*, S. SIXII, magni TULPII generi, poſſidere multos ex Bibliotheca Tulpiana, manu & annotationibus præclari antiſtitis medicinæ, exornatos libros interque illos J. RIOLANI FILII A. 1626, *Parifis*, ex officina D. MOTEAU, editam anatomiam, in qua ad hoc lemma & quidem Cap. XV. XVI. & XXVI, multa allegat citatque diſſeritque; ſed, audi & doleto mecum caſum hunc (*Lector Beniv.*) non niſi ex ſe-

quelis

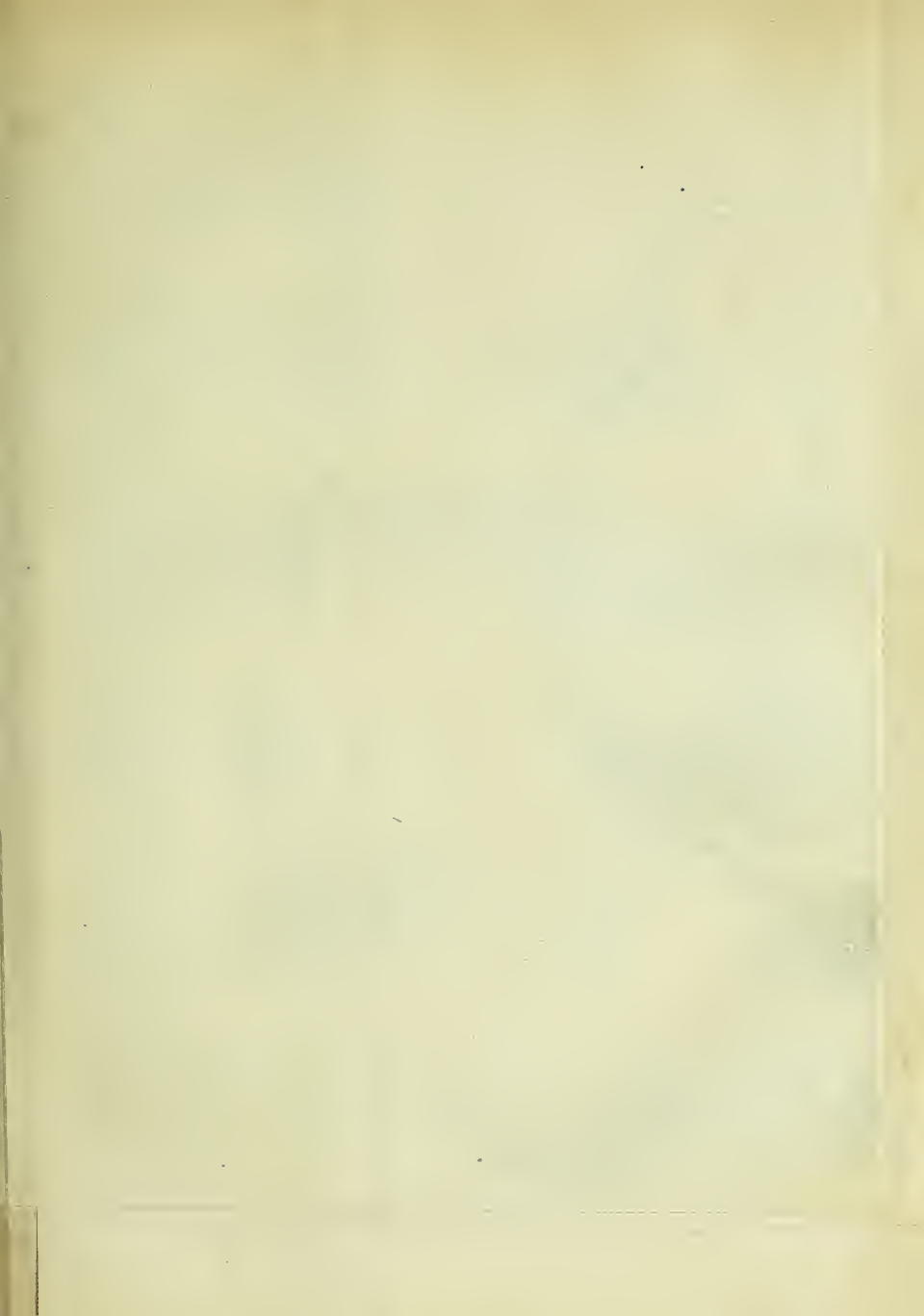
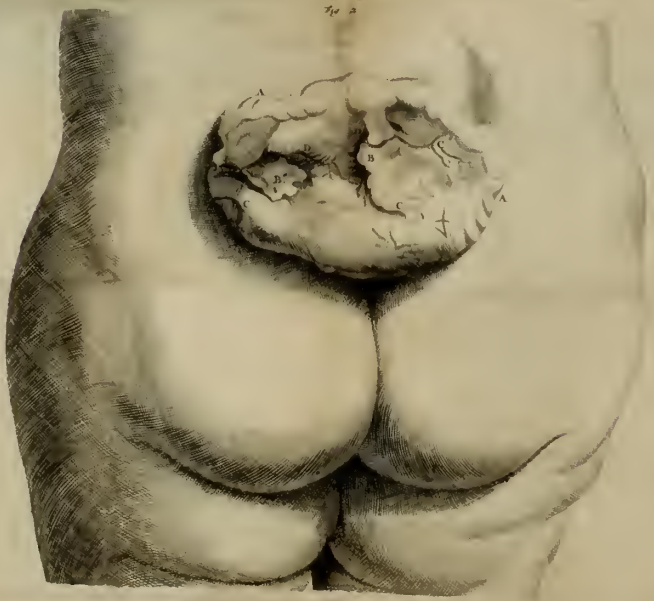

Fig 2

Tab I

Fig 2

quelis & verborum, ex parte, cohærentium sensu interpretanda: extus etenim effi liber hic videatur integer; intus tamen, igne (procul dubio candelæ, propter viri præxi de die fatigati & nocturno quodam momento sub dormitantis inter lucubrations, incuriam, vel lassitudinem) laceratus est; quod si integrum hoc ejus scriptum edi potuisset, illo, per me, non caruisset Respublica Medico-chirurgica; verum, ex conjectura, aliorum scriptis aliquid addere, vel adimere, non mihi; sed onus antiquitatum investigatoribus imponendum & suscipiendum videtur.

Cum autem Clariss: Vir VLACKVELDIUS, ad vivum justamque magnitudinem, prædictum tumorem, ut et ejus, pro tempore, mutationes, depingi curaverit atque ego cadaveruli, in conventu plurimorum artis nostræ doctorum et fautorum, celebraverim anatomiam, ex tua utilitate duxi (*Lector Beniv.*) æri incisa ejus hæc tibi offerre schemata, pag. 189, 190, 191, 192, 193. dissertationi huic inferenda.

Tab. I. Fig. primâ, delineatur prædictus tumor, ut apparuit, a primo, usque in quartum, ab infantis masculi nativitate, die;

- A. PARS DORSUM, VERSUS;
 B. B. B. TUMORIS PENDENTIS VEL SACCULI CIRCUMFERENTIA;
 C. C. C. GUTIS PROTUBERANTIBUS VARIE ET
 D. D. D. SULCIFORMES Plicæ;
 E. E. LEVITER EXCORIATA ET COLORIS PLUMBEI, DUO LOCA.

Post aliquot dies flaccessere, findi, sulcis perfecari, inflammatione corripì, gangrænâ levique sphacelo tandem emori:

cœpit, Tumoris, continuò liquidum nervosum stillantis superficies, ut videre est;

Tab. I. Fig. secundâ, adumbrante, per litteras

- A. A. A. TUMORIS FLACCIDI CIRCUMFERENTIAM;
 B. B. COLLAPSA ORA MARGINESQUE CIRCUMVOLUTOS,
 C. C. C. FISSURARUM ET
 D. D. PARTES PUTREDINE CONFECTAS.

Veruntamen de constitutione et dispositione tum ossium, tum nervorum, cum nobis adhucdum constaret certi nihil, eam detegere voluimus, infante post aliquot tempus mortuo, cadaverculi inspectione anatomica; quam habe;

Tab. secundâ, denotantur parte ab corporis postica;

- A. A. VERTEBRARUM LUMBALIU BENÈ CONSTITUTARUM FACIES;
 B. B. OSSIS SACRI DEHISCENTIA;
 C. C. LACERATORUM INVOLUCRORUM NERVORUM RELIQUIÆ;
 D. D. D. D. NERVI EX SPINALI MEDULLA ORIUNDI, QUORUM ILLE
 E. LATERIS DEXTRI, CRURALIS, INSIGNITER TUMET SOLITOQUE MAJORE TUBERE (DICTO GANGLIO) INSTRUCTUS CONSPICITUR;
 F. OSSIS SACRI PARS INFERIOR UT ET
 G. CAUDÆ, CALLOSO-CARTILAGINEA SUBSTANTIA, OBDUCTÆ;
 H. H. H. CUTIS ET DIFRACTI TUMORIS VESTIGIA;

Fœtum in utero, vertebrarum dehiscente tractu; quinimò medullâ spinali nullo ossè contactâ; tamen per aliquod tempus, vivere, augeri, moveri posse, rationi nequaquam, multò minus experica-

perientiæ refragatur; nervis, videlicet, suis involucris non destitutis, vel his læsis, laceratis, aut morbo infectis conservatoque, hoc modo, eorum liquido ejusque usu: arteriis interea, cum aliis partibus officio ac munere fungentibus suo, sine impedimento; hoc quod assertum documento probatum habui;

A^o. MDCLXXXII. *Amstelædami*, ubi foetum, octavo circiter mense prægnantis utero, extraherem cujusque deformatum ab vertice, ad femora, cadaver, postmodum perlustravi, taciturus juxta Hippocratis præceptum, tacenda sacra, horrendam detestandamque hunc foetum, in utero, deformandi et destruendi cum causa, methodum: sufficiet, opinor, lectori et spectatori, ex sceleto id vidisse, in quo et circa quod occupati sumus, vertebrarum, nempe, tractum fissum, apertum: ex eo enim facile colligere est, hoc in foetu, medullam spinalem nullo fuisse osse contentam; priusquam hoc fiat, inopportunist non erit, caput ejus vidisse enormiter depressum fractumque multis locis.

Tab. tertia, delineans prædictum embryonem, ablatis Brachiis pedibusque; utpote nihil peculiare, vel præternaturale obtinentibus.

Fig. prima exhibet prædicti foetus caput ab utroque latere com-^t depressum; in quo videre sunt;

- A. A. OSSA BREGMATIS UT ET
- B. B. ILLA FRONTIS EORUMQUE COMPLICATIONES, VI FACTAS;
- C. OS JUGALE SINISTRUM, DEHISCENS AB VICINIS OSSIBUS, ITEM OSSIS
- D. MAXILLÆ PROPRIË DICTI, SUPERIORIS DEFORMATA FACIES.
- E. INFERIOR, VALDÈ EMINENS MAXILLA.

Fig. secundâ delineatur ejusdem capitis ad spectus ab latere apparentique

- A. OS BREGMATIS DEXTRUM ET IN EO
- B. FACTURA, CUM OSSIS SEPARATI PARTE IN DURAM MATREM IMPRESSIONE,
- C. C. C. OSSIS BREGMATIS SUO IN FIERI, SIVE EXTENSIONE INTERRUPTIO.
- D. OSSIS TEMPORUM ATQUE
- E. OCCIPITIS MALA CONFORMATIO, DEPENDENS SACCULI INSTAR AD COLLI VERTEBRAS.
- F. MAXILLÆ INFERIORIS DISPOSITIO, EMERGENTIBUS EX EA DENTIIUM PRIMORDIIS, RUPTIS EORUM ALVEOLIS.

Fig. tertiâ depingitur capitis hujus conspectus, à parte postica,

- A. OS OCCIPITIS.
- B. SAGITTALIS,
- C. CORONALIS,
- D. D. LAMBDŌIDEARUM SUTURARUM CONSTITUTIO. CIRCAQUE HASCE RUPTORUM FRACTORUMQUE OSSIUM EXEMPLA EMINENTE, LOCIS AB OSSIBUS DESTITUTIS, UBIQUE DURA MATRE.

Tabula quartæ, exprimentis fig. I. anticam trunci ossium prædicti fœtus constitutionem, enodatio.

- A. VERTEBRÆ COELI.
- B. B. B. B. UTRIUSQUE LATERIS COSTÆ COMPLICATÆ, DISTORTÆ, COALITÆ, VERBO DEFORMATÆ FIGURÂ, COLLOCATIONE, CONNEXIONE.
- C. C. OSSIS STERNI VESTIGIA CARTILAGINEA INQUE EIS, OSSIUM IPSORUM STERNUM COMPONENTIUM POSTEA FACIES.
- D. D. D. VERTEBRARUM TRACTUS INCURVATUS,
- E. OS ILIUM BENÈ CONSTITUTUM.
- F. OS SACRUM, CUI ADJUNGITUR ILLUD CAUDÆ.

Fig: 1.

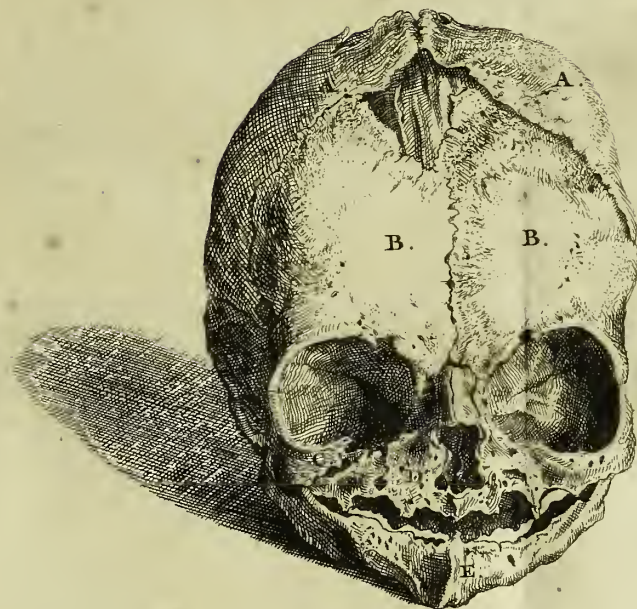

Fig: 3.

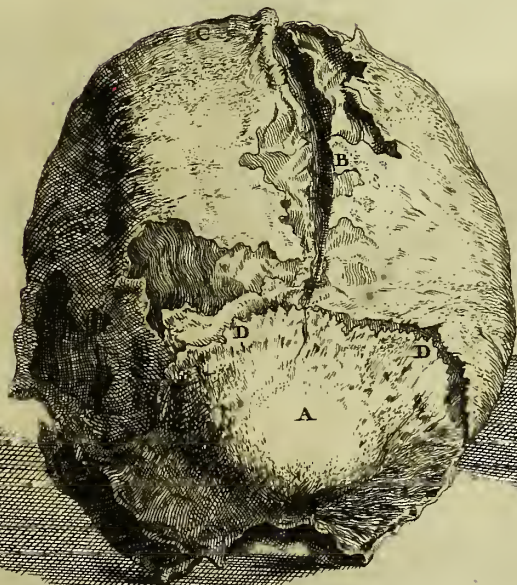

Fig: 2.

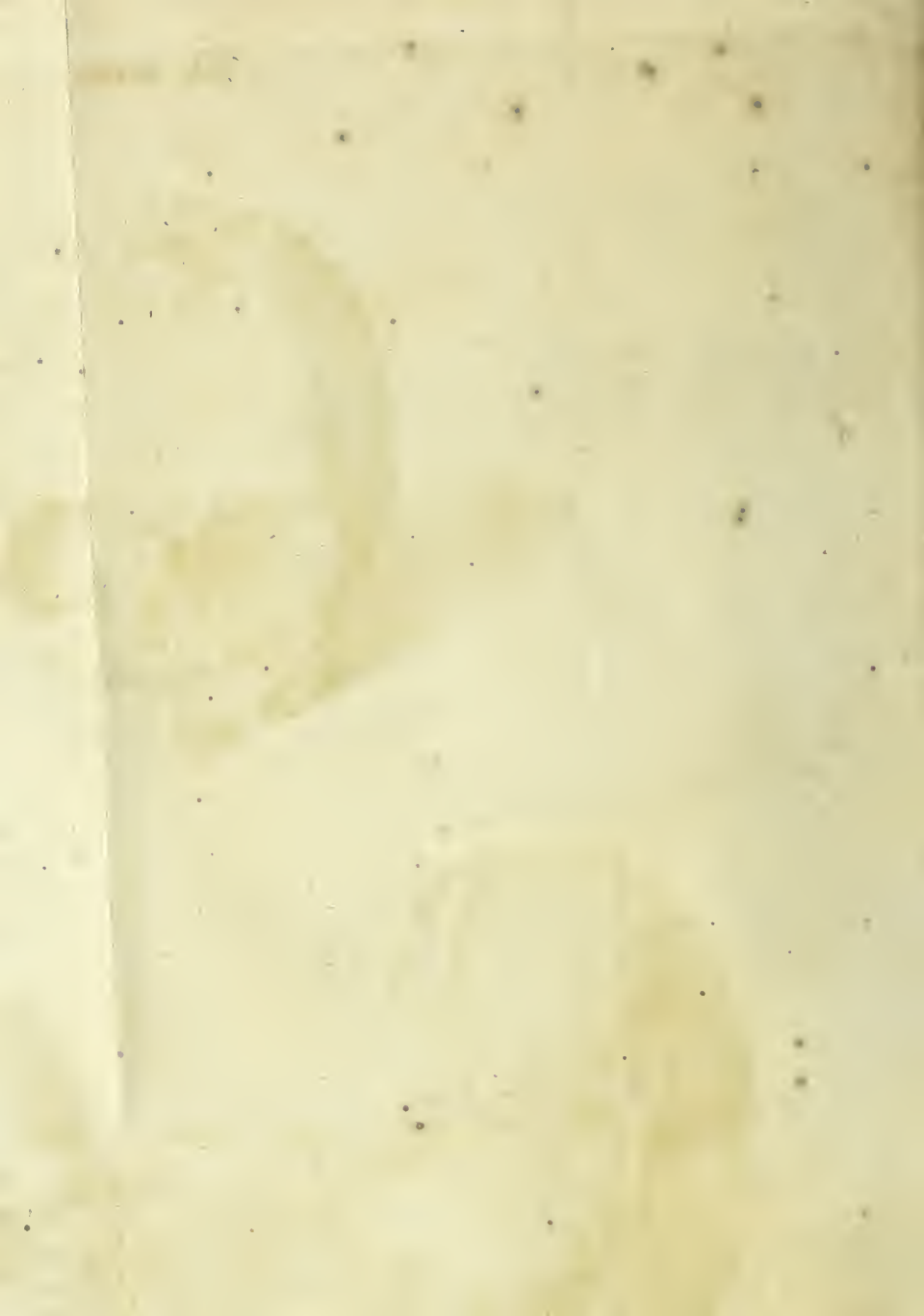

Fig: 2da.

Fig: 1ma.

Tab. 4. figurâ secundâ proponitur, prædicti trunci posterior adspæctus & in eo

A.A.A. VERTEBRARUM, USQUE IN IMAM IMÒ PARTEM APERTUM, TRACTUM.

B.B.B. TRIUM INFERIORUM COLLI VERTEBRARUM DEHISCENTIA.

C.C.C.C.C. LATERALIUM, VERTEBRALIS TRACTUS, OSSICULORUM, CUM

D.D.D.D.D. MEDIIS EJUS OSSIBUS,

E.E.E.E. CONJUNCTIO.

F.F.F.F. PATENTIA INTER PRÆDICTA OSSA FORAMINA.

plura huic explicationi adjicerem; ipsæ si hæ delineationes non satis elaboratæ, aut sagax FALLOPIUS & accuratus in ossium genesi tractandâ & exprimendâ KERKRINGIUS, præ manibus non essent: ex iis etenim colligi erit, quantum hæc delineatorum ossium fabrica, connexio &c. ab naturali, sive corpori debita, distet.

Fœtus ovini aperto planè abdomine omnique denudato viscere, ut & vaccini felisque duplici capite nati, distortas, bifidas, apertas &c. vertebrarum syntaxes; etsi in musæo conservem, æri incidendas non curavi; ne ex copia exemplorum, inops ipsa videatur ratio meumque pede non firmo stare, DE NERVIS eorumque motu, cum demonstratione, assertum.

EXERCITATIONUM
ANATOMICO-CHIRURGICARUM
OCTAVA;

DE

LEUCOMATE, SIVE
ALBUGINE.

Coincidit mihi, animum ad LEUCOMATIS descriptionem accingenti, proverbium,

Fert aliud Lenon, aliud Leuconis asellus:

auctorum quippe verba præscriptaque tantum, hac in re, ab effectu differunt; ut nescivisse eam, vel incuriâ, aut è consilio, tradidisse intricatam, mihi penè persuadeam.

Primò; voce LEUCOMATIS, ALBUGINIS morbi, specificè unigue solummodò parti proprii, genus designatur minimè.

Secundò; quæ ejus vocantur species, in totum ab hoc quasi genere differunt: Albicans etenim hæc macula, cum *cicatrice splendida, paralampsi* &c. nullo respectu convenit: prima quippe corneæ convexæ superjacet, superextenditur, aut inter ipsas ejus lamellas, vel demum intus ab parte, nempe, ei est concava. Alteræ corneæ læsiones, *cicatrices* sunt & excavationes variolarum, ruptarum hydatidum, vulnerum, ulcerum. Imò & hypopyonis vestigia: neque itidem cum *νεφέλαις, nebulis*, quæ potiùs suffusio- nis species, conveniens est.

Objecta

Objecta ergo perforata sive divisa, vel prorsus non appareant, LEUCOMA, albicans, in tunicae corneae superficie, macula infans & recens facile, adulta difficulter, vetusta rarissime, inter lamellas, vel posticè hærens cicatrixque vulneris; ulceris verò curatur integrè nunquam.

Quæ in multis aliis oculorum affectibus magni, hac in specie usus est maximè, lingua; utpote, quæ lambendo glutinosas tenacesque, ab corneae superficie abstergere apta est nata, maculas: sive etenim, sudaminis adinstar, ipso de corpore corneae proluat, extus, sive ex peregrina materia ei adhærescat; imò lymphatico de lactice concreto ortum ducat, asperitate sua iterum iterumque terendo tandem eminentiam abradere, potis est. Monita generaliora, Pò; linguam esse ab omni impuritate depurgandam; 2dò; fragrantis alicujus seminis masticatione, post ablutionem, imbuendam; 3tiò; ei *Saccharum candy*, aut; si efficaciore absterfione opus videatur, vitrioli mitigati, aut simplicis, solutionem inspergendam; 4tò; inspiciendum, quò tendat vergatque macula: parte enim ab opposita oportet fiat lambendi actio; promovetur alias potiùs, quàm refrænatur macula, eodem modo, ut pterygium digitorum, injectâ, parte à qua, ad quam properat excrescentia, ligaturâ: multa enim licet apposita medicamentorum corrodentium desiccantiumque farragine, hic ille morbus curatur nunquam; ligaturâ verò debita methodo ei injectâ brevi. Quod si ab maculae exortu, quo loco crassior existit, lambendo pergas; eam verò ab parte tenuiore, ab circumferentia, non excipias, extendis hanc ulteriùs; nunquam autem macula, LEUCOMA, à puncto æqualiter & radiatim in circulum extenditur; eminente semper in medio apice quodam, linguâ explorando;

Problemata etsi mihi sint, hujus asserti, plurima, unum (*Leet. Beniv.*) accipe idque momentosum.

A^o. MDC LXXXVII. mense Majo, convenit me
SARA, Judaïca, habitans *Amstelredami*, in platea
Bb 2 vulgò

(vulgò *Mark*) ostendens mihi, ut aiebat, *Margaritam*, oculo infantis duorum annorum, incumbentem; re explorata, non *cicatricem* (vulgus vocat *am. Part*), sed maculam, LEUCOMA, experiebar, quam, brevi temporis intervallo, mater lambendo, ut supra est monitum, deterfit; verùm ineunte brumali frigore, vires recipiente morbo, me denudè accessit, commonstrans, eandem MACULAM PROFUNDIÙS ALBICANTEM latiusque expatiantem; miscui itaque *cum succo chelidonie aliquid sacch. cand.* injecique penicillo, tepidè, per aliquot dies id medicam: maculæ; interea tamen à lambendo & quidem crebrò non destitit mater. Successit curatio vivitque, in hoc momentum, visu præditus accerrimo, quondam æger.

Si adulta & longo tempore, refractaria MACULA, deterfioni leni *vitriol. Cyprin: in aq. Rosar: solut:* resistat, opus est fortiore medicamento; verùm ego stylo, ex *ejusdem generis vitriolo*, utor; tum, quia maculam, usque dum sanguinem emittat, vellicandam fricandamque sustineo, tum quia tutius, hac methodo, parti affectæ, intactis vicinis, injici potest medicamentum.

Quæ, inter ipsas tunicæ corneæ lamellas, hæret MACULA, nunquam curatam vidi; si per annum unum, aut alterum eodem fuerit loco, confidente, ea parte semper extimâ lamellâ ulterius; ita ut, quæ in initio livida, tractu temporis conspiciatur albida profundè.

Concavæ; id est, interiori tunicæ corneæ parti inhærens MACULA LEUCOMA. (si enim fluctitet, suffusionis familiæ adnumeranda venit) ut remotior ab injiciendis medicamentis, ita & pessimæ notæ & incurabilis planè est.

Quod si, ex Hypopyonis, ipsius corneæ corpus occupantis, specie supra notata, variolis, morbillive pertusâ, corrosâ, exulceratâ

ceratâ unâ alterâque corneâ lamellâ, cicatrix ei inhæreat expullulans, alia sanè profus res est : stigma enim etsi referat album, Leucomatis indolis tamen obtinet nihil : nam, instar callosi, id est, indurati fungi, foras indiesque extuberantis, excrescentia hæc verrucam (cujus quoque species non est; omnis quippe verruca, cutis morbus est) fingit.

Cum autem periculosum, hac in parte, sit alicujus sententiæ assentiri, ve eam rejicere, exponam rei exemplum.

Hagam-Comitis, A^o. MDCLXXXII, *Amstelædamo*: ab Clariss: CORN: BONTEKOE, aliisque artis nostræ cultoribus, invitatus ad dissectionem cadaveris, Viri laqueo necati, accessi obtemperans amicorum rogatui profinùs celebravique coram insigni Anatomæ fautorum corona, hunc actum; cum autem, hoc tempore, luctarer prædicto cum morbo, in puella quatuordécim annorum, in parte corneæ versus nasum, statui curavique incideret (finita demonstratione) noster discursus privatus, in hoc thema, præsentibus Clarissimis Viris BONTEKOE, LIEBERGEN, VAN SOLINGEN, MATTON Med. Doct. experient. VAN DYK, KERVEL aliisque Chirurgis. Post rem ab me propositam, post multifarias vibratas fermocinationes, exhortatus est urfitque audacter VAN SOLINGEN extuberantiæ ablationem, methodo quam postea descripsit, OPERE SUO (pag. mihi 51) DE CHIRURG: OPERAT: fateor ingenuè, id ejus consiliunt mihi nequaquam arrisisse; imò & surdis amicum meum narravisse fabulam; quoniam nemo inter nos ejus esset sententiæ, redux, *Amstelædami*, acrioribus medicamentis curationem tentavi; sed pessimo cum eventu: apici enim quidem escharam injeci sepevique; in fundo verò, cum materia expullante, accrevit durities: explorata itaque re prius

& denuò, statui excrescentiam hanc desiccandam eique vim
gypsi & *farinae tritici tosti*, per aliquot dies, applicui:
 hoc modo adjuncta desiccatione & duritie tumentis mali, il-
 lud, præsentibus Med. et Chirurgis quibusdam, scalpello
 corneæ abstuli; ulcus tamen hoc, non sine multo tempore,
 improbo non sine labore tædioque et visus detrimento, coër-
 cui, depressi, purgavi, curavi: MILVO ETENIM VO-
 LANTI RESECARE UNGUES FACILE NON EST.

Si in adnata, vel circuli corneæ tunicae circumferentia, post
 curatum ulcus, excrescentia, vel cicatrix appareat, age (Chirurge)
 fortiter; sed mox & actutum: separari quippe ab cornea posse par-
 tem, sive exterioris lamellæ lamellam, visu illæso, aut saltem pa-
 rum impedito, ausim asserere: vivit enim *Amstelædami* homo, in
 quo hoc exemplum prostat.

Si, ex variolis, maneat ficcum corneæ membranæ stigma, il-
 lud incurabile expertus sum: tu itaque cave: edoctus enim hæc do-
 ceo fideliter, irrites crabronem; ut verò arti satisfiat ejusque præ-
 ceptis, age, sollicita emollientia; sed avertant Dii ego tibi auctor
 sim; ut agrum, vel te, securum de curatione dicas; sed quid ni
 apertius? audi, disce; verùm & fuge simul & detestare, quod se-
 quitur exemplum: *scopulos ut mare; ita &, nempè, portus habet.*

Vocatus inspexi nuper, hoc ex morbo incurabili laboran-
 tem domicillam juvenulam, cujus grabato vir assidens
 medicus, non quidem doctus; sed qui (proverbialiter)
 plus tamen docet, quàm scit, complofis hic manibus, se-
 curam renuntiaverat: adhibuerat enim scilicet, *Beneficio*
evaporationis per infundibulum sequens oculo Medicamen-
 tum emolliens:

Rx. Fol: bismalv: & malv. a, mij.

Flor: Chamomill:

sambuc: a, p. ij.

Sem: anis:-

fœnic: a, ℥ij.

Incid: contund: coq: in lact: dulc: pint: ij.

exprim:

Ægra prius diuque dubia, nunc medico suadente, facili momento spem conceperat certissimæ curationis; infaustam itaque rejiciens meam prognosin, tamdiu verbis adulatoriis fidem habuit, donec temporis, laboris sumtuumque dispendio inutili lassata, eventu didicerit effati mei veritatem.

Huc spectitant ex peste oculis infixæ maculæ varicolores; ut plurimum autem in principio rubentes; postea verò livescentes, quæ; si nigredinem contrahant, quocunque detegantur loco, gangrænam minantur, aut sphacelo laborant: ut sudorifera toti corpori; ita fœtus &c. hac virtute præditi, gangrænae, nempè, resistentes viresque partibus refocillantes, huic maculæ injiciuntur secundum artem;

Horrenda autem lue pestifera, cum (infinîtâ Dei gratia & clementiâ) patriam meam; non nisi leviter contactam viderim & quidem tempore studiorum meorum chirurgicorum, dicam solummodò enarraboque pauca; *de maculis oculorum ex peste*; quæ facta sunt memoriâ meâ.

A^o MDCLXVII. ABRAHAMO BROUWER, Tabellario in *Zeelandiam*, in platea, vulgò de *Lauwerierstraat / Amstelædami*, peste correpto, post gravissimos capitis dolores oculorumque inflammationem, ictu fulminis citius potentiùsque visum obnebulans, oculo infligitur

MACULA, ex tubere primò rubro; mox verò livescente, ortum ducens; hujus, post aliquot horas, color albescens, præceptorì meo experientissimo, BERNARDO VAN ULSEN, præfagio instantis mortis fuit: extuberante quippe cum hacce MACULA, toto oculo, nigrescente, multis locis, corporis superficie striaque rubente in pectore, versus cor, animam quoque brevi efflavit.

Alterum; sed felicioris eventus: vitam etenim habuit conservatam, hoc mihi est exemplum. Eodem anno JACOBI VAN LEYDE, *Amsteladami*, clanculum proxenetæ, in fossa, vulgo *de Hozegraft* / prope vitri fusoriam, decem circiter annorum filius, post curatum bubonem inguinalem, incidens in vehementissimam ardentissimamque febrem simul citò in corneæ partem mediam, oculi dextri albicantem ex levi rubedine MACULAM, accipit, quæ, injectâ, inspersâ, adhibitâ remediorum vi maximâ, artem elusit omnem, eundem semper retinens locum, colorem & magnitudinem; visum autem ex parte concedens ægro.

Eadem res est cum oculorum MACULIS (de totius visus affectu, hoc de fonte autem alibi latiùs) ex mala Venere, quæ, ut plurimùm docent; *non esse semper in medico, relevetur ut ager.*; ne autem mox animo desperes (*chirurgæ*) perpende? quem in scenam duco casum.

Juvenis 25. annorum, in cohorte equestri, prætoriana quem fermè perdiderat infausta Venus: sædis enim, ut omni loco cutim, ita & palpebras frontemque dehonestaverat maculis, ulcerosis pustulis &c. neque ossa virulente intacta reliquerat ab malo; pertæsus quasi vitæ: frustra enim sudaverat omni modo, frustra salivaverat usque imò ad, cum emaciatione, interneccionem, me vocat in auxilium

lium, non tam ut sibi; quàm amicis satisfaciat. Cuncta cum perlustro, investigo, albicantem observo in oculorum dextro ejusque cornea, MACULAM, quam, inter medicandum prorupisse, ab eo, edocebar eaque cum cum vi Mercurii fuisse usum; ut per sex integros menses; ne micam quidem panis dente frangere potis extitisset; immoderata itaque ex Mercurii adhibitione corpus hoc fuisse emaciatum faciliè colligebam & proinde malacticis, succulentis, jusculis &c. primò; hominem, poplites quem vix sustinebant, reficiendum curavi largiter, secundò; viribus restauratis, confortantibus decoctis, quibus *Rad. Contrajerv. & Tormentill.* non deerant, ipsam MACULAM, opus operosum! aggressus sum, eam detergendo sequenti medicam:

℞. Mell: Chelidon: ʒij.

Fel: piscis Lucii ʒj.

Salis volatil: gutt: v.

M. insperg: ope penicill: calidè.

usus hoc medicamine, in initio & postea *sacc. cand. pulvere*, eòusque oculo visum restitui; ut nisi ab latere & aliquando tantum conspiceretur MACULÆ levissimum aliquod vestigium experiebarque extimam solummodò occupavisse corneæ lamellam. Aphorismi tandem loco sit: maculas, in membrana cornea, ex lue pestifera, intensè esse dolorificas; ex mala Venere verò, insensiles.

EXERCITATIONUM
ANATOMICO-CHIRURGICARUM
NONA;

DE

EXOSTOSI.

Vetus, non dictum ab me prius & bene est, OSSIBUS CELERITER MEDICANDUM: consentiunt in hoc dogma, sive axioma Chirurgicum, quotquot auctorum de ossium morbis aliquid memorie consecrarunt; sed, ut cæteris ossium ægritudinibus ac symptomatibus supersedeam, si vera EXOSTOSIS ea vexet, quomodo iis medicandum? inter se dimicant fervidè; statuentes, pro ipsorum diversis Physicomedicis & mechanicis principiis, diversas medicationes; earum autem elenchum referre & horum, in curando celeriter hoc morbo, juxta rationem, verisimilitudinem; illorum verò è contrario sententium auctoritatem, longa annorum serie conquistam praxique multa confirmatam rejicere, aut confirmare, inutile duco temporis dispendium aggrediorque, pro modulo meo, dicere & deinceps demonstrare.

1mo; QUID SIT EXOSTOSIS;

2do; QUA DE CAUSA ORTUM DUCAT ET QUOMODO PROGREDIATUR;

3to; QUÆ EJUS SINT PHENOMENA;

4to; QUA METHODO CURARI DEBEAT; QUÆ OMNIA

5to; EXEMPLIS INSUPER PROBABO INDUBITANDIS ET AD NORMAM ANATOMICO-CHIRURGICAM PRODUCENDIS.

(1) Proprio & specifico titulo designandus morbus, EXOSTOSIS, est partis alicujus ossis, ubique alias bene constituti, uno loco, luxuries et incrementum immodicum: hinc ab hoc genere morbi excluduntur GANGLION, LUPIA &c. quæ perperam ejusdem familiæ censentur: in EXOSTOSI quippe ipsa & sola ossea substantia; in GANGLIO vero LUPIA &c. nervorum tendinumque involucra, non autem, ossa, primariò patiuntur.

(2) Ortum ducit, lentissimo passu progrediens, à causa quasi innocua, à nimia, videlicet, boni succi nutritii in unam ossis, alias bene constituti, partem alluvie, infarctione & accretione, partem hanc nutriendam extendente immodicè; quinimò & deformante; ut patet,

(3) Ex partis affectæ Phænomenis; quæ sunt; ossis supra & infra EXOSTOSIN, constans & requisita dispositio; puta magnitudo, figura, connexio cum vicinis. Indolens, durus, osseus hic tumor, sive eminentia prænaturalis, sine asperitate, perioftio ritè contactus, nunquam in ipsis articulis; sed infra illos aliquantulum remotus, detegitur atque hoc respectu, ab omni alio ossis morbo, distinctu est facilis; adde (*Lect. Beniv.*) hominem, ex hac luxurie & immodica accretione ossea laborantem, cætero corpore ejusque habitu esse sanum; sed verò, vigente EXOSTOSI, vicinas ei partes perioftium, nervos, arterias &c. tandem dispositione sua naturali posse privari & hoc sensu secundariò lædi, non esse sanas, sinceras, quis est qui ambigat? verùm de EXOSTOSI simpliciter, non de ejus symptomatibus & sequelis, morbo complexo, mihi sermo est;

(4) Cum autem extuberantia hæc Exostosis, temporis tractu, id incrementi capiat; ut toti corpori, vel insigni

ejus cuidam parti, incommodo sit, luxuriæ huic *celeriter obstandum, medicandum* (connorme rationi monitum) secundum me, hac methodo; adimendo EXOSTOSIN, unà cum osse, ex quo ortum duxit; fieri quod potest in minoribus exterioribusque ossibus, cum ablatione totius ossis; imò & membri, (A) In majoribus, cum ablatione partis, cui inest, usque ad ossis cavitatem: (B) Licet enim infantem EXOSTOSIN, medicamentis, fasciis, ligaturis, instrumentis, deprimendam continendamque intra terminos, præcipiant auctores Chirurgi, vanum eos sanè molimen & irritum laborem actori imponere, expertus sum non semel. (C) Eiusdem commatis commentum est, recentem, vel inveteratam EXOSTOSIN, cute aperta, radulâ, scalpro, cuneo (osse, ex quo, relicto in integrum & probè consolidato) ita posse auferri; ut postea nunquam assurgat, ulcus post se, aut fistulam relinquat (taceo ea, quæ in quasi cautelam & præsidium vocantur adducunturque, cauteria actualia, ossa vitiata desiccantia, separantia &c. Medicamenta) ex eorum omnium fastuoso apparatu patet, partem illam ossis, ex qua Exostosis luxuriat esse partem sanæ, adimendam, vel ita dispositione sua & vitâ destituendam; ut, quemadmodum, scaturigine ex qua, fonte ex quo, obturato, oppilato, alluvionis liquidi; ita de noviter luxuriante EXOSTOSI, metus meritò sit nullus. Tutius, citius jucundiùsque ergo: TELESOPHORUS enim adest, is agit, qui huic malo infanti celeriter, methodo mea memorata, medicatur;

(5) Hoc quod probabunt sequentia indubitata & ad normam Anatomico-chirurgicam producta exempla, experimenta; ut & peractarum in curationem rerum historiarum & eventus.

(A)

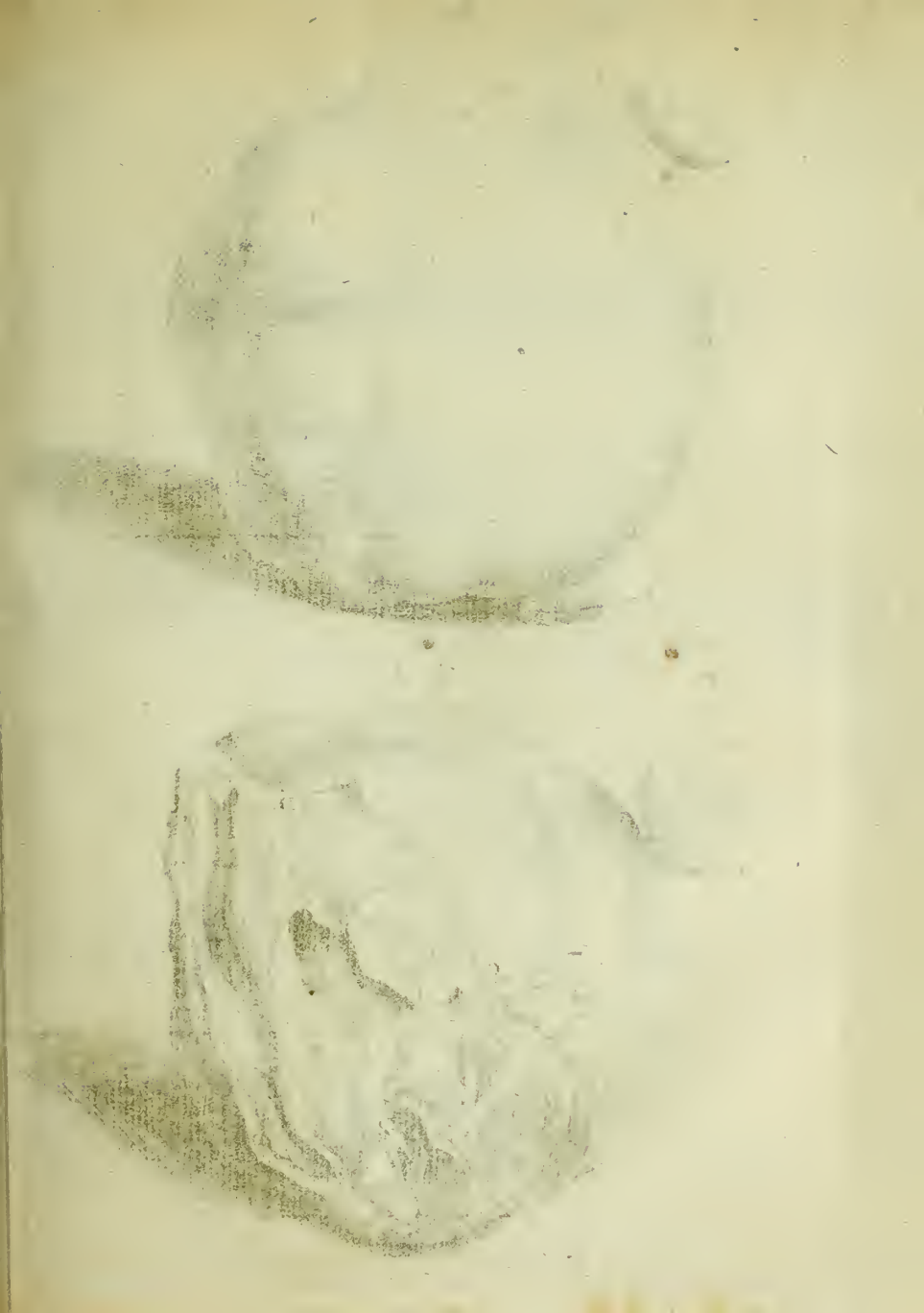

Fig: 1.

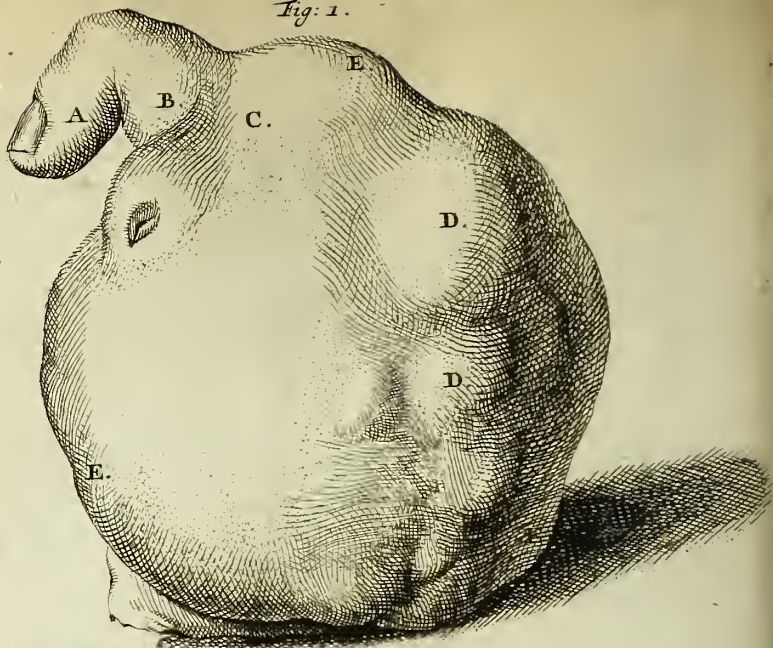
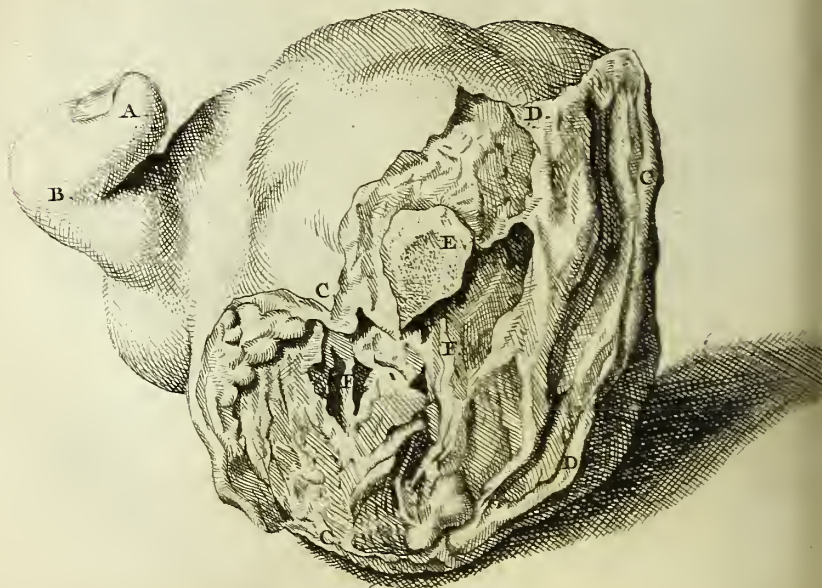

Fig: 2.

(A) Anno MDCXCVII, ostendit mihi *Lugd. in Bat.* Vir Juvenis XXV, ann: ætat: sanus toto corpore, si quis, munere faber lignarius, digitum suum minimum, enormiter, phalange osium tertiâ, tumentem; expetens, hilari planè fronte, eum manui dextræ adimerem; pro ratione adducens, ejus in manu usurpanda, incommodum, inutiles diuque adhibitas, cum pecuniæ dispendio, medicationes interque illas reverà ridiculas quasdam, quas tamen tacuisse non nocebit; enarrans porrò, ullo sine dolore, aut alio, præter immodicum partis incrementum, symptomate, jam tum ab multis annis, accrevisse hunc tumorem, quem dissipare &c: frustra conati essent duo Chirurghi: cæterùm totam manum digitosque cæteros, omni promptos sibi extare motui usuique.

Digitum oculique mei, cum attentione huic tumori injecti, me mox certò docuerunt detexeruntque EXOSTOSIN; cum autem in superficie hujus intumescentiæ generaliore; particulares quasdam observarem prominentias easque continuò augeri magisque & magis extendi intelligerem, multùm procrastinare ejus ablationem ratum duxi minimè; ne moras necitando, lascivienti naturæ, vel hujus partis luxurici, vires & opportunitatem ulterius peccandi, fecisse viderer. Ut sese inspiciendus hic exhibuit digitus, ante truncationem, demonstrat:

Tabula prima, Figura prima.

- A. DIGITI MINIMI PRIMUS ET
 B. SECUNDUS ARTICULUS BENÈ CONSTITUTUS,
 C. TERTII MEDIA PARS, EXOSTOSEUS EXCRESCENS
 ET LUXURIANS.
 D. D. EXTUBERANTIÆ IN HOC OSSEO TUMORE EJUSQUE
 SUPERFICIE PARTICULARES ET VARIÆ.
 E. E. TOTIUS TUMORIS CIRCUMFERENTIA.

dum autem aliquot dies expeterem, quibus de incremento hujus tumoris aliisque, tali in negotio, considerandis perpendendisque me ipsum instruere valerem, agrè mihi concessit homo patiens tres, urgens digiti sui truncationem maximè; ne dixerim insolenter;

Metacarpio itaque, tumore prædicto totaque manu omniumque horum dispositione ritè perlustrata, quarto ab inspectione die, *EXOSTOSIS* hanc, cuneo, ad ejus figuram, fabricato & uno malleoli ictu, sincera de parte amputavi, refecavi, insigni sine hæmorrhagia.

Vixdum, cum stiptico pulvere, apparatus, qui requirebatur, vulneri erat adhibitus, quin homo patiens, fortem qui se inter agendum, præstiterat, cachinnos inter & musitationes, ajat; **nu zal het immers lukken!** id est, *jam demum succedet!* ego sanè & imò omnes adstantes, mecum credebamus eum, peracta truncatione, liberatum se ab omni hoc malo ejusque populatione & incommodo, statuere; verùm quam in sinu, quam in intimis ossium medullis fovebat spem quodque gaudium, apertiùs statim detegit; *amica, inquit, mea, mihi conjugii fidem dedit & præstabit, ea conditione; ut hoc sine tumore ad eam reveniam: eccam! jam nunc adeo eam facturum meam.*

Curationem quod spectat, illa brevi omnimodò, levioribus adhibitis, secundùm artem, medicamentis; peracta est integrè annuloque ei accedente pronubo, postea se homo hic bis & ampliùs dixit felicem.

Ut sese memorata hæc *EXOSTOSIS*, post truncationem habuit, videre est;

Tab. Hacce & quidem fig. secundâ.

A.&B. PRÆMONSTRATI DIGITI MINORIS ARTICULI SUPERIORES BENÈ CONSTITUTI.

C.C.C. MARGINES VULNERIS ET TRUNCATÆ PARTIS, INQUA APPARENT;

D.D.D. EXTERIORUM TOTI CORPORI COMMUNIUM INVOLUCRORUM UT ET

E. OSSIS METACARPII ET

F.F. TENDINUM QUORUNDAM ABSCISSORUM, VESTIGIA.

Ulteriore & quidem anatomica, hujus tumoris disquisitione reperi quoque, phænomenorum respectu, mea asserta (3) probata: ossi etenim huic, supra & infra EXOSTOSIN, constans & requisita erat dispositio; nulla asperitas; cum vicinis ossibus debita conjunctio; periostium ritè dispositum et sequax in ossis luxuriam & extensionem præternaturalem; succus itidem nutritius, ossium cellulas, laminarum strias, fibras, sive tubulos distendens, osseam hanc molem, saccharatorum adinstar fragematum impleverat abundè; succus, inquam, nutritius & abundans; alio verò nomine non peccans: nullibi etenim locorum extùs, nec intùs inflammationis, acrimoniæ, putredinis, vel corruptionis, vel minimum aliquod mihi licuit observare signum, vel vestigium. Circumjunctæ quoque cartilagine, membranæ, tendines ipsaque, cum omni exteriori corporis velamento, pinguedo, verbo, omnia erant benè disposita et sana;

Ut autem hominis magni ossis EXOSTOSIS rarò (nunc cum, nunc sine ratione) conditione memorata, ipsis auferatur, concedunt & tamen aliud non datur medium curationis; ita hoc malum, hanc luxuriam incurabilem, quasi, habeo; quod si verò per ipsos liceret, in ipsos, secundùm rationem & artem agere, eos, ut plurimum

mum evasuros curatos verissimum est: si enim pars quædam majoribus ossibus, puta femoris, tibiæ, adjutorii &c. transversim, relicto hoc osse superius & inferius in integrum, ab ipsa natura, vel casu auferatur nihil in medio existente osseæ substantiæ, ut factum vidi sæpius testanturque Chirurgorum monumenta, quid quæso illud periculi erit, quod mihi, hac in operatione dubium impertiat? agenti secundum artem Anatomico-Chirurgicam; quia verò insuper hic morbus (EXOSTOSIS) lentò progreditur, dolore vacat & magno quandoque hominibus incommodo non est, defertur curatio & conceduntur luxuriei huic sese amplificandæ & extendendæ venia & vires.

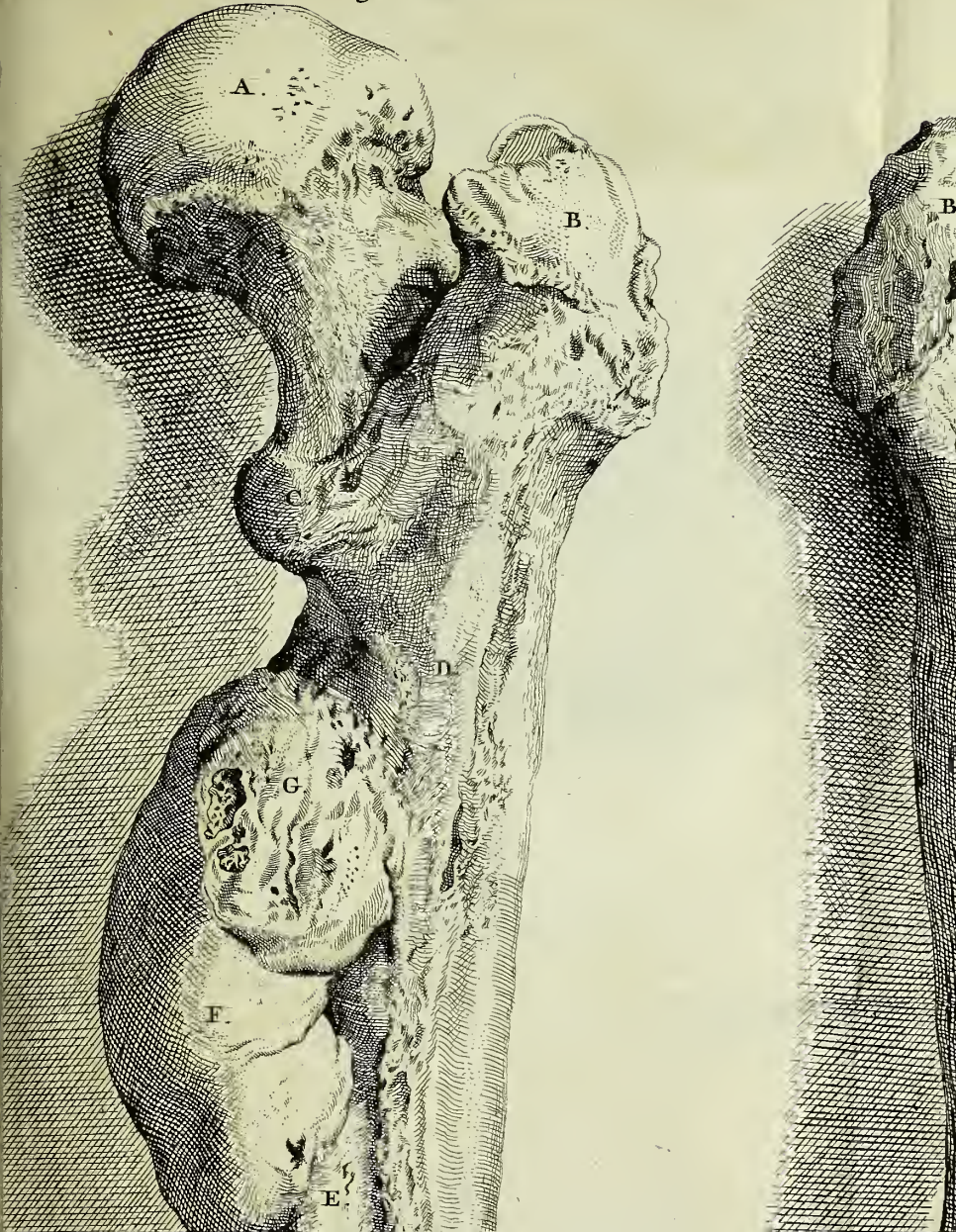
Utriusque afferti (B et C) exemplum sequens exhibet, cum schematibus, historia.

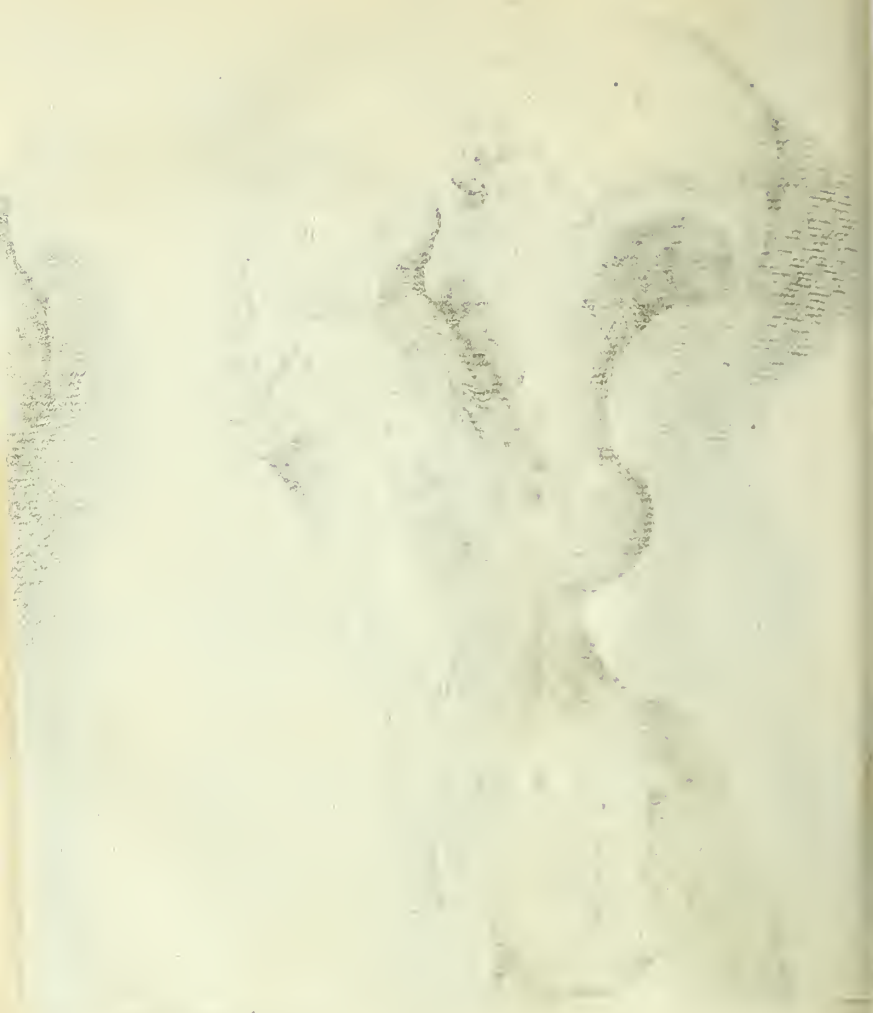
Anno MDCLXXIX. viri ætat: annor: LII. muncre mercium bajulatoris, tumore durissimo in ossis femoris parte superiore ab multo tempore laborantis, cæteròquin sanissimi; nunc verò ex pluritudine demortui, cadaver, hac parte, rogatu Clariss: Medici et Chirurgi, qui cum tractaverant, inspexi anatomicè vidimusque quam propono EXOSTOSIN,

Tab. secundâ, Fig. primâ refertque hæc, parte ab antica, & laterali, ossis femoris sinistri partem superiorem.

- A. OSSIS FEMORIS CAPUT.
- B. TROCHANTER MAJOR.
- C. MINOR.
- D. PARS OSSIS FEMORIS SUPRA,
- E. INFRA EXOSTOSIN, NATURALI DISPOSITIONE PROSTANTES.
- F. IPSA EXOSTOSIS, CUJUS LAMELLA VITREA GLABRA ET ÆQUALIS EXTAT, EXCEPTO
- G. EO LOCI, CUI, APERTA CUTE, DESICCANTIA PRIMò ET DEINDE ESCHAROTICA FUERUNT ADHIBITA MEDICAMENTA.

Fig: 2.da

H. LIMBUS, CIRCUMVOLUTÆ HUIUS EXCRESCENTIÆ, INHÆRENTIS PEDUNCULO, QUI AD LATUS EX IPSO OSSE ASSURGENS, HAC IN DELINEATIONE, PROPTER TUMORIS UMBRAM, DEMONSTRARI NON POTUIT; QUAPROPTER, IPSUM HOC OS EXOSTOSINQUE IPSAM SERRÂ PER MEDIUM FIDI; DE HACCE AUTEM REPRÆSENTATIONE STATIM. IDEM HOC OS FEMORIS, UNÀ CUM EJUS EXOSTOSI PARTE A POSTICA EXHIBET;

Fig. Secunda.

- A. OSSIS FEMORIS CAPUT.
 B. TROCHANTER MAJOR.
 C. MINOR.
 C. PARS OSSIS FEMORIS SUPRA,
 E. INFRA EXOSTOSIN, NATURALITER DISPOSITÆ.
 F. IPSA EXOSTOSIS.
 G. LAMELLÆ VITRÆ, DIFRACTÆ CARIEIQUE, CONTRA ARTEM, EXCITATÆ DOCUMENTA; UNDE HOMINI, DUM VIVERET, CUM DOLORE IMPURUM, FUIT INFLICTUM ULCUS.

Figurâ tertiâ depingitur serrâ fissi, hoc loco, tum ossis femoris, tum ipsius exostoseos, interior adpectus.

- A. TROCHANTER MINOR.
 B. OS FEMORIS SUPRA,
 C. INFRA
 D. EXOSTOSIN;
 E. EJUS PEDUNCULUS.
 F. LAMELLA VITREA, UBIQUE LOCORUM DURA.
 G. CELLUSOSA OSSIS SUBSTANTIA, OMNI ABLATA MEDULLA.

*Figurâ quartâ delineatur interior ipsius EXOSTOSEOS
ejusque de ossis femoris parte sincera, innocua,
sive nullo morbo tentata (luxurie excepta)
exortus & pedunculus.*

A. OS FEMORIS SERRÂ DISSECTUM.

B. EJUS CAVITAS.

C. PEDUNCULUS EXOSTOSEOS.

D. IPSA EXOSTOSIS.

E. EJUS LIMBUS, INSTAR FUNGI, CIRCUMVOLUTUS.

F. OSSIS FEMORIS CELLULOSA ET FIBROSA SUBSTANTIA.

Quantùm ab EXOSTOSI ejusque dispositione, distet ossis FUNGUS, vel morbosa fungiformis excrecentia, videre est;

FIG: stâ; QUÂ DEPINGITUR, DE OSSE FEMORIS, ASPERA PROSTANS SUPERFICIE, OMNI ABLATO PERIOSTIO ET EXTUS EX DURISSIMA; INTUS VERÒ MOLLIORE OSSIS PARTE, ASSURGENS FUNGUS.

Hiscæ non obstantibus, cum ratione & experientia adductis, asserunt tamen quidam, se EXOSTOSES curavisse medicamentis absorbentibus, desiccantibus; alii, depascentibus, escharoticis &c. hi, radulis; illi, inustione; sed ut quod verum est, asseram, ego pro comperto habeo, ab ipsis tophacea & callosa concrementa (sub EXOSTOSEOS titulo) ossibus fuisse ablata: sic infauusta furente Venere, aut spinâ ventosâ intus agitante, solutâ vitreâ ossium lamellâ, ossa eorumque fibrarum tubulorumque compagem solvente, corrumpente atque ex ea mucò, callove, indurata assurgente, quibusdam EXOSTOSIS est; sed quàm malè tibi, *aguo le-tori*, dijudicandum trado: vera itaque EXOSTOSIS *mandragora, cicuta, Hyoscyami*, nec *urtica mortue*, jugere, vel *multâ muriâ, vetusto caseo*, aut *pyritis ussi scobe*, prædicent qui volunt horum medicamentorum virtutes! dissolvetur, aut intra terminos coercbitur; sed enarrata methodo curabitur semper.

EXERCITATIONUM
ANATOMICO-CHIRURGICARUM
DECIMA;

DE

Vifus abolitione,

AMAUROSIS;

Dicta,

GUTTA SERENA.

Varios extare morbos variisque de causis ortum fumentes, quibus luminis materiæ actuique, via aditusque ad cerebri partes visui dicatas, præcluduntur & arte quandoque aperiuntur denuò, medicinæ peritis constat ubertim; sed verò visus abolitionem, AMAUROSIN dictam, (1) unam solummodò & specificam causam (2) nullumque agnoscere remedium, ad oculum; ut ajunt; demonstrare aggredior: eò magis, quia tum veteres, tum recentiores hoc de morbo agentes, semet ipsos, aut suos lectores mihi decipere; aut confundere videntur eoque maximè ad hoc thema exornandum trahor; quoniam medicationum quorundam methodo ægri, alias sanitate totius corporis fruentes integerrima, pessundantur: de remediis, statum corporis non mutantibus in pejorem, id est, nihil, præter lucrum imponenti afferentibus, monebo nihil: inveteratum enim hoc scelus ferro, nec igne, multò minus reprehensione curabitur: præstat tandem mea animi sensa, hoc tempore, de prædicto morbo, aperiam, quo homo quispiam medicaster, AMAUROSIN veram, diviti vetulæ (diviti inquam) pthyalismo tollere aggressus est miseramque post varia tormenta, in marasimum seque in multorum cachinnos, ut Plutus thesaurophagos, conjecit.

D d 2

Non

Non te morabor (*Leſi: Beniv.*) recitando multas ſententias opinionefque varias variorum auctorum, de cauſa & effectu AMAUROSEOS: cantilenæ etenim huic nullus eſſet finis: hic, namque *calculum in nervi optici media ſubſtantia & quidem faba magnitudinis*; ille, *tumores in cerebro*; unus; *arterias, multo ſanguine, turgidas & nervum opticum comprimentes*; alter, *defectum arterioſi ſanguinis & nervos opticos flaccidos ſpirituque animali deſtitutos*; quidam, *opticos ſpirituum horum copiâ tumentes nimium* & quæ porro enarraviſſe mihi tibi que tædio eſſet, hujus morbi cauſam conſtituit; conſtituant ergo, quod hac in parte volunt alii, ego (ſalvo perſpicaciore, cum fida & felicior manu Anatomica, judicio)

(1) AMAUROSEOS cauſam ſtatuo, *deſiciens ſtaminibus nerveis opticiſ liquidum*; unde motu privantur & uſu,

relictis omnibus oculum conſtituentibus partibus inintegrum: ſemper enim pupilla, in AMAUROSI, præter modum, dilatata non conſpicitur; cum autem oculi balbus moveatur, nemo fit, qui hunc affectum, motorios oculorum nervos infeſtare, autumet.

Aridæ ſeneſtuti hunc morbum, frequentiore, quàm ſucculentæ pueritiæ & juventuti eſſe, colligendum itaque eſt facilè;

Sed verò & poſtremis quandoque accidere, macie & maraſmo totius corporis præcedente, HAGÆ-COMITIS, in via de Nieuweſtraat / futoris infans & AMSTELÆDAMI, Juvenis ROODENBURG, probavère.

Quod ſi conſtaceſcente, aut nimium compreſſo, concuſſo, læſove nervo optico, vel ipſi incumbente arteriâ obſtructâ, vel cum vicinis partibus, intus, aut extus læſis, ſimul patiatur hic nervus indeque viſui hebetudo, obſcuſcatio, & detrimentum oboriatur; id tamen minimè AMAUROSIS erit: curari enim poſſunt curanturque ſæpius hæc ſymptomata; AMAUROSIS verò nunquam, de ratione quare mox.

Conſtitutâ morbi cauſâ ſupervacanea videri potèſt diſtinctio & ſexcenties repetita differentia, quâ cum in incipientem & conſumatam, ab externa, vel interna cauſa dividunt & deducunt: uſque enim dum ad hunc gradum viſus abolitio non pervenit; ut AMAUROSIS dici, juxta cauſam & effectum, queat, aliud ge-

us morbi est. Si quis forsitan regerat, morbum hunc; ut omnes, sum agnoscere principium eique esse mox obstandum, ne morâ incurabilis evadat; respondeo, ex partibus oculorum affectis, de morbo ejusque eventu, dijudicari cum possit optimè, dijudicaturum unumquemque sagacem Medico-Chirurgum, de quo sollicitudo est, morbus AMAUROSIS fit, vel non? quod si, incurabilem, si non, curabilem renuntiaturum; sed inspiciamus trutinæque rationis submittamus (*Lect. Ben.*) practitorum in hunc casum medicationes præscriptionesque, ut decet, modestè.

Hæc, pro causarum (scilicet) varietate, ipsis sunt variæ; primarius autem scopus in deobstruendis; secundus in corroborandis nervis opticis videtur collocatus; quod fit (A) purgantibus alvum, (B) narium mucosum & lacrimale fluidum propellentibus, (C) cerebrum ab humido peccante liberantibus & postea, confortantibus, sive cephalicis medicamentis & tandem (D) generaliore evacuatione, quorum exoptandus chyloso-lymphaticis laticis de tota massa sanguinea promoventibus, id est pthyalismo, effectus erit concreti liquidi nervei dissolutio; sanguinis concreti (dicti obstructi, vel obstructantis) præsertim verò arteriosi propulsio vicinarumque partium solidarum in tonum & dispositionem requisitam, restauratio, confirmatio. Magnifica verba & bona sanè, si modò ex AMAUROSIS laborantibus visus hisce restauraretur.

(A) Quid quæso emolumenti, alvum purgantia, adducere ad tollendam AMAUROSIN valebunt? isne, qui in stomacho & intestinis hæret latex, nervis opticis gravis est? an verò vos metus occupat, vitiatum hunc postea infestaturum hosce nervos & quidem oculos & quidem AMAUROSIN constituturos? unde hic vanus iste metus? si quoque AMAUROSIS hac methodò curari possit, quid est, quod tantopere circumspiciatis difficillimæque curationis eam pronuntiatis? in promptu enim alvum purgantia & ad nauzeam usque præ manibus sunt.

(B) Hoc ut præstent, præscribunt errhina, sternutatoria, narium admovenda, ex *Rad. pyret. belleb. tabac. Herb. organ. Euborb. &c.* ut vi actus sternutationis deobstruantur nervi optici simulque expellatur concretum & obstruens eos liquidum;

Sed verò hoc ubi fit, contra generale axioma Medico-Chirurgicum, in curandis oculorum morbis; *abstinendum ab sternuatoriis*, peccatur: ita apud Experient. G. F. HILDANUM, exemplum videre est, CENT: PR: OBSERV: XXIV, *Obstructorum nervorum opticorum ex sternutatione & ex hac consecuta cecitatis*: imoverò ita hisce medicamentis, secundum magnam hunc virum, peccatur; ut tandem in hæc verba erumpat *Hinc apparet quantum hallucinentur, qui in nervorum obstructione, aliisque morbis oculorum errant & sternuatoria præcipiunt & adhibent, &c.*

Quid quæso medelæ huic morbo *massicata nux moschata: sem fœnic:* & similia adferre valebunt? particulæ, nempe, subtilissima horum medicamentorum penetrabunt omnes partes circumvicina adibuntque solos nervos opticos eosque ab obstructione (Chimera) liberabunt: hoc statuat anus, vel alyptes; sed quis aceptorum Medico-Chirurgorum asserit ab se AMAUROSIN, hisce medicamentis, curatam? (C) hæc generalis nimium est medicatio; ut solis nervis opticis competere videri possit. Quotandem (D) Pthyalismum; ajunt enim, *si sternutatio non proficit, a salivationem deveniendum: constat enim mercurialia potentissime penetrare obstructionsque eorum tollere*: mercurii vi; in auxilium vocant, quid multo hemolimine, agunt? respondebit horum nugatorum quispiam, totum humorum laticem agitando curare; ut qui in nervis optice est, vel iis adhæret concretus liquor, colliquescat simulque de nervis hisce totoque corpore eliminetur. Bellè secundum te; una, unica guttula concreta; imò centesima ejus pars AMAUROSEOS cau-
existere potest; hanc ut corrigas expellasque, totum subjicis hominem molestissimæ & nulla ratione nitenti, medicationi: urgeo insuper, fluctitante liquore nerveo, non produci AMAUROSIN: ac de mercurio liquida concreta omnia non resolvit; verum subtilior eorum partes in majorem actum ductas dissipari, spissas verò in spissiores converti; concretionem hanc liquidi in nervo optico & in exortam obstructionem AMAUROSEOSQUE causam imaginariam ex possibilitate veterumque narratiunculis potius, quam rei verita
supp

suppositam, quis non videt? ex cadaverum etenim inspectione proditum habeo & conspectum, in hoc morbo, nervos opticos non tantum non distentos; sed emaciatos induratosque extare; in senectute, videlicet, toto corpore nervorumque systemate exarescente æquum videtur exarescant quoque optici & quid mirum, hoc si nervis accidat? cum præsentibus plurimis Medicis & Chirurgis in *Fossa de Blomgragt* AMSTELÆDAMI senis cadaver perustrans, magnam magnæ descendenti arteriæ partem, non longè a corde, integerrimè ossæam viderim ipse.

A sanguiferorum vasorum, circa & ad nervos opticos collocatorum irregulari distentione, eos comprimi & visus obfuscationem; quinimò, pro tempore, cæcitatem ortum (non verò AMAUROSI) ducere posse, non est quod negem; sed morbo huic vitioque huic vasorum nimium turgentium, in promptu remedia meditationesque sunt, motum sanguinis sistentia & tandem non deerit calpellus; ut quod peccat, diminuatur: verum cum in AMAUROSI, inflammatio neque dolor sit, extensio vasorum præternaturalis, hujus mali causâ, videtur, minimè.

Venæsectionum ergo, itidem vesicatoriorum, cucurbitarum, anteriorum actualium, fonticulorum setaceorumque &c. inutis, hoc in casu, est ad curationem, apparatus: non enim autumo, hoc seculo, inter nos inveniri Medico-Chirurgos, revulsioni retractionique humorum fidem præstantes: vasa porrò lymphatica, cum non ad oculos; sed de iis, si qui inveniuntur, suum proventum veant, quid respectu eorum, in nucha & quid respectu AMAUROSEOS benè sit? interceptus abs te si non fuisset (intercipisim hunc ut ajis liquorem) in usum corporis sese iterum sanguini commiscuisset: præterea, quomodò probabis istum liquorem, quem ex vasis lymphaticis hauris, esse vitiatum? & AMAUROSEOS causam extitisse? quinimò ego opinor, quod, prædicta methodo quidum corpori adimitur, non ex vasis lymphaticis; sed verò arteriis depromi petique. Si arguat, parcus neotericorum dogmatum altor, massam sanguineam liquidumque generale, præcedentibus mediis, diminui, rehero, respectu totius hujus massæ, ridiculum fore,

fore, sustinere, levi paucaque hac exoneratione eam, in commodum laborantis ex AMAUROSÌ oculi, diminui.

Constat omni modo, AMAUROSIN senilis, non juvenilis oculi esse morbum & (2) incurabilem: quis senum rigescentibus articulis tendinibusque mobilitatem & requisitam restituit, eum pristini vitæ vigore, flexilitatem? ego itaque tali ab molimine mentemque manuique abstinebo: ægregium hoc ad facinus altera Medea opus est, quæ Æsoni juventutem restituat.

Quemadmodum, per omne hoc scriptum, positiones & asserta exemplis, quoque elucidare studui; ita & huic ultimæ dissertationi illud non deerit.

Pater meus, cujus manes veneror intimè, alta cum premeretur senectute: vixit enim annos octoginta & octo, cecidit circa septuagesimum, toto corpore alias sanus & sana constans mente usque ad extremum vitæ halitum, in membrorum rigiditatem & brevi post in AMAUROSIN, quam immedicabilem mecum experti sunt Viri Amstelædamenses Medico-Chirurgi multi & famigeratissimi comperique in eo saltem esse hoc quorundam assertum: *uno sensuum organo turbato impedito, labante, alia etiam infici:*

Venerandæ quippe memoriæ meus Pater cæcus vixit integros duodecim annos intereaque temporis ne aliquod quidem detrimentum alicuius sensuum passus est; imò verò auditus olfactus gustusque incrementum accepit; ita ut musitationes murmuraque audiret, effluvia corporum olfaceret linguæque & gustus actu præ juvenibus valeret;

Sed videbor procul dubio quibusdam, nempe, lucripetis minus gloriæ Medico-Chirurgices famæque meæ consulens, inops remediorum timidus & desperans, difficilibus Reipublicæ Apollinæ temporibus tandem inutilis posteritati; verùm fore confido, ut apud erectæ indolis homines & cordatos artis nostræ fautores id saltem laudis obtineam; in hoc scripto larvam multis præsumptuosam & istis solis proficuum, detrixisse miserique hoc solatii attulisse eosque docuisse, dari morbos malique ab ipso principio incurabilia. Deoque uni-ejusque misericordiæ committenda patienter: *licet enim (Lect. Ben. vide observ: aug: Thone pag. 117.) trecentas viperas, in Italia captas, florentis emeris trecentis pullosque gallinarum earum carne pinguefactos, agro ex amaurosi laboranti obtuleris manducandos, per sexaginta dies; videbis tamen (de curanda enim AMAUROSÌ; non verò de diætâ senibus præscribenda, jam nobis sermum est) eum non videre splendidamque te adhibuisse, sine fruge; ne dixim risu condignam, medelam.*

DECADIS SECUNDÆ

FINIS.

G: BIDLOO;

DISSERTATIONES

ANATOMICO-

PHYSIOLOGICÆ

QUATUOR,

QUONDAM

In

ACADEMIA, QUÆ EST LUGD: IN BAT:

DISCUSSÆ.

DISSEMINATION

AND

REPRODUCTION

TYPOGRAPHUS

L. S.

Cum quæ sequuntur DISSERTATIONES ANATOMICO-PHYSIOLOGICÆ, ita sint distractæ; ut nullum earum exemplar distribuendum proset, hujus scientiæ fautoribus ac studiosis, petentibus denuð eas imprimam, opportunitate, quâ Cl: auctoris aliud opus publici facio juris, non obtemperare, piaculum duxi: habe ergo (L.B.) quod desiderabas meritò.

DISSERTATIO

PRIMA;

Defendens cujus fuit,

Nobiliss:

BERN: HERM: KETTELER;

Monasteriens:

I.

nimalia producantur ab sibi similibus,

II.

Non ex putredine, luto, limo, mucagine;
sed

2

III. Ex

III.

Ex ovo , materia in formam ovi congesta , disposita ,
conglobata ,

IV.

Comprehendente omnia lineamenta requisitaque ad ani-
malis structuram , accedente motu & extensione , effor-
mandam.

V.

Physiologiae pars maxima , in re medica , est corporis
humani ejusque oeconomiae cognitio ; haec acquiritur ,

VI.

Anatomiâ , quae constat in perceptione & demonstra-
tione vera , structurae , motus & usus partium specificarum.
corpus integrantium , ut & totius corporis.

VII.

Status viventium est duplex diciturque Sanitas & Mor-
bus.

VIII.

Sanitas (de morbo in posterum) est , omnium partium
corpus , vel animal integrantium , debita structura & dispositio ;

IX.

Ex hisce omnis actio ; quae est ,

X.

Per se animalis , animae , vel automatica ; exinde liquet
propriè ,

XI.

Non dari actionem passivam : automata quippe , hoc
sensu

sensu, non agunt; sed aguntur; licet agendo agens Physicè patiatur.

XII.

Quæ partes ejusdem sunt structuræ & dispositionis, operantur eodem modo, per totum corpus.

XIII.

Ubi structura, aut dispositio, ibi etiam actio & officium partium, potest mutari.

XIV.

Quæ Totum integrant, non possunt, sine læsione totius, auferri, vel aliter disponi.

XV.

Totum corpus debet, Anatomicè, distingui in partes solidas & fluidas.

XVI.

Omnium partium continuïtas ex immediato laterum contactu est & sic constat pars solida.

XVII.

Fluiditas, vel fluxilitas est partium mobilis & mediata conjunctio.

XVIII.

Labyrinthus est distinctio corporis in partes spermaticas & sanguineas, principes, ministras, continentes & contentas, dissimilares et similes et sic porrò: unaquæque etenim pars est

XIX.

Anatomicè, dissimilaris, Physicè Similaris.

XX.

Omnis pars sentit, si integra sit: gaudet enim vitâ cum

roto corpore communi , ex officio nervorum , arteriarum
et venarum.

XXI.

Insensibilis dicitur (absit logomachia) si propter tenui-
tatem sensus fugiat estque nihilominus corpus , materia
motui subjecta.

XXII.

Quæ imaginatione , omni in corporis statu , sola perci-
piuntur , intellectum , respectu alicujus veritatis , non autem
ipsam perceptionem decipere possunt.

XXIII.

Septem res , quæ vulgò constituere humanum corpus sta-
tuuntur , non res ; sed vitandæ sunt , veritatis studioso , chi-
meræ , intellectus , ratione non satis confirmati , ludibria &
fomnolentorum veterum , non venerandorum antiquorum
Doctorum spectra hujusque farinæ sunt ,

XXIV.

Non intelligibilia verba , facultas , qualitas eorumque
attributa , ut intemperies sicca , calida ; extensio , dimen-
sio , sine materia , forma , sine subjecto.

XXV.

Omnes nervi , arteriæ , venæ , lymphæductus , muscu-
li , glandulæ , ossa et massa sanguinis pertinent ad unam
& suam congeriem efficiuntque unum contiguum corpus.

XXVI.

Nervi sunt corpora (Anatomicè) solida , tensilia ;

XXVII.

Membranæ omnes tendines &

XXVIII. Glan-

XXVIII.

Glandulæ, aut carneæ, aut vesiculares

XXIX.

Harumque genera, duo;

XXX.

Arteriæ, venæ & lymphæ ductus operantur eodem modo, respectu liquorum in eorum capacitates congestorum, ac oesophagus, stomachus & intestina, respectu motus progressivi alimentorum; quinimò, ut in hisce, ex glandulis majoribus, ita ex minoribus in iis, exprimitur succus ad sanguinem, in iis ad alimenta solidiora dissolvenda separationique motuique aptiora reddenda.

XXXI.

Ut Cor, ex musculis machina, sanguinem excipit & jicit; ita musculare organum ab gula ad anum, variis ab nominibus, mox designatis, alimenta fluida succumque ex glandulis in usum & commodum solutionis ingentium excipit, exprimit, in vasa lactea deponit, excernens reliquias non satis solutas, in hunc finem,

XXXII.

Varius Musculorum ordo, potius dispositio, cujus prius usus in ore post receptionem alimentorum solidorum est, eorum Masticatio, prima ad chyli praeoperationem operatio; inservientibus simpliciter omnibus Musculorum ordinibus compressioni organi Chyliferi, id est, ductui ab haringe, ad anum, extenso.

XXXIII.

Hac ex demonstratione patet, concoctionem, fermentationem (de quibus ut & de segregatione liquidarum partium

tium ab fluidis; Methodo Chylificationis; nutritionis ali-
isque in posterum) hanc per machinam et hoc in organo
non fieri, quatenus ex musculis conflatur, nec vi, ve-
virtute eorum perfici; aut confricatione, contritione ali-
mentorum, vel laterum contactu et sola collisione Stomach
peragi; sed

XXXIV.

Toto in tractu intestinorum, requiri liquidum,

XXXV.

Variis constans particulis, plus, nempe, minusve flui-
dis, tenacibus &c. Pro officio,

XXXVI.

Diversis: hoc liquidum ex glandulis, variis locis colle-
ctis, adferri ac

XXXVIII.

Misceri cum alimentis, ex quibus eliciendus est succus
nutriens;

XXXIX.

Liquidum hoc, succum hunc, exprimi in vasa lactea
dici

XL.

Chymum, vel Chylum, ulteriori segregationi subji-
cendum Animalisque nutritioni adaptandum.

DISSERTATIO

SECUNDA;

Quam defendit,

Nobilissim:

NICOLAUS BIDLOO;

Amst: Bat:

XL I.

Succum hunc nutrientem, sive nomine Chymi, minus elaboratus in stomacho, vel Chyli, rite præparatus in intestinis & lacteis reperitur, liquorem esse gelatinosum, lenem, lacteum, verò asiduum, nec acidum, contra quæ floruit diu hypothefin, statuendum;

XLII.

Quemadmodum autem sanguis ab venarum capillariis in majores progressus ramos, non floridus; sed lividus, ex rubro obscurus apparet;

XLIII.

Ita & lactea, nutriens materia, motu & vi compressiois musculorum intestinalium, non verò fermentatione, in vasculis hunc succum deducentibus, expressa; quo magis ductum appropinquat majorem, minus est lactea manifesteque lymphida:

XLIV.

Huic enim in toto tractu, imò & in ductu thoracico multum admiscetur purissimæ lymphæ, partim ex glandulis

lis intestinorum firmatis, quarum maxima copia in ileo est, partim ab lymphaticis; de bile autem atque succo pancreatico ejusque cum chylo commercio, inferius;

XLV.

Non raro colore tinctus sanguineo & saturato; quinimò cum sanguine puro commixtus, chylosus conspicitur liquor;

XLVI.

Vicinis, scilicet, in ductum thoracicum ejus anfractus lymphaticosque & lacteos eructantibus tubulos liquorem suum arteriis, vel venis:

XLVII.

Quo in casu, vasculi cujusdam sanguiferi non debita, aut œconomica statuenda est continui solutio.

XLVIII.

Chylus, nutriens, vel extendens corporis partes omnes & singulas, ex ingestis solubilibus ab intestinis tenuioribus.

XLIX.

(Licet inficias nullus eam, dari in crassis & posse dari in stomacho lactea, id est aliquando: non autem ordine & tantum in hoc, vel illo individuo animali)

L.

In vasa lactea primi secundique generis expressus & lymphâ undique aductus & aductus undique lymphâ, per ductum thoracicum, mediante venâ subclaviâ, cum sanguine commixtus & per arterias ad tubulos nutritioni proximè dicatos, delatus,

LI.

Sui corporis, vel materiæ suæ appositione, agglutinatione, impletione, loca hiatus & interstitiorum partium ab fese invicem, vi impulsione hujus succi, cedentium implet, partium lateribus apponitur & hoc modo adaugentur

augmentur, extenduntur, crescunt, nutriuntur singulæ corpus integrantes partes, ubi opus est;

LII.

Quæ autem in mammis lactitantium embryonumque vasa sunt, aut dicuntur lactea, hoc thema non spectant ideoque de hisce ordine & proprio loco postea.

LIII.

Ex prædictis colligere est, primò; in homine, habita valvularum horum vasorum rarione, nihil chyli, vel chylosi cremoris, nec fluidi, vel crassioris ejusdem substantiæ, per meseraicas portaevæ venæ ramulos, deferri ad hepar, nec cavam:

LIV.

In Animalibus verò lacteis hisce, in mesenterio, carentibus, puta volatilibus, aliam esse succi nutrientis dispositionem, secretionem, depositionem, distributionem, autumo.

LV.

Secundò; Nullas sanguine, propriè, nutriri partes;

LVI.

Licet ex miscela, mixtura, sive liquore, qui nomine sanguinis venit, omnium specificorum liquorum in corpore investigandorum dispositio sit repetenda, indaganda, perscrutanda.

LVII.

Tertiò; inservire sanguinem nutritioni; sed secundariò: adaptantur enim circulationi & porrò agglutinationi partium lacteæ chylosæque hæ particulæ, sanguineorum globulorum motu ac confricatione: quæ enim glutinosæ nimis, actu confricationis, contritionis, rotationis &c. liquidiores fiunt & fluidiores partiumque appositioni hiatusumque earum impletioni & sic nutritioni aptiores.

LVIII.

Quartò; sanguinem ipsissimum partibus in incrementum apponi non posse: est enim pars cum toto creata, quam diminuere totum laedere est & (si unquam liceat) nisi summam ob causam, temerarium:

LIX.

Nam ut sanguis nunquam in chylum, vel ejus formam & munus; ita & chylus (mutatione rei in rem aliam) nunquam convertitur in sanguinem & sic tandem deesset materia nutritionis, si sanguis fungeretur officio prædicto.

LX.

Quintò; omnem succum nutrientem non ab unaquaque arteriarum capillari extremitate semper effundi;

LXI.

Sed transire, si dispositus nutritioni alicujus partis ad normam sit, in glandularum tubulos;

LXII.

Reliquias verò crassiores deferri in venas ulteriorique subijci motui, contritioni &c. nutritioni necessariæ:

LXIII.

Sextò, sanguinis motum impediri ab hujus liquoris congelatione, viscositate, stagnatione:

LXIV.

Atque sic omnem inflammationis, ut vocant quidam tumorumque causam, non esse in, vel ab sanguine ejusque obstructione, vel condensatione.

LXV.

Ultimò; Nullam esse in vasculis eorumque substantia, nisi ab vitiatò hoc fluido, obstructionis speciem:

LXVI.

Quæ enim ex vasorum eorumque laterum collabescentia, vel materiæ cujusdam appositione interius, imò et muta-
tione

tione eorum in cartilagineum, vel os, vel ab calculis aliaque materia fit obstructio, mutatio, exsiccatio, ad hoc systema referri debet;

LXVII.

Hoc quoque fonte derivandæ petendæque multorum sunt aliorum morborum causæ:

LXVIII.

Effectus enim potius quam causæ, sunt antiquorum de morbis humorum descriptiones causarum.

LXIX.

Cum prædicto succo, bilis particulas ad massam posse deferri fanguineam, concedendum;

LXX.

Sed non, nisi tenuitate et solutione particularum labo-
ante nimia, chylo:

LXXI.

Si enim visibiliter ex colore tingatur bilis, non fieri hoc, nisi in statu morbofo:

LXXII.

Bilis namque est liquor, sive materia pinguis, oleosa, fermentationis chylificationisve non fungens officio; sed solutas ab sese invicem chyli crudioris conjungens particulas;

LXXIII.

Operari ad faciliorem ingestorum solutorum propulsionem erfus inferiora, adstruo exemplo brutorum, quibus ductus holodochus ipsi stomacho inseritur eoque voraciora sunt. reliquias, quinimò particulas ipsius spissiores crassioresque excrementa concomitari, quis dubitat? qui faecum inspexit colorem.

LXXIV.

Non autem acrimoniâ & vellicatione; sed continuato in-
b 3. testis

teffinorum motu faeces expellit quasque præterlabitur partes, glutine suo glabras reddit undique.

LXXV.

De saliva atque liquore plurimarum glandularum faucium oesophagique tractum ornantium, nihil moneo; cum ejus officium imprimis circa deglutitionis masticatorum negotium versetur.

LXXVI.

Succus pancreaticus, qui magna quantitate ex maxima omenti glandula, pancreate, in duodenum effunditur intestinum;

LXXVII.

In se & per se nullam habet aciditatem, vel acido falsitatem, neque accessit:

LXXVIII.

Figmentem itaque; sed non illepidum est, plurimorum, ne dicam omnium morborum, ex vitiatō succo derivatio, origo & quasi causa.

LXXIX.

Ejusdem farinae est de ejus in stomachum regurgitationis, operationis cum bile, effervescentiae liquidorum ingestorum ut & sui corporis mutationis fabula: opportuna enim sua videtur (quod de Vertumno dictum) cunctis natura figuris & in quamcunque vertitur formam, decorus succus:

LXXX.

Hic verò, lymphæ sui generis, menstrui adinstar ingestis chyllumque dissolvit, diluit, fluidiorem reddit atque eidem ex parte, ut lymphæ, pro vehiculo est.

DISSERTATIO

TERTIA;

Defensore

Nobiliss:

FR: H: DETHMARO;

Widenbr: Westphal:

LXXXI.

Chyloseos proventus omnis, sinistram in subclaviam venam, uno, vel duplici ductus thoracici delatus tubulo, cui; ut plurimum, regressum huic impediens latici, apponitur valvula, admiscetur,

LXXXII.

Liquori purpureo-rubicundo rutilantique, quod arterias, venas vasculaque pro venis inservientia occupat fluento, generali nomine sanguini; est autem sanguis,

LXXXIII.

Rubicundorum globulorum uniformiumque partium, in praedictis vasculis, congeries; antiquis homogenea:

LXXXIV.

Qui enim globulos inter circumque hosce chylus, aer, aut alia quævis extat materia, floridum hunc laticem heterogeneum reddit, nequaquam estque itidem, per se & in
ab-

abstracto, homogenea quoque, id est ex partibus suis similibus conflata, aggregata:

LXXXV.

Sanguinis itaque Phlegma, Melancholiam, Choleram, canora satis; sed res distinctas non indigentia, non admittit verba; licet statuam, posse pyrotechniâ aliisque artibus ipsissimum dissolvi sanguinem, atque varias ex eo colligi hauriri que partes; puta aqueas, spirituosas, salinas, oleosas residuumque, quid exhiberi, capitis adinstar mortui, solidum: hæc autem omnia particulas sanguineas constituentes globulos eorumque materiam, non speciatim; sed totum respiciant mixtum laticem, opus est indeque non æquius colligere, sanguinem esse massam heterogeneam ac de omni quaque strictè dicta, materia; sin aliter, hoc sensu affirmandum,

LXXXVI.

Non dari homogeneum: quinimò, nec etiam supra memoratæ separatæque, ex sanguine, particulæ, hoc sensu crunt homogeneæ:

LXXXVII.

Et si enim concedatur, sanguineos globulos, admixtione motuque alterius liquidi, ab sese invicem posse distingui, lacerari, figura mutari, imò destitui, non inde sequela est proba, in aliam mutari, converti materiam: diluto quippe vino, ex: gr: vinum constituentes insunt partes aqueasque inter subsistunt:

LXXXVIII.

Fluidum ergo generale hoc, heterogeneum, respectu admixti, cui innatæ quodque cum eo circumvolvitur, Chyli, adjuncti aëris pinguedinisque; homogeneum verò, respectu

spectu sui, est globulosum. Globuli hi magnitudine & pelluciditate differentes, satura splendent rubedine omnes; qui, emisso de vasis sanguine, corpore insigniores, grumorum adinstar nigricantium cohærere videntur, ima, qui minores, liquidi petunt superficiem; ab prioribus autem quæ iis adhærescit chylosis depositis glutinisque formâ compactis particulis sejunctis, morbo quæ, aut vitio in corpore, aut dum aëri exponuntur facillimè concresecunt globulorumque pelluciditatem transparentiamque impediunt, diaphani apparent omnes; ut variis constat experimentis.

LXXXIX.

Aëris multum sanguini inesse, docet ratio, antlia pneumatica arteriaque pertusa, ex quibus non rarè, ante sanguinem, aërea egreditur materia; ut nuper in corde, multo sanguine; ut & variis sanguiferis vasis distentis, demonstravi.

XC.

De globulorum rubedine luminisque ad hoc corpus accidentis phænomenis, nihil quod in & de omni diaphanum globulosumque per corpus, radiorum transitu atque refractione universale non sit, monendum reor. Cum omnis sanguis ejusdem sit dispositionis; color verò ejus tantum, non sulphureæ aëreæque materiæ; sed ratione miscelæ abundantisque, aut deficientis, malè, aut benè constituti, aëris, chyli luminisque adventitii, varius sit. Si quis exinde arguat; si chylus sanguineos distinguendo globulos, sanguinem reddit floridiorem, sequitur, ubi major chyli massa, ibi floridior sanguis, contrarium verò in vena subclavia cavaque descendenti; in hisce maxima chyli quantitas: eo enim omnis defertur & nihilominus in iis obscurior, opacus & niger est sanguis maximè. Respondeo: chylus in iis, sanguini vix abhbitus, ab dextro cordis ventriculo receptus, per pulmones in sinistrum diductus, sanguineos jam probè,

cum quem continebat aëre, inter globulos mixtus & diffusus, sanguineam massam separando, reddit floridiorem in arteria magna omnibusque ejusdem divaricationibus. Adde, quod in subclavia & cava descendente; ut in omni vena, globuli sanguinei, depositis multis de latice nutriente particulis, compactiores glutineque chyloso, denuò contritioni præparationique ad nutritionem aptam subjiciendo, opaciores, quàm in arteriis observantur: chylo autem, est primo hoc ita appareat intuitu, globuli sanguinei debite dispositi, inter sese non devinciuntur, uniuntur.

XCI.

Globulos hosce, corpora satis dura hæc, pro solidis, imò, respectu liquidi adjuncti habenda, coacervatim ex 2. 3. 6. 36. & pluribus, dicta vasa permeantia, interius cavitare donari, non concedendum: vi enim compulsi mutantur figurâ, frangerentur amitterentque usum, cui destinati sunt, facilius. Cum è contrariò, vesicularum adinstar intus repletarum, partium motui vicinarum fortiter resistent, eas frangant figuramque conservent suam, vi quoque & ingenti opus sit; ut dissolvantur. Partes globulos hosce componentes, numero non augentur: sunt enim ab nostro fieri; sed muliebri in ovulo sanguinem præexistere; ut totum animal, sive ejus lineamenta, rudimenta, primordia, qui oppugnant, non unam duntaxat oppositionis cohortem, turmam, manipulum; verùm phalanges, legiones integras & plurimas in aciem cogunt. Hic, ardelio Mechanico Philosophaster, illic, Anatomico-Medicafter didascalus in arenam descendit; non desunt cum ducibus ferentarii, cum veteranis tyrones gregariiique; impetum autem primum velites, jaculatores & omnis levis facit è longinquo armaturæ miles, Polylogiâ munitus, hoc modo pugnans. Si plus sanguinis obtineat homo adultus, quàm infans, opus est, ut sanguinis quantitas augeatur; atqui verum est prius, ergo &

go & posterius. Porro; si augeatur numero, aut corpore; atqui augetur, ergo numero, aut corpore. Itidem; si secundum me corpore non augeatur, non augetur, atqui secundum te numero, secundum me corpore non augetur, ergo non augetur. Cui insuper Empyrico, observationum in promptu balista, agger, turris non est? hic trecenties sectam venam; iste vividas post multam narium hæmorrhagiam, omni depulso de facie pallore gelidæque mortis imagine, genas labiaque roseo tincta colore restitutumque pristinum corpori vigorem in prælia ducit. Quis illorum ariete, terebra, catapultæ, cuniculo omnibusque aliis non utitur experientiæ suæ machinis? hoc ut destruat systema. Vocantur in subsidium mensum lochiorumque fluxus, Tumores œdematosi, tabes, hydrops, phthisis, bilis, lymphæ & tandem inflammatio, sanguinis æstus, spiritus, putredo, fœtor sanguisque in pus conversus, vulnera vasorum sanguiferorum sudoresque sanguiferi & ut omnia adhibeantur, advehuntur medicamentorum plaustra sanguinem incrassantium, attenuantium; ut & venæ sectionum præsidium imperatorium, quo, nempe, eâdem viâ, sanguinem nunc adducunt, tunc ab partibus deducunt: contra osce & hæc autem, me meaque excipiendo, distinguendo & explicando, qua hæc methodo fiant, defendere conabor edulò; quam suscepi doctrinam exornare pergo.

CXII.

Extendantur corpore, globuli sanguinei, explicentur, et inter sua spatia, quidquam recipiant admittantque, quod æc distendendo, fluidum in vasis sanguiferis iisque usu similibus augeat, lege sequatur distentionis partium naturali, recessum est;

XCIII.

Chylum autem quantitate variantem, pro subjectis, sanguineam longè licet superet massam, globulos hosce intrare

atque permeare, impossibile videtur, habita utriusque liquidi, per se subsistentis & Phænomenis distincti; ut & usus, ratione. Aëra quoque globulos, negata eorum cavitate, non occupare eoque ipsos non distendi; ut ab inflato aëre, bulla aquea, rationi consentaneum videtur. Sanguinis itaque augmentum propriè est, aut impropiè percipiendum: propriè; ubi substantia globulorum distenditur, augeturve, ab materia huic corpori dicata, apta, analogam: ut fit in omni partium, cum toto viventium, extendendarum, sive nutriendarum œconomia. Impropiè; ubi numero augeri partesque quasdam in globulos sanguineos mutari, converti, renunciat: illud etenim augmentum, totius laticis intra sanguifera vasa; chyli, liquoris vivificantis animalisque sustinentis vitam & aëris, non verò ipsius sanguinis, propriè dicti, haberi poterit.

XCIV.

Quâ consistunt globuli sanguinei materiâ, dictum est difficillimum; ex aquea autem & chyloso-oleosa, non conflare, argumento est; quod in animalis lineamentis, ovulo muliebri adhucdum inclusis, chylus non fuerit; ex chylo, ergo, formari non potuerunt: chylus quippe fit ab ingestis per os in intestinis, in horum rudimentis ingestum tum temporis, per os, nil erat; quocirca chylus sanguini pro materia, ex qua, esse non potuit sequiturque sanguinem ex materia integrante, ab aliarum partium distincta, in glutorum, sive vesiculosorum Globulorum formam & faciem extensam, exstructum esse. Ex hac materia posse quæ indigitavi Positione 87. elici, sufficiat: quoniam intellectum humanum fugit intima rerum cognitio materiaque ipsa substantia & fabrica, uni Deo creatori, qui eam modo mystica nobisque imperceptibili, de nihilo fecit, ut est perspecta: quidquid enim materiale, vel corporeum apparet, intus habet quo non attingitur, ne vel cogitando qui den

dem. Vitali propterea spiritu, nec materia primi Elementi, vel aëre, hæc in corpora globosa fluente; sed interpolatione aëris particularumque chylosarum improprie, proprie verò appositione analogæ cum globulis substantiæ, eos extendi & corpore augeri, colligere æquum videtur.

XGV.

Si quispiam insistat, partes sanguineas, motu multo, rotundas fieri, velim idem is probet, sanguinem ex particulis constituisse rectilineis, aut variorum laterum angulorumque; itidem non fuisse rubrum, tempore primo, nostri fieri: dantur enim animalia, albo succo, loco sanguinis, prædita: quinimò chylus antiquis, sanguis albus, globulis (sed non rubescentibus) non est destitutus; licet non concedam, chyli particulas, angulorum collisione atque abrasione, inter rotandum cum sanguine, in globulos sanguineos, efformari convertique.

XCVI.

In sanguine, latè sumpto, non rarè pinguedinem analogumque quid huic, sæpius liquori, foetui proximo intermixtum, detegi, Anatomicorum Physicorumque constat monumentis ubertim: Hæc autem massa liquorque hic concretus, ut & polypus in corde, sive vasis sanguiferis, non sanguini, proprie dicto; sed Chylò ortum debet suum; quemadmodum ex utriusque initio, fieri & incremento liquet: quæ enim tenax in Polypo materia, glutinis instar, primo compacta, firmissimè deinde cohæret, nil sanguinis intus; extus verò aliquid nonnunquam connatum obtinet: si quæ verò, longo intercedente temporis tractu, massulæ huic arteriæ venæque affiguntur, connectuntur, non aliter esse, respectu hujus habent, quàm arteriarum venarumque plexus respectu hydatidum, hordeolorum & id genus tumorum cæterorum. Non, quod eorum materia ex globulis sanguineis constet; sed compacta, ab putredine, sive particula-

ricularum agitatione contineatur indebitâ. Inde, nempe, ex partium quiete, omnis in polypo cæterisque tumo ibus durities: expansione enim qui duri apparent, agitantur intus, aut digito contacti, molles inveniuntur, ut in œdematoso similique ex morbo tubere, comperire licebit semper. Fluidiores, ergo, cum limpido chyli latice, quasdam oleosas pinguesque ex ingestis, sanguineis intermisceri globulis particulas inque omnem, cum toto viventem partem, posse induci pinguedinem, cum ratione, tum experientiâ docemur abunde.

XCVII.

Nec, cum sudore, sanguinis effluvium, indicio sit; sudoris liquidum, rubedinem fingens, partem esse sanguinis; æque minus ac ipsum chylum: motu namque vehementiori quam oportet, excretariis sudoriferis, hiatu, naturali ampliore, apertis, erumpit unâ cum sudore, ut cum Chylo, sectâ venâ, sanguis.

XCVIII.

Sanguineorum globulorum usus est, viscidiores interfecare motu multo, rotatione continua, contritione iterata, spatia inter & corporum suorunt latera, chyli particulas easque in partium incrementum fluidas aptasque reddere nutritioni. Exinde verum, primò, chylum benè constitutum fluidum globulosumque (in omni quippe moto liquido globulos esse constituo) vitiatum verò, fibrosum esse & tenacem. Secundò, sanguineos globulos conjungi disjunctique, pro majore, aut minore circumfluentis conterendique chyli resistentia; nunquam autem sine vi & noxa, suorum corporum, figuram mutari, aut strictè dictum, absque totius læsione diminui posse;

CXIX.

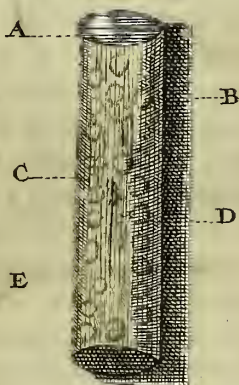
Utriusque autem hujus liquidi diminutionem, perditionem; etsi totum lædat (ob summam causam alias enim te-
mera-

merariò fit) secundum artem posse concedi, affirmo; intel-
lige pari ratione; ut membrorum amputatio, ad conserva-
tionem totius corporis.

C.

Ipsam sanguinis demonstrationem; ut eam opere meo
anatomico, sub explicatione vigesimæ tertiæ Tab. Fig. 16,
exhibui, hisce adjungere, extra dissertationis hujus sphæ-
ram, neminem Anatomico-Physicum asserturum, confido.

Sepositis itaque, cæteris, cum sanguine mixtis & ab eo,
propriè dicto, derivandis partibus fluidis, liquet, Anato-
miâ, quæ chemicè absolvitur, in sanguine detegi aquam;
ut poterit, simpliciter considerandam, spiritum, salia, tam
volatilia, quàm fixa. Hæc licet exacta quarundam sit par-
tium detectio; non lacerandæ configurationis autem phæno-
menorum maxima est destructio. Propono itaque Fig. se-
quenti.

Sanguinis guttulam, vitro tubo

- A. INCLUSAM, CUJUS PARTICULÆ, ADJUVANTE MICROSCOPIO, ADAUCTÂ FORMÂ, DEMONSTRANTUR.
- B. GLOBOSÂ VESICULÆ.
- C. FIBRULÆ VARIË TORTÆ, STRATÆ ATQUE DISPOSITÆ.
- D. MASSULA STRIATA, VEL
- E. OVI ALBUMINI SIMILIS, QUÆ VITRO HERMETICÈ AB ALTERO LATERE CLAUSO CALEFACTOQUE MOTIS ROTANTIBUSQUE GLOBULIS, UBIQUE INTER EORUM CORPORA OBSERVATUR.

Altera anatomisandi norma, sequenti excolitur artificio.

Seperato, à frigefacto concretaque sanguinea massa, aqueo ac albuminoso liquore, qui variæ est substantiæ ignique impositus brevi concrefcit, remanet pars rubicunda, cujus fluidior portio, aquæ tepidæ ablutione iteratâ, grumosi instar acervi apparet, hujus singulæ particulæ globulorum vesiculosum exprimunt, quorum quidam diaphani, alii opaci sunt. Reliqua massulæ portiuncula fibris constat flexibilissimis; frigefactis verò & aëri expositis, tenacissimis, tenacibus atque retiformibus.

Tertia insuper Sanguinis perscrutandi methodus est, quando Sanguis, ab innatanti liquore liberatus chartæque axungia linitæ impositus, aliquantulum exsiccat; extrinsecam post particularum illustrationem, digito levi, conterenda sanguinæ massulæ portiuncula, in qua statim diversæ apparebunt constitutionis atque figuræ globuli, fibrulæ atque ejusdem generis explanatæ striæ. Partes aëreæ, Sanguini admixtæ, ut & reliquæ heterogenæ, pro singularum partium substantia nominandæ generique cuidam referendæ hujus fori cum sint minimè, ulteriori doctorum virorum perscrutationi submitto reverenter.

DISSERTATIO
QUARTA;

Nobiliss: ac Clariss:

VIRO,

JOSEPHO DU VERNEY,

Ab auctore inscripta

&

defensa,

à

Nobilissim:

FR: H: DETHMARO;

Widenbr: Westphal:

VIRO

Nobilissimo ac Celeberrimo

JOSEPHO DU VERNEY,

*Acad. Scientiarum Regiæ socio, Consiliario & Medico
Gallarum Regis, Ludovici XIVti ordinario,
Professori Anatomiae & Chirurgiæ acutissimo;*

S.

G: B I D L O O.

PEtin', ergo, quid rerum apud nos agat
Anatome? verum habe; sed & anceps
responsum, viget fervetque secundum
hos, languet frigetque secundum ilios: dicam
quod res est: ego, qui non dissectorum ca-
daverum numero; sed demonstratorum, in Me-
dicinæ commodum, utilitate, de artis præstan-
tia, calculos subduco; quantum in me est, na-
tus quam sum, non desisto ornare provinciam.

Sacram tibi, quâ decet reverentiâ, hanc de
notu sanguinis dissertationem, facio, persuasif-
imus, dogmata hic & illic proposita, tibi non
omnino displicitura. Nosti probè (*Vir erudi-*
e) me, nec in Antiquitatis supersticiosam reve-
rentiam, nec in Novitatis rerumque, hunc pro-
pter titulum adamandarum solummodò, effusum
desiderium; ubi autem, Antiquorum monu-
mentis, quidquam addere; ubi eadem, citra
cerbitatem contumeliamque, elucidare & (sit

verbo venia!) emendare annitor; ubi nova; sed
& vera; sed & utilia maximè, in luem protrahe-
re molior modestè, omnis Antiquitatis perpetuus
renunciator hostis! scilicet mos gerundus est sciis,
locutulejis, ipse quibus, nec Rutilius facer, nec
Lynceus perspicax; sed assuetus acerbos inimico-
rum, nobiliorum studiorum veritatisque po-
tius quàm meorum, iræ impavidus ferre rictus,
non perhorresco, non metuo tandem Varronum
& Rupicum Squarosa rostra, perpetua quæ li-
berè philosophandi & in res utiles inquirendi,
proculcant pessundantque jura: licet enim is,
sim minimè, omnes qui præter meipsum bardos,
blennos fungosque habeam Anatomicos dictisque
demonstrationibusque, vim ut conciliem meis,
emendicatis in publicum prodeam præconiis;
verùm utile quod quodque dulce, æquus aliorum
laborum, lucubrationum atque opinionum in-
terpres, de minoribus mendis non decernens
graviter, eligam semper; is attamen quoque sum
minimè, qui, fatuo ut pseudoscientiæ doctrinæ-
que igne, de via Rationis, in inaniam verborum
labyrinthica seducar avia; patiar unquam: etsi ad
ravim usque contra me barriat; latret, mugiat,
oganniat, clamitet Phreneticus Buglossides hic,
illic Nasutulus Pepo; modò pretio conductus
cyni-

cynico - disertus Calumniator, Advena, mox
 Gneus, Apianus Stentor; satius duxi unquam mea,
 quamquam tenuia, proponere, aliena, quam,
 etsi gravia, interpolare omnibusque assentari in-
 defesse; quod studium mihi, vel ab incunabulis
 displicuit; ductilis, ducente Ratione, docilis,
 docente Veritate; cum non finam, periclitante
 earum una, numellam linguæ imponi meæ, sed
 impulsus, dodonæi instar lebetis, tinniam; dis-
 plicio nonnullis; sed id sim, quod minimè volo,
 ab musarum sacris amotus Apollinique dirus, si
 ex fervili hoc hominum genere eorumque con-
 emptu, verum mihi non nascatur gaudium:
 displicere enim præstat istis, quorum laudatio-
 nes & encomia, vituperiis ab honestis & doctis
 pejora habentur; sed ne maleficatorum amurca
 hæc Medicastrorum eorumque indoles stoma-
 chum tibi (fecere etenim mihi dudum) faciant
 alterius, subsisto petoque; ut quæ, in hisce
 problematibus, paradoxum sapiunt, tuo subji-
 cias examini sedulò rogoque experimentis, factu,
 tempè, non arduis eorumque narrationi non as-
 sentiaris; usque dum periculum feceris eaque
 expertus, comprobaveris ipse; ut autem hoc
 placeat Systema, opus non videtur, probem,
 & methodo sola, ab me exhibita (nullâ verò

aliâ) sanguinis absolvi motum; aliâ itidem forsitan absolvitur, aut absolvi poterit; modò meum, Rationi legibusque motus receptis demonstratisque, non sit contrarium; posse, videlicet, sanguinis motum vi & methodo ab me tradita, absolvi, placeat, æquum videbitur;

Sed ne sermo hic, ut, quem nuper habui, ultra limites exultans dicatur, sileo totus; statuens, quemadmodum in Sacris; ita in arte Anatomica, nullam extare, hæresin, quæ suam ex detorto hoc, vel illo, celebris cujusdam auctoris verbulo, basin non exstruat. Verumenimverò, in magno scripturientium docentiumque cœtu, cum & de me metus esse possit, ne præfervidum ob ingenium, præcipitantiæ, livorem, vindictam, requisitos excedam moderationis terminos, aut nimix indulgens opinandi libertati sententias dogmataque sæcter, novas non tantùm; sed & insulfas simul, rem totam tuæ viro- rumque eruditorum appendo trutinæ, ex animo ut, nempè, re ventilanda constituta, parte e- utraque, quæ potior videatur causa (multa enim cheu! tanta, vel talia, ea quantum verbis ex tollere, aut deprimere præclara valent ingenia habentur sæpius) dijudicare liceat integerrimè.

CI.

Motus toti descripto Latici, viginti circiter, in abstracto, ipsi sanguini, vix trium ponderum (comparativè, circulatio, circuitusve sanguinis) duplex, progressivus & intestinus est: priore, de loco in locum, secundo inter pergendum rotando; ut sphæra, aut globulus, per axem movetur,

CII.

In & per arterias, venas vasaque pro hisce inservientia machinasque sanguinis receptioni propulsioni que dicatas, puta in & per sinus duræ matris, portam, cor ejusque auri- culas;

CIII.

Prior autem in arteria, venave; ipso verò an in corde, liave fuerit in corporis parte sanguinis motus, hujus cum emmatis non sit propriè (de eo circa fœtum ejusque dictus œconomiam specificè) agam hoc de motu, ut sese in humano, aëra hauriente extra matrem, genere exhibet. Post- abitis, quâ decet modestiâ, de hujus liquidi motus causis- que plurimorum hac de ætiologia opinionibus, sententiis, dogmatibus leviterque perlustratis, quorum sit robore & vir- ute machinis; utpote satis superque designatis; conabor uædam non admòdum trita & obvia examini subjicere pu- blico: flammulâ, ut enim, calore nativo spirituque primi- enito vitalique (licet calore, sive motu liquida dilatari pos- sent) sanguinis motum promoveri, inficias eunt erectæ men- s atque orthodoxi Medico-Physicæ scientiæ antistites; li- ceat quoque mihi ex sanguinis dispositione organisque cum ehentibus propulsantibusque demonstrare, ad ipsius mo- tum,

atum, fermentum, vel simile quid, requiri nequaquam.

•CIV.

Sanguinis figura, sphaerica, nempe, mobilitati, motui progressivo intestinoque aptissima, massæ totius movendæ latici intervrit maximè;

•CV.

Omnia autem, corpus integrantis partis & sic quoque sanguinei laticis, motus, proximè ab solis dependet musculis. Velim hæc intelligantur, quatenus partes ab aliis moventur proximè; non verò quatenus primum in partibus motum, sive illud, quod primò animal (Deus, anima, spiritus, nervus &c.) movet: musculi enim ipsi, deberent juxta hoc meum positum, ab musculis in indefinitum, cum partes totum integrantes sint & moveantur, moveri.

•CVI.

Tria sunt validiora, sanguinem moventia, organa musculosa, Cor, Arteria, vena; minora plurima.

•CVII.

Per primum huic motui dicatum organum, Cor, sanguinem transire, quæque porrò ejus; ut & arteriæ venæque propriè, vel impropriè & ex quorundam vasculorum usu dictæ, fabricam spectant, descripta cum ab multis, de re publica anatomica, viris sint benè meritis luculenter atque ego quoque modulo pro meo, in opere meo anatom. tab: 22. & 23 exprimere hæc conatus fuerim, operæpretium erit potius, quàm singula hæc ad examen vocare iterum, explicare quæ methodo ac vi, sanguis omnis ex cava utraque, sine pari coronali aliisque venis ab cordis dextra auricula thalamoquo
receptus

receptus , ex eo , in vasa sanguifera , arteriam & venam pulmonalem promoveatur iterumque ab sinistra auricula thalamoque receptus sinistro , in arteriam magnam atque ita per totum hoc systema , ad corporis circumferentiam , quasi ab centro , deriveretur propellaturque continuè

CVIII.

Totumque momentosissimum hoc absolvi negotium , sola muscularium machinarum vi & virtute.

CIX.

Demus (licet ictus plures immisique sanguinis pondus minus sit) Cor aperiri claudique bis millies , singulis vicibus excipere sanguinis uncias duas uniusque horæ spatio , ter decies , hac ex computatione , omnem massam sanguineam cor transire . Quid aliud inde ? quàm colligendum , cor esse validum atque huic motui aptum instrumentum , conflatum , nempè , ex multiplicibus , ne dicam , respectu uniusque lineæ muscularis , innumerabilibus musculorum fascibus : ad muscoli quippe machinam requiruntur tantum (exceptis totum & singulas animalis partes integrantibus) cum duabus tendineis , una linea , sive fibra motrix . Quid aliud , inquam , exinde sequitur ? quàm Cor expellendi immensa regressumque molientis , eâdem viâ , liquoris vim , vi superare sua musculari . Ne autem supponi nudèque dici hæc videantur ; probabo multiplici motus lege , asserta mea .

Primò ; corpora persistunt in quiete , donec ab aliis moventur motusque ; ut minor majori , sic resistentia & corporum gravitas , motui cedunt superanti corporum quietem .

Secundò ; corpora propulsa , cessante motu propulsante ; alio autem novoque in hoc temporis punctum , ad hoc corpus accedente , in motu persistunt .

Tertiò ;

Tertiò, mota in motu perseverant facillimè.

Probandum ergo;

Sanguinem moveri ab corde ejusque motui muscolari resistere non posse.

Sanguinem, cessante cordis motu, mox ab alio muscolari organo & sic porrò propelli inque hoc motu facilè perseverare.

CX.

Ad primum;

Sanguis ad dextram cordis auriculam, alternatim, cum corde operantem (id est, excipiente auriculâ, effundit quod recepit ex auricula sanguinis cor & sic partitis vicibus vibrationibusque hæc excipiunt expelluntque organa sanguinem, operantibus musculis, continuò) diductus, intromittatur, in hanc auriculam, ad uncias duas (assevero autem hanc quantitatem non capi ab auriculæ cavitate) quid mirum? Si hæc quantitas, cordis contracto ventriculo, operantibus musculis ejus, ad expressionem recepti sanguinis, hiante auricula (modò ejus capax satis sit cavitas) recipiatur & quid prodigii porrò, si comprimantibus musculis auriculæ cavitatem sanguinemque in ea contentum, hiante cordis ventriculo, sanguis in eum deprimatur inque eum descendat? duæ enim sanguinis uncia continebunt guttulas circiter 480. hæc motæ & novo motui subjæctæ, compressæ; nempe, ab musculis, motui validiori corporique moventi solido resistere seseque in quiete hoc loco continere non poterunt; adde, cordis ventriculo aperto quoque sanguinem vi sua & gravitate in eum descendere: auriculam irruenti sanguini resistere, receptum deprimere atque hoc modo, utroque fungi munere, quod rationi & organi hujus quoque structuræ convenit.

Ad secundum;

Ab auricula hac depulsæ quiescerent prædictæ in dextro cordis ventriculo, guttulæ, nisi cordis, hac ab parte, musculoſo operante organo, vi magna eaque auriculæ designatæ, potentiore, hinc in arteriam pulmonalem expellerentur. Majore revera atque validiore ad hoc opus, opus erat musculoſo organo: sursum quippe moveri, propelli premique omnis debebat latex sanguineus: musculi itaque, huic dicati motui; ut corpore atque multitudine, ita robore & dispositione illos, prædictæ auriculæ, ad minimum bis milies superant. Quinimò; ut arcus, distento nervo, dispositio mutatur; relaxato autem restituitur telumque, hoc modo, ictu atque vibratione ab eo, disjicitur potenti; ita sanguis distentis restituentibusque sese utriusque cordis thalammorum musculis, alternatim (cui Cordis intermedium musculorum septum, non leviter cooperatur) in organa vasaque sanguifera vi expellitur potentissimâ: etsi quoque vis illa potens ex ipsa sanguinis eruptione, ex corde, rectilinea arteriæque pulmonalis, ut & aortæ incurvatione postea (ne, nempe, motu ad superiora rapidiore ac violentiore rueret sanguis) satis superque constet: concedam, proportionem hujus motus vimque hanc (etsi quoque sanguis in motu facile: in motu quippe est, perseverare possit) ad totum laticem hunc: uncix enim duæ supponuntur, per pulmonis corpus; usque in sinistram auriculam propellendam, non sufficere: sed vas, arteria pulmonalis, sanguinem ab dextro cordis recipiens ventriculo, motu cessante expulsorio musculorum dextri Cordis thalami (qui dum recipit non effundit, id est, dum extenditur, non contrahitur) organis per omnes suos tractus instructum extat, musculis, scilicet, propellentibus motumque inceptum adjuvantibus validissimis: atque ita novo (non obstantæ arteriæ conicæ figuræ) accedente in corpus movendum & punctum temporis requi-

fitum, organo motore, sanguis in eo contentus, ducitur ad venam pulmonalem, hinc in auriculam indeque ad sinistram Cordis ventriculum indeque in Arteriam magnam: velim partium musculosarum respectu eadem, de hisce organis, intelligantur, quæ de prioribus sunt dicta; servatâ uniuscujusque & motus perficiendi majoris minorisve in promovendum sanguinem, proportione.

Ad tertium:

Hinc colligo, quæ in motu sũnt: sanguis enim in motu statuitur, hoc modo, in motu perseverare facillimè; præfertim, si; ut est, verum fit; ubi vas, ibi musculus & viceversa atque ubi musculus, ibi motus (intellige partis animal integrantis) & viceversa.

Experimento si opus sit, en habet: toto quippe abscisso corde, perseverat; ut & læso pulmone (de quo inferius) in vasis, sanguinis motus.

CXI.

Arteria in conum, sive ab amplo in angustum exporrecta tubulum (cum vena ab minori in majorem; ut plurimum, non autem semper, abeat; ut in cavæ trunco infra hepar ejusque circa cor progressum & alibi liquet) quam unius pollicis longitudine ejusque diametri latitudine massam capit, eandem postea tubulo capiet angustiore, rependente longitudine, quod latitudini, sive capacitati deesse videbatur spatii: adde 1°; interspergendum ab latice universo sanguineo ubique locorum, particulas partibus apponi nutritias. 2°; In plurimos findi divaricarique arteriam majorem ramusculos, qui numero & facta computatione; ex cavitatum eorum dimensione, reliquæ transportandæ massæ, in venas, sufficient.

Sanguiferorum, imprimis verò arteriarum, tubuli nunc in rectum, nunc in obliquum, hic serpentino, illic spirali ritu, modo in angulos acutos, mox in obtusos ad, in & per partes exporriguntur; ut, videlicet, pro partium movendarum situ, figura, dispositione atque usu flecti, moveri sanguinisque motus celebrari possent tutò: ex arteriarum hoc cursu, cum sanguis per ejusdem generis tubulum ascendere nunc, descendere tunc, videbatur, deceptos, circa sanguiferorum unionem, nonnullos, vereor. Arteriarum porrò exilissimæ propagationes in glomum, plexum, maculam, glandulam abeunt; non autem eorundem corporum uniusque dispositionis substantiæ continuitate, cum venarum radicibus, uniuntur. Quæ in animali partes dispositione, eadem usu & vice versa, conveniunt: posthabitis anastomose in sanguiferorum doctrinâ inventoque; constituo primò; arteriam tandem, pelliculæ instratam (omnis enim arteria venaque membranæ infertitur) in glomum desinere hancque machinam, respectu finis arteriæ initique venæ & pelliculæ, cui affiguntur, glandulam voco; vel 2°; totam arteriam ipsam ubique locorum esse glandulam, aut glandulæ instar perque totum ejus tractum, circa principium, ramos majores, vel eorum extrema, quæ ad nutritionem secreta, ab toto sanguineo latice, intra arteriam, sunt partes, non in ramos iterum arteriosos; sed alterius ordinis vascula develi deponique, alioquin (circulante & manente omni ac toto hoc latice in arteriis semper) nulla in corpore pars veniret, exceptâ arteriâ, nutrienda; sed nissas faciamus absurditates; brevi, hac de materia differaturus speciatim, hac vice, hæc velim sufficiant. Qui glandulam non admittunt, arteriam desinere in plexum contendunt acriter; si autem in plexum semper desinat, exit hic retiformis, sive unius, sive plurimorum vasculo-

rum, cum aliis, interjunctis nodulis (concedo laxioribus) tegmen; aut stratum super stratum, vel tandem intricati admodum contextus & connexionis, ut de ejus figura certum affirmari nil poterit; sed quid de sanguiferorum vasorum extremitatibus eorumque plexuumque ordine, multum, ab eo, in nervoso genere observando, differente, quid, inquam, de eorum fabrica affirmare licebit turò? cum tandem visum, omni modo armatum, fugiant barbæque crines immensum majores, demonstrabili capillari sanguifero tubulo, nondum in glomerem, glandulam, plexum, aut maculam abeunte uniusque contortæ arteriæ longitudo, eam hominis vigesies. & plus superans comperiat.

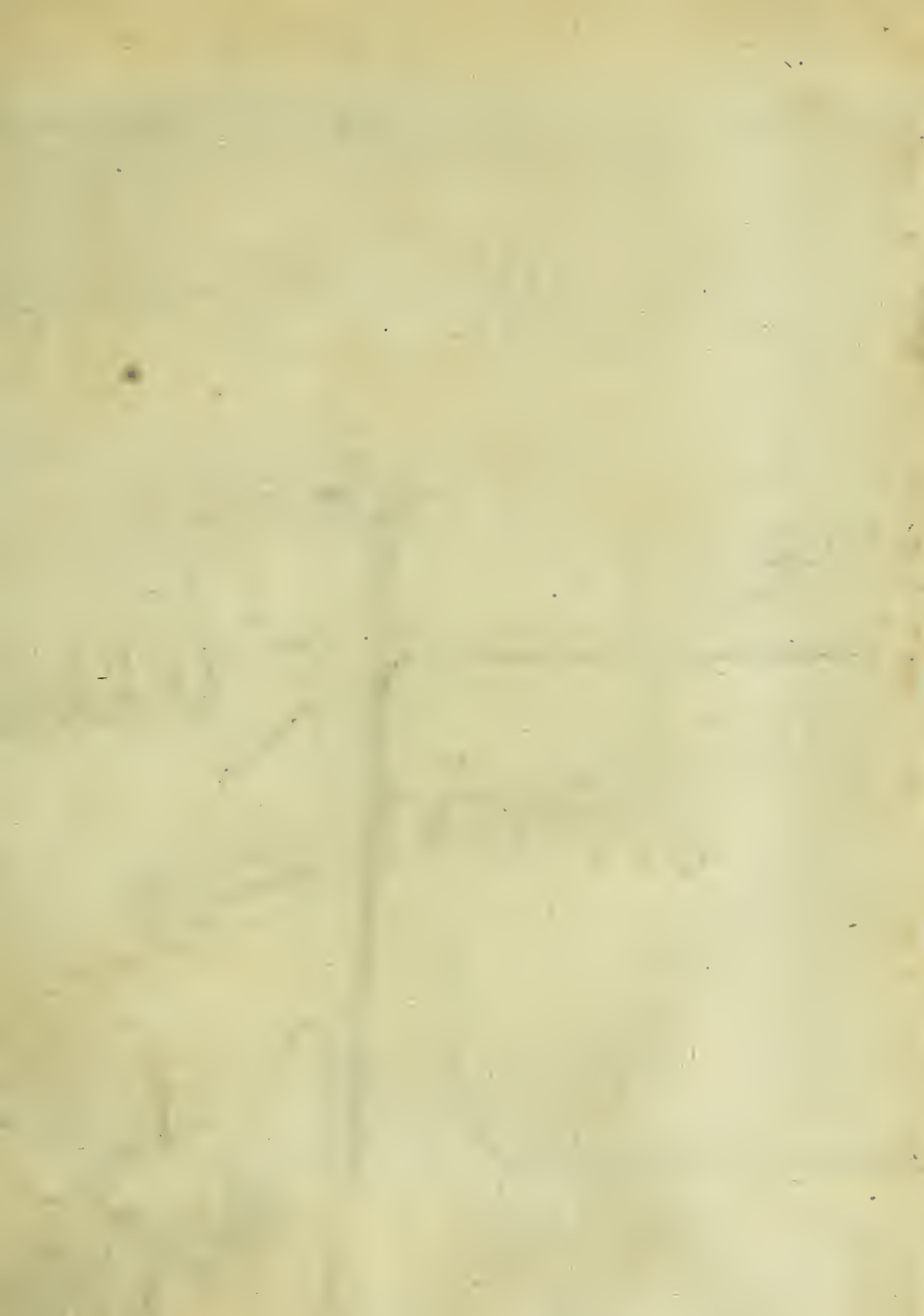
CXIII.

Quidquid sit, textura hæc constabit, 1°. ex arteriis, vel arteria una tantum; aut 2°. ex arteria & vena una; vel pluribus tantum; aut 3°. ex hisce aliisque vasis partibusque simul.

Si primum; erit movebiturque sanguis tantum in arteriis debeatque, ut transeat in venam, de hoc plexu effundi in spatium, arteriam inter & venam: aut ex eadem arteria, venæ ortum ducant suum, vel absurditates supra memoratæ sequantur, necessum est.

Si secundum; sequitur; quod supra negatum; sanguinem transire in venas, per anastomofin.

Si tertium; ut sanè constat, plexum hunc formari; liquet esse de nomine litem eritque quorundam plexus, aliorum macula, organum, secundum me, glandula nuncupandum. Revocet jam (*B. Lect.*) in memoriam, nullam dari arteriam, venam, vel lymphæ ductum, membranæ non affixum. Quæ dicta hucusque de cursu arteriarum porròque dicenda sunt, ex adjuncta demonstratione & schemate percipi poterunt dilucidè,

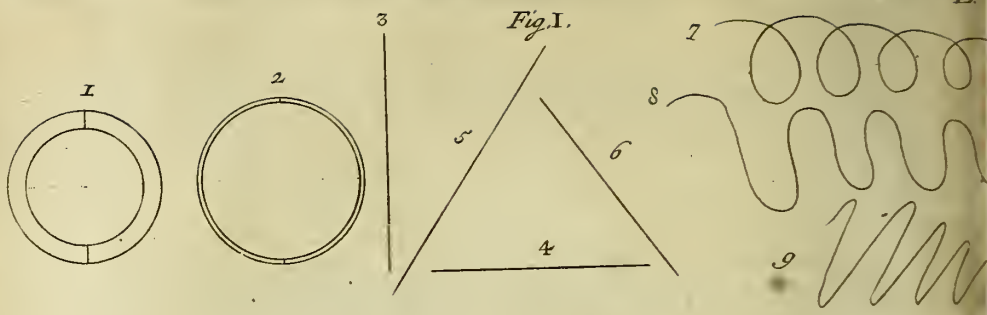

Fig. I. Exhibente

1. ARTERIÆ MAGNÆ, UT ET
2. VENÆ CORPORIS CAVITATISQUE DIAMETRI PROPOR-
TIONEM; VASA HÆC (VIDE POSITIONEM ANTECE-
DENTEM) IN
3. & 4. RECTUM;
5. & 6. OBLIQUUM;
7. SPIRAM; ANGULOS,
8. OBTUSOS; VEL
9. ACUTOS ABEUNTIA.

Sit ergo,

- A. ARTERIÆ RAMUS INSIGNIOR, EX HOC RAMO,
- B. VAS IN LINEAM RECTAM HORIZONTALEM,
- C. PERPENDICULAREM, EXPORRECTUM;
- D. OBLIQUE ASCENDENS;
- E. DESCENDENS;
- F. IN SPIRAM TORTUM;
- G. ANGULIS OBTUSIS;
- H. ACUTIS DONATUM. POSITÄ REQUISITÄ PROPOR-
TIONE EXTENSORUMQUE AB TRUNCO VASORUM DI-
STANTIÄ; DATO INSUPER, NEGARI QUOD POTERIT
AB MEMINE, RAMOS IN RAMULOS, HOSCE ITERUM
ABIRE IN MINUTISSIMOS, EXSURGUNT TANDEM EX
HISCE VARIÆ COLOCATIONIS VASIS, PER TOTUM
ANIMAL, CUM ALTERIUS ORDINIS TUBULIS COM-
MERCIIUM HABENTES, SEQUENTES GLANDULARUM,
MEMBRANIS SEMPER,
- I. I. INSTRATÄ, FABRICÄ;
- K. VASORUM GLOMERATIO;
- L. PLEXUS; IMPERSCRUTABILIS DIVARICATIO, QUÆ IN
- N. MACULÆ DELITESCENS FORMAM, VISUM FUGIT
OMNEM.

Huic venarum apponuntur radices, arteriarum extremi-
tibus numero minores; singularum verò vasorum capaci-
tatum respectu, majores; utpote in quibus minor, quàm
arteriis futurus erat, ab initio, sanguinis motus.

Sanguis in maculam hanc deductus, excipitur ab venarum radicibus; ne autem in patulum, nullo modo septum determinatumque arteriam inter & venam spatium eructari videatur, notandum; medium spatium hoc, membranis (nullum enim vas sanguiferum; ut de aliis non moneam, per corpus vagatur liberè) cingi vasis pariter hisce ac huic medio, tendinum more inservientibus emissumque de arteriis sanguinem, in venarum orificia prementibus: hoc quoque fonte (glandulâ) derivatus latex lymphaticus, pars nempè, residui ex arteriis chyli, nutritioni minus apti, mox verò muneri adaptandi suo, in ejus tituli pellitur organa fluitque proximâ, in usum totius, ex omni parte viâ, ad cor; si autem vena, cum arteria & hæc cum illa unum idemque (vide possit: CXII) constitueret vas; vena, quo loco arteriæ est proxima & ita circa ejus radices sive initia crassior, quàm versus truncum reperiretur nulliusque viderentur momenti valvulæ in illis ut & lymphatici ductibus, cujus contrarium nimis constat, quàm ut ab modo doceatur explanatius; monendum ultimò; venas pro viscerum connexionem atque sui per eadem reptatu, plus, minusve recto curvoque ductu non rarò dilatari, aut contrahi irregulariter.

Cuncta quæ nuperrimè, insigni coram auditorum concione, unâ, unicâ, novi inventi liquorisque infusione, omnia sanguinem vehentia propellentiaque organa exactissimè implente, demonstravi;

Cum autem passim, præsertim verò neotericis multus escriptoribus Physico-medicis sermo, de succorum liquidorumque in crassatione, stagnatione, fixatione, induratione atque proinde de vasorum obstructione omniumque morborum causa, inde deduci videatur meritò: sepositis quibus

pe partium solidarum solutionibus & actionibusque, affirmandum censent, solidas ex liquidis, fluidisve ortum traxisse suum atque ab eo (non autem vice versa) vitiari corpusque sanum dici, in quo liquores methodicè periodicèque motum absolvunt suum; non, inquam, inconsultum videbitur, post multorum philosophemata, meam quoque, hoc de negotio, aperire mentem. Triplex obstructionis statui videtur methodus rectè. 1°; ubi vasorum latera collabuntur seseque mutuo tangunt. 2°; ubi fluidum in vasis contentum inspissatur, increassatur. 3°; ubi interiori vasorum tendinoso parieti adhærescens, tandem eorum cavitatem obturat fluidique motus, per ea vasa, sistitur; si verò ex gr: fluidi sistatur fluxus, vase læso, aut motu destituto suo, propriè non est obstructio, quæ generale spectat morborum hoc genus, de quo jam agitur: posse prædictam obstructionem in vasis accidere majoribus sanguiferis in genere succiferisque in specie, impossibile autumo; primò; autem in iis, in quibus fluidum liquorque ab minori tubo in majorem & sic ab tergo, propellitur; non ergo in venis, lymphæ ductibus vasculisque aliis, pone, salivalibus, pancreaticis &c. secundò; si quæ in hoc vasorum genere statui poterit obstructio, in eorum erit statuenda tubulis minoribus. tertio; in arteriarum fieri trunco, haud credibile videtur, motu, nempe, obstante validissimo, sanguinem agitante, propellente, incalescente continuo: omnis ergo obstructio in sanguiferorum arteriosorum & lymphaticorum extremitatibus glandulosoque, arterias inter & venarum radices, organo, indaganda restitabit: quæ enim in inflammatione rubedo quæque primò turgida minora vasa, conspiciuntur, arteriæ sunt; stagnante, videlicet, inter ea, venarumque radices, lymphæ ductibus non probè exhaustâ lymphâ, vel tenaciter, glutinis in modum, adhærente sanguineis globulis eorumque progressum in venarum radices,

f

impe-

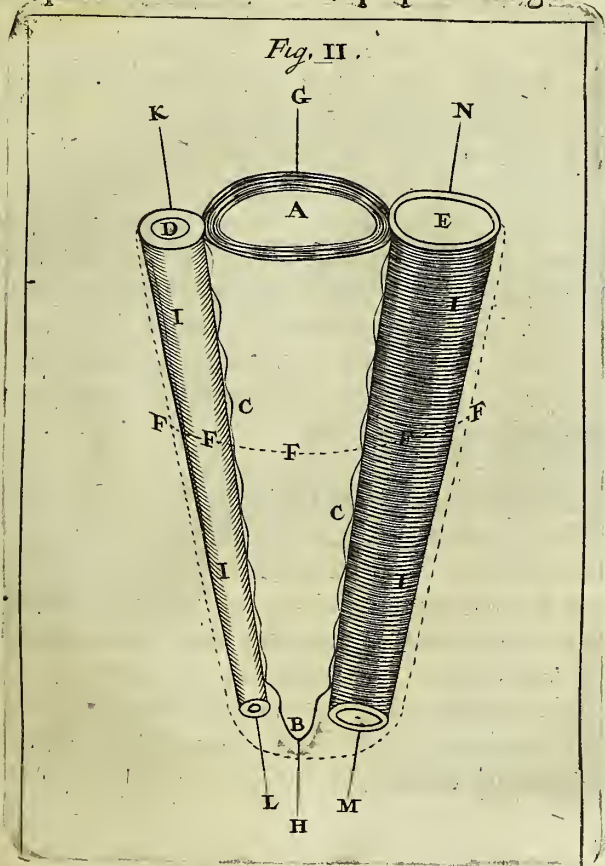
impediente: quod licet in vasorum majorum cavitatibus sub polypi titulo quandoque, quodammodo observetur, non tamen sanguinis; sed chyli, vitium, non totius; sed partis tantum vasculi est obstructio, vas ipsum obturans nunquam.

Pari ratione. (ut cætera de liquorum, in vasa sanguifera, lymphatica aliaque infusorum phænomenis operationibusque non commemorem experimenta). cor ab injecto, cum sanguine, oleo vitrioli, vel tartari contractum, vel dilatatum, cum in modum, ut restitui ejus muscoli nequeant, omnem si amittat motus vim omnisque simul si sistatur sanguinis, per illud, progressus, obstructum dicitur, cum potius musculosa ejus lædatur, destruaturnumpaturque machina: adde talia vel nunquam in animali accidere: imò corde, suo, hac arte, privato motu, pergit qui in vasis est sanguis, alio ab tergo non adveniente, nihilominus, pro tempore vivuntque quædam animantia per integras horas. vide quæ de hoc themate porro sunt dicta, in fine positionis CX. qui verò sanguis extra vasa vasorumque membranam, cui (nempe) involvuntur, erumpit, is nunquam in massam reducetur probè: si copiosus effluxerit; nullo ut maturandus, vel in pus convertendus medicamine, nullà ut frictione, motu, vel vi caloris dissipandus, de loco emittendus liquidus; qui verò minori effluxerit copia, exsiccat, cutim inter & epidermidem, vel inter hæc & partes subjacentes hærens, grumorum adinstar; deponendus veniet.

CXV.

Inter minora sanguinem promoventia organa eminent Pulmo (cujus delineat: atque descript: exhibet: Tab: Anatomæ 24. & 25.) vel potius trachæa arteria, conico tubo, in plurimas sui generis propagines, extensa, ab altera parte clauso constans organo, parte instruitur suprema, musculari-cartilagineo, larynge, moderante aëris, ore naris
busve

busve recepti interiusque ruentis, in pulmonale corpus, vim & influxum exitumque, ad requisitam proportionem; ut larynx, tubus ipse pulmonalis ejusque ramuli, bronchia, variæ figuræ & dispositionis ornantur cartilaginibus, aëris quoque impetum; ut supra, moderantibus; ita hæc omnia eorumque extremitates vesiculares insigni ditantur validissimoque moventur musculorum agmine (vide Tab: præd: meæ Fig. 1. 3. 4.) Hinc assero, pulmonis hanc machinam coadjuvare sanguinis motum progressivum, quod assertum probo sequenti demonstratione; proponitur Fig: secund:

Portio tubi Bronchialis A. ex variæ figuræ cartilaginibus exstructi inque conum, altera parte clausum B. abeuntis, latera efformantis irregularia C. C. collocatur hic inter & ad arteriam pulmonalem D. ejusque nominis venam E. tria hæc vasa, in sui generis minora atque minutissima exporrecta, cinguntur tandem (elongato semper ultra sanguifera, vase bronchiali) totum obvelante organum membranâ F. F. F. F. F. aëre irruente per asperam arteriam in bronchiale tubum A. ab parte G. versus H. partem ejus clausam, expanduntur ejus latera C. C. prementia, loco quo ea tangunt, latera vasorum, D. & E. quorum opposita latera I. I. I. I. cum ultra terminos cingentis organum membranæ F. F. F. F. F. cedere non possint, sequitur fluidum, sive sanguinem in D. & E. arteria & vena pulmonali, contentum, hoc modo, ad punctum quo vergit, videlicet, in D. ab K. ad L. in E. ab M. ad N. promoveri atque accelerari inque hoc motu: in motu quippe est, faciliè perseverare; comprimente quoque ab parte extrema vasorum prædictorum latera, membranâ F. adjuvantibusque hunc liquoris motum aërearum particularum, in hæc vasa ingredientium, impetu & accessione; residuus autem aër, quo intravit vasa bronchialia, tramite, eodem, musculis pectus constringentibus atque huic motui dicatis operantibus, expellitur

Fitque hoc artificium in- & expirationis, ne sanguifera vasa nunc planè clauderentur, tunc nimium aperirentur, cui quàm maximè facit tubi pulmonalis structura cartilaginea: licet enim bronchiorum cartilagines loricatim cohærentes cedere & resistere valeant; ex iis autem factus tubus ultra mensuram constringi, vel dilatari (in statu naturali) non poterit: restitabit enim ex cartilaginum varia figura, quarum latera nunquam sese ubique, mutuo tangere in puncto possunt, quædam cavitas;

Verùm

Verùm, etsi pulmonis machina musculosa sanguini promovendo inque eundem aëreas intrudendo partes atque hoc modo, nobiliori inserviat muneri: præcipuum tamen & ad vocem edendam obtinere usum, discussum cum sit ab multis probè; hisce tantùm, eâ quâ possum brevitate, adjicio; ex primario pulmonis hoc munere, Hominem non omnimodo ineptè renuntiari: Animal verâ utens loquelâ; quia autem homo continuò vocem non edit, aut loquitur, quæritur non immerito, cur pneumaticum hoc instrumentum continuò operetur circa vocis atque loquelæ materiam, aëra? regero; primò; aëre modicè & impetu non violento intrante, atque exeunte in & ex hoc organo, sonum, vel vocem edi nullam. 2º; compresso agitatoque ex bronchiis perque fistulam pulmonariam ad ejus superiora, laryngis, labiorum, buccarum, linguæ nasique musculis in sonum, unisonum, aut articulatam, plus, minùsve acutum, vel gravem, atque hoc modo, sonum in vocem vocemque in loquelam formari; opus autem erat, ut (in modum organi musici quod pulsandum venit, operante folle) semper aërea, tubo hoc, adducta, vocis atque loquelæ præsto esset materia atque ita pro lubitu vocem edere atque loqui homo valeret. In-& exspirando (inquam) sive dum anima hauritur leniterque propulsa, effluit propriè non vox, multo minus loquelâ; sed, ut ab alto ruentium fluminum ad saxa impetu atque collisione fragor, sonus, murmur, sibilus, per os nasæque, percipitur.

Membranæ (tendines quippe sunt, exemplo erit magno, capsula Glissoniana) vasa comprimentes sanguifera, nullum quorum liberè & sine, cum hisce connexionem, ad par-

res deferuntur, minora inter designata organa existant recipiendæ: ut enim nullum corpus de loco recedit, nisi movente alio, ita saliva, bilis, succus pancreaticus, urina &c. membranarum, tendinum motu ad- & in partes cloacasque cavitatesque, quo, vergunt, deferuntur, deducuntur, exprimuntur; quæ autem vasa, utraque extremitate aperta, succum suum in amplum eructant spatium, eorum orificia sphincterico, mox ante exitum, clauduntur musculo, ne continuè; sed re exigente, officio fungi valerent suo methodicè.

CXVIII.

Quemadmodum autem in spissioribus, cornea &c. tenuissimis, aranea &c. membranis nullatenus, ubique locorum sanguifera vasa, quæ tamen duce ratione stabilitateque œconomia animalis, supponi debent; quinimò in statu morbofo apparent omniaque, omni adhibito, non possunt demonstrari artificio; ita in- & ad membranarum, tendinum expansorum fines, sæpius fibræ non possunt detegi motrices; ex eorum tamen dispositione atque effectu partibus inesse hæc, statui debebit; ut enim viventis animalis, si arteria magnæ, ramulis superioribus ejusque circa diaphragma trunco, vinculum injiciatur, facilè solubile, in pleura (tendo pectus cingens interius; ut abdomen peritonæum) insignis vasorum horum distributio, quæ, soluto vinculo, mox, levi relicta rubedine, visum fugit, conspicua est; ita in viventibus fibræ visuntur motrices multæ, quæ in demortuis non, aut albescentes & striarum adinstar, tantùm apparent; exempla sunt in musculis vasorum, menti, cremastere &c. quinimò; Uvæ limbum, circulum iridem, ciliare ligamentum ex musculis conflari variegatis, nemo dubitat; nemo autem fibras eorum ostendit rubentes motrices adhucdum; non autem omnis rubro tingatur colore musculus, ad
musculi

musculi essentiam : subalbidi nigricantesque enim inveniuntur, opus est necessariò.

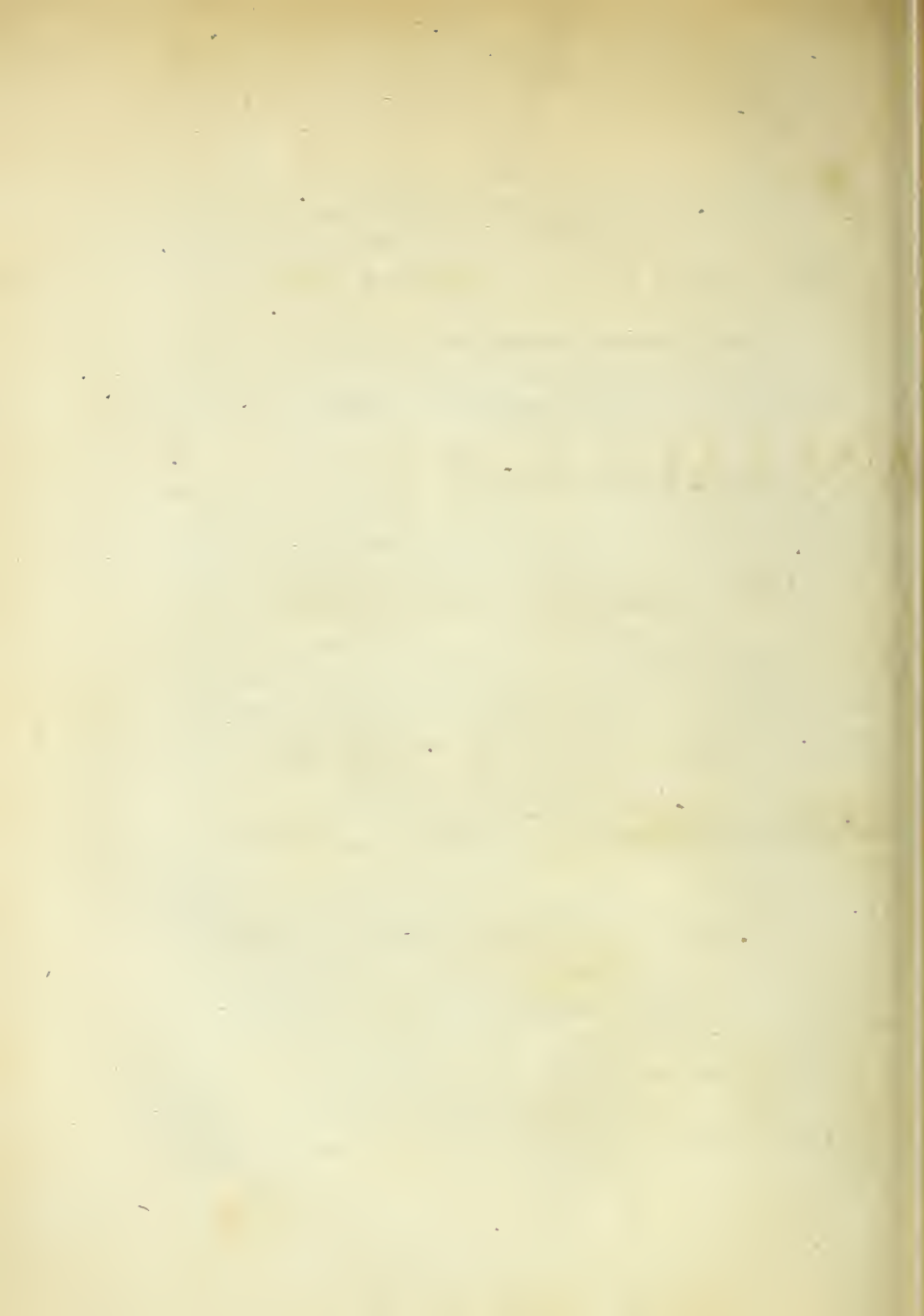
CXIX.

Pericardium, ab vasis sanguinem ad cor referentibus atque, ex eo depulsum, provehentibus, sine laceratione non separabile, vasorum exterioris valvulasque omnes sigmoidicas, sive semilunares, sive tricuspides, interioris specialis (eum interiore communi) tendinis persungi officio, certum reor omnesque tendines usu convenire, figurâ tantum differre; ut in planis, rotundis, perforatis, trochlearibus, bifidis, unitis &c. manifestum est.

CXX.

Ultimò; quemadmodum plurima, non uno tantùm corde atque non uno tantùm pulmone instructa dantur animalia, operantibus cordis uniuscujusque & pulmonum singulorum musculis, temporis successu & ratione primi, in primo corde & primi in primo pulmone motus; argumentor, in corpore humano organisque designatis, cordis machina musculari ejusque motu, succedentibus continuò aliis, ejusdem fabricæ dispositionisque machinis, muscularibus, nempe, ad-in-per & ex corde sanguiferisque vasis omnibus, sanguinei laticis motum promoveri, celebrari, absolvi.

E I N I S.

GODEFRIDI BIDLOO;
OBSERVATIO,
DE
ANIMALCULIS,

In

ovino aliorumque animantium hepate
detectis,

Ad

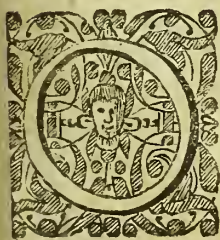
VIRUM CELEBREM
ANTONIUM VAN LEEUWENHOEK.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
540 EAST 57TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
TEL: 773-936-3200
WWW.CHICAGO.EDU

G. BIDLOO,
 VIRO CELEBRI
 ANTONIO
 VAN
 LEEUWENHOEK,

Scientiarum augmentum, decus & voluptatem
 adprecatur.

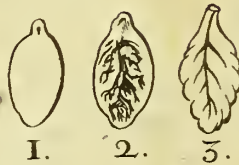
fficiosis tuis literis, amicâ recep-
 tione amœnisque multorum scitu
 digniorum demonstratōnibus, de-
 vinctum me agnosco nimium, quàm
 ut cuidam, præter te, observata
 mea, de quibus sermones serui-
 mus nuper, offerrem humaniter eoque
 ninus, quia ex tuis quoque annotationibus perlu-
 trationibusque de eorum veritate totus sum factus
 certus & confirmatus.

Detectis ab me, casu nunc, ex consilio tunc, sæpe sæpius in humano pariter pariterque brutorum hepate morbis, tumoribus, calculis materiâque variâ & quidem in ovibus, quodam animalculorum genere, quorum nomen (VERMES) descriptio atque delineatio mihi neutiquam, aut parum admodum, cum eorum structura convenire videbatur; ad ulteriorem disquisitionem hujus animalis me applicui sedulo & stricte: sed assuetus, & à teneris, perniciosissimum alienæ laudi inhiantem majorumque labores absorbentem vitare vituperationis gurgitem abyssumque pestiferam; pervolvere (priusquam vel calamus moverem) non destiti, virorum doctrinâ & diligentiam celebrium monumenta plurima, ut quid, ab ipsis, hac in re, præstitum esset, haberem perspectum probè: hosce inter, nè incassum sudare & multo molimine colligere viderer nugamenta ineptè, posteriorum nostrique seculi lecturæ meæ subjeci, venerabundus, Physicos Anatomicosque præsertim vidique mox, omnem qui respectu temporis sui, superat panegyrim, FABRI-
TIUM HILDANUM, *cent. p. observat. chirurg pag. mihi 74.* quærere; *quid rarius? quid admirabilius? quam gigni vermes in vesica fellis?* quod tamen ex relatione atque auctoritate *viri probi & fide dignissimi*, GALENI WEIERI ejusque epistolâ, datâ DUSSELDORPII, 16. Junii A. 1607: afferit.

Detexit Gallicana ad propagandas scientias Academia (inspiciatur diarium, cui titulus *Journal de Sçavans* A. 1668) dum ulterius in ove ductum perscrutatur, quo bilis in cysticum deducitur tu

bulum, hosce (sic dictos) vermes, in ductibus Cholodochis: inter ipsos erant (territi quoque, ut credo, metus quippe tum temporis, Lutetiae Parisiorum, pestis erat mortalibus ingens) qui lecto forsitan ATHANASII KIRCHERI tractatu, de peste, edito A. 1658. disquisitione dignum judicarent; an non hæc animalcula præfagia atque futuræ moerendæque cladis prænuntii extarent? cùm CORNELIUS GEMMA, simili de casu, circa annum 1562. inter Batavos, meminisset, sustinens multifariam morborum colluviem bestiarumque ex ea stragem, præfagio humanæ inservire cladis semper. Animalculorum horum figuram comparant Academici, cum illa herbæ syderitis glabræ arvensis, describentes porrò illa, hoc modo, pag. 100.

Sunt figurâ plana, oviformia, & quadantenus in apicem, versus extremitatem unam, exporrecta: ab altera autem extremitate caput obtinent nonnihil prominens foliique cauliculum exprimens. Colore tinguntur ab parte ventris albicante; dorsum scatet maculis filamentisque obscuro-fuscis, hinc soleam piscem repræsentant. Caput rostro (proboscide) instructum, perforatum habent foramine parvo, præter & aliud majus circa medium, versus inferiora. Huic hanc adjiciunt delineationem atque explicationem.

1. denotat animalculum dorso, 2. Ventri incumbens. 3. istius herbæ folium, ut illud exhibet BAUHINUS. Cæterum nihil prætereà, quod propriè ad hoc lemma pertinet, nisi generaliore probationem de prædictionum præfagiorumque incertitudine, habent.

Quid ab famigeratissimo BARTHOLINO, FABRITIO, HAUPTMANNO, TARDINO aliisque sit præstitum, congestum extat, Miscellaneis Curiosis ad annum 1670. pag. 128. ad Ann. 1675. 1676. observat. FROMANNI pag. 249. & &c.

Eodem fermè tempore, videlicet, Ann. 1671. hisce quoque de animalculis egit, perpetuis celebrandus laudibus, FRANCISCUS REDI, *Tractatu de insectis*, pag. 302. horumque, hac figurâ, depingens faciem:

Figuram (inquit) vervecini, vel arietini hepatis vermes habent seminis cucurbitæ, vel ut melius dicam, exigui & tenuis myrthifolii, cauliculo dotati. Colorem obtinent ex lacteo candidum & multi in illis tranfluent vasorum ramuli, vel canaliculi ex flavo virides, si mavis. Foramen habent rotundum, five os in planitie ventris, haud procul ab ea parte, quæ respondet folii cauliculo positum. Sæpius hi vermes vervecini in cista fellis inveniuntur, nec in felle. modò, sed omnibus hepatis vasis natant, solis arteriis exceptis.

Quid de hisce omnibus affirmandum, ex sequentibus tibi dijudicandum relinquo libenter.

Verbo, vidi etiam FRED. RUYSCHIUM, observat. 48. de hisce animalculis verba fecisse. Quàm longè autem icon hæc ejus, ab vermibus ovini hepatis similitudine, figurâ (hâc enim loquere exceptis, qui eum ovino in hepate vidit, per pauca habet) ipsaque ab veritate deflectat, unicuique mox, perspecta

delineatione eâque cum mea & vera comparata, patebit abundè.

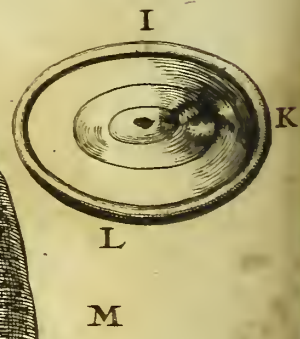
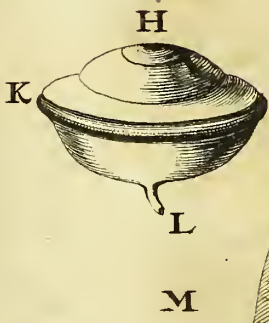
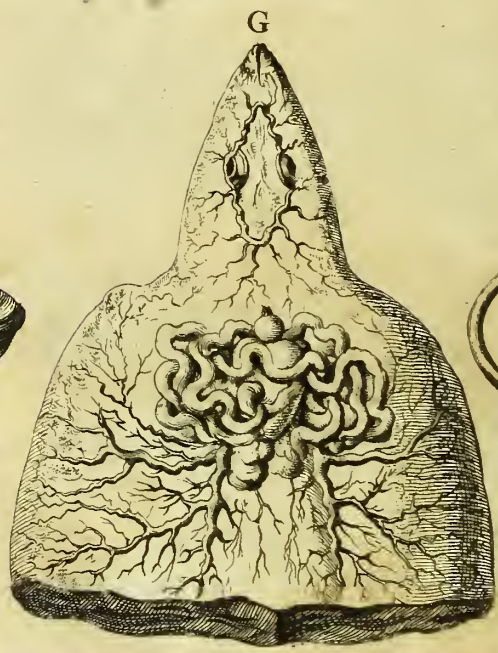
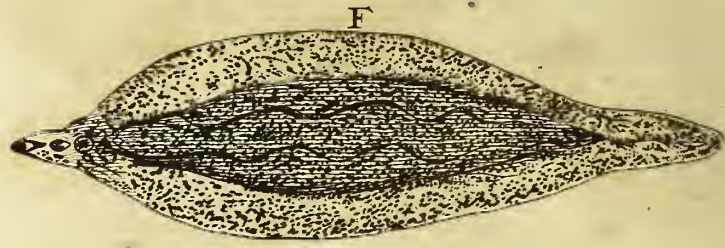
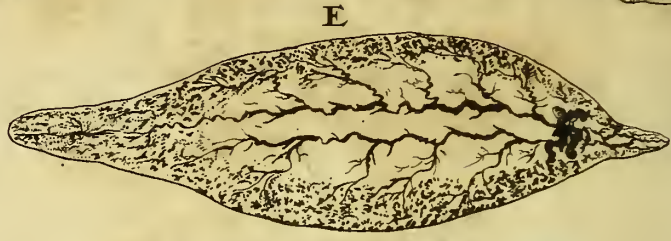

Crediderim vix, posse dari quemquam, qui ejus picturâ animal designari credat, cum nihil obtineat, quod animal vivum ejusve figuram vel redoleat: è contrariò pro glandulosa, aut alia quadam massula non habeat. Addit autem sub designatione literæ F. *Vermes è ductu cystico & poro bilario ovis desumpti.*

Ut observationis meæ narratio ejusque ordo percipiatur rectè, dicam primò de animalculi hujus corpore atque dispositione. Secundò; de locis in quibus detegitur. Tertiò; de ejus numero, ortu, propagatione conaborque quartò; demonstrare, hæc & alia animalia, in hepate aliisque corporis partibus degentia, causas multorum morborum eorumque symptomatum extare.

P:ò; quod ad horum animalculorum figuram, circumscriptionem similitudinemque, quæ nunc (excep-
tis supra memoratis) ab ea nummulariæ herbæ

tunc ab hirudinis imagine desumitur; illa convenit quàm maximè, cum ea piscis nostratum soleæ atque ex parte passeris; ut liquet ex delineatione prima, literâ A. designante animalculum hoc, magnitudine, quâ, ut plurimum, invenitur, ab parte gibba, sive dorso B. inverso ordine, atque ita ab facie ventris conspiciendum. Sub lit. C. depingitur ejus prima, D. altera facie expressa proles: literæ autem E. & F. designant utrumque hujus animalis adspectum, adaucta proportione, ope tubi optici.

Phænomena vel vix hic morbus habet, quibus extrinsecus dignosci queat, cum itidem, quod ex eo laborat animal, quandoque pingue & vegetè vivens est, ejus hepatis status, non nisi post mortem, investigatur atque hinc rarò viventia inveniuntur eoque minus, quia vel nullum frigus, aut liquorem adventitium, sine vitæ discrimine, ferre valent. Vidi tamen viventia hæc animalcula, postquam lanienæ ovium sæpesæpius, ex professo institutæ, interfuissem & quidem ultimò, insigni multitudine hoc anno 13. Martii, quemadmodum eodem quoque tempore, in felino hepate, aliud breviusculorum densorumque vermium genus. Ubi frigescere incipiunt atque ita notu destituuntur visibili, recuperant eundem, ma-
u calefcente occlusa leniter, aut hepate tepidæ immisso. Motus eorum, cum motu mox designatorum viscium, in totum convenit; id est, undarum, suprema parte non ruptarum adinstar, moveri videntur. Progre-
sibus corporis marginibus circumvolutisque, hoc modo, caput primò ad truncum adducitur; corpus secundum ejus latitudinem expanditur atque postea secundum longitudinem extenditur.

Colorem obtinent fusco-flavum, ventrem planum, in dorso pallidiorem; tota porrò cutis ipsis aspera, punctulis stipata, pellucida & transparens est admodum, ut per eam, parte ab utraque viscera vasaque dignosci possint ritè. Capite instruuntur (vide lit. G. adauctam ejus proportionem exhibentem) & acuto plano, ore eminenti, ut ferme carpio. Oculi (vide ut supra H. & I.) prominentes quàm maximè, limbo obducuntur cartilagineo, K. suntque, quod multis hujus figuræ piscibus est familiare, non ab utroque, sed uno capitis latere, collocati ambo.

Capiti tam propè cor & huic conjuncta adjacent intestina, ut dubitem, num vel quidquam intercedat, quod autem omni ferè viventium generi proprium est, quo ab trunco distinctum videatur caput. Duo de corde dimittuntur, totum corpus perreptantia vasa, relicto in dorsi medio, secundum ejus longitudinem interstitio lato, ut videre est, sub explicatione lit: L. inter hæc vascula, exiles collocantur tubuli, sive filamenta, in quibus nullus conspicitur liquor. In vasculis hisce duo inveniuntur liquorum genera, in quibusdam, videlicet, ex fusco flavus quandoque etiam purpureus; in aliis ex pallido viridis, uterque autem viscidus; defluens nihilominus (imò animalculo jam mortuo) corporis posterioribus elevatis, versùs cor & ab ipso, elevato capite, versùs corporis posteriora. Mirabantur quidam hujus demonstrationis adspectores refluxum hunc tardius, animalculis viventibus, quam ipsis demortuis peragi; cum tenuior in vivis, quàm mortuis hic comperiatur liquor; sed habitâ vasorum deducen
tium

tium hoc liquidum eorumque motus, propellentis porrò cordis virium ratione, clarè ipsis & distinctè hujus phænomeni ratio & effectus innotuit.

Intestina aperiuntur in dextro corporis latere, mox infra caput, qui locus, quæ apertura, pessima consuetudine, in piscium genere, umbilicus nuncupatur; intestina arctissimè & in unum quasi glomerem, compressa tenentur. Globulus quidam subater, circa intestinorum initium, hepatis fungi officio mihi videtur: inter hunc atque ipsa intestina detego, in omnibus quæ perlustravi animalculis, insignem numerum partium oviformium, de quibus tua me monet epistola experiorque tecum, centena eorum corpuscula etsi conjuncta, vix tamen unius arenulæ circumferentiam implentia, colorem ex pallido rubrum præbere: hæc corpuscula mihi ovula sunt, aut, si mavis, *de kuyt van dit visse*; omnem licet adhibuerim diligentiam, nunquam tamen certò mihi & perfectè de eorum sexu satisfacere datum mihi fuit. Sæpius anceps, collegi tandem veritati convenire proximè, hæc animalcula istius esse generis viventium, in quo uterque conservatur sexus; aut me hætenus, nondum in masculinam incidisse prolem; verùm quàm longè foemineum genus in aquatilibus numero superat masculinum, ex pluribus, exemplo sit, asellus minor: num animalia hæc, *vermes aquatiles*, an verò *pisces* renuntianda sint, ad rhombum facit nihil; quandoquidem idem hoc (utrumque, nempè, sexum) in terrestrium, ut limacum aliorumque animalium distincto cœtu, compertum habemus dudum; exilitas quoque corporis, huic systemati nihil addit veritatis atque verisimilitudinis, nihil adimit: multa enim dantur aquatiliū, terrestriū, volatiliū genera, te-

neritudine & incremento hisce animalculis paria : quin imò millena aliquot millia, ipsis millies minora varixque figuræ, quotidie, in ipsa aqua pluviali nantantia, inveniuntur : rogo autem prædicto examini te quoque tradas seriò.

Experior (ut tu mecum communicare voluisti) quoque ingentem acervum particularum supramemoratarum oviformium, ubique locorum, quo animalculorum horum fœtus inveniuntur, in liquore, bile, nempè obscura, cui innatant, apparere; hæc autem ad unam omnes (licet minutissimæ sint) unius ejusdemque esse figuræ ac pelluciditatis.

Cauda, potius pars infima, etsi cum toto conveniat corpore, omnibus tamen ejus partibus exterioribus tenerior est, rudiori quippe contactu frangitur actutum.

Loca quibus, in hunc usque diem, animalcula hæc invenire tantum potui, vasa, ductus receptaculaque bili inservientia, sunt; major autem eorum numerus in ductibus cholodochis nidificat, qui hoc in statu ubivis, extra normam verò & majoribus protuberantiis, spiris, anfractibus, cellulis, quarum cavitatum diameter pollicis & dimidii latitudinem sæpius adæquat, eminent, tractu, quo hæc animalcula coacervatim congesta reperiuntur suntque hæc loculamenta cartilaginis instar dura: in ductibus cholodochis minoribus, jacent secundum vasorum longitudinem, triplici quadruplicique volvulo complicata: hac facie multos, autumo, fuisse deceptos atque proinde animalcula hæc descripsisse, ut in longum exporrectos rotundosque vermes; verùm etsi arctissimè complicentur, expanduntur attamen, etiam post mortem, tepidæ immissa, secundum eorum dispositionem veram facile,

cile, aut mutantur itidem colore, id est, albescunt statim.

Animalcula hæc rarissimè in hepate inveniuntur, nisi hoc viscus tumoribus ulceribusque infestetur. siue autem multa, siue pauca, magna, siue parva numero & corpore existerent, nunquam tamen mihi contigit vasa vel ulla sanguifera, ab consueto statu, sanguinemve in iis mutatum, minus multò animalcula hæc in eorum tubulis reperire; nervis asservantibus fabricam suam perfectè emissisque regulariter & ut solent benè constitutis, observo; lymphæductus per totum corpus, ab eorum dispositione naturali, differre multum; quidam quippe debitæ expansionis excedentes limites, sibi conjunctos comprimunt admodum, ut de iis vix leviora quædam vestigia conspici de- tur, quod si acciderit; abdominis cavum lymphæ tumet scaturigine; glandosæ hepatis molis interstitia distenta maximè, unaquæque glandula liquore turgida & saturata distinctè & ad oculum ab sibi vicina se- mōta; ipsa quin etiam exterior hepatis membrana durior spissiorque reperitur. Animalcula hæc ipsa in hepatis substantia ejusque vasis sanguiferis non hospitari, neminem inficias iturum confido, qui perpendere non dedignatur, ex adverso, ea extrinsecus at- que ita per omnia corporis viscerisque hujus involu- cra (quod nemo mortalium defendendum suscipiet rutò) aut per vasa sanguifera, biliaria, lymphatica in hoc debere intrudi viscus.

Primò; arteriæ mole & dispositione spissiores fir- mioresque, itidem angustiores, eum sunt in modum circa earum extremitates, in hepate exporrectæ & in minutissimas sui generis propagationes extensæ, ut

nè ullum quidem horum animalculorum visibilium continere sint aptæ natæ (taceo impræsentiarum contradictoria, ex sanguinis aliorumque liquidorum motu causarumque effectis deducenda, argumenta) hinc ergo colligo, cum Nobiliff. FRANC. RED I, esse rationi inconsequentem planè, animalcula hæc commorari in arteriis atque ibi incrementum capere posse. Sustineo autem (salvâ Viri excellentissimi auctoritate; partium enim, nec personarum studio me abripi patior) contra ipsum, illa, nec in cæteris habitare vasculis sanguiferis. Si enim & hoc est, quod Auctor urget, in vesica fellis gignentur, mordendo hinc & prorependo perforant communem ductum iterumque inde per & in vasa sanguifera ruant, oporteret, inveniretur effusus, aut defluens sanguis ullibi, quem autem offendere mihi contigit nunquam. Ea, hic loci, numero adaucta, denuò perforare vasa sanguifera, hoc pacto, in glandosam hepatis molem reptitare, eam cellulis excavare, experimento atque verisimilitudini refragatur efficienter; minutissimi etenim ductus cholodochi, hisce occupati animalculis, imo in ipso hepatis extimo margine, admodum extenduntur, ampliantur atque accrescunt, ut ipsa ejus glandosa substantia cum exteriorè membrana unita videatur coalescatque firmiter; in cellulis tamen nihil, quod sanguinem referat, relictum observatur.

Ingenti, ut plurimum, quamquam incerto, prorumpunt numero & hoc pro majore, vel minore, ad propagandum, temporis intercessione; ex uno, nempe, 870. integra, præter multa, ipsa in disquisitione, lacerata, dissecta; ex alio autem hepate, vix 10. aut undecim animalcula depromere potui. Repe-

riuntur in multifario bestiarum ordine. Relatum mihi ab venatoribus Velaviensibus est, se animalcula hæc in cervis, apris aliisque majoribus minoribusque invenisse animantibus. In vitulino ea sæpius & in tauri juvenci hepate paucis abhinc diebus, verum ex viridi atro colore tincta, observavi; reperiri eam in ovis utroque sexu & per omnem vitæ tractum, quinimo in senescentibus, hoc multis jam, tibi verò jam dudum, innotuit. Detexi aliquando in & circa humana jecinora, diversæ ab hisce animalculis fabricæ & ut tum temporis mihi videbatur, alterius figuræ animalia, sive vermes; quamquam mihi persuadere jam ausim (penitioris videlicet, instructus animalculi prædicti cognitione atque expertus insuper, quo sese modo complicare possunt) me ea quoque in hepate vidisse humano: priusquam autem vel minimum quid, ut certum affirmem, conabor (abs te idem expetens) nullâ neglectâ opportunitate, ipsam hujus rei eruere & patefacere veritatem.

Quod ad horum animalculorum ortum ortusque causam primariam, materiam atque propagationem, quæ omnia scripturientes quidam ex putredine, corruptione, salis defectu, liquidi calorisque intemperie aliisque, sensu carentibus, cogitatis, veris facultatibusque derivare moliuntur: ut; *hæc & similia animalcula semel ex putrida materia producta, se multiplicativa sui, mediante, sive operante facultate foventrice.* Hisce cum aliis infirmioris cerebri adibriis cogitationumque sepositis chimæris, conituo, hæc animalcula, quemadmodum omne vivens animatum & vegetans, ex sibi similibus at-

que ita ex ovulis, semine, breviter, ex materia sibi in primo fieri conformi ejusdemque, cum se, dispositionis, produci: existimans, hoc quo vivimus seculo, nimium profecisse homines in artibus rebusque visibilibus tractabilibusque (reticeo cætera) nimium virtutem coluisse ratiocinandi ejusque perspexisse fundamenta; nimium veram disquisitionis in corpora didicisse methodum, quàm ut sibi aliisque imponi sinant diutius auresque patulas insipientium vetularum narratiunculis puerorumque infulto præbeant garritui. Vana quæ mentis non confirmata ludibria, ad execrandam gentilium veritatis & limato scientiarum lumine privatorum normam, vagiæntes vix apud infantulos, quibus Lalli & Morphæi facinora, ut, nempè, dormiant, recitantur nullo autem modo inter homines, mediocri duntaxat ratiocinandi virtute non destitutos, ferri possunt. Verùm enim verò, cum prædicta & similia, apud cicero & nucum emptorès in pretio sint, stomachari non desino: hosce enim si audias docentes, truncus & stipes, cum ratione, distincta perceptio est atque ideo ego (quod Petronius de eloquentiæ studio) existimo Juvenes quorundam supposititiis & ad medicam ituris viarum non facientibus dogmatibus, stultissimos fieri: qui nihil ex iis, quæ in usu habemus, aut audiunt, aut vident eosque qui inter hæc nutriuntur, non magis sapere posse, quàm benè olere qui in culina habitant. Diutius me & acrius eorum opponerem ineptiis nisi ipsa hæc materies, pro parte, ab Chir. C. STEENVELD discussa esset nuper; DISSERTATIONE DE ULCERE VERMINOSO; quâ refuta-

do 64. FRED. RUYSCHII observat: hominem, *Luce Meridianâ clarius*, inscitæ atque de hujus-rei veritate convincit. Quod si Tractatum hunc, ab pag. 9. ad 18. perlustrare lubeat, tuum videbis, pro meritis, exceptum nomen tuisque ex observationibus luculentam stringentium argumentorum petitam seriem.

Quâ tu opportunitate animalcula hæc (ut A°. 1679. cum Regia societate Anglicana communicasti) eorumque ovula in oves deferri autumas; de aliis animalculis enim eadem erunt colligenda, ea, videlicet, nimbose, æstiva autumnalique tempestate ex terra emergentia, unâ cum liquore, in quo vivunt, ut cum quo emergunt, ab brutorum hoc genere auriri, deglutiri; verisimile videtur eoque magis, tum id quoque ab rusticis, pecudum pastoribus lanio-ribusque mihi relatum sit nonnunquam distinctè: sed (pace vestra hoc dixerim) minimè animalcula hæc per stomachum perque intestina reptitando, ex abdominis cavo, in hepatis sese ingerere vasa, ubi loci suos producere foetus atque ex stomachi intestinorumque perforatione hac, causas esse, quibus, per foramina hæc, latex ille insignis liquidi effusus, in prædictam destillat cavitatem: si enim, formâ animalis, descendant in stomachum atque intestina; si hæc perreptare, imò perforare, apta sint; nihil certè obstabit, quo minus etiam cæterorum adjacentium viscerum membranas, ut pancreatis, etiam, lienis perforare inepta erunt atque hoc modo, in hisce quoque visceribus, quod tamen nunciam vidi, invenirentur. Adde secundò; quod si hoc fieret, magna satis fore corpore, ut saltem in
stoma-

stomacho, aut intestinis (quod itidem nunquam observare mihi licuit) videri possent.

Tertiò; si prædictas perforent partes, consequens est, ex iis chylum, aut liquidum quid, chylo fluiditate par, debere effluere: si verò spissius hoc supponatur liquidum, sequitur, horum læsorum viscerum vestigia, foraminula posse detegi. Ad penitus hoc investigandum negotium, stomachum unà cum toto intestinorum firmate, adhucdum calefcente, ovis, hoc morbo gravissimè laboranti comprimendo, ut potui, perscrutatus sum; deinde omnia tepidæ immisi tepidæque implevi, imæ eorum parti spiritum vini calefactum tandemque Mercurium infudi, mox omnimodo agitavi, compresserelustravi, tractitavi; sed nè minima quidem foraminula læsionesque detegere potui. Animalculæ hæc ex duodeno intestino, per communem ductum in vesicam felleam ductusque bilarios repere, e loci foetus edere suos, cum evidenter sit contradictorium & pugnans cum ipsa dispositione, actu haurientumque partium usu, hanc ut refellam opinionem opus non videtur.

Contemplationes tuæ, quarum me 19. Januarii hujus volventis Anni, participem facere voluisti, & haurienda ex civitatum fossis aqua parandoque cuca, in usum humanum cibo; hoc modo, nempe multa animalcula (intelligo aquatilia eorumque ovula) in nostrum deduci corpus, œconomix animalium convenientes, mihi placere summoperè; servatamen reverenter hac mea opinione: lympham, scilicet, in homine brutorumque genere, ut supra innui, effusam in cavitate abdominis, solummodo

ex ruptis, laceratis, aut quodam vitio læsis tubulis lymphaticis; non verò ex foraminulis, ab hisce animalculis, stomacho intestinisque influctis stillitare. Concedo nihilominus animalia hæc, prædicta vasa eorumque in hepate initia (etsi in hisce ipsis non int) posse perrumpere, frangere, lacerare. Hoc enim compertum habeo, semen, sive ovula horum liorumque animalium (vide hoc de themate Chir. C. STEENEVELD, dissertat. prædict. pag. 12. & 13.) cum chylo in sanguinem, cum sanguine (respectu eorum animalculorum speciatim) in hepar, porrò hoc in viscere solummodo & tantum in ductus organaque bili inservientia posse propelli, hospitari, propagare atque sic partes lacerare & frangere circumjacentes.

Non inhabitant, primò, sanguiferorum vasorum actum in genere, neque hepaticorum in specie; utpote quæ revera nihil (excipio ex parte portam) continent, cujus respectu ab cæteris differunt sanguiferis. Non degunt, inquam, in sanguiferis vasculis, cum propter eorum, cum & sanguinis sanguinique commixtorum succorum continuos, proprios, progressivosque motus.

2.º Neque in lymphaticorum systemate, ob præditam rationem, eorum exilitatem tubulorum continuumque liquoris ex angusto, ad augustum locum inductionem.

3.º Nec magis in nervis, utpote partes, quæ non sunt tubuloso-cavæ quarumque extremitates in bilialia aperiuntur organa.

4.º Porrò, nequaquam in interve capsulam, membranam vaginalem, portam cholodochorumque ductus

cingentem, hoc enim organum arctè prædicta comprehendit vasa, ullis sine, in biliaria vasa, in quibus solis hæc animalia inveniuntur, hiantibus orificiis.

5.to Insuper, non in & inter illud spatium, quæ arteria & vena, post indefinitam ramificationem atque divaricationem, ab trunco & ita ab majoribus, in minores extensæ, tandem formâ maculæ ad sese invicem accedentes, glandulas extruunt. Hæc enim interstitia minora, ad transfusionem sanguini & secretionem lymphæ, ut & alimentarium succum porrò ad continuum motum destinata, inepta mihi videntur, ut procreationi horum animalculorum inserviant.

6.to Multò minus nidificare in membrana, credibile est, quæ hepar obducitur, aut in vinculo umbilicali, jam jam in ligamentum mutato, aut in tendineo - membranoso organo, quo hepar diaphragmati connectitur: existimo itaque licere mihi ratione & experientia meâ duce, affirmare, animalcula hæc solummodo in organis, ductibus & receptaculis bilis produci, augmentum capere & in sibi similia, genere & multitudine crescere. Ulteriori probationi hujus positi, sit; semen, ovula horum animalculorum, una cum partibus oleosis chylis, in animali ex hoc affectu laboranti, ab sanguine in organa bilifera deducta, eo loci posse affixæ atque quiescere; vasorum etenim hi parietes ferè per tenaci & viscoso obducti sunt glutine: ad bilem non semper (ut sanguis) progressivè moveantur ut enim aperiri claudique, ad rei exigentiam, ejaculatorium ejus vas posset, ornatur, postquam int

intestinatorum membranas paululum prorepsit, circulo musculari.

2.do Quo loco hæc animalia, aut eorum oyula inveniuntur, bilaria vasa turgida, dura atque colore nutata animaliaque hæc prædictæ bili viscidæ tenaciter adeo inhærentia, ut eorum corpuscula, ex ea jam desumpta, nihilominus hoc glutinæ conspersa comperiantur undique.

3.º Qui ex eorum ore & umbilico exprimitur liquor, idem ille, sed tenuior paululum, est, in quo vivunt & cujus particulis nutriuntur selectis: nihil autem in hisce miratu dignum. Unicuique animali suus est vivendi locus & suum nutrimentum assignatum, specificè atque hoc pro uniuscujusque structura & dispositione. Pisces marini in fluviis, aviaticiles in marî, in aëre vermis terrestris, in terra aves & sic in cæteris, moriuntur, quid mirum (inquam) si animal hoc deductum in aliud animal, solummodo in loco & ex nutrimento ipsi proprio, ut quod proximè cum hisce convenit, nempe, in organis bilariis & ipsa bile, vivat?

Absonum itaque mihi videtur nulloque fundamento doctrinam, ad depellendos de corpore vermes & alia animalia, utendum medicamentis amaris: contrarium enim patet in quibusdam morbis vermiferis; ut in odontalgia; huic dolori medemur melle, saccharo aliisque dulcioribus, dentibus ea admovendo atque hoc modo, vermes ex illis eliciendo.

Ut probem hæc & similia animalia in hepate aliisque corporis partibus degentia, horum morborum atque conjunctorum symptomatum, extare causas,

scitu dignum in genere, vix dari materiam, in qua animalia, quandoque non reperiuntur. Harum observationum si quis elenchum epitomenve petat, pervolvatur PHILIPPI SACHS VON LEEUWENHEIMB, collecta ab Academia Germanica, sub inscriptione, *Miscellaneorum curiosorum* &c. A. 1670 pag. 34. & sequentibus. Breviter scitu & dignum in specie, taceo enim cætera, in homine non extare partes, adeo fluidas, aut solidas (eo enim redeat oportet omnis in corpora, disquisitio, ut homini usui veniant) in & circa quas, sagax, paucis abhinc annis (honus in hisce & Tibi debetur summus) viventia non detexit diligentia atque industria.

Non defendam, veritati enim vim intuli nunquam, posse omni tempore demonstrari, in omni morbo, pruritu, herpete, ulcere & tumore, animalia & quidem ea causas horum symptomatum extare: novi enim ex pustulis quibusdam elici materiam, quæ ad nullam rem magis, quàm ad vermem accedit, nihil minus tamen, quàm vermis est in elenchum casus locosque continentem, in quibus, humano in corpore animalia, vermes aliaque viventia viri observarunt, ingenio & alacritate clarissimi enim colligere quisquiliarum animus fuisset acutum, qui huic argumento adjungi potuisset, sunt historiolæ de horum atque similibus animalculorum miranda metamorphosi, fecunditate, morsus & perforationis, tibi, tuæ perspicacitati ac meæ patientiæ fuisset oneri. Detecti erant;

VERMES in Capite, Misc: cur: dec. I. ann. 1670.

obs. 147. & ann. 3. obs: 414. dec: 2. ann. 9. & 10. obs. 50.

VERMES ascaridiformes 40. per nares emissi, ab vetula Birrensi, quæ passâ fuerat ingentem hemi-craniam. PETR. BORELL: in obser. rar. med. phys. epilogo. confer cent. 1. obs. 19. & 39.

VERMIS supra duram matrem, instar curculionis, cranio perforato & aperto, inventus. PETR. FOREST. lib. 9. obs. 4. Sect. 1.

VERMES, cum pure foetidissimo, ad duram matrem reperti, undè tamen æger convaluit. HILDAN. cent. 1. obs. 16.

VERMIS per nares rejectus, in puero, dolore capitis afflicto. HILDAN. cent. 1. obs. 8.

VERMICULI oculorum. JOH. NICOL. PECHLIN. lib. 11. obs. 35.

VERMES è nare projecti. FOREST. lib. 21. obs. 26. Sect. 3. misc. cur. dec. 2. ann. 3. obs. 99. TULP. lib. 4. cap. 12. PETR. BORELL. cent. 3. obs. 45.

• VERMES in auribus: misc. cur. dec. 1. ann. 3. & 4. obs. 5. FOREST. lib. 21. obs. 26. Sect. 3. item lib. 12. obs. 9. Sect. 2. PLIN. lib. 20. cap. 14. JOH. BAPT. MONTAN. conf. 40.

VERMIS odontalgicus. JOH. NIC. PECHLIN. lib. 11. obs. 36.

VERMES dentium. misc. cur. dec. 2. ann. 5. obs. 192. ann. 9. & 10. obs. 24. & 187. Act. Hafn. vol. 5. obs. 108. & LEEUWENHOEK.

VERMES salivæ. misc. cur. dec. 2. ann. 9. & 10. obs. 130.

Ex Vermium abundantia in gingivis, mortis causam deducit HILDAN. cent. 1. obs. 59.

VERMES ex spina dorsi notantur, misc. cur. dec. 1. ann. 2. obs 109.

VERMES dorsales. PETR. BORELL. cent. 1. obs. 89.

COCHLEÆ vomitu rejectæ. misc. cur. dec. 1. ann. 3. obs. 85.

VERMES ventriculi & vomitu rejecti. misc. cur. dec. 1. ann. 3. obs. 258. ann. 3. & 4. obs. 38. & 80. dec. 2. ann. 4. obs. 39. ann. 6. obs. 33.

VERMES longi, albi, ex ventriculo ejecti. FOREST. lib. 21. obs. 26. sect. 3.

VERMES quingenti à sene rejecti.

Idem ibidem.

- - - - trecenti idem ibidem.

CARDIALGIA ex vermibus. Act. Hafn. vol. 5. obs. 34.

VERMES innoxie intestina perforantes. misc. cur. dec. 2. ann. 5. obs. 45. BONET. Med. Sept. collat. lib. 3. sect. 16. obs. 12.

VERMES intestina perforantes, pereunte ægrâ, BONET. Med. Sept. collat. loc. cit. obs. 13.

VERMIUM globus, post dolores colicos, excretus. HILDAN. cent. 1. obs. 57.

VERMIS frustum septem ulnas longum, à muliere excretum. HILDAN. cent. 2. obs. 73.

VERMES per umbilicum excreti. FOREST. lib. 7. obs. 35. in Schol. sect. 1.

ASCARIDES tenesmi causa. Act. Hafn. 1673. obs. 74. confer. HIPPOC. Sect. 3. Aph. 26.

LUMBRICI in bubone inguinali. misc. cur. ann. 6. obs. 144. dec. 1.

VERMES in pulmonibus, pleurâ & pericardio, Act. Hafn. vol. 3. obs. 56. FOREST. lib. 21. obs. 26. sect. 3.

VERMES cordis, misc. cur. dec. 2. ann. 9. & 10. obs. 13.

VERMES in venis, JOH. RHOD. cent. 3. obs. 61.

VERMES in ramis iliacis, Idem cent. 3. obs. 62.

INSECTA balæniiformia in sanguine humano. PETR. BORELL. cent. 3. obs. 4.

VERMES febricitantium. FOREST. l. 7. obs. 36. sect. 1.

VERMES peste affectorum ATHANAS: KIRC. lib. de peste.

VERMIS monstrosus, diuturni morbi & mortis causa. JOH. RHOD. cent. 3. obs. 64.

VERMES renum, Misc. cur. dec. 1. ann. 3. obs. 405.

VERMICULI vesicæ, abscessu putrido, affectæ, HILDAN. cent. 1. obs. 56.

VERMES in urina: misc. cur. dec. 1. ann. 3. & 4. obs. 156. dec. 2. ann. 3. obs. 77. ann. 6. obs. 31. JOH. NIC. PECHL. lib. 2. obs. 18. Act. Hafn. vol. 5. obs. 21. BONET. med: sept. collat. lib. 3. Sect. 29. obs. 33. TULP. l. 2. cap. 43.

TERMITES per urinam excreti. misc. cur. dec. 2. ann. 7. obs. 79. confer. obs. 478.

SANGUIS vermiformis, cum urina, excretus. BONET. Med. Sept. collat. lib. 3. sect. 29. obs. 34.

Afellus, sive *ovion* vivus, cum lotio excretus, dem obs. 35.

VERMIS in vesica lactantis exclusus. BONET. med. septentr. coll. 1. 3. sect. 29. obs. 33.

VERMES uteri. misc. cur. ann. 9. & 10. dec. 2. obs. 7. ann. 8. obs. 24.

VERMES in collo uteri reperti & expulsi, PETR. FOREST. 1. 21. obs. 37. in scholio.

LUMBRICI pedum & scroti in America, misc. cur. dec. 1. ann. 3. & 4. obs. 173.

TUMOR verminosus cum folliculo. misc. cur. dec. 2. ann. 7. obs. 16.

VERMES in scabie & variolis. PETR. BORELL. cent. 2. obs. 72.

HABITUS corporis verminosus cum pustulis & variolis. JOH. RHOD. cent. 3. obs. 64.

VERMINOSUS homo, Act. Hafn. vol. 3. obs. 11. Utinam hoc nostrò ævo hoc monstrum non adeo esset frequens.

EX ACARO gravissima symptomata. HILDAN. cent. 1. obs. 96.

VERMINATIO continua ab ipsa infantia, in senectutem usque durans. BONET. Med. sept. collat. sect. 34. obs. ult.

VERMES epidemii. Misc. cur. dec. 2. ann. 5. obs. 169.

VERMIS biceps. BONET. Med. Sept. collat. 1. 3. Sect. 16. obs. 23.

Tandem, omnium ferè figurarum, dimensionum atque dispositionum vermes prodidit, in humano corpore, improbus hujus sæculi labor: unicum hoc addiderim, me nunquam vermes in liene vidisse & num viderint alii, haud scire.

Litigandum ergo, rectius ratiocinandum erit, utrum hæc

hæc animalia, quæ in viventibus corporibus humanis detegi, pro concesso, habemus, causæ morborum eorumque symptomatum esse possunt, an non? eoque maximè, quia inter alios THEODORUS KERKRING, cujus in republica Anatomico-Medica egregiè splendet fama, illud in dubium vocat. Vide ejus specilegium anatom. pag. 177. ubi fallax judicium incertitudinemque visus, ope vitrorum optidorum, in re Anatomica, demonstrare fuscipit; Primò ex minutissimo visionis centro; Secundò variatione colorum; Tertiò ex interpolata, unius objecti, visione; hoc modo, nempe, ut discreta apparere, quæ verè unita, imo quod unum & corpore continuum est: sed postquam microscopium quoddam ejusque artificem BENEDICT. SPINOSAM, laudibus decoravit summis, hæc prædictis adjicit:

Hoc quod instrumenti mei admirabilis ope detexi, visum est admirabilius: intestina scilicet, hepar, cæteraque viscerum parenchymata infinitis scâtere minutissimis animalculis, quæ an perpetuò suo motu ea corrumpant, an conservent, dubium esse possit ei, qui considerat domum dum incolitur, nitere & splendescere, eandem tamen atteri continuâ inhabitantium culturâ.

Quamvis mihi innotuit probè, quousque, non hujus, aut illius de plebe hominis, veruntamen primatum quorundam fiducia & confidentia in vano experientiæ nomine, incertis paradigmatis rerumque (ut fertur) contingentium & quæ istius farinæ sunt assertionibus, positæ sint abeantque, me ulterius hîce non opponam, neque alios in subsidium vocabo,

qui omnem ex vermibus aliisque animantibus, in humano corpore, morbum morborumque causam negant, aut affirmant: si enim liberè animi mei liceat effari sensa, dicam, reverenter, quod res est.

Existimo omnem experientiam, animadversionem, exemplum nunquam, aut saltem rarissimè & tantum in genere, neutiquam verò in specie, ut normam agendi posse adhiberi.

Primò; non dantur duo casus, quid refero casus? duo non dantur æqualia & in totum similia, tota in rerum natura, ex hoc posito (& placuit quibusdam non plebeja delibutis doctrinâ) sustinui quondam: **EX RERUM CREATARUM INDEFINITA VARIETATE, DIVINAM IPSARUM ELUCESCERE DISPOSITIONEM ATQUE FABRICAM.** Hoc si cum Medicina comparatur; hanc meam causam, hæc mea cogitata defendendum suscipient ægrotantium ætas, sexus, methodus & ratio vivendi, anni tempestas, terra in qua degunt, locus affectus, morbi in- & decrementum quæque insuper circumstantiæ uniformitatem, proportionem applicationemque spectant veram, unius, cum altero casu.

Secundò; pauci (paucissimi verò Medici ac Chirurghi) inveniuntur, qui errores suos in proximorum salutem atque commodum agnoscere audent, aut volunt.

Tertiò; etsi etiam non sperandâ fortunâ, etsi fortuitò, examine instituto celebratoque rationali, duo quasi æquales sibi que similes quopiam eruerentur casus? quæro (& ut mihi persuadeo non immeritò hincne indubitanter atque sine contradictione colligendum foret, ex lege velut didactica, hosce sese it

habere semper? hac in re, ut in ea actum fuerat tunc, sine hæsitatione & agendum esse nunc? crediderim sanè quod non.

Quartò; nec licet, nec æquum reor, in re Medica, aut Chirurgica testibus fidem adhibere intemerandam, generaliter: hoc etenim si statuendum & omnia essent vera quæ testibus non carent; multa omnino, proficerent Romano Catholicorum pseudomiracula, quibus eorum crepundiorum nundinaria splendidè jam, sed & fucatè exornatur officina. Hoc si foret affirmandum, omnes stultitiæ, mendacia, pro veris recipienda starent, modò meticulosi, inscii, inexpertes, perfrictæ frontis, aut animo debilitati muliebriter, hoc testari & affirmare non vererentur. Hoc pede infausto calcarent cum empyrico agyrta medicafter & anus famam, fidem & ludia sapientissimorum quorumcunque Medicorum utque Chirurgorum ubique & semper. Licet & pueri quoque observent, hosce Dei & honoris cultu, stros vaniloquentiâ & fœdo lucri appetitu duci antum.

Quintò; quæ amabò narratiunculis adhibenda fides, ex quibus, pro hac, aut illa relatione, damnum sibi, aut lucrum in & adferunt homines? quid multi quid certè multi medicastri sacra auri fame non moliuntur! non audent! num alio, quam Peroniani milites, genere furiarum declamatores higitantur, *qui clamant* (parci veritatis cultores) *machina hac, hujus surditati, hoc medicamento, illius pilepsiæ mederi potis fui.* Bene! bene! euge! feliciter! Hæc ipsa tolerabilia essent, utcunque, si curatos hosce invenire daretur, contrarius, non existe-

ret eventus & infelix tragoediæ catastropha. Paucis, ego me rationis normâ duci docerique sino, hac, ut possum sensibusque externis eorumque utor ope, ut ad tabellas, tabellario, ad opus organo, lumine ad probè distinguendas res, per se jam distinctas & sic porrò; statuens omnes morbos (non moneo de exterius adhibitis noxis, plagis, damnis) primò; in partibus fluidis: Secundò; per quos vehuntur in ductibus: Tertiò; in iis, in quas feruntur, partibus perscrutandos, inveniendos depellendosque extare: insuper plus sæpius quam quidem opinamur, animalia partium pravæ constitutionis, impediti motus ejusque sequelæ, esse causas; negans constanter, sanguinem bilemque unquam, ullo in statu, ut quidam nugantur, esse constitutos. Ut plurimum in hosce materiamque hanc, cadit cuditurque eorum censuræ faba. Sanguis & bilis eorumque mala dispositio, ut plurimum morborum causæ renuntiantur universales particularesque; prior nempè, peccat quantitate, abundans, vel deficiens; nunc austerior, tunc viscidior, modò limpidior, mox acrior, hic spissior, illic tenuior, altera quoque, aut deficit, aut abundat statuiturque tenacior, aut tenax non satis, amarior, aut non amara methodicè, nunc arctius, tunc non satis arctè cum sanguine juncta mixtaque, modò adusta, mox concocta non probè. Hæc & similia tolerantur, hisce connivetur & quid ni? ipsa, hoc medio, visitatio formam speciosè turgidulam ipseque lucrimulgus *Medicus in via*, quibus animum intendit solum, pecunias, dedecoris præmia, obtinet.

FACINUS MAJORIS ABOLLÆ!

Medici, si quis, indocti imaginem intueri amet.

videat nobiliff. Belgarum Poëtæ, CONSTANTINI HUGENII, DE ZUILICHEM, characterum septimum Tit. Een ONWETEND MEDICYN, five de Pseudo-Medico; cujus initium est;

HY IS EEN ONDERBEUL; EEN BUFFEL MET EEN RINCK;

EEN VUYST IN'T SWEERIG OOG; EEN OORBAND OP EEN' KLINCK;

EEN VROEDVROUW MET EEN BAARD; EEN KONSTIG MENSCHEN-MOORDER;

EEN' DOBB'LE KERKHOF-PLOEG; EEN-BOEREN-BORSEN-BOORDER;

EEN' RAETSHEER MET EEN P; VOOR 'T MIDDEN, OF VOOR AAN;

Et quæ sequuntur, quæ (vernaculâ linguâ) non dicam æmulandam, sed ne imitabilem quidem, cum redoleant elegantiam; inusitata utilissimæ splendeant Satyræ luce geniumque sapiant arguto-urbanum, in aliam transferri non possunt linguam. Legat hæc, cum Belga, omnis natio plaudatque mecum, scribentis egregias animi dotes, dum modò tacitè nunc, apertè tunc, mecum rideat fœdam hanc medicastro- rum colluviem; sed & sibi caveat, ne cum spurcissimo hoc conventu, ingenuos, doctos, judicio utentes sincero, misceat Medicos Chirurgoſque, divinâ rationis ac decoris prementes vestigia atque ob sapientiam, munera officiaque honestè atque bona fide, in miserorum solatium adhibita, Deo mortalibusque acceptissimos. Hisce, hisce (inquam) comprobatum est ex figura, structura, motu; sanguinem

non posse falsum, non posse austum dari; bilem ex-
tare nullam adustam, aquosam; Hi norunt, admix-
tione alterius, in se, substantiâ, mutari nihil. Illi
in liquoribus organisque morborum causas non qua-
runt, aut indignant eo loci, quo morbi principiunt
supponitur, sed nec est, nec fuit unquam: illi pro
comperto habent, animalia, etsi eorum myriades
eaque non videant corpore robusto cadaveribusque
nares per & os erumpere, ipsis tamen morbos da-
mnaque adferre posse: quinimo concedere hi non
morantur, cum in omnibus corporis partibus anima-
lia inveniantur, ea quoque in omnibus corpori-
partibus ægritudinum, verisimiliter, esse causas.

Plus semper devorandæ difficultatis mihi fuit, in
perscrutandis cognoscendisque morbis atque eorum
causis, quàm, hisce inventis, in ipsis curandis, au-
mitigandis. non rarò autem quæ aliis, pro causâ
mihi pro effectu sunt. sic tumor, ab effusa lymphâ
in abdomine, lymphaticus; in pulmone, aut he-
pate ulcus; in inguine bubo & ita in cæteris, in ca-
davere si detegantur, morbi mortisque causâ renun-
tiatur, omni posthabita contemplatione, hæc potius
esse ante ruptorum, obstructorum, aliove modo læsorum
vasorum, aut liquorum, motu privatorum sequelas
nullâ prorsus institutâ disquisitione unde, quo loco
quando, qua methodo hæc acciderint, aut accidisse
potuerint? hinc in praxin fluxit hodiernam, detestan-
dus iste, aut deridendus error, ut uni eidemque ægr-
tudini hic medicamenta sale satura volatili; ille que-
rum structura terrea & solida quasi existit, in aux-
lium adducat: sed de hisce, data opportunitate, ube-
rius, ne exspatiari ab termino videar nimium. de

nonstravi (ut saltem opinor) satis superque, quo nodo, quædam animalcula eorumque ovula, in humanum ingrediuntur corpus; modi autem, quibus huic noxam adferre, hoc cruciare, devastare atque causæ morborum, symptomatum, ipsius imo mortis esse possunt, sequenti posse concipi methodo, mihi persuadeo (utinam & aliis) facile.

Primò; hæc animalcula, quorum millena aliquando, uno in loco congesta, inveniuntur, partès, in quibus degunt, ultra earum extendere symmetriam, tum corpusculorum suorum, cum generis sui, incremento.

Secundò; mordendo hæc & perforando easque, tunc in modum, lacerando, frangendo, quo fit, ut hæc organa in totum, aut ex parte, usu munereque destituuntur suo.

Tertiò; reptitando permeandoque tubos locosque seseque in ipsos insinuando, quorum tenerrima fabrica hinc dolori exponitur infesto.

Quartò; excitando in succis motu intestino, qui progressivo exituque œconomix animalis necessario, existat.

Quintò; absorbendo & in proprium usum convertendo succos materiamque nutritioni, augmento & reparationi partium animalis, in quo sunt, dicatos.

Sextò; ejiciendo deponendoque sordes, excrementa, ovula, foetus, mortua corpuscula inter partes, quarum motus hisce impeditus, infaustos secum ducit exitus.

Plurimæ hisce possent læsionis adjungi formulæ; sed opinor, hæc sufficere, ad alias pluresque hæc de re, formandas ideas.

Cui tandem notum est pharmacum eoque utitur, quo,

quo, citra totius corporis partiumque singularium detrimentum & incommodum, animalia hæc eorumque morsus, reptatus & quæ istius generis alia sunt, enecat, avertit, aut dum in vivis sunt, corpore depellit, hic ille, hoc respectu, rem medicam tractat tutò:

Sed concessio, inordinatam partium fluidarum dispositionem atque ita sanguinem sanguinique conjunctam materiam (sive mala illa dispositio in earum figura, sive motu concipiatur) causam quorundam morborum eorumque symptomatum posse extare, idonee rationi non conveniens videbitur probatio? inventis in fluidis solidisque partibus animalibus, ea quoque causas quorundam morborum eorumque symptomatum posse extare de priore plura verba, de secundo efficaciores produci poterunt demonstrationes; æquum itaque foret, si isti homines, qui unicè experientiâ suâ nituntur, secundâ hac methodo cogitandi, se duc paterentur ad primam, id quod quæsisse oportuisset primò, nempe, ad rationem.

Dicerem porrò de supra indigitatis medicamentis in genere & specie, ni vererem me vel jam urbanitatis tuique epistolaris, uni tantum scopo inservientis, transiisse limites; dum te, videlicet, abstraho ab tuis occupatumque detineo rebus, propriè ad exercitia tua non pertinentibus atque huic etiam observationi alia adjicere verum hæc & alia abs te illisque, qui hæc inspicere tabellas non dedignabuntur, in meliorem poterunt recipi partem, hac positâ veritate, me hoc in commodum reipublicæ medicæ & ad incitando
cogni

cognitionis nobiliorum rerumque adhucdum absconditarum (quarum, cheu! indefinitus est numerus & ordo) perscrutatores fecisse solummodò, communicaturus propediem tecum, DE TUBIS FALLOPIANIS & hisce adjacentibus partibus, de quibus me monuisti honorificè, mea quoque cogitata officiosè.

F I N I S.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

REVISED

GODEFRIDI BIDLOO;

DE

OCULIS ET VISU

VARIORUM ANIMALIUM

OBSERVATIONES

PHYSICO-ANATOMICÆ.

Lecturo S.

ipse memet ipsum meaque
dum excutio, comperior &
annuo lubens, amicorum
monita, hortamenta rogatus-
que, vim apud me obtinere
evasionis & imperii maximam. Quis autem
ri, qui hac de facilitate mea ambiget meritò?
b; viderit, me, ipsis id petentibus, quas
uper vernaculâ linguâ exaratas edidi tabellas;
or modo latinas facere; Sed & ventilationi
to cere publicæ. Fateor ingenuè tanti non esse

ptire suaviter atque infantissimè: is etenim ego
non sum, qui infantibus senibusque melime-
la dare vacuasque offerre marifcas ludibundus
amo quique tenebricosam eorum ignorantiam
atque insulsam stupiditatem helleboro curare,
aut carminibus fugare valeo. tu autem, can-
dide lector, Vale.

L E C T U R I S

S.

S. LUCHTMANS.

IC tandem in lucem emittitur, & publici juris fit hæc Cl. BIDLOI, toties promissa de OCVLIS INSECTORVM sententia & lucubratiõ. Posthumum quidem videri cuiquam possit hoc opusculum, quum jam duobus

abhinc a morte ejus annis prodeat; verumtamen hæc omnia ab ipso Cl. Auctore sic edita & impressa & à typothetarum mendis purgata sunt, priusquam in morbum incidisset; dixitque nobis identidem hæc ad umbilicum perducta & sic edenda. Constituerat quidem ipse, si convalesceret, his subjungere de morbis oculorum tractatum, sed fato functus voto damnari non potuit: neque nos ex scedulis ejus & lituris eruere ista potuimus, ut Viri Cl. famâ digna videri possent; quæ una ex causis

fuit

fuit, cur tamdiu dilata fuerit hæc editio. sed & altera gravior erat, nempe quum induxissimus in animum Cl. defuncti opuscula, quæ ad Anatomiam & Chirurgiam spectabant, & sparsim emissa erant, in unum collecta fasciculum simul cum orbe litterato communicare, & nonnulla ex iis in eum usum iterum typis describenda essent, visum fuit his edendis tamdiu supersedere, donec conjungi cum cæteris posset hic tractatus; quique omnia desiderarent, iis ut satisfieri posset, vel si qui, reliquorum jam compotes facti, hanc novam hujus Cl. Viri opinionem de hac disceptatione videre cuperent, ne ii quoque desiderio frustrarentur. Nos ergo quum aliis aliunde negotiis distracti hæc absolvere prius non potuerimus, sic tamen Viro Cl. justa persolvere, & ne hoc opusculum immerito posthumum crederetur, hoc vos admonitos esse volumus. Vos fruimini, & Valete.

G: B I D L O O;

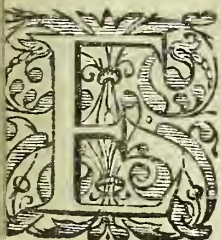
D E

OCULIS ET VISU

VARIORUM ANIMALIUM

OBSERVATIONES

PHYSICO-ANATOMICÆ.

A, quæ, de Variorum animalium oculis eorumque dispositione & Methodo videndi, observanda mihi contigerunt, enarraturus, pauca, in antecessum (*Let: benev.:*) monenda habeo.

In Visus actione, vel ad Visus actum, requiruntur, LUMEN, OBJECTUM, OCLUS: illa, quæ de lumine & illuminatione Objectorum in genere & specie, considerata veniunt, extant apud nobiliss: CARTESIUM *Diopt: C. 1. § 2.*; oculi autem ichnographiam C. 3. exhibitam, ex perspicacis viri, tum inspectione, tum imaginatione esse depromptam, nemo dubitabit, qui ejus hæc verba legit attentè: *Si
ua arte, posset oculus ita secari, plano per mediam*

A

pu-

pupillam transeunte, ut nullus ex eo liquor efflueret, nec ulla pars loco moveretur, talis ejus sectio appareret, qualem hæc (quam proponit) figura representat: posse hoc, arte & commodissimè fieri, patet; oculo, videlicet, unà cum capite frigori intenso exposito congelatoque & postea de fovea ossea, cum, aut dissec-tis exterioribus ejus partibus, puta palpebris, adipe, glandulis, musculis &c. exempto acutissimoque cui-tello deinceps, methodo & lineâ memoratâ, perfe-cto hemisphæriisque ejus in cochleare, aut vase Vitreo positis iisque ferventi aquæ immisissis, ea conditione, ut illa percussis oculi limbos nunquam superet: tunc enim liquefcentibus, degelantibus & degelatis tan-dem omnibus partibus, singulæ sese, ordine & dis-positione, quâ sunt collocatæ, visui jucundissimè & quidem, ut hac tabula proponitur, subjiciunt.

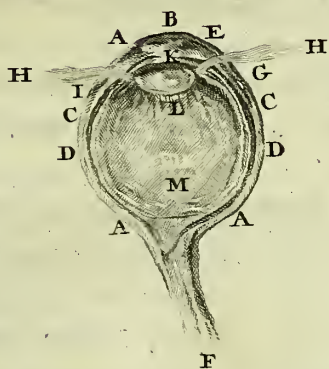
T A B U L A P R I M A.

Representans oculi interiorem, externo omni ejus se-posito apparatu, dispositionem.

A. A. A. *Oculi bulbus.*

B. *Anterior membrana, aliquantulum semper de bulbo protuberans, CORNEA dicta.*

C. C. *Tunicæ ADNATÆ, ad palpebras extendendæ portiones.*

D. D. D. D. CORNEÆ sequela, quam DURAM vocant.

E. E. Tunica UVEA, cujus posterior pars CHOROÏDIS titulo distinguitur.

F. Nervus OPTICUS, hujus filamenta & dispersiones, mox ubi oculi bulbum intrant, RETINAM tunicam constituunt.

G. G. IRIS, AQUEO HUMORI innatans.

H. H. *Ligamentum CILIARE leviter expressum.*

I. I. *Distantia inter CORNEAM UVEAMQUE, in qua fluctitat*

K. *Humor AQUEUS, quem, sequitur,*

L. *CRYSTALLINUS, exceptus, parte postica, ab humore*

M. M. *VITREO. Singuli hi liquores, eâ, quâ potuit fieri, arte, adumbrati representantur.*

Ea, quæ de inspiciendis, aquæ immersæ & moribundæ felis oculi tunicis interioribus motuque præsertim UVEÆ atque ejus ornatu musculari cum annexis, tradit Clariss. MERY, crebra repetitione experimenti & perpensione actus, sunt dignissima.

Cum olim & nunc, imprimis verò nostro tempore & nuperrimè, completissimi, ut ajunt, animalis, Hominis, nempè, oculus sæpè sæpius & ad normam sit descriptus & figuris expressus, ejus ulteriori descriptioni supersedebo: de visu itaque, id est effectu Luminis, illuminati Objecti & Oculi agendum videtur; sed quid videre, Physicè loquendo, sit, vel quo modo res, respectu corporis & animæ, vel communis, sic dicti sensorii, peragatur, de eo ego quidem non erubesco fateri, me hoc non percipere: omnes etenim quas & quotquot mihi contigit audire, legere

& examinare hujus actus descriptiones, non unam post se relinquunt consentiendi in eas, difficultatem. Ex: gr: *Visus est, luminis cum objecti illuminati imagine, oculo recepti, per nervum opticum in sensorium commune & ad animam delati motus, vel actus, quo objecta à sese invicem distinguuntur, percipiuntur.*

Vel *Luminis & cum lumine corporis illuminati imaginis, oculi omnibus partibus, visum modificantibus, interpositis, in retinam, picturæ adinstar impressio & per cerebrum Nervumque opticum in-vel ad sensorium commune, vel ad- & in animam translatio, representatio, perceptio, &c.*

Tot sanè obscuritates, in re physicè & ratione illuminanda, quot verba: accepta enim tali definitione; sequitur, homine excepto, nullum animal secundum eos, videre plus, quàm speculum, utpote sensu & anima, destitutum; taceo jam nunc immensam, ratione structuræ, singularum oculum constituentium partium, pro cætu animalium eorumque individuis, varietatem, de qua mox.

Verbo; oculus erit medium, five modificans instrumentum, illuminati & conspiciendi corporis imaginem in visus actum (de figmento sensorii communis, vel glandulæ pinealis munere imperatorio filet ratio, feat & oratio) ad animam, deferens; sit ita; sed

heus! *Leet: Physicophile*) quo modo communicat, tangit, movet objecti illuminati imago hæc, animam? v. dicam quod res est? tu & ego novimus hoc cum ignorantissimis idque quoque fugit perspicacissimorum Philosophorum principem, utinam! (vide ejus, *ad principem Palatinam, ad questionem: DE CONJUNCTIONE ANIMÆ ET CORPORIS, frivolas responsiones ac explanationes*) illas nunquam divulgandas reliquisset: multum enim de physica merenti suæ famæ, melius consulisset; sed verò quantum fluxerit, quam fuerit virius, versatilis & parùm sibi constans, in condendis suis systematibus Physicis, novisse si quis amet, inspiciat REVER: RENATI RAPINI, eruditissimi viri tractatum; cui Titulus: *Reflexions sur la Philosophie Physique* &c. itidem, alium: *Comparaison de PLATON & d'ARISTOTE* habebitque, hac in parte, nobilissimi RENATI CARTESII, Typum & characterem; ego autem unius & alterius RENATI scripta mea non faciente ergo cum excellentissimis viris hisce & CERSELIARIO, LA FORGE aliisque;

RUMORES VACUOS VERBAQUE INANI,

spargere videar, festino ad meum propositum, certis convictusque, Deum multa celavisse mortales, forsitan, in eorum utilitatem & commodum post quædam se-

, industriâ arte & diligentia, detegenda : est (nam-
ue) in ipsis rebus obscuritas & in iudiciis nostris in-
firmas, secundum CICERONEM, *quæst. acad.* 4.

Quemadmodum nobiles quidam artium & scientia-
rum antistites; imprimis verò Germani, Anglicani, Gal-
licani, sub MEMORIÆ, COLLECTIONIS, ACTORUM
&c. titulis, observationes & cogitata sua scripto po-
teris tradiderunt; ut postea generali ornandæ, hujus,
at illius facultatis, historiæ, inservire posse videren-
tur, sic ego ea, quæ de varietate dispositionis ocu-
lorum variorum animalium perscrutari valui tibi (*Lect.
Lnev.*) inspicienda reverenter offero.

PRIMÒ; Statuens; NULLUM ANIMAL VISU, NA-
TURÂ, EXTARE DESTITUTUM; exhibeo tibi, duo-
rum, vulgò cæcorum animalium, TALPÆ, nempe
& CÆCILIÆ SERPENTIS, oculi anatomiam;

Monuerim autem TALPÆ oculum perscrutaturum,
diligenter primò; eum consideret inspiciatque extrin-
secus: collocatur enim in rostri anguli parte laterali &
superiore 2do. levioere flatu, per tubulum minorem, in
mortua, in viva, quoniam satis eminent, pilos, qui-
bus omni ab parte, obstipatur, removeat & tunc
præbebit se, in mortua, conspiciendum, qualis pro-
ponitur, sequenti tabula.

Animal hoc (TALPAM) minimè esse cœcum (τυφλόν)

â cuius vocis tamen significatione primariò , nomen suum hausisse verisimile est , constabit mox ; si cu verò alia ejus quædam nomina ; sed & ei non competentia audire volupe sit , adeat is Excellentiss. ALDROVANDUM , JONSTONUM aliosque , de regno animalium scriptores & compilatores.

T A B U L A S E C U N D A ,

exhibens

F I G U R Â P R I M Â ,

A: *Adapertiles talpæ palpebras , ciliis , in Limb arcualibus* B. *multoque , undique piloso villo ossibus.*

F I G U R A S E C U N D A ,

Proponit oculum , corpori exemptum palpebrasque maximè autem inferiorem , apertas.

T E R T I A F I G U R A ,

Representat A. Cutim , partim à capite separatam. B. Foramen in cute , unà cum dissecis palpebris , parte Interiore , quibus inhæsit oculus. C. Oculum ipsum , remotâ membranâ CONJUNCTIVÂ. D. Musculum Temporalem. E. Cranii partem mediam , suturis distincta.

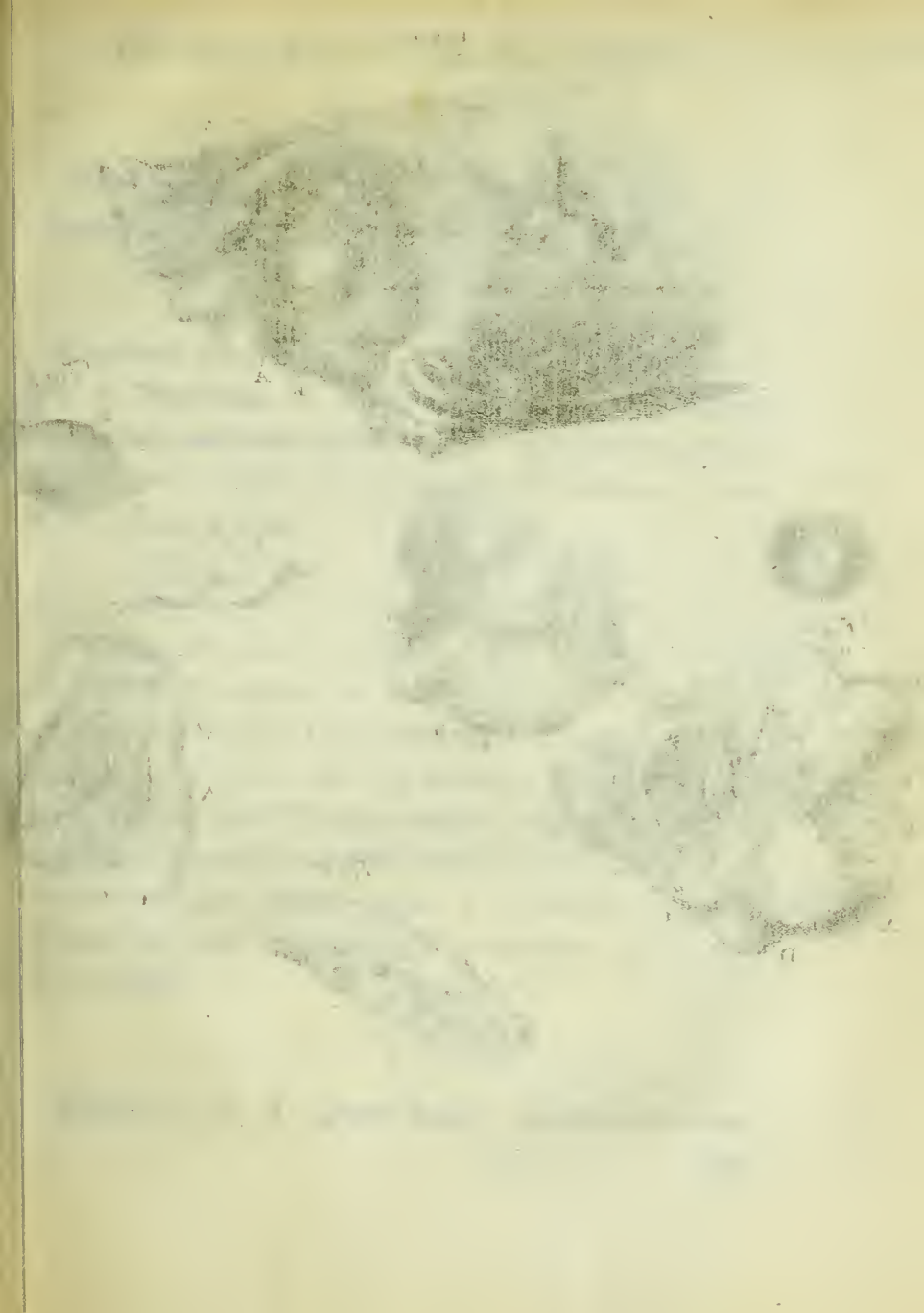

Fig. 2.

Fig. 3.

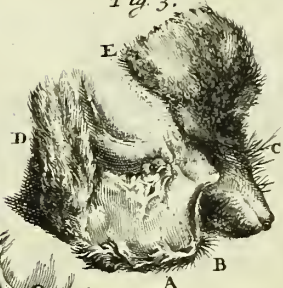

Fig. 5.

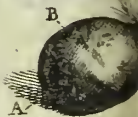

Fig. 4.

Fig. 7.

Fig. 6.

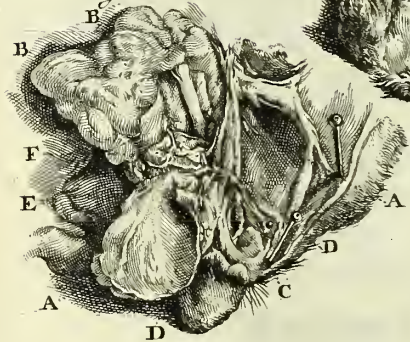

Fig. 8.

FIGURÂ QUARTÂ,

Delineatur, oculus totus, resectis musculis, in chartula, à latere considerandus.

FIGURA QUINTA

Exprimit eundem oculum, adaucta ejus magnitudine, ut, A. Pupillam. B. Vestigia dissectæ adnatæ tunicæ & aliarum partium reliquias, nec non oculi figuram, ut & Nervi Optici. D. in- & ad oculi bulbum aditum & ingressum.

FIGURÂ SEXTÂ

Distinguitur, A. A. Cranium apertum ac intra-ib- lud, B. B. Cerebrum ad latus reclinatum. C. Nervus Olfactorius. D. D. Opticus unus & alter. E. Auditorius: etsi verò, hoc in animali, qui & quotquot sunt, magni robusti & prægrandes existant nervi, ut & tendines, omnium maximi tamen Optici, qui ex ima corporis elongati cerebri parte. F. Producti, ad oculi regionem posticam, lineâ rectâ pertusâque osseâ orb- itâ, feruntur.

FIGURA SEPTIMA

*Adumbrat, A. A. Cranii basin, adaucta ejus ma-
B gni-*

gnitudine. B. B. *Duram matrem*, sive membranam multis vasculis Sanguiferis donatam, cujus medio cavitas ut $\text{\textcircled{C}}$ occipiti est insculpta, concipiendo Cerebellum, apta; porro C. C. *Occipitis ossis eminentias*.

F I G U R Â O C T A V Â

Designatur totum Caput osseum.

Adjicio hisce, in transitu, PRIMÒ; vasorum Sanguiferorum omne genus, cum in modum, in hoc animali, suo turgere latice; ut rubedine intensa perfundat tingatque cerebrum: SECUNDÒ; tunicas & liquores oculorum, ab iis plurimorum animalium differre parùm; nisi TERTIÒ; aqueum comperiri, habita ratione corporis proportionis, copiosiore: nigricantem enim nunc, variegatam tunc, animal hoc obtinere iridem idque pro cætus quoque individuo, nemo mirabitur, qui ludibundæ naturæ, vel, ut simplicius loquar, omnipotentis Dei, in animalia, pro eorum commodo, regione, ætate, tempestate anni & exercitam observavit varietatem; veruntamen silentio tegendum non videtur; QUARTÒ; TALPAM fœtere insigniter, magno cum strepitu interspirare, canum instar venaticorum odororum escam, vel prædam quærentium, olfacere exquisitè & minimam quoque cir-

cum

cum se, terræ motionem & agitationem sentire; vel si mavis (CARTESII assecla) ad hunc motum ilicò cogi ex lege motus, fossionis & cuniculi incepti viam mutare, vel planè de opere quiescere, vel ab hoc instrumentali suo actu, non verò sensatione, vel intelligenti, aut intellectuali quadam facultate, proprietate, necessitate &c. desistere: vide (*lect: benev.*) plures incongruas rationi contrarias & hoc suppositum spectantes, apud memoratum Reverend: RENAT: RAPINUM atque cum Physica minimè convenientes, consequentias alias.

SERPENTI CÆCILIÆ, nemo, quod sciam, auctorum (vide PLINIUM, ISIDORUM, ALBERTUM, ALDROVANDUM, GESNERUM &c.) oculos concedit; dantur autem, qui organo, oculi speciem referente cutique inhærente tantùm; verùm non ad visus actum idoneum, instrui hoc animal contendunt; asseverantes leves quidem oculorum adumbrationes excavationesque oculiformes; sed verò veros oculos, in eo, extare nullos: experiri ergo & indagare constitui, hoc quid de asserto esset verum? ne vel ullum, circa animalis hujus nomen, genus & speciem, committerem errorem (variæ enim ejus sunt, pro regione, in qua degunt, sexu, cutis maculis, sive pictura & magnitudine, species) perlustravi rerum Physiologica-

rum nobiliorum; præsertim verò piæ memoriæ & amicissimi mihi collegæ, PAULI HERMANNI, musæa & quos in iis inveni horum serpentium, eos diligenti subjeci examini; at verò, ad unum usque, in omnibus, oculos completissimos eosque, omni ad perfectum visum requirenda supellectile instructos, observavi. en! ecce! ergo CÆCILIAS, diversæ speciei, balsamico liquore conservatos eorumque oculorum delincentiam fabricam.

Clauduntur laxissimis & maximè protuberantibus palpebris; numero duales, figurâ rotundi, colore nigricantes intensè, in capitis parte laterali, Cranii limbum superiorem tangentes, quæ omnia & alia exhibentur,

T A B U L Â T E R T I Â,

cujus

F I G U R A P R I M A.

CÆCILIAM minorem exprimit; in eo oculi lateralem omninò Capitis partem occupant. A. Palpebræ binæ, in longum exprorectæ, lineâ æquali clauduntur. B. Os C. Ipsi est patulum & hians valdè, totum corpus colore tinctum ex albo-fusco & squammulis minimis variegatum.

FI-

Fig. 1. B A

Fig. 2.

Fig. 3.

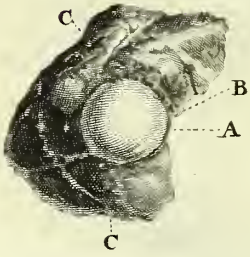

Fig. 4.

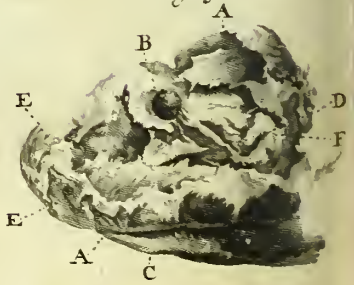

FIGURA SECUNDA

Refert, A. A. CÆCILIAM maculatam majorem; hujus oculi. B. B. Superiorem Capitis partem, prode habent, nullo palpebræ ritu contacti; ita ut dubium, utrum veteres CÆCILIAS finxerint? an verò nobis CÆCILIAS videre unquam licuerit? Os. C. Errò huic animali minus G. compactum, nares D. D. Magnæ sunt.

FIGURÆ TERTIÆ

DELINEATIO

Demonstrat, insigniter adaucta proportione, per microscopium, tunicam globosam CORNEAM. A. unâ cum B. Circulo nigricante, tunicam hanc Capiti ossis adigente, nec non. C. C. C. Squammulas quasdam, quæ ab cute separatas.

FIGURA QUARTA

Refert, A. A. Adaucta magnitudine, CÆCILIÆ, a latere fractum, Cranium; ut oculus. B. melius distinctiusque, cum cæteris prostaret inspiciendus. F. Palpebrum. D. Nervum Opticum. E. E. Nares. G. C. Maxillam inferiorem.

Egregius cum pictor hæc omnia, ad vivum, ut-
 junt, expresserit, hisce me, Lectori & POSITIO
 MEÆ PRIMÆ, satisfecisse, autumo: licet enim, &
 horum animalium demonstrato organo visus & quæ
 hæc visu carere non videntur, non sequatur, non
 visu carere; ego tamen de cæteris ita colligam
 tuamque; usque dum aliquod animal mihi exhibe-
 tur, naturaliter, oculis visuque destitutum, per-
 tandum examinandumque.

Statuo SECUNDÒ; NULLA ANIMALIA LUMINI,
 DE OCULO, ALIQUID, IN OBJECTA EMITTERE.

Altera Veterum, quæ cum priore debellanda ex-
 gnandaque venit opinio & falsa relatio, quam
 biliss: ipse quoque CARTESIUS, non omninò de-
 fuisse videtur (vide ejus DIOPTR. C. I. *artic: 6.*);
 DARI HOMINES & ANIMALIA QUÆDAM, NOCU-
 VIDENTIA; Seductus forsitan à tramite prius sibi
 proposito & calcando Physico, historiâ TIBERII Cæ-
 ris, ex auctoritate C. SUETONII; cujus hæc sit
 verba (Vide *edition: GRONOVIAN: SECT: 68. in præ-*
dicti Imperatoris vita) cum Prægrandibus oculis &
qui, quod mirum esset, noctu etiam & in tenebris vi-
derent. Id idem asserunt quidam de EQUO, VUL-
 PE, AVIBUS INSECTISQUE quàm plurimis; de FELI
 autem, generalior est assertio; sed & equè falsa de
 Hæc

hæc inferius ; ratiocinantes, fieri hoc, ob copiosissimam spirituum animalium productionem & fluxum, citò majorem, in oculum per pupillam, in eo animali, cui maxima est pupilla & propter calidum hujus fluidi indolem. Dantur qui virtutem hanc, ab lumine, prius in oculum, ab objecto, misso, derivent ; eum credo, quàm vana & de republica Physico-anatomica expellenda hæc sit sententia, satis me demonstrasse in *exercitationibus meis Anatomico-Chirurgicis*, **Titulo DE NERVIS**: de pupilla & ejus amplitudine, tum perperam illi, respectu ejus muneris, sentiant, xeo liquet, quod visus acutior sit & accuratior, pupillâ contractâ : quo enim major pupillæ circulus, in oculo, sive CORNEA, recipiat dimittatque in proportionatos, ab objecto illuminato, luminis radios & cum iis objecti illi impressam imaginem, minus exactè videt animal, sive oculus ;

Quod autem, ubi primùm à somno oculi patent & corporis alicujus illuminati imaginem recipiunt eam, mox iis clausis, vident, sanè contrarium probare quod conantur : nam quo modo ?

oculis clausis, ex oculo, sive de RETINA, emittebat ad objectum, lumen & quare hebescit, tam citè visus hic ille actus ? respondeant, vel respondeat

to ; quia motus impressæ imaginis cessat, opus est

novo lumine, ab objecto illuminato, in oculum ulterius, dimittendo. Si quis porrò *Mydriasi*, *Nyctalopiasin* aliosque pupillæ morbos consideret, tunc sententiam; pupillæ quoque motum, partim esse voluntarium, partim verò non, quæ probaturque ex admota ad Oculum lucente candela: ejus enim vi & Luminis ictu, nobis invitis: partibus omnibus aliis quiescentibus, contrahitur pupilla; verùm autem est, nullum extare animal, quod moveat pupillam, partibus cæteris oculi immo manentibus voluntario actu; illa itaque contractio, quæ candelæ lucentis vi fit, minimè est voluntaria.

Ulterius; si lumen ab oculo emittatur, aut reverberetur noctu & in tenebris, in objectum, ut quibusdam non omninò possibilitati videtur contrarium, oportet illuminetur objectum, ut ab homine, aut animalis hoc lumen emittente videatur: sine lumine, sine lumine enim nullus concipiendus visus; oportet itidem hoc emissum lumen ab adstante & hunc actum sedulo observante homine detegatur: unde enim & quo modo aliter de ejus existentia, apparitione, vel actu, aliquis potest esse certus? vel argumenta de possibilitate & verisimilitudine, sui producti, formare? hac in re itaque, ut mihi satisfacerem planè, FELEM, in obscuro loco collocatam, observavi exactè; de oculis autem en-

luminis mihi apparuit nihil; mox murem, vinculo ad-
 strictum, in angulo deposui percepique, ex strepitu
 rursus & vocis, statim, felem ruere in prædam &
 adhibitâ candelâ, devorantem jam murem, deprehen-
 si. Sequenti nocte, felis oculos luto tenacissimo in-
 eci clausique probè esurientique per integrum diem,
 altera parte conclavii, caseum piscesque crudos dete-
 endos exposui; diremit, non sine multo murmure,
 murem oculis impositam supellectilem volavitque in
 scam; ego verò denuò ipsi oculos obturavi eosque
 super pulvillis & ligaturis constrinxi firmissimè, re-
 positâ, in alio conclavii angulo, escâ, vidi; licet in-
 ter se teneretur, ab esca, situ, eam manu dimissam,
 brevi, nullo tramite laterali deductam, rectâ peten-
 tem apposita; sed, ne aliquot mihi restitaret dubium,
 brevi tandem utrumque oculum ita laceravi, elicitò
 quoque liquore CrySTALLINO, ut organi hujus nihil ex-
 tret, dispositione non privatum; post aliquot dies,
 escam ei proposui è longinquo; verùm ubi aliquoties
 circumspirasset, eodem, ut nuper, impetu ad murem
 propositum excurrit eumque devoravit avidè: no-
 tu ergo hæc & alia animalia non videre; sed olfactu
 solo uti acutiore eaque virtute peragere, quæ visui
 tribuuntur, pro comperto habeo.

Spiritibus animalibus, in corporibus calidioribus;

C

sive

five residuo Luminis , subtilis , aut aëreæ materiæ , ne de nomine lis fit , præter modum , agitatis , belluarum jumentorumque quorundam oculos pilosque , fulminis ictu citius , colore mutari , ejusdem farinae fabula videtur : CHAMELEON enim , animal , præ cæteris , frigidum renuntiatum , colorem mutat ; cute licet glabra & dura circumductum : adde (spirituum animalium concessa hypothefi , ex qua facilè nugacissima. possent defendi) multa lucere , spiritu animali destituta , Ex: gr: aqua marina agitata , lignum putredine corruptum , pisces mortui saliti varii , squamulæ insectorum & similia : multa itidem dantur animalia , quæ propter durissimam corneam membranam Lucis & Luminis vim omnem sufferunt ; quædam verò tenellulâ prædita , vel lucis vix quidquam sustinent primorum exemplum in AQUILA &c. Secundorum in VESPERTILIONE aliisque est : nullum itaque animal , in obscuro , videt ; ubi visus , ibi LUMEN , OBJECTUM EXTRINSECUS ILLUMINATUM , OCLUS sin minus , obsoleta & multoties refutata , resuscitanda erit doctrina *Pythagorica* , *Empedoclea* : *oculum nempè , esse instructum igne innato atque ex eo , ut ex laterna flammulæ splendorem , erumpere ; verùm qui in corde flammulam , in glandula pineali sedent animæ omnique in parte corporea subtilem materiam*

HELMONTII archæo lepidiorem, substituere & quidem nudè quique vetustissimorum Philosophorum nugamenta, in sui systematis commodum, vocare voluit, quid obstat? quo minus ille, necessitate dixerim, an potius vani & superbi conatus sui sustinendi causa, multo experimento, erroris convictos, non citet, vindicet, sequatur? vide & audi (*Lect: benev.:*) Eruditiss. R. RAPINUM, Tract: *Reflexions sur la PHYSIQUE.* pag: 423. § seq: accusantem Nobiliss: R. CARTESIUM cæcitatæ & inscitæ; Philosophiæ DEMOCRITI, LEUCIPPI & aliorum; quorum tamen est, indole & moribus gallicanis, volubilior & versatilis sectator egregius; cum deceat virum Physicum, esse in ratiocinando & demonstrando, constantem: sic memoratus RAPINUS hoc respectu, de eo: DESCARTE, *qui veut qu'on commence par douter de tout, se defaire de toutes ses lumieres, se depouiller de tous les sentimens, de la cõtume, de l'education, de l'opinion, des sens & de toutes les autres impressions, pour n'apprendre, que peu de chose, demande plus, quil ne promet & quand, pour rendre raison de chose, il à dit; qu'elles se font par une certaine figure, par un certain mouvement, par une certaine extension, il à tout dit: car il n'aprofondit rien & tout sectateur de DEMOCRITE, qu'il pretend estre; il n'entend point la vraie doctrine*

de ce Philosophe & paulò inferius l'explication qu'i donne à tous les mouvemens de l'ame dans les passions par la jonction de nerfs & de fibres qui aboutissent à la glande pineale, est une vision, car il n'y a point de nerfs qui aboutissent à cette glande &c. interposuerim, vel addiderim, quàm qui ejus sensationi, ut cæteris corporis partibus, inservire destinati sunt.

Quæ gallicè sunt conscripta, sonant Latinè: CARTESIUS, qui vult (scilicet ad detegendam veritatem) incipiamus dubitando de rebus omnibus, liberando nos omni de lumine intellectus; privando nos de omni dato, sive supposito, ex consuetudine, educatione, opinione, sensatione & omnibus aliis impressionibus productis ut pauca percipiamus, exigit plus, quàm promittit & ubi ad reddendam rerum rationem, dixit illas fieri certis quâdam figurâ, certo quodam motu, certa quadam extensione, omnia dixit: nam penetrat nihil & totus quantus DEMOCRITI sectator; ut esse contendit, tamen non intelligit veram hujus Philosophi doctrinam & paulò inferius: explicatio, quam reddit, de omnibus animæ motionibus, in Pathematibus, interventi nervorum & fibrarum in glandulam pinealem desinentium, merum est Phantasma: nulli enim extant nervi ad hanc glandulam tendentes inque eam desinentes.

Aufim (*Tertiò*) affirmare; ORGANUM VISUS DIFFERRE, PRO UNOQUOQUE GENERE ANIMALIUM; taceo de individuis;

Vereor autem (*Lect: benev.:*) ne, dum stupendam hanc describere varietatem moliar, tibi, longa enarratione & multiplici mea demonstratione, oneri sim: multa enim (absit jaçtantia!) horis subsisivis animalium perspexi genera; cum itidem varia occurrant, quorum perlustrandi mihi non est nata opportunitas, auctores de iis dicentes, ubi ad meum propositum facere id videbatur, designare non neglexi.

De SITU & NUMERO oculorum dicturus inferius, observavi sequentia.

PRIMÒ; ipsa oculi *figura & bulbus* variat immensam, pro animalium cœtu, depressus hisce, sphaericus &c. illis & sic porrò alius, in aliis est; ut liquet
 IN HOMINE, QUADRUPEDIBUS, PISCIBUS &c.

SECUNDÒ; differunt quoque, pro unoquoque generis, *ossæ orbitæ*, quæ, varia excavatione & diversissimis regulis & eminentiis circumscribuntur; quæ differentia clare est eximiè inter HOMINEM, BOVEM, CANEM, LEONEM, VULPEM, CASTOREM, ARDEAM, AN-

GUILLAM, RANAM &c: licet enim variæ animalium species ad hoc, aut illud genus, quod in vegetabilium herbarumque speciebus discernendis frequens inventum, siue doctrina est, referri possint; ipsa tamen oculi figura ejusque *ossea orbita*, siue *fovea*, in qua multis reconditur, aut ex qua in aliis, prominet pro diverso genere animalis, diversa reperitur: præterea, non videtur petenda ex animalis cranio ejus oculi figuræ ratio, cum illa persæpè nequaquam orbitæ figuræ respondeat: in SIMIA quippe quæ profunda, in CASTORE, LEPORE aliisque excavata, habitulbi respectu, parùm existit.

De PALPEBRIS, ARCU CILIARI, CILIIS, SUPERCILIIS, laxa, vel tensa, circa oculos, CUTE, ineffabilis et in viventium genere & ordine varietas; plurimi autem PISCES; etsi TURSIO, plurima INSECTA; etsi BOVBYX, iis instruatur, palpebris carent. AMPHIBIA quædam iisdem, ut & VITULUS VULPESQUE MARINUS quædam verò unâ tantùm & quidem superiore, TESTUDO, quædam itidem nullo earum vestigio carentur.

Tres mihi sunt CHAMELEONTIS species; in earum una, palpebræ insignes, in secunda, vix quidquam, in tertia, quod palpebram fingere posset, extat nihil. Si à posteriore & ab effectu colligere aliquid sit litu?

um? putem crediderimque, animalcula, hac suppelle-
 tile exteriori destituta esse, quibus in- & à circum-
 ventibus aquis, vel aëre, de extima oculi tunica, for-
 tes satis nitidè depelli abstergique possunt eademque
 crere, sine visus noxa, quibus, in, quam perreptant,
 terra, spatiorum satis ad visus actum, est relictum;
 vide varios VERMES REPTILIAQUE perplurima.

De ARCU CILIARI, CILIIS & SUPERCILIIS eo-
 rumque varietate, res ipsa loqui videtur: ubi nullæ
 palpebræ, ibi de hoc ornamento nullum vestigium,
 ubi illud extat, diversum & varium, pro palpebra-
 rum differentia & varietate est.

Circa GLANDULAS, ADIPEM VASAQUE OMNIUM
 GENERUM, non tantum pro animalium generibus; sed
 & speciebus & in illis individuis, tanta est differen-
 tiæ, quantam declamare ipse vocalissimus STENTOR
 & audire patientior quisquam non sufficiat FABIO;

Ex: gr: in HOMINE, quæ unda prostat GLANDULA
 LACRYMALIS, in BOVE, tuberculi ex parte levi
 membrana contacti & cartilaginei in modum, promi-
 nent, cui annexa est glandosa intus tendens moles.
 Inveniri & nasci hoc loco, naturaliter, ad certam
 ætatis periodum, in CERVO, oculi cui præ-
 magni sunt, *lapidem*, fabula est: vide de hiscè erudi-
 tissi-

tiffimum SCALIGERUM; *exercit: 112.* negantem multorum, hac de re, assertiones; cum autem mihi larga, ad perspicienda cervina capita, data sit occasio; rem, ut mihi imaginor, detexi totam: in annosissimis CERVIS, aliquando durum rotundumque in eocantho majore, eminet tuberculum, natum, ut verisimile est, post multam animalis lacrymationem, fortis & ex multa lippitudine & ophthalmia, quibus symptomatibus valdè est obnoxium, lacrymatur autem immensum; hæc, vel earum reliquias, tractu temporis indurari posse, dubitabit nemo, ut & appositior augmentum capere & ex palpebrarum motu levigari vidi sæpius à canibus detentum, hoc animal, inter gemitus & suspiria horrenda, ita lacrymas fundere, ipsi maderent genæ & hoc usque dum ensiformi cutro perfoderetur.

De GLANDULÆ INNOMINATÆ (superfedeo volatiliū & reptiliū generi: in primo enim ejus vestigia aliquandò, in secundo, quod sciam, nulla unquam sunt detecta) LACRYMALIUMQUE, pro animali, VASORUM varietate, multa legere sunt apud excellentiss: STENONUM, quem imitari studere, Icareum videtur tentare.

HOMINI, OVI, PORCO, ad- & inter musculos oculares, adipis concessum est multum, APRO, ejusdem generis animali, parum.

Renuntiando autem generaliter; illud, omni in animali, reperitur verum; ubi major requiritur motus, eo loci glandularum, adipis & vasorum sanguiferorum &c. major est copia; proinde animantibus, PALPEBRIS destitutis, CORNEÂ strictè expansâ junctâque ADNATÆ adminiculo, osseæ orbitæ, glandularum, vel adipis, vix quidquam est concessum idque videre est multo in pisce & insecto: ea tamen cum differentia; ut quod in illis adiposi glutinis instar, in pisce aquei liquoris, tantùm appareat. De vasorum & quidem arteriosorum variegato, ex membranis iis incumbentibus, colore & aliquando pro specificis aquæductibus sumptorum, errore; monuerunt jam nunc illi, satis prudenter; idem quod dictum velim, de retiformi plexu nervorum in- & ad memoratas tunicas extenso.

De MUSCULIS, præter notissimam eorum numeritatem, notabilior insigniorque illa habenda videtur, quæ CHAMELEONTI propria est: hoc enim animal, uno oculorum bulbo in altum erecto, alterum ad inferiora vertere potens est; quinimò, rotando globuli quasi in formam, totum circumagere bulbum: hoc de animali, qui plura legere desiderat; adeat is academicos Gallicanos.

Emissionis oculi, extra OSSEAM ORBITAM, exempla

D

sunt

sunt perplurima; ut in GAMMARO, COCHLEA &c; multis quoque animalibus denegatus est MUSCULUS; TROCHLEARIS; multis ad latera, ope vaginalis cujusdam musculosi organi, oculi planè vertuntur; ita ut CORNEÆ membranæ appareat nihil; multis corpore tenerimi, multis è contrario robustissimi oculorum sunt muscoli; petenda sunt hujus primi asserti, probationes, ex ECHINO, TALPA, FELE variisque FISSIPEDIS & secundi ex HOMINE, TAURO, MULC &c: porrò ex omnibus SOLIDUNGULIS.

Tunica DETERSORIA, nictitans, sive tendo qui membranæ in modum, ab interno ad externum ducitur oculi encanthum ADNATÆque adhæret, BOBUS FELIBUS AVIUMQUE autem in primis cœtui familiaris, HOMINI, PISCIBUS omnibus, HYBRIDIS, ANDROGYNIS atque AMPHIBI nequaquam est.

ADNATÂ membranâ, multis animalibus laxè, quem admodum CANI MARINO, ASINO, aliis strictè, u LEPORI, VULPI, bulbus oculi partibus annectitu vicinis; quibusdam verò denegata illa est planè; exempla sunt in multis TESTACEIS INSECTISQUE in numeris.

CORNEÆ TUNICÆ varia est maximè & fabricæ & facies; quibusdam animalium durissima tota, cui
eju

ejus sequela, ut PISCI CHARCHARIÆ; aliis mollior & tota non æqualis duritiei; ut NOCTUÆ; in genere tamen dura & in omni vivente transparens; sed & robusta, in multas Lamellas, maceratione, divisibilis; Ut liquet in HOMINE, TAURO, EQUO &c. FRIGEDULÆ verò tenerrima & non nisi multa arte, separanda existit: In nonnullis globosè extensa, in multis plana & sine eminentia exporrecta. Nigricat in FELE ZIBITICA, GLIRE, TALPA, unà cum sibi contiguis membranis (quibusdam enim animalibus CORNÆ cohæret UVEA) in HOMINE verò aliisque animalibus ex livido albescit. Cornea re vera est, in PISCIBUS, TESTACEIS, CRUSTACEIS AVIBUSQUE INSECTISQUE semper.

PUPILLA, quæ BOUM generi & aliis quibusdam eius speciei animalibus, ab uno, ad alium oculi encanhum, sphericæ depressæ est figuræ, in FELE contrariam obtinet dispositionem; HOMINI verò orbicularis est concessa. In RAJA fulget insigniter, ab UVEÆ ulgore repercusso & coruscante in oculi fundo cœuleo-argenteo.

TUNICA UVEA, in multis unicolor, in quibusdam discolor & variegata, pluribus perforatur; AQUARUM verò cuidam speciei non, aut ad minimumix visibiliter; tendo quidam pellucidissimus, cujus

tamen veram dispositionem investigare satis mihi non licuit : unicam enim circa NORDVICUM, in tumulis arenariis, captam, perspiciendam obtinui.

De PROCESSIBUS, LIGAMENTIS CILIARIBUS, IRIDE membranisque fibrillisque, hoc loco facillè in plurimas, pro genere & specie animalium, dividendis, indefinita est varietas; ita ut, quæ hoc in animali albescant, in illo nigrescant, in alio flavescant partes: adde & ad anni tempestates, lunæ vices, morbos, vitæ periodum & alia multa, colorum respectu, in oculis mutari; exempla sunt in TRUTA AQUATILI LUPO; sed verò absit ut, cum CARDANO statuerim, totum oculum FELIS eo tempore magnitudine & pupillæ motu, mutari, saltem hoc observari mihi huc usque non est datum.

Eadem res cum RETINA TUNICA ejusque expansione est, variat, nempe, pro bulbi fundo ejus figuræ extatque, pro diversitate animantium, colorata diversimodè, ut patet in BOVE, LEONE (de quo vid. Clariss. PERRAULTIUM, *memoires pour servir à l'Histoire anatomique*) CANE &c: hæc enim tunica glabra quamvis, dixerim fluctitans, in nonnullis videatur & à multis pro verò & proprio visus organo habeatur utpote lumen ab objectis reflexum recipiente &c. e & constat ex nervi optici, crinitim dispersi & membran

branzæ adinstar uniti, congerie: de ejus expansione a-
iisque cum partibus connexionem, non definienda est
varietas: in animalibus enim, quibus oculi liquoribus
notissimis tribus, vel eorum nullo exornantur, hæc
unica firma & aspera existit; quinimò vix titulo mem-
branzæ designanda venit. De hoc lemmate quædam
ostea.

De TUNICIS, porrò ARANEA, VITREA earum-
que fabrica, plus ex liquoribus quos continent, massa
& figura, quàm quidem manuali demonstratione sta-
nere est; imo, nisi ex congelatis nunc, nunc putre-
ne ex parte confectis, itidem vivorum oculorum in-
sectione eorumque actione, colligere liceret multùm,
cultà fanè, quæ de iis affirmantur, ulteriore opus ha-
berent illucidatione & experimento: tanta enim, in
vis, est teneritudo, quanta ad describendam earum
dispositionem, quoque lassare valeat lynceum LEEU-
VENHOEKIUM. Quæ aliquando in iis, pro vasibus de-
monstrantur, plicæ sunt, vel forsitan, omnium exi-
miz nervorum distributiones; unde quasi caruncu-
li, amethystini coloris, quibusdam bestiis, oculi
radus splendet fulgetque.

LIQUOR AQUEUS, qui sine noxa; saltem visus per-
dione, exprimi de oculo potest & brevi restaura-
o in cane; est quantitate, varius maximè: in FE-

LE EX: gr: paucus, in FRINGILLA copiosissimus, CETACEIS ferè nullus:

Omnium tamen humorum, oculo propriorum, vrior est CRYSTALLINUS, duritie, cohæsione, figurâ &c. non commemorabo vel quidquam de ejus majore, vel minore diaphanitate, magnitudine, interiori naturali lamellataque fabrica: de hisce (*lect. l. nev.*) vide FIGURAS LEEUWENHOEKIANAS; observaturus tantùm quædam, circa ejus figuram: ejus cumscriptio, in quibusdam animalibus; ut in FEL, posterius plana, convexa antè, secus (vide LAUSANENSIS multa exornandum PERRAULTIUM) in LEONE, animalis à me nunquam examini anatomico submisso. In PENNATIS plurimis, in quibus visibiliter à processuum ciliarium motu ejus figura mutari potest, flaccidulus, in aliis immobilis quasi & durissimus, nulla arte ab tunica cui inhæret separabilis est. Lens formam multa, præsertim PISCIIUM genus, nequam obtinere, compertum & vulgatum dudum est.

VITREUS HUMOR, quemadmodum in FELE abundat; ita in aliis, aut desideratur, aut parvum tantum comperitur; vide LACERTAM, LINGULACAM &c. est & ejus consistentia admodum varia; hoc, videlicet, in animali glutinosa tenaxque, in illo contactu mollissima & diffuens in aquæ formam. If-

ert quoque, pro LENTIS CRYSTALLINÆ immiffione
 vitreæ partem anticam, ejus excavatio, in poffica
 convexitas: adjicio varia etiam, refpectu fui, gaude-
 re circumfcriptione, colore & tunicæ adhæfione:
 hec enim in quibusdam citra moleftiam & arte nulla
 foaratur, demonstratur, quod in aliis impoffibile au-
 tem eft.

Si (lect. Benev.) liceat & patiaris? enarrabo hoc
 tuo HISTORIAM ANATOMICO-CHIRURGICAM,
 non parum, ut mihi perfuafum habeo; penes te
 tamen fit judicium, ad nunc memoratarum mem-
 branarum & humorum, demonftrandam fabri-
 cam & munus facientem; unâ ut fidelîâ, non u-
 num duntaxat dealbem parietem: digreffio quippe
 hic infervitura Anatomicis & infervitura medi-
 ce-Chirurgis, prodit.

Ipfô fefto pafchatis, A. 1710, dum uxor Jo-
 ANNIS LA SAAR, in civitate Lugdunenfî in Ba-
 tavis chirurgi, filium fuum, novem annorum, ex-
 orgefaceret & de lecto elevare conatur, lædit, for-
 fan reluctante puero, hamulo, manicæ fuæ adfuto;

& non conjuncto, pueri sinistrum oculum graviter
 multas inter vociferationes, insigni ex dolore, pro
 ductas, puer in lectum descendit: accedens pater vide
 vulnus per ADNATAM non tantum; sed & CORNEA
 ejusque sequela partem, oculo inflictum, eminent
 & propendente UVEA & naso non leviter lace
 rato: quod sui muneris credebat, præstitit; verum
 aggravescens, de die in diem, symptomatibus
 consiliisque, non uno cum professore medico & chi
 rurgo, habitis & ferè ex omnium sententia con
 firmatus, esse de pueri visu, hoc oculo, actum
 post aliquot tamen dies, me quoque ad prædic
 casus inspectionem vocat; promptus ad meum be
 officium, non solus; sed & cum duobus studiosis
 veteranis, exploraturus rem, eo, cum patre, ni
 contuli videmusque puerum, ut modo est dictum
 miserandum in modum decumbentem & quide
 eo cum vulnere hiantem, ut in genam pellucidissim
 HUMOR VITREUS, suo cum velamine partibus
 que, ut videbatur, quibusdam UVEÆ penderet ho
 renter; doloris etsi puer, ut est mitioris indolis,

satis esset patiens; attamen continuò fricabat locum affectum, inflammatum, tumefactum, quapropter mirabar teneram & propendentem tunicam adhucdum extare illæsam. Effluxerat jam dudum de oculo HUMOR AQUEUS, verùm ejus ultro stillicidium observabatur à nobis observatumque erat à patre, toto vulneris tractationis tempore.

Parentium non tantùm ad rogationes; sed & ex desiderio, laboranti puero occurrendi, addiderim ingenuè & experimentum instituendi, quid, hoc in casu, ars, à me ab juventute mea indefessè ulla, CHIRURGIA, valeret, me totum huic negotio tradidi & quidem sequenti methodo.

Quod primùm mihi peragendum duxi, peregrinox, id est, commendavi, in tergum positus æter, hoc statu, in lecto detineretur, quantum esset possibile: deinde applicui plagæ & fronti medicamenta; sed verò tum temporis in alium casum præscripta, extantia; decade secunda merum exercitationum anat. chirurgicar. tit. de ANNO; quia autem is ille libellus forsitan, tua

non est in manu, tuum in usum (lect. benev.) & utilitatem illa describam.

℞. Mucilag. Sem. Psyll.

Cydoneor. an. ʒβ.

Croc. ʒj. ebulliant leniter in aq. fœnic. ʒijβ

Exprimant. & applic. cum quadruplic linteo & ligatura S. A. tepidè.

Iterandam sæpius, hanc mucilaginem, toti oculi intus & extus applicandam, parandam proposui. Unà cum sequenti anacollemate;

℞. Bol. armen. ʒij.

Sang. dracon.

Thuris an ʒj.

Far. volatil. ʒj.

M. C. S. Q. Vitell. Ovor.

Fronti temporibusque injiciendum: horum medicamentorum beneficio, brevè nobis datum est, ob servare dolores sedatos omniaque symptomata puta emphysema palpebræ, inflammationes &c. mitigata; ita ut de constitutione plagæ nunc judicare valuerimus probè: observavimus itaque illacera.

& suum humorem continentem TUNICAM VITRE-
AM, UVEAM, cum partibus exterioribus & vicinis,
vulneratam, dimittentem cum contentis, VITREÆ
partem insignem; verum de RETINÆ ejusque
expansione ne quoque aliquod quidem vestigium.

Interea temporis, distinxit, in tergum positus
patiens, aliquando objecta egregiè, aliquando
veter fulgurans & fulminans lumen, nihil &
quidem præsertim ubi, necessitate urgente, de-
lecto, capite prono, vel in latus pendente, ele-
varetur: ne ergo hoc incommodum consolidationi
UVEÆ cæterarumque obstaret membranarum, cu-
ravimus, injiciendo in- et ad oculum variæ magni-
tudinis S. A. compressulas, pulvillos: quinque tan-
tem septimanarum spatio, quo æger semper in-
orsum se continuit, evasit curatus; nisi quod
in cicatrice vulneratæ ADNATÆ, ad lim-
bum CORNÆ tuberculum exilissimum emineret,
quod depressum, nunquam rediit. De vulnere,
nisi simul inflicto, quod moneam nihil habeo: cu-
ratum enim illud extitit citò. Verum hoc obser-

vatione non indignum credo ; me & confido neminem eorum, qui mecum huic ac tui interfuerunt, toto tractationis hujus casus tempore, unquam aliquid vidisse, quod sanguiferum vas, ipsa in UVEA, vel VITREA membrana, vel quoque fingeret. Collige nunc (lect. benev.) an, quæ de STAPHYLOMATE ejusque curandi methodo, persæpè scribuntur, narrantur, veritatem sapiant? absolvo; prædicto puero, adhuc sano in vivis, Deo gratias! integerrimè est restitutus, læsi oculi visus & quidem eum in modum, ut uni & alteri oculorum: dexter quippe oculus quandoque intensa inflammatione & intumescentiâ vexabatur, nihil ad munus suum exequendum, desit.

Ubi autem ADNATA, vel CORNEA tantùm & absque UVEÆ prolapsu, fissa, læsa, lacerata extant, eo, quod sequitur, usus non semel, optimo cum successu, sum medicamento:

℞. Mucilag. Rad. Consolid. Major. ʒj.

Croci gr. vi.

Laud. opiat. gr. iv.

M. applic. tepidè.

Quod si oculo adhæreat, ut sæpè fit, exsiccatum hoc medicamentum, aquâ Rosaceâ &c. leniter de vulnere abluendum est.

NERVI OPTICI immensam patiuntur varietatem & differentiam; respectu ortus, progressus, multiplicationis membranarum, sive sui involucris, porrò ipsius corporis ejusque duritiei, mollitiei, adhæfionis, conjunctionis cum- et ad vicinas quasdam partes &c.

Orti, in HOMINE, molliores ex opticis thalamis, juxta corpus striatum, quo magis oculi bulbum appropinquant, eo fiunt duriores; egrediuntur de calvaria, mox longè à sese invicem sejunguntur; contrarium quod in plerisque brutis observare est: quinimò NERVI MOTORII filamenta OPTICUM obambulant, cum eo intus repentes, intus quoque in multas oculi partes disperguntur. In GALLINACEO GENERE, oculum, suo de velamine, dispersita parte, durâ matrê investit: perforari multis foraminibus, secundum eorum longitudinem, in majoribus feris, exemplis docemur. OPTICOS & MOTORIOS NERVOS, in CANE proximè, ipso in cerebro, conjungi, probabit inspectio; patientibus secundis, mox post egressum, quadruplicem divisionem. In AQUILA cinguntur membranula nigricante. In LUTRA, totus eorum tractus asper existit: hoc amphibium animal sæpius à piscatoribus, hiemali tempore, in illud venatum excurrentibus, accepi, itidem & à pellionibus, hac in urbe, propterea, nisi vereretur expatiari

de subjecto meo, ejus integram anatomen (*lect. benev.*) tibi traderem, dignam sanè Physicorum inspectione, propter variam, circa pulmones, partes genitales &c. ab aliis animalibus, differentiam. In BUFONE plexiformi vasorum sanguiferorum, intensè rubentium ritu, ornantur. In PAVONE antè duri, circa exitum, tubulosâ prominentiâ dotantur. In piscium cœtu non minor OPTICORUM NERVORUM est varius tenoris ordo. Sic in CANCRO cartilagineæ vaginæ includuntur. Qui se habeant in plurimis insectorum, exhibebitur infra. In MARINIS majoribus breves, robusti, in FLUVIATILIBUS longi, teneri, mox de cerebro ad oculum exporriguntur.

De oculorum SITU, sive loculamentis à quibus oculus excipitur, vix & ne vix quidem quoque effanda videre est diversitas. HOMINI, orbitæ ossæ inferti, superiorum lateralemque maxillæ superioris regionem occupant. Muscæ eos antè ab latere usque in verticis initium extenduntur, datur & earum species, quibus summo sunt in capite. CULICIBUS cristatis, circulo unionibus fulgentissimis ornato, extra caput, circumscribuntur capitique tantùm quasi annexuntur.

De MAGNITUDINE oculorum, parum quidem

monco, cum hæc in genere, specie &c. variet æternum & quæ plura hoc de Themate? EPHEMERA etenim mas, teste Cl. SWAMMERDAMMIO, quod & in meo musæo videre licet, oculos, duplo fœmineis majores, obtinuit. Immensæ magnitudinis oculos PERLIS, sive LIBELLIS eosque emissitios & virides; ACO verò minutissimos, FABRO iterum pisci prægrandes & aurei coloris natura concessit & sic porrò.

De oculorum NUMERO (absit, ut de incredibilibus, quæ fingere mythologus quispiam; explicare verò loctus ipse non sataget PALÆPHATUS, ut de ARGO, CYCLOPIBUS, aut oculos in pectore gestantibus heroicis, apud te (*lect. benev.*) verba facere, suscipiam) elegantior & eximia est designanda, ludibundæ in proficando & hac in parte quidem maximoperè, Naturæ diversitas.

Quàm parum autem titulis sit insistendum docet LAMPETRA fluviatilis, Belgis, een *Regenoog*, cui duos & non plures eosque dispositione elegantissimos videmus tributos, à communi piscium familia in eo differentes, quod intensè nigricantes & durissimi, ul-
t vix vi intus deprimi queant; ut in prægrandi olim, d'cataraetas prope AQUAS VETERES capta, pervestigare mihi fuit opportunum.

Sic

Sic SCARABEORUM oculorum, pro genere terrestri & aquatili, numerus varius est (vide MOUFETUM alioque) nobis domestico, vario modo dividitur oculus. BOMBYCI quatuor, ut & ARANEO; TARANTULÆ octo, aliis porrò infectis tres & plures proprii sunt.

Tandem MUSCA cærulea major, Belgis, ~~en~~ *Heizer*, cujus ejusque speciei, hoc loco, anatomem oculi tradam, per plurimis instruitur ocellulis; sed (*lect. benev.*) si unus & alter sufficiat oculus ad visum visusque actum efficiat perfectum? quid, cæteris animalibus, visu, non præstabit hoc insectum: facto etenim, ex dimensione, cujusdam partis globuli, cui inferuntur, computo, experior, eorum numerum, ad aliquot assurgere millia; hi autem omnes & singuli nullâ palpebrâ contacti, immobiles sunt, multitudine ut videtur, implente necessitatem motus eorum localis; ne, nempe, pedibus celerrimè motis, aut alis in volatum rapidissimum vibratis exercitatisque, objecta citius nimium transirent fugerentque animalculi visus observationem: si enim duobus tantum instructum fuisset oculis, prædicti periculi metus non omnino videretur vanus; secundò, ne hoc, aut illo ocellul moto, figurâ mutaretur alter & hoc pacto, consuloriretur unius ejusdemque illuminati objecti representatio: uno quippe ex hemisphærio protuberant omnes æqualiter.

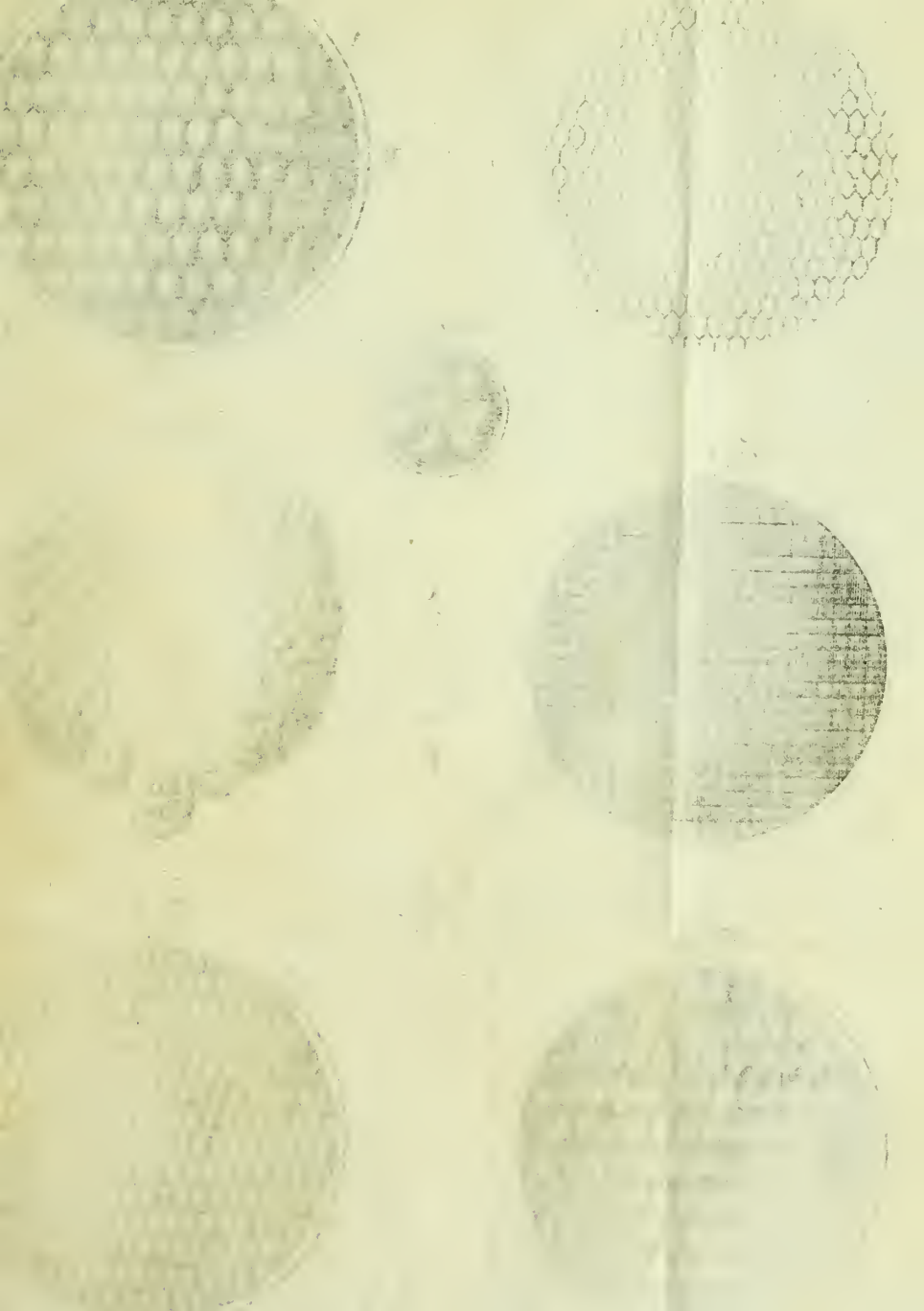

Fig: 1.

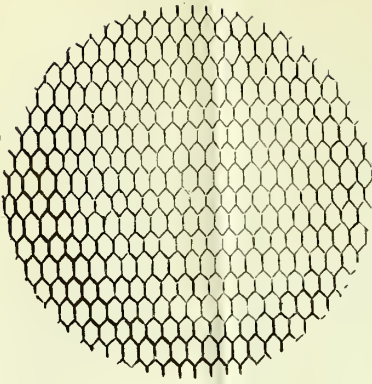

Fig: 2.

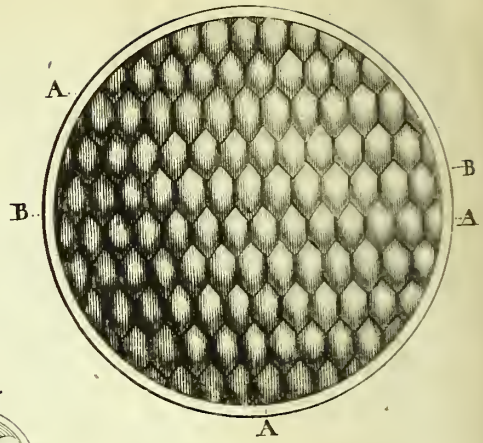

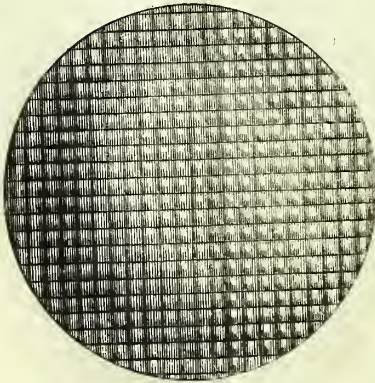
Fig: 4.

Fig: 5.

Fig: 3.

A.

B.

C.

Fig: 7.

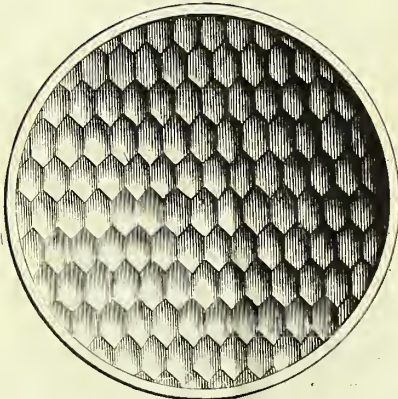
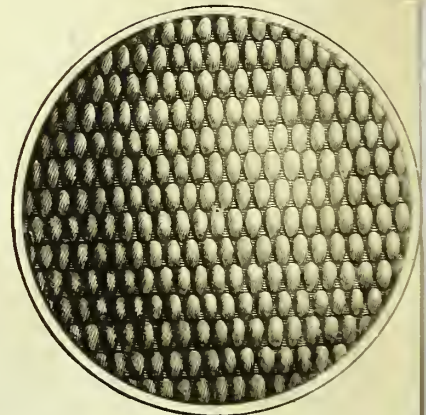

Fig: 6.

*Genuinam horum ocellulorum figuram, fabricam & ad-
spectum, refert*

T A B U L A Q U A R T A,

Delineans,

F I G U R Â P R I M Â,

*Partem hemisphærei CORNEI, ut ædibus Clariss. A.
LEEUWENHOEKII, ope suorum microscopiorum à nobis
visa & à celebri Pictore Delfensi; sed aucta ejus ma-
gnitudine depicta exhibetur. Singulorum ocellulorum
figura hexagona est. Quæ representatur pars sicca e-
rat & splendens propterea vitri ad instar egregiè.*

F I G U R A S E C U N D A

*Exprimit, vivæ MUSCÆ, majusculâ formâ, ocel-
lulorum compagem: ambit, nempè, omnes, vel si ve-
lis (lect. benev.) totam CORNEAM, circulus quidam
A. A. A. offeus, fusco-nigri coloris & levigatus, quasi
balena eleganter, cui, quemadmodum in aure, tym-
panum, membrana B. B. in planum exporrecta, an-
nectitur, quâ cum orbita confirmatur exactè. Tota
CORNEA hæc superficies & singuli, in ea protube-
rantes oculi, in vivis ex fusco rubent, in demortuis
nigricant & dura licet hæc sit membrana, facile in*

viventibus deprimitur; sed & resilit æquè facilè, resituyente sese mox tota superficie, vel unoquoque depresso oculorum in naturalem dispositionem. In oculorum fundo albedinis, vel diversi coloris, conspicitur nihil. Singulos oculos vasis sanguiferi ramo circumlucui, nobis constitit distinctè.

Dari ocellulos quadratos, rhomboïdales; imò & variè mixtorum angulorum & figurarum una tamen de CORNEA eminentes, ut sunt illi CULICUM, ut & propenduli CRABRONUM, falciformi multaque divisione (antennas vocant) distincti ac numero incerti: itidem CICADÆ minoris, cui, ut & LOCUSTÆ quondam oculi ab auctoris negabantur &c. ut exprimitur

FIGURÂ TERTIÂ.

Intelligendum semper, omnia hæc immensùm aucta naturali magnitudine, exprimi.

Quibusdam animalibus oculos merè orbiculares concessos, probat SQUILLA GIBBA, tales cui octo sunt; vide

FIGURAM QUARTAM.

Horum septem in circulum, unus in medio est; omnes inherentes membranæ cuidam duriori, cinctæ valido testaceo margine. In MUSCA flavo-fusca, ovales reperiuntur, inspice.

F I G U R A M Q U I N T A M,

Debiscunt ab sese invicem, mediante vertice durissimo, ocellulorum retia valdè, juxta capitis longitudinem, exporrecta.

Omnes & singuli MUSCÆ majoris oculi membrana obducuntur pellucidissimâ intus: ut representatur

F I G U R Â S E X T Â,

Exhibente interiorem hujus organi faciem: tot enim distinctum jam apparet excavationibus hexagonis, quot, à parte exteriori, eminentiis.

Hanc prædictam membranam sequitur tegmen, potius retiformis plexus inextricabilis vasorum sanguiferorum; ita tamen interdivisus, ut nullibi locorum, nisi circa bulbi marginem & ocellulorum interstitia, comperiatur. Lamellatis hisce membranis sepositis; nihil conspicitur, nisi gluten quod congelati & diluti quidem sanguinis, moleculam simulare posset cumque itidem ipsa illa spatia, vel interstitia inter ocellulos vix possint distingui, nisi per opacameorum lineam, figuram describentem: cohæret enim jungiturque eum in modum oculus cum oculo omni ab latere, ut mutua appositione, unam membranam componere videantur. De vasorum genere & distributione, hoc

tantum mihi observare contigit; quæ mox retuli: strias quidem plurimas ductiformes & albicantes quasdamque vidi fibrillaceas; verum quid liquoris vehant, ignoro.

Partibus hisce remotis, detegitur ocularis globi fundus, hic asper, alibi lævis; interius autem distincti liquidi nihil; nihil saltem, quod lentem crystallinam adumbret: tegmini vasculoso tamen adhæret inferius gluten inseparabile ab ejus ortu, sive trunco.

F I G U R A S E P T I M A

Proponit ovalis figuræ ocellulos, parte ab interiore conspiciendos; inter quos majora interstitia observare sunt; in cæterum, cum quibusdam, jam nunc demonstratis, convenientes.

Sed accede (*lect. benev.*) miraberis mecum CEREBRI hujus animalis exiguitatem. Inspice FIGURAM A.

Exprimit hæc CEREBRI NERVORUMQUE OPTICORUM molem, ut quoque fit, sub literis B. & C. proportione adaucta; dixeris mecum sanè, cerebrum quantillum! videtur imò potius nervorum opticorum appendicula, aut eorum concursus: descendit enim mox ad inferiora & quidem ea exilitate de capite, in formam nervi, ut omnem separandi methodum, sal-
tem

tem meam atque investigandi modum effugiat: itaque hoc animalculum, respectu capitis cæterarumque partium, oculus prætereaque videtur nihil: armato tamen oculo integrum est, ejus cerebri elongatam partem, quemadmodum in plurimis insectorum id reperitur, videre extensam per & juxta dorsi longitudinem & sic porrò ad usque extremas quoque partes.

Cuidam MUSCARUM FLAVESCENTIUM speciei, capitis parte anteriore, duæ, tres & quoque plures, datæ sunt pelliculæ diaphanæ, nullatenus aliqua conjunctione oculis continuæ. Harum fundus incumbit proximè cerebro, propaginem nullam opticorum nervorum recipiens; quodnam earum sit officium, ego cum ignorantissimis scio, vide exemplum, in FIGURA QUINTA; sub literis D. E. E. Tab. quartâ.

In omnibus insectis non quidem semper ossa; vèrùm balenæ, vel cornu adinstar dura organa corpus eiusque partes fulciantia & sustentantia reperiuntur.

Perlustrato præfati animalculi visus organo; etsi avertè profitear, me ad oculum non posse demonstrare dispersas, in RETINA, nervorum opticorum ramificationes, multò minus, concurrentes, vel unitas eorum in thalamis opticis partes; quarum parallelismum semper distinctè, usque dum in thalami sub-

stantiam visum fugiunt, in HOMINE & BRUTO observo, conjicio tamen, singulas & omnes unius objecti illuminati repræsentationes, sive imagines & singulis & omnibus ocellulis, pro eorum numero, in fundo ocularis globi, à RETINÆ membranæ organo, excipi, hinc NERVORUM OPTICORUM ope deduci ad cerebrum; verùm eo loci, in unum coalitis hisce nervis, unam unius objecti conspiciendi, efformari repræsentationem: una quippe tantùm requiritur objecti pictura, non multiplex, non multiformis.

Data hac verisimilitudine, sequitur, animalia multis oculis instructa, non plus videre, quàm quæ tantùm per duos objectorum illuminatorum imagines recipiunt.

Sint itaque; Ex: gr: ex una CORNEA, prominentes semibulbi, vel CORNEÆ multiplices hemisphæriolæ, vel aliarum figurarum singulariter circumscriptarum, ocelluli; hi omnes & singuli à bulbi generalioris hemisphærio, acceptam illuminati objecti imaginem eam in retinam undequæ, complicatis & in unum truncum abeuntibus NERVORUM OPTICORUM propaginibus, in cerebrum, sive ejus substantiam medullarem, nervorum matrem, deferunt: hoc enim modo nulli confusio, nec visui, distinguendi objecta, videtur posse dari locus;

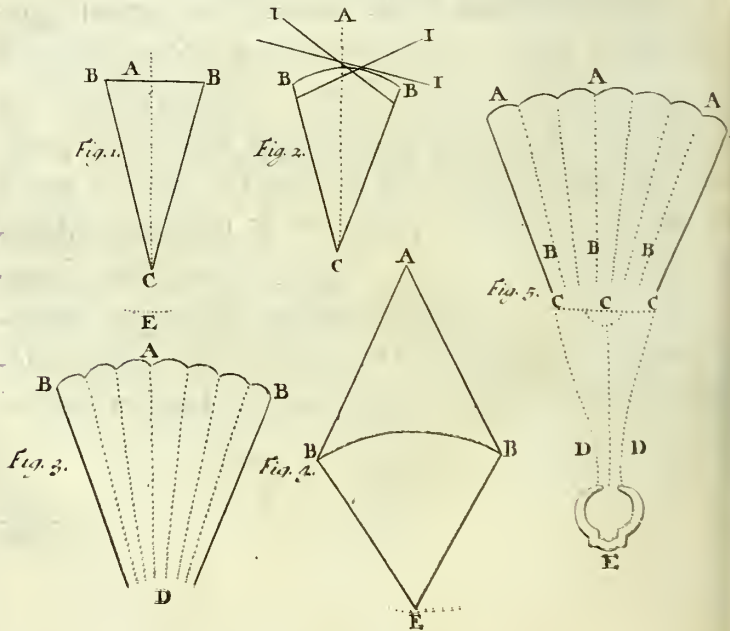
Verùm, ut hoc quoque de supposito (NERVORUM, nempè, OPTICORUM propagationes in unum truncum abire) omnem dubitationis scrupulum amoveam; adhibeo *Primò*; exempla; *Secundò*; demonstrationes.

In multivagos, primò visibiles & tandem fenimque in narium velamentum delitescentes ramusculos filamentaque membraneo-formia, unum unicum NERVUM OLFACTORIUM distribui, acceptum ab omni anatomico, autumo: idem ergo illud de GUSTATORIO, AUDITORIO &c. pro dato habeo: ut eim TACTUS generalis est, nerveacii systematis munus, titulus ejusque actus causa; ita tamen quoque specifico huic, aut illi nervorum, specificum est npositum officium: Ex: gr: nervo olfactui inservituro ommercium est nullum cum eo qui visus actui perficendo est destinatus & sic de cæteris: nervos porrò tunc mole, ab eorum progressu & ulteriore dispartione ad partes específicas, augeri, tunc diminui notum est satis notumque singulum quemque nervolum ejusque propaginem, ut uni specifico officio destinatum, unum ita duntaxat posse & tantùm exequi solunus.

Nisi ergo concedatur unius nervi, filamentorum dispergendorum ad partes coalitus & truncus, inevitanda sequitur sensationis particularis, confusio; idem quod (in transitu hoc dixerim) considerandum; imò & colligendum de singulorum musculorum eorumque fasciculorum & linearum actu, statuo.

Secundò; ut ea, quæ supra de MUSCARUM in specie & aliorum animalium, in genere, oculis multitorum, comparativè, attuli, probem; MUSCA MAJORIS per medium dissectam unam oculorum feriem, sive hemisphærii cornei, ut supra, dispositam particulam, propono.

TAB. V.

Ut jam hæc demonstrentur, sit A. (vide Fig. 1. Tab. 5.) basis pyramidis unius oculi superius radios luminis recipientis, Hemisphærium globi orbicularis B. B, Mucro in C, versus retinam E. incidat radius luminis perpendiculariter, transibit sine reflectione à via usque in C, & clare ac distincte pingetur in E.

Si jam superficies baseos pyramidis concipitur rotunda (vide Fig. 2 Tab. 5.) idem verum erit de radio perpendiculari incidente ab A. sed radii valde oblique incidentes ut I. I. incurrunt in latera pyramidis, nec ad retinam progredi possunt, unde & nullam in ea pingunt imaginem.

Aut sint multæ tales bases convexæ (ut in Fig. 3. Tab. 5.) sive oculi feriatim positi in prædicto Hemisphærio B. B, excipiant singuli luminis radios ab objecto A. reflexos, tum non deferent hos radios vel imaginem conjunctim in unum Axin Opticum D, sed singulæ baseos convexitas deferet radios à se receptos ad axim directe objecto oppositum: unde nonnulli oblique incidentes ad B, oblique modo in retinam E. incidunt ut in Fig. 4. Ex hac enim designatione liquet, unum tantum radium perpendiculariter in retinæ sibi oppositæ partem, axin opticum, tendere, cæterosque oblique vel à latere ex hemisphærio ad eum accedere: quamquam enim in oculo humano quatuor

refractiones radiorum sint, visus tamen actionem una & altera, vel pluribus posse absolvi patet in aliis abunde.

Sit itaque in nostro animalculo basis D. pyamidis visus in A, A, A, (vid. Fig. 5.) Cornea membrana in multas convexitates divisa: Radiorum in iis receptorum conus in B. B. B. Retina C. C. C. illique continuus Nervus opticus D. D. ejus continuatio in Cerebrum E: Quemadmodum igitur lamellata ex variis tunicis Cornea membrana in Homine aliisque viventibus non unum tantum, sed plurimos ab objecto illuminato excipit radios, eosque per aqueum, Crystallinum, Vitreumque humorem eorumque involucra ad Retinam mittit; ita hæ plurimæ Cornæ singulatim plurimos receptos ab objecto illuminato radios (nullos permeantes humores) ad punctum Nerveum ipsis in Retina (quæ plana in hoc animalculo magis quam in aliis reperitur) oppositum præter propter deferunt: nec inde tamen visus, aut objecti repræsentationis confusio; quoniam in horum animalculorum multiplici & singula superficiali quaque tunicâ oculi eadem accidunt, fiunt, absolvuntur, quæ in una cornea in aliis.

De distantia oculi maxime in superficie eminentis à retina remotissimi, conjicio (dimetiri enim hoc Mathematicæ meum non est) quod convexitates singulorum

um oculorum prout hic sunt, necessario requirantur, ut radii vividissimi, & distinctissimi Corneam transgressi in Retinam C. C. C. distinctam imaginem depingant, tumque id a radiis maxime perpendicularibus sperari licebit.

Quæ porrò tegmini vasculoso pulposa adjacet macula; ea triplici videtur fungi munere, bulbosæ oculi guræ conservationis, luminis transmissionis modificati, & ne citius in retinam irruant objectorum imagines luminisque ictus: claustris quippe, repagulis, trabaculisque variis omnes stipantur ad sensationes auditus in- & ex auditus, olfactus, gustus, visus, in quo sensationis universalis organis.

F I N I S.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1950

1951

1952

1953

CHRISTIANI à STEENEVELT,

DISSERTATIO,

DE

ULCERE VERMINOSO,

AD

Clarissimum Virum,

GODEFRIDUM BIDLOO.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DISSERTATION

BY

WILLIAM BRADY

A.B.

1907

CHICAGO, ILL.

CHRISTIANI à STEENEVELT,

Urbis & Orphanotrophii Lugdunensis, in
Batavis, Chirurgi,

DISSERTATIO,

D E

ULCERE VERMINOSO;

A D

Clarissimum Doctissimumque Virum,

GODEFRIDUM BIDLOO,

Med. Doct. Anat. & Colleg. Practic. in Acad. Lugd.
Bat. Profess. Ordin. ut & Colleg. Chir. ejusd.
Civit. Præsidentem.

Ummæ esse & publicæ utilitatis, Medicinæ nobiliorem partem, Chirurgiam, Te Vir, de Republica Medica meritissime, non latet artis-que hujus evincit divina ratio, quotidiana praxis & experientia: hac autem (omni ut in arte & scientia) indagatoris veri & eruditionis officium esse, omni seposito præjudicio, aliorum persuasione, auctoritate, nec verbis; sed re ipsa, persuaderi, ad hanc, vel illam, ad propriam, vel communem sententiam amplectendam, Tu publicè effari, ego sæpius sustinere eosque, qui hoc in dubium vocare non erubescunt, flocci facere, non sum veritus. Quis enim sine rubore, nè

A

dicam

dicam dementia, affirmabit? antiquos veteresque in re Chirurgica, licet demonstratiua, nunquam deceptos: quis hujus aui Scriptores, de re Chirurgica, doctrinâ licet & scientiâ illustres, omni ab errore immunes, asseret? ridiculum itaque atque debellandum illorum est præjudicium, qui pro auctoritate antiquorum scriptorum, tanquam pro aris & focis, bella gerenda statuunt. Falsum per omnes gradus; nihil dici, quod dictum non fuit prius nihilque detegi, quod detectum non fuit antea: *multum quidem, (utar effato Senecæ,) egerunt, qui ante nos fuerunt; sed non peregerunt, multum adhuc restat multumque restabit; neque ulli: nato, post mille secula, præcidetur occasio, aliquid rebus adjiciendi.*

Sed longius & multo inutilium verborum symmate hoc persequi & exornare argumentum, necesse non est, cum hoc patere possit, si causam *Ulceris Verminosi vermiumque in eo productorum*, generationem & vim effectricem, secundum antiquos neotericolque, investigemus, nec non illorum metamorphosin & mutationem in muscas, ab nobis observatam, proponamus.

De *Ulceris Verminosi* nomine (scolecodes antiqui dixere) facie externa; quinimo symptomatibus, tota inter se convenit Medico-Chirurgorum schola; esse nempe ulcus, in quo vermes conspiciuntur; rarissimè autem tantâ, hac in regione, veluti sequenti in casu nobis apparuere, sunt copiâ tantoque erumpunt agmine, ut totam ulceris adimplere cavitatem valeant.

De ortu & causa generationis horum animalculorum, antiquos statuisse, vel ex materia viscosa, vel putredine illa produci & in genere generari, memoriæ est proditum luculenter; secundum recentiores verò fermentationi nothæ, vermes, mediante materia subtili, vel ovulis, per insecta in ulcere depositis, originem debere suam, literis demonstratum habemus: quoniam autem in enucleandis perscrutandisque rebus, methodo clara & perceptibili, nihil sit prius, necessum duxi, imprimis & antequam de *Ulceris Verminosi* causa agerem, tibi, Viro oculatissimo, exhibere casus cujusdam, hujus generis, narrationem; secundò, quorundam antiquorum recentiorumque judicia pervolvere & tertio, vermes in *Ulcere Verminoso*, non ex putredine, fermentatione notha, vel vi cælesti similibusque causis; verum ex ovulis

T. 63. 3

ULCERE VERMINOSO. 3

ovulis generari, produci, nasci, pro tenuitate mea, demonstrare. Accipe ergo (doctissime Vir) casus prædicti Historiam.

Maria Bulté, Amstelodamo-Batava, virgo quadraginta octo annos agens, vitæ continentis, valetudinis optima & robustioris, cecidit Anno 1694. 21. May, ex tabulari, per duodecim gradus, fracturam passæ pedis sinistri, trium digitorum distantia ab malleolis, tanta cum partium molliorum læsione; ut tibiæ os digiti longitudine extra cutim prominere tantaque cum suræ ossis comminutione; ut ab eo momento, laboraret gravissimo acerrimoque, mox suborto, dolore, Accessor unà cum experientissimo Petro Cossonio, hujus Civitatis & Universitatis eruditissimo felicissimoque Medico; omnibus, secundum artem, ad repositionem deligationemque paratis, parte extensa probè, os tamen denudatum & prominens, propter vulneris angustiam partiumque circumjacentium intumescentiam muscutorumque præsertim rigiditatem, nullo modo de loco movere, minus multò, in naturalem debitumque statum reponere potui; quapropter vulnus (in arena enim, hoc in casu, utile & necessum consilium) forfice dilatare visum est; quo peracto artificio, ossa reponendi nobis est oblata occasio: Medicamentis (non levis namque erat hæmorrhagia) sanguinem sistentibus symptomataque metuenda prohibentibus applicatis, fracturam ipsam fasciâ (belgicè de Boekband) deligavimus.

Quæ inter curandum apparuere, præsertim duo eaque hæc fuere: primò, de die in diem multa diversæque magnitudinis & figuræ, deposuimus extraximusque de Ulceroso vulnere, ossium nunc sine, tunc verò non sine dolore patientis, fragmenta, separata partim ab pedum ossibus, vi exteriori, lapsu nempe partimque ope medicamentorum instrumentorumque. Horum fragmentorum acervus exhibetur, Tabulâ primâ; hæc inter, duo sunt (vide lit: AA.) cauterio actuali desiccata; ut ex nigredine in osse minimè friabili, aut putrido liquet: fragmenta quædam aspera BB. quædam lævia CC. hæc ab exteriori, ille ab interiori parte depicta repræsentantur: minoris momenti varia unà cum sordibus, neglecta sunt. Secundò, vigilias nobis fuisse & sedulas celebrandas & continuas, nè cutis, involucria & partes, tum corpori universo communes, cum partibus ejus singularibus, puta musculis, ossibus, propriæ; gravi contusione, circa malleolum

lum internum gangrænam; imo & sphacelum minantes, inflammatione atque distentione, infestarentur nimia; periculis hæc ægram eripere & cataplasmatibus, fomentis, liquorum motum adjuvantibus solidarumque partium stabilitum confirmantibus, succurrere non negleximus.

Sed en novum in tragœdia episodium! quinque, ab inflicta fractura, post hebdomadas, apparet ulcus circa prædictam maleoli eminentiam, ex quo magna quidem materiæ purulentæ copia, absque fœtore & partium circumjacentium putredine tamen, effluit: hocce consolidato denuoque perrupto, decimo quinto die, post integerrimam, ut saltem videbatur, curationem, offertur nobis spectaculum, fateor non injucundum (docebamur nempè ex eo, ulcerum inveteratorum consolidationes, ab Chirurgis diu debere haberi suspectas) & nunquam ab me antea observatum; novi enim, vel veteris, si ita velis, in Ulceris fundo, Vermes, numero quinquaginta, vivere, moveri, crescere cæperunt, hi capsulâ inclusi calidoque in loco depositi, spatio sex dierum in Chrysalides, sive corpora oblonga, duriusculo cortice, vel cute contacta, efformabantur, famulo meo hæc fovente sollicitè, post quatuordecim dies in muscas mutabantur. Perpendere statim capi, an vermes hi, ipsa ex ulceris substantia, partibus, nempè, hujus ægræ corpus integrantibus, an aliunde, ortum duxissent? & an tempore hujus læsionis, an verò postea forinsecus ulceri intrusa essent eorum ovula, vel corpora? an hoc momento, casu quodam & fortuito, in ulcus prædictum incidere potuissent & postremò, an ova unà cum sanguinis latice in ulcus deducta, hæc animalcula, fovente & favente calore corporis, exclusisse verisimile esset: esse namque vermes in ulcere jam videbam, à posteriori verò colligere, eos, quia in ulcere erant, ex ulcere, ut supra, ortum duxisse, rationi consentaneum videbatur minimè: video enim in ericetis campisque arenosis lucium aquatilem, aquâ vix contactum, ideone hic piscis arenæ ortum suum debet? video nidificare aves (nostratibus *Schollevaers*) in arbore harumque in nido pisces viventes, ideone, duce ratione, affirmare licebit, hosce, ex arboris substantia, ut matre, originem hausisse suam? longè sanè aliter sese habere rem putavi: in que

vivunt, ex eo non producuntur animalia; alias enim aëri aves, aquæ pisces, terræ quadrupedum bipedumque genus principia deberent sua certò.

Præquam meam tibi (Vir doctissime) proponam sententiam, abs re fore non arbitror: si antiquorum neotericorumque, hac de re, opiniones, disquisitionis trutinæ subjiciam modestè.

Licet insanire cum insanientibus, multis pro sapientia & quidem summa sit; præteribo tamen nè aëra verberare videar, nugatorum principes, cum sciam, te ab omni ineptiarum genere, præsertim verò inutili verborum suppellectile, abhorrere.

Produci, generari, nasci ex putredine vermes, tam in viventibus, quam non viventibus, receptum esse, ab multis, antiquorum Scriptorum monumenta produunt luculentissimè: veniunt autem animalcula hæc, sub insectorum & sponte viventium genere, cujus classes variæ.

Statuerunt Themistius & Avicenna, animas viventium sponte nascentium proximè esse, oriri, fieri ab materiali forma atque intelligentia, separata infra Deum constituta, ut ab immediato efficiente.

Licetus, monstrorum ille plurimorum non domitor, sed inventor, asserit, generans primum esse animam, intelligentiam separatam, aut mentem. Post immensam monstrorum farraginem historiarumque opinionumque exemplorumque ab fidei & rationis tramite longè errantium, de mirabili animalium ortu, perierim, ut, nasci vermes ex nive, igne, corrupto in utero spermate & aliis materiis, annuit L: 4. C: 70. ex Aristotele, Creationem physicè nosci non posse.

Aldrovandus, L. de insectis 6. pag. 64. omnium vermium matrem dicit putredinem affirmatque mox, commune omnium vermium & eorum quæ ex vermibus oriuntur, ut primordium generationis, aut à sole, aut à spiritu præstari: porrò, per coitum non propagari.

Valesius, insistens vestigiis Aristotelis Galenique, docet, vermes ex putrescente cadavere nasci, quia calor naturalis facultatem habet cogendi humidum & siccum in putrescente corpore atque ita vermes generare.

Literatissimus Fernelius, L. 1. de abdit: rerum causis ab Cap. 5. usque ad 10. demonstrare conatur, ex antiquorum dogmatibus, viventia per se, aut, ut vocant, sponte nascentia produci ab cælestibus influentiis & ab earum virtute gubernari, statuens præter corpus, motum & lumen, cælestibus corporibus inesse cæcas vires causamque effectricem proximam, unde cuncta viventia animas suas immediatè adipiscuntur utiturque effato hocce Virgiliano, tamquam veritate irrefragabili & sententiam suam confirmante.

Æneid. L. 6.

*Inde hominum pecudumque genus vitæque volantem
Et quæ marmoreo fert monstra sub æquore Pontus
Igneus est illis vigor & cælestis origo
Seminibus.*

Ut vermes inquit L. 2. Cap. 24. in aliis corporis partibus pluribus, ita quandoque in dorso in infantibus generantur, non nunquam etiam in brachiis, imo quandoque in aliis extremi partibus: sed audiamus jam de eorum ortu ejus sententiam. Hi vermes autem generantur ex materia viscosa, in venis capillaribus ob cohibitam transpirationem, in hoc genus vermium, transmutata.

Ejusdem farinae Paræi, Aquapendentis, Marcelli Donati aliorumque veterum ratiocinia, opiniones & systemata sunt.

Transeamus ad posteriorum seculorum necotericosque, de Chirurgica, scriptores, inter quos J. Munnix: Med: Prof: in Acad: Ultrajectin: statuit in ulceribus sinuosis, cavis, fordibus quæque ritè ab pure & sanie non purgantur, vermes nasci, vid. ipsius Chir: L. 3. Cap. 4. eadem asserunt Marianus sanctus, Ta gaultius & alii.

H. Regius olim in Acad: ultraject: Medicinæ Professo Philosoph: natural: L. 3. pag. 358. ita philosophatur:

„ Animalia autem, non tantum ex semine, sed multa etiam spontanea generatione, sine ullo semine, aut seminis analogo, generantur, uti in pediculis & cimicibus, ex humanis fordibus, vermibus ex caseo & lignis, lumbricis ex ventriculi & intestini rum chilo aliisque innumeris, sponte & sine ullo semine nascentibus, passim

, passim fieri videmus, dum, scilicet, terrestres particulæ in superiori tellure, à calore agitatae & adaptatae, ita inter se disponuntur, ut illae non tantum in vitale venarum cordis & articularum cum venis continuarum rudimentum, sive germen; sed etiam in sensorium & motorium cerebri, nervorum, fibrarum, & spirituum principium, concinnatae; postea in perfectiora instrumenta, alituræ, sensationi & motui corporis locali inservientia perficiantur. Hoc admirandum naturæ opus levi penicillo hinc adumbrare, aliquo modo, conabor.

, Primum itaque, ex diversarum particularum terrestrium unione, oritur, in loco aliquo telluris quietiore; succus integumento partium tenaciorum, seu viscidiorum inclusus; qui ibi instar fermenti sponte incalescens, sese ad lineam rectam, quantum potest, ex legibus motus, extendit & producit venam, magnam partem rectam, multis fibrillis lateralibus præditam. Ea vena postea longius sese extendens magisque incalescens producit bullam fibrillis quibusdam nervosis instructam, quæ cordis est initium, in qua ingressi humores, propter pororum ejus dispositionem, majorem calorem & rarefactionem concipiunt; qui inde cum pulsu, ab halitibus spirituosis in fibrillas cordis ex vicinis humoribus influentibus præcipuè orto, erumpentes, faciunt sibi aperturam alteram & viscidiorum vicinam materiam in vas longum, quod arteriæ est principium, extendunt. Cumque humores ex vena in illam bullam perpetuo influant, qui ibi rarefacti vicissim in arteriam sese, cum pulsatione, effundunt, hinc extenditur arteria in vas, quantum fieri potest, secundum longitudinem protensum, venam comitans & in ramusculos venæ sese insinuans succique calidiores, versus superiora ad lineam rectam propulsi, producant vasa cerebri; versus inferiora verò faciunt vasa genitalium & renum, succi autem minus calidi ad latera à calidioribus acti, gignunt vasa artuum, ut brachiorum, alarum, pedum.

, Ex vasis, hoc modo, productis & poris suis præditis, egrediuntur deinde, pro pororum varietate, varii succi, qui diversimodè adaptati, producant membranas, ossa, fibras, carnes, parenchymata aliasque partes: sed sufficiat hæc citasse; non verò approbasse.

H. Overcamp celebris fatis olim Med: Doct. novitatibus nimium studens (Vide ejus *Ædificium Chirurgiæ & confabulationem pomeridianam*) sibi, non aliis, ut credo, saltem mihi non, persuadet, non præexistentibus ovulis, vermes generari; animalcula hæc, scilicet, in ulceribus nasci ex humoribus in ipsis contentis & quidem ex putredine, orta ab fermentatione notha, mediante materia subtili, qua fermentatione motus vermiformis oritur & ex illo particularum motu, vermes generari.

Mirari fatis non possum, Overcampium eo devenisse dementiae, ut statuere non fuerit veritus, motu vermiculari, materiam putrescentem posse converti, parari, disponi, formari in vermes. Videtur sanè Overcampius miserandus magis, quam mirandus vermium formator & jejusus illepidæ inventor fabulæ.

Breviter; fatis enim, ut opinor, habes & est opinionum, nè dicam ineptiarum nugarumque, annuis: Ex omnium enim horum sententia, vermes producuntur in Ulcere aliisque corporis partibus, materiarumque statu & dispositione, ab, vel ex putredine, influentiis viribusque cælestibus, sole, spiritu, calore naturali, materia viscosa; prima classis formatricem, effectricem vim, qualitatemque, sine materia; altera, materiam, sine nascendorum corporum lineamentis & ad producendum corpus vivens, partiur sine rudimentis primordiisque proponit, ob non purgatas atque calore agitatas sordes; maximè foveri in sordibus vermes, inficias non eo, ex sordibus verò, tanquam materia, ex qua, fæcundari proprièque hinc ortum ducere, nego.

Qui de prodigioso animalium quorundam ortu, ex sui non simili, narratiunculas ament, videant Plin. l. 10. c. 66. Cardar de subt. c. 9. Scalig. com. in 2. de Pla. Arist. pag. 114. Columell. l. de re Rustic. c. 14. Theophr. l. 4. de Caul. Plant. c. 15. Athen. l. Ælian. l. 9. c. 39. I. B. Port. mag: natur. c. 2. Licet. l. 3. c. 55. Aldrovandum, Jonstonum aliosq: nitentes ferè omnes caduc hoc scipione,

*Nonne vides? quæcumque morâ fluidoque calore
Corpora tabuerint in parva animalia verti.*

Cum Plutarcho, Floro aliisque laurum ex navis puppe geminare potuisse, semine, nempè, ligno prius intruso, maturari

credere non renuo: ex, vel in falice enim aliisque arboribus, varias arborès, stirpes, herbas ortum, hoc modo, ducere, non miror: hos autem vermes, sine materia, vel ex materia, sine vermium producendorum lineamentis, ipsa in materia contentis (rectius sine ovulis, aut semine, quod, hoc sensu, idem) fieri animaliaque ex lapide ipsaque lapidea substantia (ut fertur) mutatione, nempe non tantum rei lapideæ, in rem aliam, adaugendam: sed in animal, cum cæteris animalibus, animatum & vivens, produci; ratio, experientia, nec ætas assentire mihi permittit mea.

Clariss. celeberrimusq. Fred. Ruyschius, Anat: botan: & Chirurg: prælect. antiquorum, nec recentiorum doctrinæ, de Vermium exortu, adhærens, nec suam proponens (sin, de eo esse dubitandum, alicui, pro doctrina & hac in re sufficiens sit dogma) hæc habet, OBSERVATIONUM CENTURIA, pag. 83. observat. LXIV.

„ An omnia (A) ex ovo generentur, uti HARVEUS (B)
 „ & ejus sectatores perhibent, dubitandi ansam mihi dedere
 „ Vermes (C) in arteriis equorum viventium, ut & Vermes in
 „ (D) hepatis parenchymate glanduloso, aut glandulis, ut ho-
 „ die audit, imo in (E) ductu cystico & (F) poro bilario ovali-
 „ lo, & (G) vesicula fellea sæpissimè inventi & infra depicti.
 „ In (H) renibus humanis, semel eos me vidisse memini qua-
 „ les in canum renibus longè frequentius occurrunt. Vermes
 „ quoque in (I) cerebro esse repertos, nemo ibit inficias, qui
 „ magni nominis authores evolverit. Per quas vias isthæc ani-
 „ malcula eorumve (K) ovula in corporis interiora sese insinua-
 „ verint, haud in proclivi est determinare. Per (L) poros e-
 „ nim cutis, per (M) partes respirationi inservientes eos ad
 „ (N) dictas partes pervenisse probabile non videtur, multo-
 „ que minus eorumdem ova per (O) os introitum habuisse
 „ & ulterius ad dictas partes penetrasse nequiquam verosimile vi-
 „ detur: neque enim in ventriculo (P) in quo ob chylificatio-
 „ nem notabilis fit fermentatio & destructio assumptorum, inte-
 „ gra manere potuissent. Vasa quoque (Q) chylosa aut lactea
 „ nequeunt ovis transeuntibus viam præbere. Adde quod nul-

„ lus mortalium unquam ejusmodi (R) Vermes extra corpus vi-
 „ derit. (S) itaque ancipitem hic hæere oportet, donec vera
 „ & indubitata lux nobis affulgeat ab ingenio illorum, qui om-
 „ nia mathematicè & à priori (si Diis placet) demonstrare ge-
 „ stiunt.

Rudis, licet indigestaque verborum hæc moles, Delio opus habeat natatore, experiamur, nihilominus, cujus sint ponderis auctoris, nihil affirmativè, vel negativè, quoad rei explicationem, colligentis, asserita. Non habuit, ut ex textu liquet, in animo, observationibus suis tantummodo demonstrare, in pluribus corporum viventium partibus, vermes inveniri, verum & de eorum exitu agere; malè an benè, de iis, egerit, perlectis sequentibus notis, judicare licebit.

An omnia (A) adde, viventia; non animata enim & per appositionem, non vegetam, extrinsecus augenda, ex ovo generari, nec Harveus (B) nec ejus sectatores perhibuere unquam ex ovo autem viventia produci omnia, etiam ille, nec ejus Sectatores (designari videntur Jonstonus, Swammerdammius, Lysterus & alii) sed Ægyptii, Naturam, sive viventium ortum, productionem, mythologicè, per imaginem facie foemina, pectoris quinis ornato mamellis totoque corpore infimo, pedibus aqua circumlutis exceptis) ex ovulis conflata, exprimentes & tot antiquorum veterumque Physico-Anatomicorum cohors, auctores sunt. Vermes in (C) arteriis, hepatis (D) glandulis ductu (E) cystico, poro (F) bilario, vesicula (G) fellea, (H) renibus & (I) cerebro reperti, *dubitandi ansam dedere*, Clariss. Celeber: prælect: Ruyschio, *an omnia*, (potius an vermes ex ovo generentur. Dubitandi ansam autem & rationem non addit. Sunt in hisce partibus; ergo non sunt producti ex ovis. Aut, sunt in hisce partibus; ergo sunt producti ex ovis: quod logicophysicus hæcce invitatus admittit consequentias. Esse in hisce partibus vermes repertos affirmat, propriâ experientiâ; se enim nodum, enim dubitandi ansam; *per quas vias isthæc animalcula eruntve* (K) *ovula in corporis interiora sese insinuaverint, haud in præclivi est determinare*. Priusquam vel quidquam determinetur, quæso quid obstat? quo minus eos, vel eorum ovula per (L) cutis poros

per (M) partes respirationi inservientes ad (N) dictas partes pervenisse, probabile videatur? nulla enim materia, nullum corpus, per poros cutis, aut per partes respirationi inservientes, in corpus vivens intrudi potest, quin etiam per hæc partes ovula, si ejusdem, cum prædicta materia, vel corpore, Corpori viventi intrudendo, aut minoris circumferentiæ & figuræ sint, in corpus vivens intrudi possunt: ovula autem posse existere, ejusdem cum prædicta materia, vel corpore, corpori viventi intrudendo; imo & minoris circumferentiæ, quis negaverit tuto?

Sed, si nihil per poros cutis perque respirationi inservientes partes, corpori viventi intrudatur, nec in corpus per hæc partes influat, (quod autem non concedo) non intruduntur, non fluunt quoque in corpus vivens, per hæc organa, animalcula, nec eorum ovula. Porro, si eadem, per hæc organa, in corpus non deficiantur, non possunt, per hæc organa perq. hæc partes pervenire ad supramemoratas. Hoc & cavillatorem nugacissimum, omnibusque dubio, vel dubitationis ansa, asserturum, non dubito. Sed addit mox celeberrimus clarissimusque auctor, *multo minus, & nequam verosimile videri eorundem (vermium nempe) ova per (O) s introitum habuisse & ulterius ad dictas partes (id est arterias, hepatis glandulas, ductum cysticum & cæteras) penetrasse.* Quis sanè Homini capax est satis, ut Vermium ovula introitum habere possint: sed quare verosimile nequam est, ovula, ad dictas partes, ulterius posse penetrare? addit auctor rationes (sua methodo) didacticas; *in (P) ventriculo, enim, in quo ob chylicationem notabilis fit fermentatio & destructio assumptorum, integra manere non potuissent.* Primò, omni de ventriculo dejecta (secundum Clariss. Böhniū; de Moor aliosq.) fermentatione parumque destructione; statuo secundò: ovula hæc, ut animalia multa (etiāsi conniverem phantasmati fermentationis) in ventriculo viventium posse manere integra; adde, quod, minutissima cum & numerosa existunt, omnia non facile masticationi submituntur multaque, sine masticatione, alimenta in ventriculum ingeruntur & tum saltem, ab hac parte, integra manere possunt. Sed urgebit forsitan clarissimus celeberrimusque Ruyschius, concoctione ventriculi, ovula indurescere,

& sic generationi inepta reddi; sed urgeo etiam ego, posse hoc ventriculi calore fieri ovula, excludi animalia minutissima & per vasa lactea, in massam tandem sanguineam, viventia effundi. Verum ut auctori placeam, ad experientiam. Legat celeberrimus prælector Ruyschius, *qui mavult Phænomena & memorabiles rerum eventus sedulo notare, ac fideli observatorum commemoratione reip. medica inservire, quam neglecto experientia fulcro, caducas ratiociniorum Chimæras in aëre fabricari (vide ejus ad observat. centur. præfata lectori benevolo.)* Legat, insectorum animaliumq. majorum eorumque in ventriculo ingestorum varias, hoc thema spectantium, historias (*observatorum, inquam, commemorationes*) apud clariss. P. Borellum, Isaacum Cattierum, Schenkium aliosque. Legat nobiliss. GUSTAVI DANIELIS LIPSTORPII. *stadâ-bremensis*, TRACTATUM, DE ANIMALCULIS IN HUMANO CORPORE GENITIS; Methodo Academica, pro gradu doctoratus medicinæ, ab auctore ventilatum, Lugd. in Batav. A°. 1687. 5. May. Sed si, insuper difficilis homo, *anceps hæreat, an, contra ejus assertum, ova in ventriculo viventis hominis, integra manere possint?* Legat CLARISS. VIRI PHILIPPI GRULINGII CURAT. CENTUR. SECUND. OBSERVAT. IX. DE MULIERE, QUÆ BIBERAT BUFONUM SEMINA. Pergit; *Vasa quoque (q) chylosa, aut lactea nequeunt ovibus (ovis inquam) transeuntibus viam præbere, propter, scilicet, ovulorum magnitudinem. Hoc obstante argumento, hac exhibita (quæ desideratur) demonstratione, præcluditur ovulis, omnis, ad prædictas partes, via*

Sed præcluditur vermium ovulis hæc via, aut propter ovulorum, respectu capacitatis vasorum lacteorum chylosorumque magnitudinem, sive corporis ovuli circumferentiam, aut vice versa; vel dantur tertio, machinæ, præcludentes ovulis, non vero lacti, sive Chylo, ad interiores partes, viam. Primum positum Clariss. Archibaldus Pitcarnius, publicè, in genere, disputatione, *de motu sanguinis per minima vasa* refutavit solidè. Secundum rejicio ego, *qui in aëre, cum clariss. celeberrimoque Ruyschio, Chimæras fabricari nolo.* Sed agamus per corporum dimensiones dimensionumque proportionem proportionumque

comparationes. Ponatur sanguinei globuli, vel lactis chylyve particulæ magnitudo, circumferentia, ut per vasa sanguifera, ipsis in glandulis miliaribus, aut plexibus retiformibus disposita atque ab intestinis, in vasa lactea chylosaque in primis meare, duci, reduci; in secundis recipi vehique queant. Quis Homo Physicus non affirmabit? posse existere ovula ejusdem & minoris cum sanguinis globulis, vel chyli, lactisve particulis magnitudinis, circumferentiæ, extensionis. Possè hæc corpuscula, ex lacteis chylosisve, in sanguifera vasa & sic per totum corpus (cum nulla pars sanguinis latice sit destituta) circumvehi, in omnem ejus partem deponi atque reperiri. Sed nè auctor abhorreat ab horum ovulorum exilitate; non ovulorum, sed animalculorum millionem, vix adæquare unius arenulæ magnitudinem; imo in una guttula spermatis canini, plus quàm centum milliones animalculorum vivere, demonstravit oculatissimus A. Leeuwenhoekius. In spermate aliisque liquoribus, ab sanguine derivandis, animalcula inveniri, docet autopsia; Hæc autem, vel eorum ovula in partes generationi inservientes cum sanguine & liquore, postea ab sanguine derivato, fuissè delata, ex præmissis (taceo alias methodos deponendi) colligere æquum est. Ultimò, ut nodus hic plane sit insolubilis, superadditur; *adde quod nullus mortalium unquam ejusmodi (R) vermes extra corpus viderit.* Ostendat oportet auctor, aliud esse genus vermium hoc, quàm illud, quod in partibus corporum viventium exterioribus quodque in quibusdam vegetabilibus, liquoribus aliisque materiis detegitur; sed horum apud ipsum nihil, dixissè ergo sufficiat.

Verum, etsi differrent hi, ab omnibus aliis vermibus, magnitudine, exilitate, figurâ, dispositione; ideonè colligendum (in eo enim versatur quæstio) hosce vermes non ex ovulis, in corpus vivens ejusque partes ingestis, esse productos? levissimo qui vento, aère qui ipso, de loco in locum, indefinito numero; quinimò, nubis ad instar, moventur, ut sæpius hisce in plagis, præsertim boreali spirante vento, observamus. Vermes hosce in initio vix observabiles, ab aliis, figurâ differentes, ex ovulis tamen produci, ex productionis lege viventium asserere,

incipites hæreamus, non oportet. Quæ sequuntur verba (S) planè injuriosa in Mathematices studiosos, prætereo; exoptans, *ut per mathematicorum ingenia* (ab observationis enim hujus auctoris ingenio, hoc posse fieri, diffido maximè) *magis magisque, vera nobis & indubitata affulgeat* perceptionis lux & lumen quæque à priori *demonstranda existunt*, decenter, demonstrari per ipsa liceat semper & ubique.

Ventilatis rejectisque multis de Vermium generatione opinionibus, meam tuo aliorumque virorum doctorum subjicio perspicaci judicio libenter. Systema, *animalia ab sibi similibus produci, non verò ex putredine, luto, limo, mucagine & sed ex ovo, materia in formam ovi congesta, disposita, conglobata, comprehendente omnia lineamenta requisitaque ad animalis structuram, accedente motu & extensione, efformandam*: quod tu (vir Doctissime) disputatione Phylologico-anatomicâ tuâ primâ Thes: Primâ &c. statuisti & non sine applausu, sustinuisti, mihi generale & verissimum est; hoc jactato fundamento, colligo, vermium prædictorum ovula, tempore deligationis ulceris, forinsecus forsân, unâ cum unguentis, emplastris, fasciis, esse ulceri intrusa, aut dum deligaretur, fortuitò in ulcus decidisse, aut tandem cum sanguinis latice in ulcus esse delata: videmus primum in majorum animalium generibus hæc accidere: anates aliæque aves non rarò piscium semina, ovula, dum multa absorbent, quæ pennis aliisque adhærent ultrò, in piscinas lacusque deponunt & sic piscium illud genus, cujus simile in hisce antea non erat, conspicitur.

Quod argumentum, tempore ventilationis tuarum thesium, de mulo, quasi ab sibi simili non producto, urgebatur, rectè me judice, solvebas. Animal illud, ut ab alio genere masculino, alio foeminino, produci, sic quoque speciem esse non generantem & ita, per se, respectu priorum generum, imperfectam

Qua autem methodo perceptibili, explicari porrò posset, animalia ex putredine produci, non video. Si enim ex materia hac producantur, non creantur (verbo creare strictè sumpto) si non creentur, sed producantur, producantur ex partibus, quæ mutari possunt in partem aliam, relicto earum privo esse, aut ex partibus in sequentem existentiam usumque dispositi

Primum hoc non posse fieri, jam supra demonstravimus; ultima ergo methodo producuntur, quæ enim (ex.gr.) pars in arteriam, quæ in nervum, quæ in venam crescere horumque vasorum usum præstare debet postea, illa debet in ovo existere, alias enim deberet creari, vel de parte in partem aliam mutari verè.

Ut enim pullus propriè, non ex vitello albumineve ovi, sed ex specificis partibus, lineamentis, rudimentis fit, ex vitelli verò albuminisque, ex parte, infusione, appositione & conjunctione, partes jam jam formatæ expanduntur, incrementum capiunt, sic augentur corpore, non numero atque ita aliæ aliis conjunguntur, agglutinantur seseque inter devinciuntur.

In omnium viventium fœmineo genere requiruntur partes, dispositæ in futuram suæ speciei formationem, sive in sui similibus futurum illud esse, ex quo hoc genus & generis hujus individuum nomen sortitur, diversum ab communi & alio atque hoc est, quod dico, ex sui simili produci.

Hinc affirmandum existimo, omnia quæ fuerunt & futura sunt animalia, ab initio in genere, ex genere in individuo, ante coitum, in indefinitum fuisse collocata atque, hoc modo, ab sibi simili produci: licet enim de quorundam viventium origine, ovulis, semine, certò parum, vel nihil constet; legibus procreationis tamen acceptibilibus convenire videtur, ex ovulis, vel semine produci ea, quæ vivunt, & crescunt animalium, aut vegetabilium in modum.

Etsi ratiocinia hæc sufficere, ad dogma hoc probandum, potius ad hanc veritatem illustrandam, videantur, agamus tamen terum per experimenta.

Manifestum multisque ante me, compertum est, ex carne in vase vitreo, metallico fictilique: probè clauso, ut muscis aliisque bestiolis & insectis, omnis præcludatur, ad carnem, aditus, rarissimè vermes produci. Sed nè forsan aliquis, denegatum aëris liberioris, ad carnem, accessum, impedimentum, formatricis virtutis vermiculationisque causam credat, audiat, quæ ipse egerim & quàm prudenter.

Ut nobiliss. Redi & tu quondam, sic ego (vir experientissime) pense fervente quàm maximè Augustò, ex viventibus, vitulo,
dis-

difsecui partem musculorum gluteorum; ove, partem Lumbarium; gallina, pectoralium vitrisque crassioribus velaminibus, linteis cannabinis, sericis, decussatim vario ritu clausis, sive tectis, immisi folique exposui aërique, ut, nempè, continuus esset ad interiora aëris motus solisque calor & aditus: notabam, de die in diem, sedulo, quid intus ageretur; sed præter coloris mutationem partiumque, ab soliditate, recessum, nihil, spatio duorum mensium, quod quidem animalium productionem simulare videretur, observare valui. Postea carnes prædictas in assulis, extra fenestram, nullo modo tectas, deposui, sed, incipiente jam autumnali frigore, nihilominus, irruentibus in foetida hæc & squalentia corpora muscis, brevi post vermes albos, rotundos majoresque plurimos, foetentes carnes perreptare vidi.

Simili & pari cum successu eventuque, experimenta quoque in vario piscium vegetabiliumque genere, institui. Quid mirum? Primò, omni in carne vermes, vel eorum ovula, latere, nemo adhucdum, quod sciam, sustinuit: è contrariò, præter istius partis debitam dispositionem (sive Naturam) vitium & ut heterogeneum, si inveniuntur vermes, habetur.

Secundò, effluente omni, ex carne, succo & ovula quoque effluere possunt. Tertiò, vermes conspiciantur accidentibus animalculis, ova sua, in carnes, deponentibus: nempè, nullo ova in carnes deponente animali, nullum producitur, ex carnibus, animal. Omnia igitur viventia, omni in loco, ex ovis, sive illa, in hæc loca extrinsecus, sive intrinsecus, ab sibi simili, deponantur, produci, affirmare anceps non hæreo. Quoad ægram, ab clariss. Med. P. Cossonio & me, Deo adjuvante, curatam, forinsecus, an intrinsecus in ulcus sint deposita Vermium ovula, vitilitigator, non disputo, non litigo, dummodò Vermes, hocce in ulcere detecti Verminoso, ex ovis & suis similibus, non verò ex putredine aliisque fictis inspidè causis, ortum duxisse, concedatur.

Quærit forsitan quispiam, quid de prædictis carnibus partibusque earum solidis, tandem fiat? respondeo tractu temporis liquefcunt solvunturque in liquidas fluidasque; ut enim omne solidum

lidum ex fluido; sic omne fluidum in solidum & vice versa converti posse, non dubito.

Solidum & fluidum cum tantum comparativè, inter sese, differant, de utriusque majore, vel minore soliditate & fluiditate, definitivè affirmandum nil reor.

Instet quispiam, quæ est hujus solutionis causa? opifex? ær & aëre subtilior, mobilior magisque partes earumque interstitia, quæ permeat, tangit, fricat, movens materia. Quid, amabo, viventia, vegetabilia, metalla, saxa perrumpit potentius, licet ictu fulmineo quandòque lentius, aëre? & quid violentius? continuo agitâtâ motu, aëre longè subtiliore, hac materia.

Exemplum si petis, lector? accede, ostendam tibi in musæo Clariss. Prof. Bidloo, edacis temporis, rectius destruentis solida aëris vires & monumenta: dentem elephantinum friabilem; marmora lapidesque varios, levi qui, si digito tetigeris, in pulveres abeunt, ferrum, æs, stannum, plumbum, vix cohærentia & pristinæ soliditatis vestigia servantia. Si solida, liquefacta inspicere, animus est & hæc tibi non deerunt.

Hæc paucula de vermium, in genere & in specie eorum in ulcere ab me tractato inventorum, genesi & ortu, tibi non omnino displicitura, spero.

Ipsum autem vermem, quoad exteriora saltem ejusque metamorphosin in muscam, si ad vivum, depictum repræsentatam, extra scopum me, te judice, facturum non credidi:

Vide ergo tabulæ secundæ figur. primam, exhibentem, naturali magnitudine Vermem, ex ulcere prædicto desumptum & nalvum repentem.

Fig: 2. eundem, in dorso jacentem, depingit.

Fig: 3. nympham clausam,

Fig: 4. eandem apertam demonstrat.

Fig: 5. delineat, absoluta vermis metamorphosi, muscam,

corpore exstructam oblongo, pedibus insistentem alisque expansis cursum, vel volatum molientem.

Fig: 6. eandem, corporis statu inverfo, proponit.

Licet de vermium in genere & hujus quidem in specie, historia, transmutatione & differentia, quæ eodem sese hoc in animali, ut in aliis vermibus habent, non agam; utpote quæ omnia, ab Aldrovando, Jonstono, Moufeto, Swammerdamio, Lysterò, Malpighio, Redi aliisque sunt pertractata exactissimè, utile tamen & scitu pariter pariterque visu non injucundum fore arbitratus sum; si ad aucta magnitudine, ope microscopii, hujus animalis partium externarum fabricam & dispositionem designarem simulque narrarem, primò ipsum Vermem esse agilem, vitæ tenacem, cute contactum, vide

Figur: 7. Vermem, cæteraque auctâ magnitudine alvo incumbentem, exprimentem glabra, duriuscula, ex flavo alba: esse ipsum distinctum interfectionibus, articulis, vel annulis novem, A. A. A. A. A. A. A. unde hæc animalia, ab quibusdam, annulosa dicuntur; licet incisuræ potius, quàm annuli sint; habere caput B. subrotundum, ab utroque latere inferius depressum; os C. patens & incisoriis organis non desitutum; oculos D. D. eminentes, posteriora corporis E. obtusa. De pedibus observare licet, ipsum hisce carere, sed loco horum instrui eminentiis & protuberantiis, quibus in rependo & motu utitur progressivo, an comedat (multi enim dantur vermes, qui sine alimento per longum tempus subsistunt aliisque, supra ipsorum corpora viventibus bestiolis, alimentum præbent, consule Clariss. Lyster: pag. 355. ad TRACT. DE GOEDARTII INSECTIS, IN METHODUM REDACTIS ET ALIIS) detegere non potui.

Organo autem, cum sit instructus manducationi alimentorumque arreptioni apto, anceps non hæreo, quin alimento utatur, quod insuper, ex pruritu; dolore mordaci & continuo, verisimile est

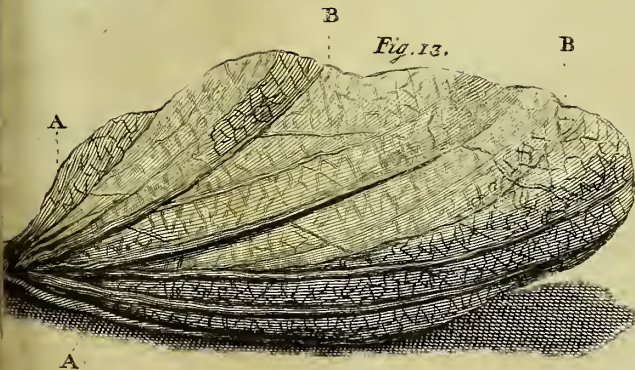
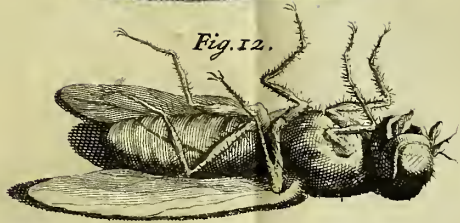
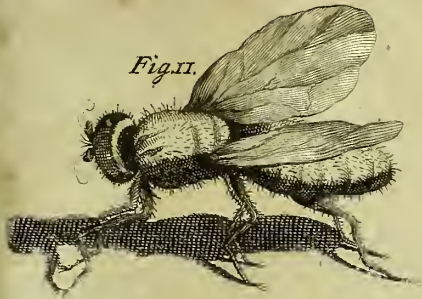
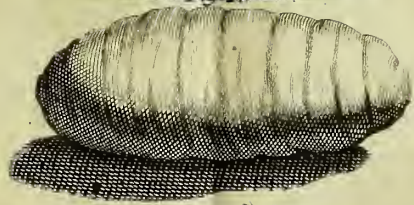
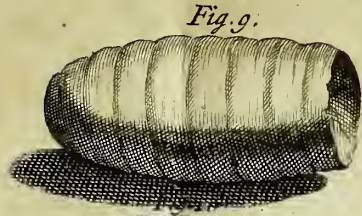
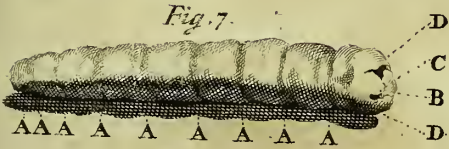
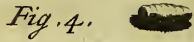
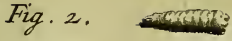
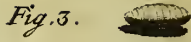
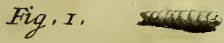

Fig: 8. Vermem hunc, dorso incumbentem, & modo descriptas protuberantias pediformes oculis subjicit.

Fig: 9. proponit nympham, quæ quibusdam, ovum, folliculus, velamentum, cortex, papula; nempe, organum in quo metamorphosis absolvitur vermis in muscam. Belgis, *het popken, paapken, huysken, waer in de Wurm in een vlieg veranderd.*

Nympha etenim, propriè, de apibus, formam jam jam induentibus, teste Plinio, dicitur. Constat organum hoc variis filamentis, membranulis, fibrillis, tabulatim cohærentibus. Circuli hac in machina sunt conspicui novem, respondentis numero interfectionum vermis, quia autem hic, corrugatur, complicatur, breviorque fit, minores quoque sunt in nympha, ipso quàm in verme intercapedines. Exterius folliculus hic: levis, interius verò asper variisque filamentis ruptis ditatus conspicitur, ab una parte apertus, ab altera clausus, existens.

Fig: 10. differebat hæc, ab altera nympha, colore; prior enim ex rubro flava, secunda hæc, nigricans erat, utraque autem splendescens, formam obtinebat non verè ovalem, inferior quippe pars crescebat circa finem obtusum.

Fig: 11. refert muscam cæruleo-nigram, omnibus partibus instructam, hispidam, hirsutam, pilosam, pedibus insistentem sex, unguibus ornatis bifidis trifidisque: notantur porrò in capite cornua ab sese invicem in spiram recedentia pilosa ex duabus proboscibus erumpentia & os apertum, alæ diaphanæ & splendidissimæ vasculis atque cartilagineis articulis plicationes efficientibus distinctæ.

In abdomine interfectiones 5. & in pectoris infima parte, duæ; circa collum, ubi capiti conjungitur, rectilineæ inscriptiones duæ.

Fig: 12. Muscam hanc, in dorso jacentem, repræsentat.

Fig: 13. alam designat, partim plicatam A. A. partimque de-

debitè extensam B. B. ubi enim erumpit animal, alæ vix, deinde complicatæ, opacæ & brevi post, expansæ apparent, diaphanæ splendentesque nitidissime.

Fig: 14. Pilosam hirsutamque pedis faciem delineat exteriorem.

Memini (vir experientissime) te mihi nuper narrasse, compresso leviter, abdomine, ut plurimum, muscarum multorumque insectorum, virilia erumpere atque hac methodo, sæpius sexum distingui teque illud ex Clariss. Swammerdamio didicisse: sed mas, an foemina, an verò utriusque sit generis &, quo modo, ova deponat, hoc in ulcere repertum animalculum, explorare (ignoscas imprudentiæ meæ) neglexi, fateor.

Quoad interiora, hoc saltem monere non supersedeo, sanguine muscam gaudere multo, florido & rapido. Viscerum dispositionem ei esse analogam, cum aliis muscarum generibus.

Ut verò omnis rerum narratio, delineatio & meditatio, si in usum non vocetur aliquem, irrita; laboris temporisque dispendio indigna est nostro; Sic hisce quædam, de ulceris verminosi curatione, adjicienda & chirurgiæ, hoc modo, inferendum putavi.

Morborum nomina aliquandò, cum ipsis morbis, convenire, vulgatissimum est, esse quoque denominata ab similitudine, vel re ipsa, constat ubertim: sic nomen obtinet, apud auctores Chirurgicos, Pica, ab iteratis punctivisque ictibus: Lupus, ab intestino & clam, quasi, repente; Formica, ab pruriginoso & vehementi dolore; Cancer verò & Talpa, tam ab tumoris figura, quàm progressu: tumor enim hic, sive adiposo-glandosum hoc corpus, talparum pedibus non dissimile, communia inter corporis involucra musculosque circumjacentes, partes amovendo, elevando, ad latera movendo, extenditur.

Ulcus autem Verminosum, non denominativè, nec ab dolore; sed illud vocatur, in quo vermes, verè sunt. Circa eju curationem non differunt; in genere, auctores, quorum catalo

gum non recito, nè tibi tædio fim, commendant unanimiter amara, quasi putredini resistentia; hic, radices, herbas, flores eorumque succos decoctionesque, puta Absinthii, Agrimonix, Rutæ & similium; ille, cerussâ, pice, plumbo usto, felle taurino, salivâ humanâ aliisque mederi huic satagit, partim humorem peccantem corrigendo partimque per medicamentorum corpora imbibendo.

Sunt qui olea, repetita destillatione parata, ex odoriferis & fragrantibus herbis & gummis, ut mastiche, Thure, Terebinthina, nucibus myristicis, aliis præferunt medicamentis. Hederæ succus multis pro arcano maximi fuit ponderis, ego autem, qui facile adducor, ut credam, in multis morbis animalia, non verò succos acidos austerosque, sanguinem falsum, bilem adustam, nec pituitam acrem, dolores excitare, in hoc & omni ulcere sordido, phagædænico, depascente & cum pruritu prorepente, aquâ, cum mercurio vivo, per horæ quadrantem coctâ, utendum esse dudum expertus sum. Forsitan & mercurialia, alio modo præparata, mixtâ, applicata, quoque conducèrent, de quibus quædam apud Pigræum.

Posse rodere minutissima animalcula vermesque exilissimos, inceptis non hæreo; licet, narrationi DE THAMUR, sive Verne Salomonis, fidem negem; „quâ auctor nugatur: Salomonem, cum marmor Parium ad ædificationem templi, è remotis partibus convehi præcepisset, conscium prohibitionis legis, quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quævisisse experimentum in vermibus, quod ars humana nescivit: pullum struthionis in vitreo vase reclusisse, quem cum videret struthio & habere nequiret, naturaliter agnitam artem attentans, in desertum cucurrit, rediensque Vermiculum tulit, cujus sanguine vitrum linivit, & contractum est, sicq. fœtum eripuit; quod (ait auctor) videns Salomon, hoc experimento eodem genere Vermis in incisione durissimi marmoris usus est &c.

Licet ergo sæpessæpius animalia in ulceribus sive putridis, sive cruentis, non conspiciantur, posse adeste; imo adeste, tamen suspicor, ex dolore eaque tantum, aut propter eorum

exilitatem, nostram, aut propter negligentiam & in perscrutandis rebus morborumque causis desidiā veterumque in verbis credulitatem nimiamque in eorum auctoritatem, confidentiamque non observari, confido. Quod in rem præsentem facere potest & maximè; luem pestiferam, sive pestem, animalia venenosa pro causa habere, aut ex animalibus constare venenatis corpusque intransitibus & sic produci, ab multis receptum novimus.

Romæ & per totam Italiam, ante annos, circiter quadraginta, peste furente horrenda, innumerum hominum numerum, Mercurium penes se habentem, aut in vestibus, aut manibus ferentem, ab peste non contactum, aut mox sanatum, memoriæ proditum est luculenter, idemque est, quod de lue Venerea infectis & pyalismo, ex applicatione Mercurii, utentibus affirmatur, eos videlicet, ab peste infestari nunquam.

Interfici infecta ejusque generis animalia mercurio, dies nos & ratio docuit, lectorem autem nescium nolo, prædictā aquā mercuriali tineas blattasque, ab rebus conservandis, fugari haustāque singulis diebus ad uncias tres, vermes intestinorum lato: sive, sive teretes necari: hoc quoque liquore si charta, vel capsula, in quibus infecta sunt conservanda, tingatur, eorum corruptionis nullum erit periculum.

Ascarides, tipulæ, quibus fugantur mediis quæq: hoc plurimorumque vermium genus, historiam, medelam respiciunt, legere prostant apud Aldrovandum l. 6. de infectis. Observat apud Forestum l. 21. de intest. affect. sc. in observ. 29 &c. observ. de ulc. Verminoso l. 1. observat. 10. &c. commendatur quàm maximè Mixtura vini dulcis, cum filicis foemina radicibus, per triduum pota; inter exterius applicanda primum locum obtinet ol. cedrinum. Pusulas verminosas, cur inflammatione, (frequens, in castris, circa ulcera morbus vel symptoma) mercuriali prædictā aquā sanari tutò & brevi ex te recepi.

Vermes desiccatos & in pulverem redactos, contra prædictur morbum, commendant plurimi: quemadmodum autem pro ten
po:

ore & symptomatibus morbi mutantur, ita ratione status morborum symptomatumque, medicamenta mutari debent: misceantur itaque, secundum artem, in ulceris verminosi initio, cum mercurio mundificantia, postea diminuendo mercurii quantitatem, exsiccantia atque cicatricem ulceri inducentia; quorum lenchum, circa ulcerum in genere & hujus in specie descriptionem, tradunt plurimi Practici Chirurgique: formam, si melis, medicamenti mundificantis vermesque necantis? hanc habet.

℞. Terebin: venet: ʒjʒ.
 Ung. Arthanit: ʒʒ.
 Aloës Myrrh. aa ʒʒ.
 Mercur: Dulc: ʒj.
 Croci gr. viij.
 Vitelli ovi Q. S. ad ung. consistentiam.

cicatricem inducentis hæc est,

℞. Empl. Opodeld: Fel. Wurtzii.
 De ranis cum mercurio quadruplicato,
 ana P. æ. injiciatur corio.

vel:

℞. Empl. Diaphomphol.
 Grisei a ʒiij.
 præcipitat rubr. ʒij.

Hiscæ Emplastris lento igne liquefactis agitatisque ostrea adde præcipitatum rubrum in impalpabilem pulverem ductum & habebis epuloticum (in hoc aliisque ulceribus) igne.

Omniùm usitatorum medicamentorum formulas hisce adjicendas crederem, si non tibi, sed artis tantum tyronibus tradenda

24 DISSERTATIO DE ULCERE VERMINOSO.

denda hæc fuisset DISSERTATIO. Hæc itaque sunt, quæ hoc de casu tecum (vir doctissime) communicare in animo habebam: cum autem passim multa, vel ex ore tuo hausta, vel benignitate tua mihi tradita, hisce inferere permiseris, gratulor forti meæ tibi que me devoveo totum & quod tuum quasi est & proprium, in tuum iterum depono finum: si quoque in rebus minoribus magno (non sine exemplo) uti liceat exemplo, hæc ad te, ut ad mare rivuli referuntur: si pateris petitionem hisce adjici; rogo, etiam nomine multorum Chirurgorum, tuum de Fasciis in re Chirurgica usurpandis tractatum, publici juris facere diutius non moreris, vale & vive (vir Experientissime) in commodum Batavæ Academiæ & nominis tui gloriam diutissimè.

F I N I S.

GODEFRIDI BIDLOO,
VINDICIÆ

QUARUNDAM DELINEATIONUM
ANATOMICARUM,

CONTRA

INEPTAS ANIMADVERSIONES

FRED: RUYSCHII,

PRÆLECT: ANAT; CHIRURG: & BOTAN.

THE
HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON

FROM THE FIRST SETTLEMENT TO THE PRESENT TIME

BY

JOHN B. HENNING

VOLUME I

BOSTON: PUBLISHED BY
G. B. LITTLE & CO., 15 NASSAU ST.

ÆQUIS, ERUDITIS; SAGACIBUS

R E R U M

ANATOMICARUM

ÆSTIMATORIBUS

S.

M Irari desine, quisquis Ruyschianas pervol-
vere divulgatas nuper non dedignatus fueris
epistolas, me, ad tot ac tantas calumnias,
opprobria, irrisiones & quicquid porrò in-
eptiarum, ab longo tempore, Prælecto-
rem Ruyschium in me evomere splendida
iussit bilis, nil reponere; vides enim, me scommatum &
injuriarum impetu laceratum obrutumque quasi, amico-
rum inter suasiones hortatusque varios, dudum dubium,
defensionis causæ meæ partes tandem suscipere responsoriaf-
que exornare: par autem pari referre non studebo, turpi
hac ex arena victor non decessurus, ut qui totidem ca-
lumniis calumnias reponere totidem, par non sum, quique
improbi exempli, quâ iste utitur, scripturiendi metho-
dum existimavi semper. Pudefaciendam non semel duxê-
re morigeri pariter pariterque eruditi, insulsi hominis
animi intemperantiam, sibi dictaturam in Republica Ana-
tomica vindicantis asperrimèque in aliorum dogmata,
scripta laboresque imperium exercentis; proscindentis

dicteriis Viros, doctrinâ ipso superiores, moribus meliores, quorumque diffusissimam eruditionem facilius carpit, quam æmulatur; parili tandem in me quoque sævit cæcus furor, & dum nefanda meditatur, molitur, conatur; exultat, gloriatur, me aliisque tacentibus, fractis bonis, lætantibus improbis, transiisse se Rubiconem.

Impunitatis spes illecebra peccandi maxima.

Iræ impatientem ecquid pudet virum (virum enim credo, honestum verò vel nemo honestè suspicatur) rixantium adinstar muliercularum infimique subsellii hominum convitiis prosequi? quos (de me non loquor) Meritis & Virtute vincere impotens est? sed quis ipsum furori reddidit veteri? atque æstus graves reposuit animo? nunquamne abibunt ipsius odia? nunquam; vivaces ipsi esse experior iras. Dum autem præterita cum præsentibus mecum reputo, agnosco me felicem: annos enim ante decem & octo me blasphemum, postea obtrectatorem renuncia vit, nunc famæ insidias tendens invidus meæ, lenocini insimulat. Obstupesco malè feriatum, ne dicam flagitiosum, hominem ter una in Epistola, de verecundia verbis facere, ipsumque, vel jam, ne aliquod quidem ingenuitatis specimen exhibere, non erubescere: sed ignosce (Lector spectatissime) animi huic fervori meo, fateor & ultrò, erravi, impossibilia ab isto peto, erubescere qui non potest; expallescat ergo morum carcinoma, tranquillitatis studiorumque insensibilissimus hostis, dignior contemptu quam insectatione: nefarii autem ejus acuminis fautores quique ipsi a consiliis, manu & Epistolis sunt, nescio nolo, me malle ab Ruyschio audire leno, quam ab viro honesto, maledicus: si enim ipsum non Lanionem, se-ganeonem, si obscœnum, si impudicum dixissem, non

benè natis horrendus, probis execrandus extitiffem? potuiffem tamen, animo fi, vel odio, Ruyschio par fuiffem & inveniffem, ut ipfe, vereor, qui victricis tantæ nequitiaë lascivientique scommati panegyrim ceciniffent; eo præfertim infauffo temporis momento, quo de partibus (per excellentiam) muliebribus earumque in puerperis difpofitione deque infantium natibus earumque comparatione, cum maturarum virginum genis; imo de parte quâdam, non fine rubore & fumma ex neceffitate detegenda, tam petulanter verba faceret, ac fi ftimulum venereo juvenum pruritui æftuantium tentiginemque tentigini superaddere, folummodò fibi propofuiffet turpis & infamis Orator.

Sed lubet, nec licet ulterius hæc altiusque repetere, ne tuâ abuti videar modeftiâ. Judicii quoque trutinæ tui quas, ab multo tempore, obtrufit, Anatomiaë præfertim tyronibus, ineptias appendere, ne attentioni injurius fim tuæ, raturum non duco; longior quippe quam decet, fingulneæ foret hæc fupellectilis feries, perluftratis refponfois ejus, in novem problematicas fuas Epiftolas, onerofum judicatu non erit, famofa quid de ipfius Rerum Anatomicarum fcientia in genere, quidque de erroribus (ut neas vocat demonstrationes) meis, majufculo ☉, fed & nigro ab ipfo notatis, colligendum fit in fpecie.

Ne autem blaterare & cum larvis, vel larvatis certare videar, ipfa in Problemata, quibus, fuæ admirator doctrinaë & præco, omnibus longè antepoñendus adulatorius, quorundam præfigere nomina voluit, non inquam; partim ne, qui vel nomine tenus, mihi non innoquere lædam, partimque ne, apologiaë meæ terminos in alium folum alteriusque & innocentis in detrimentum & incommodum extendere dicar.

Conabor itaque (omni prorsus relicta mendorum, errorum figmentorumque Ruyschianorum farragine) solummodò quas ante decem & tres annos orbi literato exhibui humani corporis delineationes anatomicas ejus ab injuria vindicare; eas malè ab ipso, ut chimæricas castigari, è contrario probare œconomix animalis & partium dispositioni, corpus vivens integrantium esse convenientes, consentaneas, analogas. Secundò specimen quoddam Ruyschianæ artis, doctrinæ & industriæ exhibere anatomicæ; non neglecturus tertio, politioris ejus literaturæ exempla in doctiorum deponere sinum; Augiæ enim illud stabulum ab sordibus purgare in totum, Herculeis, non verò meis, par est labor humeris.

Ad nauseam usque, me in Glandularum sub primo universali corporis tegmine collocatarum erravisse delineatione: quinimo illas papillas non Pyramidales; sed rotundas, in Theatro Anatomico declamavisse prælectorem Ruyschium, omnium memoriâ auditorum excidisse non reor. Sed quæ hæc censoris imprudentia? epist: quippe primâ, pag. 10. vide hujus tab. primæ Fig. 5, ope microscopii veram papillarum harum delineationem & fig: 7. easdem naturali magnitudine duplo majores, malè an benè adhuc non moror, pyramidales figurâ exhibere laborat. Quid hoc rei est? ego illas, pro modulo meo, opere meo anatomico: (vide figuram meam sextam) pyramidales & subrotundas exhibui; sed en ipsissimam meam delineationem & literarum explicationem. *Tegmen est (cutis nempè) ex A. papillis suprâ apertis nerveis glandulisque pyramydalibus & subrotundis conflatum. Hisce interposita sunt aquosorum vasculorum B. capillamenta. Papilla hæc bina conjunctim lineas ducunt rectas ac per patentia vasorum*

Fig: I.

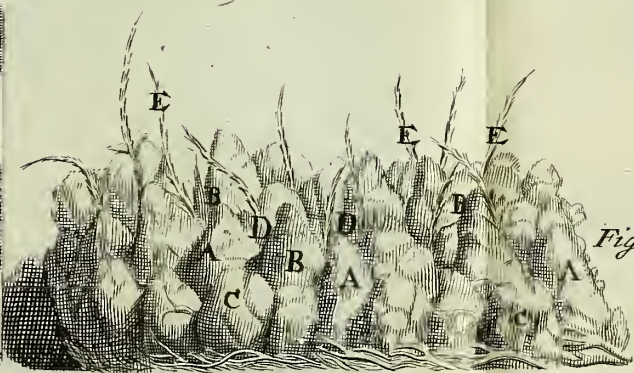
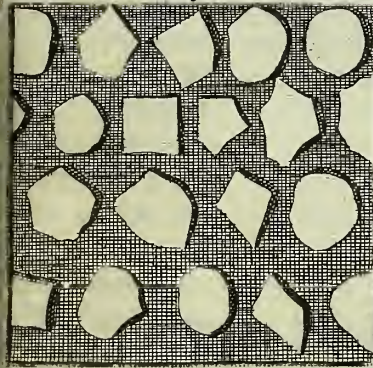
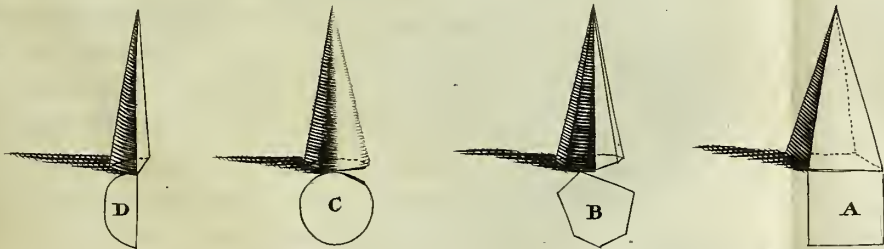
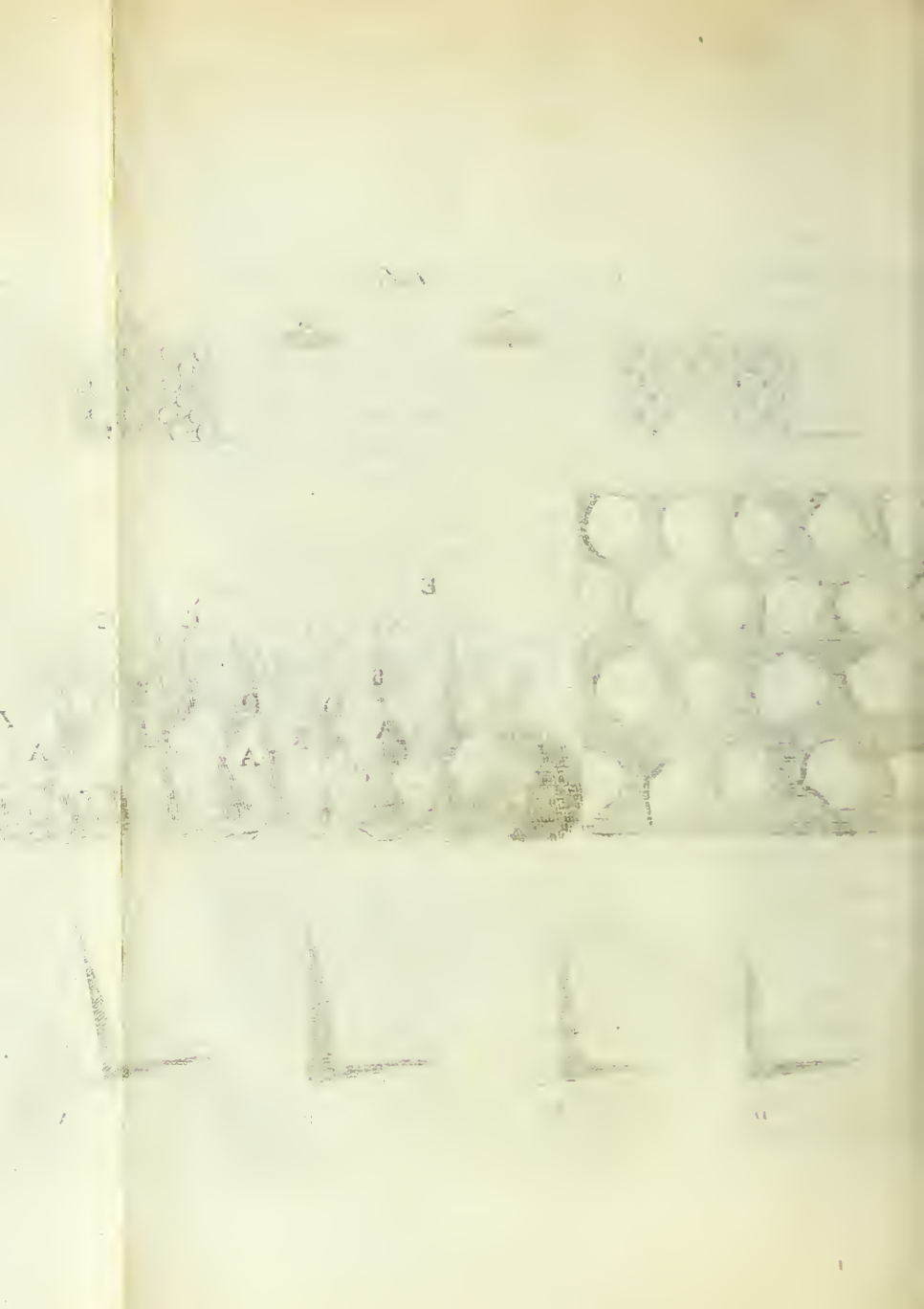

Fig: VI.

retia ad cuticulam usque pergentes, è glandulis C. irrigantur: in trium vel quatuor papillarum medio locantur D. sudoris vasa, quibus E. pili implantantur; ubi verò pilo carent, pororum nomine indigitantur, suntque variae figurae, pro cutis extensione, vel complicatura; ille pro sua methodo illas quoque, pyramidales delineandas tradidit; addens ille *Epist.* 5. pag. 3. *Mirari certè licet, quod hujus novi inventi beneficio, papillae pyramidales, ut & corpus reticulare sub cuticula prodeant.* Menses verò post tres, dum scilicet me convitiis proscindere constituit, oblitus harum Epistolarum, pyramidalem negat papillis figuram, depressas & globuloso-rotundas asserit, meque in rebus anatomicis rudem pronunciat: ecce primum ingenuæ & veræ partium demonstrationi incumbentis animi pariter pariterque doctrinæ Ruyschianæ specimen. Mortalium neminem admodum in me meaque injuriosum credo, ut prælectorem Ruyschium levem & mutabilem, non licat atque hac in re suum defensionem meam neget suffragium. Dixi enim, quod ipse affirmat, demonstravi, quod ipse demonstrare conatur.

Ego hæc papillas pyramidales & subrotundas (vide fig. I.) delineavi, non quod vel clariss. Malpighii, vel mea inquam fuerit sententia (egregium verò Ruyschianæ incitiae exemplum) nerveo-glandulosa hæc corpora mathematicè, sed comparativè esse pyramidalia & subrotunda: quam crasse porò erraverit, rete subcuticulare foraminibus pertusum verè rotundis, ope microscopii (vide fig. IV.) dauctaque duplo eorum magnitudine (vide fig. VI.) exhibens, patet, cum pro papillarum motu & dispositione, compressione, intumescencia, flacciditate & similibus corporis reticularis foraminum figura mutari debeat: ut
pro-

proponitur fig. nova I. Corneum autem corpus hoc, nec papillas demonstrabit hæc, ut credo, marmoreas; rigida enim si extarent, inflexiles & immobiles, eadem esset omnium allidentium contractandarumque materiarum sensibus perceptio; posse eas extendi, deprimi, vi externa: intumescere, flaccescere liquorum spirituumque copiâ, aut penuriâ, atque ab vicinarum partium compressione, vel & inter sese, mutatâ quarundam figurâ, aliarum itidem ut & superficiem partis, in qua sunt, nec non, consequenter, foramina, sive aperturas corporis reticularis, cui inhærent, figurâ quoque juxta papillarum circumscriptiones, debere mutari, nemo (Ruyschio excepto prælectore) inficias ibit. Ratum huic ratiocinio, duxi quatuor sequentes subjungere demonstrationes, quarum prima, desinentes omnes in apicem

A. Pyramidem, ab basi quadratâ æqualibus lateribus secunda

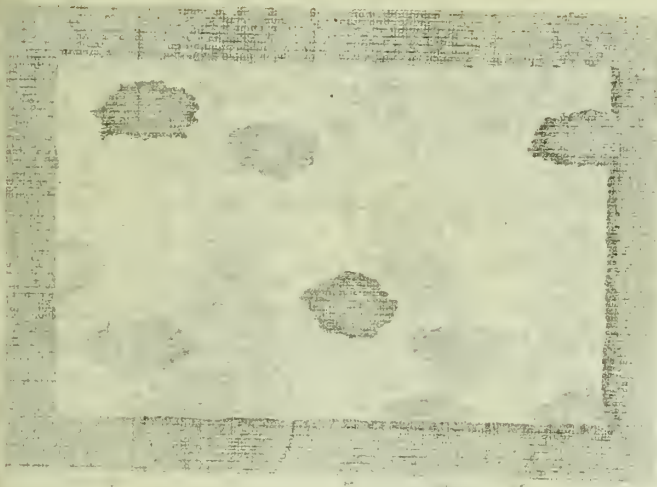
B. Pyramidem ab basi variorum laterum assurgentem, exhibet: tertia autem,

C. Proponit demonstrationem partim conicam partimque planam, & quarta,

D. Semiconicam perpendiculariter Sectam.

ut pateat glandularum papillarum foraminumque prædictorum faciem externam (i. e.) circumscriptiones, non verè hisce mathematices figuris convenire, eas autem pyramidali & conicæ demonstrationi esse proximas. Videæ Prælector Ruyschius; morbosa si ipsius nulla teneat oculos & mentem caligo, an demonstrata hæc demonstrandi respondeant, & an mutem, ut ipse, quadrata rotundis.

Cuticulæ verò, tegminis Corporis universalis primi, expansæ desiccataeque dispositionem, ut sese oculo exhibe

1127

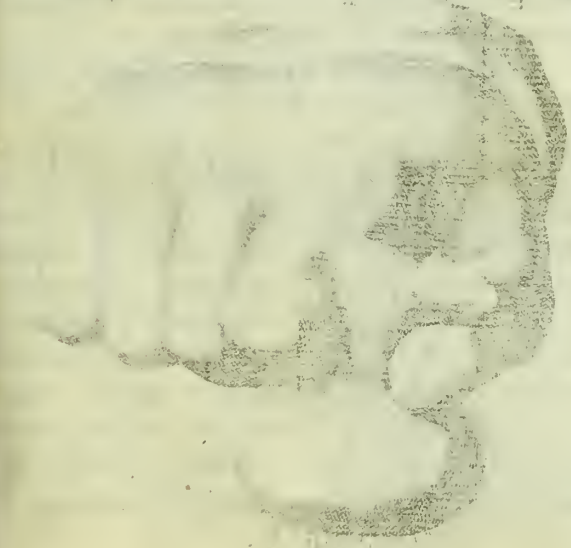

Fig: I.

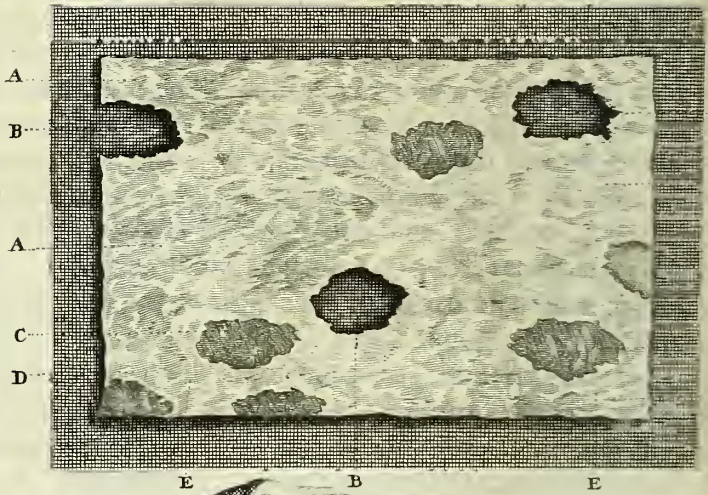

Fig: II.

armato delineare, extra scopum non credidi (faciem enim ejus exteriorem, & quo modo sese in vivis, partibus conjuncta vicinis, habeat, exhibui olim) Fig. ergo I. tab. II. delineatur cuticulæ, ab manus dorso, sive parte exteriori avulsæ, portiuncula; in qua observanda; cuticulæ

A. A. A. Planum, vel superficies tenilis & tenax.

B. B. B. Foraminula vera.

C. C. Foraminula fibrosis plexiformibusque ab cuticula emissionibus ornata.

D. D. Asperitates, sive tubercula & E. E. concavitates & sulci varii cuticulam interfecantes.

Cuticulam ut & papillas pyramidales (parte, quæ, in vivis præsertim, superna apertæ sunt) porosas exstare mercuriumque sacculo coriaceo superius arctè ligato, inclusum, igitur compressione cuticulam, corpus reticulare papillasque pyramidales, variis permeare locis, rorisque adinar, per hæc organa posse propelli perque eadem fluere, ostendit Fig. II.

Mercurium verò, nisi, ut supra, comprimatur, ipsam cuticulam solam, vel cum sibi adjuncto reticulari corpore desiccata, non permeare, primisque hanc gestationis sensibus in embryonibus esse tenellulam, sed & tensilem, firmam, duram ac quasi solidam, adaugeto ejus corpore, molliorem & comparativè, porosorem evadere, ratione & experienciâ eorum constat, qui corium præparantes, vitulos mox post partum necatos, iis, qui lacte sunt usi, præparant, utpote ex quorum cum cuticula cute molliore, corium quoque flaccidulum, minus tenax, mollius & vilioris pretii, paratur: hæc & alia hoc positum spectantia, cum sint perspecta fatis, hisce verbum non addo.

IN

EPISTOLAM SECUNDAM

EPistolâ secundâ pag. 6. animadvertit monetque, se in Tabulis meis, vasa pericardii non videre (denotat, ut suspicor, sanguifera & tab: 21) quòd illa non videat, meâ non fit culpâ, cum pericardium & vasa hoc in organo apparentia, sub Lit. D. adumbraverim, nominatim licet ea & specificè non indigitaverim. pag. verò 10. & 11. me, reprehensione clandestina (heu! quàm lepidè) id est, meo suppresso nomine, petens, conqueritur, ac si tota populi periclitaretur salus, *Arterias per pericardium distributas non tantummodo à nemine hæctenus delineatas verum etiam à variis neglectas, aut rudiori tantum mi nerva descriptas, neutiquam verò depictas.* post rudior rem hanc tautologiam, sibi & pro me respondet: *id quod nequaquam mirari subit, quandoquidem sub vulgari cultro Anatomico rarè, aut nunquam apparent, & Epist. pag. 6. fatetur vasa sanguifera pericranii, patella, tibiarum aliarumque partium integumentorumque membrorum ab Anatomicis, haud fuisse depicta neque in administrationibus, quæ publicè celebrantur, ab illis indigari (sed addit, indulgens homo huic mendæ, ut, scilicet, solet) quandoquidem illa vasa rarissimè, si usquam, in sensus incurrant in vulgari sectione.* Egredior qui omnia, quoad fieri potuit, ut sese exhibent, delinenda tradidi, quique vasa, quæ rarè & hoc in subjecto vix conspiciebantur, leviter tantum expressi, rudis & no-

gligens dicor. Fateor autem, si methodo Ruyschiana, fraude nempè & fucò fuissèm usus, vasa hæc distinctius potuissèm designare: sed videat Aristarchus noster, quid de nervis vasisque sanguiferis eorumque distributione in genere monuerim, sub explicatione tab. 23. *ab trunco, in trunculos, ab hisce in ramulos distribui & tandem suis capillamentis visum aufugere, aut ab invisibilibus capillamentis, tubulis, in majores & tandem in truncum abire omnesque & singulas adire corporis partes, primum de arteria & nervo, alterum de vena & ductu lymphatico statuendum. Bronchiis verò aliisque aëra, vel liquores vehentibus tubulis, alia, sed huic scripto non inserenda, est dispositio, distributio, collocatio. Sed hæc omnia ridet cavillator illepidus denuntiatque Epist. 8. pag. 5. vix attendi debere, ut ipsi videtur, meam opinionem; vasorum, scilicet, sanguineorum operasum illud examen & accuratam eorum in cunctis partibus reptatus descriptionem de nihilo prorsusque supervacuum esse, eo quod ratum firmumque jam sit, omnes partes iisdem scaterere, quia nutriuntur, cum assumpto illo ratiocinio alias tota etiam neurologia inutilis reddatur, qua tamen ut maximi laboris, ita & summi usus est, quia nervorum per omnes corporis partes distributio pari probabilitate ex eandem nutritione & sensu concluditur.*

Narraverim potius ego ipse, quid ex cathedra in usum chirurgicum de vasorum reptatu & nugatoriis partium præparationibus impletionibusque professus sum. Sustinui & sustinebo reverenter, usque dum aliter edocear, neurologiam scitu medicis chirurgisque longè esse diguiorem, sanguiferorum vasorum cognitione, eâ præsertim, quæ in perscrutatione intricatarum arteriolarum venarumque pro-

paginum, minutissimarumque earum microscopiis vix & dubiè demonstrabilium plexuum, indagatione occupatâ, verum anatomico-medicum aut ignorat, aut negligit studium. Argumentabar, pro hac sententia, minutulorum nempe vasorum sanguiferorum læsione, vel nihil periculi, ex minimo verò nervulorum vulnere, ipsius vitæ discrimen esse timendum. Rideat hæc iterum subtilis lanio, legat verò interim quid in inutili & subtiliore anatomia pronuntiaverit experientis. Malpighius: sed quid Prælectori Ruyschio cum Malpighio? quem toties refutat: tu ergo (lector erudite) scias, magnum virum futilem hanc respuere anatomiam. *Quid hodie* (ait, ubi de Galeno minutiis districtos reprehendente anatomicos, ipsi sermo est) *scriberet, si videret studium medicum in fibrillis reticulis, glandulis (N.B.) miliaribus & minutissimis aliis particulis consistere, asseritque cum Gavassato, tantam esse nonnullorum anatomicorum curiositatem, ne dicat stultitiam, ut si quis in disseccandis musculis ex uno duos efficiat, aut renum alterum, altero elatiorem observet, aut jecur pauciores, aut plures habere lobos, aut quasdam venas habere ostiola, aut aliud hujusmodi* (scilicet venulam ceraceâ suâ materiâ impleat) *hunc tanquam Deum venerantur, mirantur, suscipiunt & tanquam stupidi observationum illam intuentur: renuncians miserrimum in genere, ego in specie Prælectorem Ruyschium, anatomicum, cui œconomix animalis, nec vel leviter studium exstat respectum Physicum. Qui hoc de themate plura volumus perlustrent Malpighii opera posthuma, posteritati dignissima, præsertim ab pag. 84. tit: de Recentiorum medicorum studio.*

Sed audiamus de inventis suis meritò, ut ipse testatur, oquentem archi-anatomistam nostrum, ille ipsissimus ille est, ut numerosè intonat & graviter, qui arteriis pericardio & diaphragmati communibus, nomen, ut inventor, concessit; pericardio-diaphragmaticarum. Miror sanè meritissimi viri humilitatem! potuisset enim (licet forsàn te iudice epithetum hoc canorum satis & plusquam sesquipedale sit) hæc arterias Ruyschianas appellavisse & quidni? cum minoris momenti non sint membranâ Ruyschianâ: miror laudoque hunc ejus gloriæ contemptum, cum compertum habeam, ipsum quondam, vasculo ceraceâ suâ materiâ impleto, gloriatum fuisse, ac si æternæ Urbis opera pristinæ restituisset majestati, atque rem eregisset memorandam novis annalibus atque recenti historia; vereor autem, ne virtute hæc & ab philautiæ vitio modesta aversatione, oblivioni traditis, Megera superbia, brevi, ex quo jam depellitur, antiquum repetat & xum figat domicilium.

IN

EPISTOLAM TERTIAM

S*ic est*, quodque verebar, accidit, tertia enim propriâ & foetenti turgens laude Epistola, præcipuè confarcinata videtur ad famosam, quam autem riserunt erecta indolis & candidi pectoris medicorum filii, NOTIFICATIONEM *de novis inventis suis, cadaverum conditura viscerum exenteratione, membranarum preparatione, vasorum impletione* & quæ plura, prodigiis incredibilia vanus indecenti ferebat promissor hiatu, tuendam. Fateor me, qui ferreus, stoicus & aphonus non sum, cum aliis risum tenere, illa quippe rumpere nobis videbantur verbaque sale, forsan, non insipido conspersa reprimere non potuisse; non quod aliorum labores lucubrationes que superciliosè intueri ego quidem soleo, sed ubi de veritate, aut pro decoro (decrant autem huic NOTIFICATIONI duo hæc requisita maxima) agitur, adulari nescio dixi nempe, istam NOTIFICATIONEM, circulatori splendere eloquentiâ nihilque esse, quod credere de se non posset Ruyschius; addidi, cadaverum *ultra biennium conservatorum* (quod decies & quater hisce literis gloriatur hanc demonstrationem esse fucatam istaque corpora (taceridiculum eorum plumis, vestibis pretiosis simbriatis, apparatus, oculos vitreos, genas colore rubentes rosco & quidquid fulgenti bracteolæ simillimum, infantes aliquandò, viros verò nunquam allicere aptum est) non balsamicondita; sed liquore & arte mihi nota & jam dudum ort

literato, sub titulo spiritus Balsamici studiosisque meis tradita, conservari: Eo enim devenerat imprudentiæ, ut cadavera (licet partes deterfo prædicto liquore brevi deficcantur) madore hic & alibi tinctâ, proferret. Exponat, si vir sit, hæc cadavera aëri, æternitati enim arte sua & nova consecrata dixit; experietur cum dedecore, quàm brevi, fæda obducatur nigredine, toto qui est in cadavere pallor, quàmque citò evanescat inque fumum abeat fucus meretricius.

Affectata tamen & nova, scilicet, hæc condiendi cadavera methodus vulgo atque huic & illi idiotæ medicalastro placuit: sed, Catone iudice, *quidquid vulgo placet, vel solum ideo omni suspitione dignum, etiamsi quoddam virtutis specimen præ se ferre videatur.* Sed ineptus sim & arti Anatomies dirus, si dissimilem atque prælectorem Ruyschium non agnoscam *laboriosum, indefessum, die ac nocte rebus intentum anatomicis maximè*, intellige, fundandis, adulterandis minio, cocco, cerussâ & quavis arte meretricia exornandis: hisce, fateor, se supra communitatem anatomicorum famam & sortem extulit altissimè.

Perstringit me, ut opinatur, acriter & meritò, pag. . quod arterias, in cordis auriculas dispersas, delineandas non curaverim distinctè: curaviffem, si flatu distentas auriculas cerâque turgidulas arterias exhibere ratum duxiffem. Sic totius cornæ membranæ sanguifera vasa arte demonstrabilia exstant & in ophthalmia insigniter turgent, in statu autem naturali hic tantum & alibi conspiciuntur. *Quæ ergo propter earum exilitatem flacciditatemque non apparent, fingere & pingere vasa nolui.* Quamvis argumentum non procedat, mihi licere, quod Ruyschio facere placuit, potuiffet enim malè egisse & ego, si ipsum sequer,

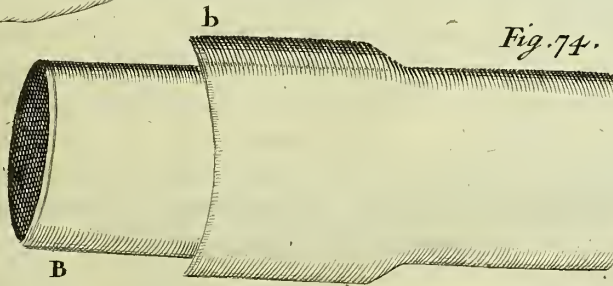
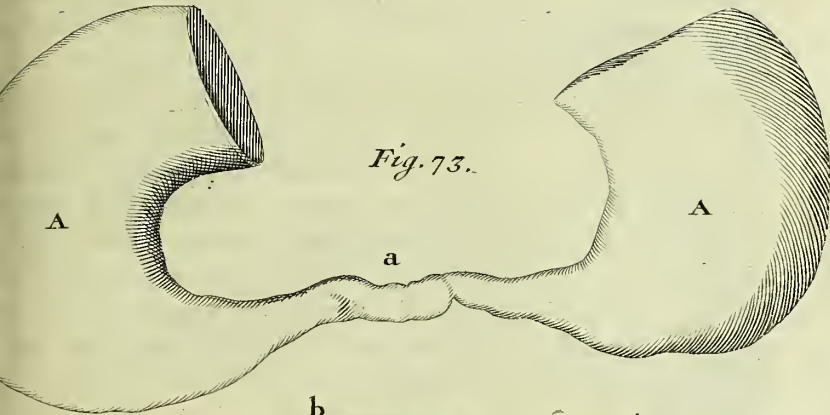
rer, itidem malè agere : rogo tamen , quare ille passim in observationibus suis , de quibus per transfennam postea & præsertim pag. 58. 109. 113. 114. 117. & alibi uteros vesicas felleas , intestina aliaque viscera , ullo sine vasorum sanguiferorum vestigio exhibuit ? * sed in promptu causa est ; etsi hæc organa vasis non erant destituta , non tamen apparebant ; ergo Ruyschius hic secundum me , rectè , illa non exprimens ; sed ego qui idem illud ago , quod ille Epist. 9. pag. 10. melius præcipit quàm efficit , *vasa delineare non affecto , quæ oculi mei nunquam tetigere* , ea autem ut apparent , delineo , secundum Ruyschium , malè. Pergit *Iovis arcanis Minos admissus* præcëtor Ruyschius , longaque , ut solet , ambage & inconcinno inficetorum strepitu verborum , arte declamata sua *aperitur* (vide pag. 10. artic. 6.) *cui notum est novum hoc artificium fenestra manifestandi arteriarum extrema. Aperitur fenestra* , se parte , ut mihi videtur , adaperita una , clausa altera.

ILLA IGITUR MEDICO LUX EST PRÆBEND.
TYRONI ;

CUM TIMIDUS LATEBRAS SPERAT HABERE DOLU.

Vix enim quidquam per hanc *fenestram* , vel ipsos anatomicos solertissimos , videre confido : ex hac ergo *fenestra* amens quasi , profiliens , transgressus auriculas cordis , irruit in me , pag. 12. *negans aortam arteriam dividi* , distribui , *in ramum ascendentem & descendentem* , ut ex *tab. 23. eam exhibeo* : sed rogo magnificum censorem permittat , quædam pro causa dicam mea. Ipsi Epist. : pag. 10. *arteria mammaria interiores bis inordinata ramificatione , inordinato* , credo ipsum velle insolito , irregulari , *cursum distribuuntur*. Quo jure negat , hoc , i

* Vide, Observat: Ruyschian: xci. descript: ab
pag: 115. ad 117. *cujus*

Figuræ, 73. & 74. Expositio, *hæc est.*

A. A Intestini jejuni portio, cujus medium
a. Valde est coarctatum aut contractum.

B. Pars ejusdem intestini, in cujus medio b. b.
Susceptio comparet.

aorta ejusque divaricatione, ab me observatum ? placet, enim, ut ipse ait, *naturæ aliquando varietate frui*. Epist. sextâ, pag. II. *ludit*, ipsi, *natura sæpius circa arterie bronchialis exortum*; sed vasis, mihi delineandis, ludere non licet, hisce, more solito, modestè, incedendum est: sed monente Seneca, *ignorat natura potentiam, qui illi non putat aliquando licere, nisi quod sæpius facit*. Sed ut solidius, non dogmaticum; sed demonstrativum sit responsum hoc, scias velim, Arteriæ aortæ truncum primosque ejus & minores postea ramos, rarissimè aliter, quàm demonstrato modo, per partes corporis dispergi; vide post Vesalium, Spigelium & Neotericorum observata; adde secundò, hanc meam delineationem non pugnare cum vasorum arteriosorum systemate universali: quod mox ostendam de ejus delineatione arteriæ Bronchialis &c. sed cui bono ratiocinium hoc in medium profero? surdo qui fabulam narro, *rejecit enim ratiocinia ut chimeras vititurque unico experientie fulcro semper* (vide totam ejus ad lectorem epistolam, observationibus suis præfixam & hunc locum, pag. licet sine numero, secundâ) si autem & hoc velit; ut nec ab hac parte claudicet apologia hæc & experientie mea quoque conveniat delineatio, affirmo arteriæ aortæ in ramos distributionem, ut eam eosque delineavi, nuper Amstelod: ab Cl: Doct. Med. D. Rau, demonstratam fuisse. Nota tandem totum ejus tertium iconismum, quemque in textu non describit & novum gloriatur, malè ex clariss. Loweri fig. x. esse depictum: sed nondum censorem dimitto incautum, subjungit enim huic epistolæ tres figuras; quarum prima, *dicem aortæ arteriæ cum suis ramificationibus* (adfit &c. legat ipse sua verba Ruyschius, pudor enim, licet legat hæc

ipsumque mox falsæ fictitiæque delineationis & conturbatæ rationis reum sistam, non obstabit) *per cordis humani substantiam ejusque auriculas, nec non per tunicas aortæ disseminatas, continet.* Quid si ipsum Impostorem renuntiarem? dicendo nè ipsum Impostorem probarem? non; sed si probaverim, tunè mecum (lector æque) ipsum renuntiabis Impostorem? credo quod sic. Arterias ipsas coronales per cordis substantiam (id est musculos) disseminatas, seposito omni musculoso-venoso-nervoso-lymphatico-membranaceo apparatu, in integrum, cordis nihilominus servatâ figurâ, sine fuco, id est, nullâ aliâ, nisi impletione vasorum, adhibitâ arte, impossibile exhibere, liquet.

Primò, quia arteriæ coronales, in ipsas cor constituentes musculares fibras divaricatæ, tam subtiles sunt, ut nec microscopiis, quæ hîc cera quasi impleræ exhibentur, videre earum extremitates possint nexuque tam intricato & sine laceratione non solubili, fibris cohæreant, ut idem cum fibris hisce, corpus, vel organum constituere videantur & circa earum extremitates opus potius sit ideâ (*mentis oculis*) quàm delineatione fictitiâ, sive Ruyschianâ.

2. Quæ per mutuas vasorum anastomoses plexiformesque inosculationes conjunctæ repræsentantur arteriæ externæ & membranam cordis ornantes, interioraque petere ineptæ sunt, ramulos cum non emittant & si hic & alibi emissi dicantur, numero muscularibus ordinibus, taceo fibrarum acervum, non conveniunt, ergo delineatio hæc omnium arteriarum non est,

3. Arteriæ, quæ abscissæ (quasi) repræsentantur, aut cordis membranæ inseruntur, aut non; si primum concedat, manca est hæc delineatio: coronales quippe arteriæ

ipsam membranæ cordis substantiam perreptantes abscissæ sunt. Si secundum statuat, non inferi hæc arterias in ipsam substantiam membranæ cordis, dicat, cui parti cordis ergo inferantur, ostendatque in hac figura, arterias coronales membranam cordis exterius permeantes omnes & cæteras.

4. Cum musculorum ordines ex hisce partim, partimque ex profundioribus ramulis, ab secundo coronali trunco emissis sanguinem hauriant; abscissis primis, deficient, in hac delineatione, arteriæ ab externa parte deductæ interioresque musculorum ordines pervagantes.

5. Lege œconomix animalis; imo & *experientiâ* constat, arterias ab majoribus in minores ramificari; hæc verò in delineatione, ramuli quidam ab minoribus, in majores abeunt.

6. Quæ musculis est latitudo (anatomice crassities) eadem debet cuidam, huic musculo, destinatæ arteriæ, ab quodam latere, sive superficie, esse longitudo (sive extensio) ut nulla latitudinis pars, arteriâ & nutritione destituatur: hac in delineatione nulla est arteria, quæ ab ulla musculorum ordinum superficie, ad medium eorum latitudinis extendi potest; illa itaque media pars musculi, quam nulla adire potest arteria (deficit enim requisita longitudo) non nutritur. Pluribus argumentis hæc non persequor, ne tibi, qui hæc ad normam procedere, non negabis, oneris indecenter. Jam, ut autumo, non hæsitas prælectorem Ruyschium, hac in parte, Impostorem fumi-vendulum renuntiare.

Quæ hæc est insolens & Ruyschiana audacia? quæ hæc chimæra nova? pueris, scilicet & barbatis imponere facile est: caveat autem sibi, nè hæc & alia examini subjiciantur ulteriori. Possit *mentis oculis videri*, concipi,

quomodo arteriæ coronales divaricari debeant in corde, quis mente non carens, lubens non annuit? posse & hujus divaricationis, ex quadam materia, juxta hanc ideam, systema, ex parte, efformari, crediderim & ego facile; arterias autem ut sese, ipso in corde omnes & omnes vere habent, ceraceâ materiâ impletas, exhiberi posse, nec ipsa quidem Credulitas affirmabit. Nè autem dicar in prælectorem Ruyschium debacchari, ipsum in posterum non Impostorem; sed hominem pingere & fingere aptum renunciabo.

 I N

EPISTOLAM QUARTAM

AD Epistolam quartam, lucido quodam in me, ut videtur, furoris & invidiæ intervallo, concinnatam, rehero (par enim jam pari referendum) primò.

Dicite iò Paan, Medici, votis enim favet meis, animum rigentem domat turbidamque solvit & rugosam inimici frontem mei; qui nuper amens, sibi aliisque gravis, nunc Chiron præceptor existat alter & doctor anatomix publicus.

Celeberrimus prælector Ruyschius, cui hac in Epistola, de liene præsertim sermo est, *oculatissimum Malphigium & me* (duos enim, unâ fideiâ, denigrare parietes simul, ipsi factu est facillimum) *illum describentem, me* (ut ait) *depingentem glandosum lienis corpus* carpit, ut solet, doctè.

Honore excidimus ambo; negat quippe celeberrimus Præ-

ector Ruyschius, qui observat. LI. pag. 67. Hæc habet, *am lien glandula audit, nec immeritò: si enim glandulasieni sæpius adsitas, imò & thyroideas ritè examinaverimus, eas à liene parum differre observabimus. Multum videm à pancreate & glandulis salivalibus discrepat lien, ttamen jure merito pro glandula habetur*; dari hoc in viscere glandulas, quod impletione vasorum, ope *sue materia ceracea* demonstrare conatur: si autem non dentur glandulæ arteriarum venarumque inter fines, vel latera, nec ullum inter hæc vasa medium; nec quædam ex, vel in ipsis vasis, amandandi succum nutritium methodus, aut organum sit (quod autem ego non affirmo) debet necessariò inguis arteriosus mox transire in venas, effundi in quodam spatium, vel partium interstitium, aut per poros de vase in vas aliud propelli; quod si ultima hæc neget, colligo, ex priore posito, arteriam cum vena, secundum ipsum, verè, id est, corporis hujus & illius non mutata dispositionis continuitate, unum vas solidum construere; quod rationi contrarium, omnem (sive partes appositione, vel extensione augeri, crescere dicantur) destruit nutritionis accipiendæ methodum.

2. Cum ductus lymphatici, etiam ex sententia celeberrimi Prælectoris Ruyschii, ex intimis & quasi ab lienis peripheria, ad punctum, scilicet vasorum insertionem, succum devehant suum; quæritur, unde, & quo modo, hunc auriant succum? concessa enim arteriarum, cum vena, vera unione, ab hisce non suppeditatur vasculis; adde, nullò ex earum lateribus, vel poris sanguine in aliquod medium, vel spatium effusò.

A priore ergo videtur mihi constare, necessariò existare glandulas, aut aliquod medium, in quo, separationis lymphæ

phæ ab sanguine negotium, absolvitur: non enim credo celeberrimum prælectorem Ruyschium, succum hunc lymphaticum, ex quorundam doctrina, ab nervis derivatum, vel collectionem effluviolorum vel spirituum animalium condensatorum crassiorumque colluviem affirmatum; existare in liene glandulas insuper ad oculum demonstrari potest. Primò experimentis Malpighianis; Secundò leviflatus in hoc viscus intrusione ejusque exsiccatione; Tertio partium exsiccatarum prudenti contritione atque artificiali inspectione; Porrò, injectis prius unius in lienis arteriam alius in venam, tertii tam arteriam, quàm venam, cerâ atque in lymphæ ductus mercurio. Hoc ex vario apparatu diversaque vasorum facie, constabit primò, esse quoddam arteriam inter & venam medium, quod Clariss. Malpighius glandosum dicit & ego depingo. Hisce plura addidisset de vasis Lymphaticis, ut & iis, quæ in fine, hujus paginæ examini subjicienda existunt: sed cum mihi proposuerim solummodò illa refutare, quæ ut planè contra me, celeberrimus prælector Ruyschius, ab annis decem & octo protulit: transeo ad secundum (ut prælectori celeberrimo Ruyschiò visum fuit, Clarissimi Malpighii & meam de fibris linealibus vocare opinionem) errorem nostrum.

Afferit, in liene vitulino, non autem humano existant fibras. Validiore & quidem Achilleò ipsi, non autem nobis, est argumento, *se eas nunquam offendisse*. Ergo ô! frigidum ergo; quod celeberrimus Ruyschius non offendit, non datur: venoso autem ductui ejusque propaginibus, de quibus admodum jejunè sermocinatur, fulciendis non magis inserviunt hæ fibræ, quàm reliquis vasculis cellulisque firmandis; tegmine namque ex staminibus quasi & r

mis conflato, patrium ordini & dispositioni ad earum collocationem, opus erat.

Pag. 10. increpat, me, ubi cellularum iconismum lienalium exhibeo (Tab. mea 35.) *non lienem totum, sed ejus tantum partem repræsentare: nempe partes, non autem totum repræsentare, uni, soli, celeberrimo prælectori Ruyschio competit, licet, permiffum est: vide ejus Epist. 2. pag. 9. ait enim, difficillimum foret omnia vasa sanguifera per integram membranam pleuram, ut & perioftia, per totum thoracem, per icones illustrare, quam ob causam particulam aliquam sufficere posse reor, in qua abundè satis omnia vasa mirè reptantia, videre est.* Sit mihi dem jus; quodque celeberrimo prælectori Ruyschio momentolum nimis est, Professori Bidloo non imponatur onus. Mutentur mutanda (si omnia mea unâ liturâ exungenda forsitan non sint) ego enim de Liene, ille de Membrana Pleura agit, & habebis (lect. præstantiss.) responsum meum. Eâdem & sequente pagina 11. *lienens Humani membranam admodum tenuem & fragilem pronunciat, ut vix manu tractari queat, reprehenditque severe (& secundum me, paratum laudare celeberrimum prælectorem Ruyschium, si vel modò benè ructaverit, rectè eos) qui esse magis applicant indagationi brutorum, quam humanorum corporum; ut autem videat, celeberr. præl. Ruyschius, me & humano examini subjecisse lienens, dignetur illustrare tab: tertiam, integram lienens humani, flatu & artificio distentam*

A. A. A. Membranam exhibentem inque eâ vasa;

B. Arteriæ splenicæ ramum majorem,

C. C. Ejusque divaricationes, rubrâ, ut & ejusdem nominis

D.

D. Venam, viridi cerâ, impletam ramulosque lienem intrantes ejusque in superficie spectabiles;

E. E. E. Vasa itidem Lymphatica;

F. F. Mercurio turgentia nervumque

G. Huic parti destinatum; dignetur itidem consentire *membranam hanc adeo tenuem & fragilem, manu esse tractabilem*, non quod arguo ipsi vel quidquam ab me esse discendum; lepus enim pulpamentum quæreret, qui me eâdem paginâ, discipulum suum vocat. Si quis ipsum publicè docentem, audiat, ejus est discipulus, ego, re verà, me ejus discipulum agnosco; non autem fore reor ut vel inimicissimus mihi, vel ipsi vitio vertat, me, celeberrimum prælect. Ruyschium, habuisse doctorem, celeberrimumque prælectorem Ruyschium, me, habuisse discipulum: liceat interim (quamvis nè vel minimam quidem captare gloriam velim) te monere, me & quidem ab ipsi celeberrimo Præl: Ruyschio velle doceri, nil autem, privatim, ab eo didicisse: cum ipse, in publico Theatro quondam, testatus sit, se vinculi umbilicalis flatu extendendi methodum (alia taceo) ab me didicisse. Quæ eâdem tabulâ exhibetur, figura secunda, membranam, lienem cingentem vitulinum, delineat, in qua A. A. arteria cer rubrâ & vasa lymphatica B. B. mercurio; hæc, ab externa, illa, ab intima turgent parte.

Tabulæ Ruyschianæ, figuram primam & secundam etsi pictoria fictio & ornatus in iis etiam appareant, per lustratione dignissimas duco, fracta enim, lacerata abscissa que variis cum vasa sint expressa locis, eas genuinas & convenientes habeo demonstrationes; quod de tertia & quarta minimè affirmare licet. De organo lieni vitulino aliorumque animalium, pro vena inserviente, nihil me

neo, cum quod de liene humano disputatio sit, tum quod ejusdem, cum vena, muneris esse hoc organum, etiam celeberrimus prælector Ruyschius, penes quem, scilicet, omnis affirmandi & negandi de rebus anatomicis, est potestas, benignè annuere videatur; tandem, cum celeberrimo Prælectore (lege observat. Ruyschii pag. 67. hæc ejus ipsissima verba) LIENEM ERGO PRO GLANDULA SANGUINEA HABENDUM, CUM CELEBERRIMO MALPHIGIO, ANATOMICO OCULATISSIMO, CENSEO. Quid plura? credo enim hanc ejus epistolam tibi, ut mihi stomachum magis movisse, quàm lienem.

I N

EPISTOLAM QUINTAM

E Pistolæ Quintæ pag. sextâ, asserit Prælector Ruyschius, *exercitatissimum Higmorum & me corripens, nullas dari radices cysticas, vultque, quæ nos (ignosce, lector benevole, quod meo cum tanti viri nomine utar simul, conjuncto adversario meo) biliariorum generi vasorum adscribimus, utriusque speciei esse sanguifera.*

Arteriam & venam cysticam, non tantum felleam ipsam vesicam, verùm & hepatis membranæ lamellatim coherens involucrum perreptare, notum est nimium, quàm, ut illud nova quasi indigere videatur demonstratione: illa vero ex vesiculæ fellex fundo erumpentia, vel fundum intrantia quæque circa hujus organi collum deteguntur,

D

vasa

vasa esse sanguifera, ut pro gradu Dictatoris affirmat pag. 7. prælector Ruyschius, probatione eget ulteriore.

Primò enim constat, vasis omnibus sanguiferis, materiâ ceracâ, vel etiam mercurio; quod autem experimentum per se fallax, anatomicis imponere aptissimum, ego rejicio, impletis, ablutis sepositisque longam multamque post macerationem glandulis, vasa hæc inania nullâque infarctâ cerâ, aut mercurio observari.

Secundò, omnibus sanguiferis iterata injectione tepidæ, omni ab sanguine purgatis, atramento postea, vel alio fluidiore & subtili saturoque colore tincto, liquore impletis, compertum habeo; prædictorum nullum vasorum, nè minimum quidem quid, hujus liquoris in sese recipere, vi licet summa & siphone per cavam, vel portæ venam, arteriamve hepaticam vicissim, alternatim, una vice, vel simul, vasculis nunc hisce, tunc illis ligatis, infundatur vasaque turgeant præter modum omnia.

Reperisse se felleas Vesiculas, in brutis, an hominibus non addit, fundo suo hepatis nequiquam connatas, non minoris momenti ipsi, mihi verò nullius, est, ad comprobandum ipsius supradictum statutum. Vaticinia Ruyschiana, ut dictâ prudentum, non rarò Delio indigere Natatore, & hæc Epistolas, juxta Afranium aliosque Epistolarem stylum docentes, conjecturæ locum cedere, prima vice jam non experior: hæc videtur repertarum vesicularum observationis fellearum, sine radicibus cysticis in fundo consequentiâ: quæ carent cysticis radicibus vesiculæ in fundo, bilem non recipiunt. Sed nego, cum venia prælectoris, sive miserrimi anatomici & subtilis lanionis Ruyschii, ineptum hoc majoris ejus assumtum, Primò, in hoc & illo individuo animali radices cysticæ ipsi collo, cu
ju:

ius parte media insignis exstat ductus cysticus, ut observare est Tab: mea 38. fig. 4. inseruntur, bilemque, hoc modo, recipit vesicula. Huic collo cum adhærent, procul dubio, quoque insertæ ipsi fuerunt. Secundò *inordinata ramificatione & inordinato cursu*, ut arteria mammaria internæ, Epist. 2. pag. 10. ab prælectore Ruyschio exhibitæ, aditum sibi ad collum, vel cum poris bilariis conjunctionem paravisse, verisimile est. Ipse prælector Ruyschius exhibet pag. 113. in repositorio 5. N. x. *ductum cysticum, è quo varia radices*, sed hanc vocem corrigens, addit, *potius rami erumpunt*; vide, lector erudite, ut tam acutum caput nil fugiat; est autem ex corpore bovino.

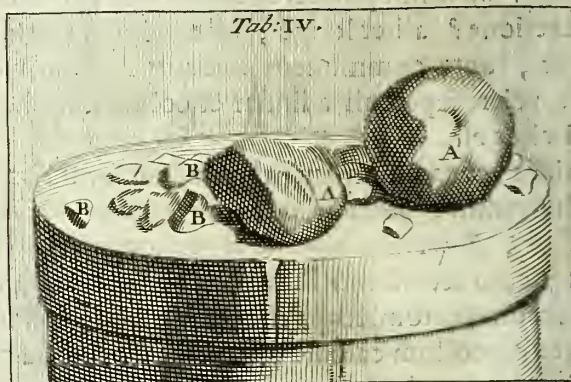
Tertiò, de monstrosis, aut malè conformatis, in œconomia animalis, certi nihil statuendum.

Exhibui præterita hyeme auditoribus meis vitulinum hepar, cui tota deerat vesicula fellea: sed quid illud ad rhombum? an omni propterea destitutum fuit illud hepar bilis secretionem? aliter longè; bile enim mucosa turgens insigniter, ante communem ductum, Bilarius porus, sloacæ, vel receptaculi adinstar & collectionis hoc munere fungi visus est.

Bilariam vesicam humanam (non enim bruta tantum ab me perlustrantur; *quorum autem in sectione medicum vereri debere, si operum naturæ cognitionem affectat*, commendat, cum acutissimo Riolano, omnis antiquorum & neotericorum anatomico-physicorum adepta cohors) conseruo, cujus collum calculo, biliosa ex materia conflato, obstructum, dum hepar ipsum cadaveri annexum examini subjicerem, tam arctè conspiciebatur, ut nè vel quidquam liquidi per tractum ejus in communem ductum progredi siceret; absit autem cum omni ineptiarum genere, ut statuam

(*pro incongruo statuto Ruyschiano supradiçto*) proinde bilem secretam ab sanguine, in quendam locum non esse depositam atque ex eo amandatam. Habet quoque musæum meum (licet *cœmeterium Ruyschianum* non referat) intestinum duodenum humanum, in quo ductus communis bilarius ab pancreatico, ut in cane aliisque animantibus, quatuor transversorum digitorum longitudine distat; quæritur, immeritò, usu nè idcirco & officio, hæc vasa ab iis differant, quæ uno in prædicti intestini cavitatem orificio hiare comperiuntur.

Si digressiunculæ locus sit, observatu indignum non arbitror, anatomes & materiæ medicæ studiosis, calculos ex bile oriundos, aquis innatare atque igne, cujuscunque sint coloris, figuræ & magnitudinis, comburendos existere, ut plurimum autem, vide tab: quartam, duos calculos majores,

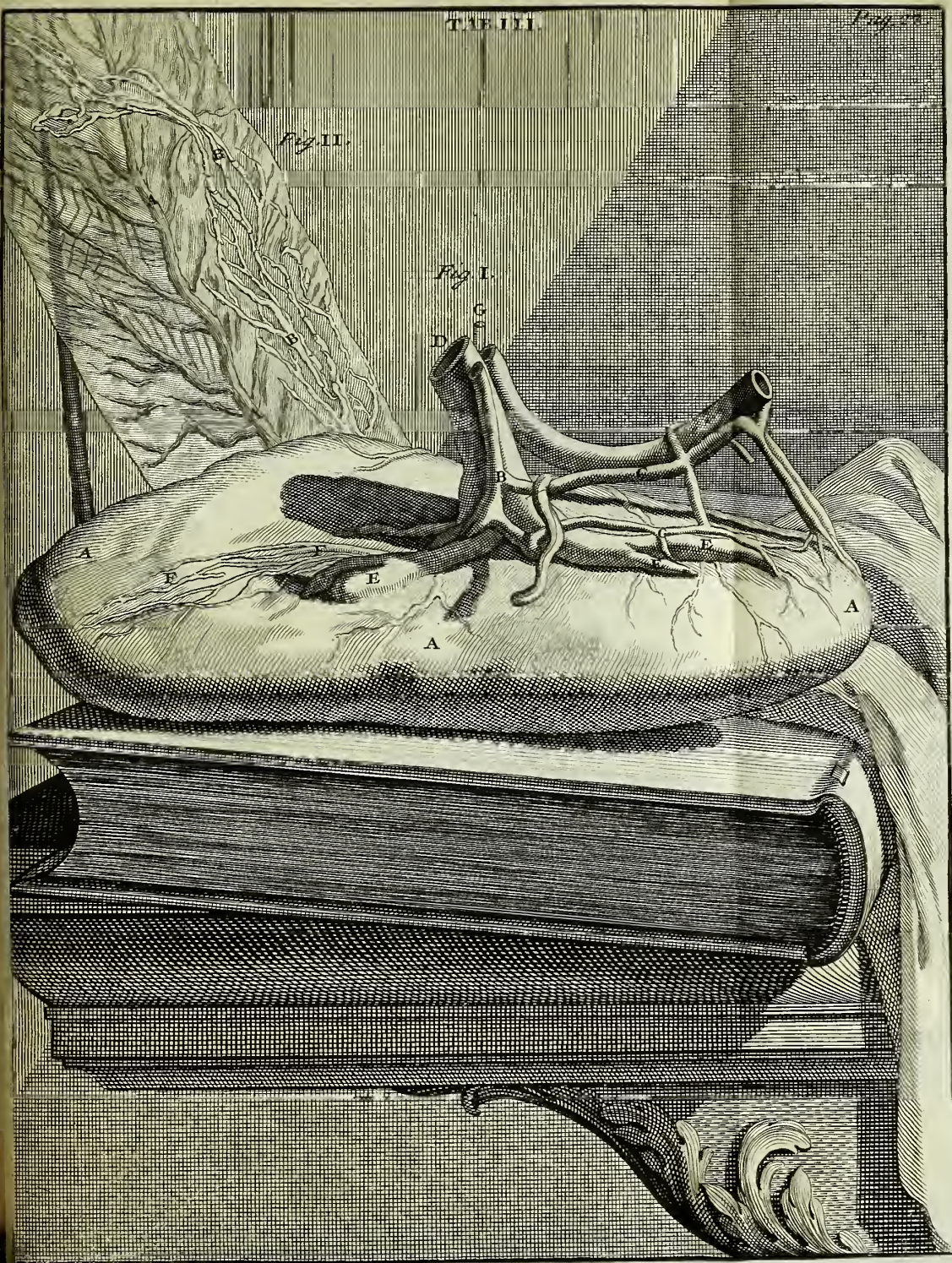

A. A. Et minores plurimos,
 B. B. B. Ostendentem, plurimis maculis nigrescentibus punctisque in hisce albidis & figurâ depressorotundâ

vari-

Fig. II.

Fig. I.

1850

[The following text is extremely faint and illegible due to the quality of the scan. It appears to be a list or a series of entries.]

variorumque exstructi laterum reperiuntur.

Ab incomparabilis Stenonii opinione alienus quidem non est prælector Ruyschius, o! felicem incomparabilem Stenonium, quòd ab partibus, ex parte, suis, sit Prælector Ruyschius! quâ nempè posuit, omnes membranas, quæ in thoracis, ut & abdominis cavo humore aqueo irrigantur, glandulis esse obfitas. Sed connectit hisce; attamen illas hæcenus, non nisi mentis oculis, ulli videre licuit, ingenii sanè politissimi & acris iudicii testimonium: prudenter enim dubium hoc movens Stenonii gloriolam deprimit, ut non confirmatam; suo autem de glandulis miliaribus & vesica fellea, cujus membranam tenuissimam, sed malè tab: 5. fig. 3. exhibet, honori & meritis non leve addit pondus, præsertim quod formam seminis milii quoque emulentur, & quod notandum, per universam vesiculam felleam bovinam brevi intervallo dispersæ inveniantur. Hoc prælector Ruyschius notandum putat. Sed vix credo, ipsum notavisse meum N B. pag. 11. volui indigitare ipsum MILIUM PERTEREBRARE & TORNO SCULPERE: notandum porrò, glandulas hæcæ miliares, cum magno Malpighio, ab oculatissimis, ex glandularum ordine, rejici anatomicis, cum sint vasorum plexus, quales ille in liene, loco glandularum, ipsis obtrudere conatus est, qui in vesiculæ felleæ membranam, Ruyschianas glandulas miliares, nec in lienem, plexus Ruyschianos vasorum & stupendum artificium, admittunt.

Quod de intestino cæco leporino pag: 9. profert argumentum, circa bilis motum progressivum, licet absonum, contra me enim propriè non est, non tamen refuto.

Eadem paginâ reprehendit, *me vasa lymphatica insigniore numero non delineasse, imo quina tantum representasse.*

intercede, quæso, lector benivole, instrue præclarum Censorem, *me mentis oculis plura, carneis, sive meis autem* (utor ipsius verbis, cujus gratiam captare, ut nosti, summo perè satago) hoc in subjecto, alia non observâsse, nec ausum fuisse pluribus, ex conjectura, hepar hoc & delinentionem meam ornare, paratus plura in alio hepate impleta mercurio ipsi offerre; modò mihi integrum sit ipsum monere, sibi caveat horum vasorum infarctione, nè illorum interstitia & membranæ duplicaturam potius oneret, quàm ornet, pluraque iterùm quàm oportet, vasa fingat. Sepositis Epistolis sextâ, septimâ & octavâ, utpote contra me nihil, nisi problematicè duobus locis, ad quæ in transitu responsum tuli, continentibus (quæ enim de arteria Bronchiali nugatur, mox ad examen & limam vocabo) accingo me ad ea vindicanda, quæ Epistolâ Nonâ inepte notantur.

I N

EPISTOLAM NONAM.

VIdebar mihi, inter legendum, post graviorum reprehensionum castigationumque nimbos, otio frui decenti & tranquillè, Pallade meis adspirante votis, apricari: non aliter ac naufragus, vindice fortuna, salvus, tumidis emergit ab undis & *laceram reficit peregrino in littore puppim.* Sed eheu! gravior instat mox non reprehensionum, sed opprobriorum, sannarum, convitiorum sarcasticorum acerbissimorumque procella velox: hæret Ruy-
schi-

schius, minatur, æstuat, iræ enim veteres novi notas: vos autem, qui ipsum *mystam*, *cui sacraria patent soli*, renunciatis, hunc fida, famuli & adultores, turba, dum excutiat Deum, retinete, nè quid impotens peccet furor; ego interim omnium, quæ me hac in Epistola spectant, historiam lectori meo tradam simulque ejus subjiciam reverenter judicio, quæ de secunda cerebri membrana sustinui publicè. Mense, hujus Anni, Aprili, dissectioni Ruyschianæ, cadaveris virilis, dum fortè interesssem, conabatur auditoribus persuadere, demonstrare, inquam, membranam cerebri secundam, non esse adeo crassam, separabilem ab duabus meningibus, nec ea vasorum sanguiferorum multitudine diratam, ac meæ tabulæ octavæ, figurâ quintâ, delineantur; interponens jejunæ suæ dissertationi, circa hujus membranæ detectionem primam, intempestivas acerbissimasque, in me, audi quid tulerim, irrisiones. Superbiens postea, se me præsentem, hæc omnia dixisse, me verò nè gry quidem retulisse in contrarium. Fateor, parum abfuit, temperare enim animo vix potui, quin huic ejus illicitæ audaciæ aliquid reposuisssem, sed linguæ imponens modestiæ numellam, impetum frænare valui: dum enim, omni posthabito prorsus decoro, ulcerosam suam pruriginem lacerandique detestandam aliorum famam consuetudinem, impudenter patefaceret, iste miserrimus lanio & anatomicorum scandalum, decorum me observasse compertum habent auditores. Tacui porrò, nè ulterius, oblitus sui rerumque demonstrandarum, balbutiret, verba suggerente hæsitanti errantique, patre meliore filio: accedebam enim auditor tantum, & licet sæpius vexatus rauco hoc prælectore, loco esse aliquid reverentiæ tribuendum honorifico, animum, ut potui, induxi meum:

erant

erant autem, qui euge! benè! feliciter! eos digito demonstrare & dicere isti sunt; hujus defensionis non est, alterius loci esse poterit: novit enim probè, quos velim, improbus Ruyschius. Demonstratione belgico idiomate celebratâ, post plurimorum decessum, animum aperui candidè, hisce verbis;

Mijn Heer, ik bedank u voor uw Caressen; op zoo goed weerom, als ik u eens op mijn territoir zie; toch ik zal u te vooren daar van kennis geeven, als ik het doen zal. Quod tuli responsum, ore trepidante; mens enim conscia veri reluctaverat diu, fuit; *ik zal by gelegenheit wel eens koomen.* Ex re mea mihi non videtur, singula, quæ perperam, malè, contra artem, per fucum & more præstigiatorum demonstrabantur; nec quam confusè, sordidè, infeliciter, cum in cerebri perlustratione, tum cranii perforatione (operationes enim chirurgicas exhibere sudabat) omnia administrabantur, multò minus, quibus inficetis & de plebis sentina facietis, curta recitationis supellex sustentabatur, recitandum autumo, qui præjudicio non seducti, artem utramque perspectam habent istique interfuere tragediæ, harum miseriarum & miserrimi anatomici testes voco: sed agamus; meam potius exornem defensionis spartam.

Ut ergo pateat, quid de secunda cerebrum obvolvante membrana, ejusque prima detectione, crassitie, vasis, contiguitate cum alijs partibus & similibus literis mandaverim, offero tibi (lector spectatissime) narrationis, quæ sub explicatione Tab: octavæ exstat op. meo anatom. copiam.

Secunda cerebrum obvolvans membrana, utpote (A) non nota vel saltem non descripta, cum venia dixerim, fusi ore indiget explicatione: tertiâ circiter à morte horâ, mascul

culi capitis cerebrum investigans, ablato cranio crassaque meninge & antè elevato cerebro, obviam mihi venit (B) *albicans, imò & pellucida membranula*. primo intuitu suspicabar, me, quod in humidiorè cerebro facile accidit, meningem tenuem sublevatione anteriorum processuum, ab ipso cerebri corpore separasse, vel in duas divisisse lamellas: cum verò rem ulterius indagare inciperem, opportunum mihi fuit observare, membranam quandam (C) *minimis sanguineis vasculis ornatam*, tenui meninge crassiorè & crassiorè tenuiorè, inter hasce reconditam, circa primum ossis cuneiformis foramen (D) *ita duabus meningibus affixam, ut vix divelli potuerit*, obvolutisque nervis anterioribus sursum pergentem, circa cerebri basin, ubique subjacentis membranæ portionibus & consequenter cum iis ossibus, puta ossis petrosi processui, ossi occipitis & aliis ejusdem asperitatibus firmiter annectebatur. Membrana hæc, quam (E) *mediam meningem voco*, in omnibus cerebri circumgyrationibus invenitur, *eademque est, quæ etiam spinalem medullam, præter duas notas, ambit*, (F) Quod in rem præsentem facere potest, spinalem medullam tribus, ad minimum includi velaminibus, receptum est, quidni & etiam cerebrum? cum medulla hæc, hujus tantum sit elongatio. Dubitandi ergo ansam non relinquit; in membranarum enim productionibus observo, quod, ubi ab exortu procedunt, non nisi filamentacea expansione finiuntur, aut ossium apophysibus inseruntur. Sed ne diutius huic rei immorer, hujus membranæ diathesin autopsiæ subijcio. Adsis jam animo (lector æque) nodus in scirpo quæritur, inveniatur, nec nè, judicato.

• (A) Itanè? hæc verba philautiam sapiunt: est nè hoc *sibi laudem, quæ aliis competit, tribuere & gloriam, de suâ*

felicitate anatomicarum demonstrationum spargere ipse? quid hisce verbis prudentius & reverenter magis?

Agens, de Arteriæ bronchialis prima detectione, Ruyschius, ait, pag. 11. Epist. 6. *se tunc ne quidem legisse aucthores, quibus nonnulli arteria Bronchialis inventionem tribuunt. Sed proprio Marte, dictam invenisse sanctè posse testari, additque satius esse duxi, tuis petitis impræsentiarum satisfacere, quàm incertam & mancam inventi mei historiam relinquere.* Ergo, ab triginta annis, usque in hanc diem, manca fuit; addo ego, & est adhuc. Ego itidem sanctè testari possum, me de *membranula* hac, cum sese mihi offerret primò, nihil de ea legisse. Publici juris factum opus meum anatom: non est, ante A: 1685. multo intercedente casu & infortunio, morte trium virorum, quorum sumtibus illud concinnabatur, morbo, moriem mihi bis, brumali tempestate, minante, lite inter hæredes defunctorum &c. licet novem annos ipsi impenderim, antequam ederetur; ita ut plus viginti annis *membranula* hæc, de cujus detectione, & *meis laboribus indefessis*, minimè gloriòsior, mihi innotuerit.

(B) An hoc significat velamen crassum? credebam diminutivum hoc, satis enucleare, quid de crassitie hujus organi colligendum existeret; esse nempe tenuissimum: describitur, insuper *membranula albicans, pellucida*, id est, diaphana, si enim opaca, spissa, compacta, densa fuisset, nec *membranulam*, nec *pellucidam* vocare congruum fuisset. Alias enim membranulam, septum narium, secundò, investientem, quamque Ruyschius describit suâ (NB.) methodo. pag. 10. Epist. 8. tegmen habebat spissum & densum.

(C) Hisce ne verbis Oedipo opus est? anatomica vox mi-

minimis indigitat omnibus anatomicis *vasculis* (miserrimum & subtilem lanionem Ruyschium excipio) vix visibilibus & exilibus maximè. Sed quæ causa est? cur Ruyschius, cui vasorum myriades frequentiores, quàm Hippocomo mendacia sunt, admodum ab hisce minimis vasculis abhorreat? si conjecturæ venia sit, (est enim passim ipsius conjecturis & figmentis) crediderim, quia ipse *eorum inventor* non est. Ruyschio præterea (vide ejus Epist: 7. pag. 13.) licet, *in delineatione piæ matris, ejus membranositatem minus exprimere, idque studio ab ipso factum, ne arteriola obliterarentur*; quidni idem illud mihi permittendum? vasa nempe paululum majora, exhibere ad eorum luculentiorum dilucidationem: sed nec hoc quoque mihi indulgeri volo, quæ enim vasa delineata in iconismo meo existunt, *sanctè testor*, hoc, aut simili modo, illo in subjecto, sese visui exhibuisse: adde, quòd celeberrimus Gerardus de Laireffe, qui omnia ad vivum depinxit, celeberrimo Ruyschio hac in arte inferior non habeatur.

(D) Vix potuisse divelli, ab partibus sibi vicinis iisque connecti argumento est, factum hoc aut ab corporum contiguitate, aut vasculorum, aut fibrarum, aut cujusdam medii interventu, aut quòd *membranula* ipsa tenuior esset, quàm ut levi negotio, ab vicinis partibus separari potuerit. Hæc omnia indigitant, me membranulam hanc tenuiorem habuisse: *nullam verò reperiri in toto corpore subtiliorem*, vide pag. 11. nemo prudens statuerit: ita ut ipsum, hac in demonstratione, non subtilem, sed rudiorem lanionem, servato autem titulorum altero, miserrimi anatomici, renuntiare cogar: in oculo, foetus tri vel quadrimestris annio; mo in ipso cerebro, nervorum fasciculos tubulosque proximè investientes, tenuiores hac membranulâ reperire licet.

(E) Nomen si distinctionis ergo, huic membranulæ, nomine non insignito, tribuerim, ab ejus collocatione media, inter duas, nominibus distinctas specificis, meningis, quodnam commisi peccatum? quodnam gloriæ cupiditatis signum latet in eo? Bidloianam, si, ut ille Ruyschianam, divulgam ab chorio membranæ portiunculam quandam, dixissem, ludibrio me (lanioni enim subtili hæc uni competunt invidio) exposuissem.

(F.) Quod hoc loco & initio hujus narrationis, detectionis opportunitatem, occasionem, ratiocinia & similia deque tribus velaminibus, spinalem medullam ambientibus, quædam exposuerim, nemini (lanionem subtilem *excusatum habeo*) lectu tædiosum arbitror.

Animadvertit eâdem pag. me tab. 5. *ingentem* (ingentem inquam) *portionem* hujus membranæ, *representare*, id quod *impossibile* opinatur.

Ego membranæ hujus partem quandam, ille pleuræ (vide ejus Epist. 2. pag. 9.) ad totius imaginem, exhibui, in eo sanè infelix, quod secundæ cerebri delineata pars ab me, eâ pleuræ, ab Ruyschio (arterias arteriolas, arteriolas arteriolum-lu-lu-lufculis & hæc hujus generis myriadibus, ex systemate generali indefinitum ornante) delineata major (ingentior) reperiatur. Hanc membranam, cujus pro subjectis & individuo, crassities varia & differens est, ab utrâque meninge multis locis & insigni portione separabilem, compertum habeo: Primò hydrocephalo, meningum inflammatione, cerebri ulcere, & secundò arte, ut, iterata tepidæ in omnia ad & in cerebrum meningisque, tendentia vasa, imò meningis inter ipsas, injectione; maceratione & levi, sed multa agitatione manuumque compressione, flatu porrò aliisque mediis.

Cogitur quoque mirari, subtilis lanio [eâd. pag.] adeo tenues ab me esse delineatas circumvolutiones, quia talem earum faciem in homine sano nunquam offendit. Ego cogor quoque mirari; Primò, ipsius de cerebri circumvolutionibus imperitiam: cerebrum enim brevi temporis tractu, ablato cranio, plus minusve subsidens, pro individuus quoque plus minusve, exteriorem faciem circumvolutionum apparentem facit. Secundò, cogor quoque mirari; adeo inartificiose [cùm pictor sit] earum faciem exteriorem expressam: si enim ablato cranio, ad aurium ferè limbos, nasus mentumque, capite ad posteriora reflexo, ut in hoc iconismo, totumque cerebrum conspiciatur, & in ossa compage manu, vel alia methòdo non retineatur, recedunt, insigni facta cavitate ab frontis regione, crura, &, quod vix hic apparet, tota moles cerebri tuberis adinstar posticum cedit: circumgyrationes [ut ait] cerebri pia matre adhuc instructas, neutiquam tam profundas conspici, quam pia matre ablata, ubi sulci & anfractus profundiores visuntur, quid hoc effato insulsius? ablata quippe pia matre ipsa, circumgyrationis figura mutatur, flaccessente & figurâ cedente cerebri ipsissima, ab involucro soluta, utraque substantia; sed ubi sunt, hac in tabula, vestigia duræ meningis; hæc cum explicatiōe literæ, G. G. evanuit, aut hoc cerebrum (representatur enim integrum) meninge dura caruit, aut ipse pictor debuisset notare esse depositum hoc involucrum. Tertiò, cogor quoque mirari & repetere Ruyschianum, hujus scripti, pag: 22. adhibitum argumentum. Quod Ruyschius non offendit; non datur.

Hac & sequenti pag. 12. hæc habet; *ne jam dicam aliquid de imaginaria & chimerica delineatione glandularum substantiæ cerebri corticalis in eâdem tabulâ exhibita, per*

*quas repentia vasa sanguinea, nunquam oculis armatis, ta-
ceo inermibus, visa representat.*

Conatur (ut liquet) mala fide lectorem inducere, me hæc omnia, ullo sine optico delineata proponere artificio. Ego rectius ergo tibi (candide Lector) mea & bona fide [vide Explicat : tabulæ meæ] descripta verba offero. Recitatâ cerebri corticali, medullari, nervorum aliarumque partium dispositione; adjungo hisce, quæ hucusque de prædictarum [corticalium nempe] glandularum & tubulorum facie atque structura dixi, in cocto cerebro, *opticis vitris*, deteguntur: ut demonstrat fig. secunda. Illi nemo disputat, papillas pyramidales, corpusque reticulare, primò duplo eorum magnitudine sine & postea ope microscopiorum insigniter adaucta, demonstrare: ille autem mihi, in hac corticalium cerebri glandularum demonstratione, post earum structuræ historiam, uti iisdem denegat mediis; si porro ipsius glandularum papillarum delineatio sese habeat, ut 1. ad 100. quid obstat? quo minus mihi, proportionem in corticalium delineatione glandularum, ab 1. ad 1000. uti liceat. Si mea delineatio sit rei non existentis, meritò imaginaria & chimærica audit, si verò rei existentis, non chimærica, imaginaria, sed malè expressa esse poterit, cum autem in modum delirare & insanire miserrimum anatomicum vix crediderim, ut affirmet, corticalem cerebri molem, non esse glandulosam, aut impossibile statuat, harum glandularum magnitudinem opticis instrumentis posse delineando adaugeri ab 1. ad 1000., nè dicam 100000. & ulterius; ad primum, de earum magnitudine; hæc enim inepto censori displicet maximè. Videre in hydrope cerebri est, glandulas hæc plexusque choroidei adeò quandoque extendi, ut sanguineorum vasorum capillamenta, ulla sine artificiali inspectione,

appareant insigniter ; quid rei est ? quòd & hoc hisce non concedat glandulis ? cum insuper pulmonales vesiculas [vide observat. Ruyschianarum 20. & 21.] ad pollicis transversum diametrum expansas videamus : ratione autem habita, unius corticalis glandulæ cerebri, exponat subtilis laniatio, earum inter sese respectu magnitudinis expressæ, & cum ea vesicularum pulmonalium proportionem incongruam, ex mea tabula.

Ad secundum ; de delineationis mea methodo, misero etiam displicente obtrectatori ; planum formassem meam demonstrationis, ut eam probarem veram, formassem itidem & secundum, sextuplicium serierum papillarum pyramidalium & ordinum foraminum corporis reticularis ichnographiam, ut probarem, malè ab Ruyschio ea alternatim collocari, & alia in iis absurda gratis supponi ; si dubius rarerem, an satis & non plusquam satis lectori constaret, ne Ruyschium demonstravisse planum, aut meas delineationes earumque descriptiones, de secunda cerebri membrula aquâ & sale non fricuisse multo & squalore deterso naturali, ut decet, orbi tradidisse literato, aut ulterius probare necessum esse, miserrimum hunc anatomicum, nec hæc intelligere, imo, ne extremis quidem œconomiam animalis tetigisse labris : asininis sit ergo ejus scabie infami & allosa induratis, carduus, lactucâ labris.

Ultimò, meritis suis luculentissimo præconio exaggeratis adhibitâque eleganti (respectu sui ipsius scilicet) comparatione, quâ (videtis ejus ad Epist. observ. præmiss.) se suaque sæpius ornare solet scripta ; *se Maronem*, *me musam*, quinimo (quo autem curatorio jure quâque auctoritate ignoto) academicis sese miscens negotiis, segnem & academix inutilem exclamat. Quot cadavera examini
sub-

subjecerim anatomico ; quæ exercitia in studiosorum celebraverim commodum ; qui & quales mei fuere labores academici , non jaçtito ; sufficiat , me , etsi hiemem integram degerim apud Britannos , sex & decem (absit , ut hoc Philauticus quis interpretetur) hoc triennio dissecuisse cadavera.

Audivistis , vidistis , percepistis ,

ÆQUI, ERUDITI, SAGACES, RERUM ANATOMICARUM ÆSTIMATORES.

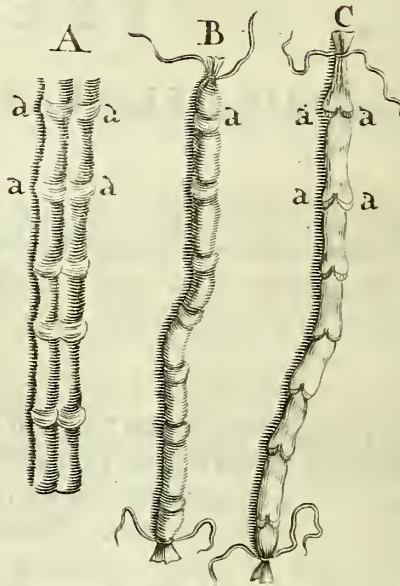
QUa ratione , methodo ac normâ , quibusque experimentis , exemplis , explicationibus , systemata , partium delineationes & scripta conatus fuerim sustinere me : rumorem de erroribus , mendis hallucinationibusque meis sparserit improbissimum prælector Ruyschius. Si autem , ut confido , vobis sit satisfactum , vos ipsi me impostero contra furoris ejus impetum tueri non negligetis : certior enim hoc fio momento , mordacem & Empedoclea similitate clarum virum , quam celebritatem prohi horrent , in me iterum strinxisse sicam & decimam parare injuriosissimam Epistolam : addat si quid ad contumeliarum effutitarum acervum potest , ego castam positus intra innocentiam proventum quæstumque studiorum meorum habebō maximum , posse me invidiam pati ; ferram ergo reciprocare cum inhonesto Ruyschio , cujus implacabile & Vatinianum odium , ab annis ultra viginti , in me sævit , ut indecorum moribus , studiis munerique meo , posthac negaturus , ipsum vobis & invidiæ puniendum trado suæ.

NOTÆ QUÆDAM IN QUATUOR
 FRED: RUYSCHII,
 PRÆLECTORIS DELINEATIONES.

Causâ peroratâ meâ, quâ, ut reor, non excidi, respondebunt sequentia secundo hujus scripti articulo. Specimen ergo habe (Lector benevole) quoddam Ruyfchianæ industriæ, artis & doctrinæ Anatomicæ.

Posse Prælectorem Ruyfchium ridere, quod non percipit, vituperare, quod exequi non valet ipse, mihi innotuit dudum; errorem autem vel in rebus levissimis agnoscere paremque, absit ut superiorem dicam, ferre comperitum habet de ipso, mortalium nemo. Licet ergo, Saxum quasi sudans, nitendo nè hilum quidem proficere; imo cum Sisypho volvere Saxum videar, indocilis cum ipsi sit & refractaria indoles; conabor tamen, si non ipsi, tibi saltem (non hominis mores, licet deterrimos, proscindendo, disteriis, sed artem ejus enucleando) anatomicos ipsius detegere errores manifestos; ut si non ille, tu illos vitare velis.

Fig. I

Vasa delineans, propria manu, lymphatica, vide ejus figuram primam, exhibet, utar ipsius verbis,

A. Vas lymphaticum secundum longitudinem dissectum.

B. Vas lymphaticum à latere.

C. Vas lymphaticum ab antica parte.

a a a a a. Valvulæ exhibentur semilunares in dictis vasis.

Quis Anatomicorum ineptè adeò? ut ille.

1. Horum delineatorum vasorum latitudo, sive capacitas, naturalem duplo & plus, equinam superat.

2. Horum vasorum, ab latere, aspectus flexurâ, farciminis adinstar distincti, exprimitur, cum una tantum eminentia & quandoque semicirculi parte extrema, ab altero latere gaudeat. Quod ad valvulas, A. A. A. A. indigitatas, illæ magnitudine & figurâ admodum ab vera earum dispositionis similitudine aberrant, ut pro valvulis lymphaticorum, nulli Anatomicorum venire possint. De magnitudine, fiat per mensuram, de figura, ex comparatione hujus, cum delineationibus (meas enim rejiciet) Stenonii, Rudbekkii, Swammerdamii, Nuckii aliorumque, conclusio; ipse ego, an Ruyschius fallatur: plus minusve, debito, turgeant, eorumne *membranula crassa* sit nimis expressa, nec nè, non disputo; nè altercandi ansam, (ut Ruyschius, subtilis lanio) arripere videar. Hæc taceri, hisce conniveri potest.

Sed quis risu non deperit? qui rigidum multorum Anatomicorum Censorem hunc, hepar cum vasis lymphaticis, delineantem videt equinum. Fig. 2.

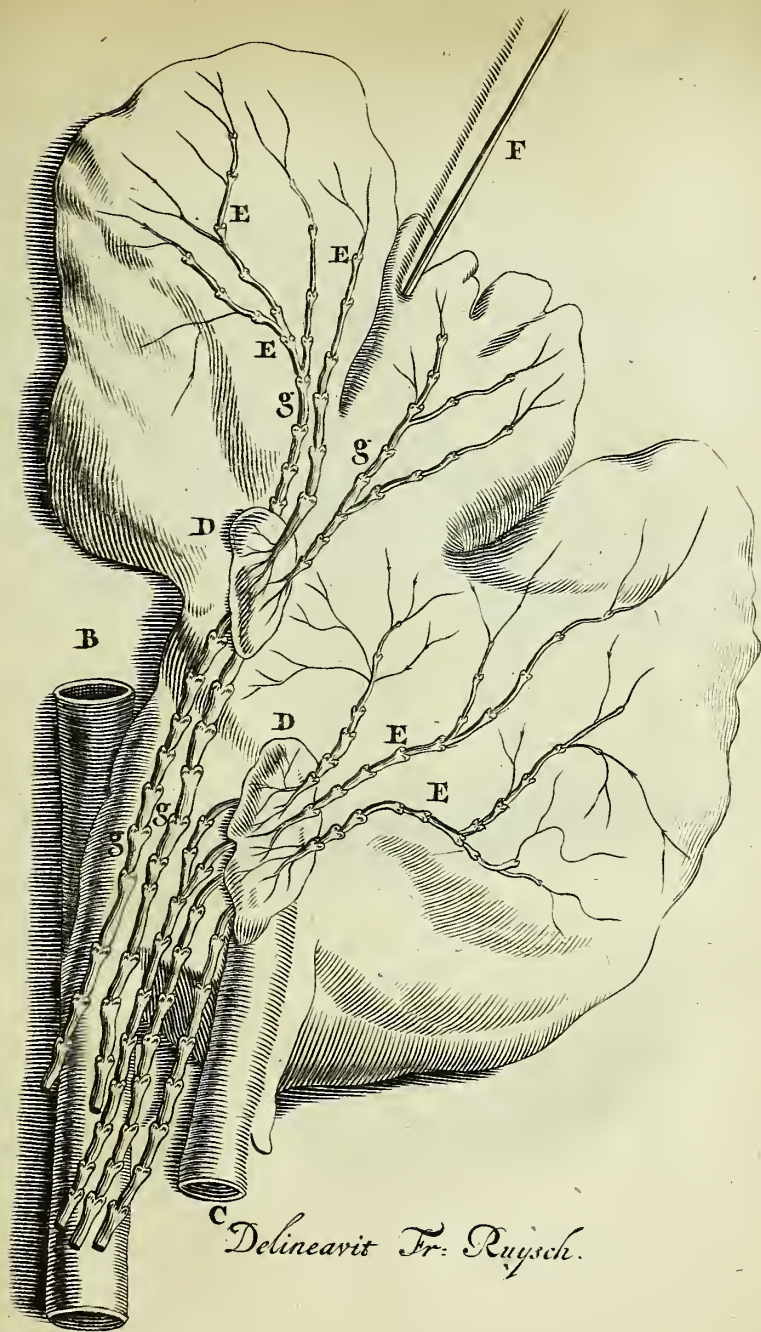
Monet se *vasa hæc (respectu hepatis delineati) paulo majora efformasse*: cæteræ ergo partes naturali magnitudine, aut minimùm proportionaliter inter sese, exprimuntur: sed ego itidem te (lect: oculate) monitum volo; jam observes, quàm turpiter præterita in delineatione, delinquat, quamque ab veritate aberret rudis ille arbiter, circa horum *vasorum* in homine magnitudinem. *Secundò, non omnes glandulas* (exterius hepatis connatæ videntur subintelligi) *se expressisse*; tertiò, *hepatis formam* (situm forsan vult) *esse inversam*, in hisce autem non fita est hujus visceris vasorumque delineandorum ratio, nec utilitas demonstrationis.

Sed nulla habita, de partium proportione, facie, aut figurâ, ratione; exprimit sub lit. B. cavam sub diaphragmate abscissam, & C. venam portam, vix quartâ parte differentes capacitate; cum venæ cavæ latitudo, quater minimum portæ superet. Ille ipse cavæ humanæ, sub diaphragmate abscissæ diametrum (vide ejus observation: 19. fig. 19.) pollicis transversi & quadrantis exprimit; cujus autem momenti in re medica proportionis vasorum sanguiferorum, sive arteriæ cum arteria, venæ cum vena harumque inter sese cognitio sit; videre Physicis, non verò Prælectori Ruyschio est, *explicat: Cogitationum de instauratione medicina, acutissimi Viri B. de Moor, pag. 40. & tab. 1.*

Venam umbilicalem, in ligamentum degenerem, designat lit: F. sed proh! anatomicorum fidem! Quis stylum hunc; ligamentum credit? Longè quid aliud est, vel nullam rerum designandarum similitudinem, quàm membranulam, plus minusve vasculis rigatam, exhibere. Ipsa demum hepatis circumscriptio & figura, crassities, glandulæ, huic visceri adnatæ lymphaticorum exortus, reptatus & quæcunque porrò in hac tabula prostant, admodum veræ sunt harum partium dispositioni contraria, ut nesciam, quid homini in mentem venerit, manu cum superbifica, huic delineationi, magno quasi facinori & egregio, auctor & pictor, nomen addidit.

Ejusdem, cum lymphaticis, farinæ est equinarum lactearum venarum, primi & secundi generis delineatio: eâdem enim methodo & æquè malè exprimuntur: nè igitur lectori, inutilium repetitione rerum, tædio sim; confero me ad disquisitionem in figuram Tertiam, *qua lie-*

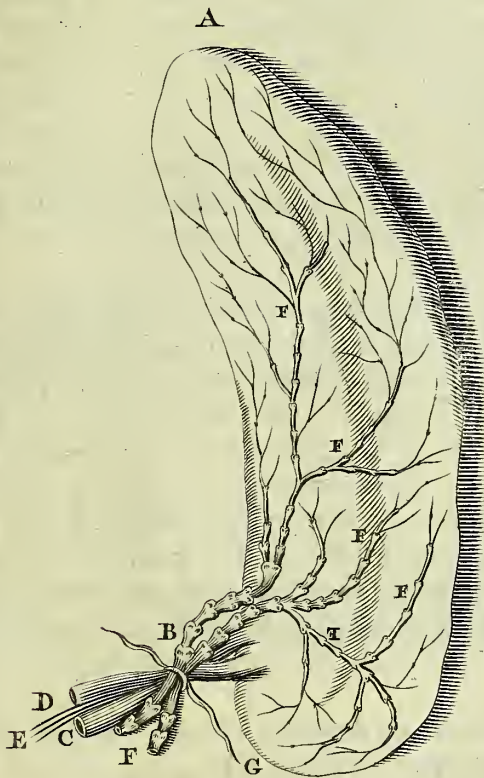
nem

Delineavit Fr. Ruysch.

mem [addat oportuit diminuta magnitudine , vitulinum]
 cum ligatis vasis lymphaticis & fanguineis ostendit.

Fig. III.

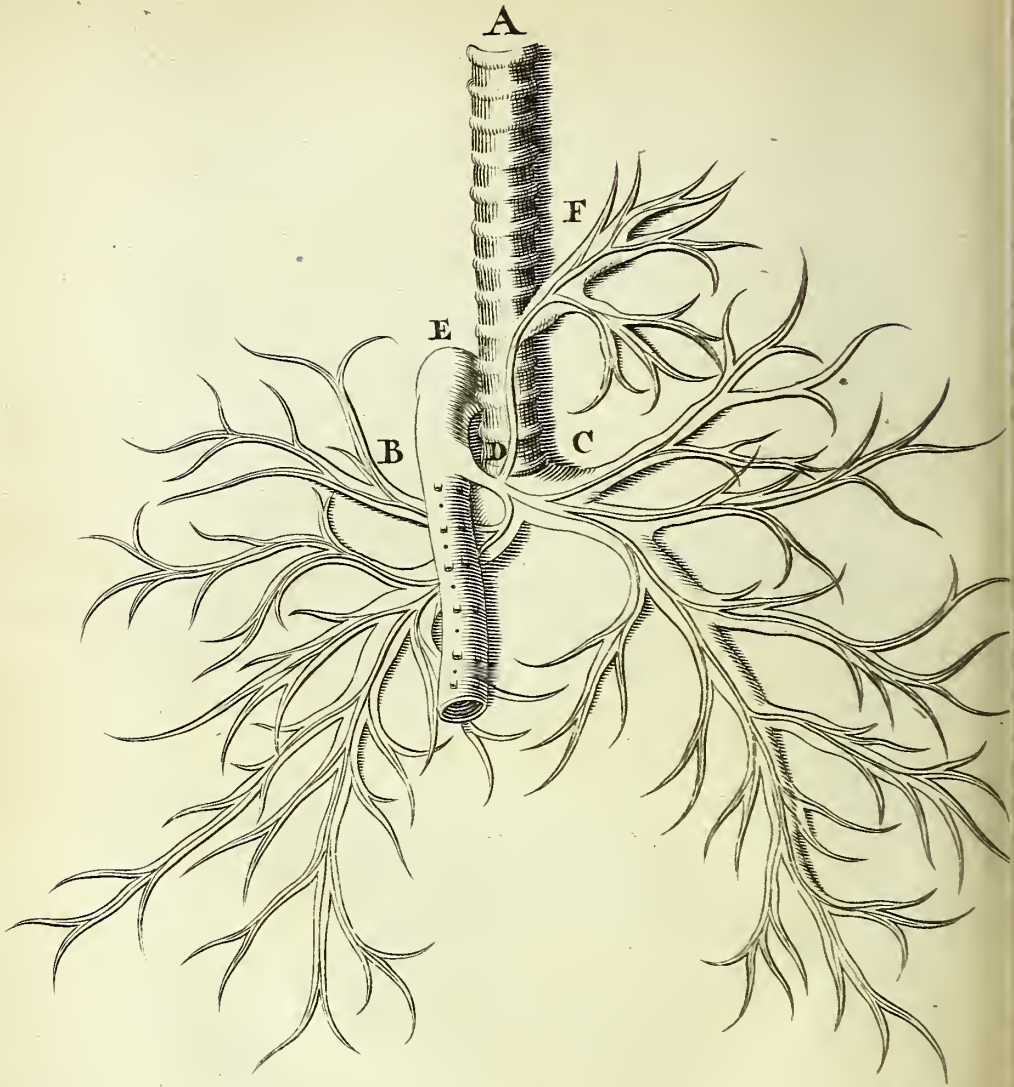

Peccat delineatio hæc enormiter, primò contra veram
 A. lienis hujus constitutionem, respectu Vasorum fanguiferorum;
 vena quippe C & arteria splenica D. ejusdem la-

titudinis, sive capacitatis referuntur. Secundò vena, adinstar arteriæ, aperta validâque membranâ exstructa, conspicitur. Tertiò vasa lymphatica supra æquè turgida, quàm infra ligaturam B. depinguntur. Licet ipse dicat, *dum vasa ligantur jam jam vasis lympham effluere, & postea, lympham nullo modo (nisi adhibita vi) reduci posse.* Hic, abscissa licet, turgentia & valvularum conspectus exhibetur distinctissimè: sed forsitan, lymphaticis hisce, fervente licet aura vitali, ligatis abscissisque, lymphaticus latex eum fuit in modum concretus, ut methodo, quâ repræsentantur vasa, manserint extensa: ut autem candidè, animi sensa aperiam, hac in re multum valet prodigiosa & Thuscis digna fides libellis.

Examini subijciamus quoque illam altè sæpè sæpiusque decantatam arteriam Bronchiale, cujus iconismus depingitur Tabulâ Quartâ. Nihil de prima Galeni, Erasistrati, vel Ruyschii detectione, nihil de ineleganti delineatione hujusque magnitudine & similibus, multò minùs de partium pulmonem constituentium proportione inter sese, vel quidquam notabo; ne littora Ruyschiana arando, operam perdidisse stultè dicar; demonstraturus solùm, quæ contra œconomicam structuram vasorumque pulmonalium sanguiferorum stabilitum usum & officium, in publicum protrudere ausus fuit prælector Ruyschius, imprudenter & inconsiderate.

In hac ergo tabula designatur literâ, ut refert auctor, A. ASPERA ARTERIA VITULI A POSTICA PARTE, ABSCISSA LARYNGE: sed nescio (lector candide) posticam fistulæ pulmonalis partem, cartilagineis etiam ornari annulis; illa quippe pars, cedens, ubi opus est, deglutiendis per œsophagum ingerundisque cibis membranea, ut est, existe-

re debuit : sit autem huic errori & gravissimo venia & impunitas ; modò alios non habeat comites & socios : festinamus ergo lentè ; animadverto enim explicationis sine lit : E. SUMMUM RAMUM (asperæ nempè arteriæ.) IN SOLIS VACCIS & VITULIS INVENIENDUM, designari ; errat iterum, cum in ove multisque insuper animantibus, inveniat. Lit : D. denotatur, ARTERIA BRONCHIALIS, CUIUS RAMULI BRONCHIA, AD FINEM USQUE, CONCOMITANTUR. Bronchia hic, ullo sine cartilaginum, ex quibus præcipuè conflantur, vestigio, aut indigitatione exprimentur ; quæ dum angulosæ & variarum sunt circumscriptionum loricatimque cohærent, tubulos variorum efformant laterum inæqualesque, nunc eminentiis, tunc concavitatibus distinctos. Cum ergo vix credibile sit anatomicorum quemquam statuere, Bronchia nulla ornari cartilagine, statuo, hanc tabulam malè esse delineatam Prælectoremque erravisse enormiter & crassè.

Sed, absit ignoscam primo errori, pedissequos enim habet multos. Ipsius arteriæ exortus, ramificatio, distributio ulterior, ut & totus Bronchiorum tractus, malè exprimentur : exortus enim hujus arteriæ non curvo-oblongus ; sed rectilineus, ramificationes non raræ : sed innumeræ ; ulterior harum distributio, sive capillaria vasa, non ramosa ; sed plexiformia, sive multo anastomosium ritu concinnata existant totosque & omnes Bronchiorum tubulos, in vesicularem structuram abeuntes observare, ulla sine arte, unicuique inspicientium, integrum est.

Posthabitis cæteris & minoris notæ mendis, audiamus, quid de ejus *propagatione*, *inosculatione*, deque ejus, cum aliis vasis sanguiferis, commercio & usu, dicat, Anatomæ *mysta ejusque arcanorum rimator longè dexterrimus* : sed
re-

respiciat, nè anagyrum commoveat suoque nè quid suat capiti, promissor intrepidus, cui ultra quod decet, aliud semper genus remi, vereor nè tandem, capra gladium; sed audiamus diligentius, de sese ipso bene & optimè merentem, beatulum, alterum Hyperidem prælectorem, sermonem (scilicet) non publici saporis, habentem.

Demonstratione nuperrimè instituta quarta, exhibuit, Ceraceâ suâ materiâ impletum vas, quod pulmonalem arteriam vocabat, una cum huic accumbente quodam vase, alterius coloris cerâ referto, venam, quod pulmonalem affirmabat. Hisce tertium adhærebat, sub bronchialis arteriæ titulo, quæ omnia demonstrabantur in cujusdam subdivisionis lobellorum pulmonalium initio: mirum sanè, rum temporis homini impostori, (hominem, inquam, fingere aptum) metu & timore membra non trepidasse, nè adstantium quispiam detegeret, (mussitabant enim quidam) impudens figmentum.

Fictitiam hanc fuisse demonstrationem, probo, primò; Arteriæ dictæ bronchialis hic ramulus, triplo capacior ipso trunco, quàm in vacca erat: addam secundò, quod addidit ipse, ut clarior sit fucus hic, & hoc ex figmento unicuique innotescat, quid cæterùm, de cupidissimo hoc gloriolæ miserrimoque anatomico sit affirmandum.

Dixit, fictitium hunc Bronchialis arteriæ ramulum, quem duobus prædictis alligaverat, vel glutine, vel vernice coadaptaverat vasculis, per anastomosis, cum arteriæ pulmonalis conjungi ramis; jungens hæc in specie verba: *Et quid mirum? quod hic ramus jungatur cum arteria pulmonali contentus, non differat à sanguine, qui pulmonem accedit, ope Erasistrati ramusculi, ex arteria magna tendentis.* Erige aures, quisquis Ruyschianas habes;

nam

nam UT VIDEO, NULLUM DISCRIMEN HABENDUM EST. Vos autem, quibus meliore de luto fecit præcordia Deus, notate incredibilem ferè Prælectoris incitiam atque prodigiosam, ex stupenda (ut vocat) novaque vasorum *ceraceâ suâ materiâ* impletionem & artificio animalis œconomix inversionem: declarat enim, eandem esse sanguinis in arteria pulmonali ac in aorta & Bronchiali, constitutionem, hocce concessio posito, imprudente hocce & monstroso accepto dogmate, quale de sanguinis circuitu in genere & per cor & pulmones in specie, consequentiarum futillum sequeretur agmen, non opus est indigitare, *non enim attendi debere mihi videtur illa Dn. Prælect. Ruyschii opinio, licet in Theatro Anatomico pluribus auditoribus præsentibus promulgata, brevi.* Arteria Bronchialis, aut est arteria vera, aut non; sed est vera; sanguis itaque ex hac arteria in venam effundi debet: si venam dicat arteriam pulmonalem, errat, dum dicit *sanguinem non differre in arteria pulmonali contentum, ab eo, qui ex arteria magna ad pulmones tendit, ope ramusculi Erasistrati*: est enim Erasistrati ramulus arterioso generi adscribendus: cujus sanguinis dispositionem, ab venoso differre, etiam ab miserrimis anatomicis, quinimo ipso prælectore, receptum est dudum.

Ramulus autem, quem ille arteriam bronchiale & solummodò ad bronchia distribui ait, aliis aortæ ad pulmones tendens habetur; quod postquam Amstelodami, loco publico, demonstratum fuisset luculenter, tandem ille quoque, in Theatro Anatomico, se exhibiturum promissit, *sed res promissis nunquam responderunt, id quod doctiorum quilibet testari potest.* Postea autem ramulum hunc, (videant, quibus præjudicio non sunt occæcati oculi, ejus ad ejusdem numeri scommaticam Epistolam, tab:

sext. fig. 5.) fictitium potius, quàm corpori humano convenientem, depinxit; quod, omni de vasorum horum sepositis munere, ratiociniis aliisque notandis, præsens præfenti, digito demonstrare offero.

NOTÆ IN FRED. RUYSCHII
OBSERV. MEDICO-CHIRUR.

MOnere videris (lector oculate) sat esse nugarum; esset profectò, si mihi FAMOSAM OBSERVATIONUM ANATOMICO-CHIRURGICARUM CENTURIAM, ut nugacem, *floci nihilique facere atque spernere liceret.*

SED QUÆ MUSCA (*Bidloo*) AUDAX SATIS EST, PRÆSENTE MARONÈ? *Ruychio*;

ejus acta, facta, dicta, indefesso extollere cantu, unicum est levamen, solamen, tutamen, quo, ab ejus se salvum faciat homo, obtrectationibus, dictariis, scommatibus: sine ergo, levem, transitoriam uniusque horulæ meam, in hoc opus, inspectionem: *ut plurimi, qui frustra, multa sibi hætenus promiserunt, (lapidi hoc; sec animato dixerim) de hisce observationibus, vix quidem excipio gazophylacia, pretiosa cœmeteria Ruyfchiana) in illis, quod ab aliis inculcatum sæpius non fuerit, deprehendant: majora namque & incredibilia promittit, quàm;*

SI MULIER VITULUM, VEL SI BOS EDERET AGNUM.

In genere communia, ut prodigiøsa, proponi, liquet per omnes observationes.

Aneurismatum, (vide pag. 5. & 51.) feliciter & infeliciter curatorum, est observationum acervus apud auctores medicos maximus: vide Hildan: c. 5. pag. 417. 418. Job. van Mekeren pag. 210. Tulpium l. 4. Cap. 17. Paræum l. 7. c. 34.

Hor.

Horstium l. 9. observ. 1. vide porrò, de hoc argumento Sylvat. Doringium Fernel: l. 7. pathol. cap. 3. Bartholinum, Hornium, Forestum & alios. Patellas modo, quo ille narrat (vide pag. 9.) fractas; imo ex leviore causa, tres vidi ego; quarum duas, hoc tempore demonstrabo. Vesicam in duas partes divisam (vide pag. 14.) & quæ alibi de vesica habet, apud me aliosque^m videre licet; communia autem nimis, quàm ut experienti viro anatomico obtrudantur, aut tanti rumoris operi inferantur. Vide Hild. c. 1. pag. 69. Tulp. l. 3. cap. 6. & Massar. Montag. Renum ureterumque ab calculis, ulceribus aliisque morbis, deformitates (vide pag. 19. 21. 73. 74. 99. 101. 119. 126.) hisce regionibus adeo sunt frequentes, ut ridiculum sit, de hisce, tanquam de re vix cognita, proclamare: nostratium autem si non sufficiant observationes, vide etiam Blasium de renib: monstrosis, Bellin: Mercat: Laurenberg: Someren &c.

P. 20. observ. 14. rogat, postquam se in embryone observasse funiculum umbilicalem, multis hydatidibus repletum, narravit; unde hoc? nil respondet, nè, scilicet, jam, quæ ad lectorem dixerat, in præfatione; de ratiocinio, tradidisse oblivioni videretur.

Ovarium (vide pag. 22.) utrumque ex hydrope sæpius laborare, legere existat observationibus multifariis, præsertim verò, ab diligentiss: Mangeto collectis, vide ejus tom: 2. pag. 970. titulo, *Hydrops cum scirrho*, ovarii sinistri tuberoso & pag. 979. tit. *Hydrops ovarii muliebris*: varias hydropis porrò observationes quærenti, spatiosissimus campus erit, ab pag. 859. usque ad 1004.

Quæ pag. 29. 30. 31. 32. 57. 78. 79. & alibi de partibus pudendis leguntur, præstaret non addidisse, cum passim hi iidem & alii casus, ut & quæ pag: 36. 37. 74. &c. habet,

apud auctores plurimos inveniri possint. Vide, quos ipse citat; Bartholinum, Paræum, Moricæum & quæ præterea de hisce leguntur, apud 47. auctores, recitatos ab Merklino pag: 158. & sequent: adde, quòd ipsius inutiles de de mola historiolas, ad cœtum potius rudiorum obstetricum, quàm medicorum doctorumque chirurgorum pertineant: si cui, hoc de themate scriptores pervolvere, volupe sit, videat Zibezii hist. de mulier. 1627. edit: Angellem, Lanceanum, Geitzcoferum de mola & Forestum ab pag. 320. ad 336. &c.

Pag. 43. & 44. placenta uterinæ in hydatides degenerationem proponit. Hujus, ut & molæ, exemplum apud Experientiss. P. Cossonium, civitatis Lugd: in Bat. Med. Doct. & me est; nota interim (lector crudite) ipsum statuisse Epist: quartâ pag. 9. *placentam uterinam nullis gaudere fibris, nullis glandulis peculiaribus, nec cellulis, vasibus sanguineis interpositis*, denuo è contra, pag. observat: 84. *glandulas mutari in hydatides*. Totum ipsius de placenta uterina positum, & quæ, præter hæc, hic mendæ occurrunt, qui brevitati studeo, supersedeo addere. Spinæ bifidæ aliorumque ossium deformitatum (vide pag: 45. & 87.) tot inveniuntur apud Auct. medico-&-chirurgico-practicos exempla & reliquiæ, ut cœmeteria Ruyschiana decies implere valeant: Teste Glissonio, Tulpio, Foresto, Aquapendente, Hildano, Cummeno &c. Naribus (vide pag. 59.) auribusque casu & per infortunium extranea, puta lapides, semina &c. intrudi, præprimis ab pueris, cui matrifamilias, nutrici, ancillæ non innotescit? obduci hæc crustâ lapideâ, in quibus latent partibus, docent, cum Hildano, multi. Quis medicus aut chirurgus (vide pag. 60.) miratur, prælectore excepto, hepatis duritiem,

ulcus, & puris collectiones?

Pag. 69. *tumorem à postico capite infantis depingit*; ante annos autem 28. majorem hujus generis tumorem delineavit ærique incidit publicique juris fecit; Petrus Broekhuijsius, civit: Arenaci chirurgus: de hisce multa apud Cortesium, Hildan: Leonidam, Forest: observ. chir.

Pag: 83. Vermium, in partibus humanum corpus integrantium, repertorum historias narrat notissimas; hisce autem novi addit nihil; nisi quod, quæ apud veteres neotericosque, ut Aldrovandum, Jonstonum, Goedartium, Swammerdamium, Lysterum &c. de eorum ortu & genesi leguntur, cum sarcasmo rejicit & quidem hisce verbis; *incipitem hic habere oportet, donec vera & indubitata lux nobis affulgeat ab ingenio illorum, qui omnia mathematicè, & à priori (si diis placet) demonstrare gestiunt.*

Pag. 85. observatione Ruyschiana, dignum lege & MIRIFICE MIRIFICUM facinus.

Exsecuit, nempe, canis splenem & animal mansit superstes!

Vasa sanguinea eorumque valvulas offeas (vide pag. 89.) ventriculum intestinaque, modo non solito (vide pag. 88. & 90.) coarctata, contracta, quisquis viderit sibi Corinthum adire contigisse, cum Ruyschio, credat; licet apud me quatuor hujusmodi & plura apud alios, intestina, conspiciantur; imo harum rerum indefinitus, apud auctores, numerus sit.

Deesse partes Embryonibus (id est, in foetu malè conformato, non posse distingui quasdam) ipsi (vide pag. 93. 94.) cantandum toti medicorum chirurgorumque ordini videtur: hæc autem & similia sexcenties observant obstetrices. Maxima cum hisce ipsi quia intercedit familiaritas, de lucro

enim ortum ducit ; poterit inquirere , num hæc vera sint ? apud (vide pag. 28.) *Annetje-moer in de Blaauwe Pot , op de Keifers-graft , en Stijntje-moer in de Huyde-straat.*

Quæ ab pag. 104. ad 108 , de alveolis dentium , *ob varias causas consumtis* , dentium vacillatione aliisque symptomatibus narrantur , tam communia , melius dixerim futilia sunt , ut in iis vel nihil sit , quod , modò petatur , demonstrari apud autores , quin imo ex curta mea anatomica supellectile & pauperculo musæo exhiberi non possit.

Nunc attentione opus est ; agitur de re , ut videtur magna , parî Ruyschiano boatui , *si enim* [vide pag. 108.] *tot cadavera non secuisset , nunquam credidisset , arcanorum aliis anatomicis non perscrutabilium , rimator , cui natura sacraria* [vide Epist. 9. pag. 5] *patent , sterilitatem ex tubarum Fallopiantarum clausura , tam frequenter in mulieribus clausarum , causam ducere.* Quid ais , lector erudite ? non nè post prælect. Ruyschium & tu hoc credere poteris ? sequuntur pag. 109. & 110. observationes verisimiles duæ , de hisce ergò nihil veri affirmandum.

Quæ pag. 118. de colo. 121. 123. de recto intestino leguntur observata [cætera non refero , cum hæc in transitu tantum notentur ; indulgendum quoque aliquid scripturæ entis genio lectorisque parcendum sit temporis dispendio] reverà auctore suo , quem olent , sunt dignissima. Gratia ergo [Lector æque] tanti ponderis tantique usus , in republica medico-chirurgica , hisce observationibus ! gratia ergo ingentes , Observatori felici , prudenti , maximo duodecim *titulis in issimo* (vide ejus novem Epistolas problematicas) *desinentibus* , glorianti scilicet , merito ! gratias , Prælectori Ruyschio , ter triplices indefinenter.

Sed ultimo articulo Epistolæ ultimæ , *de eo saltem securus,*

rus, atque latus (est Ruyschius) quod promissa sua rebus hactenus responderint: ut ergo mihi quoque securè lætari liceat & res meæ promissis potius respondeant meis; hisce quædam, politioris Ruyschianæ literaturæ, exempla annecto. Non quòd ego, labra cui puro proluere latinitatis fonte, seculi pervolvere auctores aurei, atque ore rotundo loqui, non contingit; criticum agere, aut velim, aut aptus sim: sed hoc in criticum jejunum Ruyschium, re ipsa & tribus verbis animadvertere ratum duxi; ipsum, ut in rebus, ita & in verbis, turpiter errare & delinquere: etsi enim vocibus, artibus propriis parumque Latinis, stylo vulgari; quinimò Phrasiologia, vix recipienda, quandoque, ad majorem rerum designandarum explicationem, tibi liceat: absit tamen, ut infami Barbariei & maculosæ scripturiendi methodo, literis Ruyschianis familiari (de belgicismo, tautologia, solœcismo vitiisque me, ipsum; imo Eruditos subterfugientibus, non loquor) ignoscatur, condonetur.

IN RESPONSORIAS.

Epist. 1. &c. de ad & in Epist. respondere ipsi eadem res est pag. 9. lin. 15. *Vaginulas plurimas productiores esse, quam ipsa glandula ibid l. 29. & 30. apta sit pinguedinem recipiendi, & coercendi.*

Pag. 10. lin. 19. *quod quartam attinet propositionem Epist. 2. pag. 10. l. 24. paracentesi. l. 27. visuntur. l. 30. quandoquidem indigitarint. pag. 11. lin. 26. prodientem. Epist. 3. lin. 20. preparandi, & conservandi cadavera, quarum &c. pag. 10. lin. 12. saturatiorem. Epist. 4. pag. 8. lin. 2. & 3. quandoquidem sint, & pag. 9. lin. 28. apparentiam. pag. 10. lin.*

lin. 7. *à parte mea haud stat, qui eas in liene humano reperi,* statueret velit. *ibid.* 12. *sinuli.* *ibid.* p. 16. *inconsentaneum.* pag. 11. lin. 14. *se videnda exhibebant.* Epist. 5. pag. 6. lin. 20. *ceracea* pag. 8. lin. 15. *glandulis esse obsita* lin. 20. *suntque* (glandulæ) *in vesicula fellea bovina adeo magna.* pag. 9. lin. 9. *quid sentiam circa vestra proposita.* Epist. 6. pag. 10. lin. 16. *loco quod alii &* pag. 11. lin. 38. *exorsa.* Epist. 7. p. 10. lin. 7. *sed de minori parte* pag. 12. lin. 11. *superiorem verò menssem* *ibid.* lin. 21. *maxima de parte.*

Epist. 9. pag. 9. lin. 31. & 32. *pinguedinem, quæ sub dura matre nonnunquam reperi* pag. 11. lin. 14. *ad auctorem huncce imitari* pag. 12. lin. 17. 18. *suspicare licet.* pag. 13. lin. 2. *considerabiles arterias.* lin. 26. *honore consecuto.*

Qui otio abundant, cætera colligant menda: vox autem & lineola, cum in hisce Epistolis, & observationibus, quibus stylus & decor desunt, sit nulla, pulverem quæ non foeteat scholasticum quamque in literarii ludi rudimentis, cum cachinno non carpant meritò pueri; pauca & hæc tantum notare volui. Catalogum enim Rariorum, observationibus annexum, non tango, nè Ruyschiana cœmeteria, violare profanus dicar.

F I N I S

GULIELMUS COWPER,
CRIMINIS LITERARII
C I T A T U S,
C O R A M
TRIBUNALI

Nobiliss: Ampliss: Societatis

Britanno-Regie,

P E R

GODEFRIDUM BIDLOO.

NOBILISSIMÆ, AMPLISSIMÆ
SOCIETATI BRITANNO-
REGIÆ.

S.

GODEFRIDUS BIDLOO.

QUas meretur (VIRI NOBILISSIMI SPECTATISSIMIQUE) retulisset jam dudum ab me reprehensiones **GUILIELMUS COWPER**, Chirurgus Londinensis; nisi sub anni hujus initio, adversa conflictatus valetudine & postea aliquot mensibus absens ab urbe, prius totum, uti jam, ejus facinus comertum mihi probatumque voluissem: faciendum itaque unce mihi putavi, ut Istum, privilegia in Republica Literaria legesque moresque perturbantem receptos, coram vobis sistam testemque conquerarque de violato jure literario & injuria mihi ab ipso illata: periculum enim est; nisi hoc fiat, ne Artium Scientiarumque omnium, respectu auctorum, oriatur confusio & contemptus parilique cum ejus tenentate, in optima quæque ruat monumenta sibi que illa vindicet, abjectum omne scripturientium & servum imitatorum pecus.

Tres ante annos Britanniam perlustrans & honorifico fretus in Collegium vestrum aditu; accepi opus meum Anatomicum, vestrum transferri in sermonem, ab prædicto

COWPERO. Contuli me, duce Nobilissimo Viro HUTTONIO, Celsissimi Regis GUILIELMI, Archiatro, mox ipsius ad ædes, præsens præsentem interrogans; traditurusne, ut rumor erat, meum esset in vernaculam ipsi linguam, opus? quod negavit, conceptis declarans verbis; *curtiorem sibi esse Latinitatis supellectilem, id quam ut aggrediatur.* ad hæc ego; me hortatu amicorum & in Medicinæ commodum, illud, multis adauctum demonstrationibus, unà cum de usu partium atque œconomix animalis luculenta descriptione, editurum, retuli; institutum laudavit COWPER, decessi ego.

Britanniâ reduci, idem aures meas pepulit rumor; quapropter ipsum in tempore, literis urbanitate non rancida refertis, monui; ut si, mutato consilio, translationem istam in animo haberet, id mihi significaret apertè: esse apud me varia, operi huic opportunè, non sine utilitate publica; imo & necessariò inferenda. Significat mihi interea Clariss: HUTTONIUS Epist: ad me datâ Whithalliæ 20. Aprilis, 1698, opus meum, jam nunc sub prælo sudare; hisce verbis:

MR. COWPER *tels me jour Booke* MAGISTER COWPER *dixit mi-*
With his animadversions wil be out, i. e. *bi, librum tuum, cum suis annota-*
in a litle time. *tionibus, brevi appariturum.*

Mitto itaque ad ipsum sequentes. 14. Maij. 1698.

A D C O W P E R U M.

Percepi ex Nobiliss. D. Huttonio, te opus meum Anatomicum translatum in linguam Anglicanam annotationibusque tuis illustratum, publici juris facturum brevi; gaudeo reverà sortique gratulabundus meæ, egregios videre tuos gestio la

bores vehementer : si quidquam sit , quod mea tibi opera , hac in re , effici possit , velim me moveas actutum ; dies enim ut diem docet ; ita multa , post editam meam anatomiam , detecta , tibi subministrare impar non sum. ex : gr.

Novum Systema musculorum , figuris & machinis exhibitum , Novam demonstrationem iconographicam de musculis diaphragmatis. Observata ad musculos laryngis.

Organi respiratorii fabricam & movendi methodum. de arteriarum & venarum extremis divaricationibus quaedam mea.

Segregationis liquidorum glandularumque organum ,

Multa ossium examen spectantia , & sic porro.

Si participem me certioreque facere , qua methodo nota , additamenta emendationesque tuae sunt disposita , onerosum tibi non sit nimium , rogo hoc mihi praestes officium tuaeque accepta responsione , non morabor tibi mox animi mei grati signa offerre debita , ut potero luculenter. Vale & vive in decus nobilissimae artis Apollinae.

Ad haec ille nihil : ego verò eadem monere non subito : ut liquet , ex meis ad Clariss: Huttonium. dat: x^o: Junii 1698. in quibus haec : Viro Anatomico-Chirurgo Cowpero , quod vides , ipse quaeso trade epistolium : hoc autem est , quod sequitur.

Lugd. in Bat. 1698.

A D C O W P E R U M.

L *Iterarum nihil abs te accipio, haecque anceps, Clarissimo Viro Huttonio studiorumque in Oxoniensi nuper, nunc utem nostra Academia Medicinae operam collocantium, an verò tuis sit habenda fides verbis: illi opus meum Anatomicum, tuo sub auspicio teque translate in Anglicanam linguam,*

sub pralo esse; imo integras se vidisse paginas absolutas typisque excusas, asserunt; ipse etiam Typographus Amstelod. H: BOOM, se cum Londinensibus Typographis SMITHIO & WALFORDIO pactum; de transmitendis ducentis tabularum mearum exemplaribus, translatis in Anglicanum sermonem, meo operi inferendis, inisse annuit: tu autem oretenus mecum communicasti, te versionis conceptum hoc ex animo removisse molimen: tu interim is ipsus es, quem translatores affirmant. Quid obstat? quæ te movet ratio? quo minus per te, quid hac in re fiat, innotescere mihi liceat, quamvis enim ab mea totus & ubique recederes sententia; tuos tamen modò de veritate constaret, laudibus prosequerer debitis labores panegyrista indefinenter: age itaque, ita enim agatur inter studiorum cultores oportet, fac me tuorum conatum participem. testor Apollinem Musasque nobiliores, si tu mecum (etiamsi quod ad res tractandas contra me) honestè, me tecum acturum honorificè. Ad hæc prioresque meas non differas respondere, rogo seriò.

Traditum fuisse hoc Epistolum probè, notat inter alios Clariss. Huttonius Epist: sua ad me d. 17. Junii 1698. h. verbis.

Tuas apud COWPERUM reliqui, ipse enim Oxoniæ erat eumque nondum ex eo tempore vidi &c.

Urgeo rem pressius per amicos Nobiliss. Ed. Soutwellum, Beestonium &c. perque Britanniam petentes Germano Med. Doct. Agricolam Belgasque, Wolfium studiosum &c. petoque agant cum ipso; sed incassum; sed responsionis ab ipso nihil obtineo: transmittendas itaque Nobiliss. Huttonio, quæ sequuntur, curo.

HUTTONIO.

Demiror sanè, tot post probè traditas & (ni fallor) honorificas literas, vel nullum me ab Chirurgo COWPERO accipere responsum: quum autem ego id ignorem, obsecro, tu mihi significes, in causa quid sit, quo minus illud non fiat, multus autem apud nos est rumor, opus meum Anatomicum, ab ipso auctum, illustratum, correctum, in Anglicanam translatum linguam, impressum typis publicique juris esse factum jam dudum: moneas itaque ipsum, rogo vehementer, responsorias mihi, aut ipsissimum mittat opus, per te, mox ubi illud acceperim, persolvendum. Ardeo sanè videre, quid in & de eo sit actum & (ut credo) non sine ratione, tum, me sine conscio, tanti moliminis laborem se susceperit, tum & (quantum ex colloquio nostro, dum Londini morarer, colligere licuit) etiam meus amicus; quid plura? quaeso fac, brevi rem habeam perspectam omnem. Vale & vive.

Dabam ipsis Kalendis
Octobris, Lugd. in Bat.
1698.

Respondet Nobiliss. vir 14. Octob. 1698.

Whithallæ.

SUPERUM Chirurgum non video, neque vidi eum per septem menses præterlapsos. Circiter Kalend. Martii huius currentis, forte fortuna illi obviam fui, illum adortus, allocutus sum, de opere tuo anatomico, nondum ab illo divulgato, parum mihi satisfecit ea in re, & cum meam plane claravissimam sententiam, id agre ferebat, & ut non dubito, factum ab aliis; interim extat opus & in Anglicanam linguam translatum; tuas ipsissimas figuras, integras, & omnes

Am-

Amstelodamo sibi curavit, ut intelligo ab aliis, usque ad trecentas copias uniuscuiusque figuræ, totidem enim sunt operis copia, & non plures. Literati nostræ facultatis, tuum præ manibus habent librum, translatum non æstimant, figuræ cum non sint æquivalentes prioribus, unde decus tuum, illi viro est dedecori. &c.

Bibliopolam quoque H. BOOM, nullum recepisse ab ipsis vestris Bibliopolis, peragenda, vel peractæ rei indicium notitiæve vel specimen, colligite ex hisce adjunctis, ab ipso mihi traditis 2. Feb. 1699. in quibus hæc.

Verder diend deese om u. Ed. be- kent te maaken, dat ik tot nog toe, nog taal nog teken tot antwoord van Smith, te Londen, ontvangen heb, gelijk ik ook hoor, dat u Ed. met Cowper vaart. wat het beduit, kan ik niet gissen, of zy moeten verlegen zijn, en geen kans wecten, om hier met fatzoen haar nyt te redden; om de andere 100. stuks Plaatén, die al voor haar gereed leggen, werd ook niet geschreven nog getaald. hoe dit astoopen zal, moet de tijd leeren. Ziet u. E. geen gelegenheid, om een Anatomie nyt Engeland te bekoomen; zoo zal ik occasie maaken, om'er een te krijgen, en door een goed Vrindlaaten koopen. waar op u. E. antwoord te gemoete zie. &c.

i. e.

Hiscæ te porrò instructum velim me ne hilum quidem responsi ab Smithio, Londino (ut audio te etiam a Cowpero) recepisse. quid id significet conjicere nequeo, nisi eos esse in angustis liberandæ nobis datæ fidei, specie honesta. quæ centum reliqua tabularum exemplaria jam jam, eorum jussu parata, apud nos sunt, itidem non petuntur. qui harum rerum exitus, dies docebit. si tibi nulla sit occasio, ex Angliæ Anatomie hujus accipiendi exemplar; curabo ego illud per quendam meum ematur amicicum. Tuas expectans responsorias &c.

Cum jam per virum, singulari mihi amicitia junctum operis Cowperiani titulum accepissem, vocavi ad me Bibliop. memoratum BOOM; qui, ubi mecum, detexit fraudem, SMITHIO & WALFORDIO suas, itidem ego COW

PERC

PERO meas, quæ sequuntur, tradendas curavimus. Cum autem crebras omnesque spernentem monitiones atque elephantino circumtentum corio hominem experiebar, stimulo ipsum pungere naresque auresque vellicare hamulo constitui hujusmodi.

A D C O W P E R U M.

EXpeto (iterum etenim iterumque monitus fles) ad hasce tandem respondeas. quod rogavi, quodque abs te & jam rogo, summo ab me peti jure, nemo mortalium ibit inficias: fac videam, quid præstiteris versione operis mei Anatomici in linguam Anglicanam: sunt qui nomen meum, vix toto in volumine inveniri & alia, vix credenda abs te perpetrata, persuadere mihi conantur; Verum ego, qui garrulitate fama; invidiâ delatorum, nec malevolis pseudocriticorum artificiis, seduci me honorificentissimo de æquitatis tramite passus fui, nauditâ neque parte alterâ, aliquid statui unquam, taceo; usque dum quid de labore meo ab te actum sit, viderim ipse.

Mitte itaque quantocys mihi (quartum hoc urgeo) interrum, sed incompactum editionis tuæ exemplar; cum itilem, singulis septimanis, ad minimum bis, tibi Harvicum urru ad navim, (vulgò het paquetboot) hoc devehendi nascatur opportunitas, nullus dubito, quin quatuordecim dieum spatio, meum impleveris votum; sin minus, conquerar de illatâ in me injuria publicè: ipsi autem prædictæ navis magistro, mox ubi appulerit, cum expensis solvet exemplar, vir Consularis, qui que hisce navibus præest, Briela, Ds. Jacobus vander Poel: si verò Amstelodami, aut hic Lugduni,

duni, istam mavis persolutionem, velim jubeas & erogatos habebis nummos meque ad quodvis honestum officium,

paratissimum

*Dabam Lugd. in Batav.
die 13. Februarii, 1699.*

Dedi & Cl. HUTTONIO, quod videtis, epistolum.

VIvere me, revivere potius, venerabundis collige ex hisce: officio autem munerique, Deo gratias, par meo GUILIELMUM COWPERUM, Anatomicum, a meas respondeat seseque infami ab plagiarii facinore & dedecore liberet defendatque, monui acriter & ultimò; refractarius verò, responsum si mihi negaverit, efficiam, (ita tamen me amare pergas) ut coram eruditorum tribunali, reus appareat præfati criminis conaborque infâustis carminibus, nec prodigiosa; sed legibus recepta methodo, aphono homini vocem restituere: ut tandem ex ipso intelligam, quo jure meis, & suis & propriis, suppresso meo nomine, utatur lucubrationibus scriptisque. De hisce te, cui totum hoc innotuit negotium, nescium nolui. Vale & tuâ beare amicitia perge

tuum &c.

*Dab: Lugd. in Batav.
16. Febr. 1699.*

*P. S. hæc, si ratum duxeris,
Prælegito COWPERO.*

H. BOOM, Bibliopola supra memoratus, hæcce dedit,
quæ latinè, ut in margine.

Messrs. SMITH en WAL-
FORD, salut.

VIRIS SMITHIO & WAL-
FORDIO S.

Tot bericht diend op uwe *Missive*,
dat wy op uw eerste schrijven, het
papier tot de platen van den Hr.
BIDLOO bezorgd, en al ontvangeu
hebben; ook dat de platen voor uw
100 stuks, al voor het meerendeel afge-
ruikt zijn, maar de Prof. BIDLOO
veest my van hier naar Leiden by
mich onthoden, daar ik dan ook voor-
den Saturdag geweest ben, en zijn
Ed. heeft my vertoond een *Titul* van
uw Boek, daar toe de platen ge-
ruikt werden, op welken *Titul* niet
de minste woord van den Hr. BID-
LOO, die 'er Aucteur van is, werd
crept, of gewag gemaakt: maar
lykt, dat het nytgegeeven word, als
den nieuBoek, daar COWPER Au-
teur van zoude zijn. blijkt verder
yt den *Titul*, dat in uw Boek 9 plaa-
n meer, en daar by gedaan zijn.
at den Schryver, en ons zeer vremd
n absurd voorkomt, als zijnde niet
alleen een vilipendie voor den Hr.
BIDLOO; maar ook zeer nadeelig
n't vertieren van ons Boek, en buy-
ten den grond van ons accoort, dat is,
dat u E. de Anatomie van BIDLOO
in het Engels zoude doen overzetten,
en is in het minste niet gemeld, dat u
E. quasi een nieuwe Anatomie van dat
Boek door COWPER zoud laten
maaken, dat dan zeer enwel van
ons

*Ad vestras respondemus, nos, mox
post receptas vestras literas, chartam
accepisse atque preparavisse ad impri-
mendas Dom. BIDLOO tabulas,
insuper centum exemplaria typis fer-
me esse excusa. verum Prof. BID-
LOO me hinc Leidam appellavit,
quo præterito Saturni die fui: demon-
stravit mihi Vir ille Celeberrimus
libri titulum, cui tabule nostræ inse-
runtur; in hoc autem titulo ne ver-
bum quidem de Do. BIDLOO, qui
tamen operis auctor est: liquet pro-
inde edi hunc librum, quasi novum,
cujus auctor habetur COWPER,
liquet etiam ex eo, volumen hoc no-
vem tabulis esse adauctum, quod auct-
ori & nobis absurdum videtur, utpote
non solum Prof. BIDLOO, sed &
nobis damnosum ignominiosumque;
imo contra pacti nostri fundamentum;
quo convenimus, ut vos Anatom:
BIDLOO, traductam in Anglica-
nam linguam typis mandaretis, nul-
laque est facta mentio, vos novam
quasi moliri Anatomiam ex hoc nostro
volumine per COWPERUM com-
pilandam, quod sanè ab nobis fertur æ-
gerrimè; hoc etenim modo, bona cum
nobis fide, non est actum, operique
nostro non levis illata injuria: Qua-
propter Prof. BIDLOO nobis in-
junxit, pœnâ suæ indignationis, ne*

ons werd opgenoomen, als zijnde, op de wijze, niet ter goeder trouwe met ons behandeld, en ons Boek daar door dapper verkort, en verongelykt, waaromde Prof. BIDLOO ons op zijn hoogste indignatie verboden heeft eenige platen verder aan u te leveren: beklagende zich ten hoogsten over de ontrouw van COWPER, dat by van onze Anatomie de zijne maakt, en die veranderd, en met platen gaat vermeerderen, zonder de minste communicatie met hem te houden, schoon de Prof. verscheide maalen aan hem COWPER geschreeven, toch noit antwoord bekoomen heeft. ik meene ook, dat u E. wel kunt afneemen, dat het ons omtrent het verkoopen van onze Anatomie niet min schaadelijk zijn zal. wy hebben een tijd lang niet kunnen bevatten, wat'er van geweest zy, als ons nu t' elkens voor quam, dat'er in Engeland een nieuwe, en beeter wierd gedrukt, als de onze is: maar nu werden wy daar in verlicht: indien wy dit hadden gedacht, dat u E. op die wijze daar mee de zonde behandeld hebben, wy kunnen u E. wel verzekeren, dat u E. noit figuren van ons zonde gehad hebben: maar wy hebben op uw' woord, en goede tren-

we altijd gerust geweest, daar wy nu, tot ons leedweezen, evenwel het contrarie bevinden. u E. werden dan nu by deezzen verzocht, zoo van den Hr. BIDLOO, als ons, dat u E. met het paquetboot gelieven over te zenden. een van u E. Engelsche exempl. geheel compleet, zoo als die by u E. werden zyt gegeven, en verkoft, en addresseren het zelve aan den Hr. J. V. POEL Burgemr. en Postmr. in den Briel, die ons dat dan wel zal laten toekomen om te zien, hoe het met de zaak cygentlyken gelegen is.

vel unam vobis tradamus impostorum tabulam; accusans infidelitatis maxime COWPERUM, ut qui nostram suam fasit Anatomiam eamque multat tabulisque onerat, ulla sine cum eo communicatione; quarevis Prof. BIDLOO diversas ipsi tradiderit, ad quas tamen non respondit, literas non dubitamus, quin vobis constet, hoc modo, venditionem nostri libri deprimi. non potuimus nuper conjecturare, quid rei esset, ubi nobis referretur novam in Anglia, nostraeque editione nitidiorum excudi Anatomiam; sed jam rem capimus. si imaginari nobis potuissimus, hac vos despicienda metodo, aucturos fuisse cum nostro libro, fidem facimus, nullas obtinisset figurarum. securi semper, fidem vestris verbis habuimus; jam verò experimur, & dolemus nos deceptos. Rogamini a Prof. BIDLOO & a nobis, ut cum nave (het paquetboot) nobis completum anglicanum mittatis exemplum, quemadmodum apud vos venale prostat & venditur, idque consignetis Do. J. V. POEL Consuli literarumque directori Brile, qui nobis illud probè est traditurus; ut tandem totum hoc habeamus perspectum negotium &c.

Cætera ejusdem momenti & tenoris cum sint, brevitate studio, hisce non addo. Accipit tandem traditque H

BOOM

BOOM desideratum opus, unà cum literis COWPERI ad me, Bibliopola WETSTENIUS. Tandem, *plagis tenetur clusa dispositis fera*. 18. Martii 1699. H BOOM volumen Lugdunum nostram literasque ejus mihi Zutphaniam transferri curat; quarum hæc fida est copia.

Vir Clarissime.

QUOD Epistolæ tuæ primum ad me datæ (alia enim præter eam & ultimam Feb. 13. nulla delata est) non citius responderim, ut mihi ignoscas enixe rogo. Negotiorum multitudo, quibus ex illo tempore districtus sum, me tale semper cogitantem, nescio quo infortunio ab instituto divertere. Quid in tabulis Anatomicis, ante octodecim annos a te Amstelodami editis, quæ nuper apud nos vernaculo sermone prodire, ipse præstiterim, jure optimo petis, & quidem celare ne jus esset. Textum Latinum verbum verbo me, fidum interpretem Anglice reddidisse minime velim ut credas; præter enim ea, quæ a Cl. Viro notata, de pluribus, ubi opportunum duxi, explicatius ægi, quæ ad Humani Corporis Fabricam elucidandam faciant observata & conjecturas passim protuli, quædam Exotérica hisce immiscui. Prolegomena denique, in quibus ratio Oeconomix Animalis exponitur, una cum Appendice in Calce Operis adjeci. Quo autem de candore meo & in te observantia posthac minus dubites, consilium, quo usus sum, idque iisdem fere verbis, quibus in præloquio, referam. — Primum igitur, ante omnia Lectorem Anglicanum moneo; Centum & quinque priores Tabulas, quæ integrum Volumen constituunt, deberi curæ Celebrissimi Viri Dis Bidloo nunc temporis apud Lugdunenses

Medicinæ Professoris; qui ante aliquot annos eas publici juris fecit & commentario insignivit. Quod operam propriam refert, quædam a me addita, qua visum erat, plura etiam in defunctorum Cadaveribus observata ratiore per operis decursum, qua licuit intertexui, quosdam etiam Chirurgorum præcipue nostratium errores perstrinxi; quæ denique in Myologia vel invenerim ipse vel ab aliis malè descripta sint, immutavi. Quod Appendicem spectat, complectitur hæc Novem Tabulas, quas Londini exsculpendas curavi, quarum duæ priores integram Corporis molem involucris, Cute nimirum & Adipe cum Membris amotis cum Musculis universis, quotquot absque compaggio Anatome visuntur, exhibet. Prior harum Anticam, altera Posticam faciem sistit. Non hæc ad libitum efficta; sed ad fidem Archetypi, è Gypso conflatæ quod penes me habeo, delineantur. Tertia Tabula habet integrum Arteriarum in Foetu Systema, quod in nonnullis (dissimulare nequeo) discrepat ab illo; quod Cl. Vir in Tab. 23, depinxit. In cæteris (sed & enim omnia sigillatim repetere) continuos Venarum Arteriarumque canales, Ortum vasorum Lymphaticorum, Receptaculum Chyli, Ductum Thoracicum cum appensis; quædam ex Organis Acousticis, Meatum à Palato ad Aures, Foramina Tonsillarum, unde pituita per secretum elicitur, Musculos Faciei, Labiorum, & plurima alia, quæ omnino non, vel certe perperam descripta sunt, exposui. Paucis hisce rationem Operis dedi. Quâ igitur injuria, me, Clarissime Vir, nomen tuum reticuisse incusent obtrectatores videre est; certè non in Præfatione sola, sed ubique occurrit, præsertim ubi in diversa a te ab eo sententiam, quod humanæ sortis est, (ea enim omnia, in quibus (meâ opinione) apertè hallucinatis, rati

tus prætereo,) utpote qui contentionis minime amans siem) In toto volumine nihil quod te indignum, nihil quod Famæ tuæ obsit, quis facile reperiet; siquid hujusmodi incuriâ exciderit, id omne delendum volo. Delatorum igitur calumniis ne temere credas obsecro, nec existimes, me minus honorificè de te sentire aut loqui, quam revera sentio & loquor. Addunt tantum amplius me esse

Exemplar, quod petis, curavi tradendum Do. Lucæ. *Vir Clarissime*

Wetstenio Bibliopolæ Amstelodamensi, antequam ultimæ tuæ ad me darentur Literæ, Hujusce Editionis nulla in Actis nostris Philosophicis (prout moris est) hucusque mentio fit, idque ulterius differri statui, donec proximas a te Literas accepero

Tui Nominis

Observantissimum

Londini Martii 13 9° S. V.

GUIL. COWPER.

Hæc mox mihi testimonio erant indubitando, COWPERO, ut factus erat, curtam esse latinitatis suppellectilem, adeo curtam autem, fateor, non credideram; alterius enim manu diversique coloris atramento, quinquaginta quatuor oca sunt mutata correctaque; quatuor verba deleta totidemque addita noviter, præter hæc, quæ typis excusa prominent, inveniuntur menda. Si quis de incredibili horum errorum numero dubitet, me accedat; provoco enim ad iterarum pœnam, unumquemque eruditorum. An Doct. G. ROBINSON, aut Chirurg: JACOBUS FERN, quorum opera, ut ait, tam respectu totius operis, quam Indicis, est usus quorumque virorum famam illibatam volo, emendationis id ei præstiterint officii, ignoro; quisquis autem ille fuerit, Augiæ illud stabulum, quod & ipso in opere maximum, depurgare, aut noluit, aut propter vitiorum vim, non potuit. Sed negat hic, etsi manu Clariss. HUT-

TO

TONII eas acceperit, meas, duabus exceptis, ei traditas fuisse literas; alius, ejusdem cum COWPERO probitatis homo, RUYSCHIUS, meis, nuper ad Clariss: Virum J. RAU, infami futelâ, mulierculam tabellariam decipiens (ut legitimè testificata est) potitur. Quo usque literæ deprimuntur! quorsum tandem proscribitur literarum securitas & commercium! ipsis etiam barbaris non violandum. Sileat hic, si vel vestigium honestatis iis sit reliquum, uterque. Quamvis igitur ipsum nondum vidissem opus, & ex hoc ungue, de leonis præstantia, parva mihi maneret expectatio; respondi tamen, hunc in modum; ipsis Kal: Apr. 1699. Zutphanix Gelrorum raptim.

A D C O W P E R U M.

Quinta volvitur septimana, quâ me, opitulaturum (Deo adjutore!) Nobilissima Matrona, Matri Comitissæ DE ALBEMARLE, Hemiplegiâ correpta, hæc contuli ac oras. Tuas hodie ad me delatas, accepi rectè, summo flagrans opus abs te editum, huc quod transferri commodè non potuit & si potuisset, non convenisset, perlustrandi desiderio. Patrios mox ubi sospes redierim ad lares, ad ea de quibus, quæ in eo tua sunt, responsurus dicturusque animi mensura candidè. Obrectatores delatoresque parum moror, rationi me & urbanitati subjiciens semper: in multis autem oculis fidem habens. pretium, quod solvendum extat, significatum cum non comperiam, monitus persolvam & gratulabundus. Vale & me ama.

Reversus ad meos, tracto suum (potius meum; sed jam nunc peregrino obvelatum amictu) lucubrationum fœtum Obstupesco hominis temeratam fidem, futile molimen & tem

temeritatem. Advoco (ne me imperitiorem Anglicanæ dicat linguæ; qui proprio Marte centonem hunc de verbo ad verbum defarciam tutò) Britannos, artis Anatomicæ non vacuos, qui obscuriores mihi interpretentur loquendi formulas. Exuperior, eo insolentiæ plagiatorum neminem progressum; ut, videlicet, ob quædam operi alterius adhibita, additamenta frivola, mutationes perfidas explicationesque studio, aut ignorantiam ineptas, id totum suum renuntiaverit unquam: sed plagiarium ipsum renuntiare desisto, desisto & ipsum renuntiare furem; omnia enim (mutatis variis) & non sine arte, mihi dolo & vi surripuit: sed ut latro publicis in viis (*High way man*) mitior, quædam reddidit, scilicet, in metu extorta præfatione tria, in sua Epistola plura bona verba: ne autem mea repetendi, vel quidquam videar obtinere juris, ipsum lacerat æri incisum titulum amuloque ei alium adglutinat; præfigens huic, meâ ablatâ, suam imaginem, polline multo conspiciendus & venustus homo. Utinam egregius artifex & suam exprimere valuisset indolem! orbi enim literato animum com-monstravisset, ad ravim usque, gloriolæ cupidum & infami audaciâ turgidum. Pergit alastor & secundo titulo, omnia sibi vendicans pansophus, operi præfigit suum nomen: postquam, nempè, meum aliorumque expilavit studiorum scrinium, mei eorumque oblitus, spoliū hoc, suum arguit ejusque se possessorem declarat legitimū. bellè, probum, me Hercle, factum! quod si hoc legitimè, omnis fur possessorio hocce jure, sceleris pretium non crucem; sed feret diadema.

Sed quæ isthæc (VIRI NOBILES, VIRI ERUDITI) impudentia? quâ scædam istam rapinam, Nobiliss: Generoso, lomi forisque Magno Viro, CAROLO MONTACUTIO,

phaleratis cum malè cohærentium verborum globulis, audet obtrudere putealque illud onerare honestum: præstitisset eam inscripsisse JOVI SUO PRÆDATORI; totus enim & quantus ejus est. Profligandæ huic ejus impudentiæ ingens præterea despiciendæ accedit arrogantia cumulus: triplicem enim lepidissimus & Argo oculatior mortalium secundusque Geryon, personam, Anatomici censoris, Chirurgi redintegratoris & Medicinæ doctoris, nempè, solertissimi, sustinere aggreditur; persuasum sibi habens (somnia enim, cum Sabinis, quod volunt fraudulentis tenebriones) posse mihi, vobis reipublicæ literariæ, MONTACUTIO, larvâ fronte contestâ, imponi facile: teretes autem cum vobis auresque sint emunctiores, limis perlustrato tantum ejus centone, fraudem & dirum famæ lucrique appetitum, mox percepistis, olfecistis ad nauseam.

Cowperiano hoc si liceat modo honestè, omni spreta admonitione officiorumque de suppeditando addendorum oblatione urbanaque, per literas interpellatione, involare & rapere meos omniumque hominum labores, pari jure & honestate VERULAMIORUM, BOYLEORUM, NEUTONIORUM, GASSENDORUM &c. opera, æternitate cum auctoribus digna, occupantis erunt.

Accepi ab Oxoniæ degente Bibliopola, de construendo hocce opere, non semel mutatum fuisse consilium; nunc videlicet, constitutum, nominis mei nullibi facere mentionem, nunc animadversionum, ad ipsum textum, concinnare fasciculum; tandem verò convenisse inter consarcinatores hujus compilationis, illam, uti jam est, orbi obtrudere Britannico: itidem integras, jam nunc excusas paginas superpressas, alias mutatas; imo ad umbilicum ferè perducto opere, præfatiunculam ad Lectorem ei fuisse præfixam no

viter. Si conjecturæ sit locus, credo equidem ex literis meis COWPERUM habuisse compertum, ejus mihi jam, ex parte, innotuisse facinus: ait itaque in præfatiuncula ista; Hasce tabulas ab GERARDO DE LAIRESSE esse delineatas & postea ab me divulgatas, de descriptione addens nihil & porro, ac si alius quispiam elucidationis quid iis adjecisset, se eas, ubi illud opus erat, plenissima ornavisse explicatione literasque septies centum calamo tabulis (æneæ quippe sorti gratias, in ipsius non erant potestate) impressisse chartaceis; connectens huic narrationi, appendicis suæ contenta.

Quod si unicuique concedatur facultas, literas notasve asteriscas &c. aliorum scriptis, tabulis, figuris injicere, easque pro lubitu, cum relictis, explicare, atque hoc medio, eas commaculando & foedando, earum contenta & sensum vertere atque invertere, efficietur fietque brevi, ut quidquid scripti extet, ludibrio exponatur meroque habeatur pro chao, & nemo mortalium securus calamum moveat, ibique omnes, adulterino hocce artificio, stigmate notentur atque inficiantur inevitabili. Hoc pede in Geographiis, oriens occidentis; in Mathematicis, circulus trianguli & sic porro, nomen recipiet atque ex fraude fraus, ex errore error producet, sine crimine, indefinitum & indefinenter. Adeo insuper ingeniosè literæ characteresque chartis sunt inscripti, ut nemo, primo intuitu, calamo esse exaratos, suspicetur, & si præfatiunculam unius pagellæ nodo memoratam, quam tamen coactus & suasu amicorum (ut supra) operi adjecit, suppressisset, nemo me ejus voluminis auctorem credidisset. Rem itaque Publicam literariam, Ciliciâ insolentiâ, sursum ac deorsum commovere docuit.

Illanc ferenda mihi? ferenda vobis? eo usque etenim o-

pulentior populus Anglicanus tenuitatis & studiorum despectus devenit minimè ; ut novam auspicari impressionem bibliopolarum vestrorum cœtus vereatur : turpis itaque vobis (SCIENTIARUM NOBILIORUM ANTISTITES) splendidissimæque inuritur Nationi macula : quondam enim quæ ab sagacioribus vestris Majoribus ultra Oceanum fugata , de exilio revocari ab COWPERO videtur , seris metuenda nepotibus barbarei lues.

De tota farragine aperuerim cogitata mea ingenuè.

Nemo ; imo nec Delius natator , Oedipus , aut Dardalus , recitationis ordinem contextumve , vel conjecturando , facile assequatur ; præprimis , quando descriptioni , ex abrupto , ratiocinia observationesque interserit , cupressis utique similes & obvias passim apud auctores Medico-Chirurgoque practicos. Chirurgorum verò vestrorum errores (jure an injuriâ non disputo) quod perstringit ; digressio , respectu operis mei inepta , tumultuaria & insolens est planè : si quid objurgatione in iis dignum ducat , id iis objiciat separatim : discat autem interea , vel saltem nomen chirurgi , sua sub imagine , literis exprimere convenientibus ; ne , si quando in promercali foro venalis extat , dedecorum pretiosus emptor ab omnibus ejus nugis arceatur , hominemque eum arguat indoctum , non indoctus viator.

De sermone ipsi vernaculo , acceptum ab Britannis refero & ipse olfacio , Gallicismum olere , vulgum sapere ad canalem ; miseret me interim hic & alibi adhibiti Romani , cujus ne usitatissimas quidem capit , aut malo animo vertit phrasiologias , fingens refingensque partium denominationes ; pro receptis obsoletas , pro distinguendis obscuritatem inferentes adhibens. Ex. gr. gemellus , judicator communis membranosus &c. pro bicipite humeri , indice

fasciali lato musculo: ita ut ego facili claræque doctrinæ, hic iste confusio*n*i studuisse videamur, cum itidem unus idemque musculus, triplici; imo & multipliciori, id est, ab munere, figura, situ &c. nomine, pro auctorum, videlicet ætate ejusque tum temporis recepta methodo, ornetur; hic noster nunc illo, nunc alio utens titulo, lectori tyroni oneri & erudit*is* non est intelligibilis.

De fordido syllabarum coagmento neglectaque orthographia; etsi ultra 234 loca hoc pede claudicent, neque de inconcinna verborum distinctione est, quod memorem; quot enim periodi, tot errores: si itaque grammaticè cum ejus ad me Epistola totoque hoc opere forte agendum, unâ corrigeretur liturâ. Sed incuriâ impressoris accidisse hæc credamus. Ne eruditum autem non attigisse quidem argueretur pulverem, commiscuit Anglicanis, monacho indoctior, Latina quædam verba: sed levia hæc sunt verboque notata: ne autem credatis (VIRI NOBILES) apertissimo hanc temeritatem vacare scelere, accipite & videte quid egerit.

Primò; amputavit operi meo præfata additamenta*que* omnia, quibus inter se subdivisiones cohærent.

Secundò; si, ut pactum erat, descriptionem meam totam, fidus interpres, in suam transtulisset linguam, eamque formâ Annotationum amplio*rem* reddidisset, emendavisset &c. egisset secundum receptam scribendi normam; sed verò,

Tertiò; totum textum, nunc silentio pre*m*endo, nunc mutando, modò, verba ab verbis, separando, mox itidem ea contrahendo, eum enervat, abstrusum reddit, eoque, contra animi mei sensa & pro arbitrio suo, utitur & abutitur: ita ut, si quispiam Anglicanæ linguæ ignarus,

hunc videat centonem & 105 tabulas meas, persuasum sibi esse opus meum, allus titulum intuens, id pro COWPERI habeat; necessum sit.

Proposueram mihi, de tabula in tabulam fallacias falsitatesque erroresque meo, commissos perpetratosque ab ipso, in opere notare: sed imparem me agnovi mox, vastum hoc, ut exequerer propositum; indefinitus cum hallucinationum, errorum ineptiarumque numerus; nec tantus mihi COWPER sit; ut scripta ejus, cum insigni temporis jactura & non levi æris dispendio corrigam: requirerentur enim novæ tabulæ demonstrationesque variæ, atque ita cresceret hæc, in scriptum, suo volumine ingentius, animadversio: è centum enim & quinque, immundâ, vix una, Harpyiæ hujus unguâ non est polluta, fœdata, lacerata tabula: præstabit itaque sufficietque speciminis ergo, quædam indubitandæ perfidiæ, inscitæ & latrocinii exempla indigitavisse probè.

Tribus quid prioribus meis adjecerit, referam sub indagatione duarum, appendicis ejus, tabularum.

Quartam tabulam, quatuor toti corpori communia integumenta exhibentem, languidâ de glandulis miliaribus, sudoriferis piliferisque; aridâ de ductibus adiposis; hianti de crinibus & fictitiâ de divisibilitate & stratis cuticulæ loculisque membranaceis, literas explicationi inservientes, pro suo placito jungens; aut sejungens, ratiocinatione onerat undique: quam enim ex. gr. divisibilitatem fingit cuticula, squamarum sibi invicem & loricatim impositarum textura, non verò stratum, alteri sui generis strato incumbens, reperitur. Crassities quoque ejus pro majore cutanei, inter squamulas, liquidi infusione & compressione varia ut est, sic expansum, unitum stratum, nullibi locorum,

rum, sed sulcis plicisque divisum tegmen extat, ubivis.

Ego Tab: quintâ fig. I. D. lit: aspera vestigia perioftii, ab cranii porositate avulsa & E. ejus expansionem denoto. Ille hæc vertit. E. E. *os frontis & bregmatis*. Huic figuræ addit: 1. ut de aneurismate (aneurifin) ipsi nascatur dicendi occasio. Fig: 2^{dæ} E. vasa sanguifera, F. duræ matris partem, infra futuram coronalem, G G. venas (etsi in cerebo propriè loquendo non dentur) H H. dissecti cranii reliquias (partes loco omnes & ordine ab me recitandas suo; ut duabus tabulis sequentibus &c.) adjicit notatque sine utilitate & superfluè.

Tab: 6. Fig: 1. Ego lit: D. duræ matris cum cranio, aspera cohæfionis vestigia; ille eâdem lit: *diversas impressiones duræ matris ab cranio*, designat. Ego, Fig: secundâ literis A. ad G sinuum duræ matris historiam narro demonstroque luculenter; ille, C. F. G. seorsim describendo, textum reddit non intelligibilem: denotans novis literis H. & I. *medullam oblongatam*, quæ eo loci non apparet & pro duplicaturæ parte duræ matris, *cerebellum*. Fig. 3. Ego, B B. vasa sanguifera & C. eorum in sinu patentia oscula demonstro, ille hæc verba vertit. *Vena cerebri priusquam sinum intrant*. in Fig. 4. H. novâ, erroneo planè ausu, ossis petrosi specum exhibet. Fig: quintæ Ego hæc præmitto verba: totam hanc machinam flatu distentam & exsiccata proponit: ille hæc deprimit, deque hoc organo, ut sese in corpore habet, sermocinatur. Ego C. cavitas ovalis: sed alias pro subjectorum varietate, variæ figuræ, ille vertit; *bulbosa pars hujus sinus, uti erat in hoc specu, sive cavitate ossis petrosi*. in Fig: 6. conjungit B. tunicam adscititiam & C. disrupta membranarum filamenta, proponentes explicatque eas, his verbis: *pars membrana duræ matris, separata & extensa* &c.

&c. connectens huic extra textum, de arteriæ vertebralis in cranium introitu & tortuositate fabulam oppido nugacissimam.

Septima tabula duas complectitur figuras, quarum primæ literas G & H. conjungit; cæsi prior, matre dura aperta, cerebelli faciem; altera limbum ejus, medullæ oblongatæ viam præbentem ad inferiora, delineat vertitque; *secundus processus dura matris ad dextrum latus, totam tegens cerebelli partem superiorem*, Ego I. dissecti cranii partes; ille, triplici I. I. I. *Marginem ossis occipitis*, cætera textui amputans, designat. Fig: secundâ Ego A. cerebellum, capite inverso, in situ naturali; ille, *cerebellum anterius reclinatum ad cellam turcicam*, indigitat. Porrò novâ literâ B. *processum cerebri vermiformem*, eo loco non visibilem, indicat. Ego, literâ C. nervorum quorundam, postea describendorum, varii exortus; ille *diversos tramites octavi, noni, decimi paris nervorum*, explicat, additque *a a. nervos accessorios, F. cutis, G. pericranii sepositi reliquias & H. auris adspectum*, de quibus (alia opportunitate describendis) Ego nihil commemo, utpote insuper pictoriæ artis elegantia ergo, tantum adhibitis. Præfata in sequentem, sine quibus demonstrationis ordo & verborum sensus constat, nec percipi potest. silentio premit altissimo; quod, etsi nullâ tabularum exceptâ, ubivis occurrat, jam nunc semel verbotenus ostendam ipsissima hæc enim mea sunt verba: *antequam verò ad alia cerebri integumenta pergam, ea, quæ de hacce meninge crassa dicenda demonstrandaque restabant, absolvenda erunt; consuletur itaque sequentis (videlicet octavæ) tabula prima figura;*

Hujus autem (octavæ) literas separat & explicat dolose aut ineptè: Ex. gr. Fig: I. Ego C. sinus falcis inferior, qui
ut

uti hoc in subjecto non semper invenitur. Ille; *sinus falcis non est expressus*. Ego E. falcis initium ab osse cribroso avulsum, ille; *initium sinus longitudinalis ad os cristam galli*. Neminem autem confido Anatomicorum latere, falcem (membranam) extendi prædicti ultra sinus terminum. Fig: secundâ Ego D. quibus omnibus ejusdem structuræ furculi quidam inseruntur. Ille vertit; *larga vena, per quam sanguis abit in quarti sinus, dicti torcular Hirophili, conjunctionem*. Iterum cæteram meo omnemque textui obtruncat connexionem; Ego porrò partes, hæc excicatas; ille, ut me reprehendat, eas, quemadmodum recenti se habent in cadavere, narrat. Fig. 4. lit. C. Ego simpliciter; falcis inferior pars, sive limbus, Ille sub has (cum an contra Clarissimum VIEUSSENIUM videtur nescivisse) longâ abutitur digressionem solviturque ipse in verba planè inania. Ego D. disrupta vasa sanguifera; ille, *diversa vena cerebri antequam sinum intrant*. Adjungens ei explicansque supervacaneas literas E. F. F. G. G. occultat novam meam, de tertia cerebri membrana, descriptionem. Fig: quinta Ego A. cerebrum ab ossea compage & crassa liberatum meninge; ille, *duo hemispheria cerebri*, vertit. Ego B. cerebellum; ille, *cerebellum dura matre contextum*. Risum teneatis, aut stomachum; quid enim hoc effato ineptius? toti enim (ut ex pictura patet) cerebro cerebelloque adempta est dura mater. literam H. studio omittit, conjungens malè C & L. cætera non vertit.

De Tabula Nona, videte quæ fufius ab me in appendicis tab: sextam notantur. Præterquam autem, quod varias literas designatorias in Fig: 1. & 2. jungat malè sejungatque pejus: ut K K. L L. ad F F. ait dictatoriè; the two weite protuberances behind the infundjbulum, not well ex-

L

prest:

prest: i. e. *dua alba protuberantia à tergo infundibuli, non benè expressæ*; cum typum naturalem æmulentur ad amulsi-
 sim. Contrahit pessimo sanè consilio Q. R. S. e c. d. e. f. g.
 H. & I. ut confusè proposita videantur; novo itidem** &
 futili NB. omnia porrò, quantum in se est, perversarum,
 vel obsoletissimarum partium denominationum adhibitio-
 ne, pessundat. Fig: secundâ, ad literam F. ait, me vasa
 sanguifera notare, loco nervorum olfactoriorum; cum è
 contrario, eos aciculâ depressos, in transitu tantum demon-
 strent, deque vasis sanguiferis, ne verbum quidem profe-
 ram. Cætera, ut & de Tab: 10. & 11. inferius. Tab:
 autem 11. ut hoc obiter moneam, eximium; sed & vix
 credendum perfidiæ dixerim, an inscitæ exemplum præ-
 bet: postquam sub explicatione Fig: quintæ de *Ægylope*
 & fistula lacrymali garriendo quasi chirurgicè, verborum
 multum, novi verò nihil adduxit: fig: 23. lentis crysalli-
 næ utramque & 24. vitrei humoris tunicam, oculo prius
 aëri exposito humoribusque ipsis subsidentibus, delineat.
 Hæc ille vertit: *CrySTALLINUS humor siccatus. A. B. Vitre-
 us humor siccatus eodem modo A. B.* Ego lectorem instruo,
 intercedente aëre atque temporis tractu liquefactis humori-
 bus, tunicas; ille exsiccatis humoribus; posse demonstra-
 ri, quod impossibile & veritati contrarium, mecum om-
 nes asserent, corporum viventium rimatores.

Etsi de Tabulis porrò omnibus, primam operis mei par-
 tem ornantibus, ad ejus appendices varias, verba faciam,
 non possum tamen, præterire 14^{am}. Linguæ, palati, nasi
 interiores, ut & faucium partes, multifaria proponentem
 demonstratione; quarum historiam, de consilio, aut non
 condonando errore, stupendum in modum vitiat, lacerat,
 obtruncat. Postulo, tabulâ meâ perspectâ, mihi fiat ju-
 sti-

stitia. Ego Fig: I. Lit. D. Musculum Basioglossum; ille *ceratoglossum*; ego E. Genioglossum; ille contrahens E. F. G. I. L. ejusdem musculi & quinti paris descriptionem confundit. Ego H. *ceratoglossum* indigito; ille vertit; *faucium pars, continua pedunculo lingua*. Ego quartum horum musculorum sodalitium N. Geniohyoideum: ille *Mylohyoideum*; Ego quintum O. anthereohyoideum, ille *Geniohyoideum* vocat filumque rumpens descriptionis, textui, demonstrationis methodo ipsique rei veritati vim infert, infidus interpres, omnia tenebris obfuscans non dispellendis. Hoc par quintum, cum nemo (quod sciam) ante me descripsisset, necessum credidi id fusiore ornarem explicatio-
 ne: addidi itaque, quæ ille omittit, hæc: *quintum conjugium, O. non Genioglossum; hoc enim specificum & inter linguæ musculos numerandum; sed ab hocce diverso, pro re, nomine indigitandum, Anthereohyoideum vocabo: recto enim ductu à menti medio internoque ambitu erumpens, ossi Hyoideo alligatur. Non rarè plures, eodem loco, musculosi deteguntur fasciculi; quorum quidam mento linguæque, alii hisce atque hyoideo ossi communes sunt: hi verò quia frequentes non sunt, specificum nomen non merentur.* Conspurcat porrò hanc figuram, calamo ei imprimendo Lit. P. Q. R. S. T. t. V. W. X. X. partium ab me postea in totum descriptarum, vestigia quædam vix adumbrata, intempestivè designando. Fig: 3 Ego B. hæc: concava oris pars superior, tunicâ vestitur toti ori communi; sed hoc loco crassiore & glandulose: Glandulæ hæc fibris interfecantur carnosæ posteriusque adauctæ, cum vicinis tum tonsillis, tum aliis partibus communionem atque continuitatem habent. Hæc omnia vertit ille; B *Glandosa membrana faucium versus tonsillas*; jungens D. foramen & E. membranam designantes, expli-

cat D. & E. *anterior pars palati*; ipsi porrò figuræ adhibens noviter G. H. I. I. K K. L. L. Fig: 4. pro A. Tunica palati; ille A. A. *tunica palatina*. O! ineptum criticum. B. c. D. conjungens, confundit cum glandulis fibrisque musculorum vascula versus os patentia. Ego E. fibrosæ Glandularum connexiones, ille vertit; E. E. *dentes incisores*. hic autem (VIRI JUDICES) ille est, qui *de suo candore & in me observantia vult, non dubitem*. Nova itidem lit: F. *quartum os maxillæ* denotat; cum palati sit. Fig: 5. AA. & BB. contra dissertationis normam conjungens; sub CC. & DD. de membrana glandulosa (ipsi *pituitaria*) suo more, id est futili boatu, declamans; ut mea minus appareant suumque videatur scriptum, septem lineas, non sine crimine falsi omittendas, utpote de nasi dispositione multa antea incognita & scitu necessaria comprehendentes, suppressit.

Hæc speciminis ergo sufficiant: confido enim vos (AMPLISSIMI VIRI) ineptiarum errorumque saturos, neque demonstratis hisce, quemquam hominum rationi, vel mihi consueque injurium; ut exigat singulatim & omnem ad lineam ejus detegam facinus: Sisyphium enim volverit saxum inque circulo quæsi verit potius finem, hunc qui non extimescit laborem. Quod si autem COWPER impressionis ferre velit sumptus, Vobisque (quod fidem superaret) perspectis sequentibus, non videatur satisfactum abundanter, præsto sum, qui de tabula in tabulam demonstrarem, Istum furibundo contradictionis stimulaturo œstro falli undique, & undique ei oculos vagosque sensus, ratione, decoro & arte oppressis, multa mentiri. Ego, qui (videte præfationem meam) à detegendis aliorum erroribus me abstinui semper, quique pro axiomatico habeo, qui meis posside meliora, prom at; jam nunc critices inutili (respectu COW

PERI) incumbere labori & impetu impetum compescere cogor: ingentius etenim crimen est, leniore quam ut reprehensione deprimatur: duro itaque huic nodo, durum injecisse oportuit cuneum.

Trutinæ priusquam ejus appendam APPENDICEM¹, tria sunt, de quibus vos (NOBILISS: VIRI) velim monitos.

Primò; mihi, sumptibus inutilibus parcenti, variam unius ejusdemque partis proponere faciem (adspectum dicunt) nec libuisse: innumeras enim, hoc modo, additamenti species & non de toto homine, capite &c. solum; sed imo de minima quaque glandula novies novem tabulas posse conflari, quis est, qui ambigat?

Secundò; me, singula ad totum aptè conferenda non exhibuisse conjunctim, eoque minus, quia cum in modum collocari, cute denudatum potest cadaver nunquam, (quod autem in singularum partium membrorumque depingendorum negotio sit commodè) ut pictoria arte genuina ejus exprimatur imago.

Tertio; hortatu eruditorum plurimorum (videte operis mei Præfationem hæc & plura, hoc ad lemma facientia multum, proponentem) tum temporis partium tantum delineationem; semper verò habuisse in animo, luculentam earum usus descriptionem Orbi offerre Medico; quod autem in adultiorem studiorum meorum ætatem, ni fallor, distulî prudenter; ne ante barbam docere senes dicerer: difficilius enim partium motus, usus, œconomia menti; quam oculis earum situs, fabrica &c. subjicitur: verum hic virgultæa scaphulâ Ægæum transmittens, præcox ingenio quartæque natus lunâ Calliphanes, ab Oeconomia animalis ortum sumens, priusquam mactarit, Lapithas excoriando, nihil quod Bhônus, Ortlobius &c. non habeant, adducit.

Dum autem opus meum augmentando, emendando occupor, improbam ecce falcem suam, laboris mei conscius, messi immittit meæ COWPER: cujus APPENDIX (ut ait) EXTERNOS DIVERSARUM PARTIUM HUMANI CORPORIS MUSCULOS, UT ET ALIA, IN PRÆCEDENTIBUS TABULIS OMISSA, AUT NON BENE EXPRESSA, REPRESENTAT. Aggredior eam perlustare, eam comparare cum tabulis meis, atque ita demonstrare, onerosum hoc sÿrma nihil, nisi nota quam quæ notissima, aut ab me aliisque proposita, mutuata, aut citra necessitatem & contra rei essentiam expressa, continere, ipsumque, ne primo intuitu furti crimen appareret, quarundam partium proportionem, ad aspectum, cohæsiõnem, cum sibi vicinis & earum nominibus &c. tantum mutavisse callidè; ut ex hisce colligatis, aptius quam parum sit natus, ad quod humeris suis imposuit, aut ab aliis impositum est, sustinendum onus, *vos.*

Prima figura, Primæ Tab: (quod ad ipsius corporis molem, ab VESALIO, VALVERDA & elegantissimè ab GREVINO, typis Plantinianis aliisque per plurimos est præstitum masculinum cadaver, velaminibus sepositis exterioribus aspectu, ut se exhibet anteriore, proponit, videlicet (videte ejus Epist. ad me) *ad fidem archetypi è gypso conflati*: Quantum autem delineatio ad vivum, id est, ad ipsius cadaveris imaginem facta, ab ea differat, quæ ad plasticæ artis archetypum est exornata, judicent periti. Velim interim Vos (VIRI NOBILES) certiores; hæc duas figuras; Romæ A. 1691. esse publicatas & extare in libro, cui titulus; ANATOMIA PER USC ET INTELLIGENZA DEL DISEGNO ETC. PREPARATA SU'I CADAVERI, DAL DOTTOR BERNARDINO GENGA REGIO ANATOMICO ETC. Ex eodem hoc volumine, u

& ALB: DURÆO, LEONARDO DE VINCI, J. P. LOMAZZO, MEDIOLANENSI &c. descripsit, quam, ad tabulam operis mei primam & secundam, respectu statuarum antiquarum & proportionis corporum delineandorum, juxta etates &c. extra thema, demonstrationi interferit, differatiunculam: mutavit autem, sed & depravavit in ea quælam; verum cum de novo eam æri curavit incidendam, habeatur sua, suo namque est auctore digna. Primò; mortuo vivum hominem, non verò cadaver, cute detracta, repræsentari; sed ita ab omnibus factum vidit, quos est imitatus.

Secundò; fictitiam posituram faciemque multorum musculorum detegi ubique locorum.

Tertiò; quasdam partes aspectu proponi, quo nunquam apparent. Præstabit itaque seorsim quædam notavisse; omnes enim errores detegere ejus non satago; stomachicundus utpote, recoctam qui crambem totus jam fastidio. Ad Fig: Primæ præcæm. Etsi Musculum quadratum, omnibus cum corpori universo communibus integumentis repositum statuamus, partes, quæ maxillam inter inferiorem, mentum & claviculas sunt collocatæ, qua ille vultu facie, non apparent: hoc enim musculo, menti involucrendi quoque masseteris, porrò colli lateralibus gulaeque; thoracis & pectoris parti superiori adhærente, seposito, quæ ac in Tabula pingitur, sive fingitur, post se glabritiem non relinquit. Huc spectat & totius faciei delineatio sub Figura: ab 1. ad 12. & lit: ab a. ad d. manus, cute sive connectæ, sive privatæ, eum etiam in modum visuntur nunquam. Quod lit: (N) exprimit ligamentum annulare, cocci, neque hujus apparatus est, uti nec (oo) palmaris musculi tendinea expansio, quæ cute avulsa, interpositaque
pin-

pinguedine multa striatim & cum distinctissimis fasciculis ad digitos defertur superficiemque relinquit non lævigatam. Addit (36) dari in manu infra digitum minorem, *Carnem musculosam quadratam*. Sic nostri tonsores inter, rure loquuntur lippi. In nobilioris artis infantia internodii secundi digitorum pedis extensor brevisque musculus, carnea quoque nuncupabatur moles, ex glandulis conflata viscera, parenchymata &c. dicebantur: jam verò nunc ubi adoleverit florueritque, dudum hæc nomina vacuis sunt dispersa oblitaque cum somniis, & quo loco, cum interposita motrice fibra tendines, eo quoque musculus eorumque classes fasciculique deprehenduntur. L. ramum quasi nervi axillaris designat; sed ineptè; quoniam, ut K. ejus nominis arteria; primus deorsum, secunda sursum magis erumpunt. Insuper notandum, ipsam harum partium delineationem minus esse accuratam & tyronibus non capiendam bisque ita peccari contra appendicis titulum. Idem hoc vitium est commissum, tam in denominatione, quam pictura musculorum brachii: sed transeant cum cæteris. Triangulare spatium, quod inter (f) claviculam, (20) deltoidem & (21) pectoralem musculum conspicitur, vel octavam dimensionis partem, habita figuræ corpus experimentis proportionisque ratione, non obtinet. Videte tab: meam 20. Ipsos itidem hosce musculos, contra eorum dispositionem & apparentiam (brachiis, nempe, exporrectis) exhibet; turgent enim primus circa humeri conjunctionem, alter ad sterni partem lateralem, cum è contrario hac in actione expandantur. Adde primum (20) naturalis constructionis, vel nihil ostendere; conferatur cum tab: mexæ 66. lit: X. & sit penes vos de rei veritate renunciatio.

In eundem impingit lapidem, circa musculos abdominis
ob.

obliquè descendentes (38. 38) & præsertim rectos (41. 41) quorum tendinæ striæ & intersectiones, affectata methodo expressæ, eos, naturali sua dispositione, destituunt. De umbilico, nullo caractere notatum volo, esse vigesies & plus adauctam ejus cavitatem atque referre potius foramen; quod autem profundum minus oportuisset expressisse: quia externa corpori integumenta sunt adempta. Ubi de glandulis inguinalibus(S.S.) earumque differit usu futiliaque frigidæ interferit orationi observata, abnormis sapiens, jacet fundamentum, quo falsissima ejus (quorundam melius) nititur de lymphatici laticis œconomica doctrina; cujus cum luculenta extat species Tab: ejus 4. Fig: 13. & 14. eo loci, de hoc errore ejus dicam ubertim seorsimque.

V. V. Designat partem, quam in homine non est invenire. Videte tab: meam 32. Fig: 3. & 4. ad hæc autem (infidus, ut ipse in epist. ad me, interpret) quasi dilucidandas, quædam iis adjunxit. Si velitis (VIRI PERSPICACES) dicam quod res est; me, nec quem citat, Clarissim. *Nuckium*, intelligit: exteriore enim, utar incongruis ejus huic rei verbis ab peritonæi velamine, non exstruitur vaginalis testiculorum tunica; verum interiore ab ejus lamella involucrum quoddam exporrigitur, quo testiculorum apparatus partim circumvolvitur. Diverticulo porrò vobis sit non injucundo, ipsius de diverticulo peritonæi idea. Primò; nomen illud rem exprimit minimè. Secundò; imaginatur sibi expansionem Fig: 4. lit. C. d. designatam, ita sese in vivis & nulla adhibita arte, habere; colligite amabò, tali quid mihi de censore, hocce quid vobis de Aristarcho affirmandum extet.

Musculos femoris, fasciali hocce integro seposito, vel

M

ab-

scisso, hoc modo non conspici; verum adipe mutuoque fibrillarum majori nexu rituque inter sese devinctos apparere, compertum satis reor; urgeo itaque hunc musculum (membranosum communem novitio auctori) aut sartorium, aut quod sanæ mentis nemo anatomicorum negaverit tutò, musculum glutæum medium perperam & malè esse exhibitum. Primo enim integro, secundus non apparet, secundo apparente, ut hac in tabula, trochanteris terminum cum non excedat, primi tendo, ad latera diductus, conspici debet: discat hæc, ex tab: meis 72. 73. 74. Patellarum depingit eminentias w. w: sed retrò si pervolvere vobis grave non sit, opus meum; audietis, quam insulsè ad Tab: 76. & 79. garriat, videbitisque, quo jure literas O. P. Q. noviter tabulæ meæ calamo impresserit; confido equidem vos posthac hæc literas explanaturos O. P. Q. *Oneri Peponi Quadrato*. E. etsi quidam, præ cæteris verò 50. 50. triiceps, utpote alio fibrarum ordine dispositus minimèque infra fascialem longum 44. cum 48. vasto interno, quemadmodum in hac pictura, confusus musculusque gracilis 51. 51. eodem laborent vitio obscuraque sit tibiæ suræque musculorum denominatio, binis, nempè, aut inusitato describantur titulo; minora tamen hæc non notabo; ne sequentis tabulæ, inevitando tamen examine, vestræ injuriæ videar patientiæ. Dixisse autem liceat, sub signis xx. malè exprimi ligamentum tarfi angulare, quoniam inferius id minus ab universalibus integumentis separatum & ulterius ad malleolum internum comperiatur expansum.

66 Musculi caro, sive fibræ motrices, nullo modo; tendines verò confusè adumbrantur, extatque 61. pollicis extensoris musculi brevis tendo, quintuplo, quam oportuit latior, planus itidem, cum rotundior detegatur. Cætera sese,

sefe, respectu sepositorum communium integumentorum
veræque pedum superficiei, habent, ut dictum de mani-
bus est supra.

Tabulæ secundæ Fig: secunda cadaveris, ut modo,
constituti faciem quasi exhibet posticam, auctoris autem ex-
plicatio primæ Fig: est. Quare hunc suum errorem cala-
mo non correxerit, explicet ipse. Ut &, quid ab Num:
1. ad 10: de partibus designatis, ne vel per umbram quidem
apparentibus, sit statuendum: Vertex enim (videte lit. A.
B. C. D. E) capitis latera, nec occiput, etiamsi quædam
eis adimantur membranæ; multò minus artuum majorum
conjunctiones; etsi omnis deponatur adeps, hoc apparent
modo, eo namque in casu vasa quoque conspiciuntur san-
guifera: notate interim, sed turpi stigmatè, nervum cru-
ralem (S S) in uno & alio pede varium magnitudine, inser-
tione & re ipsa non convenientem cum delineationis pro-
portione; hunc videte Tab: meâ 77. lit: O. F. denotatur
glandula parotis salivalis.

Hic ipsi opportunum videtur de glandulis lymphæducti-
busque (œconomio scilicet fabricæ & structuræ Animalis)
verba facere iterum. Differo autem è consilio ad hoc ipsius
lemma appendicem, in tabulæ quartæ scrutationem, ut
levi, sed & una fidelia conspurcatis hosce omnes dealbem
parietes. Ubi enim de lymphæ lymphaticorumque du-
ctuum dispositione & motu agit, expers sui, in alium ter-
rarum orbem delatus videtur Medico-philosophaster. Sub
lit: H H. revertitur ad musculi cucullaris delineationem, in
qua quatuor corrigendi errores prostant præcipui. Primò;
non dignoscuntur (quod autem in aliis quasi est observatum)
fibrarum ordines. Secundò; non adeo strictè & margine
circumscribuntur acuto, finitimo. Tertiò; pertundunt
ejus

ejus corpus insigniora vasa sanguifera, abscindenda in cutis depositione foraminaque relinquenda visibilia, etiam respectu proportionis hujus figuræ. Quartò; extenditur longiore & acuminatiore connexionis ritu in & super sacrolumbalem muscolum. Cucullaris musculi veram imaginem videte Tab: mea 27.

De musculis scapulæ & humeri (11. 12. 12. 13. 13. 14. 14. 15. 15.) rogo in mentem revocetis, an quispiam vestrum (ad vos enim mea sese refert hæc appendicis refutatio) eos aspectu, ut apparent, viderit unquam? uni enim moli, hic & alibi plicâ distinctæ, similes delineantur. Dorsi latissimus 15 15. limbum obtinet infra cucullarem ascendentem nimium nimiumque distinctum. Num: 16. hic de rhomboidæ musculo inspicienti tantum; quantum nautis de terra incognita, apparet. Plura quidem de femorum brachiorumque musculis, præprimis verò de 32. 33. 33. & 34. confusè expressis & quo exhibentur aspectu non dispositis, animadvertenda veniunt; sed eis studio brevitatis supersedeo: non autem malè (p.p) ossis ilii spinæ partem posticam & (q.) os sacrum exprimi. Prima minus distinctè, tegitur enim hac in figura tendinum latissimi dorsi musculi apparatus; secundum latius apparet. De malleolo externo (v. v.) & interno (w) deque abductore minimi digiti (46. 46.) ne vestigium quidem verisimilitudinis servare, renuntiare licebit probè, cum itidem ipse lectorem sæpè ad præcedentes (nempe meas) tabulas referat; liceat etiam mihi vos rogare, dignemini pervolvere tabulas meas 27: 28. 29. 30. dorsi musculorum genuinam delineantes imaginem,

Ad Tabulæ Tertiæ Fig: tertiam Systema arteriæ foetus proponentem.

Primò; non explicat, quorum mensium ab gestationis
tem-

tempore sit foetus; licet pro ætate, multa, respectu vasorum sanguiferorum, inter sese differant: sed ponamus esse foetum justo tempore exclusum moxque ad Anatomico-infusoriam vocatum artem; sed metiamur corporis staturam (longitudinem) & compertum habebimus, hujus foetus caput sese habere respectu latitudinis, ut 3. ad 1. ô! monstruosum caput, verum monstruosorem demonstrationem. Ne autem incurram in reprehensionem, in Anatomicos (melius & jure merito, subtiles quosdam laniones) sparsam ab Clarissimo meo collega B. DE VOLDER, oratione de *Rationis viribus & usu in scientiis*, ubi ille hæc: *quam inaniter sua inventa jactitent Anatomici, quam absque ratione superbiant, si forte fortuna non ante cognitam vasis divaricationem, membranae divulsionem, fibrillarum situm detexerint, quam ineptè de hisce, tanquam pro aris & focis certamen foret, acerbissimè inter se digladiantur; quasi valetudinis nostræ salus posita esset in hisce minutis, quæ ut plurimum ad œconomiam animale vel nihil omninò, vel parum faciunt admodum, &c.* hæc legat frigidus œconomix animalis noster compilator. Omnia quæ ego Tab: quarta ad Fig: 6. notavi: *quia verò vasa hæc (arteria, vena, nervus, lymphæductus) Totum ferè corpus singulamque ejus partem constituunt, in sequentibus de eorum exortu, vel distributione nihil monebo; nisi ubi specifica eorum exigitur observatio, aut constitutionis historia & ad Tab: 10. Fig: 5. de nervis; singuli propagines edunt & ad sibi viciniores partes abeuntes, capillaribus ac villosis suis productionibus, tandem visum aufugiunt & indefinitè dividuntur, quodque porrò de vena cava ad Tab: 22: Fig: XI, & de arteria specificè addidi Fig. xv. Tab: 23. hoc de præcipua Arterix aortæ distributione, ceterum ut de nervis venisque antea, hic de arteria dico, eam*

à trunco, suis capillamentis visum aufugere & indefinite divaricari: hæc inquam omnia studio omittit; ut ipsi quidquam meis addendi, nascatur opportunitas. Si autem cuiuspiam visum sit & honori ducatur plures, quam ipse expresserit, figuræ suæ adjicere arteriolarum ramusculos, vel ipso fatente, milleni poterunt adjungi. Videte, quæ ad citata loca de horum vasorum distributione ego præter ea, habeo: ut autem (VIRINOBILES) mentem meam de arteria & vena earumque conjunctione, lymphæ ductu, glandula earumque dispositione & usu (de quibus duobus postremis sub perlustratione Tab: 4. luculentius) vobis aperiam, velim non dedignemini accipere, quæ quarta Clariss. Viro I. Du VERNEY inscripta Physiologicarum disputationum mearum parte, agente de organis MOTUI SANGUINIS DICATIS &c. sectione CXI. CXII. CXIII. (totum enim hoc huic scriptiunculæ insererere systema, è re non videtur) ante biennium proposui.

CXI.

Arteria in conum, sive ab amplo in angustum exporrecta tubulum (cum vena ab minori in majorem, ut plurimum, non autem semper, abeat; ut in cavæ trunco infra hepat ejusque circa cor progressum & alibi liquet) quam unius pollicis longitudine ejusque diametri latitudine massam capit, eandem postea tubulo capiet angustiore, rependente longitudine, quod latitudini, sive capacitati deesse videbatur spatii. Adde 1°; inter pergendum ab latice universo sanguineo ubique locorum, particulas partibus apponi nutritias. 2°; In plurimos findi divaricarique arteriam majorem ramusculos, qui numero & facta computatione, ex cavitatum eorum dimensione, reliquæ transportandæ massæ in venas, sufficient.

C X I I.

Sanguiferorum, imprimis verò arteriarum, tubuli nunc in rectum, nunc in obliquum, hic serpentino, illic spirali ritu, modo in angulos acutos, mox in obtusos ad, in & per partes exporriguntur; ut, videlicet; pro partium movendarum situ, figura, dispositione atque usu flecti, moveri sanguinisque motus celebrari posset tutò: ex arteriarum hoc cursu, cum sanguis per ejusdem generis tubulum ascendere nunc, descendere tunc, videbatur, deceptos, circa sanguiferorum unionem, nonnullos, vereor. Arteriarum porrò exilissimæ propagationes in glomum, plexum, maculam, glandulam abeunt; non autem eorundem corporum uniusque dispositionis substantiæ continuitate, cum venarum radicibus uniuntur. Quæ in animali partes dispositione, eadem usu & vice versa, conveniunt: posthabitis anastomosewn sanguiferorum doctrinâ inventoque; constituo prius; arteriam tandem, pelliculæ instratam (omnis enim arteria venaque membranæ instruitur) in glomum desinere, hancque machinam, respectu finis arteriæ initique venæ & pelliculæ, cui affiguntur, glandulam voco; vel 2°; totam arteriam ipsam ubique locorum esse glandulam, aut glandulæ instar perque totum ejus tractum, circa principium, ramos majores, vel eorum extrema, quæ ad nutritionem secreta, ab toto sanguineo latice, intra arteriam, sunt partes, non in ramos iterum arteriosos; sed alterius ordinis vascula devehit deponique, alioquin (circulante & manente omni ac toto hoc latice in arteriis semper) nulla in corpore pars veniret, exceptâ arteriâ, nutrienda. Sed nissas faciamus absurditates; brevi, hac de materia differaturus speciatim, hac vice, hæc velim sufficiant. Qui glandulam non admittunt, arteriam desinere in plexum

con-

contendunt acriter. Si autem in plexum semper desinat, erit hic retiformis, sive plurimorum vasculorum, cum aliis, interjunctis nodulis (concedo laxioribus) tegmen; aut stratatum super stratatum, vel tandem intricati ad modum contextus & connexionis, ut de ejus figura certum affirmari non possit. Sed quid de sanguiferorum vasorum extremitatibus eorumque plexuumque ordine, multum, ab eo, in nervoso genere observando, differente, quid, inquam, de eorum fabrica affirmare licebit tutò? cum tandem visum, omni modo armatum, fugiant barbæque crines immensum majores, demonstrabili capillari sanguifero tubulo, nondum in glomerem, glandulam, plexum, aut maculam abeunte uniusque contortæ arteriæ longitudo, eam hominis vigesies & plus superans comperiatur.

C X I I I.

Quidquid sit, textura hæc constabit, 1°; ex arteriis vel arteria una tantum; aut 2°; ex arteria & vena una, vel pluribus tantum; aut 3°; ex hisce aliisque vasis partibusque simul.

Si primum, erit movebiturque sanguis tantum in arteriis debeatque, ut transeat in venam, de hoc plexu effundi in spatium, arteriam inter & venam: aut ex eadem arteria venæ ortum ducant suum, vel absurditates supra memoratas sequantur, necessum est.

Si secundum; sequitur; quod supra negatum, sanguinem transire in venas, per anastomosin.

Si tertium; ut sanè constat, plexum hunc formari; liquet esse de nomine litem, eritque quorundam plexus, aliorum macula, organum secundum me, glandula nuncupandum. Revocet jam B. Lect. in memoriam, nullam dari arteriam, venam, vel lymphæductum, membranam

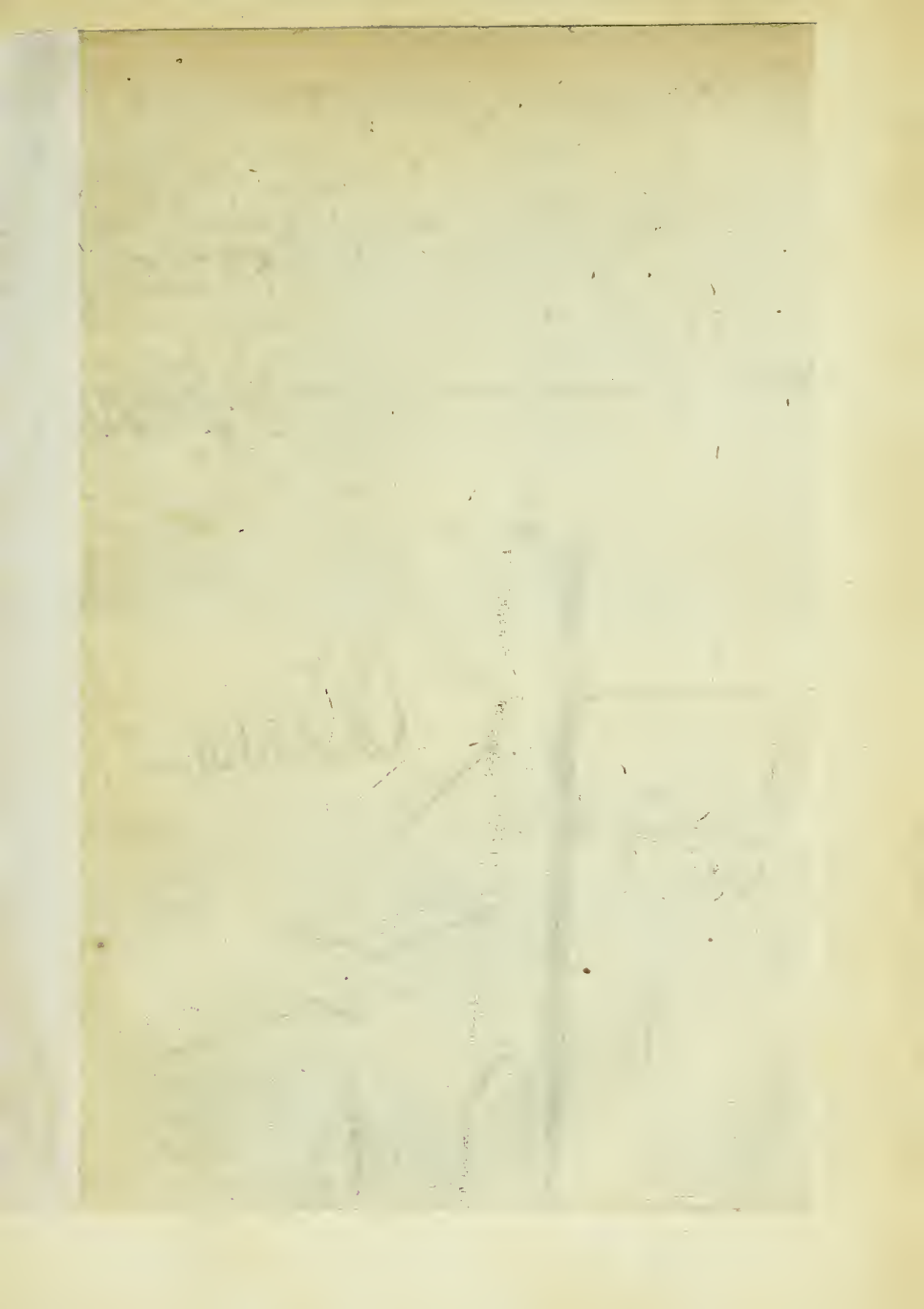
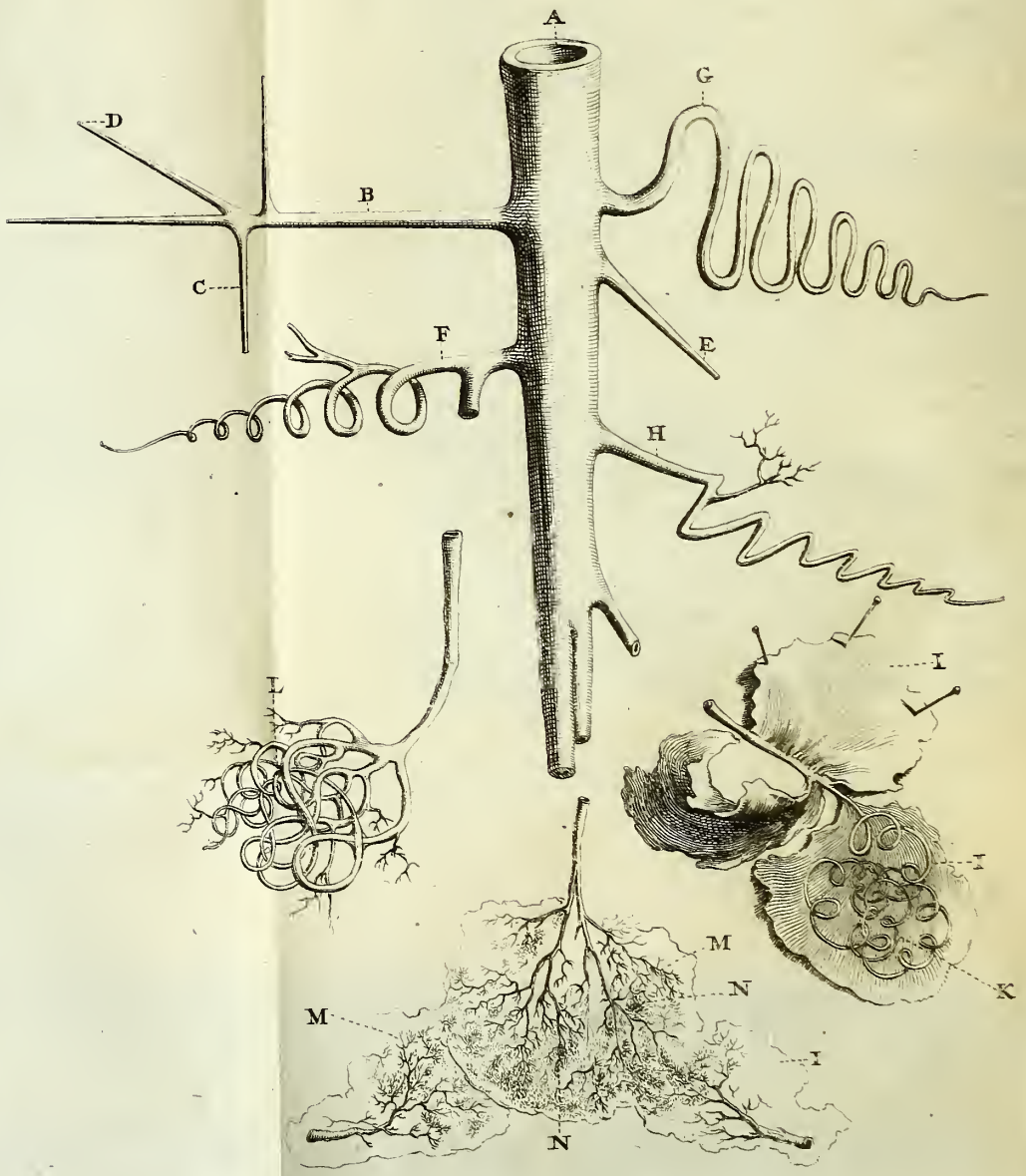
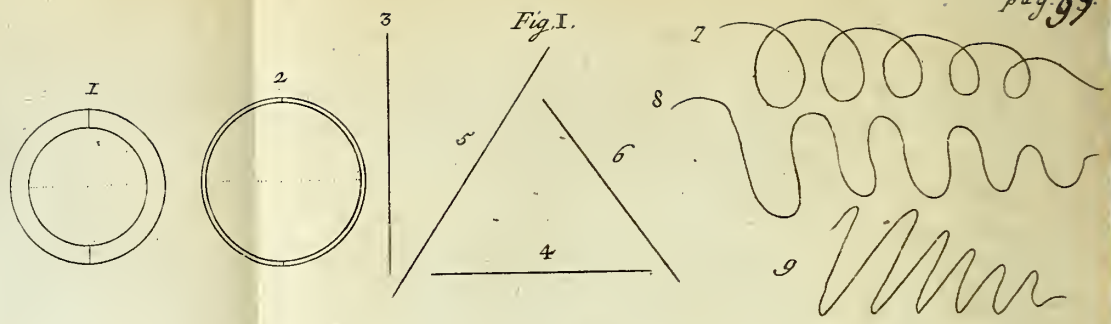

Fig. I.

non affixum. Quæ dicta huc usque de cursu arteriarum porro dicenda sunt, ex adjuncta demonstratione & schemate percipi poterunt dilucidè ex Fig: 1.

Exhibente 1. arteriæ magnæ, ut & 2. venæ cavæ corporis cavitatisque diametri proportionem: vasa hac (videte positionem antecedentem) in 3. & 4. rectum; 5. & 6. obliquum; 7. spiram; angulos 8. obtusos, vel 9. acutos abeuntia. Sit ergo, A arteriæ ramus insignior, ex hoc ramo, B. vas in lineam rectam horizontalem; C. perpendicularem, exorrectum; D. obliquè ascendens; F. in spiram tortum; G. angulis obtusis; H. acutis donatum. Positâ requisitâ proportione extensorumque ab trunco vasorum distantia; dato insuper, negari quod poterit ab nemine, ramos in ramulos, hosce iterum abire in minutissimos, exsurgunt tandem ex hisce variæ collocationis vasis, per totum animal, cum alterius ordinis tubulis commercium habentes, sequentes glandularum, membranis semper, I. I. instratæ, fabricæ; K. vasorum glomeratio; L. plexus; M. imperscrutabilis divaricatio, quæ in N. maculæ delitescens formam, visum fugit omnem. Huic venarum apponuntur radices, arteriarum extremitatibus numero minores, singulorum verò vasorum capacitatum respectu, majores; ut pote in quibus minor, quàm arteriis futurus erat, ab initio, sanguinis motus.

C X I V.

Sanguis in maculam hanc deductus, excipitur ab venarum radicibus, ne autem in patulum, nullo modo septum determinatumque arteriam inter & venam spatium eructari videatur, notandum; medium spatium hoc, membranis, (nullum enim vas sanguiferum; ut de aliis non moneam, per corpus vagatur liberè) cingi vasis pariter hisce ac huic

dio, tendinum more inservientibus emissumque de arteriis sanguinem, in venarum orificia prementibus: hoc quoque fonte (glandulâ) derivatus latex lymphaticus, pars, nempè, residuus ex arteriis chyli, nutritioni minus apti, mox verò muneri adaptandi suo, in ejus tituli pellitur organa fluitque proximâ, in usum totius, ex omni parte, viâ, ad cor: si autem vena cum arteria & hæc cum illa, unum idemque (vide possit: CXII.) constitueret vas; vena, quo loco arteriæ est proxima & ita circa ejus radices, sive initia crassior, quam versus truncum reperiretur, nulliusque viderentur momenti valvulæ in illis, ut & lymphaticis ductibus, cujus contrarium nimis constat, quàm ut ab me doceatur explanatius; monendum ultimò; venas pro viscerum connexionne atque sui per eadem reptatu, plus minusve recto curvoque ductu non rarò dilatari, aut contrahi irregulariter. Cuncta, quæ nupèrrimè, insigni coram auditorum concione, unâ, unicâ, novi inventi liquorisque infusione, omnia sanguinem vehentia propellentiaque organa exactissimè implente, demonstravi. &c.

Ut ipsam porrò ejus repræsentationem, probaverim mendis scaterere variis, exemplo sint sequentia.

I. Arteriæ magnæ initium a corde abscissum, tortuosè perperam & plusquam oportet ad posticas, ut & 3. canalem arteriosum eosque; ut corpora hac parte clausa obtusaque, exhibet. Arteria coronalis 2. ut & 4. subclavia multaque aliæ magnitudine peccant foedè; earum 5. 5. carotidum & 6. 6. vertebrarum exortum confusè delineat. 33. 33. art: hepatica & 34. cystica, ne in adultis quidem, post egressum è trunco, tantæ reperiuntur: ultima, quo exprimitur loco, eo non defertur ad cystam felleam, cujus collo,

10, ductui &c. (de figura nihil moneo, variæ cum sit & talis extitisse potuit, quamquam dubitem) locum præbere hallucinatus est; quod si fecisset, detectum habuiffemus totum figmentum facile; rectè itaque, phreneticis 40. 40. duodeni. 42. aliisque ea contegit. 47. 47. 47. meseraicæ inferioris ramum cum multarum extremis confundit. 51. 51. art: spermaticas, quas linea horizontali juxta sese invicem è trunci medio erumpentes designat (sed malè) *propter earum exilitatem cerâ non potuisse impleri*, asseverat. Quæ autem duodecuplo ad minimum iis sunt minores, rete mirabile constituentes, (videte Num: 14. 14.) exprimit, verum adeo absurdè, ut gnaris stomachum, cum ejus coronaria inferiore 35. moveant. 56. 56. arterias umbilicales, ubi autem abscissæ sunt, non designat corporaque expriment clausa; cum itidem peritonæo inhærentes atque juxta vesicæ urinariæ latera descendentes, ad umbilicum properent, exsiccentur flaccescantque ad insertiones, in iliacas internas 55. 55. hic noster, ne inficitæ, aut infidelitatis argueretur, hunc terminum notare sibi cavit. Non enim penis, si in eo erraret 60, 60, & vesicæ (61, 61.) arteriis originem tribuere valuisset. Quas infra cubitum quatuor, 24. 25. 26. 27. & infra genu duobus numeris 72. & 73. depingit, magnitudine, mutua inosculatione & extremitatibus suis produnt, eas non esse ad archetypum corporis humani depictas. Si enim fines hi, ad capillares earum divaricationes exporrigerentur (exporrigrantur autem conceptu saltem nostro oportet) pedes hujus foetus essent, secundum ejus mensuram, duarum spithamarum longitudinis. Videte quid ego Tab: 23. ad fig: 15. (L) post numerum (9) de distributione arteriarum per crura retulerim.

Quæ fig: 4. & 5. de anguillæ & solei pisciculi genere

microscopio expositi, apparitione exhibet; partim ab Clarissim^o. A. v. LEEWENHOEKIO, partim ab aliis habet: quæ verò noviter huic problemati, ut & sequentibus figuris 6. & 7. addidit, adeo sunt verisimilitudini opposita, adeo nugacia, aut trita; ut ludicro potius spectaculo & experimento, an eo quoque usque insaniat credulum eruditorum vulgus, talia ut pro veris habeat, quam veræ demonstrationi inservire autem. Confido sanè festivi & luxuriantis quempiam ingenii virum, supposititium hominem COWPERUM risui voluisse exponere; ut qui illotis manibus, ad sacra, plebi interdicta accesserit audax nimium eumque tractavisse; ut apud ERASMUM *polus* viatores *Faunumque*. Ne autem gratis hæc dixisse videar longiusque efferar; pauca commemorabo.

Primò; constituta proportione extremitatum pinnarum anguillæ Fig: 4. A A. & costarum cartilaginearum B. B. aræque microscopii G. G. vasa quintuplo quam sunt, majora exprimuntur.

Secundò; arteriam E E. & F F. venam non distinguit; voluit, nempè, ex duobus unum conficere vas. Tertio; earum conjunctionem, quo vult loco, designat. Cum autem non de homine; verum de anguillula hæc esset & de pisciculi quodam genere disceptatiuncula, transeo potius cætera eoque magis, quia adæquato pondere in probando postulato, de transitu sanguinis per arterias in venas, sine medio, vasorumque horum structurâ &c. Non instruitur narratio, vel cum homine comparatio: addo pro vario animantium coetu, utpote uno, vel pluribus cordibus, uno, vel pluribus thalamis, vasis lacteis, vel non & sic porrò, hæc ab homine, alia methodo instructo, vasorum sanguiferorum; ut & chyli ferorum dispositionem, toto differre
cœlo

Fig. 13.

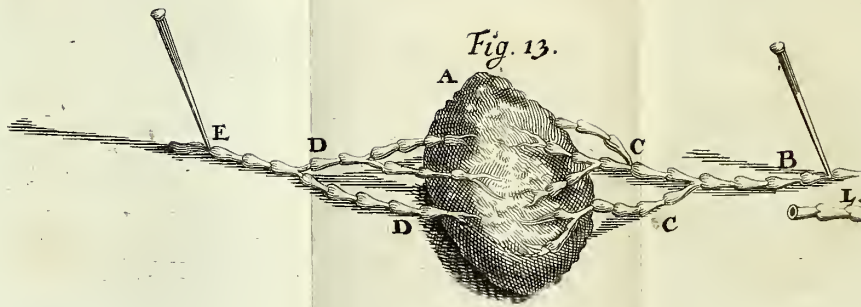

Fig. XXVIII. f. 48.

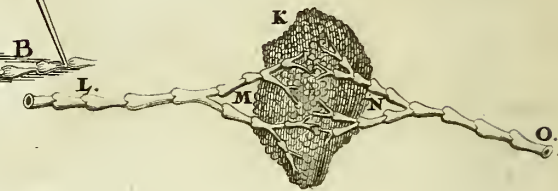

Fig. XXVI. f. 46.

Fig. XXIX. f. 49.

Fig. XXVII. f. 48.

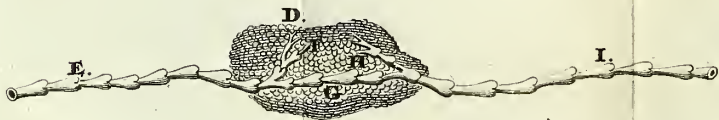
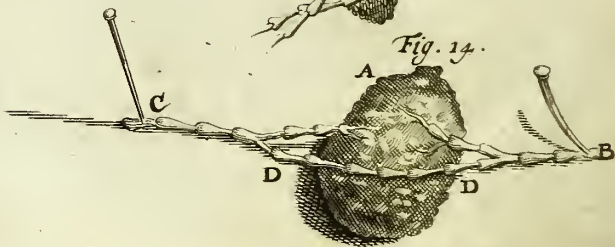

Fig. 14.

cœlo & hanc itaque demonstrationem esse inutilem, ostentatricem & hoc loco, supervacuam planè.

Ad fig: 6. & 7. arteriarum venarumque; ut & lymphaticorum vasorum, ex earum poris extremitatibusque oriundorum initia fingentes, credo me fusè satis dixisse supra deque *excretorio* ejus *ductu* fig: 7. C. A. ab vobis, æquè ac ab me, nullam posse formari ideam: *excretorius* etenim si sit, erit sudoriferorum, urinariorum, vel specifici liquoris, puta salivæ, fucci pancreatici &c. generis; si verò *secretorius* & in alium sit usum, ad glandularum, lacteorum, lymphaticorum &c. genus referendus: depingit nihilominus describitque (e e) qua methodo, scilicet, ex lateralibus vasorum sanguiferorum poris, tubi excretorii sui emergant exsurgantque. Ita me Musæ & vos ametis, dum arteriam, venam, lymphæductum conjungere studet, ovum ovo adglutinare cavamque serere videtur Arabiam; impossibile etenim est, ut in humano corpore ipsissimi horum vasorum fines oculis (videlicet visum tandem fugientes) probentur: ego itaque res, ut conspiciuntur, proposui, hic noster, ut eas conspectas vult, depingi curavit, & pro placito, descriptione exornavit.

Ad Tab: quartam.

Cum hac in Tabula, multa sint, quæ ad mox ventilatum lemma faciunt maximè, mutabo scrutationis meæ ordinem, quo numerum figurarum sum secutus dicamque primò; de ejus figuris 13. & 14.

Demonstrem oportet semel, qua methodo aliena, pro suis venditet. Hasce duas figuras ex Clariss. NUCKIO, verum auctâ magnitudine & adhibito partibus acicularum apparatu, sumpsit. Ne dubitetis, en ipsissimam Cl. NUCKII tabulam, quam mihi bibliopola tradidit, cuique copiam ejus

figurarum probè incidendam curavi: conferte jam nunc Clariss. NUCKII XXVII. cum COWPERI 13. & Clar. NUCKII XXVIII. cum COWPERI 14. & manu prehendite; sed & tenete furem. Quod plagium, si sumptuum & temporis perditionem non fugerem, in omnibus valerem.

Sustinet cum antecessore meo, dari lymphæductus liquidum adferentes & deferentes in glandulas & ex iis: ego verò totum concipio Systema lymphaticorum esse unius fabricæ atque muneris lymphæque ductus & omnes eorum propagationes, ab corporis peripheria ad centrum, sive ab extrema in intimam partem atque ita ad ductum chyliferum, quæ possunt proximâ viâ, laticem deferre suum: ita ut ex una eademque glandula varii lymphæductus, diverso planè itinere, munus delationis liquidi hoc suum, tamen absolvere possint: ejus exemplum, respectu motus sanguinis, in venis musculorum abdominis rectorum, observare est luculentum & stringens. Miror reverà, Clariss^o: Primo inventori in mentem non venisse, ipsarum valvularum, hisce in tubulis, fabricam & dispositionem & modo quo exprimuntur, muneri obstat lymphaticorum. Sed quid obstabit? si liceat, uti factum experior, Fig: 14. chimæras excogitare; idem enim vas B. & C. exstruens d. d. tertium adfert & defert. Sed missa faciamus hæc, cum circulanti bilis figmento, plus satis ab aliis castigato; ut autem lucus aliquid honestioris, ex horum errorum hallucinationumque demonstratione hauriat lector vobisque constet, aliter longè rem sese habere, cum lymphaticorum glandularumque ordine, adjunxi hisce tabulam, glandularum vasorumque ad eas pertinentium, schema, ex meo Systemate & doctrinæ sæpè sæpius discussa & ad trutinam privatim & vocata publicè

blicè quamque, ut meam, defendo, proponentem; quam mensis Julii 8^{vò}. A^o: 1698 publici juris fecit eximius Anatomico-medicus GUILIELMUS MYLIUS. Narrationis demonstrationisque hanc cujus Synopsin, ipso consentiente, trado.

„ Statuit, dari glandulas carneas & vesiculares, quarum
 „ illas in conglobatas & conglomeratas, dispertitur, has
 „ verò in interius vasculis sanguiferis ornatas & in exterius
 „ vasculis hujus generis rigatas nullamque esse quam ad
 „ quandam harum classium, non pertinentem referendam-
 „ que demonstrabili methodo demonstrat & elencho: octu-
 „ plam observans glandularum differentiam. Videlicet
 „ respectu situs, figuræ, magnitudinis, coloris, connexio-
 „ nis, conformationis, & tandem usus, qui duplex, 1°;
 „ ratione succi fecernendi, 2°; ejus propulsiois. Sequi-
 „ tur mox glandularum anatome vasorumque, præ cæteris
 „ autem lymphaticorum cum quadam earum classe com-
 „ mercii, descriptio, utpote qua patet duorum esse hac in
 „ parte vasorum genera, inferens & efferens, ad primum
 „ refert arterias & nervos: ad efferens venas, lymphædu-
 „ ctus & específicos ductus excretorios: lymphaticorum
 „ verum, respectu reptatus, historiæ; hæc subjungens
 „ verba; non idcirco opinionibus assentimur eorum, qui
 „ glandularum substantiam vasa lymphatica penetrare, &
 „ post inibi divaricationes varias, deinde furculum quen-
 „ dam ingredienti continuum, glandulam egredi, audacter
 „ affirmant, cum non semel concernere nobis licuerit, ista,
 „ vel glandulis incumbere, videte fig: IV. vel easdem per-
 „ transire atque in transitu exsurgentes in se recipere furcu-
 „ los, nunquam verò vasa lymphatica, ex se, propagines
 „ per glandulas dispergere, ut contentum in has depona-
 „ tur:

„ tur: divulgatam itaque doctrinam, de inferentibus &
 „ efferentibus lymphaticis, cujus fama non unius amplius
 „ regionis, aut Academiae limitibus coercetur, nec non
 „ plerasque Europae scholas pervagatur, acutissimorum
 „ ingeniorum esse chimæram reliquiasque BILSIANÆ
 „ doctrinae, veritati absonas, pro certo, statuendum &c.
 cum autem plura utique ad rei typum genuinaque expressa
 lectuque perutilia hoc scriptum contineat, quam ut com-
 modè hoc loco enarrentur; sufficiat inspexisse ipsam tabu-
 lam, ex cujus enodatione lector satis superque de toto ne-
 gotio, instrui poterit.

„ Fig: I. repræsentat lit: A. glandulam carneam congloba-
 „ tam, ab tunica exteriori B. separatam, ut tunica ejus
 „ propria C. C. fibrarumque D. illius contextus; nec non
 „ vascula E. E. illam perreptantia & minimæ glandulæ F,
 „ per ipsam disseminatæ, conspiciantur. Fig: 2. exhibet
 „ A. glandulam suis cum ramusculis. B. arteriola. C.
 „ venula. D. nervulo. E. lymphæductu & F. vase excre-
 „ torio. Fig: 3. delineat. A. A. A. A. glandulas carneas
 „ conglobatas, unâ cum B. B. B. B. B. ingredientibus sur-
 „ culis lymphaticis, qui, receptis vasculis minoribus, ii-
 „ dem C. C. C. C. glandulis egrediuntur, coeuntes D. D.
 „ D. in E. vas, hoc modo, compositum, quod quo-
 „ que cernitur in fig: 4. videte lit: A. A. A. A. recipi
 „ hoc vas, B. glandulam transiens, c. c. c. c. minore
 „ furculos, seu exilia & simplicia lymphatica ex D. glan-
 „ dula succumbente. Interior porrò glandulæ dissectæ fa-
 „ cies in Fig: 5. (quantum licuit) depingitur A. A. mem-
 „ brana glandulæ propria, seu tendo exterior. B. glandu-
 „ læ cavitas & tendo interior. C. fibrarum series. D. D
 „ glandulæ minimæ. E. E. E. per fibrosam substantiam
 „ dif

Fig. VI.

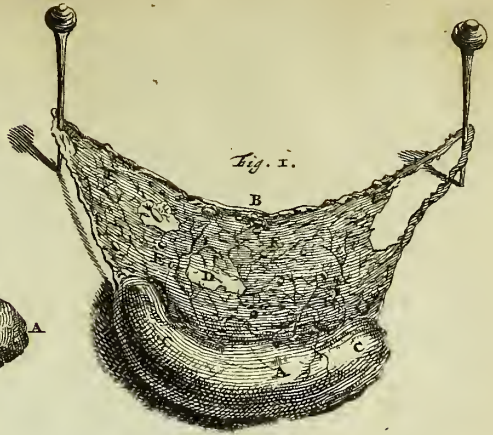

Fig. III.

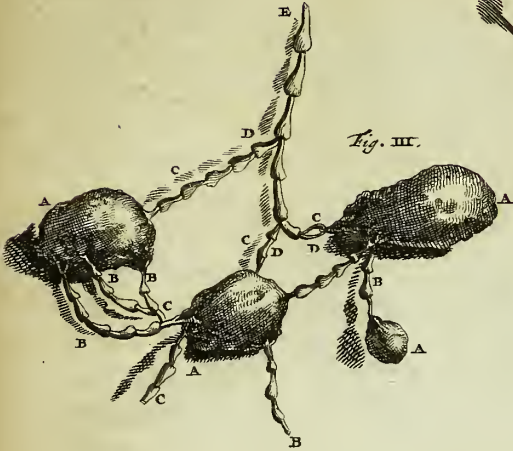

Fig. V.

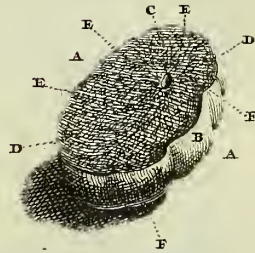

Fig. II.

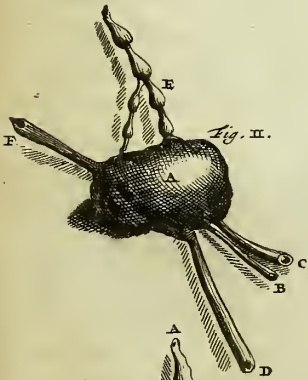

Fig. IV.

„ disseminatæ. Ipsæ denique F: fibrarum areæ adumbrantur Fig: 6. lit: A. A. fibrarum motricium primus & B. alter ordo ob oculos ponitur.

Sed sequamur COWPERUM (potiùs numerum tabularum) quartæ hujus tabulæ prima est octava Dixerim, pace vestrà, & cirra acerbitatem; IPSI OMNIA OCTO.

Hanc figuram ex variis meis; ut ex Tab: 13. Fig: I. Tab: 14. Fig: 3. & 5. Tab: 15. Fig: 1. & 2. Tab: 18. Tab: 92. Fig: 2. & 93. Fig: B. & aliis, utpote eadem hæc referentibus, ut invitus hic & alibi notare est coactus, conflavit consarcinavitque; cuncta autem diverso delineanda proposuit aspectu, sive facie. Inspicite hæc (VIRI NOBILES) & judicate, quo usque iste homo nostro abutatur labore vestràque cum decoro patientiâ. Judicate, inquam, vos de vaferrimo hocce latrocinio; non enim vereor Lychnum vobis in prytaneo, æqui estis & Cassiani, imo & COWPERO scopulis. Hic autem is ipse est, qui (videte ejus Epistolam ad me) non amat lites, cum earum, ultra Hyperbolum & Ptolemaicarum deprehendatur amantissimus, quique *suo non vult dubitem de candore.* Singulatim de partium incongrua denominatione, delineatione & descriptione differere incongruum foret, congestim autem & in genere velim, hæc vobis consent: sub lit: A. B. C. C. D. D. vertebram colli primam, X. & Y. Z. occiput &c. ita impossibile ut eâdem facie inspiciantur m labia. n. nasus & o palpebra; nihilominus in prioribus glandulas exhibet, absque eorum compressione, aut sine arte non visibiles, gargareon a. neque b. faucium glandulæ, d. d. musculi sphenopterigostaphilini, & E. E. sphenostaphilini, quisquam mortalium, vel in robustissimo corpore, vidit ea facie unquam: nam etsi stylo

N. N. abeunte in meatum à palato ad aurem, cujus ne vestigium quidem apparet; dicat uvulam suspensam teneri, hi muscoli tendineore, non autem motricium fibrarum insigni hocce ritu, cernuntur. Quam insolenter hosce & qui sequuntur, F. G. & alios opere meo Tab: 15. Fig: 2. citatos, M. N. &c. tractaverit, inspicientem non latebit. Sub h. septi narium nihil designatur, aut videre est. Transeant E. F. non autem G multò minus H. non enim annuo annuentis huic nomini. De N. N. videte etiam inferius. Quæ porrò hoc loco narrar, de *meatu à palato ad aurem*, non conspiciuntur, arque, ad ultimam usque lineam, aliis surripuit, aut falsissima sunt. Exemplo sit, ejus de *meatu auditorio*, aëris commercio cum tympano &c. descriptio. Dum Fig: 9. tonsillas exprimere conatur, molem multis rebus, huic autem glandi nequiquam similem, nobis obtrudit insultabundus.

De Fig: 10. 11. 12. ad eundem tendentibus scopum, dicam simul. In primæ autem delineationis initio, ait, me ipsum, tempore, quo hanc demonstrationem viris exhiberet quibusdam nobilebus, vistravisse. Verum est? verum (ut cum Antiquis loquar) ego ipsum *Mercurium non ducentem*, sed ductum thoracicum partim mercurio distentum partimque ex lateralibus tubulis defluens vidi metallum: quid autem ego recens in Britanniam advena? quo modo ego ad ipsum hancque coronam, nisi urbanè, nisi officiosè: sed non narrat, quæ ipsum clam, de vi mercurii & dubitanda ab ejus infusione fallacique vasorum demonstratione, monui. Laudavi eo quoque tempore gypseam statuam; verum ipsi cadaveris humani præstare typo, non concessi.

Prostare in Fig: 10. errores crassos, hallucinationes meas & multiplices, demonstro. Sub lit: enim D. D. ascendentem venæ cavæ truncum & eadem literâ, magnâ arte

arteriam designat. g. g. ureterum capacitas naturali ingentior est immensum. G. G. ne umbram quidem glandularum, five capsularum atrabiliarium, referunt; eas videte Tab: mea 42. Lit: D D. & 50. cc. H H. partem diaphragmatis, non verò ejus ad lumborum vertebrae (ut tamen notat) exhibet alligationem. L. urachum; sed ut nunquam in adultis est observatum, pervium tubulosumque imo, designat. M. M. Psoi musculi ultra terminum & sine distinctione extenduntur: eos videte Tab: mea 52. Lit: K. K. L. L. N. Sacculus chyli-ferus (chyliferous ipsi) nec tantus, nec divisus, quantus & qualis apparet. O. nullum est lacteum vas, neque ipse secundi generis lacteorum truncus, tantæ, quantæ depingitur capacitatis. Q. Q. R. R. glandulas lumbales partesque iis adjacentes depingunt; sed adeo contra rei veritatem; ut rectis vicinis partibus, ego, vel primario diffidam Anatomico, dicat, quid repræsentetur. S. S. eo loci neque tot, neque tanti sunt lymphæductus. Quod si verò hoc modo apparuerint, mercurio vasa fuerunt disrupta, ipseque, inter membranas, effusus mercurius. T. T. vasa (dicta spermatica) sanguifera, non eo; sed quo ego superius notavi, modo. Tab: mea 32. ad testes velamine instructa, transeunt atque ab iis redeunt. Fig: 11. totum hoc organum, præter naturam, depingitur distentum; chyli receptaculum A. cum ductu thoracico B. corpore conjunctum. a. fictum est, cum valvula, vas lymphaticum: si enim mercurio turgeat, neque ipsa conspicitur insertio. F. Glandula lumbalis non una; sed globosus seriatim dispositus glandularum est acervus & quasi catena. G. H. H. non lymphæductuum; sed membranarum ruptarum & ab sese invicem recedentium exhibent, contra descriptionem, vestigia. I. K. L. ligatis versus chyli receptaculum lymphæductibus, inferioribus verò solutis ra-

musculis omnique (uti hic) vinculo, mercurius in iis non continetur. Fig: 12. Lit: F. & G. exportantes ductus lymphatici designantur; sed frustra, cum alii non dentur. H. ipsum ductus thoracici in venam subclaviam, non commonstrat insertionem. Quæ sequuntur judicate ipsi, an non eisdem sint farinæ? præsertim I. K. & M. partes (1) fingentes, quæ non existant, aut magnitudine & situ, cum designandis, non conveniunt.

Ad Tabulam quintam.

Totâ hac tabulâ, indigestè atque confusè diversissima conjungens & organi auditus, glandularum salivalium, laryngis & vesicularum seminalium quasdam exhibens partes; scopas dissolvit, ingeniosus homo: neque enim in hisce quidquam invenire est, quod, pede quo incepit, videlicet mutato partium adspectu vicinarumque con- aut disjunctione, ab aliis non mutuaverit: quinimo ex EUSTACHIO, AQUAPENDENTE, CASSERIO, SCHELHAMMERO, VERNEY, me & aliis impudenter esse compilata, ad ultimum usque gry, pervolventi memoratorum Auctorum scripta, constabit undiquè & abundè. Unum tamen est suum, nempe, lectorem instruit prudens homo; esse partes organi auditus viri; quasi in foemina aliter sese haberent; quod si sic fateor me id ignoravisse. Nominibus tamen hoc ævo non frequentioribus, utitur. Verum qui tam malè Latinè, ar is non pessimè Græcè, conjectura videtur veritati simillima: cum itaque in meris hæreat minutiis Fig: 15. & 16, et quædam carpenti mihi præbeant ansam, licetque Ex. gra circa semicircularem ductum ossis petrosi, H. malleoli caput 1. incudis basin K. & obliquum musculum, multa perperam sint expressa, sileo hæc: de hisce autem sese defende Clariss. du VERNEY facile. In Fig: 17. sub lit: H. incudis. I ossi:

ossis orbicularis. K. malleoli longi processus conjunctio, æquè ac horum ossium figura, malè delineantur: incudis quippe longior processus cum stapedis parte superna (ut hic) mutua appositione jungitur. Circulus osseus L. cum vicino osse arctius copulatur. N. nihil demonstrat tendinis musculi stapedis. Similia & in 18. extant: ne tamen videar cum ipso, homo nugax, notissima cuius medicorum, multo tractare molimine, continebo me. Fig: 19. præter calculum in ductu salivali I. aperto, nihil obtinet, quod ex tabulis meis 15. Fig: 1. & 2. non sit mutuatus: esse autem frequentissimum hoc genus morbi, didici ego dudum atque nemo Chirurgorum non novit, exempla si velit? adeat practicos observationumque medicarum scriptores, & vix ullus eorum ipsi deerit. Fig: 20. 21. 22. 23. reprehendo illas; ut non umbram; verum ipsas imagines, ab aliis expressas, servantes iisque esse, ovo plus quam ovum, simillimas. Nisi quod in 20. A. non concavam; verum convexam quasi præbeat epiglottidis partem. Quod C. C. cohæsione differant ad B. B. cum tamen una eademque sit. Quod ad D. D. nullum sit vestigium tendineum. Quod c. c. guttales cartilagine, hoc nodo, non hient aliamque obtineant figuram. Porrò H. glandulas, pro placito, mole augeat, figurâ fingat & subit: f. f. bronchiorum tractus in pulmonem, adeo ineptè designet; ut parte tecta superiore, quid referat, nemo, vel per conjecturam, assequatur. Fig: 21. vacua sanè est ullius frugis, quodque proponitur, sine pondere & lepore Fig: 22. A. epiglottidis aspectum. B. linguæ vestigia amputatæ annularemque cartilagine D. musculosque verò præsertim, incredibili ruditate adumbrat, in eis enim nulla musculi E. imago extat. H. partem tubi pulmonalis superiorem quasi ex una & continua cartilagine constitutam, delineat. Similia

sunt Fig: 23. Duo ab vobis, hic loci observari velim. Primò; ipsum tab: meæ 20. & sequenti Fig: 5. 6. 7. 8. calamo suo literas adjecisse, quas non explicat, alias studio, malè vertere, alias cum quibusdam confundere. Sit fraudis hujus, oculis vestris, commissa probatio. Secundò; me epist: mea 14. Maij. 1698. COWPERO indigitavisse: *esse apud me observata ad musculos laryngis, novam organi respiratorii fabricam & movendi methodum* eaque ipsi ab me esse oblata: hic autem ille est, *qui lites non amat*; sed verò injurias insidiasque diligit. Hæc mea, circa prædicta organa, nova cogitata, aperiam, ubi Deus mihi opportunitatem largiatur, opus meum denuò recusum orbi tradere literato. Fig: 24. linguam, cum partibus quibusdam ei vicinis, exhibentem, partim ex Cl: MALPHIGIO, BELLINO, partim ex Tab: mea 13. delineavit, atque peculiare, vel nihil obtinet. Ipse Lectorem non semel refert ad tab: meam 14. Fig: 25. Quare vesiculas feminales, quas ego tab: mea 44. Tab: 47. & 48. omni ferè aspectu exhibeo, proponat ignoro: hæc enim ejus, cum mea (excipio longè quæsitas minutias) conveniens est.

Obstupescat jam æquus rerum iudex, hominis temeritatem, dixerim, an petulantiam. Quid hoc rei est? an la scivienti & eludenti totum anatomicorum ordinem impostori integrum erit, ob hic & alibi mutatas fibrillulas partisqucujusdam improbam divisionem & violentam insidamque conjunctionem, aut affectatam dispositionem, novum qualcondere & tyronibus venditare cerebri schema? non equidem hoc concedere fas est: id verò an egerit COWPER colligite ex suis hisce figuris 26. & 28. & meis Tab: 9na Prima & Tertia.

Fig: 26. responderet meæ 3^{tiæ} Ego capitis offeî basin, cranio seposito, occipitis offi incumbentem, antè paululum, toto capite elevato, exhibeo; ille ita caput disponit, ut foramen magnum T. offis occipitis L. totum appareat. Ego cutis &c. involucrorum communium reliquias, ille nudum caput osseum repræsentat. Ego duram matrem D. D. D. &c. removeo sursum, usque ad nervorum exortus; ille B. non nisi ad eminentiam offis occipitis è medio ejus corpore surgentem. Ego hac figura, de sinibus vasculisque sanguiferis nihil; de iis enim explicatè dixeram tab: 6. & ille de eis ad lit: C. C. d. d. e. e. g. g. h. h. i. i. k. l. m. m. q. q. z. z. & N^o: 22. 44. 55. Hisce connectit superfluum, partium quorundam offium narratiunculam: ut circa glandulam pituitariam ab me I. I. ab ipso N°. 11. insignitam, ad cristam Galli B. f. partesque circumjacentes, habeat, quod pro nobis venditet, glandulam eminentiorem vasaque sanguifera majuscula (scilicet cerâ turgida) nervos verò præ aliis optimos, quam sunt, minores exhibuit. Quia ego nervorum inferiorum ruptorum vestigia F F designo; ille os cribroforme O. cristam hanc, solummodo involucris cerebri connectam ostendit. Quid plura? hujus momenti cum sint ætera, quæro pœnam, an verò laudem mereatur? Fig: 7. videte annotata ad quintum nervorum par: quod si autem filamentorum nervorum divisioni studeat, exerceat suum istum laborem, in caudam spinalis medullæ equinam. Conferatur porrò fig: mea I. cum sua 28. & constabit liquido, prurigne quædam mutandi, carpenti & indecenti stitulo gloriæ, auctorem fuisse agitatam. Ut verbo rem expediam. Conjunctam cum cerebro ejus spinalem medullam delineat, cujus ego totum tractum Tab: 10. exhibeo. Ego cerebri circumvolutiones, qua apparent facie, ille ma-

jores depingit: detur conjecturæ locus; credo (quod ipsi circa F. vertebralem sinum accidit) ceram diffusam per cerebri cavitates & ultra fuisse, ideoque minore acervo apparere vasorum sanguiferorum capillamenta w. w. w. Lit: a. foramen repræsentat vi extractum. Quod de cerebello monet c. c. hoc in subjecto apparuisse latius solito; itidem ab positura ejus dependet; si enim, uti ego posteriorum cerebri crurum latera sursum disposuisset, quemadmodum est, hæc pars conspicendam sese præbuisset. cc. arteriarum carotidum sinuumque DD. lateralium, ut & vertebralium tubi arteriarum EE. quintuplo, quam comperiuntur, sunt eo loci minores, quodque notandum, nullâ materiâ; sed suapte virtute distentæ proponuntur. De nervis indigitasse sufficiat, paulò aliter esse dispositos ad depingendum: in genere autem & pro individuis apparitione differre: videlicet; in violenta morte extinctis recenterque perlustratis, tensiles, in morbosis & post triduum &c. inspectis, flaccidi proque ætate plus minusve duri comperiuntur: addite, extrinsecus in strangulatis copiosiore, id est, visibiliore sanguiferorum ritu ornari, quam in tabifica & inveterata ægritudine &c. denatis. Adeptorum verum nemo Anatomicorum facile concoquat N^o. I. I. nervorum olfactoriorum molem & descriptionem: posse enim detegi eorum, cum medullari substantia, coalitum; notum est, quam quocumque notissimum. Hæc odoratoriæ nervorum conjugationis apud me Fig: 9. sub Lit: Q. Q. R. R. S. S. legitur descriptio. *Ex oblongata medullæ cruribus initium viamque intrastriata quadam cerebri corpuscula & opticorum nervorum thalamos sumens, cæteris mollior, mamillari processu prædita & licet flaccidula hic & plana; in vivis tamen rotunda est. In numerabilium subtilissimorum nervulorum apparatu, ipsi cere-*

cerebro & postquam ossis cribriformis sinus, foraminula atque porositates permeavit, nasi velamini interiori & glandulis inseritur. Horum nervulorum ductus atque situs parallelus, nempe, observatur, ubi per immixtum tubulum, flatu eorum involucria aliquantulum distenduntur; tum enim fasciculorum recta & in longum stratorum, plurimæ classes angulos, ob mamillarem rotunditatem, sub finem patientes, distinctè sese offerunt.

2. 2. Hi optici nervi iis, in præcedenti figura demonstratis PP. sunt duplo majores, nullamque post lateralem eorum cohæsiõnem, ab me V. notatam, adumbrant distinctionem. Ad frigidam ejus de plethoræ figmento digressionem, fileo totus; ne problematibus problemata; sed potius demonstrata ejus demonstratis meis, incongruitatis arguam, meritò. 5. & 4. forsitan 4. 4. 5. 5. & 6. 6. quare horum titulos reticeat, non capio, in Cowperianis enodandis ænigmatibus Davo stupidior. 7. 7. In hisce describendis, me pede sequitur, ut plurimum, presso; ut autem suum redoleant genium, quædam iis, nec non sequentis 8. 8. paris superfluè, aut perperam adjunxit descriptioni luculentæ: ut cætera de vasis sanguiferis &c. transeam: rogo notetis, quam parum feliciter tota successerit hujus partis (defluente, nempe, in partium interstitia cera F.) demonstratio; sed & colligatis, an ex ea, partium genuina sit inferenda & possibilis delineatio? porrò infidum animadvertatis censorem me accusare Tab: mea 9. ad lit. c. c. d. e. F. 9. confusionis multiplicationisque numeri nervorum: Sed, ut meum enervet sermonem, omnia silentio tradidisse, quæ de eorum numero differui distinctè. Nempè; duo ultima paria, tam intra, quam extra cranium collique vertebras, pro cerebri minore, aut majore subsidentia, or-

tum habere, vel conspici plus minusve inferius: utar meis ipsissimis verbis: *hi sunt nervi, qui intra cranii ambitum oriri dicuntur; quorum numerum non perturbare, sed augere coactus sum; quod nullam confusionis speciem præbet, tanta etenim auctororum, in hisce classibus enumerandis, est differentia & dissensio, ut de numero liberum sit disponere, modo ad distinctionem tendat: nullus itaque dubito; omnes uno ore affirmaturos solertiores Anatomicos, ea, quæ de quorundam nervorum substantiâ omniumque divisione retulerim; esse secundum rei normam demonstrata, delineata, narrata.* De Fig: 29. dixisse satis sit: post *Homerum Iliada*; sin minus, conferatur cum ea *Cl: WILLISII, VIEUSSENII*; ab *MUNDINO* enim, usque in hodiernum diem, omnes, qui de cerebro; hanc cerebelli partem, qua ille, aut meliore designaverunt methodo; quapropter eam noviter & singulatim minus delineandam; verum cum toto & latè potius describendam putavi. Idem hoc affirmaverim de figuris;

Tabulâ septimâ exhibitis. Ego hæc aliasque cerebri partes; puta fornicem, thalamos nervorum opticorum, plexum choroidæum &c. in multis; verum ex professo delineo describoque Tab: meâ 10. cum autem ratione atque respectu altioris, aut profundioris abscissionis, aut elevationis verticalis cerebri partis, tota earum mutetur facies; affulget, hic loci, unicuique dissecantium, nova quasi demonstrandi occasio: sed videamus hominis dexteritatem.

Fig: 20. A. A. abscissam exhibet fornicem, secundum ipsum: sed, secundum me, ejus crura b. b. minora & p. corpus flaccidius existit. E. E. f. g. g. H. H. vasa choroidæi plexus sanguifera, sunt distinctiora & lymphæductus q. q. in

eo majori copia, verum mole minores. De natibus & testibus dixi, supra ad Tab: meam 10. IIIIII. non sex; sed hoc & omni loco, abscissarum arteriolarum orificiorum, hæc in demonstratione erumpunt myriades, adeo exiles quandoque; ut sanguinem fingant effusum. Tractus medullaris M. reliqua ab medullari massa, hoc modo & formâ, non distinguitur. N N N N. Etsi cum aliis, hoc spatium, centrum vocitet ovale, nomen tamen hoc non meretur: provoco ad circinum Anatomicum, i. e. an vel quidquam ejus figuræ obtineat, vel præter propter ad eam accedat? O quartus sinus, cerâ distentus ejusque nominis longitudinalis P. lateralesque Q. Q. adeo ineptè sunt depicti, ac si ne per somnium quidem illos vidisset: sunt namque hi enormis magnitudinis referuntque Q. Q. triangularis figuræ duas ligneas semicirculares machinas. Quod in cerebro bovino Clariff. NUCKIUS vas viderit lymphaticum, non longè à glandula pineali &c. prodigii adinstar, observatum vult; cum id commune sit admodum. Arteriæ vertebrales T. T. & V. V. ejus tituli sinus, mensuram ordinariam eisque excedunt; ut affirmare ausim, mortalium neminem eos vidisse tales & tantos, quales & quanti hic ostenduntur. Sub lit: W. non plus medulla oblongata & eam tegens lura mater, quam cultri manubrium & volvulis ornatum inteamen, delineatur. Y. Y. hæc literæ non explicantur. X. X. si stylo vata sanguifera elevaveris, hoc loco plexus chorôidei, unitum corpus, veluti ad h. nec rectilineum egmen, uti inter g. g. sed reticulum efformant. Notandum; medullarem substantiam † † †, mox post dissectionem subsidere & corticalem * * * utpote firmiorem dispositione, subsistere; hic verò unam eandemque conficere superficiem: contrarium videre est tab: meâ 10. ad literas

D. D. F. F. F: 13. a. vermicularis processus tantus non est. C. C. nervorum patheticorum origo est, ab sese invicem, remotior. c. c. Nates & d. d. testes, hoc modo, ab hisce nervis non circumscribuntur & eminentiores sunt. P. glandula pinealis major, tenuiore velamine cum toto co-hærens sanguiferisque intersecta cernitur vasis. Quem de ejus munere hisce interferit apologum, fortean ex malè constituta hac glandula, sibi tanquam veram historiam persuasum habet. Hic error derivatus est, ex fonte perperam conceptarum glandularum lymphaticorumque in iis distributione duplicisque usus suppositione. I. I. strias, in quarto cerebri ventriculo, ut memorat, respectu loci esse varias, verum est; non autem initium medullæ spinalis O. & ipsi adjacentium nervorum globosum extruere corpus. Ut brevi absolvam, animadvertam ad Fig: 32. quædam, in tab: sequenti.

Tabulæ octavæ Fig: 33. & 35.

Multa continent, quæ minori formâ; primâ & secundâ proponuntur: ut autem ex minutulis circumstantiis, ipsa non rarò elicitur rerum veritas. Noto Primò; sepositis (ut factum ait) omnibus toti corpori communibus integumentis, palpebras considerare oculosque, in hac delineatione apertos, superiore contegi; porrò digito eâ ab oculi bulbo remotâ, totam conspici pupillam. Secundò; ex Tab: mea 11. Tab: 12. Fig: 4. & 5. Tab: 14. & Fig: 1. & Tab: 15. Fig: 1. & 2. figuras hæc confarcinatas insolentius. Sed his loci nulla de me cum fiat mentio, provoco vos ad collationem, urgeoque vestrum judicium sedulo. Animadvertendum tamen A. A. musculos frontis, superne magis extendi, utpote pericranio, eorum tendini con-

continuos : omnis autem (liceat uti hac digressione non plane inutili) membrana mihi tendo est. Secundò ; statuo : ubi vas , ibi musculus , & vice versa & nullus motus in corpore , nisi muscularis. Palpebrarum orbiculares B. extendit ad nasi apicis lineam , cum rarò ad ejus medium pertingant eosque confundit cum C. nasi alæ dilatatore suo : quorundam enim nomina mutavit. Elevator labiorum D. communis & E. E. superioris labii proprius , rudi formâ uloque sine distinctionis specimine adumbrat. Quamvis enim concedam , faciei musculos variis membranarum , tendinum potius , expansionibus occultari atque coherere , possunt tamen hisce , cum universali musculorum membrana sepositis , nitidius significantiusque dilucidiusque demonstrari. Eadem hæc monenda veniunt de cæteris musculis notatis F F. G. G. H. H. I. K. L. ubi per Lit : M. auriculæ elevatorem designat , ne Lynx quidem musculum viderit. g. glandosi inferioris maxillæ acervi & O. muscoli biventris partem designare dicuntur : cum nihil minus exprimant ; confuso quippe & erroneo transcendentis fibrarum cursu , impossibiles sunt distinctu (omnibus tamen , ut supra , integumentis ; quin imo quadrato musculo sepositis) qui insuper nominantur muscoli , pudeat ipsum oportet eorum meminisse , hoc modo ; mastoideus P. enim est rotundior robustiorque , Q. cucullaris , non eo loci , sed posticè magis , non eo ordine fibrarum , sed verò transversaliore , comperitur R. intra suum involucri compressum , cumque antecedente non conjunctum. S. S. sternohyoidei sunt robustiores. T. T. coracohyoidei vergunt magis ad latera. Quoniam quæ jam nunc sunt dicta figuramque antecedentem spectant , dilucidè depinguntur enucleanturque tab : mea duodecima , peto illa ab vobis perspiciatur. Ad Fig: 34.

Etsi compertum habuerit, me distinctè hanc partes figuris viginti & quinque Tab: mea 11.ma oculique fabricam (quo successu judicabitis vos) esse molitum: levifidus tamen & lævus homo lævi oculi musculos vult repræsentare: videamus quo successu. Implet (ut, nempè, novum quid sollicitet) cerâ oculi bulbum A. distenditque nervum opticum â. â. eodem modo. Jam ausim, inimicissimum mihi hominem proritare, judicet, an demonstrandi hæc formula non sit inepta? an possibile sit, ut eodem ictu nervus impleatur opticus? tertio; an ea vi distentus, apparebit, uti notat lit: a. a. porro, an sex exhibiti muscoli, ut sunt, delineantur? Lit: (c) non explicatur. Non una est ratio, quapropter in perlustrando hanc figuram 35. non sim prolixior: monstrosa etenim utique est tota & ut repræsentatur inversa, adversa veritati: quinimo nulla ipsius est, quæ hac minus redoleat verum typum. Ne singula referam, asserti testimonio hæc sint. Oculi orbita extensa perpendiculariter peccat figurâ. Os frontis assurgit enormiter. Ab osse jugali auris sextuple plus, quam sit, distat. Musculi nasi, labiorum, gulæ, occipitis ipsaque ossa, tam stolidè exprimuntur, ut nesciam, quo caractere censor meus, nisi uno insolentis scoli, superbiat. Agnoscat, si homo sit, hanc figuram esse ad lubitum fictitiam. Utinam eam hisce adjungere possem, reportarem jam nunc ab vobis æquis Judicibus, quod desidero, effatum.

Ne autem monstrum hoc horrescamus nimium; adjicit huic paginæ Emblemata; duos pueros vesicam flatu implentes. Congruum oppidò ventoso auctori Hieroglyphicum: pueriliter enim aëra tractando, commonstrat, se, etsi illa sibi ruperit, molimini futurum patrem magno nunquamquamvis enim inani suffarciatur gloria, patet tamen undique

& undique tamen patet, veneranda ipsum in arte puerascere,
& ut vereor, puerasciturum semper.

Ad Tabulam Nonam.

Jam tandem miscet sacra profanis, etiam cum capite humano, aurem vitulinam &c. Experior & miror quidlibet studendi anatomicis etiam æquam (scilicet) esse potestatem. Figuram 36. ex meis Tabulis 16. & 17. & 18. imo usque ad ipsa figurarum ornamenta, compilavit. C. Vermem, cum a) parte ossis jugalis, non verò, ut vult, splenii musculi insertionem refert, neque erit quisquam, qui hanc picturam pro musculo habeat. c. Vertebra primæ colli inferior pars bifido pedunclo, uti hic, versus latera, non procedit. L. L. L. Hic novos musculos extruit; verum qui fibrarum nutrimum ordines, processus inter vertebrarum extremos exant, tendineo-ligamentoso earum involucro adhærentes, iam dudum sunt cogniti intricatique cum complexo, transfertali spinalique musculo. eccc. uno cum tegmine obvolvuntur, æquali hoc aspectu non cernuntur apices duplicium processuum spinalium; verum ordine diversissimo pro subiectis: quod si ait, velamen sepositum supponi, asperæ tum anteriorumque laterum emineant necessum est. De Fig: 37. urem exprimente vitulinam, nihil, uti extra forum: minime enim vitilitigator, vitulari ipsi concedo facile. In Fig: 38. & 39. & 40. ne vel hilum est, quod mutatis quibusdam musculorum fasciculorum lineis diductisque in hanc, vel illam partem, carptim non est mutuatus, aut furatus ab aliis, quorum quosdam, D^m. COLE, WEPHERUM, PEYERUM, WILLISIUM &c. sine distinctione, momentosa ratiocinii sui interposita auctoritate, laudat, vituperat, corrigit censor vaniloquus, compertum autem, vel illumine anatomen salutantibus est, in tubuloso œsophagi,
sto-

stomachi intestinorumque musculoſo tractu, ubique locorum opportunum eſſe, varium quaſi fibrarum demonſtrare curſum; quinimo ab gula ad anum, pro ſyrmatidis hujus varia ad partes connexione tendinisque exterioris ad cartilagineum laryngis fauciumque velamina &c. ut & pro ſubjectis, collocari diverſimodè

Sed quid vos (VIRI NOBILES) pluribus morabor? qui Tab: mea 67. factitiâ Z. pronatoris quadrati ſitum in medio notare, eſſi eum (ut ego Tab: 68. lit: B) in extremo brachii limite, ad carpum collocatum, vel tyrones noverrint chirurgi; qui Tab: meâ 26. partes, quæ non viſuntur indigitare, auſus fuit; quid rei erit, quo minus hic trifurſur venditans ſuum, ſar Eruditorum, imo & pium furari vereretur? toto enim ab iis Orbe diviſus Britannico, tutum ſe credidit: quaſi verò? eſſi enim ultimam, cretâ oblitus facie, fugeret in Thylen, cognoscent inſequenturque raptarum gazarum domini latronem.

Ultimò; phyſico-medicus de purgationis methodo diſſerens, inteſtinalium glandularum hiftoriam uſumque & modulo pro ſuo, id eſt, errans multum (*erroneouſly*) deſcribens, Lectori & mihi, Muſis gratias! moleſtias creare deſinit, voce

F I N I S.

VIdetis (VIRI NOBILISS. VIRI AMPLISSIMI) tribunali vestro vestroque submissam limatissimo iudicio, meam contra GULIELMUM COWPERUM, quâ ipsum criminis literarii reum facio, querelam, quam æquam vos iustamque renuntiaturus nullus dubito, quoniam vobis satis superque constare mihi persuasissimum habeo, ipsum, quo potuit modo, meos suppressisse mihi que surripuisse partim partimque laceravisse labores. De quo scripturientium genere, D. ABERCROMBIUS, Scoto-Britannus (tract: cui tit: *sur Academicus* pag: 232.) Verum flagitium hoc meum, inauditum & atrox in Republica literaria, ludicrorum non verborum; sed infamiæ stigmatem excipiendum urgeo: puer enim bis sit oportet, qui non videt, COWPERUM, vel qui molem istam, mentis adinstar agit, cum bibliopolis fœdi spe lucri indecentique gloriæ cupiditate fuisse pellectum, in nostrorum bibliopolarum damnum meique non leve detrimentum. Si ad honoris culmen festinare decreverit, modestos legitimisque incedat per tramites, non verò per devia clandestinosque, in usum nunquam, sine scelere, vocandos cuniculos. Si forte quispiam regerat ipsum opus meum, minoris esse momenti, hæce ut quam mereatur vindicias: respondeo, me altum non sapere, nec de memet ipso sentire gloriosè deque operis mei pondere coram vobis querelæ non prensare argumentum; verum enim verò, id, quoniam surripere mihi molitus est, momentosum saltem COWPERO & suis est visum æstimatumque: Ab anno enim 1694. quinto Martii, huic incubuit facinori; ut ex pacto, eodem die ab SMITHIO & WALFORDIO signato, liquet: *pour* (hæc enim sunt ipsissima verba) 200. *Exemplaires, des figures de l'anatomie de BIDLOO, & d'imprimer la description en Anglois &c. i. e. de transmittendis* 200.

Q

exem-

exemplaribus anatomia Bidloo, & imprimenda ejus descriptione linguâ Anglicanâ. Lugeo sortem meam doleoque vehementer indoctum hunc, vel quendam sub ejus nominis larvâ latentem, invidum hominem, improbas in meas lucubrationes jecisse manus; lucubrationes (sit mihi semel hoc dixisse, sub vestro auspicio fas & integrum, publica cum, non unius Nationis & non emendicata virorum celeberrimorum testimonia prostant) ab laudatis laudatas, quasque nemo, nisi post longum temporis intervallum & ex mera, mihi potius, quam meis scriptis nocendi petulantia & indecora prurigine, designatus meus arroserit hostis. Sed repererit rigidior censor COWPER, quod carpat, emendaverit hoc: ideone ist huic sciolo & nodorum in scirpo detectori, opera mea, tanquam sub hasta missa & publicata, sibi vindicare licebit? si qualecunque ergo velitis opus meum, meum est quodque meum vestrâ sententiâ, ut per æquos judices, mihi reddatu contendo; cætera viro erudito, modesto, veridico indigna sua sunt. Ipsemet sibi poenam dixit, videte ejus epist: ac me. **SI QUID ME INDIGNUM IN TOTO SIT VOLUMINE, AUT QUOD FAMÆ MEÆ OBSIT REPERIATUR, II OMNE DELETUM VULT:** agite itaque delete, adimite hui homini, cum hoc ejus centone, honorificum socii vestri titulum: extirpetur membrum hoc, ne sincerum trahatur corpus: chirurgus enim hic vulnera infligere, vos autem confelidare ea poteritis, mihi facile. Alienum (VIRI NOBILES VIRI JUDICES) eripite, quo jam superbit, impudenti hui graculo ornatum; fugate ipsum ad suum genus: quod si post hac ipsam despexerit optimè, egerit optime; discat, ut eius repulsa atque calamitate, mercari honestius, mutuatutius, spoliare cautius omnis gloriosus scientiarumque egensus literarum fur & prædator.

GODEFRIDI BIDLOO,
Medic. Doct. Profess. Anatom. Ordin.

ut &

Præsid: Colleg: Chirurg: Civit:
Lugdunens:

DISSERTATIO

DE

ANTIQUITATE
ANATOMES,

habita in Auditorio Magno,

Cum

Anatomicam professorus, in alma Academia
Batava inauguraretur.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1950

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

DI

ANTHONY

ANATOMY

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS DEPARTMENT

*ILLUSTRISSIMIS, SPLENDIDISSIMIS,
MAGNIFICIS,*

ACADEMIÆ BATAVÆ

CURATORIBUS

atque

*AMPLISSIMIS, GRAVISSIMIS, PRUDENTISSIMIS
REPUBLICÆ LUGDUNENSIS*

CONSULIBUS,

ut &

Consultissimis, spectatissimis Viris,
qui ipsis sunt a secretis.

Se

Suamque inauguralem dissertationem

S. F.

GODEFRIDUS BIDLOO.

Magnifice Rector, qui medica Praclarè meritis de Republica, Anatomicam, splendore nominis Tui, decorasti maximè; vir celeberrime.

Illustrissime, Splendidissime Curator, qui ad omnem solidam Eruditionem, scientiamque restaurandam, augendam, stabilendam natus & electus, Reipublicæ atque huic Academiae fulcro es novo ac ornamento insigni.

Amplissimi, Gravissimi Viri Consulares, Scabini, Senatores & vos, quibus inclytæ hujus Academiae, vel urbis secreta, meritò, sunt commissa.

Clarissimi, Doctissimi omnium studiorum Professores, Collegæ Meritissimi.

Venerandi mystæ, qui ad veram propagandam fidem, vigilatis indefinenter.

Doctores, Fautores Cultoresque, omnium disciplinarum, Honoratissimi.

Prestantissimi, Lectissimi Viri Juvenes; spes & decus Patriæ, Amor ac deliciae mea.

Auditores, omnium ordinum, Humanissimi.

QUamvis mihi meo memet ipsum modulo metienti, satis sit compertum, quam longè familiaris mea loquendi ratio, ab augusto, sublimi ac masculo antiquorum dicendi genere jaceat remota; satis sciam, quam tersè & eleganter, illustrissimo hoc in Athenæo, dicere consueverint potentis Græcanicæ ac immortalis Romanæ doctores Eloquentiæ; satis & plusquam satis comperiam, insolitum multorum, tum facundia & dignitate, cum eruditione & pietate conspicuorum confessum virorum, dicentis perturbare animum, audebo tamen apud vos (Aud^s: Ornatiss:); fretus humanitate vestrâ; si quid in me desiderabitur, verba facere, fateor impolita quidem illa & sine nitore, plena verò debitæ, erga vos, reverentiæ: Cum itaque, pro more Academico, ex decreto Illustrissimorum atque Amplissimorum Curatorum & Consulium, qui me, ultra meritum meum, honorifico munere Professorio cohonestatum voluere, aliquid sit dicendum, in professionis meæ initio, rogo vos; ut brevem, de Antiquitate Anatomies, dissertationem auribus excipiat non aversis: floridum sanè & infinitæ varietatis argumentum: quinimo ipsis veterum rituum atque universæ antiquæ perscrutatoribus sapientiæ, condignam materiem: quæ, etsi pro dignitate sua, parum à me exornabitur, vobis nihilominus & amænitate & utilitate, non poterit esse non jucunda!

Profundam Antiquorum sapientiam, exuberanti priusquam turgeret verbositate, deos deasque, eorumque mysteria, artium, scientiarum, virtutum, vitiorum, syderum regionumque descriptiones, Hieroglyphicis adumbrasse characteribus, notis, numeris, figuris, iconibus; fabularumque non illepidis texisse involucris, neminem literatorum latet,

Bellandi Artem, per Minervam, aut Martem; per fæminam, serpentem manu navisque proram, pede prementem, Asiam; Spei Numen, per adolescentulam, gradienti similem; per Triangulum Deitatem; medendi artem ejusque partes per Apollinem, Chironem, Æsculapium designari, non dubitant, qui Coptarum atque Orientalium gentium mysticas literas, hieroglyphica, allegorias, signa, fabulas & pristinæ ænigmata doctrinæ, gryphos & symbola expedire didicerunt, sensumque eorum latentem atque mythologiam capiunt doctissimam.

Cum autem medendi Ars, ab infantia, ut memoriæ est proditum, præclara tantum ingenia & homines supra plebem erectos exercuerit: multa verò postmodum per secula, imperiorum rerumque communium vicissitudine & injuriâ temporum, spississimis obducta tenebris, delituerit; mirum nobis videri non debet, quasdam divinæ hujusce artis ac scientiæ partes, renascentibus quandoque, cum literis, minoribus scientiis, oblivione fuisse quasi deletas, easque præfertim, quas, ut Anatomicam, plebi celatas volebant, quasve idololatriæ receptæ nimis apertè repugnare, aut alioquin improbissimo tantum labore confici, credebant.

Homines autem, statim ab orbe terrarum condito, quorundam, in sacrificiis, animantium corpora studiosè & magna cum industria dissecuisse, eoque sensu, rudem instituisse anatomem, tum ex sacris, tum ex profanis voluminibus, ubertim confirmatum habemus. Primæva quidem ætate cum parvo beati viverent mortales, simplices ac purissificandi fuisse ritus, gentilium multorum reliquiæ & scriptores evincunt; cum nempe,

Nondum pertulerat lachrymatas cortice myrrhas,

Acta per æquoreas hospita puppis aquas:

Thura.

Thura, nec Euphrates, nec miserat India costum,

Nec fuerant rubri cognita fila croci

atque;

In sacris nullum culter habebat opus;

nec visu horridus & mirificè infulatus pontifex, udas, immolatorum cruore animalium, vittas squallentemque barbam madentemque ostendebat verticem.

Rejēctis ethnicorum figmentis atque hallucinationibus fatuis, liquet, cognitionem corporum viventium & ita anatomicam quandam scientiam, antiquis fuisse notam: quā autem mēthodo? quo cum successu? quem reverā in finem? & an primo Augures, Haruspices, Sacerdotes, Magi, Sortilegi & Vates? an verò Medici, Philosophi & Physici, anatomicum obierint munus atque corpora sint perscrutati, occultum planè & incertum manet eoque magis; quia posteriorum studia diu & adeo, circa hæc omnia, promiscuè versabantur; ut dictu non sit facile, quibus eorum maximum, in anatomicis, encomium debeat.

Ex ritè perlitandis solennibusque sacrificiis, Haruspicina & Extispicina, hostiarum victimarumque mactatione, jugulatione, excoriatione, viscerum rimatione, visceratione ipsa; ex poparum, agonum, victimariorum, sphragistarum aliorumque ministrorum officiis; ipsis imo ex instrumentis, secespira, venabulo cultrisque variis, constat, multas & exteriores & interiores corporum partes, ab initio fuisse notas & perspectas: ad Aras quippe nec mutilatum, nec tabidum; sed purum, lectum, integrum; quinimo, non prædatricis, sed placidioris animal indolis, adduci permittebant sacerdotes, haruspices, flamines & re-

ges sacrificuli : juxta poëtarum principes :

*Nunc, grege de intacto, septem mactare juvencos
Præstiterit, totidem lectas de more bidentes*

& ;

*Victima labe carens præstantissima formâ
Sistitur ante aras.*

qui sacrificantes, victimarum exta, cor, pulmones, jecur, intestina, non manu contrectando rudiori, aut laecerando; sed, sollicitè disseccando exempta, inque iis, ad superstitionem usque, inquirendo, investigatis observatisque eorum situ, connexione, numero, colore, motu, structurâ, ignibus, farre involuta, pretiosis idolisque offerebant mutis ac nefandis.

Sacrificandi autem ritus, Diis certis & incertis, seorsum & conjunctim, publicè & privatim, quotidianis, urbis natali paucioribusque exceptis aliis, cum peragi solerent horis, quibus vino, fideli omnium sacrificiorum comite, pulte fritilla, thure floribusque Deorum cultui, ex prisco instituto, moris erat satisfacere, extra fidem est, creberrimis hisce corpora immolata investigandi occasionibus hecatombisque oblatis per plurimis, Anatomicam nihilominus solam, artium omnium, antiquis mansisse ignotam, intactam, non pertentatam; addite, quod ulteriori veritatis non eget indagine, homines, infantes eorumque, ut & piscium, avium, serpentum partes, sanguinem & ossa Diis data execrandis, ingenti ac probata auctorum multitudine affirmetur. Viventium partes arte instrumentisque auxiliatricibus, à sese invicem disjungere; extricatas, ab aliarum cohæsiōne, demonstrare; de earum situ, numero, fabrica, usu cæterisque cognitioni animalis inservientibus, dissecare, ut in sacrificiis factum constat, quis veri anatomi-

corum muneris, quis & hisce Veterum, in anatomicis, peritiam, negabit?

Cadaverum, vel eorundem partium conservationem, pollincturam, uncturam atque condituram quod spectat, Ægyptiorum, Arabum, Hebræorum, Græcorum & Romanorum Medicos, Cheirurgos & Unguentarios artem hanc, tantæ ad perfectionis tulisse fastigium; tantos in iis impendisse sumptus tantosque in iis sustinuisse labores, testantur & ita testantur cadaverum reliquiæ & sepulcralia monumenta, ornamenta atque donationes opulentissimæ, ut ne umbellam quidem utilissimæ hujus artis, nostra possidere videantur secula. Quis etenim sine sacro quodam horrore & religiosa admiratione, viderit Memphiticas pyramides? quis divitis Indiæ? quis sagacis Græciæ? quis superba luxuriantis Romæ Mausolea, arcas marmoreas, busta, pyras, rogos, urnas argenteas, aureâ circumdatas coronâ fulgentique ornatas diademate, attigerit irreverenter? quis carbaseas sindones & asbestinas fascias? ac tot & tantos conspexerit, cum indignatione antiquorum, circa cadavera exantlatos labores & dispendiosam liberalitatem, quibus imperiorum vires fatigatas & exhaustas fuisse, multoties legimus.

Balsamo, vitâ defunctos, condiendi ritus, utramque sacrorum voluminum paginam, cæterorum taceo, adimplent. Spirant hic undique & undique spirant, altaris adinstar Thymiamatis ac holocausti, Domino sacri, thus, myrrha, therebintina, aloë! hic redolent calamus, nardus, crocus, cedrus, cassia! hic fragrant cinnamomum inter & suaveolentia aromata, styrax, asphalthus, ambra, succinum! hic licet beata Hermonis in valle, purpureæ lambere rorem auroræ intaminatum! hic licet argenteum haurire, cum lunæ lachrymis, amabilem herbarum spiritum!

tota fertilis Judæa in lac & mel liquefcit ; omnis opobalfamo madens Arabum tellus , onerata adinftar imbribus nubis ; aut æftuantis libano de colle Jordanis , olea effundere fuaviffima ; ferax viretorum mons Galaad campos hortosque fuos , odorifero omni flore & folio , fpoliaffe videntur ! flagrat , ardet & fumat univerfa ab Deo benedicta Terra , lignis corticibusque odoratis ! ab Dan , ufque ad Bersabee , innumeri unctio- num modi ; innumera fuffimigiorum genera ; innumera combuftionum formæ , denatorum corporum cadaverofum compescunt foetorem atque moerore torpentes , lugentium , nenias inter & luctifonos leffus , ludis novendialibus filicerniisque nondum refectos , refocillant confanguineorum animos !

Nulla denique tam barbara (non enim de iis mihi fermo eft , quibus de luto meliore finxit præcordia Deus) exftitit natio , quæ de condendis humo , vel fepulcris , aut condiendis ambammatibus ac aromatibus , non fuerit follicita cadaveribus , atque hoc modo non aliquam anatomicæ cognitionem exercuerit : licet enim quidam populi , ab omni difciplina & morum civilitate alieni , cadavera in profluentes abjecerint ; aëri ficcanda expofuerint ; arenâ radiisque folari- bus torrefecerint ; devoranda belluis aviumque objecerint rapacioribus ; imo devorarijnt ipfi : Rationi tamen confentaneum eft , hæc cum discrimine corporum , vel eorum partium & in amoris tefteram fuiffe exercita & perpetrata , antequam terræ , communi tanquam matri , aut igni , tanquam numini confervatori , offerenda ducebantur corpora ; qui mos , penes Romanos , ftetit viguitque diutiffimè . Scythas , Aethiopes aliosque non folùm reverenter habuiffe demortuos eorumque inveftigaffe corporum partes ; fed gypfo obduxiffe cadavera , hæc exterius , hoc modo , incruftata

geniorum deaſtrorum ornaffe imaginibus vitreâque incluſiſſe columnâ etiamque defunctis libaſſe, ſacra feciſſe piamque præſtitiffè curam, omnigeni commemorant ſcriptores: Immortalitati enim ſtudentes, omnem & politiores pariter & barbari populi moverunt lapidem; ut quoad ejus fieri poſſet, conſervaretur atque honoraretur domicilium illud; in quo, quæ inde demigrarat, vagula adhucdum & hoſpes, ut credebant, anima, tam nuper habitaverat: hinc veterum templa, delubra, fana, nemora, ſylvæ, antra, cavernæ, prata, littora, valles, trivium, fora & omnia loca publica, moeſtiſſimo inſonere cantu multigenarumque apparatu ceremoniarum, inſolitoque flammarum tædarumque lumine ſplenduerunt, coruſcans ſacrariorum aurum & nitidum ſimulacrorum ebur fulgore verberante ſuo; hinc tot pretioſa corporum condituræ inventa; hinc ſal, muria, lixivium, alumen, cedri ſuccus, bitumen, calx, acetum, mel & omnia, quibuſcumque alma tellus, ſub arborum & vegetabilium genere & ſpecie vigere, crefcere, frondeſcere & germinare, conceſſit, prædictum ſeſe obtulerunt in uſum.

Sed veterum inter exequiarum juſta, inferias tumuloſque inter & medicata cadavera, animum ſubit meum, non oleaceo cingendi folio, non atrâ populi, non lugubri cupreſſina ornandi fronde, non ferali cantandi tibiâ, non tædis, non fertis, non cippis, nec annulorum, aut numiſmatum cervo honorandi, non cincinnis munerandi, nec balfamo conſervandi, verum æternitati conſecrandi, anteceſſoris mei fatum! qui ſuperatis anatomicis difficultatibus, etiam graviffimis, nulli anatomicorum ſecundus, funere docuit, funere eheu! immaturo, quam fragile bonum ſit vita, in iſtis etiam juvenibus! cum autem de laude defunctorum quondam, niſi in publicis ſepulturis, nec ab alio, niſi qui hanc

hanc ad rem esset constitutus, dici solet, atque encomiastes ego frigidus & magnis viri impar meritis accedam; sufficiat laudibus cum in sepulcro non evanescentibus; sed vivis & veris docuisse & didicisse mori. Hunc ego jam, vice secundâ sequor antecessorem, Doctor ille factus fuit publicus Hagæ-comitum, deinde hujus Almæ Professor Academiæ, post ipsum ego: sed verecundo pudore dicam, an diffidentia, tingi vultum rubore sentio, expavesco, vereor etenim, ne, ut primæ, ita huic quoque palæstræ alteri & insigniori, inferiorem me nimis denuntient & studiorum immaturitatem & ingenii imbecillitatem culpent & carpant Aristarchi & Apharei filii & nepotes, severam quorum censuram, rigidum quorum judicium effrænatumque animadvertendi furorem teretesque aures me (meritò ut opinor) reformidare confiteor: sed & docentibus, non minus ac discentibus, sua concedi tyrocinia, æquum ac justum est. Apud vos interim (Ornatissimi Med: Studiosi) qui defuncti viri beneficiorum immemores non estis, sint doloris induciæ, quid vobis? quid omnibus artis nostræ fautoribus? quid & mihi decen-
tius? quam æternatis, ore pleno, ipsius elogiis, Christiano hocce uti lenimine ac solatio! Nuckium relicta mortalitatis sarcinâ, vitâ omni solutâ vicissitudine frui in æternum, cum Creatore suo.

Digressioni huic, si diutus, quam par erat, incubuero, ignoscite (A: O:) & amori, erga defunctum, meo non difficiles veniam date!

Arguentibus, quæ modo dicta sunt, de corporum dissectionibus, rem sacram, non verò spectasse medicam, responsum volo, partium membrorumque corporum rimationem maximè institutam, ad eorundem pravam, vel bonam constitutionem dignoscendam, cui præsertim usui omnis & ho.

hodierna inservit Anatomie: ita ut hic sacerdos, vel sacrificulus anatomicum egisse videatur: morbos autem & ægritudines ante Socratis ævum & ante bruta cæteraque animalia, humanum vexasse genus, negare piaculum est: miseri qui aliter dicunt, miserrimi qui sentiunt aliter.

Quid, si concedam, Anatomem ex sacris ad medicinam translata? Dei namque cultum veram fuisse scientiam & primam eamque brevissimo, post creatum terrarum orbem, neglectam primorumque hominum inobedientiam, duplici morbo & morte, supplicio exceptam, nemo non novit: si brutis insuper belluisque ab ipsis, artes humanum non pudeat superbum didicisse genus, quid miramur, si Anatomie verum Dei donum, verum ac unicum Medicinæ fundamentum, subsidium & munimentum ex sacris ortum ac incrementum duxisse, aut primos homines & postea sacerdotes, etiam à Deo arte præditos medicâ colligamus?

De partium specifica structura, membrorum usu medicamentorumque in ipsis & circa ipsa differere operatione, propriè & magis mechanophysicum, quam anatomicum licet sapiat, observate tamen paucis (Aud. Ornatifs.) quid de hisce rebus in suis fabulis docuerint, symbolis atque emblematis expresserint, nec non in adagia transfulerint, doctissimi primævæ antiquitatis scriptores eorumque genuini interpretes & mystagogi.

Palladem, videte, ex Jovis cerebro absque matre prognatam; Dianam vix utero lapsam, partes matri implementem obstetricis fratremque Apollinem, more gratantis, suscipientem.

Chironem, notate, centaurum utroque licet parente natum immortalis, vulnere insanabili faucium Telephumque, opè Achillis, resectum.

Miramini mecum fabulæ vim & Medeam, Æsoni juven-
tutem reparantem suam Plutonemque ab Hercule vulnera-
tum, Pæone, Deorum medico, curatum : Huic addite
Æsculapium, anguina pelle tectum, pestiferum Romæ fu-
gantem aëra, atque ab Jove, cum Hippolyto, arte resusci-
tato, fulminis ictu extinctum horrido!

Quid hæc aliud (Audit : Ornatiss!) quid hæc aliud?
quam reconditissimæ, divinæ artis medicæ, instructiones,
explicationes, interpretationes & quorundam ægrorum
eventus indigitare verosimile videri poterit?

Non opus est Oedipo, Sibyllâ, aut Deorum apparitione,
ut enodetur atque tanquam ex intelligibilium abisso hauria-
tur, quid symbolicè veteres medici & scriptores per palmam;
per ciconiâ, portantem origani ramusculum; quid per pa-
lumbem, laurum rostro tenentem; quid per gallinam, cer-
vum aliaque animantia; quid per papaver aut zizaniâ
intelligi voluerint: exprimi, nempe, hisce hieroglyphicis,
hominem, medicinam, experientiam, medicum sagacem,
sanitatem, longævitatem, fertilitatem, venenum ejusque
antidotum verum, omnibus fuit tum temporis & nunc quo-
que est notissimum.

De tota porro symbolorum, emblematum, lemmatum,
parabolarum adagiorumque serie, hoc tantum hisce adden-
dum reor; de singulis, humani corporis partibus earumque
ministerio, apud omnium generum, omnium seculorum
omniumque nationum scriptores symbola, similitudines &
adagia superesse: ut de postremis pauca proferam, quis nec
vos tendere; ad unguem perducere; cor edere; aperto pecto-
re loqui; auriculâ mollior infimâ & multa hisce simillima,
obscure dicta putat, aut ænigmata & oracula Sphinge, Tri-
pode, aut Trophonio digna censet?

Quo tramite, difficili nunc, facili mox & sic vice & forte versa, nostrum pervenit anatomica ad ævum, dictu demonstratuque tædiosum, anceps, longum esset nimis, quam ut hac dissertatione, ad normam justæ historiæ posset memorari: ad usum ergo ejusque, artes inter omnes, excellentiam progredi, æquum erit.

Admiranda hæc scientia, Medicinæ dextera hæc, longe sese nobis, ante cæteras artes, tum ab antiquitate & cultoribus Regibus, imperatoribus, sacerdotibus virisque sapientibus, cum ab utilitate ac deliciis commendat rectè. Hæc illa est, suo decora lumine, lampas, quæ abscondita animantium penetralia eorumque deteguntur machinæ artificiosissimæ! Hæc illa est constitutionis nostræ fatidica proba; quæ oculis irretortis ac perspicacibus, nostram meditatur conservationem; centum instructa manibus, ut quondam Briareus, centumque, ut quondam Argus, prædita luminibus; diva adjutrix, quæ omnibus artibus scientiisque omnibus ferre suppetias non recusat.

Omnes medicinæ partes, artes per se dictæ, sive ea universaliter in cognitionem ac curationem; vel in theoriam & praxin; sive in physiologiam, pathologiam, hygieinam & therapeuticam, vel in plures partes, & particulariter in Anatomiam, Chemicam, Botanicam, Cheirurgiam, Pharmaciam & similes distribuatur, dividatur subdividaturve; solo omnes nituntur scipione anatomico, solo omnes sustentantur atque fulciuntur firmissimo dissectionum anatomicarum fulcro.

Quis hominum adeo in re medica hospes & ab veritate alienus, ut & hoc non concedat? quis omnium generum omniumque partium morborum cognitionem, causas, curationem & eventum alio de fonte, quam Anatomico haurire?

aliâ methodo indagare conabitur? ex partium etenim structura, situ atque usu medicamentorum operationes prædicat Anatome, distinguens ab Empirica, medicinam rationalem arcensque hæc ab sacris profanum medicalium vulgus.

Nec desidiosa, dum bella geruntur, cæteræ ut artes, domi manibus sedet languetque vacuis; sævienti Bellonæ, audent occurrere non armigera mea heroïna, intrepidum addens, terrâ marique acriter certantibus, animum, vulnera despicientibus sanguinolenta, sacrâ, utpote, fidâ atque peritâ ejus securi, cheirurgorum manu ductione.

Divinum hæc rabida gerit inter morborum agmina caduceum, lethiferos eorum nimios domans furores. Deformes restaurando artus; nativam conservando pulchritudinem; demortuos penè vivificando spiritus, vitam mortalibus suppeditat alteram, durabilem, robustam, amabilem: Deo itaque, cultoribus adeptis & sibi jure plaudit summo Anatomica!

Quid in sacris præstare valeat Christianis anatomicorum labor, dicant fidelissimi legum ac literarum divinarum interpretes Theologi, quorum præsens modestia debitas ipsis ferre vetat laudes: recitent, cantent illi tam veteris, quam renovatæ sacros Ecclesiæ Hymnos, in quibus hominem, admirandam atque altæ capacem mentis creaturam ejusque formam eximiam, ipse creator Deus, suo celebrare, suo magnificare cum spiritu, non dedignatur! annuntient illi æternæ salutis præcones piissimi, gentibus omnipotentis opera hæc maxima domini! explicent illi, quid & quantum sit, ad Dei imaginem esse factum!

Sacræ Themidi, æque ac ipsamet Jurisprudencia, inservit Anatome: dum in depositione ac renuntiatione vulnerum ac percussionum, sola Anatomicorum sententia, definitivè reos damnat, infantes periculis exsolvit: hosce penes est,
in

in lite matrimoniali, de sterilitate, ingravidatione, abortu, ut & de ægritudine atque dementia vera & ficta, iudicium; hisce de veneficis deque iis, quibus vita vi erepta, aut sibi manum intulisse, suspicio est, decernere licet solis. Ad forum anatomico-medicum confugiunt pariter prudens & dubius quisque iudex, cum accusatorum de criminibus consanguineis, amicis, patronis: ipsorum est, de sustinendo equaleo, ubi de vita agitur incarceratorum ægrotantium, dijudicare; & sic in pluribus.

Anatomicam ad Philosophiæ studium maximè necessariam testabuntur, indefessi ejus antistites, rerum naturalium acerrimi indagatores:

Famulaturas ergo huic date arti manus, cingite ejus omni honorifica fronde, flore ac folio, tempora! Physiци, Mathematici, Architecti, Statuarii, Pictores, plastæ & quicumque porro spectabili sub Mechanicorum atque Artificum militatis vexillo, dux etenim Anatomica mensuras vos & pondera, numeros rationes proportionum, quid & quo modo cuncta agant & agantur, sola docuit.

Victas date huic arti manus! æviterna cantate ei elogia macrocosmographi & astrologi; ex corporum etenim dissectionibus, ex sedula partium investigatione earumque cum macrocosmo convenientia; ab inexhausta & perpetuò manante cordis scaturigine; ab leni vagulorum ductuum aquosorum cursu, distributione & stillicidio, maria, flumina, lacus, stagna, voragines, vortices eorumque motum & mutationes describere didicistis optimè. Ab minus mobili, solidiori ac terrestri ossium viscerumque constitutione & structura (sileo quæ præter naturam occurrunt) delineare potuistis, quidquid terrarum orbis altitudinibus, aut profunditatibus visibile, aut absconditum possidet suis.

Quid de Planetis aliorumque syderum similitudine ac commercio, cum vitæ periodis nostræ? quid de meteoris, exhalationibus vaporibusque eorumque comparatione cum humoribus, lymphâ spiritibusque erroneis nostri corporis commemorem! sentio, sentitis & vos (A. O.) me luculentâ hac comparationum & foecundâ memorandarum rerum materia, ab titulo diverti meo: contrahenda ergo mea sunt vela, ne dissertationis prætergressus terminum, vestræ injuriosius videar humanitati. uno verbo, omnes & universæ sciendi atque operandi artes & methodi, solam Anatomien, matrem, fontem & originem agnoscunt & confitentur suam & veram

Quemadmodum almæ sorores Musæ vi ab omni degunt liberè, ita & vobis (Ornatiss. Med. Stud.) licebit, difficili absque studiorum formula; præscripto absque temporis termino; infinitis absque omnigenarum scientiarum ambagibus & multivagæ lecturæ obscura perceptione, sacra divæ intrare anatomicæ; quæ vos, nec quæsitæ dictionis lenocinio, nec exculcto verborum mangonio, aut festiva promulside inescare: Sed ad sua festa, usu ac eorum deliciis invitare conabitur: ex ingenuis etenim & liberalium omnium studiorum oblectamentis, hisce utiliora, hisce jucundiora, sunt nulla: honestissimæ hæ sunt voluptates, quæ nullum non hominum genus ad cognitionem sui, mirum alliciant in modum! Polliceor itaque mihi, prout omnium disciplinarum artiumque estis capacissimi, vos minimè aspernatos artem scientiam hanc, penes quam præcipua & vera omnium studiorum, laborum ac lucubrationum merces est & beneficium: publico inservire maximè; ab bonis atque eruditis laudari; sibi, dum alii præmiis tantum nutriuntur artifices, esse præmio atque honore frui non mutuato. O! quid arte amœni-

us istâ? colligenti etiam, quam fruenti præclarâ. O! quid istis dulcius est deliciis? quibus vernante ætatis flore; quibus virilibus annis; quibus & canescente senectutis comâ, frui est decorum. Nobiliori quid animo nobilior & divinius! operis est, per excellentiam, divini artificis, interprete ac indagatore vero! vobis anatomicæ cultoribus licet (sit verbo venia, Auditores) corda perscrutari; vobis patent rerum arcana & solidæ arcis intellectus fores, vobis expeditus est, ad intricatos intestinorum gyros, aditus & levis & plana ad ossium medullam semita. Vobis licitum est, sed vobis solis, sed casta, sed pura mente, de exortu hominis dijudicare. Vestrum est, nunquam visa demonstrare; nunquam audita, revelare; vetustis novitatem; novis auctoritatem; obsoletis nitorem, obscuris dare lucem: vestrum est rebus gravioribus Deo ac humano generi utilibus, gratis, maximis; non verò nugis impalescere! ipse ego, cæcutiens homo (liceat hoc de me ipso, liceat citra superbiam & humili dixisse animo) supra mortalem mihi videor ascendere sortem; quotiescunque veram cujusdam organi corporis humani texturam detegere ejusque demonstrare usum, potens factus sum. Vestra tandem (ô! Anatomici) æqua est in manu, omnium notionum ac cognitionum omnium statera.

De utilitate, præstantia, amoenitate artisque hujus ingenioso, industrio atque venerando labore, plura hisce connectere infructuosum ac superfluum foret, huic cum dissertationis parti meæ contradicturum neminem ne gry quidem arbitrer: nullus etenim mortalium crassissimo etiam sub aère natorum, qui aperta ubi viderit insectorum, reptilium, aquatiliium, volatiliium, brutorum atque humana corpora, mirandarum attonitus machinarum apparatu splendido, non respuat, contemnat, rideat & rejiciat omnia humano extru-
cta

Et ingenio artificia & inutiles & verè fuites labores. Dum enim Phidiæ jactant Jovem Elienses Olympium; Minervam Athenienses; Memnonii narrant Æthiopes prodigia simulacri incredibilia; dum Cilicis filius amorem operis concipit sui eburneamque miratur virginem animatam; magistra artium, nutu unico, manum ubi cultello doctam applicat, omnium in se venerabundos convertit artificum oculos; quorum nemo non exclamat, ut quondam miratrix fama, ore Vopiscanæ testis magnificentiæ;

Quid primum, mediumve canam? quo fine quiescam!

Quid mirer primum! hic oculis, hic mente stupeasco!

&

O! quanta, quamque ampla est tuorum operum Deus

Causa omnium sapiens! & opifex maxima!

Sufflamini, vires inclytæ mihi gloriæ meritisque sufficientes tuis, denegatas experior ô! artium scientiarumque Regina Anatomica: Tuas auriloquis celebrandas rectius tradiderim rhetoribus virtutes, dum me Deo fautore, ad doctrinæ institutionem tuæ accingam.

At tu mei intellectus illuminator sacer & unice! mentem illumina! illumina mentem meam! miracula etenim & incomprehensibilia ferè sunt, oculis, quæ subicies meis, caducis, terrenis, mortalibus! o! altitudo sapientiarum & divinæ stimulus cognitionis, incita me, ut te demonstrando, tuis in operibus, totus in te, qui omnia operaris in omnibus sacrosanctoque triadis mysterio absorbeor!

Si non quas debeam, quas possum, ago vobis A: O: gratias, quod me jucundissimo conspectu vestro ornandum susceperitis; faxit Deus! ut, non infaustis cœptum hoc meum auspiciis munus, non indecorum sit Nomini suo ineffabili, charissimæ Patriæ, inclyto huic Athenæo Urbique celeberrimæ, vestro studiorum ardori & mihi, qui hæc, sed reverenter,

VIRO CLARISSIMO

GODEFRIDO BIDLOO,

Med. Doct. cum in Academiam Lugduno-Batavam ad
Anatomicas Professionem vocatus esset.

EST aliquid superi flammantia moenia mundi,
Sideraeque alta scandere mente domos.
Pleidas, Hyadas, claraque Lycaonis arcton,
Astrorum, ac varias enumerare vias.
Et natale solum pluviarum, & fulminis ortus,
Scire, & quas gremio terra recondit opes.
Plus tamen est parvi secreta recludere mundi,
Munere caelesti quem gerit intus homo.
Ignea vis animi totos diffusa per artus
Praesidet, & summi Numinis instar habet.
Hinc juvat arcanos cordis penetrare recessus,
Et qua purpurei sanguinis orbis agat.
Multa super stomacho juvat, & super hepate multa
Discere, tum cerebri qua fovet ipse sinus.
Quid vena, ac nervi, geminique in pectore folles,
Et qua sub crasso plurima ventre latent.
Membraque praeterea, quibus inclyta fabrica constat
Corporis, haec mira condidit arte Deus.
Nam sublime caput, summa regione locatum,
Hoc vultu caelum quod tueatur habet.
Hinc aures geminae, geminique hinc luminis orbes,
Mira volubilibus lingua diserta sonis.
Brachiaque in teretes digitos abeuntia, quorum
Munere multiplici se probat arte gravem.

T

Cruo

Cruribus, ac plantis hæc fabrica nixa columnis
Et stat, & hinc alium se movet usque locum.
Talia victuris BIDLOUS dogmata chartis
Edocuit, fama tradidit illud opus.
Ille Machaonia dudum celeberrimus arte,
Quem mors, morborum quem stupet agra cohors.
Mirantur multos sibi quos Libitina dicarat
Ereptos avidis faucibus esse viros.
Hæc Ducum pridem, sed nunc quoque Regia sedes,
Hunc Phæbi comitum nunc tibi, Leida, dedit.
Pande, precor, patulas felix Academia valvas,
Hoc etiam titulis hoc decus adde tuis.
Letior hinc tristes poteris sarcire ruinas,
Quas NUCKI fato es vulnere passa gravi.
Fallor? an exultat Hygieia? an ridet Apollo?
Ominor hinc cæptis omina fausta tuis.

JOH. LOMEJER,
 Ecclesiæ Zutphanienſis
 Paſtor, Hiſtor. & Phil.
 præſt. in Illuſtri Schola
 Prof.

CLARISSIMO ACERRIMOQUE

VIRO

GODEFRIDO BIDLOO,

PROPEMPTICON

Cum in Almâ Academiâ Lugduno-Batavâ,
post habitam de

ANATOMICES ANTIQUITATE
ORATIONEM,

Medicina Anatomica Professor Inauguraretur.

A Mistela quem genuit, quem nutrivere Sorores
Aoniæ, & plenâ pavit Apollo manu;
Quem, post emensos studiorum mille labores,
Ingenio & Linguâ candida Suada beat;
Haganum doctâ mulcebat voce Lyceum,
Corporis humani sacra stupenda docens.
Sed cum res hominum nullâ in statione morari,
Et fluere incertâ mobilitate solent,
Illum, dum fructu secessus gaudet amoeni,
Et dulci gremio nobilis Haga fovet,
Mirabunda notans foecundi pectoris ignem,
Palladis auspiciis inclyta Leida rapit.
Parendum est; sic fata jubent. I præpete pennâ;
Incipe sublimi tendere ad astra viâ.
Stare loco nescit volucris vis lucida mentis,
Sed motu, fervens ulteriora petit.

Sic tu, cum Batavum linquis nitidissima Tenæpe,
 Parnassi properas per juga ferre gradum:
 Ut Leo frondosæ vallis de fronte recedens,
 Ardua Gætuli culmina montis addit.
 Perge bonis avibus Spartam exornare colendam;
 Non deerit genio visque vigorque tuo.
 Nos te prosequimur votivi carminis aurâ,
 Te Mecenatum ducit amica cohors.
 Ite bonæ Dryades, vicinæ Numina Sylvæ,
 Contexant vestræ florea sarta manus.
 Ite leves Fauni, festas celebrate choreas,
 Ite, profecturo fundite vota viro.
 Et tu, Rhene Pater, lento qui voveris amne,
 Ne miti tardes obvius ire gradu.
 Hoc duce adest madidis redivivus Pegasus alis,
 Moliturque novi jam tibi fontis opem;
 Ut turgens iterum pleno tuus alveus ore,
 Ubertim vivas in mare fundat aquas.
 Erige te læto splendens Academia vultu;
 Intransem placido suscipe Diva sinu:
 Cumque, tuas implens Mellitâ voce cathedras,
 Prompserit æthereas cordis & oris opes,
 Sæctricemque tuis Nympham sacraverit aris,
 Priscam ejus Patriam progeniemque docens,
 Aspice surgentem Procerum Pubisque coronam,
 Aspice, ut atrecta gaudia fronte notent;
 Dum secum reputant, quo lumine mentis acutz
 Incoeptum pandens irradiârît opus:
 Hinc sibi gratantur, tanti Moliminis Artem,
 Promitti facilem lucidiore via.
 Artem quæ sacra ducens ab origine formam

Mortales multa cognitione beat,
 Et se nosse docet; prima unde scientia Veri,
 Atque imbuta Deo mens generosa micat.
 Hæc Sophiæ fax est, Medicinæ nobile fulcrum,
 Quêis nitidè affulgens, ut Cynosura, præit.
 Excipite, ô Juvenes, fausto modulamine Myrtam,
 Qui vestrum ingenuo jam fate pectus alet,
 Et propriis Veterum monumenta laboribus ornans,
 Artis delicias ore manuque dabit.
 Plaudite Leidenses, Lauro ne parcite Musæ;
 Condecoret meritum digna corona caput!
 Invidiæ atque odii virus domat optima Laurus;
 Contra vim bruti fulminis ipsa viret.

D: LIEBERGEN.

JOANNIS FLUD A GILDE,
HAGIENSIS, J. C.

A D

GODEFRIDUM BIDLOO:

Cum in Athenæo Batavo

ANATOMICA PROFESSURUS IN AUGURARETUR,

GRATULATIO.

ILle minor mundus, rerumque auctoris imago
 Æthera jam, solisque vias, cœlique meatus
 Norat, & ingentes nimium properarat ad orsus,
 Cum, quo sese intra conspirant cuncta tenore,
 Ipse sibi non notus homo nil cerneret. Audax
 Nempe Syracosii senis altum machina Olympum,
 Et rutilas dedit arte faces, quando intima nondum
 Viscera, & humani mirandus corporis ordo
 Securis perspectus erat. Spirantibus extis
 O quam vana fides! Quanam præcordia lege
 Inque usus nunc hos, nunc & flectantur in illos,
 Quis quondam agnovit risu sædandus aruspex
 Factus aruspibus forte obvius? Iverit olim
 Paonio Chiron Grajis spectandus amictu
 Phyllyrides, Amythaoniusque in se ora Melampus
 Verterit admirantum, ipsisque Asclepius astris
 Additus: Obsessi cæcæ caligine mentis,
 Quis motus membra intus agat, quo sanguine corpus
 Humanum saturet, præstet quo tramite robur,
 Non videre. Labor fuit ille nepotibus olim

Nempe relictus, & extremi hæc industria secli
 Noscere, & occultum natura accedere limen.
 Ergo pulsa animis postquam jam ignava recessit
 Barbaries, lucemque novam fugere tenebræ:
 Primi Fallopius, paribusque Vesalius armis
 Tegmina diripiunt membris, & viscera pandunt.
 Semita tum patuit tenuis, qua coepta moveri
 Majores ineunt hominum primordia sedes.
 Vivimus hoc prognati ovo, par omnibus hæc est
 Conditio. Taline natat modo carcere clausus,
 Qui late imperitet populis, aut maximus olim
 Ingenio obstringat meritis ingentibus Orbem!
 Hæc aurora diem præcessit; & inde secuti
 Fabricius, magnum Roma olim & nobile nomen,
 Sanguineique sciens cursus Harvaeus, & illis
 Judicio, majorque nova Veslingius arte:
 Germanusque Stenon, & par majoribus acer
 Malpigijs, Latia decus altum, & gloria terra.
 His imas labor assiduus reserare latebras,
 Sanguinis & varios latices cognoscere, & omne
 Alituum, pecudumque genus tentare, nec olim
 Inventis explere animos. Mirabile summi
 Sic opus artificis tandem vix nota reclusit
 Claustra patens oculis: & qua cor regnet in arce,
 Et quo quaque modo sibi pars alimenta ministret,
 Et quibus inde carens succus moritura residat.
 Hæc Coo ignorata seni, atque invisæ Galeno;
 Nempe novo ingentem perfudit lumine mundum
 Fax lata, heroasque tulit super athera; donec
 Extulit os sacrum, Phæbo dignissima proles;
 Ille renascenti qui DRELINCURTIUS ovo

Adstat, Apollinea redimitus tempora fronde.
 Quod si intentatum quidquam, cunctisque negatum
 Abscondat natura parcus, hic monstreret. At annis
 Jam senior Batavum, Europaeque adeo omnis in usus
 Poscit opem. Tu par oneri, tu denique tanto
BIDLOE, Alcides ades alter, maxima Phœbi
 Cura, potens herbis, cecisque latentia fibris
 Corpora ferre sagax non visi in luminis oras.
 Altera sic summis addit te fama virorum
 Ordinibus, sacra tandem sic Palladis ornas
 Tempa, perorantem tales decuere cathedra.
 Amstela, nempe parum est, & quod dedit Haga, nitoris,
 Hoc decus, hoc vera quodcumque est laudis, Apollo
 Confers, inque suum fundit non parcus alumnum.
 Illi equidem ante alios dudum dilectus & haustus
 Interioris aquæ gustasti, & pocula frontis,
 Et queis **VONDELIUS** quondam se proluit undis:
 Ille potestates herbarum, artemque sacratam
 Monstravit. Sortis domitrix ea munera virtus
 Largitur, pensatque tuos non falsa labores.
 Scilicet hac Divis felix presentibus etas
 Et pretium laudi statuit sua premia ponens
 Artibus, atque negat solum nil scire beatum.
 At tu, facundo cujus pendebit ab ore
 Lugdunum, antiquis merito par nomen Athenis,
 In calum tantorum haud unquam indignus honorum
 Fer Batavos, urbemque sacram: Phæboque monente,
 Vive Machaonia solamen dulce cohorti
 Eloquio prestans. Sic fama in secla superstes
 Stabit, & æternis sic consecrabitur fastis.

GODEFRIDI BIDLOO
O R A T I O,

In funere

V I R I C L A R I S S I M I

PAULI HERMANNI;

Med: Doct. & Botanices , ut & Collegii Practici,
in Acad: Lugd: Bat: Ordin: Professoris ;

Dicta,

Pridie Kalendar: Martii c i o 1 9 c x c v ,
in Auditorio Magno.

COLLEGIUM BIRMG
O R A T I O

IN HONOREM

PAULI APOSTOLI

IN HONOREM COLLEGIUM BIRMG
IN HONOREM COLLEGIUM BIRMG

IN HONOREM COLLEGIUM BIRMG
IN HONOREM COLLEGIUM BIRMG

MOESTISSIMÆ MERITO

FAMILIÆ

HERMANNIANÆ

ORATIONEM HANC SACRAM FACIT,

G: BIDLOO.

Magnifice Rector ;

*Illustriss: & nobiliss: Acad: Curatores hujusque civitatis
alma Magistratus ampliss;*

*Paterni nominis virtutumque , Deo favente ; heredes tener-
rimi ; Ornatissimi & Spectabiles Viri , quos vel idem
sanguis , vel affinitas Paulo Hermanno conjunxit ;*

Clarissimi Professores ;

Reverendi divina legis Praeones , Interpretes ;

*Doctores , Candidati , Studiosi singularum Facultatum ,
optimi*

Ceterique auditores omnium ordinum Humanissimi.

LUctuosus hic apparatus, tristia, lugubria, funesta hæc insignia, atrati parietes, nocti concolores cathedræ, horridè conspicua subsellia vestiumque adspectus mearum modestissimus nutum me & elinguem si reddant, quis mirabitur? unica etenim doloris prærogativa, silentium est. Scilicet non una & quidem Regia clades, maxima licet toti Christiano orbi, superbientem ac ævo nimis invidam nostro, libitinæ placavit tyrannidem! publicæ privata adjungi & laurus lauræ connecti debuit. Moerore circumfusus acerbo, voce vix viva, sermone vix composito Hermannii valeo deflere fatum, ach! si filere liceret; sed quis tanti in obitum viri salva tacet pietate; dum igitur mediocritas mea Hermannio, non tantum ex Senatus Academici decreto, sed & amicissimo animi impetu, persolvere studet officium, officium eheu! supremum, rogo vos (*Auditores*) ut me, non non me, sed Hermannium, quem vivum quasi ac dicentem audituri estis, non dedignemini, auribus excipere benevolis.

Non hic ingenio laborandum, cum materia nimis abundans, ubi meritorum sumendum principium probè notet, ubi exitus evolvendus ipsa ignoret. Nulla hic opus est virtutum exaggeratione encomiastica; ex simplici namque & nuda earum commemoratione, satis ero prolixus. Peroravero, si vel solum defuncti nomen enunciaverim; imitabor autem potius pictores geographicos, qui parva in tabula totum depingunt orbem, non ut æquent; sed ejus tantum exhibeant imaginem.

Celebramus debitoque prosequimur honore (*Auditores*) sacros viri quondam pii, eruditi, consummatissimi in quavis medicinæ parte, artium cultoris honestarum genuini, Pauli Hermannii manes, quem nuper

Abstulit atra dies & funere merisit acerbo!

cum autem ab primis, nostra usque in secula mos viguerit, ut accurata ratione virtutes & acta piè defunctorum recitentur, atque publicè intersit, ut quales exstiterè in vita homines non privati, narretur, Hermanni nostri characterem & ex multis quædam virtutum ejus specimina delineare conabor, ut apud vos & posteros ejus nomen, vita, munus, mores, studia, mors, exempla & incitamenta sacra & veneranda superstent æternum.

Natus est anno millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto, mensis Junii trigesimo, Hallis Saxonix, parente pio, literato, prudenti, cancellario ab secretis, Joanne Hermanno & matre Maria Magdalena, ecclesiæ civitatis antistitis filia meritissima; Paulus noster, qui fratrem unicum, juvenis ejusque memoriam, bello deletam, amisit, sororem verò unicam viro, Saxonix duci ministro, nuptam superstitem reliquit.

Absolutis humanioribus liberalioribusque tam literis, quam artibus, studiis incubuit Theologicis & transitorie medicis Wittenbergæ, Lipsiæ, Jenæ, annum ætatis impleverat decimum & octavum, antequam sese medicinæ tradere ausus fuit publicè: patris enim ante obitum, qui Theologum volebat filium, clanculum tantum, imo & furtim huic arti operam dederat: ab incunabulis autem, qualis postea fuit, cum augurabantur futurum, rei herbariæ primates: aquis namque immerfus, plantas inspiciendi avidus, decem annorum puer obiisset, nisi Deus ipsum mirificè periculo & torrenti surripuisset

Ad doctoralem Philosophiæ ac Medicinæ gradum anno 1670. Patavii evehctus, nostrum visitavit Athenæum, doctissimarum institutionum Clarissimi C. Drelincurtii sedulus auditor.

Post varias terrâ marique peregrinationes, post absolutum in Italiam iter, ubi in heroum artiumque scientiarumque urbe genetrice, orbis compendio, Roma didicit docuitque primò, quid procera præstat vili viburno cupressus: miricis laurus, rosæra saliuncis, &

Lenta salix quantum pallenti cedit oliuæ:

quo ab momento Triumphatum, Vialium, Tillium, viros eruditos, Botanicos summos, meritò sibi & arctè conjunctos habuit.

Post immensos labores, studia, lucubrationes infandas, Hollandiam iterum & tandem Indias petiuit orientales, anno 1672. mensis Junii sexto, titulo ab societatis Indiarum spectatissimis gubernatoribus, insulæ Zeylanicæ medici, decoratus. Hisce allapsus oris, omnibus inserviens studiisque nimium indulgens, morbo corripitur graviore non semel, quibus superatis, uxorem duxit in Zeylania, Isabellam, Medioburgi, patre Petro Borman natam. Hæc difficili ex partu octimestri, nono post conjugium mense, fato cessit. Matrimonium contraxit secundum, ejusdem in insulæ metropoli, Columbo, cum Anna Gertruda, Joannis Fredericî Stomphii, Palatini primò, tum verò temporis, Jassencapnamia, fidelissimi gregis Christiani pastoris & Annæ Margaretæ Hachtmanni filia, ex qua pignora videmus, quæ sospitet & conservet orphanorum tutor divinus! utriusque sexus duo.

Quæ nihil eorum, aures, quæ pepulere suas, tacet fama, cum veri nuncia, alteris ex mundi plagis, orbi annunciaret literato, virum præbuit, eruditum antiqua & in affectata integritate veterumque Germanorum moribus ornatum, in promontorio Bonæ Spei primò, postea barbaros inter Malabaricos aliosque ineffabili alacritate rem, octo per annos, excoluisse herbariam, diffusissima pollere doctrinâ, practi-

cam

cam exercere medicam, Chemicis operationibus rerum medicarum interiora perscrutari felicissimè; non neglexerunt illustrissimi Acad: Curatores & hujus urbis Consules, vigilantes salutis nostræ excubitores, Paulum nostrum, anno hujus seculi septuagesimo nono, ad Botanices professionem vocare.

Venit ille viditque virum Academia, nullâ simulationum & dissimulationum larvâ indutum, virum erectum, candidum; vidit & (nam rarum est) admirata statim est, omnem jactantiam & servile vitium, adulationem, ab probo homine vultu & factu castigari censuitque Hermannum quavis laude præstantiorem, quovis livore superiorem, quovis munere digniorem Academico.

Vix pede terram presserat Batavorum, paradise, tuam, te quin aquagigiis, Hypocaustis, focolis eorumque subterraneis ornaret & instrueret ingeniosissimè, ut nempè quæcunque alit terra mater, in te contemplari daretur ubertim; arte efficiens sua, ut nix æstate rigeret, hiems vernaret floribus. Ipso præeunte, ipso duce, fervet mox in Botanicam plurimorum virorum splendidissimorum amor & desiderium: mox Mecœnates, fautores, amicos habet illustrissimum Portlandiæ Comitem; legationibus conspicuum multis veterique defuncto conjunctum benevolentiam, Jeronimum Beverningium; pluribus spectabilem muneribus pluribusque insignem scientiis Consulem Nicolaum Wirzen; fide, in patriam, inconcussa; amplissimum Ordinum Hollandiæ quondam Syndicum Casparum Fagel; Regiarum, Optimi Principis Guilielmi, præfectum acerrimum, horticulturâ studiisque imbutum politioribus, Danielem des Marets innumerofque alios, proceres, eruditos, artium antistites, qui ejus ad normam florum & horticulturæ studium, multa

non sine voluptate, excolnere & excolere non desistunt.

Evolvitur ordine, de re pariter botanica ac medica, stupendam suam cognitionem, doctrinam distinctam, experientiam incredibilem. Accurrunt, advolant, omni ab orbis parte, studiosi, imitatores, admiratores. Reviviscunt, cum hortu publico & florent cum principum, ubique privatorum innumeris. Testor vos, non vivos tantum botanophilos; sed & vos, sacros Theophrastorum, Casalpini, Clusiorum, Bauhinorum, Ruelliorum, Dodonæorum, Ferrariorum manes! ruptis, videte, audite, monumentis sepulcralibus, quem novit & laudat uterque polus & omnis frugifera tellus adorat. Audite medici, practici, chimici, & qui porro ab medicinæ adytis non estis exclusi, sequimini mecum Hermannum regna perreptantem, perlustrantem, investigantem universorum medicamentorum. Quæcunque etenim omnium rerum conditor, suo sub sole, medicinæ, deposuit in usum, ipsius fuere examini subjecta. Pandit irradians suas natura opes, nullis reconditas claustris, impedimentis, repagulis. Hermannus vastissima pretiosorum regna mineralium gazophylaciorum abditissima sua aperuere latibula. Rutilant, splendent, fulgurant in sinu tenebrarum sperantque ipsius ab manu, nullâ foedata avaritiâ tractari aurum, argentum, omnia metalla eorumque initia & genera. Non flammam abscondit suas pyropus; caeruleus squalore tegi non amat saphirus; nobiliori gemmarum oculo adamanti claudendi, nec versicolori jaspidi fugiendi spes est. Coniungunt suum, chrysolithus & igniti candoris carabunculus cum berilli & smaragdi splendore, jubar, imis ut in terræ visceribus sulphura, sales, christalla eorumque rudimenta, compagine, structuram, accretionem, formarum particularumque mutationem videat mysta medicus. E-

ructat gratanter suas, ut ab eo purificentur, aurifluas Tagus & Pactolus undas. Margaritarum Indus onustus spolio, pretium non leve laborum, lætus ipsi offerre non moratur. Ipse rigidus & borealis mundi cardo, tremenda cujus sub nocte, æterna cujus sub hieme & salum procellofis inhorrent tempestatibus, sua adfert ipsi dona examinanda.

Sed ô! quam longè, quam latè exspatiatur ejus inter mirandum animus, dum nos, amœnissimo in vegetabilium regno, docet per genera & species, per synonymiam & faciem; arbores, frutices, plantas, herbas & quæcunque herbarum generi adjungi possunt eorumque semina & virtutes dignoscere. Dum odore plusquam sabæo amabili spiritum reficit discientium. Dum pudicam nobis Anthusam suam, suavissimos inter innocuarum avicularum cantus, murmura inter susurrantia, sibilantia aquæductuum fontiumque Zephyro circumvolitante cæterâque silente ventorum turbâ, messem suam, telluris ubertatem laudantem, laboris ac spei non illusæ frugalitatem colligentem, ostendit & monet gelidam, quæ planta Septentrionis odit animam, quæque, spreto frigore brumali, virescit, calido amoto aëre melius, quasve sicca, quasve humore satura alit terra plantas hic & alibi locorum.

Cedat! cedat variegato hujus Deæ nitori tricolor pluviarum nuncia. O! dignam, quam tu exercuisti, Hermanne, horticulturam sapientibus, principibus (taceo sapientem, sed postea abjectum nimisque decantatum Regem; taceo tra-beatam furiam, ex imperatore olitorem) dignam non tantum tum Adonide, Attalo; sed Epicuro, Scipione Africano, Catone magno. O! beatam in vegetabilium regno vitam; homine libero dignam agriculturam! felices non tantum pensiles, Babelonicos, sed & ab ipsa natura instructos hortos,

tos, sylvas & frondescentium genus: non enim perfectam sui imaginem, sublimes inter palatiorum columnas collocavit Deus; non eburneo insidentem & aureo folio, humani generis matrem salutavit posteritas; sed paradisi perambulantes areas hortenses afflavit spiritus creatoris mutuo, innocenti & divino flagrantem amore, sponsum novum sponsamque novam.

Non tantum mineralium & vegetabilium perlustravit imperia; sed & indefinitarum formarum, virtutum & structurarum animalium, ab homine blattas usque & ad tineas perreptavit regni longitudines latitudinesque. Nullum volatiliū genus aufugere ejus examen aptum satis & agile reperiuntur est unquam; turbine licet velocius impetuoso.

Nulla reptilium fordida progenies, serpendo tam abdutum, tam obscurum invenit locum, ut Hermanni sese manui subduceret. Nullum monstrum, aut quadrupes ferox sive, sive velox; nullum amphibium animal sese ipsi abscondere visum est: ipsum quin pelagus ejusque in immensum porrecta brachia, operari videbantur, ut marina, fluvialia, lacuum paludumque animantia ipsi starent perscrutanda.

Heus! heus! cives & hospes, non enim verba vendito, intrato mecum instructissimum Hermanni theatrum, ferax ut animalium & monstrorum, ita fertile omnigenarum est artium & scientiarum. Ne exhorrescas, non enim nocent hic, exceptâ invidiâ, terribilis structuræ animantia; conditura quippe veneno, non linguæ numellam imposuit. Ex omnibus, quæ sol oriens, quæque & occidens novit, sedulam post & indefessam partium disquisitionem, docuit eligere ea, quæ Medicinæ inserviunt Curatoriæ, deditque primus, Materiæ Medicæ fundamenta & exercitationes me-

thodo percipere non inextricabili. Imcomparabilem quem & inimitabilem laborem, honorarii muneris augmento dignum censuere, amplissimi Academiae Patres; stimulo nempe equum admonentes generosum, magistro jam nunc sponte & alacriter obsequentem.

Felici sua indagine menstuoque subtili, nunc lapides liquescunt, nunc liquores lapidescunt. Nihil ipsi inexploratum. Ille solida ab fluidis sejungere & manu & igne noverat rectè, explicuitque in indefinitis animalibus rationes mechanicas, quas propter hujus cor, illius hepar, alterius cerebrum huic, vel illi mederetur morbo.

Quid egentibus, quid praestiterit pauperibus, declament nosocomia atque in viis vicisque vilioribus refectorum sexcenti. Quod praescribebat, exhibebat, fideli sua compositum manu, pharmacum; sed sine imputatione, sine computatione, sine rumore, neque ut, eo nomine, vulgo placeret, praxin augeret & hoc modo altera manu dispendium refarcire, exaequare, aut compensare in animo haberet.

Academiae Rector merito creatus cum foret, aliis sese potius postposuit collegis, vir sincerus & ab omni fastu liber visusque est regi verius, quam aliis imperitare Senatui Academico ab secretis, ut agebantur probe, non ex mente sua, sed ordinis arbitrio, membranarum acta mandabat. Improbos obstrigillandi, molestas cavillandi, futiles altercandi artes ne nomine quidem tenus, æquissimo litium judici innotuerant. Sive etenim, restauratis tribus Regnis, Regem invictissimum *Gulielmum*, invictissimum, excepto Reginae mortis casu, O! recrudescentem optimae Reginae funeris acerbiter! sive igitur serenissimum Regem, Universitatis nostrae supremum Curatorem, Rector & Orator salutat; Maetsii sive celeberrimi funebrem celebrat diem,

fem-

semper unus ; semper idem ; probus , doctus , non aliud ore promens , aliud corde condens.

Non solum domi , commodissimos intra Academiae parietes & suos , munus & officium excoluit ; sed ferias arti impendens , exteros rerumque medicarum sacra palæstrasque visitavit : Non ardens & igneus æther , nec aquosus Orion ; non montium præcipitia , non marium , gurgitumve rabidi cursus , nec avia sciendi ejus cupiditati terminos unquam posuere.

Vidit & obstupuit , viso auditoque Hermanno , omnis Gallia ; non urbanitatem , non benevolentiam solum erga ipsum testata ; non mellitis tantum ac adulatoriis blandisque verbis , ut leviusculæ genti mos est , ipsum excepit , sed re ipsa & debito honore contecoravit : Dum enim Rex ipse aquæductus fontesque in horto Versaliensi , aperte salientes , reperisset sciscitareturque , cui hæc , non nisi principibus ac legatis offerenda , præberentur spectamenta ? responsum tulit , fieri hæc juxta mandata regia , in honorem principis , principis nempe Botanicorum salutavitque comiter Ludovicus peregrinum , qui ab omni ambitione alienus , nunquam honoribus inhians strepitumque ridens famosum , potius vitavit , quam adiret regem maluitque cum Fauconio , Redi , Turnefortio , Maniolio artis suæ gnaris , confabulari , ipso quam colloqui cum Rege fastuosissimo.

Peragravit Britanniam ; fertilem quam & felicissimam terram , Botanices cum invenisset cultores solertissimos , nobilissim: reverendissim: Henr: Contonium , Londinensem Episcopum , Pluckenetum , Botanicum Regium , Robertum , horti Oxoniensis præfectum , Doctissimum Radium , Dodyum , multo cum dolore liquit , exceptus etenim munificè , ad ultimum vitæ spiritum , dulciorum Angli-

glicanorum arborum virorumque horum memoriam habuit
 facram. Vos testes voco, trium Regnorum, fluctibus
 Oceani undique cinctorum incolæ, nobilissimi studiosi,
 quo vos amore, eo etiam sit persequutus nomine, vir nul-
 lius unquam beneficii immemor.

Univerſam vidit & ſuperiorem & inferiorem Germaniam
 & quidquid celeberrimi Ruvini, Boſii, Ammanni; quid-
 quid privatorum horti plantarum nobiliorum cuſtodiant,
 notavit diligenter.

Quis veſtrum (*Auditores*) quis extraneorum parem cum
 ſua obſervavit hoſpitalitatem? fidus multis, deceptus ab
 pluribus; liberalis, largè diſtribuens, parcè petens; pau-
 cos laudans, neminem contemnens; de omnibus, ut poſ-
 ſet, benè pronuncians, nemini os oblinivit. De com-
 mercio ſuo literario conſtat, nullum eſſe celebriorem, aut
 Medicum, aut Botanicum, cum quo Hermanno non fuit
 familiaritas, amicitia, aut epistolare negotium; horum
 autem omnium præſul & oraculum, iudice Apolline, re-
 nunciatus eſt publicè.

Sibi minus ac publico proſpiciens, propriis utebatur im-
 pendiiſ, in horto ſuo, quietis liberiorisq; animi aſylo, ne
 quod ſummâ prudentiâ terra Matri fovendum commiſerat,
 anxie cuſtodiverat, ſollicitè curaverat, ſceleſta, avara,
 vel imprudens ſuffocaret, avelleret, laceraret, extirparet
 ſervi, curioſi, vel insolentis ſpectatoris manus. Dum au-
 tem hiberna hac tempeſtate, multa fert, facit, ſudat, ô!
 caſum flebilem, alget inciditq; in morbum graviffimum.
 Primus cum miſerè decumbentem viſitaſſem, difficili per-
 quam ex reſpiratione, vario arteriarum pulſu, diaphragmatis
 contractione convulſiva, rigoribus commixta violentiori-
 bus, curam non uni, non ſaltem mihi ſoli committendam
 duxi:

dux: convocato clarissimo C: Drelincurtio, accedentibus nocturnis phantasmatis, lacrymis spontaneis tussisque sicca, cum experientissimo archiatro, funesta instare nimis cheu! verus vates præmonui. Dubia, unicum per diem, nobis affulsit spes, incompleta crisi tumorem carpo incutiente dextero. Sex, ante fatalem, ægrotantem & cum sudore, sed frigido, sed algido ad Deum anhelantem iustravere dies. Non colluctatus cum morte, sed sequutus vocantis creatoris vocem est ultro accepitque, ulla sine animi perturbatione, Christianus heros & per Christi merita, omnium calamitatum victor, fatale nuncium; nullam in pharmacis spem ponendam decretoriumque instare diem. Sed ô! omni dignum memoriâ, in Academiam, amorem: dum enim animam in supremis habet labiis, ultimumque agonizanti, adstante precésque fundente, Rectore magnifico, reverendissimo Markio, propinatam medicamentum, contrahit spirituum reliquias jubetque, titubante lingua, Academiam valere! ut vixit, ita moriebatur probe, pacificè, leniter, quietè, placidè. Hæc fuit meta, hic finis laborum Pauli Hermanni quindecim per annos, hoc in Athenæo exantlatorum; hoc momentum quadragesimo vitæ ipsius & nono, die 29 mensis Januarii, hujus anni, terminum fixit.

Lugete tristem Academiæ nostræ statum, jacturam inestimabilem, ineffabilem, irreparabilem! qui cum virtute studia, artes, scientias in honore habetis medicas. Lugete montes insolabiliter! plangite sylvæ, nemora, prata, comis languentibus vestris! ejulate paludes! erumpant, imo ex aquarum abyssu, gemitus vestri, gentes aquatiles! præfides fontium, uberibus adspergite funus lacrymis! adeste Nayades, Dryades! adeste Musæ nobiliores, sed pullata,
sed

sed lugubri veste conspicuæ; ille etenim, qui vos, vertice ab Aonio, altis mollioribusque solebat deducere plectris, silet, silet æternum Tu ergo adsis Erato tuque moestissima Uranie, componite mecum tumulo Hermanni cadaver; juvate me floribus ornare feralibus urnam, cantuque, non levi, celebrare exequiarum ritus non illacrymabiles. Adspiret sacra castos laurus & blanda mirthus odores. Huc pallescentes & nigrae violæ, alba lilla, rosæ lacrymis conspersæ roris. Huc, huc turmatim, inauspicatæ volucres, malorum infelicissimæ vates, tristes cantate stridore rauco strepituque ejulatuque infausto, luctisonis reboantibus, atro ex involucro, organis, in funere nenias! vestram signate tristitiam, quibus cum Mineralium, Vegetabilium, Animalium regno, aut genere negotium est! abscondat vultum! torpeant sydera! confundite, perturbate, pavidi, vices ordinesque vestros imbres, venti, nix, nox, lux, lumen, anni tempestates! sed quò me rapitis? doloris impatientes animi motus & sanæ inimica ludibria mentis! video etenim, aut visa quasi mihi adstare videntur, ab dexteris floribus cinctum Ver novis; ab sinistris Inachi famulus, pomifer Autumnus; ante oculos versatur spicea ferta gerens Æstas; ab tergo hirsuta Hiems; hæc gemit; illa vultu torvo; una oculis ab me irretortis; altera, manibus in cœlum intentis, lamenta in sortem petit suam: una vitæ fragilitatem; altera mortis in homines imperium, furibunda inculcat: omnibus una, omnibus amara vox, nulli querelarum finis, aut modus est.

Placidè, placidè tandem, sic enim solebat Hermannus, ploro vestram, ô! miseræ, sortem, quem coluistis, vestro qui fretus favore, vobis prudenter utebatur & reverenter, occidit: desunt immensis verba jacturis! sufficiant, pro
 fe-

ferali carmine, gemitus; pro flosculis oratoriis, suspiria; mutentur mei, in verba, singultus, in electrum, lacrymæ. Quidquid de re herbaria sive nostra, sive exotica, quidquid de medica antiquitas, vel hodierna noverat dies, ipsum non latuit: hoc alma probat Flora Batava; hoc docta docent, in Hortum Malabaricum, annotata; hoc amœnus testatur Paradisus ejusque Prodromus, docebuntque, ejus post obitum, Musæum Zeylanicum deque Materia medicamentorumque formulis, non unum volumen; hoc vestra Anglicanarum analecta Musarum & tuæ confirmant paginæ Breynianæ, multo fœcundæ doctrinarum nectare. Omnium Botanicorum lucubrationes longè sunt posthabendæ ejus inter ambulandum dictis dictatisque, hoc si quis in dubium vocet, rudis, impius, invidus sit & sacrilegus.

Succrescit, dum loquor, fida post obitum domini cypressus ab hac, nobilis altera ab urnæ parte laurus, ardet honorata Hermanni cingere tempora hæc, illa corticibus petit inscribi suis, illustri nominis & damnosi discessus momenti monumentum.

Lugeat Hermannum tuus Academia paradisus, suo viduatæ præsidio caveatque sibi, ne cum Vacinia infelix carduus, lappa & lolium renascantur; cum Hyacintho, Apollini sacro, dulci anetho, nobili croco, florifero ligustro fugientibus. Heu! heu! deplorandum optimi viri fatum, sortem duram, acerbam! erravi præ dolore, *Auditores*, ignorete imbecillitati amici in amicum. O! optandam invidendamque optimi viri sortem. Conclamatum est & justa funeri soluta honorificè. Non hic sacerdos piatrix domum lustrabit, purgabit; puram Deo devovit animam. Non emptis dolebit præfica familiam lacrymis, aut vestibus stabit ante fores laceratis. Mortis etenim in articulo risit, primæ

fastidians vitæ gaudia & felicitates, secundæ degustans primicias, lautitias ineffabiles. Non satis erat quernâ civis optimi; laureâ musici; imperiali flore botanici; salviæ & rutæ medici; aureâ Chimici caput cingi coronâ, cœlesti debuit anima, marcescente nunquam, ornari: miseros igitur incassum fundere fletus, non viros, non viros decet Christianos. Denatus, potius denuò natus est Hermannus: abiit, non obiit; melior pars sui latet, ut luceat, clarus ut fulvo smaragdus in auro.

Afflictam interea suscipite Viduam; tanto orbos parente suscipite Liberos, ô! Patres hujus Athenæi, avertite studiorum ruinam, eruditionis artiumque contemptum, qui perditissimo huic imperitant seculo, quo virorum doctorum infortunia & novercæ fortis lascivam, avidis legunt oculis ipsisque applaudunt illiterati, indocti, insulsi, plebei.

Tu verò, qui hac ex colluvione, triumphatrix mortis; evasisti, magni post obitum viri, major umbra! non elyseo in campo, poëtarum delirio gentilium, seu cœli incola nitidioris nectare non pasceris vanido; sed Deo frueris tuo immortalemque hauris vivificantis spiritum domini. Non tuos ficta levat Flora fletus; nec flabilis flosculorum flaccidulorum tibi adspirat aura; nec cantu exciperis imaginario; sed ut non semel in terris solus harmoniam musici modulatus fuisti contentus; ita nunc Deo & Tibi Hymnos cœlestes & halelujach cantabis, cœlites inter & beatas animas, Cherubinis accinentibus undique & indesinenter.

Sed ne piis cum vestris meæ quoque iterum ciciantur lacrimæ, meos comprimo planctus, præstiti id, quod potui unice, conatus sum Paulo Hermanno, Collegæ meo;

ORATIO FUNEBRIS. 169

meo , amico meo pro meritis ipsius , pro viribus meis ,
parentare : vos igitur , *Auditores* , hæc saltem mea suffra-
giis comprobate vestris conamina ; plura non expeto , plura
mihi nec animus , nec mœror concedunt.

D I X I.

I
Bidloo
1715

